General de brigadă (r.) SAMUEL B. GRIFFITH II

BĂTĂLIA PENTRU GUADALCANAL

SAMUEL B. GRIFFITH II
general de brigadă în retragere

BĂTĂLIA PENTRU GUADALCANAL

EDITURA MILITARĂ 1987

Samuel B. Griffith II
THE BATTLE FOR GUADALCANAL

CUVÎNT ÎNAINTE

Între devastatorul atac executat prin surprindere la 7 decembrie 1941 de Japonia asupra Pearl Harbor-ului şi capitularea ei, cu aproape patru ani mai tîrziu, în golful Tokyo, Statele Unite au purtat de fapt două războaie, la mare distanţă unul faţă de altul şi total diferite. Unul dintre ele a fost continental, celălalt oceanic. Cartea aceasta este povestea unei bătălii decisive din cadrul războiului oceanic.

Lupta pentru stăpînirea depărtatei insule acoperite de junglă, pe care japonezii o numeau Guadarukanaru, *a captivat imaginaţia americană, aşa cum puţine alte bătălii ale celui de-al doilea război mondial au făcut-o. În fiecare an, bărbaţii care au luptat acolo, pe pămînt, în spaţiul aerian de deasupra, ori pe mările dimprejur, se întrunesc să comemoreze această primă bătălie dintr-o serie de bătălii crîncene pe lungul drum spre Imperiu şi reevocă, din „cupele spumegînde", faptele de arme ale lor şi ale prietenilor lor. Vandegrift, Halsey, Callaghan, Joe Foss, Marion Carl, Gerry Thomas, Vouza (acum Sir Jacob Vouza), Mitch Paige, „Mike Roşcatul" Edson, Martin Clemens, Kelly Turner, Twining şi Puller sînt nume insistent rememorate.*

Acolo, într-o bătălie crîncenă care a durat luni de zile, ostaşii americani au stăvilit ofensiva din Pacific a Japoniei imperiale; ei au impus unei armate, care se considera ea însăşi invincibilă, umilinţa unei amare înfrîngeri şi retrageri şi au cucerit supremaţia aeriană şi asupra mărilor.

Sute din aceşti bărbaţi merg acolo în fiecare an, pentru a rememora zilele acelea vitale şi a aduce prinosul lor camarazilor care au murit. Japonezii vizitează, de asemenea, şi ei cîmpurile de bătaie de pe insula singuratică numită de oamenii lor, care au luptat acolo, „Insula Morţii", pentru a aduce un prinos similar camarazilor lor căzuţi. Şi aşa, inamicii de moarte de odinioară se întîlnesc azi în acelaşi loc, cu acelaşi scop. Acum, se întîlnesc în timp de pace.

SAMUEL B. GRIFFITH II

General de brigadă (în retragere) din Corpul de Infanterie Marină al S.U.A.

Norcross Lodge
Mt. Vernon, Maine

7 august, 1979

PREFAȚĂ

În lucrarea sa Marlborough, *Winston Spencer Churchill scria despre marile bătălii care „cîştigate s-au pierdute, schimbă întregul curs al evenimentelor, creează noi etaloane de valori, noi stări sufleteşti, noi stări de conştiință în armate şi națiuni, cu care trebuie să se conformeze toți". Aşa au fost, în Oceanul Pacific, în al doilea război mondial, bătăliile de la Midway, Guadalcanal şi, mai tîrziu, din Mariane.*

Pentru recapturarea aerodromului de pe Guadalcanal, care fusese cucerit de infanteria marină americană la 7 august 1942, japonezii au aruncat în luptă o armată (a 17-a) şi o mare parte a forțelor navale imperiale de suprafață, aeriene şi submarine. Înfrînți după şase luni de lupte aproape neîntrerupte, japonezii au abandonat insula, prin aceasta interzicîndu-li-se din punct de vedere militar folosirea în continuare a mărilor înconjurătoare şi a spațiului aerian de deasupra acestora. După această bătălie, decisivă sub ambele aspecte, strategic şi psihologic, acei japonezi, capabili să privească obiectiv viitorul în față, au ştiut că tezaurul Asiei de Sud-Est, „pămîntul verii eterne", cum îl numeau, le va fi luat.

Nu este posibil să se scrie o carte de genul acesteia, fără ajutorul unui număr mare de oameni şi eu am fost foarte norocos în obținerea deplinei cooperări a unui număr de japonezi care, în 1942, se aflau în posturi de răspundere.

Primul dintre aceştia este colonelul Susumu Nishiura, actualmente şeful Departamentului de Istoria Războiului din Agenţia Japoneză a Apărării. Mulţumită interesului său şi bunelor sale oficii, am putut întreţine o corespondenţă fructuoasă cu foştii general-locotenenţi Shuichi Miyazaki şi Kumao Imoto, foştii general-maiori Tadashi Sumuyoshi şi Toshinaro Shoji şi colonelul Kazuo Taguchi. Le sînt mult îndatorat tuturor acestora.

*Mulţi ofiţeri americani care au luptat în Guadalcanal mi-au dat informaţii de un gen care nu se găseşte de obicei în documentele oficiale. Cel mai de seamă dintre aceştia este generalul Alexander Archer Vandegrift, comandantul forţelor de debarcare ale infanteriei marine a Statelor Unite, care au luat cu asalt Guadalcanalul– Tulagi – Gavutu – Tanambogo. Generalul Vandegrift a răspuns pe larg la zeci de întrebări, dintre care unele fără îndoială, le-a considerat neavenite. Fostul său şef de stat major, Gerald C. Thomas, acum general retragere în USMC * şi fostul său ofiţer cu operaţiile, generalul Merrill B. Twining (acum de asemenea în retragere), au făcut lumină într-un număr de chestiuni care nu sînt clarificate în rapoarte. Unul dintre comandanţii forţelor aeriene aliate la Guadalcanal, generalul-locotenent (în retragere) Louis Woods, USMC, mi-a fost interlocutor de mare ajutor în lungi* şi *plăcute conversaţii. Generalul-maior Richard C. Mangrum, USMC (pe atunci maior), care a jucat un rol vital în primele faze ale campaniei, a intervenit a doua oară pe prima formă a manuscrisului şi acuitatea memoriei sale m-a salvat de la multe erori. Dat fiind că documentele originale (multe scrise de mînă) ale statului major al Brigăzii 1 Aviaţie a infanteriei marine (First Marine Aircraft Wing Headquarter) au fost pierdute, contribuţia acestor doi ofiţeri s-a dovedit de o importanţă specială în descrierea luptei decisive pentru controlul spaţiului aerian.*

De asemenea, se cuvin mulţumiri pentru citirea manuscrisului sau a unor fragmente din el, lui Richard C. West, profesor de istorie la Academia Navală a Statelor Unite,

---

* Corpul de Infanterie Marină al S.U.A. (n.tr.)

lui William Harbaugh, profesor de istorie la Universitatea Bucknell, contraamiralului (în retragere), Frank P. Mitchell, USN, colonelului Saville T. Clark şi colonelului James E. Kerr, căpitanului Robert Asprey, colonelului Robert D. Heinl, doctorului John Miller Jr. şi lui Henry I. Shaw Jr. Nu oricine aspiră să fie istoric militar este binecuvîntat cu prieteni atît de capabili şi binevoitori cum au fost aceştia, în oferirea unui ajutor critic.*

Lui Martin Clemens, care, cu membrii corpului său de poliție din Insulele Solomon, sînt figuri importante în relatarea mea, îi datorez mulțumiri pentru accesul la jurnalul său privat (încă inedit) al acelor zile pline de evenimente.

Atît dl. Shaw, şeful Compartimentului de istorie din Direcția Operații (G-3) a USMC, cît şi doctorul Miller, autorul istoriei oficiale a Armatei de uscat a S.U.A. în campania Guadalcanalului, au sprijinit cu simpatie cercetările mele pe toate căile imaginabile. La Departamentul documentelor celui de-al doilea război mondial din Arhivele Naționale, dl. Wilbur J. Nigh şi dl. Joseph Avery au făcut multe cercetări pentru mine, cum au făcut şi dl. D.M. O'Quinlevan, şeful Secțiunii de documente şi cercetare a Compartimentului de istorie al USMC. Dl. Lynn Delozier, bibliotecar al Şcolii de Infanterie Marină de la Quantico, Virginia, a răspuns prompt la cererile mele de cărți şi periodice. Dl. Dean Allard, şeful biroului arhivelor de operații din Departamentul de istorie navală, şi personalul acestuia au fost deosebit de serviabili şi amabili.

Pentru traducerea memoriilor generalului-maior Kiyotaki Kawaguchi, sînt îndatorat domnului Yukihisa Suzuki, care la sfîrşitul războiului se pregătea să devină pilot kamikaze, iar acum este bibliotecar la Biblioteca Asiatică a Universității Michigan din Ann Arbor.

Contraamiralul (în retragere), William W. Wilbourne, USN, care a participat, ca ofițer cu artileria al crucişătorului San Francisco, *la două bătălii de noapte în largul insulei Savo, mi-a împărtăşit cu amabilitate, pe larg, impresiile sale personale despre aceste încleştări sălbatice.*

---

* U.S.N. – Marina Militară a Statelor Unite ale Americii (n.tr.).

Dl. Clarke Kawakami şi dl. Roger Pineau m-au pus pe urmele unor surse japoneze pe care eu, altminteri, le-aş fi trecut în mod sigur cu vederea.

Amiralul de flotă Chester W. Nimitz a citit manuscrisul în forma sa finală şi a făcut mai multe sugestii valoroase. Obligația mea față de el, ca şi față de generalul Vandegrift, nu poate fi răsplătită îndeajuns.

Orice istoric al celui de-al doilea război mondial, care a avut un consultant editorial ca Hanson Baldwin, este într-adevăr norocos.

Hărțile au fost pregătite de dl. John Carnes şi sînt bazate pe cele apărute anterior în istoriile oficiale. Pentru permisiunea de a le folosi, îi sînt îndatorat şefului Oficiului de istorie militară al armatei de uscat a Statelor Unite şi directorului Compartimentului de istorie din Direcția Operații (G-3) a Corpului de infanterie marină al Statelor Unite.

Ar fi necesar să adaug că eu sînt singur răspunzător pentru modul cum sînt prezentate faptele în carte, ca şi pentru interpretarea acestora.

SAMUEL B. GRIFFITH II

PREFAȚĂ LA EDIȚIA ROMÂNĂ

Guadalcanal – *această insulă vulcanică lungă de circa 150 km şi lată de aproape 50 km, situată în arhipelagul Solomon din Sud-Vestul Pacificului, a intrat în istoria celui de-al doilea război mondial ca teatru al unor sîngeroase înfruntări, consumate în perioada august 1942 – februarie 1943, în urma cărora forțe armate ale S.U.A. şi Australiei au oprit expansiunea Imperiului nipon spre Australia.*

Desfăşurată în acelaşi timp cu uriaşele încleştări de pe frontul sovieto-german din Europa, care s-au soldat cu marea

victorie de la Stalingrad, bătălia pentru Guadalcanal a constituit, prin rezultatele sale, o cotitură în conflictul din Pacific, determinînd trecerea inițiativei strategice în mîinile comandamentului aliat.

Bătălia pentru Guadalcanal, căreia generalul de brigadă în retragere Samuel B. Griffith II îi dedică prezenta lucrare, a urmat celei de la Midway, din iunie 1942, în care forțele japoneze aeronavele au suferit pierderi importante (4 portavioane, 1 crucişător greu, 1 distrugător, 322 avioane şi 10 hidroavioane, față de 1 portavion, 1 distrugător şi 147 avioane ale americanilor), reducîndu-se mult superioritatea flotei japoneze față de cea americană şi obligînd pe conducătorii japonezi să renunțe la planurile lor ambițioase de extindere a ariei cuceririlor în Pacificul central şi sudic.

După bătălia din insulele Midway, în Statele Unite s-a manifestat tendința transformării războiului din Pacific într-un război ofensiv, avînd drept scop contracararea unor eventuale noi încercări de cucerire din partea japonezilor şi recîştigarea pozițiilor pierdute. Într-o primă etapă, forțele americane şi aliate trebuiau să se rezume la operații ofensive limitate în punctele nevralgice ale frontului japonez şi abia mai tîrziu, atunci cînd toate pregătirile vor fi terminate, să se lanseze în acțiuni de mai mare amploare pentru recucerirea teritoriilor ocupate de japonezi.

Planul de acțiune al forțelor americane şi aliate prevedea o înaintare treptată foarte prudentă: ocuparea mai întîi a insulei Guadalcanal şi a altor cîtorva insule mai mici din partea de sud a insulelor Solomon, avînd o importanță strategică prin controlul pe care îl ofereau asupra căilor de navigație spre Australia şi Noua Caledonie; extinderea ulterioară a operațiilor în partea de nord a acestor insule; în sfîrşit, atacarea şi cucerirea Rabaulului din insula Noua Britanie, din arhipelagul Bismarck.

La 7 august 1942, forțele aliate au atacat prin surprindere insulele Tulagi, Gavutu şi *Tanambogo, reuşind să le cucerească cu pierderi minime. În Guadalcanal, insulă cu relief muntos, vîrful cel mai înalt atingînd 2 420 m, acoperită în mare parte de junglă, cu o fîşie îngustă de coastă, singura mai*

accesibilă, au fost debarcate, în aceeaşi zi, trupe americane şi australiene ce se cifrau la 19 000 de oameni.

Cucerirea acestei insule, pe care japonezii debarcaţi în iulie 1942 începuseră să construiască un aerodrom, avea o mare importanţă strategică şi tactică. Insula era un veritabil portavion şi avea să devină teatrul unor înverşunate bătălii desfăşurate pe apă, în aer şi pe uscat, care s-au prelungit jumătate de an şi pe care, autorul lucrării de faţă, el însuşi participant la lupte, le prezintă cu rigurozitate în toate aspectele lor, pozitive şi negative, pentru forţele aflate în confruntare.

Atît o parte, cît şi cealaltă, acordau o mare importanţă cuceririi insulei. Dar, obţinerea victoriei în lupta pe uscat depindea de aprovizionarea şi de întărirea unităţilor aflate acolo. Conştiente de acest lucru, ambele părţi se străduiau să împiedice prin toate mijloacele aprovizionarea forţelor adverse de pe insulă.

După un şir de lupte aeronavale prelungite pînă la sfîrşitul lunii octombrie, în care ambele părţi au înregistrat deopotrivă cînd succese, cînd înfrîngeri, între 12 şi 15 noiembrie s-a desfăşurat marea bătălie navală al cărei rezultat a făcut ca aliaţii să obţină, în cele din urmă, victoria decisivă. După această bătălie, poziţiile aliaţilor în partea de sud a insulelor Solomon n-au mai fost serios ameninţate de japonezi. Doar aşa-numitul „Expres de Tokyo" – numele dat navelor care în timpul nopţii căutau să se apropie de insulă pentru a-i aproviziona pe combatanţi – reuşea să se strecoare şi să aducă unele provizii şi întăriri trupelor nipone de pe insulă.

Eşuarea încercărilor repetate ale japonezilor de a recuceri insula Guadalcanal şi dificultăţile tot mai mari în aprovizionarea trupelor proprii de pe insulă au făcut ca rezistenţa acestora în faţa presiunii unităţilor americane şi australiene, care deţineau supremaţia în zonă, pe apă şi în aer, să fie din ce în ce mai slabă.

Pentru a preveni un eventual nou atac japonez, aviaţia americană a trecut la bombardarea zilnică a terenurilor de aterizare japoneze din partea de nord a arhipelagului Solomon şi din arhipelagul Bismarck. Pierzînd speranţa de a mai putea

recuceri insula, japonezii au evacuat-o în noaptea de 7 spre 8 februarie 1943. Insula Guadalcanal a trecut în stăpînirea deplină a forțelor armate aliate. Aceasta a înlăturat amenințarea niponă ce plana asupra liniilor de comunicație spre Australia şi Noua Zeelandă şi a deschis perspective favorabile unor noi operații împotriva imperialiştilor japonezi.

Cartea Bătălia pentru Guadalcanal, *ajunsă la a patra ediție în S.U.A., prezintă amănunțit atît luptele purtate timp de şase luni pe apă, în aer şi pe uscat, cît şi activitatea comandamentelor, a oamenilor, de la marii comandanți, cărora le reliefează personalitatea, capacitatea militară, caracterul, pînă la soldat. Caracteristica lucrării – după părerea noastră – constă în analiza critică pe baza rezultatelor obținute, a deciziilor adoptate de comandamente superioare şi mari comandanți americani şi japonezi, autorul dispunînd de o documentare solidă, inclusiv din surse japoneze. El critică – de exemplu – lipsurile existente în pregătirea operației de debarcare pe insulă, privind asigurarea aprovizionărilor şi a informațiilor despre inamic, cercetarea „lăsînd mult de dorit", apreciază în termeni caustici pe comandantul forței expediționare, care a „etalat o exagerată lipsă de judecată, pentru a nu spune mai mult. (p. 61 – 63, 66, 95 – 97). Nici însuşi comandantul zonei (amiralul Ghormley – n.n.) nu s-a remarcat în mod deosebit..." (p. 115). Autorul apreciază, de asemenea, că unii comandanți americani n-au înțeles decît tîrziu importanța acțiunilor de flanc şi spate, manevra de învăluire (p. 372 – 373, 387). Toate acestea el le consideră drept cauza principală a sîngeroasei încleştări pentru Guadalcanal.*

Totuşi, în pofida lipsurilor şi greutăților prezentate, care au fost plătite cu vieți omeneşti şi pierderi de nave, avioane şi alte materiale de luptă, autorul consideră că la baza succesului repurtat, totuşi, pînă la urmă, s-au aflat coordonarea acțiunii armelor, îmbunătățirea, pe parcurs, a aprovizionării trupelor cu cele necesare luptelor, eforturile depuse de ostaşi, rolul principal avîndu-l micii comandanți – de pluton, companie, batalion – ofițerii tineri şi subofițerii, (p. 326).

Cît priveşte partea japoneză, autorul arată că deşi unii

ofițeri superiori îşi dădeau seama că „lupta pe bucăți” era sortită eşecului şi pledau pentru concentrarea forțelor şi realizarea unității de acțiune, rivalitatea dintre marină şi armata de uscat a continuat să se manifeste constituind una din cauzele majore ale insuccesului Japoniei (p. 160). O altă cauză importantă a eşecului nipon a constituit-o dispersarea la mare distanță a forțelor, ceea ce a îngreunat aprovizionarea lor cu cele necesare luptei, în condițiile reducerii zilnice a navelor disponibile, ca urmare a confruntărilor navale sau aero-navale, cît şi a acțiunilor, tot mai eficiente, executate de submarinele nord-americane asupra navelor de transport care efectuau curse între Imperiu şi „zona surselor”, în special Indonezia. În sfîrşit degradarea serviciilor medicale din armata de uscat şi marina militară a fost o altă cauză a insuccesului japonezilor, deşi militarii dispuneau de o „voință de a lupta fără egal”.(p. 344).

Este de remarcat obiectivitatea cu care autorul descrie capacitatea de luptă, tenacitatea şi spiritul de jertfă ale militarilor japonezi. Referindu-se – de exemplu – la retragerea rămăşițelor Armatei 17 nipone de pe insula Guadalcanal, pe care chiar şeful statului major al respectivei armate a caracterizat-o ca un „miracol rar”, după ce constată că a fost dusă la bun sfîrşit fără a pierde un om, Griffith consideră că aceasta reprezintă „un omagiu remarcabil adus modului meticulos de planificare al japonezilor şi priceperii şi îndemînării deosebite a marinarilor lor.” (p. 398).

Bilanțul celor şase luni de luptă pentru Guadalcanal consemnează şase bătălii navale, în timpul cărora au fost scufundate şaizeci şi cinci de nave de luptă şi de transport, din care majoritatea japoneze, pierderea a sute de avioane şi a vieților a mii de aviatori (numai japonezii au pierdut circa 800 aparate şi peste 2 300 aviatori). Din 60 000 de oameni angajați în luptele terestre, aliații au înregistrat 1 500 morți, 4 250 răniți, iar japonezii 14 800 morți ca urmare a luptelor şi 9 000 morți de boli şi foame, din cei 36 000 de oameni angajați. Pe lîngă îndîrjirea în lupte, ambele tabere au avut de înfruntat adversari comuni care nu le-au cruțat forța vie: căldura sufocantă, mlaştinile, jungla, malaria şi dizenteria.

Eforturile supraomeneşti la care beligeranţii de pe Guadalcanal au fost supuşi s-au soldat cu victoria aliaţilor şi înfrîngerea japonezilor. Plasată în imediata apropiere a poziţiilor acestora din urmă, din Pacificul de sud-vest, insula a constituit mai tîrziu o bază de mare importanţă strategică pentru aliaţi, în operaţiile ulterioare de recucerire a teritorilor pe care japonezii puseseră stăpînire în prima etapă a războiului din Oceanul Pacific.

În lucrarea de faţă cititorul – avizat sau numai amator de lecturi despre cel de-al doilea război mondial – va găsi numeroase aspecte interesante, descrise viu şi colorat, ale luptelor desfăşurate pe un teatru de război insular, în condiţii specifice, care au supus oamenii şi tehnica unor eforturi deosebite.

General-locotenent (r)
dr. GHEORGHE ZAHARIA

CARTEA ÎNTÎI

1. „EL SE RADE CU O LAMPĂ DE BENZINĂ”

Duminică, 30 noiembrie 1941, în timp ce se lăsa amurgul peste oraşul Tokyo, ministrul de externe Shigenori Togo termina de redactat proiectul de telegramă adresat

ambasadorului japonez de la Berlin [1]. Acest mesaj conținea o informație pe care generalul Hiroshi Oshima o aştepta de cîtva timp: era un „extrem pericol” ca războiul „să izbucnească brusc între națiunile anglo-saxone şi Japonia, printr-o ciocnire armată”. Oshima era instruit să transmită „foarte secret” această ştire dictatorului nazist şi să adauge „că momentul izbucnirii acestui război poate fi mai rapid decît ar visa cineva” [2].

În ziua următoare, a fost convocat, în prezența împăratului, un consiliu de stat prezidat de primul ministru, generalul Hideki Tojo. Majestatea sa Hirohito asculta în tăcere în timp ce Tojo relata cu amară concizie despre atitudinile obstrucționiste şi ostile ale guvernelor american, chinez, britanic şi olandez față de „paşnica” expansiune a imperiului japonez pe continentul asiatic şi pe bogatele teritorii tropicale udate de mările sudului.

Națiunea, a conchis el, poate fi păstrată numai prin forța armelor.

Într-adevăr, Tojo cunoştea atunci (ceea ce impasibilul împărat nu ştia) că data primei, neaşteptatei „ciocniri armate” era deja decisă, că principala țintă era aleasă, iar forța navală de izbire fusese concentrată în secret. Amiralul Isoroku Yamamoto, comandantul şef al flotei combinate, dăduse deja semnalul „Urcați muntele Niitaka”; şi cele şase portavioane ale viceamiralului Chuichi Nagumo, escortate de nave de linie, crucişătoare şi distrugătoare, plecaseră în linişte din izolatul golf Tankan din depărtatele Kurile, luînd un drum înşelător către cețurile greoaie [3].

---

[1] Ora pentru Tokyo. Dacă nu este stabilit în mod special altfel, toate orele sînt cele locale.

[2] *Tribunalul Militar Internațional pentru Extremul Orient. Documente,* exponat nr. 802.

[3] FORȚA DE IZBIRE PEARL HARBOR – viceamiral Chuichi Nagumo.

FORȚA DE ATAC – viceamiral Nagumo

Portavioane: *Akagi* (navă amiral), *Kaga, Soryu, Hiryu, Zuikaku, Shokaku*

FORȚA DE SPRIJIN – viceamiral Gunichi Mikawa

Nave de linie: *Hiei, Kirishima*

Lovitura împotriva flotei americane din Pacific şi a bazei sale de la Pearl Harbor a fost concepută ca să întîrzie acţiunea americană, cîştigîndu-se astfel timp pentru cucerirea şi consolidarea de noi poziţii în „zona resurselor" din mările Sudului. Japonezii sperau să imobilizeze flota de război a Statelor Unite printr-o serie rapidă de operaţii sincronizate şi să invadeze posesiunile britanice, olandeze şi americane, prevăzute cu garnizoane slabe, din Extremul Orient. Pe acestea, ei ar fi dorit să le includă repede în „Sfera de co-prosperitate a marii Asii Orientale", şi să constituie în jurul teritoriilor cucerite o barieră defensivă pentru a-i determina pe aliaţi să intervină. În sfîrşit, japonezii credeau că „anglo-saxonii", obosiţi de război şi nemulţumiţi de costisitoarele atacuri asupra poziţiilor de necucerit, vor accepta o pace negociată, prin ale cărei clauze imperiul îşi va păstra cea mai mare parte din pradă.

Japonezii sperau astfel, în mod optimist, că li se va permite să poarte un război în propriile lor condiţii, un război pe care îl doreau limitat în spaţiu şi timp. Experienţa din China însă ar fi trebuit să le sugereze că este nevoie de ceva mai mult decît dorinţele unui singur participant pentru a limita războiul la aceste condiţii sau la oricare altele.

La exact o săptămînă după ce aviaţia japoneză a făcut praf „aleea cuirasatelor", ministrul marinei de război al S.U.A., Frank Knox, se întorcea la Washington dintr-o călătorie precipitată la baza hawaiană. Şocat de cele văzute şi auzite la Pearl Harbor, ministrul a decis, în călătoria sa către casă, că trebuie să facă nişte schimbări radicale şi imediate, la cele mai înalte niveluri ale ierarhiei de comandă pe care o

---

Crucişătoare grele: *Tone, Chikuma*

FORŢA DE RECUNOAŞTERE – contraamiral Sentaro Omori

Crucişător uşor: *Abukuma*

Distrugătoare: *Tanikaze, Hamakaze, Urakaze, Asakaze, Kasumi, Arare, Kagero, Shiranuki, Akigumo*

FORŢA DE APROVIZIONARE (Masonori Ito, Roger Pineau, Andrew W. Kuroda, *The End of the Imperial Japanese Navy*,W.W. *Norton* & Co., New York, 1962, p. 31,32).

prezida. În ziua cînd a sosit în capitală, a înaintat propunerile sale preşedintelui. Cea mai importantă dintre acestea se referea la viitoarea numire a unui amiral, pe nume King, un ofiţer pe care Roosevelt îl cunoştea şi admira.

În după-amiaza de marţi 16 decembrie, Knox a fost convocat la Casa Albă. Însoţitorii săi erau şeful operaţiilor navale *, amiralul Harold R. Stark, şi comandantul şef al flotei din Atlantic, amiralul Ernest J. King. Toţi trei erau la curent cu motivul vizitei pe care urmau s-o facă: ministrul îi informase în prealabil pe ofiţeri despre hotărîrea lui Roosevelt de a reînfiinţa postul de comandant şef al flotei Statelor Unite şi de a-l numi pe King în această funcţie.

Amiralul King, care-şi sărbătorise a şaizecişitreia aniversare cu trei săptămîni mai înainte, era departe de a fi cel mai popular amiral din marina militară a Statelor Unite, dar era unul dintre cei mai respectaţi. Dăruit profesiei, King aştepta totdeauna de la cei care serveau sub comanda sa să satisfacă exigentele sale criterii. Amiralul nu era un zbir; de-a lungul unei cariere de patruzeci de ani nu învăţase niciodată să suporte superiorii a căror obsesie pentru amănunt le lăsa puţin timp să se concentreze asupra vreunei funcţii de comandă, cu excepţia neîntreruptei hărţuieli a subordonaţilor.

Ca ofiţer cu o vechime de patru decenii, King îşi dobîndise în serviciu o anume reputaţie. Pentru unii, el apărea ca un şef dificil, dar corect, sever, dar drept. Alţii însă, îl descriau pe amiral în termeni mai puţin elogioşi: „un crustaceu îndărătnic", „atît de dur, încît se rade cu lampa de benzină", „încăpăţînat", „un vătaf". Detractorii amiralului îi calificau specificul drept „îndărătnicie", ceea ce alţii numeau „perseverenţă" [4].

---

* Funcţie echivalentă cu cea de comandant al Marinei Militare a S.U.A. (N.tr.)

[4] De cînd se aflase la comanda aviaţiei Forţei de Atac, către sfîrşitul anilor '30, circula despre King o istorioară potrivit căreia, „la puţin timp după ce amiralul murise, un aviator al marinei a bătut la porţile raiului. El a fost intîmpinat de Sfîntul Petre cu ştirea că fostul loc liniştit a fost întors pe dos, reorganizat şi pus pe picior de război". „Nu sînt surprins – a

King considera că prima datorie a comandantului era să repartizeze sarcini şi să stabilească rezultatele scontate; a doua sa datorie, să încurajeze exercitarea deplinei inițiative în executarea ordinelor primite. Predecesorii săi, amiralii Nelson, Tromp, Earl St. Vincent, Farragut – ale căror fapte de arme îl inspirau pe King – fuseseră cu toții bărbați curajoşi în a căror conduită predominase spiritul ofensiv; oameni în stare să recunoască ocaziile efemere şi să le întoarcă în avantajul lor.

„Fă tot ce poți, cu ceea ce ai”, era una dintre devizele favorite ale amiralului:

> „Nu trebuie să existe nici o tendință de a se scuza incompleta stare de pregătire pentru război prin premisa unei viitoare achiziții de personal instruit sau de material modernizat… tot timpul, personalul trebuie să fie antrenat şi făcut competent… materialul existent trebuie menținut şi utilizat în permanență cu maximum de eficiență”.

La mai puțin de 48 de ore de la întrevederea de la Casa Albă, preşedintele Roosevelt a semnat Ordinul executiv nr. 9 894 prin care comandantul şef al flotei Statelor Unite avea „comanda supremă a forțelor operative cuprinzînd diferitele flote ale marinei militare a Statelor Unite”, şi îl făcea răspunzător de pregătirea şi executarea planurilor „pentru operațiile de război curente”. Sîmbătă, 20 decembrie, King a fost numit comandant şef al flotei Statelor Unite (Cominch) [5].

---

spus aviatorul – Ernie King a crezut întotdeauna că este Dumnezeu Atotputernicul”. „Nu acesta este necazul nostru a replicat Sfîntul Petre. Este cu mult mai rău decît atît. Acum Dumnezeu Atotputernicul crede că El este Ernie King!”.

[5] Commander-in-Chief, United States Fleet (Comandant-şef al Flotei Statelor Unite), în continuare Cominch. Funcția fusese desființată la 1 februarie 1941, cînd flotele din Atlantic, Pacific şi Asiatică au fost constituite ca flote independente. Titlul anterior a fost CincUS (Commander-in-Chief, United States). Din rațiuni evidente, după Pearl Harbor, King a considerat această titulatură (pronunțat „Sinkus”, ceea ce,

Zece zile mai tîrziu, pavilionul său a fost arborat pe USS * *Vixen,* care era ancorată la arsenalul naval din Washington.

Lui King i-a trebuit puțin timp pentru a redacta prima sa directivă, o telegramă către Chester W. Nimitz, care, cu mai puțin de două săptămîni mai înainte, preluase comanda flotei din Pacific. În aceasta, King îi ordona noului comandant şef al Pacificului („Cincpac") să acopere şi să țină „linia Hawaii-Midway", să apere comunicațiile cu Statele Unite continentale şi să mențină securitatea liniilor aeriene şi maritime dintre Coasta de Vest şi Australia. Ultima misiune menționată postula clar un lanț de baze insulare. Ernest J. King pornise marşul transoceanic al marinei.

În timpul ultimei săptămîni a lui decembrie 1941, evenimentele se desfăşurau în Pacific cu o viteză deconcertantă. În timp ce ofițeri superiori britanici soseau la Washington pentru conferința „Arcadia", pe Wake era coborît drapelul american, trupele americane şi filipineze începeau o retragere planificată către Bataan, japonezii debarcau la Sarawak, desăvîrşeau cucerirea insulei Jolo din arhipelagul Sulu şi înaintau implacabil spre sud, în Malaya. De Crăciun, Hong-Kong-ul capitula. Pozițiile din Extremul Orient ale aliaților nu se mai aflau într-o stare critică, ci cădeau rînd pe rînd.

În ultima zi a acestei luni sinistre, participanții la conferință au delimitat zona operativ-strategică „ABDA" (Australian-British-Dutch-American **) din Pacific şi au numit un general britanic – Sir Archibald Wavell – în calitate de comandant suprem. Deşi această organizare pe hîrtie avea să se dezintegreze curînd sub loviturile japonezilor, au existat cel puțin două rezultate de durată ale „Arcadiei". S-a stabilit principiul unității de comandă, vital pentru succesul final al efortului de război din Europa al aliaților, şi s-a dat conceptului marii strategii pecetea aprobării, prezentată în

---

printr-un joc de cuvinte, poate fi interpretat ca „sink us", adică „scufundați-ne"), cu totul neadecvată.

* USS – United States Ship (nava Statelor Unite). Prescurtare ce precede numele navelor militare ale S.U.A. (N.tr.)

** Australiană-britanică-olandeză-americană. (N.tr.)

documentul intitulat „ABC-I” [6]. Acesta chema la concentrarea efortului aliaților împotriva Axei europene, cu o atitudine defensivă în Pacific.

În condițiile stipulate de „ABC-I”, King avea să devină unul dintre principalii executanți ai strategiei care îi era congenital antipatică. Pregătirea şi temperamentul lui King nu aveau să-i permită să accepte conceptul unui război „static” în Pacific. Amiralul, pentru care a aştepta era un blestem, era pus astfel în fața unei dileme. El trebuia să-şi înscrie activitatea în planul strategic. Dacă n-ar fi făcut-o, preşedintele Roosevelt ar fi găsit repede un alt comandant şef al flotei Statelor Unite.

Generalul Alan Brooke, şeful statului major general britanic, spera mereu că preşedintele avea să facă tocmai acest lucru. A scris ulterior ceea ce nimeni altul decît el putea spune: „era mai indicat să-l țină pe King departe de Pacific. Acesta este locul unde îi erau inima şi grosul forțelor sale navale. Războiul european era tocmai o mare pacoste, care îl împiedica să poarte netulburat războiul său din Pacific”.

Invazia japoneză, aparent irezistibilă, îi copleşea pe aliați pretutindeni în Extremul Orient. În Malaya, comandamentul uzat al generalului britanic Sir Arthur E. Percival a manevrat succesiv dintr-o poziție în alta retrăgîndu-se aproape intact în sacul de la Singapore. În decembrie şi ianuarie s-au înregistrat monoton numai triumfuri japoneze şi eşecuri ale aliaților. Comandanții aliați şi trupele lor n-au arătat nicăieri, cu excepția insulei Wake, vreo înclinare de a lupta cu îndemînarea şi hotărîrea necesare. Tema era retragere, retragere, retragere. După mai puțin de opt săptămîni de război, nimeni nu mai putea pune la îndoială că posesiunile engleze, olandeze şi americane din Extremul Orient, împreună cu apărătorii lor puteau fi înregistrate la capitolul pierderi.

---

[6] „ABC” este prescurtarea expresiei „American-British Staff Conversations”, deci se referă la discuțiile de stat major americano-britanice din ianuarie 1941, denumite codificat „Arcadia”.

Seria aceasta de dezastre a confirmat opinia lui King că trebuie pornită o acțiune imediată pentru a limita înaintarea japoneză. La 29 ianuarie, trupe ale armatei Statelor Unite au ocupat insulele Fiji, una din verigile lanțului subțire de baze insulare care avea să fie făurit între Hawaii, coasta de vest a Australiei şi Noua Zeelandă. Dar aceasta nu-l mulțumea pe King, care i-a scris, la mijlocul lui februarie, colegului său, generalul George C. Marshall, şeful statului major al armatei terestre, că esențial era „cît mai rapid posibil... să ocupe în plus alte insule din Pacificul Central şi de Sud-Vest". Le-a numit pe Tongatabu din insulele Tonga, la aproximativ patru sute de mile sud-est de insulele Fiji, şi pe Efate, din Noile Hebride.

Un timp, şeful statului major n-a răspuns acestei scrisori; cînd a făcut-o, i-a cerut lui King să traseze concepția operațiilor propuse. King a făcut-o, la 2 martie. În esență, sugera să fie stabilite în Pacificul de Sud o serie de „puncte puternice", de la care se putea apoi înainta „pas cu pas", via insulele Solomon, pînă la bastionul japonez de la Rabaul. Cominch încă nu-şi dădea seama de aceasta, dar degetul său era ațintit spre Guadalcanal.

Trei zile mai tîrziu, King a conchis că la Departamentul de Război, ideile sale pentru o strategie ofensivă în Pacific nu vor ajunge prea departe şi a pregătit un memorandum către preşedinte. În acesta sugera o linie „utilă" efortului Statelor Unite contra japonezilor şi propunea un plan de operații „integrat", pe care îl rezuma în cîteva cuvinte:

> Menținem Hawaii.
> Susținem Australia,
> Înaintăm spre nord-vest din Noile Hebride.

Entuziasmul amiralului pentru o înaintare din Noile Hebride spre nord-vest pînă în insulele Solomon nu era împărtăşit nici de ministrul de război Henry L. Stimson şi nici de generalul Marshall; amîndoi – conform planului strategic aprobat de Roosevelt şi Churchill – aveau intenția să acumuleze în Marea Britanie forța americană pentru un

asalt peste Canal, pe care pe atunci ei îl preconizau, optimist, pentru finele lui 1942 ori începutul lui 1943. În aceste circumstanțe, Înaltul comandament al armatei de uscat era înclinat fireşte să considere alte propuneri ca o abatere a atenției de la problema principală şi care ar fi dus totodată la o dispersare periculoasă; Marshall se lamenta către Alan Brooke că cererile permanente ale lui King ar fi determinat din ce în ce mai mult o secătuire a firavelor resurse militare: amiralul „tot timpul cerea forțe terestre, ca să ocupe şi să mențină în Pacific baze terestre” [7].

Şeful statului major îşi dădea totuşi seama că Noile Hebride, un ciorchine de insule bîntuite de malarie, situate la patru sute de mile spre nord de Noua Caledonie, trebuia să fie menținute, chiar şi numai pentru a proteja linia de comunicație de la Hawaii la Australia. De aceea, la mijlocul lui martie i-a ordonat generalului-maior Alexander M. Patch, din trupele de uscat ale S.U.A., – a cărui divizie „Americal” * fusese transportată în grabă, pe părți, în Noua Caledonie – să trimită o grupare de infanterie întărită în Efate, insula cea mai de sud a grupului. Corpul de infanterie marină a participat cu Batalionul 4, o subunitate mixtă, întărită atît cu artilerie de coastă cît şi cu antiaeriană. Forța aceasta organizată în pripă sub comanda generalului de brigadă Rose, din forțele armatei de uscat, a sosit la Vila la finele lui martie şi s-a apucat numaidecît să defrişeze locul pentru un aeroport.

În timp ce infanteriştii marini ai lui Rose defrişau jungla şi Marshall îi încredința şefului Statului Major General Imperial la Londra problemele ce-l priveau, King se întîlnea la

---

[7] Bryant, *op. cit.,* p. 288. Alan Brooke nu constituie însă o sursă în întregime demnă de încredere pentru motivele sau comportamentul amiralului King. Pentru a se explica în cuvinte mai blînde acest caz, trebuie avut în vedere faptul că CIGS (şeful Statului Major General Imperial al armatei de uscat britanice) nu a fost chiar unul dintre cei mai entuziaşti admiratori ai amiralului american.

* Divizia „Americal” a fost formată în anul 1942 în Noua Caledonie. Numele său provine din Ameri (de la American) şi Cal (de la New Caledonia). (N.tr.)

Washington cu vice-amiralul Robert L. Ghormley, pe care l-a selecționat ca viitor comandant al forței şi zonei Pacificului de Sud, nou create. Domeniul acesta întins a fost decupat din vasta zonă a oceanului Pacific, atribuită lui Nimitz printr-o directivă recentă a JCS (Joint Chiefs of Staff, Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore) * şi includea Noua Zeelandă, Noua Caiedonie, Noile Hebride, partea de jos a arhipelagului Solomon şi sumedenia grupurilor de insule – Fiji, Tonga, Samoa, Phoenix, Society – înainte de război cunoscute în primul rînd comercianților şi misionarilor. La vest de „SoPac Area” (Zona Pacificului de Sud) se afla Zona Pacificului de Sud-Vest (SouWesPac), în care prin aceeaşi directivă urma să conducă operațiile generalului Douglas MacArthur.

Nu este în întregime clar ce l-a îndemnat pe King să facă numirea aceasta. Cu cîtva timp mai înainte, Ghormley fusese directorul Diviziei Planurilor de Război din Oficiul Operațiilor Navale (CNO), unde dobîndise o reputație de strateg strălucit, dar în timpul celor doi ani imediat precedenți fusese observator naval special la Londra. Acolo s-a adîncit, natural, zi de zi într-o varietate de probleme fără legătură cu zona în care avea să comande în curînd. Amiralul era tot atît de ignorant relativ la Pacificul de Sud şi la inamicul japonez pe care avea să-l întîlnească acolo, ca de altfel toți ceilalți din Departamentul Marinei.

Dar Ghormley avea o particularitate care îl impunea incontestabil pentru noua misiune: era un desăvîrşit diplomat – agreabil, gentil, răbdător, plin de tact. Calitățile acestea aveau să-i fie de mare folos, atît în raporturile lui cu guvernul Noii Zeelande, cît şi în negocierile, adesea încîlcite, cu nestatornicii şi recalcitranții reprezentanți ai Franței din Noua Caledonie. Cu toate acestea, cînd amiralul şi-a asumat sarcinile executive care incumbă, în război, unui comandant de zonă, aceste autentice calități, care în rolul diplomatic erau avantaje, s-au dovedit deficiențe.

---

* Organ care corespunde, în linii generale, cu Marele Stat Major. (N.tr.)

Instrucțiunile lui King către Ghormley erau inevitabil vagi:

> „Ați fost ales să comandați Forța Pacificului de Sud şi zona Pacificului de Sud. Veți avea sub comanda dv. o zonă întinsă şi o sarcină extrem de dificilă. Nu am ce mijloace să vă dau spre a îndeplini aşa cum trebuie sarcina aceasta. Vă veți stabili cartierul dv. general în Auckland, Noua Zeelandă, cu o bază înaintată la Tongatabu. Sperăm să declanşăm în timp util, poate toamna aceasta (1942), o ofensivă în Pacificul de Sud. Atunci veți considera probabil necesar să deplasați baza înaintată după cum o va cere situația şi să vă mutați cartierul general pentru a face față unor situații speciale. Aş dori să părăsiți Washingtonul, dacă se poate, într-o săptămînă”.

King nu i-a dat lui Ghormley, în scurta întrevedere avută, nici un indiciu cu privire la raioanele unor operații posibile, iar viitorul comandant n-a putut afla nimic nici de la subordonații lui King, pentru că nici unul dintre ei n-avea nici cea mai vagă idee despre amploarea sarcinii căreia avea să-i facă față viceamiralul Ghormley. Cei mai vechi amirali din Washington nu aveau nimic de dat colegului lor, în afară de simpatie.

Într-adevăr, unicul articol pe care-l puteau acorda pe-atunci cu generozitate şefii de direcții din Comandamentul Marinei era simpatia; repetatele solicitări ale lui Ghormley de unități adecvat echipate pentru construcția de baze se izbeau una după alta ca de un zid. Personal calificat era pur şi simplu de neobținut; utilaje pentru lucrări de terasament, pompe, conducte, vane, materiale pentru mantia pistei de rulaj, ciment, tronsoane de oțel prefabricate pentru rezervoare de depozitare a combustibilului – acestea şi nenumărate alte articole esențiale erau deficitare.

Aceasta nu constituia o noutate pentru militarii care lucrau cu cazmale şi lopeți pe aerodromurile de la Vila, dar soldații şi infanteriştii marini, comandați acum de generalul

de brigadă USA * Neal C. Johnson, au terminat, în mai puțin de cinci săptămîni, pista pentru avioane de vînătoare şi, la 30 aprilie, Vila s-a declarat gata să primească avioane uşoare. Timp de aproape o lună, n-a sosit nici un avion. Apoi, la 27 mai, un maior din infanteria marină, Harold W. Bauer, a condus acolo trei avioane, construite de firma Grumman, ale escadrilei de vînătoare 212 din infanteria marină. Zece zile mai tîrziu, au aterizat restul avioanelor de tip *Wildcat* [8]. În următoarele luni, sumedenie de avioane de vînătoare, de bombardiere în picaj şi alte avioane de toate tipurile şi genurile aveau să facă escală pe aeroportul acesta, în drum spre alte locuri de unde mulți din piloții lor, inclusiv Bauer, nu aveau să se mai întoarcă.

La începutul lunii iunie, elemente ale forței lui Johnson au înaintat spre nord de la Efate (nume de cod: ROSES) la Espíritu Santo (nume de cod: BUTTON) şi s-au apucat să construiască o pistă pentru bombardiere. Un batalion de geniu-marină, „Seabee” **, a apărut aici pentru prima dată în Pacific şi a început să atace jungla. Jungla a ripostat. Pe la sfîrşitul lui iunie, zăceau de malarie peste jumătate din ofițerii şi soldații din întregul efectiv. Din Statele Unite au sosit în grabă, pe calea aerului, echipe medicale, care au adus cu ele medicamente noi, inclusiv eficienta atebrină şi, treptat, violenta maladie a fost stăvilită. Dar în lunile următoare, malaria avea să provoace mai multe pierderi decît gloanțele, bombele şi proiectilele japoneze.

Soldații care au luptat cu junglele din Noile Hebride nu s-au întors ca eroi în Statele Unite, dar au făcut posibil pentru alții lucrul acesta. Pentru că ocuparea şi dezvoltarea Noilor Hebride a constituit preludiul esențial pentru Guadalcanal.

---

* U.S.A. (United States Army) – Armata de uscat a Statelor Unite (N.tr.)

[8] Tipul de avion menționat era un F–4 – F 3, care tocmai fusese inaugurat de firma Grumman şi care avea să fie înlocuit peste puțin timp cu F–4 – F 4, o variantă îmbunătățită.

** Seabee = denumire dată unităților de geniu ale marinei S.U.A.; provine de la citirea în limba engleză a inițialelor C.B.= Construction battalion (N.tr.).

Fără insulele acestea, operațiile proiectate de King n-ar mai fi putut să fie sprijinite.

La 18 iunie, Ghormley a preluat în mod oficial comanda zonei şi forței Pacificului de Sud la Auckland, Noua Zeelandă. Regiunea asupra căreia îşi exercita el controlul era vastă, iar amenințarea unei viitoare invazii japoneze, iminentă. De la sfîrşitul lui ianuarie, inamicul s-a mişcat permanent, deşi deosebit de încet, către sud-est. Pentru King era tot mai evident că înaintarea aceasta, care amenința Hebridele, trebuia să fie imediat stăvilită. Bărbatul „atît de tenace încît se rădea cu lampa de benzină” era hotărît ca marina militară a Statelor Unite să nu stea cu mîinile în sîn în timp ce japonezii înghițeau una cîte una insulele strategice din Pacificul de Sud [9].

2. „FRIPTURĂ ŞI OUĂ!”

Întinderea de apă cunoscută ca Marea Solomon este limitată la nord de Noua Britanie şi de capătul de sud al Noii Irlande, la vest de neprimitoarea peninsulă Papua a Noii Guinee şi la est de şiragul insulelor Solomon. Această întindere este de fapt partea nordică a Mării Coralilor, care spală atît coasta Australiei de la Capul York pînă la Brisbane, cît şi insulele Noile Hebride şi Noua Caledonie, situate la o mie de mile spre est de Marea Barieră de Recife.

Cu o lună întreagă înainte de Pearl Harbor, generalul Gen Sugiyama şi amiralul Osami Nagano, respectiv şefii secțiilor armatei de uscat şi marinei din Statul Major General Imperial Japonez şi-au îndreptat atenția spre zona aceasta şi

[9] Roosevelt l-a descris odată pe King în aceste cuvinte. La Washington circula zvonul că preşedintele a cumpărat o lampă de benzină şi i-a oferit-o cadou amiralului la cea de-a şaizecişipatra aniversare a sa.

au avizat, la 10 noiembrie, un proiect de înțelegere pentru operațiuni combinate spre a cuceri „puncte strategice în arhipelagul Bismarck, cît mai curînd posibil după anihilarea Guamului” [1]. Localitățile Rabaul pe Noua Britanie şi Kavieng pe Noua Irlandă de alături au fost selectate pentru sporirea sprijinului flancului de sud al liniei Palau-Truk şi pentru a se asigura baze de la care să se extindă cercetarea aeriană şi cea submarină către sud, în mările Solomon şi Coralilor. Dar exista un avantaj în plus, care rezulta din ocuparea insulelor Bismarck. Căci bazele de acolo nu aveau a asigura doar focarele din care să interzică zonele maritime din nord-estul Australiei, ci aveau să permită japonezilor să-şi întindă brațele către Noua Guinee şi continentul pe care îl acoperă, precum şi spre sud-est, în insulele Solomon, Noile Hebride, Fiji, Samoa şi Noua Caledonie.

Prin clauzele acestei înțelegeri centrale, detaşamentul mărilor de sud al armatei de uscat (general-maior Tomitaro Horii) şi Flota 4 a marinei (vice-amiral Shigeyoshi Inouye) au fost desemnate să cucerească Rabaulul şi Kaviengul. Dar

---

[1] „Nampo Sakusen Riku Kaigun Chuo Kyotai” – „Acordul central privind cooperarea armatei de uscat şi marinei în zonele sudice”, încheiat la 10 noiembrie 1941. Aceste înțelegeri vor fi numite, în continuare, prin „Acorduri Centrale”.

Japonezii nu aveau un organism aşa cum era Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore al Statelor Unite, răspunzător pentru conducerea strategică a războiului. Existau două „secții” sau „divizii” în Statul Major General Imperial. Acestea erau: Secția Armatei de Uscat *(Dai Honei Rikugunpu)* şi secția Navală *(Dai Honei Kaigunpu)* pe care le prezidau şeful Statului Major General al Armatei de Uscat *(Rikugun Sanbo Honpu*) şi, respectiv, al Statului Major General al Marinei *(Kaigun Gunreipu).* Concepția strategică, obiectivele şi amploarea fiecărei operații, liniile generale ale planului şi alocarea forțelor erau hotărîte prin consultări între secții, cu o activitate preliminară executată în mod invariabil la nivele relativ scăzute ale statelor majore. Cînd cei doi şefi ajungeau la o înțelegere, se întocmea un „Acord Central” pe baza căruia se emiteau directive complementare către comandanții care răspundeau de categoriile de forțe. La rîndul lor, aceştia se consultau la nivel de execuție.

Sînt îndatorat generalului-locotenent Shuichi Miyazaki pentru această descriere a modului în care funcționa Statul Major General Imperial Japonez.

abia după mai mult de trei săptămîni de la căderea Guamului (10 decembrie 1941) au fost puşi aceşti comandanți în stare de alarmă [2].

Aprecierile japoneze despre forța australiană din insulele Bismarck erau corecte: lucrările de apărare erau nedezvoltate şi apărătorii puțini. În zorii zilei de 23 ianuarie 1942, după o serie de grele lovituri aeriene de pe portavioanele mari ale viceamiralului Nagumo, trupele generalului-maior Horii au debarcat la Rabaul, întîmpinînd o rezistență ineficientă. Simultan, cei 500 de oameni din Forța 2 Specială Navală de Debarcare Maizuru au cucerit Kaviengul fără a trage un foc măcar.

La o săptămînă după aceea, nouă avioane de vînătoare de tip *Zero* au zburat de la Truk la Vunakanau, cam la douăsprezece mile sud-vest de Rabaul, şi au inaugurat aerodromul de pe care au fost lansate, mai tîrziu, cele mai multe lovituri împotriva Guadalcanalului [3]. În prima zi a lui martie, piloții Grupului IV aeronaval (48 bombardiere mijlocii bimotoare *Betty*, 48 avioane de vînătoare *Zero* şi 12 hidroavioane cvadrimotoare *Kawanishi Emily)* au toastat în cluburile ofițereşti improvizate în pripă la Vunakanau şi Lakunai pentru ultimele cuceriri [4].

---

[2] Detaşamentul Mărilor de Sud, care mai tîrziu avea să joace un rol important în operațiile din Noua Guinee, se compunea dintr-un stat major de grup de infanterie, un regiment, un batalion (divizion) de artilerie de munte, o companie de genişti, cavalerie şi mijloace de transport. Efectivul total era cu puțin sub 5 000 de ofițeri şi soldați.

[3] Denumirile americane *Zero*, *Emily, Betty* etc., folosite pentru identificarea tipurilor de avioane japoneze, nu fuseseră încă elaborate. Ulterior, tuturor avioanelor de vînătoare li s-au dat denumiri masculine (*Zero* fiind schimbat în *Zeke)*; toate celelalte tipuri au primit nume feminine.

[4] Modelul *Zero* al avionului construit de firma Mitsubishi, un avion de vînătoare naval foarte manevrier, se ridica rapid şi vira strîns. Ca armament de bord, avionul dispunea de două tunuri de 20 mm şi două mitraliere; carlinga nu era blindată, iar rezervoarele de benzină nu dispuneau de autoetanşare. *Zero* nu putea să „ia avans" iar gloanțele incendiare îl făceau să ia foc imediat.

Bombardierul naval cu două motoare botezat *Betty,* construit de firma Mitsubishi, era uşor inflamabil; se folosea ca avion de asalt putînd

Aceste două aerodromuri nou înființate nu erau tocmai primitive, dar le lipseau, natural, adăposturile contra exploziilor, pistele de rulare şi instalațiile esențiale pentru a susține acțiuni aeriene de luptă pe scară mare. Trupele bazei au pornit imediat la lucru, pentru a corecta deficiențele acestea. S-a construit o pistă suplimentară pe două terenuri alăturate ale clubului local de golf, însă după ce s-au avariat o jumătate de duzină de avioane încercînd să decoleze de pe suprafața aceasta ondulată, a fost abandonată. Cenuşa de la Vulcan, un vulcan învecinat, se cernea peste Vunakanau şi vaporii semiactivului Tavurvur corodau învelişul fuselajelor şi aripilor avioanelor cu baza la Lakunai.

Un pilot japonez care a servit pe ambele aerodromuri le descria ulterior ca fiind fie pîrloage, fie mlaştini. Piloții, echipajele şi personalul de întreținere erau încartiruiți în corturi şi în colibe, înjghebate în pripă, care mărgineau pistele. Dar, în ciuda acestor condiții, „vulturii de mare” ai împăratului aveau moralul ridicat. Mulți piloți de vînătoare, aşi care luptaseră în China şi împotriva britanicilor, deasupra Malaiei, erau nerăbdători acum să se încleşteze în luptă cu australienii şi cu americanii.

Prin ocuparea aproape fără vărsare de sînge a insulelor Bismarck, japonezii au completat, pe un preț mic pentru ei înşişi, toate operațiile planificate pentru „Faza Unu”. Ei şi-au asigurat sursele de petrol şi de cauciuc, vitale pentru susținerea acțiunilor militare, precum şi orezul cu care trebuiau să mențină economia de război. Marina însă n-a fost niciodată satisfăcută de scopul restrîns al operației Bismarck, aşa cum era schițat în „Înțelegerea Centrală” din 10 noiembrie. Într-adevăr, încă de pe la mijlocul lui septembrie 1941, Flota 4 a pregătit şi executat o manevră cu tema „o ofensivă în Pacificul de Sud” şi a tras concluzia că, pentru a se apăra efectiv o poziție pe insulele Bismarck şi a se mări distanța de executare a cercetării aeriene, era

---

fi înarmat fie cu torpile, fie cu bombe.

Kawanishi, un hidroavion încet şi greu, era destinat pentru cercetarea îndepărtată pe mare.

necesar să se ocupe Gasmata (pe coasta de sud a Noii Britanii), Lae şi Salamaua (în estul Noii Guinei) şi Tulagi (în sudul insulelor Solomon). Sub constanta insistență a Flotei 4, Statul Major al Flotei Combinate a recomandat, la sfîrşitul lui ianuarie, pătrunderi adînci în insulele Solomon şi Noua Caledonie.

Statul Major al armatei de uscat şovăia să aprobe o nouă expansiune în zona sudică. Adînc angajată în China, cu un milion de oameni desfăşurați împotriva unei amenințări ruseşti față de Manciuria şi Coreea, şi avînd de asigurat serviciul de poliție în teritoriile cucerite, posibilitățile armatei de uscat erau deja supuse drastic la eforturi. Ofițerii statului său major susțineau că Japonia trebuie să treacă acum la defensiva strategică, să integreze noile teritorii cîştigate în „Sfera de co-prosperitate a marii Asii Orientale" şi să consolideze „Zona resurselor" dobîndită cu un cost atît de mic de sînge, timp şi bani. Planificatorii marinei erau însă insistenți; la 29 ianuarie 1942, armata de uscat a cedat şi cele două secții de stat major au emis directive complementare pentru o nouă mişcare înainte. Documentele stipulau măsuri pentru ocuparea de către marină a unor puncte strategice în insulele Solomon, cu ocuparea simultană de poziții în estul Noii Guinei, „în scopul de a tăia comunicațiile dintre aceste zone şi continentul australian şi de a neutraliza apele din nordul Australiei de est" [5]. Concret, planul prevedea o invazie reunită a zonei Lae-Salamaua în Noua Guinee, în timp ce ocuparea insulei Tulagi şi dezvoltarea sa ca bază aeronavală se aflau în responsabilitatea flotei. Se preconiza ca după înfăptuirea cu succes a acestor operații, armata de uscat şi marina să organizeze un atac amfibiu asupra localității Port Moresby, situată pe coasta sudică a peninsulei Papua, „dacă este posibil".

Nu a fost posibil, cu toate acestea, ca pînă la 16 februarie, la două săptămîni după primirea directivelor,

---

[5] Statul Major General Imperial, Directiva Marinei nr. 47, din 29 ianuarie 1942, adresată amiralului Yamamoto.

comandanții unităților destinate acestei operații să se întîlnească pentru a organiza invazia Noii Guinei. La 16 februarie s-a acceptat ca înaintarea către insulele Solomon să fie amînată pînă după ce Lae şi Salamaua vor fi fost cucerite. Prima fază a acestei operații cu „doi dinți de furcă" a fost executată la 8 martie împotriva unei opoziții slabe şi, patru zile mai tîrziu, elemente ale Detaşamentului Mărilor de Sud erau schimbate la Lae şi Salamaua de Forța Navală de Debarcare şi îmbarcate pentru Rabaul.

Era acum mijlocul lui martie. De la ocuparea Guamului, la începutul lui decembrie, japonezii au cucerit Indiile bogate în petrol şi şi-au extins controlul lor pe un teritoriu vital strategic de pe care ei amenințau direct continentul Australia şi primejduiau serios liniile de comunicație din Pacificul îndepărtat. Dar în timpul acestor treisprezece săptămîni, aproximativ cinci săptămîni prețioase au fost pierdute. Timpul este esențialul în război şi, în vreme ce o înfrîngere poate fi compensată printr-o bătălie cîştigată, zilele şi orele – chiar minutele – irosite nu mai pot fi niciodată recuperate.

Cu portavioanele de sprijin retrase pentru operații în Oceanul Indian, Flota 4 presa acum pentru amînarea invaziilor asupra lui Tulagi şi Port Moresby pînă cînd Flota Combinată va putea să aloce din nou cîteva portavioane. Cu toate acestea, între timp, japonezii au ocupat Buka Island, Kieta pe Bougainville, şi Ballale şi Faisi în insulele Shortland, un grup insular în extremitatea sudică a Bougainvillului. La Buka a fost proiectată o pistă pentru avioane.

Planificatorii marinei lansară acum o altă „bombă". Aceasta nu era nici mai mult, nici mai puțin, decît propunerea de a invada Australia, pe care unul dintre purtătorii de cuvînt ai lui Sugiyama a descris-o cu o admirabilă moderație drept „ridicolă" şi „necugetată". Deja armata de uscat dăduse prioritate marinei în operațiile asupra insulelor Bismarck, Noua Guinee şi Tulagi; pe 28 aprilie ea a cedat la noile cereri ale marinei. Rezultatul a fost „Planul de compromis", care prevedea luarea Noii Caledonii şi a insulelor Fiji şi Samoa cît mai curînd posibil, după ce Port Moresby şi Tulagi vor fi fost cucerite.

În timp ce secțiile armatei de uscat şi marinei se certau la Tokyo asupra detaliilor Planului de compromis, Statul major al amiralului Yamamoto, aflat pe uriaşul cuirasat *Yamato*, ancorat în Marea Interioară, era ocupat să elaboreze un proiect care să atragă Flota Statelor Unite către Pacificul de Vest într-o bătălie decisivă. Această concepție exprimată prin cuvintele „Yogeki Sakusen”, dominase gîndirea navală japoneză timp de cel puțin două decenii, principalul său susținător fiind amiralul Yamamoto.

Deşi receptiv la noile idei – el a încurajat întotdeauna pe tinerii ofițeri care credeau în puterea de atac a portavionului – Yamamoto a fost în esență un „amiral de cuirasat”. El nu susținea deloc concepția acțiunilor de desant maritim; pentru el soarta în război trebuia să fie exprimată în clasicul angajament dintre navele de linie, aşa cum a fost pe vremea lui Nelson şi, mai tîrziu, în timpul amiralului Togo.

Cînd reprezentanții lui Yamamoto au mers prima oară la Tokyo, la începutul lui aprilie 1942, cu o schiță de plan pentru ocuparea Midwayului – Operația „MI” –, ei au fost primiți cu o rezervă politicoasă. Statul Major General Naval cheltuise un timp considerabil şi multă energie pentru a convinge armata de uscat să accepte invadarea insulelor Noua Caledonie-Fiji-Samoa (Operația „FS”) şi nu era dispus să accepte nici un fel de plan grandios ca operația „MI”. La rîndul său, Statul Major General al Armatei de Uscat s-a opus în mod violent planului, considerîndu-l o loterie nesigură, care nu ar produce cîştiguri strategice importante, chiar dacă ar fi încununat de succes.

Dar Isoroku Yamamoto era un bărbat de o imperturbabilă fermitate şi cu o voință de fier. El era cel mai respectat amiral din marina imperială; subordonații săi de toate gradele admirau conducerea sa inspirată, curajul său imaginativ, capacitatea lui pentru reflecții prelungite şi claritatea ordinelor sale. Convins că o acțiune victorioasă a flotei este singura cale prin care Japonia ar putea cîştiga timpul necesar pentru a-şi consolida cuceririle şi a demonstra Americii inutilitatea luptei pe mai departe, Yamamoto a continuat să pledeze pentru operația „MI”.

La Tokyo, planificatorii Statului Major General Naval „încercau din răsputeri să aibă cîştig de cauză”, dar în 18 aprilie s-a produs un eveniment care a schimbat brusc opinia pentru deplina sprijinire a proiectului lui Yamamoto. Acest eveniment l-a constituit raidul executat de pe un portavion american de către locotenent-colonelul James H. Doolittle din Forțele Aeriene ale Armatei de Uscat. Îndrăznețul atac al lui Doolittle asupra pămîntului japonez, lansat de pe o grupare de portavioane comandată de viceamiralul William F. Halsey Jr., a produs o reacție psihologică care a depăşit orice proporție față de efectul material. Această dramatică acțiune l-a afectat adînc pe Yamamoto, care a considerat-o drept un afront adus marinei imperiale şi a apreciat necesar să ceară scuze împăratului pentru neglijența marinei față de îndatoririle sale. Yamamoto l-a asigurat pe Majestatea Sa Imperială că astfel de acte îndrăznețe nu se vor mai repeta.

Aprinsa dispută dintre secțiile armatei şi marinei asupra ambelor planuri, „FS” şi „MI”, era caracteristică relațiilor dintre ele şi este un interes mai mult decît trecător în a observa că decizia de a-şi asuma cucerirea insulei Midway s-a cristalizat numai ca un rezultat direct al raidului asupra oraşului Tokyo. Greutatea argumentelor amiralului era acum irezistibilă. Planul de compromis a fost amînat pînă la mijlocul lui iunie şi în 5 mai Statul Major General Imperial Japonez a dat ordinul pentru executarea operației „MI”, cucerirea Midwayului şi a punctelor stabilite din Insulele Aleutine. Sugiyama a acceptat să furnizeze Regimentul 28 infanterie întărit, pentru a asalta plajele de la Midway.

În timp ce aceste proiecte erau dezbătute la Tokyo, viceamiralul Inouye, a cărui Flotă 4 îşi avea baza la Truk, nu a stat pasiv. Eforturile sale direcționale spre punerea în aplicare a mult amînatei operații Port Moresby au fost recompensate la sfîrşitul lui aprilie, cînd Divizia 6 de crucişătoare (patru crucişătoare grele şi un distrugător), plus portavionul uşor (CVL) *Shoho,* sub comanda contraamiralului Aritomo Goto a fost desemnată ca forță de sprijin. În acelaşi timp, Divizia 5 de portavioane grele (Cardiv) *Zuikaku* şi *Shokaku* şi Divizia 5 de crucişătoare (Chudiv) (crucişătoarele

grele *Miyako* şi *Haguro* plus şapte distrugătoare), sub comanda viceamiralului Takeo Takagi, au fost desemnate ca forță de acoperire. [6]

La 25 aprilie, avioanele marinei, cu baza la Rabaul, au început asaltul aerian asupra lui Port Moresby şi a nord-estului Australiei; în 28 aprilie, hidroavioane *Kawanishi*, cu patru motoare, atacară Tulagi, Gavutu şi Tanambogo. De la 30 aprilie, amploarea raidurilor a crescut simțitor şi în ziua următoare, un atac executat în zori a surprins legănîndu-se pe apă două hidroavioane australiene *Catalina,* cu baza la Tulagi. Amîndouă au fost lovite; unul a reuşit să decoleze cu greutate şi să dispară pentru totdeauna; celălalt, grav avariat, a fost mai tîrziu remorcat la Aola, pe coasta de nord a Guadalcanalului şi distrus.

Raiduri intermitente au continuat în timpul zilei. În lumina cenuşie a zorilor care se cerneau în cea de-a doua zi a lunii mai, personalul postului de radio australian a transmis, din Tanambogo, semnalul dinainte pregătit: el anunța plecarea lor iminentă: „Staike and aiggs, goddamit! Staike and aiggs!” * (Friptură şi ouă, la dracu ! Friptură şi ouă !”).

În dimineața următoare, forța navală a contraamiralului a lunecat în jos, de-a lungul strîmtei căi de apă mai tîrziu cunoscută ca „The Slot” **, şi s-a oprit în portul pustiu de la

---

[6] Crucişătoarele grele japoneze de tip *Miyako* aveau deplasamentul de 10 000 de tone (fără combustibil, muniție şi hrană) şi lungimea de 640 de picioare. Puteau atinge o viteză mai mare de 32 de noduri. Navele erau înarmate cu cîte zece tunuri de 8 inci, montate în cinci turele, şi opt tuburi lans torpile. Ca şi la avionul de vînătoare *Zero,* proiectantul a sacrificat blindajul pentru viteză şi capacitate de manevră. Liniile carenei erau fără greşeală şi suple, dar suprastructura era (după standardele american şi britanic) excesivă şi înghesuită. Nici o navă de luptă japoneză nu dispunea, la acest moment, de echipament de radiolocație pentru cercetare sau de conducerea focului. *Haguro* era o navă de acelaşi tip cu *Miyako*.

* Expresia corectă este „Steak and eggs”, însă aici este sugerat modul de pronunțare specific australian. „Friptură şi ouă” este un mic dejun tipic pentru sudul S.U.A (N.tr.)

** Deschizătură, trapă (N.tr.)

Tulagi. Acolo, Goto a debarcat Regimentul 3 Kure (Special Naval Landing Force), peste 400 de militari din Yokohama Air Group (Grupul aerian Yokohama), o unitate navală pentru baze de hidroavioane, o baterie grea antiaeriană de patru tunuri, o companie din Regimentul 6 Sasebo (SNLF) şi personalul de transmisiuni necesar pentru instalarea şi funcţionarea unei staţii de radio de mare putere. Curînd după aceasta, primul dintre cele douăsprezece hidroavioane *Kawanishi* a amerizat şi a tras la geamandurile de legare ancorate în grabă. Au urmat douăsprezece avioane de vînătoare *Zero* cu flotoare.

Tot timpul zilei, transportoarele lui Goto au descărcat metodic, fără a fi atacate. Ocuparea acestor minuscule insule, ale căror nume vor străluci trei luni mai tîrziu pe titlurile fiecărui ziar american, nu a fost un eveniment interesant. Japonezii au debarcat o extraordinară cantitate de echipament radio şi tehnic, mult orez, ţigări, benzină de aviaţie, ulei pentru motoare, conserve cu carne de vacă în sos de soia, mii de sticle cu bere, o importantă cantitate de *sake* * în sticle de jumătate de galon, bomboane, cutii cu ananas şi carne de crab. Mai tîrziu, aceste delicatese vor fi consumate cu mulţumire de infanteriştii marini ai Statelor Unite.

Aceste activităţi au fost observate cu interes de piloţii de cercetare din Marea unitate operativă de portavioane nr. 17 (Carrier Task Force 17) a contraamiralului Frank Jack Fletcher, care atunci naviga la 200 mile sud de insulele centrale Solomon, în Marea Coralilor. În zorii zilei de 4 mai, rapidele portavioane *Lexington* şi *Yorktown* au întors în direcţia vîntului şi au lansat avioanele. Obiectivul: Tulagi.

Atacul i-a surprins pe japonezi. Un distrugător, două dragoare şi un transportor înarmat au fost scufundate. În aceeaşi zi, impresionanta forţă de atac a viceamiralului Inouye, sub comanda tactică a contraamiralului Chiuchi Hara, a ieşit încet din portul întins de la Rabaul, s-a strecurat prin Canalul Saint George şi s-a îndreptat spre sud către extremitatea estică a Noii Guinei. Obiectivul: Port

* Sake = rachiu de orez. (N.tr.)

Moresby.

Scena fusese pregătită pentru bătălia din Marea Coralilor.

Această bătălie de portavioane din 7 şi 8 mai, preludiul bătăliei de la Midway, a costat Statele Unite portavionul *Lexington* plus petrolierul *Neosho* şi distrugătorul *Sims*. Japonezii au pierdut portavionul uşor *Shoho* (scufundat); portavionul greu *Shokaku*, grav avariat, a reuşit să rămînă pe linia de plutire. Şi cu toate că portavionul greu *Zuikaku* a scăpat fără nici o avarie, peste jumătate din aviaţia ambarcată a acestor două mari portavioane japoneze a fost distrusă. Avioanele pierdute au dus cu ele în mare piloţii lor de neînlocuit. La ora 3 după-amiază, Hara a întrerupt acţiunea şi s-a îndreptat spre nord.

Tactic, Marea Coralilor a fost un pas înainte pentru americani; strategic, a fost o victorie decisivă. Încercarea de a cuceri Port Moresby printr-o invazie pe mare a fost contracarată. Şi chiar mai important, forţa de portavioane a amiralului Nagumo, acum pregătindu-se să înainteze asupra Midwayului, a pierdut serviciile portavioanelor *Shoho*, *Shokaku* şi *Zuikaku.* Portavionul american *Yorktown*, deşi avariat, a trecut peste momentele grele pentru ca, apoi, să participe din nou la lupte.

Eşecul din Marea Coralilor nu a afectat în mod vizibil nici planurile lui Yamamoto pentru operaţia „MI" şi nici atmosfera de supremă încredere de care era pătruns Statul Major General Imperial. Aici, atît secţia armatei de uscat, cît şi cea a marinei, cu un optimism ce apare acum a fi uimitor, au purces de la o zi la alta la dezvoltarea detaliilor amînatului „Plan de Compromis" din 28 aprilie. Astfel, s-a emis de către Secţia Navală a Marelui Stat Major General Imperial, la 18 mai, un ordin cerînd pregătiri imediate care:

> „să ducă la bun sfîrşit invadarea Noii Caledonii şi a insulelor Fiji şi Samoa, să distrugă principalele baze inamice din aceste zone, să stabilească baze operative la Suva şi Nouméa, să cîştige controlul mărilor la est de Australia şi să acţioneze pentru a tăia comunicaţiile

dintre Australia şi S.U.A.” [7].

În vederea acestei viitoare înaintări către sud-est au fost stabilite zile „Z” provizorii pentru începutul lui iunie. Secția navală a alocat în sprijin Flota Combinată şi Flota 11 aeriană, în timp ce secția armatei de uscat destina pentru această operație Armata 17 cu cartierul general la Rabaul, şi ordona generalului-locotenent Harukichi Hyakutake să preia comanda.

Prin coincidență, în această zi de 18 mai, colonelul Kiyanao Ichiki, comandantul unui regiment de elită, ales pentru asaltul plajelor de la Midway, se urca la bordul navei de linie *Yamato*, la Kure, cu statul său major, pentru a primi misiunea de luptă. Amîndoi, generalul-locotenent şi colonelul, vor lupta la Guadalcanal. Hyakutake, unul dintre cei mai promițători „tineri” generali, îşi va pierde reputația acolo; Ichiki avea să piardă ceea ce un ofițer japonez, poate corect, prețuia mai puțin – viața sa.

*

În timp ce planificatorii mîzgăleau hîrtiile la Tokyo şi Truk, iar Flota Combinată făcea pregătirile finale pentru călătoria ei fatală la Midway, japonezii de pe Gavutu şi Tulagi se bucurau de viață. Patrule erau trimise pe insulele vecine Savo şi Florida, pentru troc pe porci, pui şi cartofi. Hidroavioane de tip *Kawanishi* plecau în zori de la ancoră şi se ridicau leneşe pentru a cutreiera Marea Coralilor. Aparițiile sporadice ale bombardierelor americane B.17 „*Fortress*” din depărtatul Port Darwin au produs pierderi uşoare şi au cauzat numai inconveniente minore, au determinat ca navigația navelor comerciale să se desfăşoare cu prudență. Totuşi, japonezii au remarcat un fenomen ciudat: băştinaşii îi evitau, ca şi cum ar fi fost loviți de ciumă.

Pînă la 28 mai, aproape patru săptămîni după sosirea lor

---

[7] „Daikairei Dai Jukyo-go” (IGHQ – Statul Major General Imperial, Ordinul marinei nr. 19, 1942).

la Tulagi, japonezii nu au executat traversarea spre Guadalcanal; în această zi patrule speciale au „vizitat” plantațiile Lunga, Tenaru şi Mamara, unde au mitraliat o jumătate de duzină de vite aflate la păşune; au prelucrat animalele ucise şi au transportat carnea la Tulagi.

Pentru următoarele trei săptămîni, ei nu au manifestat nici un interes pentru Guadalcanal, decît doar ca sursă de carne şi forță de muncă autohtonă pentru instalațiile bazei acum aproape terminate pe măruntele insule care se cuibăreau la adăpostul Insulei Florida.

În timpul primei săptămîni a lui iunie, liniştea a domnit în insulele Solomon. Unitățile de construcții au lucrat în tihnă la dezvoltarea instalațiilor bazei din sud-estul Bougainville-ului. Deşi japonezii nu ştiau atunci despre aceasta, fiecare mişcare a lor era observată şi raportată în detaliu statelor majore aliate din Australia.

Bărbații care manifestau un astfel de interes constant asupra activităților japonezilor erau membrii Organizației australiene de supraveghere a coastei, a comandorului Eric Feldt, acea rețea de informații fără asemănare, care s-a dovedit a fi un sprijin inestimabil al aliaților în sudul şi sud-vestul Pacificului. Oamenii lui Feldt, toți voluntari, nu erau soldați sau marinari, ci insulari-comercianți, funcționari coloniali, administratori şi plantatori care s-au oferit să rămînă în spatele pozițiilor japoneze dacă aceştia ar ocupa lanțul de insule care apărau Australia. Fiecare membru al acestei rețele atotcuprinzătoare avea desemnată o poziție anume pe care urma să o ocupe dacă japonezii ar fi înaintat în zonă, şi fiecare avea în dotare un „teleradio” – emițător, receptor şi generator – împreună cu coduri simple, dar eficace.

Feldt i-a recrutat şi instruit personal pe fiecare dintre aceşti oameni. Cîteva minute după ce japonezii au executat lovitura de la Pearl Harbor, el i-a alarmat, şi pe măsură ce inamicul înainta către sud-est, din insulă în insulă, fiecare, pe rînd, intrau în clandestinitate. Cu el au mers autohtonii credincioşi pe care îi cunoştea şi în care avea încredere. Fără un astfel de ajutor, supraveghetorii de coastă (coastwatcher)

nu ar fi putut supraviețui. Toți, albi şi autohtoni deopotrivă, erau în întregime conştienți de marile neplăceri şi de riscurile permanente pe care activitatea lor le implicau. Dacă unul din ei ar fi fost capturat, cel mai bun lucru pe care l-ar fi putut spera era o moarte fulgerătoare, fără chinuri.

De la Guadalcanal, Martin Clemens, „Snowy” Rhoades şi proaspătul locotenent din Rezerva regală australiană navală de voluntari, D.S. Macfarlan, toți rămaşi în spatele inamicului, nu aveau nimic deosebit de raportat, cu excepția faptului că grupuri de japonezi căutînd hrană pe Florida şi-au însuşit „porcii episcopali” lăsați de episcopul anglican Baddeley cînd s-a retras la Malaita. Necunoscută, desigur, acestor bravi şi singuratici bărbați, furtuna de la Midway – „bătălia care a osîndit Japonia” – se desfăşura departe, în nord.

Pierderile japoneze la Midway – patru portavioane şi avioanele de pe ele, piloții şi echipajele aeriene – chiar dacă au fost ascunse cu succes de marină față de conducerea armatei, împărat şi, desigur, față de opinia publică, au frînat planurile de a avansa bazele operative către insulele Fiji şi Noua Caledonie, iar la 11 iunie operația „FS” a fost „temporar amînată”. Pentru moment, pendulul era la punctul mort.

La mijlocul lui iunie, coastwatcherul Rhoades transmitea următoarea informație de mare interes în legătură cu activitatea japonezilor în insulele Solomon de jos:

> „Japonezii din Savo, cu o mitralieră şi căşti de oțel, întreabă de locul unde se află oamenii albi pe Guadalcanal. Ei spun că vor merge acolo în două săptămîni. Japonezi sînt de asemenea la Tenaru şi Kukum, unde vinerea trecută s-au distrat călărind. Erau să prindă un băiat de la poliție”.

Probabil că unul dintre aceşti necunoscuți crescători de vite a conceput ideea că păduricea plană de cocotieri dintre Tenaru şi Kukum era un loc bun pentru un aerodrom. Nimeni nu ştie. Dar pe 19 iunie, comandantul bazei de la

Tulagi a trimis un detaşament de supraveghere la plantația Lunga. Puține zile mai tîrziu, cîteva şlepuri cu japonezi au sosit de la Tulagi; în timpul săptămînii următoare, au fost ridicate două rezervoare de apă şi patrule au scotocit satele de coastă pentru a angaja sau lua cu forța echipe de muncitori autohtoni. Dar din cauza lipsei de echipament, munca la pista care, mai tîrziu, va deveni unul dintre cele mai faimoase aerodromuri ale celui de-al doilea război mondial, s-a desfăşurat încet. Coastwatcherul Clemens a raportat aceste activități; nu mai era nici o îndoială asupra intențiilor japonezilor.

În zorii zilei de 1 iulie, Dovu, un autohton, caporal de poliție care răspundea de cercetaşii de încredere ai lui Clemens, însărcinat să observe activitățile de la Lunga, a sosit extenuat şi cu sufletul la gură în tabăra din pădure a coastwatcherului. După ce l-a trezit pe Clemens şi a înghițit o ceaşcă de ceai tare, şi-a prezentat confuz informația:

> „O mie de japonezi au debarcat la Lunga în cursul zilei de luni” (29 iunie). „Toți vin la mal cu şalupe mari, luînd o sută de oameni, avînd o mitralieră mare”.
> „Pe ce cale ai înțeles tu că toți sînt o mie şi s-au oprit la Lunga, Dovu? De ce ți-a luat atît de mult timp pentru a veni să-mi spui?”
> „Eu… am stat jos în hățiş, am luat zece pietre în mînă şi i-am numărat venind la mal; aveau căşti de metal, cisme kaki, toți aceleaşi pigpig cu două degete şi o baionetă. Mă doare piciorul şi burta”.

Două crucişătoare se aflau într-adevăr în radă la Lunga descărcînd trupe şi tehnică. În timpul următoarelor cîteva zile, 400 de oameni din unitățile de garnizoană 81 şi 84 au săpat tranşee înguste şi au amplasat mitraliere lîngă plajă. Primele eşaloane ale batalioanelor 11 şi 13 geniu – marină din Forța 8 baze au venit să lucreze pe aerodrom. Într-o săptămînă, restul efectivelor acestor batalioane au sosit şi tempoul curățirii terenului s-a înviorat simțitor, în vreme ce cocotierii cădeau cu sutele. Evoluția evenimentelor era

raportată cu conştiinciozitate de Macfarlan, Rhoades şi Clemens, ai căror cercetaşi credincioşi s-au infiltrat în detaşamentele de muncă forțată. Ei estimau că aproximativ 3 000 de japonezi erau pe Guadalcanal. Aceasta s-a dovedit a fi o numărătoare remarcabil de exactă [8].

Clemens mărturiseşte în jurnalul său că situația locală se înrăutățea zilnic, că părea să fie mică şansa de a se face ceva şi că în curînd el va fi forțat să se mute chiar mai adînc în junglă. Dar japonezii nu erau singurii oameni interesați în cîmpia de pe coasta de nord a acestei insule situate la atît de multe mii de mile de Tokyo.

3. COŞMAR ÎN NOUA ZEELANDĂ: PESIMISM LA MELBOURNE, FIASCO ÎN FIJI

La 20 martie 1942, generalul de brigadă Alexander Archer Vandegrift, un gentleman fălcos din Virginia, chipeş, dulce la vorbă, în vîrstă de circa 55 de ani, pe atunci locțiitor al comandantului Diviziei 1 Infanterie Marină, a primit un telefon de la generalul-locotenent Thomas Holcomb, comandantul Corpului de infanterie marină, prin care era informat că va primi comanda diviziei pe 23 martie. La acea dată, Vandegrift a fost avansat general-maior, şi la o scurtă ceremonie desfăşurată la New River, în Carolina de Nord, steagul său cu două stele * a fost arborat pe catargul văruit

---

[8] Potrivit căpitanului Toshikazu Ohmae, ofițer cu operațiile în Flota 8, în acel timp existau pe insulă 2 571 de ofițeri şi soldați în unitățile de construcții de baze nr. 11 şi nr. 13 (Toshikazu Ohmae, *The Battle of Savo Island*. Editată de Roger Pineau cu o notă redactată de viceamiralul Gunichi Mikawa în „United States Naval Institute Proceedings”, Annapolis, decembrie 1957).

* În armata americană, gradul de general de brigadă are ca însemn o stea, iar cel de general-maior două stele. (N.tr.)

din fața casei fermei reconstruite, care îi va servi atît ca reşedință, cît şi ca stat major temporar.

Noul comandant al diviziei, cîndva protejatul înflăcăratului general-maior Smedley Butler, învățase un lucru esențial de la acel om minunat: cel mai important element în război este omul. Este posibil ca, printr-un proces de osmoză, ofițerul mai tînăr să-şi fi însuşit o parte din uimitoarea înțelegere a lui Butler pentru natura umană. Dar Vandegrift nu era extravertit. Cei care l-au întîlnit chiar întîmplător, au rămas cu impresia că era un om de o hotărîre nestrămutată. Răbdarea şi forța lui Archer Vandegrift vor fi puse la încercare de multe ori în lunile următoare.

Vandegrift nu a moştenit o situație bună. Divizia pe care el a preluat-o exista numai cu numele. Ea se afla angajată (pentru a treia oară într-un an) într-un proces simultan de dezorganizare şi reorganizare planificată. Înainte cu două zile ca el să fi primit comanda, predecesorul său ordonase dislocarea unui regiment – al 7-lea infanterie marină – pentru a staționa în Samoa. Pentru a aduce Regimentul 7 întărit în stare de luptă înainte de plecare, toate celelalte subunități au fost lipsite de mulți dintre cei mai experimentați ofițeri, subofițeri şi specialişti. Vandegrift păstra puțin pentru sine. El se aştepta ca Regimentul 7 infanterie marină să intre în luptă; de aceea i-a dat o parte disproporționată din cei mai buni oameni, ofițeri, arme şi tehnică disponibile. Regimentul, ducînd cu el crema diviziei, pleca la 10 aprilie 1942 de la Norfolk.

Cinci zile mai tîrziu, Vandegrift era informat verbal că marea unitate, cu efective reduse, de sub comanda sa, va începe deplasarea în Noua Zeelandă pe data de 1 mai şi că ea va constitui Grupul de debarcare al Forței Amfibii din Pacificul de Sud [1]. Generalul a primit această ştire cu sentimente amestecate; deşi jubila la perspectiva deplasării

[1] Vandegrift nu a fost informat oficial pînă la 23 aprilie 1942, cînd a primit documentul CMC (Comandamentului Corpului de Infanterie Marina) nr. 003D11342. Este interesant de observat că întrucît „nici un ofițer curier obişnuit” nu era disponibil, acest document a fost transmis prin poştă, ca orice scrisoare recomandată.

diviziei ca o entitate de sine stătătoare către un front, care fără îndoială curînd va fi activ, el nu era în nici un caz satisfăcut de stadiul pregătirii ei de luptă şi nici de starea tehnicii. Cu toate că batalioanele ei de infanterie se instruiseră temeinic în cursul lunilor ianuarie, februarie şi martie (şi, printr-o curioasă coincidență, pe Insula Solomon, situată la vărsarea rîului Patuxent, în Statul Maryland), iar artileria era în bună stare, divizia, după cum spunea comandantul său, nu „atinsese un stadiu satisfăcător de pregătire pentru luptă". Dar Vandegrift a fost asigurat că va fi timp suficient pentru o viitoare pregătire intensivă; el a fost informat de comandant că nu era nevoie să anticipeze o misiune de luptă înainte de ianuarie 1943. Comandantul primise această informație dintr-o sursă bună – Ernest J. King.

Pe 29 aprilie 1942, King a dat o directivă oficială pentru înființarea Forței Amfibii din Pacificul de Sud. „Este urgent necesar ca o forță amfibie să fie staționată în Pacificul de Sud", scria el [2]. Titlul codificat al acestei operații, ales de amiralul King, era „Lupul singuratic" (LONEWOLF) [3]. King, care credea că cel ce călătoreşte singur, călătoreşte mai repede, punea temeliile marelui său plan: să înainteze către nord-vest din Noile Hebride.

Comandamentul Corpului de Marină a început acum să pompeze personal la New River pentru a aduce marea unitate a lui Vandegrift pe picior de război; grupuri suplimentare soseau aproape zilnic. Ei erau o şleahtă pestriță. Sute dintre ei erau tineri recruți care terminaseră de curînd instrucția la Parris Island. Alții erau mai bătrîni; sergenți clasa I înşfăcați de pe platformele arsenalelor navale, sergenți din serviciile de recrutare, sergenți de artilerie care au luptat în Franța, soldați bătrîni cu fişe disciplinare lungi de un cot. Aceştia

---

[2] Documentul Cominch nr. 00322 din 29 aprilie 1942: „Planul de bază pentru înființarea Forței amfibii din Pacificul de Sud". Biroul de documente navale şi Biblioteca (pe viitor ONRL), Arlington, Va.

[3] Inițial „Bandbox" (Cutie de pălării). „Lonewolf" (Lupul singuratic) este revelator.

erau profesioniştii; „vechea gardă" * a infanteriei marine a Statelor Unite. Mulţi luptaseră contra grupărilor de „Cacos" în Haiti, a celor de „bandidos" în Nicaragua, precum şi cu soldaţii şi marinarii francezi, englezi, italieni şi americani în fiecare bar din Shanghai, Manila, Tsingtao, Tientsin şi Beijing. Ei erau învederaţi cartofori şi hoţi desăvîrşiţi care preferau să bea loţiune de păr în locul berii de la economat (numită „pişat de cal"); înjurau cu o minunată fluenţă şi niciodată nu mergeau la capelă („Cutia lui Dumnezeu") decît forţaţi. Mulţi practicau prizarea tutunului, fumau trabucuri tari sau mestecau tutun (ţigaretele le considerau a fi bune doar pentru femei şi copii). Ei aveau puţin interes pentru biblioteci sau concursuri sportive. Ei puteau să trăiască cu pastramă de capră, cu cafea neagră tare, pe care o numeau „compoziţie de cazan", şi cu carne tocată gătită în casca de metal. Mulţi purtau insigne de experţi cu însemne pentru îndemînare la folosirea puştii şi baionetei, pistolului, mitralierei, grenadei de mînă şi aruncătorului de mine. Ei îşi cunoşteau armele şi tactica. Ei ştiau că sînt viguroşi şi buni. Erau destui dintre ei capabili să insufle subunităţilor şi să confere miilor de tineri bărbaţi o parte din spiritul deosebit care îi anima şi din îndemînarea pe care o posedau.

În mod simultan, a început o orgie a sortării, împachetării, marcării, înscrierii de certificate de expediţie. Acestea au continuat pînă ce ultimul om din eşalonul înaintat s-a îmbarcat pe nava *Wakefield* (fostul vas de linie *Manhattan*) la Norfolk, în statul Virginia, la 19 mai [4]. La New Orleans S.S.** *Del Brazil* a încărcat tot felul de categorii de provizii cerute pentru a aproviziona un depozit al bazei care urma să fie înfiinţat la Wellington [5]. Între timp, o echipă de ofiţeri a plecat cu avionul în Noua Zeelandă şi a ales un loc de tabără într-un teritoriu accidentat şi plin de tufişuri lîngă

---

* Old Breed = Deşcă bătrînă (N.tr.)

[4] S.S. *Electra* a ridicat ancora de la Norfolk la 10 mai 1942, iar *Wakefield*, zece zile mai tîrziu.

** SS – Steam ship – vapor (N. tr.)

[5] S.S. *Del Brazil* a plecat din New Orleans la 12 mai.

Wellington. Al doilea eşalon, sub comanda generalului de brigadă William H. Rupertus, noul locțiitor al comandantului diviziei, s-a îmbarcat ulterior în tren pentru a se deplasa pe Coasta de Vest şi a ieşi în convoi din San Francisco [6].

Nici unul dintre eşaloane nu era „pregătit pentru luptă”. Mutarea era de rutină, din tabără în tabără; elementul ei caracteristic era viteza. Toate navele erau prin urmare încărcate după criterii comerciale. Acest lucru nu putea fi văzut ca o eroare de judecată din partea lui Vandegrift. Instrucțiunile primite de el excludeau categoric orice posibilitate de a trece la luptă mai devreme. Şi în orice caz, nu erau suficiente nave pentru a permite o încărcare planificată cu grijă şi riguros pregătită pentru condiții de luptă.

Pe 14 iunie, eşalonul înaintat a sosit la Wellington şi Vandegrift a raportat, prin radio, prezența sa amiralului Ghormley. Infanteriştii marini au început să descarce şi să se mute în taberele-bază. În timp ce ei încă se instalau şi întîlneau prima oară fetele din Noua Zeelandă, Vandegrift a plecat să raporteze situația lui Ghormley la cartierul său general din Auckland. Cînd comandantul de divizie, împreună cu ofițerii superiori din statul său major, s-au îmbarcat într-un avion la 25 iunie, nici unul nu ştia că această vizită avea să fie mai mult decît una de rutină. Nimeni de fapt, dacă l-ai fi întrebat în acea dimineață, nu ar fi ştiut localizarea precisă a insulelor Tulagi, Guadalcanal sau Gavutu. Ei aveau să se lămurească în curînd.

*

Imediat după ce King a început să caute o spărtură accesibilă în armura inamicului, au fost confirmate

---

[6] Infanteriştii marini care au călătorit pe nava închiriată *John Ericsson* de la San Francisco au avut o vreme proastă. Ei au fost hrăniți cu unt rînced, ouă stricate şi carne alterată, nu cu mîncare proaspătă. Sute de oameni sufereau de pe urma dizenteriei şi toți de subnutriție. Proprietarii navei şi comandantul ei ar fi trebuit să fie trimişi la închisoare.

rapoartele preliminare despre pierderile japoneze la Midway. Dar şi Douglas MacArthur a examinat rapoartele de la Midway şi l-a asaltat pe amiralul King cu punctul său de vedere. Propunerea lui MacArthur către Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore era curajoasă, dar imprudentă. Generalul sugera nimic mai puțin decît cucerirea Rabaulului, pe care el o putea duce la îndeplinire, după cum afirma, cu o divizie de desant maritim, sprijinită de aviația de pe portavioane. Aceasta însemna angajarea portavioanelor rapide – şi erau numai două pe atunci în Pacific – în Marea Solomon plină de stînci submarine. Planificatorii marinei, care se temeau că MacArthur ar putea privi portavioanele ca materiale „consumabile", nu aveau nici o intenție să primejduiască cu uşurință aceste nave prețioase.

Marina nu putea să-şi asume sprijinul pentru un astfel de joc de noroc. În aceste circumstanțe, King a considerat că o debarcare pe Rabaul era ceva asemănător cu a ordona unor soldați de plumb să ia cu asalt o sobă înroşită, drept pentru care, în mod autoritar, a respins prin veto ideea. Cîteva săptămîni mai înainte, cu ajutorul lui MacArthur, el respinsese planul prezentat de Nimitz, care sugera ca locotenent-colonelul Merritt Edson, din First Marine Raiders (batalion de comando al infanteriei marine), să atace şi să devasteze insula Tulagi, după care să se retragă. Ceea ce King avea în minte era o operație limitată ca amploare, dar destinată mai degrabă să-i oprească pe japonezi decît numai să-i întîrzie sau să-i irite, şi pe la mijlocul lui iunie, el însuşi avea certitudinea că ocuparea „Zonei Tulagi", urmată de ocuparea localității Ndeni, din Insulele Santa Cruz, ar putea fi îndeplinită cu mijloacele avute la îndemînă.

Colegii amiralului din Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore s-au dovedit dificili. Generalul Marshall recunoştea necesitatea unei acțiuni limitate în Pacific, dar considera că aceea operație de-a lungul lanțului de insule acoperite de junglă va lua în mod inevitabil resurse de pe teatrul european, căruia strategia unitară îi dădea prioritate. La rîndul său H.H. („Hap") Arnold, comandantul general al Forțelor Aeriene ale Armatei de Uscat, era de acord cu

Marshall că acțiunea în Pacific trebuie să fie de natură defensivă, cel puțin pînă cînd pregătirea debarcării aliaților în Europa (denumită codificat BOLERO) va fi realizată în bună măsură. Preşedintele a fost destul de clar față de Şeful Statului Major (dar evident nu față de amiralul King), că el nu vrea să încetinească acțiunea BOLERO. Pe de altă parte, Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore era unanim de acord că ceva trebuie făcut pentru a-i ține în şah pe japonezi.

După lungi dezbateri Comitetul a ratificat propunerea lui King.

Rămînea problema spinoasă a comenzii. Marshall dorea ca MacArthur să conducă marşul către insulele Solomon; King insista ca prima fază, sau „Operația Task" (nume de cod WATCHTOWER) să fie condusă de marină. Şeful Statului Major al trupelor de uscat a rămas pe pozițiile sale. King, după ce a subliniat că forțele ce vor fi întrebuințate constau în întregime din elemente ale marinei şi infanteriei marine, l-a înfruntat pe Marshall cu ceva ce echivala cu un ultimatum: „Watchtower" va fi sub comanda marinei sau nu va fi nici un „Watchtower". Aşa se face că Marshall şi-a dat în final consimțămîntul său şovăitor şi a fost de acord să mute limita Zonei Pacificului de Sud a lui Ghormley, care inițial trecea prin extremitatea de vest a Guadalcanalului, cu un grad de longitudine către vest.

Nimitz a primit, în consecință, responsabilitatea pentru Operația Task I şi MacArthur a fost însărcinat să execute Operațiile Task II şi III, capturarea insulelor Solomon de Nord şi luarea Rabaulului. El a primit indicația să declanşeze aceste operații cît mai curînd posibil, după încheierea cu succes a Operației Task I. Ordinul preliminar pentru prima fază a ofensivei a fost dat la 25 iunie. Viitoarea zi Z a fost stabilită pentru 1 august.

King nu a notificat, în prealabil, comandanților pe care îi avea în subordine în Pacific, că se gîndeşte să lanseze o astfel de operație la o dată atît de apropiată. Contraamiralul Richmond Kelly Turner, comandant al forței amfibii din Pacificul de Sud, nici nu ajunsese încă în zonă. „Eu am aflat despre asta prima oară – scria mai tîrziu Ghormley –,

la sfîrşitul lui iunie, cînd am primit ordinul să discut cu generalul MacArthur în legătură cu propusa ocupare a zonei Guadalcanal-Tulagi. Dacă aş fi ştiut acest lucru, munca noastră iniţială din Sudul Pacificului în planificarea operaţiilor şi a asigurării tehnico-materiale, precum şi în culegerea informaţiilor ar fi fost îndreptată mai direct către primele obiective”.

Prima oară cînd Vandegrift „a aflat asta” a fost atunci cînd a intrat în biroul amiralului Ghormley. Aici, lui i s-a spus că misiunea sa era de a cuceri şi menţine Tulagi (nume de cod RINGBOLT), zona Guadalcanalului (CACTUS), care dispunea de aerodromul construit cu sîrguinţă de japonezi, şi Ndeni în insulele Santa Cruz. Forţa sa de debarcare urma să fie întărită în timpul deplasării către raionul obiectivului cu Regimentul 2 infanterie marină (un regiment întărit luat din Divizia 2 infanterie marină), Batalionul 1 raideri (First Raider Battalion) * (pe atunci în Noua Caledonie), Batalionul 1 paraşutişti şi Batalionul 3 apărare (3rd Defense Battalion).

Comandantul forţei de debarcare avea de rezolvat două probleme urgente. Prima era să obţină fără nici o întîrziere informaţii despre teren şi inamic, care i-ar fi permis să formuleze un plan de bază pentru a manevra pe litoral. De aceasta depindea întreaga schemă a debarcării. Pentru că pînă nu se pregătea o astfel de schemă era imposibil să se elaboreze planuri detaliate pentru debarcarea de pe nave şi deplasarea de la nave la mal, pentru sprijinul de artilerie navală şi de aviaţie, pentru organizarea aprovizionării pe plaje şi pentru reţeaua complexă de transmisiuni necesară în vederea conducerii şi asigurării debarcării pe litoralul inamicului. Pentru a culege informaţiile necesare elaborării planului său, generalul a trimis imediat pe ofiţerul său cu cercetarea, locotenent-colonelul Frank B. Goettge, în Australia.

---

* Batalion de comando; to raid = a întreprinde un atac, o incursiune; raider = participant la un raid (N.tr.)

În acelaşi timp, el a cerut amiralului Ghormley ca un grup selecţionat de ofiţeri, plus un număr de transmisionişti experimentaţi, cu echipamentul lor tehnic, să plece de îndată cu avionul la Townsville, Australia, să se îmbarce acolo pe un submarin, şi să se îndrepte către Guadalcanal pentru a contacta pe coastwatcherul Martin Clemens. Misiunea acestei patrule ar fi fost să investigheze starea mareei şi a plajelor de debarcare, să observe activităţile japoneze de pe Guadalcanal, şi să raporteze efectivele şi dislocarea inamicului. Avînd în vedere numărul mic de informaţii de care se dispunea, această cerere era logică şi rezonabilă. Cererea a fost însă respinsă de amiralul Ghormley ca fiind „prea periculoasă” [7].

Cu toate acestea, Goettge s-a deplasat cu avionul la Melbourne, unde Statul Major al lui MacArthur şi guvernul australian i-au dat tot ajutorul posibil. Comandorul Feldt şi-a avertizat observatorii de coastă, cerîndu-le să raporteze orice frîntură de informaţie referitoare la: mişcările navelor şi avioanelor inamicului; forţa inamicului de pe Guadalcanal şi Tulagi, dislocarea instalaţiilor japoneze şi activitatea zilnică, obişnuită, pe care o desfăşoară forţele garnizoanei.

În timp ce ofiţerii de informaţii ai lui MacArthur comparau toate informaţiile pe care le aveau, Goettge se întîlnea cu foşti funcţionari coloniali, plantatori, comercianţi, căpitani de goelete de pe insule, foşti misionari şi funcţionari ai companiilor Lever Brothers şi Burns-Philp South Sea Traders, care cunoşteau insulele. Opt dintre ei au fost în grabă angajaţi şi repartizaţi la statul major al lui Vandegrift. Cu ajutorul lor secţia cercetare a întocmit o hartă aproximativă a coastei de nord a Guadalcanalului de la Taivu la Kukum. Un mozaic de fotografii aeriene fragmentare ale

---

[7] „General Merrill B. Twining, U.S.M.C. (ret.). Corespondenţă”. Twining era în acel timp locotenent-colonel, locţiitor al şefului biroului Operaţii (G–3), al Diviziei 1 infanterie marină. În continuare, această sursă este citată sub numele „Corespondenţa Twining”. Am folosit simbolul „G” pentru secţiile de stat major. În această perioadă, Corpul de Infanterie Marină folosea litera „D” pentru a indica secţiile de stat major ale unei divizii de infanterie marină.

acestei zone a furnizat cîteva detalii asupra terenului. Rapoartele zilnice ale coastwatcherilor au completat sărăcăcioasele informații despre apărarea inamicului, care părea a fi primitivă şi concentrată în jurul localităților Lunga şi Kukum.

Cealaltă problemă a lui Vandegrift era la fel de acută. Al doilea eşalon al diviziei sale era încă pe mare şi nu era prevăzut să ajungă la Wellington pînă la 11 iulie, trei săptămîni înainte de programata zi Z. Navele încărcate după criterii comerciale, transportînd Regimentul 1 infanterie marină, artileria divizionară, tancuri, tractoare amfibii şi majoritatea tehnicii de geniu trebuiau să fie descărcate, iar încărcătura lor să fie sortată pe Aotea Quay, înainte de a putea începe îmbarcarea pe nave după criterii tactice.

Cum marina refuzase cererea lui Vandegrift ca reprezentanții săi să supravegheze încărcarea în porturile de îmbarcare, statul major al diviziei avea în cel mai bun caz o idee nebuloasă asupra materialului ce se afla pe fiecare din navele care transportau eşalonul al doilea. Acest nod putea fi desfăcut ulterior; sarcina imediata era acum de a încărca, după criterii tactice, navele disponibile cu unitățile şi tehnica existente deja la Tararua.

Explicația dată neozeelandezilor pentru necuviincioasa grabă cu care infanteriştii marini, abia ajunşi în minunatele lor insule, se pregăteau acum să plece, a fost aceea a unor „aplicații de debarcare”.

Pe 2 iulie, amiralul King, acționînd ca reprezentant al Comitetului Întrunit al Şefilor de State Majore pentru Operația Task I, a dat o directivă oficială către Nimitz [8]. În document se stabilea ca obiectiv final al operațiilor ofensive planificate „cucerirea şi ocuparea zonei Noua Britanie – Noua Zeelandă – Noua Guinee”; scopul lor: „a interzice Japoniei această zonă”. Operația Task I era definită ca „luarea şi ocuparea insulelor Santa Cruz Tulagi şi a pozițiilor adiacente”. Nici o mențiune nu era făcută despre

[8] Cominch 022100, iulie 1942, ONRL.

Guadalcanal sau despre necesitatea construirii rapide, acolo, a unui aerodrom. Nici în scrisoarea din 9 iulie, trimisă de Nimitz către comandantul Zonei şi Forţelor din Pacificul de Sud, nu există nici o instrucţiune privitoare la construcţia aerodromului [9].

Chestiunea pe care nici Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore şi nici amiralul Nimitz n-au clarificat-o – ori cel puţin n-au clarificat-o pentru amiralul Ghormley – era fundamentală. Şi anume, *precizarea* scopului final al acestei acţiuni. Se referea aceasta numai la a împiedica înaintarea japonezilor către Hebride şi Noua Caledonie şi din aceste poziţii înaintate să taie liniile de comunicaţii către Australia? Aceasta, afirma Ghormley, era înţelegerea sa: să interzică pătrunderea în zonă a japonezilor. Dar Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore stipulase clar că „Watchtower” era primul pas pe lungul drum către Rabaul. Şi cu siguranţă că aceasta a fost concepţia pe care King o schiţase în memorandumul său din martie către preşedinte. Cu toate acestea, istoria campaniei dovedeşte că amiralul Ghormley nu a fost niciodată sigur ce întrebuinţare trebuia să dea „zonei Tulagi”, de îndată ce ar fi capturat-o. Şi pentru a fi drepţi cu amiralul, trebuie spus că el nu era singurul care era nelămurit.

„Watchtower” a fost concepută, planificată şi lansată pe o bază şubredă, în care elementul de control era timpul. Culegerea deliberată şi evaluarea informaţiilor, alocarea unor forţe echilibrate, consultările prelungite şi planificarea meticuloasă, caracteristice viitoarelor operaţii din Pacific, lipseau. Astfel, această primă ofensivă aliată din al doilea război mondial era destinată să dezvăluie o serie de improvizaţii aproape frenetice şi uneori aproape fatale. Asta este pedeapsa inevitabil cerută în război pentru aceia care din indiferent ce motiv nici nu fac aprecieri corecte, nici nu întocmesc planuri cuprinzătoare.

Cîteva zile înainte să fi primit scrisoarea lui Nimitz din 9

---

[9] CincPac Ltr. Instrucţiunile WATCHTOWER (Turnul de veghe) către ComSoPac din 9 iulie 1942, ONRL.

iulie, Ghormley a zburat la Melbourne pentru a discuta cu Douglas MacArthur. Amiralul era pesimist. El ajunsese la concluzia că „Watchtower” era o acțiune nesigură. Ziua Z planificată la 1 august, își precipita sosirea; grosul diviziei lui Vandegrift era încă pe mare. Factorul timp nu permitea planificări detaliate şi executarea pregătirilor pe care el le considera esențiale. Chiar informațiile elementare cu privire la teren, condițiile marine şi meteorologice în zona de atac lipseau. Hărțile terestre şi maritime disponibile erau vechi, nedemne de încredere şi de altfel complet nesatisfăcătoare. Tabelele de maree arătau creşteri şi căderi inegale de cîteva picioare, produse cu o neregularitate de neprevăzut. Singurele evaluări despre efectivele, armele şi amplasarea japonezilor pe Tulagi, Gavutu şi Guadalcanal erau cele furnizate de coastwatcherii îngropați în adîncul junglei şi erau de o precizie discutabilă.

Posibilitățile japonezilor de a răspunde la o invazie a insulelor sudice ale arhipelagului Solomon nu puteau fi verificate. Ghormley ştia că MacArthur nu avea forța aeriană necesară să neutralizeze Rabaulul şi Kaviengul, adică mult mai puțin decît era nevoie ca să interzică accesul pe mare în zona Guadalcanal-Tulagi dinspre nord-vest. Forțele repartizate erau, sau aşa era convins amiralul, insuficiente şi încă neinstruite corespunzător. El întrezărea o mică şansă ca proiectata operațiune să poată fi susținută în mod continuu.

Cît priveşte planificarea logistică, Ghormley vrînd-nevrînd a făcut-o în vid. Pentru amiralii din Washington, „logistica” era un termen ce desemna o ştiință esoterică în domeniul armatei de uscat. „Eu nu ştiu ce dracu este această «logistică» de care tot vorbeşte Marshall”, se spunea că ar fi remarcat King la începutul primăverii lui 1942, „dar vreau şi eu o parte din ea”. Aşa zicea şi Ghormley, dar n-a obținut nimic.

„O lipsă deosebită” în cadrul ministerului era faptul că nimeni „n-a luat cunoştință în mod corect de elementul timp în furnizarea de material pentru lucrările de construcții în condiții variate şi potrivnice”. Ca urmare a amînărilor ministerului, singurul aerodrom din Noile Hebride capabil să

susţină chiar şi operaţii limitate era cel de la Vila, pe Efate [10].

Contraamiralul John S. McCain, comandantul aviaţiei Pacificului de Sud, comanda toate avioanele cu baza pe litoral, repartizate lui Ghormley. Dar el nu era mai capabil decît MacArthur să neutralizeze forţa aeriană a inamicului din zona obiectivului sau să interzică accesul pe mare către acesta. Cele mai multe avioane disponibile pentru McCain erau cu rază mică de acţiune. Fără rezervoare suplimentare sub fuselaj (şi nu existau astfel de dotări în Pacificul de Sud), ele nu puteau să ajungă, de pe bazele actuale din Noua Caledonie şi Noile Hebride, să acţioneze deasupra insulelor Solomon de jos. Pentru cercetare îndepărtată, McCain putea să folosească avioane B-17, suplimentate de două escadrile de hidroavioane de tip „Catalina" (produse de firma Consolidated), sprijinite de nave-bază.

Singurele lui bombardiere cu rază mare de acţiune erau aceleaşi B-17. Douăzeci şi şapte dintre aceste avioane, care purtau numele de „*Fortress*" – respectiv Grupul 11 bombardament, comandat de un ofiţer capabil şi curajos din forţele aeriene ale armatei de uscat, colonelul La Verne Saunders – ajunseseră de curînd în zonă. Grupul lui Saunders era împărţit între Efate şi Noua Caledonie. Chiar de la Efate, B-17 trebuiau să zboare 710 mile pentru a ajunge în zona de operaţii din insulele Solomon.

Condiţiile în care McCain şi Saunders aveau de lucrat ar fi descurajat ofiţerii mai puţin hotărîţi. Şi cu toate că ei formau o echipă cu spirit ofensiv, nici o combinaţie de voinţă şi îndemînare nu putea să compenseze lipsa de aerodromuri, de piloţi de schimb instruiţi şi echipaje de zbor, lipsa de avioane şi piese de schimb şi posibilităţile primitive de întreţinere la îndemîna cîtorva mecanici.

Această factură formidabilă de detalii nu era în nici un chip exhaustivă. Membrii statului major „scheletic" al lui Ghormley erau tot atît de ignoranţi ca şi el în ceea ce priveşte

---

[10] Ghormley, *op. cit.* El a găsit o vină deosebită Direcţiei de Aeronautică (din Statul Major al Marinei Militare) al cărei şef era contraamiralul John H. Towers, din Marina Statelor Unite (USN.).

complexitatea unei acțiuni de debarcare a desantului maritim. Şeful său de stat major, contraamiralul Daniel J. Callaghan, era un ofițer plăcut şi chipeş, a cărui principală calificare pentru postul pretențios pe care îl ocupa, era aceea că fusese aghiotant naval al preşedintelui Roosevelt. Ca ofițer cu operațiile aeriene, lui Ghormley i-a fost trimis un tînăr aviator care era inteligent şi harnic, dar de un grad inferior şi neexperimentat în operațiile de desant maritim. Amiralul avea un cartier general insuficient echipat de la care să exercite comanda. Mijloacele de transmisiuni tactice erau limitate şi nu erau suficienți ofițeri şi operatori de serviciu nici pentru a încadra cum trebuie instalațiile pe care le aveau. Noua Zeelandă nu putea să asigure produsele alimentare pe care planificatorii de la Washington continuau să-l asigure că erau uşor de găsit. Spitalele din zona din adîncime nu erau încă terminate. Construcțiile din zona înaintată – port, doc, instalațiile de descărcare şi depozitare – erau încă în stadiul de proiecție. Pe măsură ce avionul lui Ghormley se apropia de Melbourne, el va stabili acestea, şi alte obiecții, pentru a le prezenta renumitului său coleg.

Cînd cei doi bărbați s-au întîlnit, MacArthur s-a grăbit să-i exprime opinia sa. Generalul a mers imediat la fondul problemei, pe care el îl considera în mod corect a fi menținerea superiorității aeriene, cel puțin deasupra zonei de operații. Nici o astfel de operație, afirma el, nu trebuia inițiată fără să fi existat asigurări pozitive despre o acoperire aeriană adecvată şi fără un sprijin aerian continuu. Japonezii îşi întăreau zilnic forțele aeriene şi de suprafață de la Rabaul şi Kavieng. El a confirmat suspiciunile lui Ghormley că de pe aerodromurile existente şi cu avioanele disponibile, el nu putea neutraliza aceste baze. Generalul a subliniat că lipsa de nave de transport excludea fluxul continuu de provizii şi echipament necesar pentru a asigura securitatea oricărei acțiuni desfăşurate pe litoralul inamicului. El considera că înfăptuirea cu succes a operației „Watchtower” era „deschisă celor mai serioase îndoieli”. În orice caz, a conchis MacArthur, concepția strategică lăsa mult de dorit. El concepea cele trei faze ale înaintării din insulele Solomon de

jos la Rabaul ca fiind înfăptuite într-o „mişcare continuă”, o înaintare rapidă care, o dată începută, se va îndrepta către nord-vest, ca un bulgăre de zăpadă care se rostogoleşte.

La încheierea discuției lor, cei doi comandanți au redactat şi semnat de comun acord o telegramă către Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore, propunînd amînarea operației „Watchtower”. Comitetul, în cîteva cuvinte bine alese, a respins imediat propunerea prezentată de la Melbourne. Comitetul considera că este necesar să-i oprească pe japonezi, iar aceasta trebuie s-o facă imediat; el „nu dorea să contramandeze pregătirile în curs şi execuția Operației Task I”.

Pe cînd amiralul Ghormley conferea cu colegul său la Melbourne, infanteriştii marini lucrau zi şi noapte la Wellington, încercînd să elibereze docurile înaintea sosirii celui de-al doilea eşalon al diviziei. Cu acest eşalon au venit şi ploile. De asemenea, au început necazurile cu docherii sindicalizați din Noua Zeelandă, ai căror şefi obiectau cu hotărîre pe lîngă guvernul lor, refuzînd să permită oamenilor lor să lucreze pe vreme foarte rea. Acest nod nu a fost descurcat – a fost în mod prompt tăiat. Liderii sindicali care călcaseră legea şi oamenii lor au fost evacuați din docuri de poliția din Wellington. Infanteriştii marini lucrau neîntrerupt în schimburi de opt ore şi cînd puteau ajunge în oraş se amuzau scrijelind pe pereții toaletelor din hoteluri înjurături obscene la adresa muncitorilor docheri neozeelandezi. „Toți docherii sînt feciori de curvă” este poate cea mai reținută dintre inscripțiile lor.

Aotea Quay a făcut o impresie de neşters asupra celor care l-au văzut în timpul acestui coşmar fără sfîrşit. Sub luminile obscure, oameni uzi pînă la piele luptîndu-se cu cutiile îmbibate de ploaie, conținînd haine, hrană, medicamente, țigări şi ciocolată. Containerele din carton ieftin avînd rațiile marinei şi alimentele infanteriei marine se dezintegrau; un ofițer îşi aminteşte că mergea aproape o sută de iarzi printr-o mlaştină de fulgi de porumb îmbibați cu apă, amestecați cu dulciuri terciuite, cutii sparte cu țigări de foi, încălțăminte desperecheată şi deformată, legături de ciorapi.

Lipsa de timp, facilitățile portuare restrînse, vremea nefavorabilă, împachetarea necorespunzătoare şi lipsa de colaborare în muncă s-au combinat pentru a crea ceea ce descria Vandegrift, într-un limbaj notabil pentru moderație, ca „o neasemuită încurcătură logistică”. Alții, într-o terminologie mai puțin elegantă, descriau zona docurilor ca „o mlaştină plină cu gunoi”.

Cum nu erau suficiente nave disponibile, tehnica individuală şi a unităților a fost redusă drastic. Toți sacii de efecte, cazarmamentul, echipamentul pentru corturi, valizele şi cuferele au fost depozitate la Wellington. Mărfurile economatelor militare au fost limitate la minimum în ceea ce priveşte cantitățile de săpun, tutun, chibrituri şi lame de ras. Toate proviziile voluminoase – rații alimentare, carburant, lubrifianți – au fost reduse la necesarul pentru 60 de zile; muniția necesară redusă de la 15 la 10 zile de luptă pentru întreg armamentul. Potrivit ordinului diviziei, elementele Forței de debarcare puteau lua la bordul celor cîteva nave repartizate numai „obiectele realmente necesare pentru a trăi şi lupta”.

Cercetarea lăsa încă mult de dorit, şi pe 15 iulie locotenent-colonelul Merrill B. Twining, însoțit de un alt ofițer din infanteria marină, a zburat în Australia şi de acolo la Port Moresby. Acolo, la 17 iulie, cei doi s-au îmbarcat pe un avion de tip *Fortress*, pentru a face o recunoaştere deasupra zonei de operații. Deasupra Guadalcanalului bombardierul a fost atacat de trei hidroavioane de tip *Zero* şi, după ce a aprins două, s-a retras cu supraviețuitorul în coada sa. Twining a putut să raporteze numai că nu erau obstrucțiuni pe plaje şi că pista pe care japonezii o construiau părea completă.

Cîteva zile mai înainte, colonelul Charles A. Willoughby, din U.S.A. *, ofițer cu informațiile în statul major al lui MacArthur, ordonase cercetarea foto integrală a insulelor Guadalcanal şi Tulagi ca un „proiect de urgență”, iar pînă la 20 iulie a fost pregătit în Australia un set complet de

---

* USA – United States Army – Armata de uscat a Statelor Unite. (N.tr.)

fotografii aeriene ale plajelor de la Lunga. Însă pachetele care conțineau această neprețuită hartă fotografică au fost trimise pe o adresă greşită şi s-au pierdut la Auckland [11].

Între timp, şi chiar înainte de sosirea contraamiralului Turner la Wellington, Ghormley a acceptat planul de bază de debarcare prezentat de Vandegrift. Printr-un ordin suplimentar, care nu a fost comunicat oficial pînă la 16 iulie, se ordona „Forței expediționare” ca în ziua Z să ocupe Tulagi şi „pozițiile alăturate”, adică insulițele Gavutu şi Tanambogo, şi „o porțiune învecinată din Guadalcanal, necesară pentru construcția de terenuri de aterizare” [12]. Această construcție trebuia să înceapă „fără amînare”. După aceasta, Turner urma să debarce un regiment de infanterie marină pe insula lipsită de apărare Ndeni (din grupul Santa Cruz), unde noi

---

[11] Harta a fost găsită mai tîrziu şi dată secției cercetare din Divizia 1 infanterie marină, în decembrie, după ce divizia sosise în Australia de la Guadalcanal.

[12] ComSoPac Opn. Plan (Planul de operații al Comandamentului Pacificului de Sud) 1 – 42, 16 iulie 1942, WATCHTOWER (Turnul de veghe), ONRL. În *Coral Sea, Midway and Submarine Actions* (Volume IV of his *History of United States Naval Operations in World War II)*, contraamiralul Samuel Eliot Morison, discutînd planurile operației scrie (p. 268) că, după ce Turner a preluat comanda Forței amfibii la Wellington, la 18 iulie, atît el cît şi restrînsul său stat major „a început o planificare intensivă pentru debarcare, lucrînd zi şi noapte”. Acest amiral, ca şi preşedintele Roosevelt, dispunea de o capacitate egală atît pentru vederi largi, cît şi pentru mici detalii şi, cu toate că executa prima operație de desant maritim din război, el a planificat-o cu grijă, pînă la folosirea fiecărei vedete de debarcare, stabilind, totodată, orele exacte şi amploarea sprijinului artileriei navale. „Concluzia sugerată este că pînă la acea dată nu a mai existat o astfel de planificare. Adevărul este că *planurile complete* pentru debarcarea personalului, a tehnicii şi a proviziilor, pentru folosirea şalupelor, a sprijinului aerian şi de artilerie navală, precum şi pentru organizarea plajelor etc. au fost schițate, înainte de sosirea lui Turner, de către serviciile competente ale statului major al lui Vandegrift. Amiralul Turner era în acea perioadă complet ignorant în legătură cu procesul de planificare a operațiilor de desant maritim. El şi statul său major au lucrat fără îndoială „zi şi noapte”, în timpul petrecut la Wellington, dar meritul pentru pregătirea acestor planuri detaliate şi complicate trebuie în mod necesar să fie acordat imparțial tuturor acelora care îl merită.

piste aveau să fie pregătite „fără amînare” [13].

Dar ComSoPac nu avea nici o informație cu privire la unitățile aeriene ce aveau să acționeze de pe aerodromul pe care se aştepta ca infanteria marină să-l ocupe prin luptă. În afară de avioanele *Wildcat* ale lui Bauer, acum repartizate lui McCain, Ghormley avea numai cîteva avioane de vînătoare aparținînd forțelor aeriene ale armatei de uscat. Grupul 23, aparținînd Forțelor Aeriene ale infanteriei marinei – două escadrile de vînătoare şi două de avioane de bombardament în picaj – comandat de colonelul William J. Wallace, era în Hawaii unde exersa aterizări şi decolări de pe portavion. Nici la 4 iulie nu existau încă planuri specifice pentru a împinge avioanele cu baze terestre înaintate şi pentru a înzestra aerodromul de pe Guadalcanal de îndată ce ar fi devenit operativ. În dimineața de 5 iulie, două escadrile ale infanteriei marine, una de vînătoare şi alta de bombardament în picaj, au fost alarmate. Dar nimeni nu părea să ştie exact cum aceste avioane cu rază mică de acțiune ar putea să traverseze mai multe mii de mile peste ocean, pentru a ajunge în zona de operații stabilită.

Multiplele dificultăți întîlnite în reîncărcarea navelor, în culegerea şi analiza informațiilor curente, în pregătirea şi coordonarea complicatelor planuri de trageri navale, sprijin aerian şi transmisiuni, precum şi necesitatea imperioasă de a executa o repetiție s-au combinat pentru a-l determina pe Ghormley să ceară o amînare a zilei Z. Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore a amînat data declanşării acțiunii întîi la 4 august, apoi la 7 august. King acum pe deplin alertat despre progresele inamicului în ce priveşte starea de operativitate a aerodromului din Guadalcanal, a semnalat în termeni hotărîți că aceasta era ultima concesie şi, pe 22 iulie, flota de invazie ieşea din Wellington.

Nava directoare în coloană era nava amiral a lui Turner, USS *McCawley*, care curînd va deveni vestită în Pacificul de Sud sub numele de „Wacky Mac”. La 26 iulie, după-amiază,

---

[13] De fapt, directivele referitoare la construcția de aerodromuri au fost concepute la nivelul Secției Operații a lui Vandegrift.

Task Force (Marea unitate operativă) 62 a lui Turner s-a întîlnit cu Task Force 61 a viceamiralului Fletcher lîngă Koro – o insuliță singuratică din arhipelagul Fiji, care fusese aleasă ca zonă pentru efectuarea repetiției de debarcare. Aici era planificat să se continue lucrul de stat major, să se perfecteze planurile de sprijin ale aviației şi ale artileriei navale, să se rezolve dificultățile în legătură cu transmisiunile aer-sol şi navă-litoral, să se efectueze exerciții de bombardamente aeriene şi trageri navale dirijate de pe sol şi să se exerseze modalitățile de debarcare.

Structura de comandă pentru prima ofensivă aliată din Pacific nu era de natură să favorizeze executarea cu succes a unei acțiuni atît de complicate şi de periculoase cum era WATCHTOWER. Ghormley avea, desigur, conducerea generală, însă el îl împuternicise pe viceamiralul Fletcher cu executarea operației. În subordinea imediată a lui Fletcher se afla „Forța amfibie" (de desant maritim) – Task Force (Marea unitate operativă) 62, de sub comanda lui Turner. Atît Vandegrift, care comanda Forța de debarcare, cît şi contraamiralul britanic V.A.C. Crutchely, aflat la comanda Grupului de escortă (format din crucişătoarele australiene H.M.A.S. *Australia, Hobart*, *Canberra*, cele americane U.S.S. *Chicago*, *San Juan*, şi nouă distrugătoare), se aflau în subordinea lui Turner. Această organizare era obişnuită pentru operațiile de desant maritim de la acea dată. Dar era o legătură operativă foarte slabă între elementele ce participau la acțiune. Este grăitoare situația lui Turner față de contraamiralul McCain, comandantul forțelor aeriene cu baza pe sol, care era subordonat numai lui Ghormley. Dacă, de exemplu, Turner dorea să se execute cercetarea îndepărtată sau misiuni de bombardament aerian, el trebuia să apeleze la Fletcher ca să ceară lui Ghormley să-i ordone lui McCain să le execute. Pachetul cu dinamită, care era cît p-aci să distrugă operația, era cu toate acestea ascuns într-altă parte decît în structura de comandă.

Forțele militare care se adunau lîngă Koro, pe 26 iulie, nu operaseră niciodată împreună. Comandantul Forței expediționare, viceamiralul Fletcher, nu avea o experiență

minimă pentru tipul de operație pe care el a fost numit să o execute. Amiralul Ghormley nu a emis nici o „directivă” către Fletcher şi nici Fletcher (care tocmai se întorsese în Pacificul de Sud după o scurtă şedere la Pearl Harbor) nu prezentase lui Ghormley nici chiar un rezumat al planului său pentru o examinare minuțioasă – dacă într-adevăr, atunci el avea vreunul. Rezultatul a fost că amiralul comandant care avea misiunea să execute operația a sosit la Koro cu o concepție complet greşită despre natura lui „Watchtower” şi despre responsabilitățile sale în legătură cu ea.

Aceste neînțelegeri ar fi putut fi risipite dacă Ghormley ar fi venit la Koro pentru a prezida conferința convocată de amiralul Fletcher. Dar Ghormley era ocupat în Nouméa, aşteptînd variatele detalii sîcîitoare, pe care ar fi putut să le încredințeze spre rezolvare statului său major. În acea perioadă a războiului, mulți dintre ofițerii superiori americani de marină nu aveau nici o vagă idee despre ce era un stat major şi la ce foloseşte el, şi Ghormley nu era o excepție. Fie cum o fi, el nu a reuşit să vină la Koro şi aceasta primă dar nu ultimă abdicare de la responsabilitatea comenzii a pregătit scena pentru o serie de tragice şi aproape fatale evenimente.

Nu există o minută a conferinței ținute la bordul portavionului *Saratoga* în ziua de 26 iulie, dar impresia cu care au rămas atît Turner cît şi Vandegrift a fost că Fletcher a condus-o într-o manieră arbitrară. Raportul de mai tîrziu al lui Turner despre cele petrecute nu numai că întăreşte acest lucru, dar de asemenea, răspîndeşte lumină asupra acțiunilor următoare ale lui Fletcher. La o şedință anterioară de la Pearl Harbor, „viceamiralul Fletcher s-a opus foarte mult la întreprinderea acțiunii împotriva Guadalcanalului, fiindcă el simțea sigur că aceasta va fi un eşec”. La Koro, el „a făcut multe remarci împotriva execuției planului” şi „a acuzat pe contraamiralul Turner de a fi instigat proiectul”.

> „Viceamiralul Fletcher l-a întrebat pe contraamiralul Turner cîte zile i-ar trebui să debarce trupele. Contraamiralul Turner a răspuns că aceasta i-ar lua

> circa cinci zile. Atunci viceamiralul Fletcher a spus că el va părăsi vecinătatea insulelor Solomon după două zile din cauza pericolului atacurilor aeriene împotriva portavioanelor şi din cauza situației carburantului; că dacă trupele nu pot fi debarcate în două zile, atunci ele nu trebuie să fie debarcate. În orice caz, el va pleca în acel moment... Contraamiralul Turner a afirmat că trupele nu pot fi debarcate în două zile”.

Vandegrift, înspăimîntat de perspectiva la care trebuia să facă față forța sa de debarcare dacă nu se putea modifica atitudinea lui Fletcher, a obiectat la acest dictat tot atît de energic cum a făcut-o şi Turner. În zadar a încercat el să explice lui Fletcher că „Watchtower” era desemnată să cucerească, prin forță, un cap de pod permanent; aceasta nu era „o manevră de debarcare a unor forțe de pe nave, ci debarcarea unei divizii pe un țărm ostil” care necesita „o acoperire aeriană pentru un minimum de patru zile”, în scopul de a aduce personalul, armele lor, tehnica şi proviziile „pe mal şi a le depozita în siguranță”.

Contraamiralul Callaghan, şeful statului major al lui Ghormley, care venise cu avionul de la Nouméa, lua note în tăcere. După ce Fletcher a anunțat că el nu va accepta mai departe obiecții, a închis conferința, dacă această adunare poate în mod corect să fie astfel numită. Documentele arată deci că reacția amiralului Fletcher a fost față de „Watchtower” consecventă. El i s-a opus.

Aceasta scoate în evidență în mod acut responsabilitățile amiralului Nimitz în circumstanțele create. Dacă la Pearl Harbor, Fletcher şi-a exprimat opoziția sa față de „Watchtower” în maniera fără echivoc descrisă de Turner, de ce nu a dat Nimitz această sarcină altui comandant? Ori, de ce Fletcher, care nu avea încredere în succesul operației, nu a cerut să fie schimbat?

Evenimentele din următoarele patru zile nu au contribuit cu nimic la uşurarea şocului de pe *Saratoga*. Repetiția debarcării a fost nesatisfăcătoare – Vandegrift a numit-o „un fiasco”, „un faliment complet”. Recifele de corali au

împiedicat cele mai multe unități să debarce pe plajele desemnate, multe ambarcațiuni nu şi-au realizat misiunea din cauza defecțiunilor mecanice, bombardamentul avioanelor în picaj s-a produs la întîmplare, iar focul artileriei navale a fost imprecis. Turner şi Vandegrift erau dezamăgiți, dar amîndoi, optimişti, au îmbrățişat teoria că o repetiție generală proastă prezice un spectacol bun, şi nici unul nu era pe de-a-ntregul descurajat. Fiecare, separat, a luat acele măsuri pe care a putut să le ia ca să corecteze erorile demonstrate în execuție şi să rectifice lipsurile dezvăluite în planificare; ulterior, ei au stabilit de comun acord modificările care erau de dorit în modul de desfăşurare al debarcării, au înființat o grupare de şalupe de debarcare, şi au făcut ajustările necesare în planul de transmisiuni pentru legătura navă-litoral.

Tîrziu, în după-amiaza ultimei zile a lui iulie, navele din grupările operative ale lui Fletcher au adoptat o formație antisubmarină şi au luat drum vest, un cart la sud. În acea zi soarele apunea ca un disc roşu închis, care semăna cu cel de pe pavilionul de război japonez, un semn care, în conformitate cu unii ghicitori amatori, era rău prevestitor pentru expediție. Alții speculau, cu toate acestea, că el prevestea un viitor succes. Cîteva minute mai tîrziu, apăsătoarea noapte tropicală învăluia flota aliată.

CARTEA A DOUA

4. „O FLOTĂ MAIESTUOASĂ”

În zorii zilei de 7 august, Martin Clemens, coastwatcher, s-a trezit brusc în reverberațiile surde ale unor explozii îndepărtate. Fără a mai sta să respecte obişnuitul ritual al ceaiului de dimineață, şi-a smuls din cui binoclul şi a ieşit din coliba sa de paie de pe povîrnişul de munte. Deasupra lui Tulagi, unde unitățile de infanterie marină comandate de generalul de brigadă Rupertus se pregăteau să debarce, un fum negru se ridica în valuri. Cu toate că Lunga Point era ascuns de el de crestele şi de arborii înalți ca nişte turnuri ale junglei, Clemens s-a desfătat la priveliştea panoramică oferită de marea flotă aflată în fața țărmurilor nisipoase ale Guadalcanalului. Această „cetate pe mişcătoare valuri dansînd în legănare" era cea mai mare forță de desant maritim ce se constituise pînă atunci. Aici, la Lunga Roads (adică în radă la Lunga) – în fața insulițelor Florida şi Savo – o „flotă maiestuoasă" [1] compusă din crucişătoare, distrugătoare, nave de transport şi de aprovizionare, s-a adunat pentru prima din multele asemenea lovituri date contra pozițiilor japoneze din necunoscutele şi inospitalierele insule ale Pacificului îndepărtat.

În timp ce navele cenuşii, transportînd forțele de debarcare, înaintau hotărîte către pozițiile fixate mai dinainte, amiralul Crutchley şi-a dispus crucişătoarele şi distrugătoarele spre nord-est şi sud-vest de insula Savo, ca să protejeze zonele de transport împotriva unor posibile incursiuni, prin surprindere, ale submarinelor inamice şi să întărească apărarea antiaeriană pe cea mai probabilă cale de acces. Experiențele anterioare din Atlantic l-au determinat pe amiralul britanic să fie deosebit de susceptibil la amenințarea

---

[1] Shakespeare, *King Henry V*, Actul III, prolog, (versurile 13 – 16):

O! Dar gîndeşte-te
Tu stai pe țărm şi iată:
O cetate pe mişcătoare valuri dansînd în legănare
Aşa apare această flotă maiestuoasă!

Îi sînt îndatorat prietenului meu Martin Clemens pentru că mi-a atras atenția asupra frazelor alăturate, pe care le-am folosit ca titlu pentru acest capitol şi în text.

submarinelor; el presupunea că submarinele „I", japoneze, operau în vecinătate şi anticipa reacția violentă şi rapidă a forțelor aeriene ale inamicului.

La 100 de mile sud de Guadalcanal, gruparea de aviație de sprijin a amiralului Fletcher executa o manevră, în timp ce portavioanele *„Saratoga", „Wasp"* şi *„Enterprise",* protejate de patrule aeriene de luptă, lansau şi recuperau cu o precizie matematică avioane de vînătoare şi de bombardament în picaj. Noua şi rapida navă de linie *„North Carolina"* şi şase crucişătoare făceau acoperirea portavioanelor. Şaisprezece distrugătoare, cu hidrolocatoarele „bîzîind" şi cu servanții lansatoarelor de bombe antisubmarine aflați la posturile de luptă, erau pregătite pentru întîlnirea cu tîlharii din adîncuri.

Clemens s-a repezit la radioul său. Eterul vuia de vocile agitate ale observatorilor aerieni care dirijau tirul navelor. De îndată ce bombardierele în picaj îşi lansau încărcătura şi se redresau, piloții raportau că țintele repartizate au fost lovite şi cereau altele noi. În portul Tulagi, şapte hidroavioane ancorate, model *„Kawanishi",* se scufundau, iar nouă avioane tip *„Zero"* cu flotoare erau distruse. Cisternele de combustibil, sfîrtecate de proiectile incendiare, aruncau cascade de nori negri de fum. Un şir de barăci acoperite cu tablă de fier ondulată au fost făcute bucăți. Magaziile şubrede de pe dane vărsau flăcări.

Avioanele de recunoaştere, catapultate în zorii zilei de pe crucişătorul *„Astoria"*, zburau razant deasupra plajelor Guadalcanalului, peste şirurile de cocotieri. Observatorii de pe scaunele din spate raportau că nu se vede nici un semn al vreunei riposte inamice. Ofițerii de la statul major al diviziei primeau, pe bună dreptate, cu mult scepticism aceste informații, dar rapoartele despre inexistența inamicului erau corecte. Americanii au realizat ceea ce îşi doreşte totdeauna orice comandant: o surprindere tactică completă.

Faptul că flota lui Turner a ajuns în raionul obiectivului fără a fi descoperită, s-a datorat, în parte, unei planificări riguroase. Drumul de apropiere, calculat pentru a reduce şansa avioanelor japoneze, care patrulau deasupra Mării Coralilor, de a descoperi forța de atac, trecea mult la sud de

Guadalcanal, zonă aflată, în după-amiaza zilei de 6 august, într-un front de ploi. Sub acoperirea ploilor şi întunericului, navele s-au îndreptat cu mare viteză spre nord, către Cap Esperance, vîrful de nord-vest al insulei Guadalcanal. După ce au dublat Capul, navele au făcut o întoarcere de 90° spre est către raionul obiectivului.

Forța de desant maritim fusese norocoasă: ploaia care a acoperit navele, a împiedicat şi cercetarea aeriană japoneză de la Rabaul spre sud-est în ziua de 5 august şi din nou în cea de 6. Jurnalul de operații menționează enigmatic: „Cercetarea anulată din cauza vremii nefavorabile". Cercetarea zilnică de la Tulagi – trei hidroavioane de tip „*Kawanishi*" cu rază mare de acțiune – a ieşit în recunoaştere pe 6 august, dar a trebuit să se întoarcă în mai puțin de o oră, datorită plafonului jos şi furtunilor. Piloții au raportat o vizibilitate sub 10 mile şi plafon numai de 100 de picioare (treizeci de metri). „Rezultatul cercetării: Nimic de semnalat".

Japonezii din Guadalcanal nu şi-au dat seama că inamicul vine peste ei decît atunci cînd au explodat, în palmierii care le umbreau corturile, proiectilele trase de pe crucişătorul *„Quincy"*.

Data: 7 august 1942. Ora: 6,41 a.m. În timp ce bombele făceau țăndări cocotierii şi schijele de oțel spintecau pămîntul, navele au pus la capă în radă la Red Beach* şi echipajele au început să răsucească gruiele şi să lase la apă şalupele de debarcare. Prin megafoane se auzeau cuvintele care aveau să se repete aşa de des în următorii doi ani şi jumătate: „Land the landing force !" („Debarcați desantul !"). Mii de infanterişti marini, încordați, începeau să se mişte încet şi în tăcere către plasele de debarcare suspendate de punțile transportoarelor, grupați cîte 36 de oameni pentru o şalupă. Marea era calmă. Debarcarea se făcea în ordine şi repede.

---

* Red Beach = Plaja Roşie. În operațiile de desant maritim organizate de armata americană, prin beach (plajă) se înțelege un „punct (sector) de debarcare pe un litoral neamenajat, repartizat unei subunități sau unități". Pentru scopuri tactice, aceste puncte de debarcare primesc cîte un nume convențional. (N. tr.)

Şalupele încărcate se depărtau de navele transportoare către zonele de adunare, unde formau grupe de şalupe care, la un semnal, se îndreptau în valuri regulate spre plajă. Toate formaţiile treceau la timp linia de plecare. Şefii de şalupe accelerau motoarele, infanteriştii marini asudaţi stăteau chirciţi. Avioanele de asalt vuiau la ieşirea dintr-o angajare finală; tirul tunurilor de pe nave era mutat pe ţinte din interiorul insulei.

La ora 9,09 a.m., cu un minut înainte de „ora H", şalupele din primul val s-au oprit pe nisipul alb, rampele* au căzut în apa caldă, albastră-verzuie şi, în sfîrşit, oamenii eliberaţi de plictiseala şi aşteptarea interminabile au început să înainteze încet prin apă, cu armele ţinute deasupra capului, către o fîşie liniştită de plajă mărginită în spate de o linie de cocotieri. Aceşti militari din infanteria marină, grupul de luptă „A" (batalioanele 1 şi 3 din Regimentul 5 infanterie marină), comandaţi de colonelul Le Roy P. Hunt, veteran cu multe decoraţii dintr-un război anterior, au atins Red Beach fără nici o rezistenţă, pe un front de aproape 2 000 de iarzi. Speranţa lui Vandegrift de a debarca acolo unde nu se găsea nici un inamic a fost astfel realizată.

Această forţă de acoperire a fost urmată de debarcarea grupului de luptă „B" (Regimentul 1 infanterie marină), comandat de Clifton B. Cates, un alt colonel care şi-a cîştigat o bună reputaţie în Franţa. Regimentul lui Cates a debarcat în coloană de batalioane, a trecut printre rîndurile celor din Regimentul 5 şi a înaintat către „Grassy Knoll" (Mount Austen), o înălţime care domina aeroportul dinspre sud. Scurt timp după debarcare, Cates şi-a dat seama că acest teren-cheie, primul său obiectiv, nu era – cum indicau hărţile în mod eronat – la mai puţin de 2 mile în interior, ci la peste 4 mile. Cînd regimentul lui s-a deplasat într-acolo, căldura a început să-şi spună cuvîntul şi înaintarea s-a redus la o tîrîre

* Navele de debarcare sînt prevăzute cu cîte o platformă ce se poate roti în plan vertical. Cînd prova navei atinge malul, această platformă (numită *rampă*) este coborîtă cu un capăt pe plajă, astfel încît trupele şi autovehiculele pot trece de pe navă pe uscat ca pe un pod. Cînd însă apa este adîncă, acest „pod" poate fi totuşi parţial sub apă. (N.tr.)

şovăitoare.

Pînă la amiază, debarcarea a continuat fără nici o întrerupere. „Neobişnuit de reuşite – avea să scrie mai tîrziu Vandegrift – operațiile s-au desfăşurat lin şi precis, ca un exercițiu bine repetat din timp de pace”. Parcul de şalupe, organizat la insistența lui după eşecul de la Koro, „a funcționat admirabil”. Curînd însă acest tablou idilic a început să se schimbe. Pe măsură ce artileria, tancurile, maşinile de teren, camioanele şi tractoarele amfibii se deplasau în interiorul uscatului, pe Red Beach s-au îngrămădit în mod alarmant lăzi cu echipament, alimente şi butoaie de benzină.

Neexperimentații timonieri au adus şalupe pline cu rații de alimente în puncte destinate să primească combustibil. Medicamentele s-au amestecat cu muniția. Infanteriştii de marină, debarcați cu valurile ulterioare, se foiau pe plajă, aşteptînd semnalul de înaintare în interior. Unii se duceau să înoate, alții spărgeau nuci de cocos, alții stăteau pur şi simplu să privească cum detaşamentul de litoral, cu un efectiv insuficient, se chinuie să mute prețioasa încărcătură din şalupe în adăposturile improvizate în păduricea de palmieri. „La dracu, Mac, noi sîntem trupe combatante. Şi tu descarci boarfele astea blestemate”. Puturoşii aceştia nu erau încă trupe combatante, dar aveau să devină în curînd.

Dar ajutorul întîmplător al unor spectatori leneşi ar fi făcut cu greu o breşă în grămezile dezordonate. Adevărul era că nu existau suficiente brațe şi nici destule vehicule disponibile pentru a muta sutele de lăzi grele de la şalupe la locurile destinate depozitelor de provizii. Această acumulare devenea haos. Pe o hulă uşoară, pe la mijlocul după-amiezii, o sută de şalupe greu încărcate se legănau departe de mal, în timp ce comandanții lor căutau în zadar o porțiune liberă pe nisip pentru a debarca. Astfel, deşi debarcarea trupelor a fost executată neaşteptat de lin, operațiile logistice care întîrziau progresiv au creat o problemă de proporții îngrijorătoare şi au furnizat ținte ideale pentru avioanele inamice.

Vandegrift era pe deplin conştient de această situație, dar era incapabil să o amelioreze. El debarcase numai cinci

batalioane de infanterie pe Guadalcanal. Din acestea, el ținea unul, în mod necesar, în rezervă. Trupele de asalt nu atinseseră încă aerodromul şi nici apărătorii acestuia nu-şi arătaseră forța sau dispozitivul. Generalul nu avea de ales decît să-şi țină mica sa forță de debarcare sub control strîns. Să-şi folosească oamenii care poate ar fi necesari în luptă, pentru a rezolva problema crescîndă de la Red Beach, nu ar fi însemnat să-şi asume un risc calculat, ci unul complet nejustificabil.

De îndată ce primele bombe au explodat pe Tulagi, posturile japoneze de emisie de acolo au început să răspîndească ştirea că insula se afla sub un atac puternic atît din aer cît şi de pe mare, că o flotă mare asalta Guadalcanalul şi că debarcările de trupe erau iminente. La ora 8,05 a.m., radio Tulagi a semnalat Rabaulului că americanii debarcă. „Şi astfel, un ultim mesaj emoționant a fost primit, cerînd o bătălie decisivă pînă la ultimul om şi pentru reuşitele permanente ale războiului. Pe urmă transmisiunile au încetat".

Statul major din Rabaul a reacționat imediat. În timp ce comandantul celei de-a 25-a flotile aeriene a marinei cu baza la Vunakanau îşi instruia piloții, viceamiralul Gunichi Mikawa, care comanda recent activata Flotă 8, a transmis prin radio contraamiralului Aritomo Goto, ale cărui patru crucişătoare grele se aflau la Kavieng, să iasă imediat şi să se deplaseze cu viteză maximă, la o întîlnire lîngă Rabaul [2]. Între timp, el a alcătuit în grabă un grup mixt din unitățile disponibile pe plan local şi a ordonat ca îmbarcarea să înceapă fără amînare. Acest detaşament care cuprindea o parte din Regimentul 5 Sasebo SNLF (Forța Specială de Debarcare a Flotei) s-a îmbarcat pe transportoare, dintre care

---

[2] Divizia 6 de crucişătoare:

Aoba (navă amiral), *Furutaka*, *Kinugasa*, *Kako*.

Fiecare dintre aceste crucişătoare era înarmat cu şase tunuri de 8 inci în turele, baterii formidabile în borduri, şi douăsprezece tuburi lanstorpile de 24 inci. Proiectanții americani scoseseră cîțiva ani mai înainte tuburile lanstorpile de pe crucişătoare. Ei nu anticipau acțiuni cu crucişătoare la mică distanță. Concepția japoneză era mai puțin ortodoxă.

cel mai mare era *Meiyo Maru*, de 5 600 de tone [3].

În timp ce debarcările americane continuau, avioanele Flotilei 25, pregătite în prealabil pentru un raid de rutină asupra bazei de la Port Moresby, s-au adunat deasupra localității Rabaul şi au zburat spre sud-est. Acest grup de şoc era compus din 27 de bombardiere bimotoare de tip *„Betty"*, avînd ca acoperire 18 avioane de vînătoare de tip *„Zero"*. Urgența operației reieşea din telegrama trimisă de amiralul Yamamoto, care l-a impresionat într-atît pe comandantul flotilei, încît acesta a decis să le lanseze fără a le schimba armamentul din bombe, în torpile. Un nemaipomenit noroc pentru navele de transport ale lui Turner.

La ora 10,30 a.m., în ziua de 7 august, raidul japonez, al cărui ordin suna: „Distrugeți forța de invazie a inamicului cu toate puterile", a trecut pe deasupra coastwatcherului P.E. Mason, aflat la post pe dealurile de la sud de Bougainville, şi, la mai puțin de 10 minute după aceea, el a transmis pe frecvența „Bells": „De la STO. 24 de bombardiere torpiloare se îndreaptă spre voi" [4].

Debarcarea tehnicii şi a proviziilor a încetat de îndată ce navele lui Turner au trecut în dispozitivul antiaerian. La 45 de minute după aceea, cînd s-au ivit bombardierele japoneze, navele americane manevrau cu toată viteza, gata de luptă. Datorită alarmei prealabile a lui Mason, o puternică formație de avioane de vînătoare, aflată deasupra insulei Savo, la aproape 20 de mile nord-vest de zona de transport, era gata de atac împotriva japonezilor. În ciuda bombardamentului violent executat, atacul aerian inamic nu a provocat decît avarii fără importanță distrugătorului *„Mugford"*. Au scăpat foarte puține bombardiere *„Betty"*.

---

[3] *Meiyo Maru* a fost scufundată, ziua următoare pe cînd naviga în largul Capului Saint George, Noua Britanie, de către submarinul american S–38.

[4] Toți operatorii aliați ascultau permanent, pe frecvența „Bells" a coastwatcherilor. Toți operatorii americani supravegheau suplimentar frecvența „Fox". Emisiunile „Fox", care se transmiteau de la Pearl Harbor, erau adresate tuturor unităților navale din zonele Oceanului Pacific. Emisiunile „Fox" aveau loc după program şi nu erau folosite în mod obişnuit pentru a transmite avertismente de urgență.

După-amiază, Mason a raportat că o duzină de bombardiere în picaj, fără însoţire, se află pe drum. Din nou, navele şi vînătoarea erau pregătite şi le aşteptau. Piloţii lui Fletcher au revendicat distrugerea a patru avioane. Artileriştii antiaerieni de pe nave au afirmat că au distrus, în mod cert, un număr egal. În realitate, au fost doborîte trei bombardiere în aer, iar şase au rămas fără combustibil şi s-au prăbuşit pe drumul de întoarcere la bază. Piloţii lor nu au fost recuperaţi.

Din 51 de avioane japoneze care au părăsit în ziua aceea Rabaulul, 30 nu s-au mai înapoiat. Printre piloţii care s-au întors era Saburo Sakai, cel mai mare as al Japoniei. Avionul „Zero" pe care îl pilota a fost ciuruit, dar mai zbura încă. Orbit de un ochi şi sîngerînd din mai multe răni, printr-un suprem efort de voinţă Sakai a ajuns la Vunakanau, a coborît la aterizare şi a leşinat. A fost prima şi ultima sa luptă deasupra Guadalcanalului.

Ştirile neaşteptate de la Tulagi nu au prea alarmat Statul Major General Imperial Japonez, care aprecia că nu mai mult de 2 000 de americani erau angajaţi şi că această acţiune era probabil o „cercetare prin luptă". Statul Major General făcea supoziţii că şi în cazul că ar fi avut loc o debarcare la scară mare, nu va fi nici o problemă de a recupera poziţiile pierdute. Ca urmare, şeful Statului Major General Naval şi-a îmbrăcat uniforma de gală şi s-a dus la vila de vară a împăratului, la Nikko, ca să-l informeze pe Hirohito că nu era nici un motiv de alarmă [5].

Aprecierea eronată făcută de statul major al armatei de uscat japoneze era într-o anume măsură scuzabilă. Nu numai că marina a ţinut secret faţă de armata de uscat dimensiunile complete ale dezastrului de la Midway, dar ea a umflat pierderile produse acolo portavioanelor şi aviaţiei americane într-o astfel de măsură, încît conducerea armatei de uscat era convinsă că marina militară a Statelor Unite fusese redusă la o stare de inferioritate fără speranţă. Din

[5] Cînd a auzit ştirea, împăratul, cu mai mult simţ de prevedere decît consilierii săi, a fost tulburat şi a dorit să meargă imediat la Tokyo.

informațiile furnizate lor de către marină, planificatorii armatei de uscat ajunseseră la concluzia că americanii nu vor fi capabili să organizeze o ofensivă serioasă în Pacific înainte de începutul anului 1943. Furtuna din insulele Solomon nu a sugerat nevoia de a se revizui această apreciere.

Oricît ar părea de necrezut, marina nu a informat niciodată armata de uscat că își construia un aerodrom pe Guadalcanal. Cînd colonelul Takushiro Hattori, pe atunci locțiitor al șefului Direcției Operații a Statului Major General al Armatei de Uscat, a sosit la biroul său, la 7 august, el a fost uluit cînd a aflat că unități constructoare de baze aeriene, aparținînd marinei, lucrau de cîtva timp pe „această insulă neînsemnată din Mările Sudului, locuită numai de băștinași”. Aprecierea armatei de uscat că era „de neconceput” ca debarcările americane „să depășească amploarea unei acțiuni de cercetare prin luptă” derivă astfel în parte din faptul că marina a indus-o în eroare. Oricum, secțiile armatei de uscat și marinei au fost de acord că americanii trebuie să fie respinși înainte ca ei să poată pune în funcție pista aviatică ce era practic terminală, iar generalul Sugiyama a petrecut dimineața zilei de 7 august căutînd o unitate convenabilă pentru a fi trimisă înainte.

În același timp, amiralul Nagano a trimis instrucțiuni urgente comandantului-șef al Flotei Combinate. În conformitate cu acestea, Yamamoto a constituit Forța Zonei de Sud-Est, a transmis prin radio viceamiralului Nishizo Tsukahara, care comanda Flota 11 aeriană, cu cartierul general în Saipan, să zboare imediat la Rabaul și să preia comanda, a indicat ca prima prioritate să fie dată recuceririi Guadalcanalului, și a ordonat ca toate navele și avioanele disponibile să fie pregătite pentru un contraatac decisiv.

Tîrziu, după-amiază, Regimentul 1 infanterie marină era încă destul de departe de Grassy Knoll și Vandegrift i-a ordonat lui Cates să se oprească și să se consolideze acolo pentru noapte. Oprirea era deosebit de necesară. Oamenii care au fost înghesuiți timp de două săptămîni în calele fierbinți ale supraaglomeratelor nave de transport erau într-o

deplorabilă condiție fizică. Încărcați cu pachete excesiv de grele şi muniție suplimentară, copleşiți de căldură şi de umiditatea sufocantă, de lipsa de apă şi de tablete de sare, ei nu erau în stare să înainteze, cu atît mai puțin să lupte. Din fericire, infanteriştii marini ai lui Cates nu au întîlnit nici un japonez în prima lor după-amiază petrecută pe mal.

Nici înaintarea Regimentului 5 infanterie marină nu a fost mai satisfăcătoare. În ciuda îndemnurilor repetate ale comandantului regimentului, Batalionul 1 a înaintat către vest cu o viteză exasperant de mică. Cu toate acestea, la căderea nopții, batalionul acesta a atins obiectivul său pentru acea zi, malul de răsărit al pîrîului Aligatorului, un curs de apă leneş, cu semi-maree, la aproximativ două mile vest de Red Beach.

În timp ce în prima zi a primei ofensive în Pacific, infanteriştii marini de pe Guadalcanal nu au întîlnit nici un inamic lucrurile erau diferite în zona Floridei. Aici era anticipată cea mai puternică rezistență, iar Vandegrift a trimis cele mai bine antrenate şi dinamice unități ale sale, Batalionul 1 raideri al lui Edson, la Tulagi, şi Batalionul 1 paraşutişti al maiorului Robert H. Williams, în portul insuliței Gavutu.

Pentru protejarea flancului stîng al raiderilor, în timp ce ei debarcau pe Blue Beach, la ora 8,00 a.m., compania B (Baker) * din Batalionul 1 al Regimentului 2 infanterie marină (locotenent colonel Robert E. Hill) trebuia, mai înainte, să cucerească promontoriul Haleta de pe Florida învecinată. Pentru a proteja paraşutiştii, în timp ce înaintau cu bărcile către Gavutu pentru o oră H prevăzută la 11,00 a.m., restul batalionului lui Hill trebuia ca înainte de acea oră să ocupe o poziție de acoperire pe extremitatea peninsulei Halavo. Acest aranjament, nu fără complicații, era programat să permită o folosire optimă a focului artileriei navale şi a aviației. Opt şalupe care transportau compania căpitanului E.J. Crane au

---

* În armata americană, în loc de compania 1,2 etc. se spune compania A, B etc. În alfabetul american al radiotelefonistului din acea perioadă, literele A.B.C.D. etc. erau redate prin cuvintele ABLE, BAKER, CAST, DOG etc, (N. tr.)

debarcat oamenii la Haleta cu cîteva minute înainte de ora 8,00 a.m.; curînd după aceea, batalionul lui Hill a cucerit vîrful peninsulei Halavo. Primii americani care au atins plajele în insulele Solomon au debarcat fără a trage un foc. Nu se aflau japonezi nici într-un loc, nici în celălalt.

Între timp, Batalionul 1 raideri debarca de pe transportorul rapid în care călătorise din Noua Caledonie. Ei, de asemenea, suferiseră de lipsa de exerciţiu şi de pe urma cazării într-un spaţiu aglomerat, dar spre deosebire de trupele care urmau să debarce pe Guadalcanal o oră mai tîrziu, ei erau debarcaţi cu minimum de echipament pentru luptă. Edson se aştepta la o luptă crîncenă. „Nu vă faceţi probleme cu mîncarea", spusese el unui comandant de companie. „Este destulă acolo. Japonezii mănîncă şi ei. Tot ce aveţi voi de făcut este să o luaţi".

La ora opt fix, două companii de raideri (Baker şi Dog), B şi D, au început să debarce pe mal, prin apă, din şalupele Higgins *, puse pe uscat pe bancurile de coral din faţa lui Blue Beach, o zonă de debarcare situată la capătul de vest al insulei, aleasă în speranţa că, deoarece apropierea de plajă părea imposibilă, nu va fi apărată. Această speranţă s-a adeverit, nici o împuşcătură nu s-a auzit din junglă. În timp ce oamenii se luptau în apa adîncă pînă la brîu, pentru a-şi găsi echilibrul pe învelişul alunecos al coralilor, mulţi cărînd încărcături grele – ţevi de aruncător, plăci de bază şi staţii de radio – se duceau la fund. Smucindu-se în picioare, erau împinşi către ţărm. Cei care cădeau, se ridicau cu mîinile însîngerate de ieşiturile coralilor, cu pantalonii de bumbac sfîşiaţi şi genunchii însîngeraţi. Cu toate acestea, pe la 8,15, companiile de asalt erau pe mal şi ajutorul de comandant a comunicat lui Edson: „Debarcarea a reuşit; nu am întîmpinat rezistenţă". Restul batalionului a urmat cu repeziciune, de îndată ce şalupele din primul val s-au întors la APD-uri [6] şi

---

* Vedete mici de debarcare. (N.tr.)

[6] Denumire folosită de Marina Militară a Statelor Unite pentru distrugătoarele transformate în transportoare de trupe. Aceste nave (cu patru coşuri) din primul război mondial fuseseră modificate pentru a transporta 175 de ofiţeri şi soldaţi. Confortul lăsa mult de dorit.

au îmbarcat companiile A şi C.

Raiderii au urcat tăcuta creastă abruptă din fața lor, s-au rotit către dreapta şi au început să înainteze către sud-vest, de-a lungul crestei şi al abruptelor coaste povîrnite ale insulei. Pe urmele lor, militarii din Batalionul 2 al locotenent-colonelului Harold E. Rosecrans, din Regimentul 5 infanterie marină, debarcați la Blue Beach, au traversat Tulagi şi au măturat jumătatea sa de nord-vest, fără să întîlnească nici urmă de inamic. Rosecrans şi-a adunat apoi batalionul şi a înaintat într-o poziție favorabilă pentru a-l sprijini pe Edson.

Rezistența s-a făcut simțită mai întîi în fostul cartier chinezesc, care îmbrățişa docurile Burns-Philp de pe coasta de nord, în fața micuței insule Makambo. Aici, imediat înaintea amiezei zilei de 7 august, infanteria marină a suferit primele pierderi în luptele din campania din Pacificul de Sud. În încercarea de a da ajutor la trei soldați grav răniți, locotenentul (j.g.) * Samuel Miles, un doctor tînăr din flotă, a fost ucis, şi un comandant de companie grav rănit. Cum raiderii înaintau cu prudență către colibele şubrede, japonezii au deschis focul cu aruncătoare uşoare. Înaintarea s-a încetinit şi, tîrziu după-amiaza, Edson a ordonat oprirea pentru a se consolida la teren pentru noapte.

Infanteria marină stăpînea o linie care se întindea în general de-a lungul terenului înalt de la Carpenter's Wharf (Debarcaderul dulgherului), la nord, pînă la spațioasa construcție a reşedinței în care comisarul (australian) a locuit pînă cînd a fost forțat să fugă din insulă, la sfîrşitul lui aprilie. Pe partea sudică a reşedinței, un teren uşor în pantă ducea spre o mică clădire a unui club de golf aflat lîngă plajă. Această poziție nu era organizată; nu era timp pentru acest lucru. Raiderii au săpat adăposturi puțin adînci pentru cîte doi şi trei oameni, iar Rosecrans şi-a desfăşurat batalionul pentru a întări pozițiile înaintate.

Configurația terenului îi favoriza pe infanteriştii marini. Creasta pe care o ocupau cădea într-o pantă abruptă, într-o zonă rectangulară plană, folosită în zilele mai fericite pentru

---

* Junior grade

meciurile de crichet şi de fotbal. Japonezii ocupau poziţii pe o creastă accidentată, stîncoasă, acoperită cu tufişuri, care mărginea partea de est a terenului de joc. Luptele de după-amiază arătaseră că apărătorii lui Tulagi erau dotaţi din abundenţă cu aruncătoare uşoare de mine, aruncătoare de grenade, precum şi cu mitraliere grele şi uşoare. Se aprecia că, acolo, erau între trei şi patru sute de apărători şi că ei vor contraataca în timpul întunericului.

Au făcut-o de patru ori. Dar fiecare asalt a fost mai puţin impetuos decît cel precedent, şi toate au fost respinse. Cîţiva japonezi s-au infiltrat în poziţiile infanteriştilor marini; şase s-au tîrît sub terasa reşedinţei şi s-au ascuns acolo. Chiar în zorii zilei de 8 august ei au ucis trei infanterişti marini. Cinci minute mai tîrziu erau, la rîndul lor, ucişi cu grenade.

Soldatul clasa I John Ahrens, un puşcaş mitralior din compania A, zăcea tăcut, cu ochii închişi, respirînd încet, într-un adăpost săpat în centrul liniei subţiri de apărare pentru care luptase cu eroism ca s-o menţină. Ahrens era plin de sînge. El era pe moarte. Alături, zăcea un sergent japonez mort; peste picioarele sale se afla un ofiţer mort. Ahrens fusese lovit în piept de gloanţe şi sîngele izvora încet din trei răni adînci, făcute de baionete. În jurul aceluiaşi adăpost se aflau treisprezece corpuri ghemuite de japonezi. Cînd căpitanul Lewis W. Walt l-a luat pe Ahrens în braţe pentru a-l duce la reşedinţă, muribundul, încă agăţîndu-se de arma sa automată de tip BAR *, spunea: „Domnule căpitan, ei au încercat să treacă peste mine noaptea trecută, dar nu cred c-au reuşit”.

„N-au făcut-o, Johnny, răspunse Walt încetişor, n-au făcut-o”.

*

Insuliţa Gavutu, legată cu şi mai mica Tanambogo printr-un îngust dig provizoriu, s-a dovedit a fi şi mai greu de cucerit în ziua Z decît a fost Tulagi. Deşi apărătorii erau mai

* B.A.R – Browning Automatic Rifle (N.tr.)

puţini, tot puţini erau şi atacatorii americani. Bombardamentul aerian asupra lui Gavutu, care măsoară aproximativ 500 de iarzi în lungime şi mai puţin de 300 în lăţime, a fost scurt şi complet ineficace; ascunşi în adăposturi blindate şi grote, japonezii au suferit puţine pierderi pregătindu-se ei înşişi să facă o primire sîngeroasă paraşutiştilor.

Pe măsură ce mijloacele de debarcare se îndreptau spre mal, tunurile de pe distrugătoare au neutralizat focul apărătorilor, dar cînd şalupele au ajuns la mal şi infanteriştii marini s-au împrăştiat, acest foc al forţelor proprii a încetat şi japonezii au trecut la atac. Paraşutiştii, dezorganizaţi pe moment de ploaia de gloanţe vărsate asupra lor de armele automate bine camuflate, au căutat orice adăpost pe care puteau să-l găsească. Dar asemenea posibilităţi nu prea se iveau. Înainte de a se fi făcut vreun progres, maiorul Williams a fost lovit, iar comanda a fost trecută maiorului Charles A. Miller. Ostaşii mureau pe acea fîşie îngustă de plajă, dar distrugătoarele de sprijin, în ape netrecute pe hartă, ezitau să reducă distanţa pentru a executa focul precis atît de necesar. Singura scăpare era deplasarea şi, în mici grupe, oameni disperaţi înaintau către inamic. Pe la mijlocul după-amiezii o grupă a cucerit vîrful cotei 148, punctul cel mai înalt de pe insulă. Aici, un infanterist marin a desfăşurat steagul american. Dar steagul Soarelui Răsare flutura sfidător pe micuţa Tanambogo, ai cărei apărători erau încă în deplină putere. Cel ce s-ar fi expus lîngă digul provizoriu, care era din cînd în cînd măturat de rafale de foc de arme automate, ar fi plătit cu viaţa.

Era clar că paraşutiştii nu puteau continua cu cucerirea lui Tanambogo, desemnată iniţial ca Faza a doua a obiectivului lor. În acel moment ei stăteau ca pe vîrful unui vulcan care putea să erupă în orice moment, pentru că, sub picioarele lor, în vreo două duzini de grote şi adăposturi blindate, îşi aveau vizuina japonezii. Aceste grote puteau fi distruse numai prin încărcături explozive legate de prăjini. Multe astfel de încărcături au fost împinse în poziţii de către uriaşul şi blondul căpitan Harry Torgerson. Pantalonii săi au

fost sfîşiaţi în bucăţi de prima încărcătură pe care a detonat-o.

Aşadar, la apusul soarelui în spatele insulei Savo, rămînea de cucerit insula Tanambogo. Rupertus a cerut bombardamente aeriene asupra insuliţei şi a indicat căpitanului Crane, a cărui companie se retrăsese mai înainte de pe Haleta cea fără apărare, să se îmbarce şi să atace în amurg. Ofiţerul cu operaţiile, maiorul William K. Enright, afirma că acest efort, conceput în graba momentului, promitea puţine şanse de succes. Rupertus credea altfel. Aşa cum prezisese Enright, infanteriştii marini ai lui Crane au fost întîmpinaţi de un foc ucigător pe măsură ce bărcile se apropiau de punctul de debarcare. Numai una a reuşit să ajungă pe plajă; ocupanţii ei au fost ciuruiţi. Celelalte două, găurite într-o jumătate de duzină de locuri, s-au retras în grabă la Gavutu.

Acest atac nereuşit a avut un singur rezultat durabil: l-a convins pe Rupertus că are nevoie de ajutor. El a apelat la Vandegrift şi, la miezul nopţii, Turner a retras batalionul locotenent-colonelului Robert G. Hunt (din Regimentul 2 infanterie marină), prevăzut în planul de bază să ocupe Ndeni. Rupertus i-a ordonat lui Hunt să debarce pe Gavutu, în zori, să schimbe paraşutiştii şi să cucerească Tanambogo.

Noaptea şi ploaia n-au adus nici o pauză în lupta de pe Gavutu. Japonezii izolaţi se tîrau din grote pentru a arunca grenade sau trage rafale spasmodice din puşti mitraliere. Infanteriştii marini nu aveau de ales, doar să îndure aceste atacuri şi să aştepte zorile.

Pe Guadalcanal, americanii ar fi trebuit să petreacă prima lor noapte într-o pace relativă. Dar în ciuda faptului că nici un apărător nu i-a deranjat, odihna a fost imposibilă. Santinelele cu nervii încordaţi au însufleţit lungile ore prin sute de focuri trase asupra unor ţinte imaginare. Agitaţia a fost remarcată de japonezii de dincolo de Matanikau, dar care erau de-a dreptul incapabili să-şi dea seama ce se petrece. Infanteriştii marini erau desigur nervoşi şi epuizaţi. Toţi erau neliniştiţi, iar unii chiar speriaţi. Ei au debarcat aşteptîndu-se să-i întîlnească pe japonezi şi să lupte cu ei, dar inamicul

s-a ascuns. Cu siguranță se află acolo, undeva în întunericul impenetrabil. Cu toate acestea, nici în zorii celei de-a doua zi nu era nici urmă de el.

Înaintea miezului nopții din ziua Z, Vandegrift a dat noi dispoziții de luptă. El i-a ordonat lui Cates să nu țină seama de Grassy Knoll, să ocolească către vest, să înainteze către Lunga şi să înconjoare aerodromul dinspre sud. În acelaşi timp, a ordonat Regimentului 5 infanterie marină să se deplaseze rapid către Lunga Point şi să continue înaintarea către Kukum.

*

Sîmbătă dimineața (8 august), patrulele, ce se deplasau ezitînd spre aerodrom, au capturat cîțiva muncitori japonezi şi coreeni. Informațiile date de aceştia au făcut să se cristalizeze opinia, pînă atunci nebuloasă, că inamicul s-ar fi retras către vest, probabil la Kukum sau poate chiar mai departe. În situația dată, comandamentul diviziei i-a ordonat lui Hunt să înainteze repede spre Kukum. Dar Regimentul 5 infanterie marină nu se grăbea, aşa că patrulele lui au atins abia pe la jumătatea după-amiezii zona taberei părăsite de japonezi din păduricea de cocotieri, aproape de capătul de nord al pistei.

O recunoaştere rapidă a zonei de cazare invadate a dus la constatarea că personalul de construire a aeroportului şi apărătorii lui din Forța de debarcare fugiseră în grabă. Unele locuri din tabără, evident părăsite într-o grabă determinată de panică, au fost găsite într-o stare de dezordine cumplită. Uniforme, încălțăminte numită tabi, cu talpă de cauciuc, în care degetul mare este despărțit de celelalte, cămăşi, şepci, căşti, pături, plase împotriva țînțarilor, puşti, ceşti de ceai, bețişoare de mîncat, străchini pentru orez, cu conținutul lor pe jumătate consumat, toate zăceau de-a valma. Nenumărați cocotieri, atinşi de bombe şi de proiectile, căzuseră, dărîmînd clădiri mici şi sfîşiind corturi. În clădiri improvizate, folosite evident ca birouri, hîrtii şi instrumente de desen erau răspîndite pe jos. Cînd infanteriştii de marină au dat cu ochii

de această privelişte, efectul a fost lugubru. Aici omul a trăit şi a muncit pînă cînd s-a abătut asupra sa o neaşteptată catastrofă, smulgîndu-l din lumea lui.

Între timp, alte patrule din Regimentul 11 infanterie marină au scotocit cîmpul de luptă, dar fără a da de urma inamicului. Comandantul artileriei, colonelul Pedro A. del Valle, a însoţit una dintre aceste patrule. Raportul său conchidea că trebuie să „împingă” mai înainte şi spre seară unul dintre batalioanele lui Cates a traversat pista de aterizare şi a săpat tranşee pentru noapte pe malul de est al rîului Lunga.

Între timp, descărcarea de materiale pe Red Beach continua în neorînduială. Predomina o dezorganizare totală şi, într-un efort de a dispersa periculoasa concentrare de provizii, Vandegrift a cerut lui Turner să lărgească zona de descărcare către plajele situate la aproximativ o milă vest de aglomerata Red Beach. Turner s-a împotrivit; el era îngrozit numai la ideea că trebuia să-şi mişte navele în ape care puteau fi minate. Dar Vandegrift insista. Pînă la urmă, amiralul a putut să vadă el însuşi că pur şi simplu nu era spaţiu pe Red Beach pentru a debarca o parte din încărcătura de luptă aflată încă în calele navelor. Şi curînd, şalupele au început să descarce lîngă gura lui Block Four River. Spre a preveni repetarea mersului anevoios de pe Red Beach, unele dintre transportoare au trimis marinari pe uscat pentru a întări echipele epuizate de efort.

*

În timp ce infanteria marină de pe Guadalcanal cotrobăia prin taberele părăsite, spărgea nuci de cocos, aduna amintiri şi lua ca mostre primele ţigarete japoneze, fraţii lor de arme de pe insulele Tulagi şi Gavutu continuau să lupte cum luptaseră şi în ajun.

În zorii zilei de sîmbătă (8 august), cînd au ieşit din adăposturile individuale puţin adînci, infanteriştii de marină ai lui Edson şi Rosecrans au văzut, pentru prima oară, în faţa liniilor lor, cadavrele mutilate ale oamenilor care, cu

cîteva ore mai devreme, dăduseră un asalt cu o înverşunare învecinată cu frenezia. Pentru unii dintre ei, prima întîlnire cu moartea prin violență s-a soldat cu un şoc brutal, dar a fost un lucru cu care s-au obişnuit, iar plutoanele şi grupele s-au deplasat, curînd, spre grotele în care îşi găsiseră japonezii refugiul final.

Nici bombardierele în picaj şi nici tirul tunurilor de pe nave n-au putut lichida inamicul din grotele acelea stîncoase. Infanteriştii de marină nu aveau nici mine Bangalore (încărcături alungite), nici aruncătoare de flăcări, nici tancuri. (Singurul tanc debarcat pe plajă la Tulagi, pierduse o şenilă şi acum se odihnea într-un şanț). Ei au acționat la început cu grenade de mînă. Japonezii le ridicau rapid şi le aruncau înapoi. În cîteva minute, infanteriştii de marină au înțeles că a te mişca în fața grotelor însemna moarte.

Din fericire, raiderii aveau o secție de distrugeri, condusă de Angus Gauss, un tunar din corpul de infanterie marină căruia îi plăcea să arunce în aer orice. Pentru urechile lui Gauss o explozie era cea mai dulce muzică ce putea fi receptată. El şi oamenii lui au petrecut dimineața improvizînd încărcătura de trotil pe o prăjină şi pe la amiază japonezii ascunşi au început să le simtă pe propria piele. Astfel, doi oameni din detaşamentul de distrugeri, sub acoperirea unor grenade fumigene şi susținuți de focul mitralierelor au pătruns în gurile întunecate a doua grote adiacente alese pentru a li se acorda atenție. Cîteva clipe mai tîrziu, bubuituri înăbuşite punctate de răcnete au semnalat succesul deplin al primelor experiențe ale lui Gauss. După amiază, cele mai multe grote erau astupate. Două plictisitoare enclave şi o jumătate de duzină de trăgători de elită mai rămîneau să fie lichidați, dar la apusul soarelui Rupertus a putut transmite prin radio lui Vandegrift că Tulagi era în siguranță. Batalionul de asalt a pierdut 99 de oameni: 47 morți şi 52 răniți. Batalionul lui Rosecrans din Regimentul 5 infanterie marină a pierdut 56 oameni [7].

---

[7] Secția istorică a Corpului de infanterie marină nu dispune de un centralizator privind cifrele pierderilor înregistrate în cursul

Batalionul lui Hunt, eliberat cu şovăire de Turner vineri, cu puţin înainte de miezul nopţii, a început debarcarea pe Gavutu vineri la ora 7 a.m. şi sîmbătă 8 august, la prînz, aceste trupe proaspete aveau insula sub control. Hunt i-a ordonat lui Miller să-şi îmbarce paraşutiştii şi să se deplaseze cu ei la Tulagi. Însîngerata Gavutu aparţinea americanilor. Paraşutiştii au plătit pentru ea cu 84 de morţi şi răniţi – procentul pierderilor a fost de peste 20 la sută din efectiv [8].

Hunt i-a transmis acum lui Rupertus că este gata să atace Tanambogo şi i-a cerut să execute un bombardament aerian pregătitor. Aproape imediat au răspuns şase bombardiere în picaj din aviaţia de pe portavioane, aflate în aşteptarea executării unor asemenea misiuni. Atacul lor a fost mai mult dăunător decît util: cîteva bombe lansate prea devreme, care au căzut pe Gavutu, au făcut bucăţi trei militari din infanteria marină şi alţi 9 au fost răniţi grav. Hunt l-a silit pe conducătorul zborului, înjurîndu-l, să se ducă înapoi de unde-a venit.

De îndată ce avioanele au părăsit zona, crucişătorul *San Juan* a intrat în port, a bombardat, timp de cîteva minute Tanambogo, apoi s-a retras. La puţin timp după aceea, a apărut pe scenă un al doilea grup de avioane ce fuseseră ambarcate pe portavion, ele avînd misiunea expresă de a da jos steagul japonez care mai flutura încă pe cel mai înalt punct al insulei. Mai multe bombe au căzut din nou alături de ţintă şi au ucis şi rănit cîţiva infanterişti de marină de pe Gavutu. Altele au lovit obiectivul, dar n-au deranjat steagul Soarelui Răsare. După această întîmplare, Hunt a cerut cu hotărîre ca „sprijinul” aerian să fie întrerupt numaidecît.

---

confruntărilor din campania pentru Guadalcanal. Singurele cifre disponibile pentru cercetător sînt presărate printre rapoarte şi în catalogul evidenţei mecanizate. În acest catalog am descoperit cîteva greşeli evidente. Cifrele date aici sînt cele mai precise pe care le-am putut găsi în documentele existente. *Raportul final al Diviziei 1 infanterie marină* dă 90, dintre care 36 ucişi în luptă sau morţi pe insulă în urma rănilor primite.

[8] Vezi nota 7, *supra*. Cifrele pentru Gavutu indică 28 ucişi în luptă, un mort în urma rănilor, 49 răniţi în luptă, 6 dispăruţi (probabil morţi).

La ora 4,00 p.m., Hunt, acum plin de speranță că nu va mai avea de dat piept nici cu japonezii şi nici cu bombardierele în picaj ale Statelor Unite, a cerut distrugătorului *„Buchanan”* să deschidă focul, din apropiere, asupra insulei Tanambogo. *„Buchanan”* s-a apropiat de țărm. Scurtul său bombardament a fost devastator şi, la 5 minute după ce tunurile au deschis focul, compania I (căpitan W.B. Tinsley) a debarcat pe insulă. La o oră după aceea, un sergent dădea jos drapelul japonez pe care o duzină de piloți nu reuşiseră să-l doboare.

*

În zorii acestei zile de sîmbătă coastwatcherul Jack Read, din Bougainville, a început obositoarea operație de a-şi deplasa aparatul său de radio-emisie pe o nouă poziție, în vîrful unei coaste abrupte, unde spera să găsească mai bune condiții de recepție şi emisie. Pe cînd el şi cărătorii băştinaşi transpirați urcau poticnindu-se prin junglă, Read a auzit zgomotul unor avioane ce zburau la mică altitudine. Pe deasupra capului lor au trecut bombardiere *Betty* în direcția sud-est, în formația de V-uri, constituite într-un triunghi cu vîrful înapoi, însoțite de avioane de vînătoare *„Zero”*. În timp ce doi băieți fixau antena, Read număra avioanele. În cîteva minute a transmis în eter: „De la JER*. 40 de bombardiere se îndreaptă spre voi”. Acest mesaj a fost recepționat la Townsville, în Australia. De acolo a fost retransmis la Melbourne şi mai departe la Pearl Harbor, de unde a ajuns la Fletcher şi Turner, la 40 de minute după ce l-a emis Read.

Centrul de dirijare a aviației de vînătoare de pe portavionul *Saratoga* a adunat din nou avioanele de tip „*Wildcat*” deasupra insulei Savo şi iarăşi a încetat descărcarea, transportoarele şi cargourile punîndu-se în mişcare pentru a respinge atacul aerian. De data aceasta însă japonezii au făcut un arc spre nord, la 50 mile de Savo, şi cînd bombardierele torpiloare au ajuns mugind pe

---

* JER = Jack E. Read (N.tr.)

deasupra vîrfurilor copacilor de pe Florida, patrulele aeriene de intercepţie se aflau deasupra insulei Savo, la altitudini de 10, 15 şi 25 mii de picioare. Fiind siguri că nu vor avea rezistenţă din aer, japonezii anticipau o chermeză, dar ei nu luau în calcul precizia tunarilor lui Turner, care petrecuseră multe ore plictisitoare urmărind zborul la joasă altitudine al avioanelor.

Aveau acum ocazia să plătească dividende pe măsură. De la 20 la 40 de picioare deasupra apei, bombardierele torpiloare *„Betty”* îşi croiau drum prin focul artileriei antiaeriene către ţintele lor. Aceasta era altitudinea prescrisă de noua concepţie a atacului cu torpile, bazată pe acţiuni reuşite împotriva navelor britanice. Sistemul de conducere a focului la americani era însă mai avansat. Bombardierele *„Betty*” au fost izbite de o furtună de oţel. Unul cîte unul se aprindeau, explodau, se dezintegrau, unele atît de aproape de nave, încît bucăţi de aripi şi fuselaje le loveau corpul, iar bucăţi de motoare rupeau vîrful suprastructurilor. Marinarii de pe o navă de transport au măturat peste bord în ziua aceea braţele, picioarele şi piepturile unor piloţi japonezi.

Alertată în cele din urmă, vînătoarea americană a interceptat neconcludent avioanele de vînătoare japoneze de tip *„Zero*” din escortă. Ambele părţi aveau să pretindă, fără moderaţie, că au scufundat nave şi au doborît avioane. Transportorul *George F. Elliott* s-a aprins de la un bombardier care a căzut şi a explodat pe puntea sa. Distrugătorul *Jarvis* a fost greu lovit. Pierderile reale japoneze în avioane nu pot fi determinate nici pînă azi. Piloţii de pe portavioane au revendicat şase avioane *„Zero”*. Piloţii japonezi de pe *„Zero”*, 6 avioane americane. În aceeaşi zi, după-amiază, Read a văzut un singur avion *„Betty”* zburînd către nord-vest. Pilotul acestui avion, evident singurul supravieţuitor, a aterizat la Rabaul şi a pretins că a scufundat o navă de linie. Nimeni nu i-a putut combate afirmaţia.

Duminică (9 august), dis-de-dimineaţă, Hunt a trecut 2 companii la Tanambogo şi, pe la amiază, sergentul său

specializat cu distrugerile redusese la tăcere pozițiile din grote. Un observator imparțial (unul dintre capelanii regimentului) prezintă în mod concis această procedură:

> „Sergentul O.S. Bergner a săpat cu sînge rece o gaură adîncă deasupra grotei, a plasat în ea o încărcătură zdravănă de trotil, pe care a aprins-o şi a aruncat în aer grota, ucigînd pe ocupanți” [9].

În sprijinul celor ce acționau pentru distrugerea grotelor au debarcat două tancuri uşoare, comandate de locotenentul R.J. Sweeney. Unul s-a îndepărtat de infanteria care îl sprijinea – sau poate plutonul de puşcaşi a înaintat prea încet – şi a ajuns la ananghie:

> „Japonezii au țîşnit din adăposturi şi din grote şi l-au blocat prin introducerea unei bare mari de fier în şenilă. În încercarea de a se debarasa de această bară, tancul a dat înapoi, peste trunchiul unui cocotier, în care s-a blocat, neputînd să mai dea nici înainte, nici înapoi. Japonezii au început să arunce cu sticle incendiare şi alte substanțe inflamabile, care au ucis întregul echipaj, cu excepția unui singur ostaş, care a reuşit să scape” [10].

Pe la jumătatea după-amiezii de duminică, 9 august, Rupertus l-a informat pe comandantul diviziei că forța de debarcare din nord a cucerit toate obiectivele. Infanteriştii marini au îngropat peste 600 japonezi în timp ce alți aproximativ 100 japonezi au fost sufocați în grote. Probabil 70–80 au scăpat pe insula vecină, Florida. Au fost ucişi sau răniți 295 americani.

Tuturor încercărilor de a-i determina pe apărători să se

---

[9] Raportul lui W. Wyeth Williams, preotul militar protestant al batalionului 3 din Regimentul 2 infanterie marină. Rapoarte diverse. Secția istorică a Corpului de infanterie marină al Statelor Unite. Documentul a II-2.

[10] „Raportul final al Diviziei 1 infanterie marină”

predea li s-a răspuns cu plumb; japonezii au refuzat să ceară cruțarea vieții. Vandegrift a descris acțiunea Tulagi-Gavutu-Tanambogo ca pe o „...operație furtunoasă – neîntreruptă şi fără milă... decisă de exterminarea unuia sau altuia dintre adversarii angajați. Spiritul ostăşesc s-a manifestat peste tot acolo unde inamicul a fost întîlnit... şi a fost o fermă hotărîre de a accepta...hazardul unei lupte apropiate şi sîngeroase" [11].

Debarcările din insulele Solomon au dovedit că concepția executării operațiilor de desant maritim, la care mulți ofițeri de infanterie marină şi cîțiva din flotă au adus contribuții remarcabile în timpul deceniului precedent, era în esență judicioasă. Într-adevăr, cîteva probleme tehnice critice rămîneau să fie rezolvate, cea mai presantă dintre ele fiind cum să se grăbească şi să se controleze descărcarea. Infanteriştii marini de pe Guadalcanal nu erau la curent cu faptul că existau nave de debarcare a tancurilor (Tank landing ships – LST): în august 1942, foarte puțini cunoşteau această realitate. În ciuda faptului că tractorul amfibiu – un vehicul pe care Corpul de Infanterie Marină l-a finanțat şi pe care Vandegrift, într-o scrisoare personală către generalul Holcomb, îl descria ca „salvatorul vieții noastre" – a demonstrat utilitatea sa, dar acest hibrid eficient, DUKW * era numai în stadiul experimental [12].

Exigentele cerințe ale unei lupte coordonate pe pămînt, pe mare şi în aer au relevat multe slăbiciuni în planificare, înzestrare şi pregătire de luptă. Vandegrift era în mod special neliniştit de rezultatele sub orice critică aduse de patrule, lipsa de legătură între unități şi nivelul abominabil al

---

[11] Evidența mecanizată a Corpului de infanterie marină al Statelor Unite. Cifrele privind pierderile pentru Tanambogo trebuie considerate ca fiind incorecte. Ele indică 39 ucişi în luptă, 3 răniți în luptă şi un mort în urma rănilor, un total de 43, plus 6 ucişi de bombe de aviație pe Gavutu înainte ca Tanambogo să fie atacat. Ceva este în mod evident greşit aici. Raportul lui Hunt despre acțiunea pe Tanambogo nu detaliază pierderile. Cifra de 56 dată în „Raportul final" este totuşi folosită în mod consultativ.

* DUKW = autoamfibie pentru transportul de materiale. (N.tr.)

[12] Scrisoare personală. Vandegrift către generalul-locotenent Holcomb, 11 august 1942.

disciplinei focului. „Materialul de transmisiuni – scria el comandantului – e de proastă calitate. Pur şi simplu, aparatele n-au funcţionat, şi nu din vina personalului”.

Serioase deficienţe au fost relevate în conducere la toate nivelele, de la regiment la pluton. Pe Guadalcanal era în toate prea multă ezitare. Vandegrift va trebui, în scurt timp, să efectueze schimbări în statul său major şi la comanda regimentelor şi batalioanelor, pentru a asigura o conducere mai activă şi mai inspirată.

Tunurile navale de calibru mediu au dovedit clar că tragerile împotriva unui sistem defensiv de grote şi adăposturi blindate echivalează cu o risipă de muniţie. Astfel de ţinte pot fi distruse numai dacă sînt exact localizate şi lovite prin trageri directe de la distanţă mică. Experţii Corpului de Infanterie Marină în probleme de trageri de artilerie navală încercaseră o vreme să prezinte amiralilor lor această realitate, dar n-au avut decît puţin succes. Mai tîrziu, Connolly zis „Close-in”,* arăta comandanţilor navali mai grijulii cît de eficace poate fi focul de sprijin al artileriei navale.

Din punct de vedere strategic, operaţia a tins să îndeplinească tot ceea ce King sperase. Aliaţii au trecut la ofensivă şi au oprit mareea japoneză în creasta ei critică. Ei au salvat (cel puţin temporar) insulele Santa Cruz şi Noile Hebride şi au stabilit o poziţie de pe care puteau să interzică operaţiile japoneze în mările Solomon şi Coralilor. Din Australia s-a ridicat un mare oftat de uşurare. Numai că bucuria de la Washington, Melbourne şi Honolulu avea să fie de scurtă durată.

5. „LIMBA DE FIER DE LA MIEZUL NOPŢII”

---

* „Close-in” – expresie folosită de observatorii de artilerie, cu sensul de „mai strîns”, „mai aproape” de ţintă. (N.tr.)

La începutul după-amiezii de simbătă 8 august, cu obiectivele ce le fuseseră repartizate deja atinse sau a căror înfăptuire era iminentă, Turner şi Vandegrift mai aveau o singură problemă deosebită, sau cel puţin aşa credeau ei. Aceasta era grăbirea descărcării navelor. Flota de invazie înfruntase trei atacuri aeriene grele în 24 de ore. Turner ştia, pentru că i se spusese în termeni foarte clari, la Koro, că putea să se aştepte la o acoperire aeriană pentru nu mai mult de alte 18 ore. El ştia, de asemenea, că era imposibil să golească navele sale în acel timp. El urmărise desfăşurarea operaţiei de descărcare şi era conştient că practic încă nu se debarcase pe ţărm nimic din tehnica grea. Urmărind activitatea de pe nava amiral *McCawley*, Turner era neliniştit. În timpul mesei de seară, un mesager i-a înmînat o bucată de hîrtie, menită mai mult să diminueze extraordinarul său optimism şi să-l provoace la una din exploziile de înjurături colorate pentru care era atît de simpatizat.

Interceptarea unei telegrame urgente operative de la Fletcher către Ghormley, conţinea o informaţie pe care comandantul Forţei de desant maritim o găsea, după propria sa expresie, „de necrezut”. În mesajul său, Fletcher raporta prezenţa unui număr mare de avioane torpiloare şi de bombardament în zonă; forţa sa de vînătoare, redusă de la 99 la 78 de avioane, combustibilul redus drastic. El recomanda imediata retragere a portavioanelor. Comandantul forţei expediţionare a luat această „foarte nefericită” hotărîre fără a informa nici pe Vandegrift, nici pe Turner [1].

Chiar dacă Fletcher putea să spere că navele sale nu fuseseră detectate, el nu putea fi sigur şi evident presupunea că ele au fost sau vor fi descoperite în curînd. Noi ştim acum că nici submarinele inamicului şi nici cercetarea aeriană nu

---

[1] Într-o trecere în revistă a tuturor rapoartelor privind bătălia pentru Savo, amiralul Nimitz a decis să nu critice nici un comandant în mod individual, dar a descris retragerea lui Fletcher ca „foarte nefericită”. (E.B. Potter, Amiral de Flotă Chester W. Nimitz, U.S.N. *The Great Sea War*: *The Story of Naval Action in World War* II, Prentice Hall, Inc. Englewood Cliffs, N.J., 1960, p.254).

reperaseră Marea unitate operativă 61 (Task Force 61), că buncărele lui Fletcher aveau combustibil suficient pentru a opera în zonă încă cel puțin două zile, înainte ca el să fie nevoit să procedeze la o întîlnire pentru realimentare cu combustibil, că avea de peste două ori mai multe avioane de vînătoare disponibile decît aveau japonezii pe aerodromurile din insulele Bismarck şi că într-adevăr a început să se retragă cu 12 ore înainte de a primi aprobarea lui Ghormley. „Dezertarea elementelor vitale ale forței”, cum a descris Turner, ulterior, retragerea, a continuat în ciuda informației cu care Fletcher era la curent, la mai puțin de două ore după ce a inițiat cererea sa de retragere, că o forță japoneză de suprafață înaintează către insulele Solomon de jos [2]. Ghormley şi-a călcat pe inimă ca să-i lase pe Turner şi pe Vandegrift fără acoperire aeriană, dar nu credea că el poate să ordone lui Fletcher să rămînă. Oricum, ComSoPac (comandantul Pacificului de Sud) nu putea citi registrele de combustibil de pe navele lui Fletcher [3].

Hotărîrea nu i-a lăsat lui Turner nici o alternativă. El va trebui să-şi retragă navele sale de desant, atît de vulnerabile şi de valoroase, singurele de acest gen la vest de Hawaii, şi cît mai repede posibil. De aceea i-a convocat imediat pe Vandegrift şi pe Crutchley pe „Wacky Mac” [*].

*

---

[2] *Naval Administration*. Centrul de transmisiuni al lui Turner a trecut în jurnal acest mesaj la „1807” – adică orele 6,07 p.m., ora locală. El trebuie să fi ajuns descifrat în mîinile lui Turner între 6,30 şi 7,00 p.m.

[3] Alții, mai tîrziu, au putut să facă acest lucru (Contraamiral Samuel Eliot Morison, *History of United States Naval Operations in World War II: The Struggle for Guadalcanal*, Little Brown and Company, Boston, 1950, vol. V, p.23 şi nota. Aici Morison prezintă o analiză bazată pe studii detaliate făcute de către locotenentul Roger Pineau din Rezerva Marinei Statelor Unite (U.S.N.R.) şi de către Colegiul Naval de Război al Statelor Unite, care au respins în mod categoric declarația lui Fletcher conform căreia navele sale duceau lipsă de combustibil.

[*] Porecla navei comandant a contraamiralului R.K. Turner, U.S.S. *McCawley.* (N.tr.)

În timp ce portavioanele americane se întorceau către sud-est, coloana viceamiralului Gunichi Mikawa, compusă din 5 crucişătoare grele, 2 uşoare şi un distrugător, cu *Chokai* în frunte, îşi croia drum prin strîmtoarea „The Slot" de la nord de insula Noua Georgie. Pe puntea acestei nave comandant se afla un bărbat care nu era chinuit de îndoieli şi temeri înspăimîntătoare; Mikawa înainta cu îndrăzneală către bubuitul tunurilor. El ştia exact ce urma să facă: să distrugă forța de invazie anglo-americană într-un atac de noapte.

Cercetarea efectuată încă de dimineață cu hidroavioanele crucişătoarelor i-a dat lui Mikawa o apreciere rezonabilă despre forța aliată; bazat pe rapoartele observatorilor săi, amiralul şi-a elaborat planul de luptă. Acesta prevedea executarea unui atac fulgerător la sud de Savo, lovirea imediată a crucişătoarelor şi transportoarelor aliaților în largul Guadalcanalului, distrugerea navelor ancorate la Tulagi şi retragerea la nord de Savo. Simplitatea şi temeritatea acestei concepții ar fi fost lăudată chiar de Horatio Nelson. Pe la 2,20 p.m., Mikawa şi-a transmis dispozițiunile. Acestea erau scurte şi la obiect:

> „Noi vom pătrunde la sud de insula Savo şi vom torpila principalele forțe inamice la Guadalcanal. De-acolo, vom înainta către zona din față şi vom lovi cu torpile şi foc de artilerie, după care ne vom retrage la nord de Insula Savo" [4].

Chiar dacă navele japoneze nu acționaseră niciodată împreună, Mikawa a considerat inutilă detalierea ordinelor sale. Concepția executării bătăliilor de noapte era foarte dezvoltată în marina imperială japoneză; comandanții de nave erau veterani abili şi echipajele excepțional instruite. Iar prin torpilele lor de mare viteză, cu motoare cu oxigen, de 24 de inci, numite „Long Lance", japonezii posedau o armă

---

[4] Conform schiței făcute de căpitanul Ohmae şi aprobată de Mikawa. Ohmae, *op. cit.*, p.1271.

ucigătoare, în care investiseră încredere totală şi pe care evenimentele viitorului imediat o vor justifica pe deplin.

Două ore mai tîrziu, toate materialele inflamabile de pe suprastructuri au fost aruncate în mare şi pe cînd soarele apunea în spatele navelor sale, Mikawa a transmis un semnal vizual:

> „În tradiția cea mai bună a marinei imperiale, noi vom angaja inamicul într-o bătălie de noapte. Este de aşteptat ca fiecare bărbat să-şi facă datoria pe deplin”.

Mikawa conta pe surprindere, pe care avea să o realizeze, în ciuda faptului că forța sa navală fusese detectată şi urmărită pe 8 august de două avioane de cercetare ale Forțelor Aeriene Regale Australiene. Unul dintre piloți nici măcar nu şi-a bătut capul să o observe destul timp pentru a face o apreciere corectă şi, cu o incredibilă inconştiență, a raportat descoperirea navelor inamice numai după ce şi-a terminat patrularea, a aterizat şi şi-a luat ceaiul de după-amiază. Colegul său, mai puțin indolent, a prezentat un raport incomplet. Din diverse motive, informația nu a fost prelucrată prompt; transmiterea celor două rapoarte a fost în mod nepermis amînată şi nu au fost comunicate pînă la 7,00 p.m. (aproximativ o oră după ce transmisioniştii lui Turner au interceptat şi decodificat telegrama urgentă a lui Fletcher către Ghormley), cînd unul dintre aceste mesaje a ajuns la Turner. El a retransmis acest mesaj navelor de sub comanda sa. Posibil, din cauza redactării ambigue – „Trei crucişătoare, trei distrugătoare, două nave-bază pentru hidroavioane sau canoniere, drum 120°, viteza 15 noduri” – atît Turner cît şi Crutchley (care din ordinul lui Turner se grăbise să-şi părăsească locul din formația de nave de siguranță şi să vină lîngă nava *McCawley* la bordul navei sale comandant *Australia*) au ajuns la concluzia pripită că japonezii erau fără îndoială în drum către golful Gizo, pentru a înființa o bază de hidroavioane. Aici nu a fost o încercare de analizare a posibilităților inamicului, ci mai degrabă o simplă „ghiceală”, lipsită de imaginație cu privire la intențiile sale.

Dacă Fletcher ar fi rămas în zonă şi ar fi trimis avioane să execute acţiuni de cercetare, înainte de înserare, către nord-vest, o măsură elementară de securitate, în mod vădit dictată de situaţie, poate că ar fi fost detectată coloana lui Mikawa. Sau dacă toate rapoartele de reperare (erau, de fapt, în total patru) ar fi fost confruntate, comparate şi evaluate…[5] Sau dacă avioanele B-17 ale lui Saunders nu ar fi fost blocate la sol în ziua de 8 din cauza vremii… Ori dacă ar fi fost executată în sus pe „The Slot" cercetarea suplimentară cerută mai devreme de Turner amiralului McCain…" [6].

O eroare clădită pe alta, ghinion, judecată proastă şi pură neglijenţă, ingrediente amplificate de îndrăzneala lui Mikawa şi de îndemînarea echipajelor sale. Toate s-au combinat pentru a produce o drojdie pe care marinarii australieni şi americani, îmbarcaţi pe navele care făceau siguranţa pe căile de acces dinspre nord-vest către zonele de transport, o vor înghiţi cu greu pînă la ultima picătură.

Era acum puţin după 9,00 p.m. şi în timp ce Crutchley şi Vandegrift (care venise cu şalupa de la postul său de comandă de lîngă Lunga) discutau cu Turner la bordul întunecat al navei *McCawley*, ofiţerii şi marinarii de pe crucişătoarele lui Mikawa, la numai 100 de mile nord-vest de Savo, se pregăteau pentru atac. Pe navele care executau siguranţa, navigînd încet şi metodic la nord şi la sud de Savo, totul era liniştit. Nici unul dintre comandanţii de nave nu părea conştient că raportul trimis mai devreme de Turner putea să însemne pericol. Nici unul, cu excepţia lui Bode, temporar la comandă pe *Chicago*, nu era nici măcar la curent cu faptul că Crutchley retrăsese *Australia* din formaţia de

---

[5] Două rapoarte despre forţele de suprafaţă japoneze situate la sud de arhipelagul Bismarck au fost întocmite la data de 7 august. Primul, o observaţie făcută la începutul după-amiezii de către un B–17 din subordinea lui MacArthur, era vag, dar relevant pentru contextul în care era efectuat. Acest avion a zărit Divizia 6 de crucişătoare a lui Goto înainte de întîlnirea acestuia cu Mikawa. În amurg, submarinul american S–38 a redactat un raport mai clar.

[6] Acest mesaj a fost evident primit sau decodificat şi distribuit la statul major al amiralului McCain prea tîrziu pentru ca cercetarea să fie executată aşa cum se cerea.

siguranță şi era acum la 20 de mile către est. Bode nu şi-a bătut capul să transmită cuiva această informație. Amiralul britanic dăduse nişte instrucțiuni vagi, dar nu ordine specifice pentru o bătălie de noapte şi nici unul dintre comandanți nu ceruse detalii suplimentare. Deşi la Koro existase ocazia de a convoca o consfătuire la care posibilitățile unei acțiuni de suprafață, pe timp de noapte, puteau fi explorate şi amiralul putea să schițeze măsurile operative oportune, Crutchley a neglijat să-şi convoace comandanții săi pe nava amiral.

Desigur, pe hartă, planul său de dislocare părea satisfăcător. La sud de Savo, cu ordine de a patrula între această insulă şi Cap Esperance, erau trei crucişătoare: *Australia*, *Canberra* şi *Chicago*, cu două distrugătoare. Crucişătoarele *Vincennes*, *Astoria* şi *Quincy*, tot cu două distrugătoare, blocau trecerea nordică dintre Savo şi Florida. În plus, un distrugător înzestrat cu stație de radiolocație a fost plasat în supraveghere între 6 şi 8 mile vest de fiecare din cele două grupuri de la Savo ale lui Crutchley. La est de zona de transport, în Lengo Channel (Canalul Lengo), patrula contraamiralul Norman Scott cu nava *San Juan*. Crucişătorul australian *Hobart* şi distrugătoarele *Monssen* şi *Buchanan* erau sub comanda sa. Acesta era un plan nefericit, pentru că din cele opt crucişătoare şi opt distrugătoare aflate la dispoziția lui Crutchley, numai *San Juan* avea radiolocatoare noi (SG) pentru cercetare navală [7].

Nu trebuie să fii expert în tactica navală pentru a observa că acest amiral britanic şi-a divizat forța de care dispunea în aşa fel încît şi-a plasat fiecare element într-o poziție în care putea fi lovit şi anihilat separat. Indicînd o patrulare gen „cutie” la nord de Savo, el a privat, de asemenea, crucişătoarele de acolo de posibilitatea de a „bara T-ul” – adică de a fi permanent în măsură să se plaseze repede într-o astfel de formație încît artileria lor să poată lovi lungimea

---

[7] Dintre aceste distrugătoare, doar *Ralph Talbot* a jucat un rol semnificativ în bătălie. Cele din grupul de sud erau *Bagley* şi *Patterson*. *Blue* era avanpost. Cu grupul de nord erau *Wilson* şi *Helm*. *Ralph Talbot* era avanpost.

unei coloane inamice. În plus, deşi toate distrugătoarele erau echipate cu torpile, nici un ordin nu fusese dat cu privire la folosirea lor.

Că nici amiralul Crutchley şi nici superiorul său imediat nu au luat în mod serios în seamă posibilitatea unui atac inamic cu nave de suprafață, nu este o scuză, ci o acuzație care condamnă. Aproximativ cu 2 000 de ani înainte, filosoful militar chinez Sun Tzu avertiza: „În război să nu presupui că inamicul nu va veni, ci să te pregăteşti să-l întîmpini”. Japonezii veneau şi veneau repede, dar nici navele aliate şi nici echipajele lor nu erau gata să-i întîmpine.

Circa 40 de minute înainte de miezul nopții, amiralul japonez a lansat din nou hidroavioanele cu ordinul de a cerceta apele de la est de Savo, a descoperi navele inamice, a-i raporta continuu şi a le ilumina cu rachete conform ordinului. Aceste avioane, arătîndu-şi cu nonşalanță luminile de poziție, roşu şi verde, au ajuns deasupra viitoarelor victime ale lui Mikawa, la miezul nopții, şi au bîzîit în jurul lor 30 de minute inspectînd flota de invazie, iluminată slab dar suficient de către nava *Elliott*, care era pusă pe uscat şi încă mai ardea. Avioanele erau auzite şi luminile lor observate. S-a presupus că sînt „prietene”. Mikawa era în postura norocoasă a vînătorului la pîndă, a cărui rugăminte era ca prada să uite complet de prezența sa, dar să fie şi prea insensibilă ca să ia în seamă avertismentul clar al iminentei distrugeri.

La 12,40 observatorii de pe *Chokai* au reperat distrugătorul USS *Blue*, aflat în supraveghere de radiolocație în partea de sud, apropiindu-se din tribord. Distanța era de 10 000 de metri. Destul cu ignoranta prejudecată care susținea că rasa japoneză este dotată cu o vedere slabă !

Radiolocația lui *Blue* nu a detectat coloana japoneză şi nici observatorii săi nu au văzut inamicul care se apropia. Pe puntea de comandă a navei *Chokai*, amiralul şi statul său major au înghețat. Mikawa a murmurat un ordin: „Stînga cîrma. Reduceți la 22 de noduri”. Pe el nu-l interesau distrugătoarele.

Însă *Blue* s-a apropiat şi mai mult:

> „Din înaintarea sa hotărîtă, fără grijă, era clar că el nu ştia de noi – sau că este supravegheat – şi nici de faptul că fiecare tun din gruparea noastră era îndreptat asupra lui. Secunde încordate în timpul cărora noi aşteptam inevitabilul moment cînd el trebuia să ne vadă – şi atunci distrugătorul inamic a întors la drum opus”.

Acesta a fost un minut greu, încărcat de destin; înainte ca japonezii „să poată aprecia deplin norocul lor bun”, un alt observator a comunicat despre prezența unei nave la 20 de grade în prova babord. Aceasta era nava *Ralph Talpot*. Ea naviga către nord, departe de coloană. Uşa era deschisă.

Mikawa a mărit imediat viteza de înaintare la 30 de noduri, şi la 1,37, exact patru minute după reperarea crucişătoarelor la tribord (*Canberra* şi *Chicago*), *Chokai* a lansat atacul. Apropiindu-se de inamic cu o viteză incredibilă, adică de o jumătate de milă pe minut, crucişătoarele din siajul navei amiral au deschis focul. La 1,46, crucişătorul *Canberra* înclinîndu-se într-o parte şi cuprins de flăcări, era terminat.

Japonezii şi-au îndreptat apoi furia tunurilor şi a torpilelor asupra lui *Chicago*; 60 de secunde mai tîrziu, era scos şi acesta din luptă, cu prova aruncată în aer; clătinîndu-se ca un bețiv, s-a îndepărtat în întuneric. *Chicago* era inofensiv; Mikawa l-a lăsat să supraviețuiască. El avea ochii pe un nou vînat. Se descotorosise de două dintre cele cinci crucişătoare aliate în ceva mai puțin de 10 minute din momentul deschiderii focului. Acest amiral japonez nu pierdea timpul, şi norocul a fost alături de curajul său.

În timp ce *Chicago* se tîra greoi către Cap Esperance, *Chokai* urmat de *Aoba*, *Kako* şi *Kinugasa*, s-a îndreptat către nord-est. Aproximativ în acelaşi timp, ultimele trei crucişătoare din coloană – *Furutaka*, *Tenryu* şi *Yubari* – au executat succesiv întoarceri de 90° la stînga şi au format o coloană care înainta aproximativ către nord. Ele erau acum pe un drum aproximativ paralel cu cel al lui Mikawa, dar la

aproape două mile mai la vest, eşalonate uşor spre pupa în stînga sa. Cele trei crucişătoare americane rămase – *Astoria*, *Quincy* şi *Vincennes* – încă navigau somnoroase cu 10 noduri. Peste cîteva minute, acum secunde, brațele de fier ale lui Mikawa, brațele morții, vor îmbrățişa pe rînd fiecare victimă nebănuitoare.

La 1,49 au înflorit rachete deasupra navelor americane, proiectoarele necruțătoare le-au învăluit şi mai puțin de două minute mai tîrziu primele salve de 8 inci răpăiau în jurul lor. În 6 minute, *Astoria*, lovită de torpile, era în flăcări. Tunarii japonezi au tras sute de proiectile în nava în flăcări care se îndrepta către sud-est. Dar mutilata *Astoria* încă lupta, ultima ei salvă a distrus o turelă de pe *Chokai*.

Cam în această vreme, fasciculele proiectoarelor lui *Aoba* au căzut din plin pe *Quincy* şi l-au dezvăluit cu turelele orientate spre prova şi pupa. Cîteva secunde mai tîrziu, o salvă de 8 inci a aruncat în aer unul dintre hidroavioanele aflate pe catapulta sa. Flăcări au țîşnit şi japonezii „au continuat bătălia foarte liniştiți, fără nici o teamă”. *Quincy*, acum cuprins de foc, era devastat de proiectile din amîndouă părțile. Cu toate acestea, tunurile sale – sau unele dintre ele – erau mînuite şi trăgeau. Dar nu pentru mult timp. O torpilă a pătruns în camera căldării nr. 4, o turelă a explodat, puntea de comandă a fost sfărîmată, iar comandantul ucis. În cîteva minute, crucişătorul s-a aprovat şi, la 2,35 a.m., s-a răsturnat şi s-a scufundat.

Între timp, *Kako* l-a iluminat pe *Vincennes*. Din nou una dintre primele salve japoneze a lovit pupa, unde avioanele de cercetare se aflau pe catapulte. Flăcări au țîşnit iar în aer şi din nou proiectilele şi torpilele şi-au găsit țintele. Cel puțin trei, posibil patru torpile au lovit crucişătorul şi i-au distrus elementele vitale. El era în agonia finală la 2,15, cînd japonezii au încetat focul. O jumătate de oră mai tîrziu, *Vincennes* s-a dus, de asemenea, la fund.

Această repriză a durat doar cîteva minute mai mult decît prima, dar rezultatele au fost identice: americanii au fost surprinşi şi nimiciți înainte de a fi fructificat şansa de a replica. Cîteva salve au lovit navele japoneze; din fericire

pentru „Watchtower”, una dintre cele cîteva salve trase de către bateria principală a lui *Quincy* a căzut lîngă puntea de comandă a lui *Chokai*, distrugîndu-i camera sa de operații şi ucigînd 30 de ofițeri şi marinari a căror prezență era esențială pentru conducerea bătăliei.

În acel moment, Mikawa a luat hotărîrea să întrerupă acțiunea şi să se retragă. La 2,23 *Chokai* a transmis prin semnale luminoase: „Toate forțele se retrag” şi imediat: „Forța în linie de şir, drum 320°, viteza 30 noduri”. Cînd navele japoneze ieşeau din zonă, ele au reperat şi angajat pe *Ralph Talbot*. Succesiv, bateriile principale şi tunurile din borduri ale lui *Furutaka*, *Tenryu* şi *Yubari* au tras asupra lui. Dar acum japonezii efectuau o retragere în viteză şi focul lor nu era nici susținut, nici precis. Distrugătorul vînat, lovit de o jumătate de duzină de proiectile, a răspuns cu foc şi a lansat torpile. Din fericire, o aversă de ploaie l-a învăluit brusc. Cînd aceasta a trecut, *Ralph Talbot* era în derivă, dar japonezii dispăruseră.

*

Zorii zilei de 9 august au dat la iveală peste 1 000 de marinari acoperiți cu păcură, mulți arşi, alții grav răniți, agățați disperați de lăzi goale de proiectile, plute de salvare, lăzi de portocale, obiecte aruncate de pe nave sau de orice fel de sfărîmături ce pluteau pe valuri, care le susțineau capul afară din apă. Urmele de sînge au atras rechinii; în timpul lungii nopți, oamenii dispăreau din cînd în cînd înspăimîntător de neaşteptat. Operațiile de salvare începute în zori au continuat în timpul dimineții. În cinci ore, mai mult de 700 de răniți au fost salvați. O duzină de rechini au fost ucişi cu focuri de armă de către marinarii aflați pe ambarcațiunile de salvare şi pe punțile distrugătoarelor.

Pînă în zorii zilei, cînd cîte o barcă a început să aducă pe plajă oamenii plini de păcură şi pe jumătate îmbrăcați, nimeni pe țărm nu era la curent cu rezultatele luptei desfăşurate pe mare. Relatările incoerente ale supraviețuitorilor extenuați sugerau că înverşunata acțiune

avusese loc poate undeva în larg, concluzie confirmată de prezența transportoarelor, dintre care unele descărcau încă materiale. Că marina militară era încă pe aproape – sau că navele sale de desant se aflau pe acolo – era un semn de bun augur.

Dar comandantul lor era acum un om grăbit. Înainte de 6,00 a.m. Turner avea destule informații de primă mînă care să-i permită să înțeleagă amploarea tragediei din noaptea precedentă. În adevăr, la ora 5,00 amiralul a ordonat crucişătorului *Canberra* ca ori să i se alăture imediat, ori să fie abandonat. Cum nava era înclinată foarte mult şi nu putea nici să se deplaseze şi nici să facă uz de cîrmă, nu era de ales, aşa că *Patterson* şi *Blue* s-au apropiat de ea ca să-i ia echipajul. Două ore mai tîrziu nava era torpilată de un alt distrugător american. *Astoria* încă mai plutea, dar eforturile de a o salva nu-i erau de nici un ajutor. Ea s-a scufundat la cîteva minute după prînz.

Deşi la Savo navele lui Mikawa au suferit numai stricăciuni superficiale, iar echipajele au înregistrat doar cîteva pierderi, nu tuturor le-a fost scris să se reîntoarcă, la adăpost, în insulele Bismarck. Cum crucişătoarele sale victorioase se retrăgeau în sus pe „The Slot", Mikawa a transmis, prin semnale, lui Goto să iasă din formație împreună cu *Aoba*, *Furutaka*, *Kinugasa* şi *Kako* şi să se îndrepte spre Kavieng. Amiralul, la bordul lui *Chokai*, s-a îndreptat către Rabaul acompaniat de *Tenryu*, *Yubari* şi de distrugătorul *Yunagi*. Spre sfîrşitul zilei, fiecare grup s-a aflat în deplasare către portul desemnat, navigînd cu viteză convenabilă. În zorii zilei de luni, cele patru crucişătoare, cu destinația Kavieng, acum acoperite de un avion aflat în patrulare antisubmarină, s-au întors cu 90° la stînga şi s-au îndreptat către portul aflat la mai puțin de 70 mile, unde îi aştepta un binemeritat bunvenit.

Kako, ultimul în coloană, nu se va bucura de acesta. La ora 8,00 a.m., speranța sa de viață era de exact 13 minute, pentru că în acel moment, locotenent-comandorul John R. Moore, de pe submarinul S-44, l-a ales drept țintă. Moore l-a urmărit cîteva minute. Apoi, la distanța de 700 de iarzi, a

lansat torpilele din prova. La 8,08, patru torpile au spintecat crucişătorul *Kako,* care în cinci minute a dispărut. În vuietul de deasupra, S-44 a alunecat liniştit mai departe.

Nici pentru aliați bilanțul acestei bătălii nu era încă complet. Distrugătorul *Jarvis*, greu avariat sîmbătă după un raid aerian, a început, curînd după atac, să se retragă încet, către vest. El a trecut miraculos, fără a fi avariat prin învălmăşeala de la Savo. Reperat, duminică, de unul dintre avioanele de cercetare ale lui Fletcher, la sud de Cap Esperance, exact după răsăritul soarelui, *Jarvis* înainta cu greu către sud-vest cu prova scufundată şi lăsînd o dîră de păcură. Aceasta a fost ultima ştire despre el. S-a considerat că s-a scufundat cu toți marinarii [8]. Pierderea lui *Jarvis* a adăugat 247 de nume la totalul pierderilor de la Savo. Aproape 1 300 de marinari aliați au murit; alți 700 au suferit arsuri sau au fost răniți. Pierderile japoneze au fost cu mai mult sub o zecime din totalul pierderilor aliaților.

În raportul său, prin radio, către comandantul-şef al Flotei Combinate, Mikawa a enumerat cinci crucişătoare grele şi patru distrugătoare scufundate şi alte nave avariate. El a afirmat că două crucişătoare s-au retras. Mikawa exagera într-o măsură oarecare mărimea exactă a pierderilor aliaților, dar el şi oamenii săi meritau din plin mesajul de felicitare care îi aştepta la Rabaul:

> „Apreciez lupta grea şi curajoasă a fiecărui om de pe navele aflate în subordinea dv. Eu aştept ca dv. să exploatați rezultatele şi să faceți toate eforturile pentru a sprijini forțele terestre ale armatei imperiale care sînt acum angajate într-o luptă pe viață şi pe moarte”.
>
> semnat,
>
> *Yamamoto Isoroku*

În Japonia, presa şi radioul triumfau în mod justificat.

---

[8] Presupunerea era corectă. Distrugătorul a fost atacat de avioane torpiloare în după-amiaza zilei de 9 august. Membrii echipajului lui sînt incluşi în lista de pierderi întocmită de Morison, *op. cit.*, vol. V, p.63, nota 52.

Titlurile de o şchioapă şi comentatori emoţionaţi anunţau „mari rezultate în război… unice în istoria universală”. Parăzi de amploare, în cinstea victoriei, s-au desfăşurat în fiecare oraş; la Tokyo, mulţimea bucuroasă umplea străzile. Ca rezultat al bătăliei de la Savo, proclama Radio Tokyo, Australia „a devenit în mod absolut un orfan al sud-vestului Pacificului”. Douăzeci şi patru de nave de luptă şi unsprezece transportoare „pline ochi cu infanterişti marini” au fost scufundate !

Camera nobiliară a hotărît să trimită imediat ministrului marinei un certificat de gratitudine. În emisiunea în limba engleză din 15 august, ascultătorii (care includeau şi pe infanteriştii marini de la Guadalcanal şi Tulagi) erau informaţi că Flota Statelor Unite nu mai are acum portavioane în stare operativă, că toate au fost „făcute bucăţi în bătăliile din Marea Coralilor şi Midway”. Comentatorul a adăugat că Oceanul Pacific era acum sub controlul japonezilor. Infanteriştii marini din insulele Solomon erau numiţi „insecte de vară care au căzut singure în foc”. Acest stil bombastic a fost salutat cu înjurături, în locul unde asta cu adevărat conta.

Pe măsură ce propagandiştii de la Tokyo creşteau cifra pierderilor aliaţilor, tot mai multe laude erau aduse flotei, a cărei „forţă atît de mare şi de neînţeles (sic) pentru inamic” a anihilat „resturile” anglo-americane şi a izolat Australia. Infanteriştii marini, care ascultau transmisiunile la radio, erau asiguraţi de „o moarte sigură”, ce va sosi în timp scurt, iar Marinei Statelor Unite i se comunică că era încă „destul spaţiu pe fundul Pacificului pentru mai multe flote americane” [9].

Hotărîrea amiralului japonez de a se retrage, atunci, a fost aspru criticată. El a fost, de fapt, mustrat în particular şi într-un mod politicos de amiralul Yamamoto. Ar fi trebuit, se spunea, să fi mers după transportoare. Dar asupra lui plana

---

[9] Toate citatele din acest paragraf, precum şi din cele două paragrafe precedente sînt luate după înregistrările emisiunilor radio japoneze (Arhivele Naţionale, Washington, D.C.).

în acea noapte amenințarea aviației portavioanelor lui Fletcher. El era pe deplin conştient că dacă piloții americani atacau coloana, cu precizia şi hotărîrea cu care au făcut-o la Midway, navele sale ar fi fost distruse, iar victoria în mod complet anulată. Ceea ce nu putea el şti era că Fletcher se dusese deja de mult, fiind „plecat”, cum spunea Turner, „spre alte regiuni”. Acțiunea lui Mikawa trebuie judecată în lumina informațiilor ce le avea la dispoziție în momentul cînd lua hotărîrea sa vitală. Pentru că în adevăr era vitală. Dacă ar fi pătruns între transportoare, fără îndoială că le-ar fi distrus. Dar, la acea dată, Mikawa nu considera, asemenea majorității contemporanilor săi de rang înalt din armata de uscat şi marina japoneză, că pericolul ce plana asupra Guadalcanalului era serios. Americanii erau puțini la număr, foarte disprețuiți ca luptători, şi alungarea lor urma să fie realizată la timpul cuvenit de armata imperială. Mai mult, concepția unei acțiuni decisive cu nave de suprafață, *Yogeki Sakusen*, domina gîndirea acestui amiral. Țintele potrivite pentru navele de luptă erau navele de luptă. Aceasta era gîndirea sa dogmatică.

La Pearl Harbor şi Washington, reacția oficială „se manifesta” printr-o tăcere profundă. Primele rapoarte, incomplet alcătuite, sugerau înfrîngerea; detaliile ce se amplificau indicau aproape un dezastru. Era clar că nimic nu putea fi divulgat presei, şi purtătorul de cuvînt al lui King s-a limitat la o declarație laconică, afirmînd că operațiile erau „în desfăşurare”. Incapabilă să afle informații clare de la Ministerul Marinei care era refractar, revista *Time* a decis, în final, să dea publicității faptele de vitejie ale marinei, chiar dacă comandantul ei suprem nu ar fi voit, şi pe 24 august a dezvăluit că în noaptea de 8 august:

> „crucişătoare şi distrugătoare au încercat să lovească flota de invazie. Lupii de mare ai Statelor Unite se rugau de mult timp să aibă un astfel de prilej: prima încercare reală tun contra tun dintre forțele navale de suprafață ale Statelor Unite şi Japoniei. Rezultatul: o ciomăgeală pentru japonezi”.

Pentru prima oară, dar nu pentru ultima, Radio Tokyo furniza o informație mai autentică decît revista săptămînală americană.

Un raport complet şi oficial al acestui prăpăd a fost reținut, spre a nu fi divulgat poporului american, timp de cîteva săptămîni. King ştia că punerea în circulație a unor amănunte concrete ar fi servit numai la scăderea moralului, la ştirbirea prestigiului marinei, dînd în acelaşi timp ajutor şi linişte inamicului. Şi el ştia, de asemenea, că atunci cînd pierderile navale ale aliaților ar fi în sfîrşit dezvăluite, inevitabila vînătoare pentru un țap ispăşitor ar începe. Pentru o parte a presei americane, contraamiralul Crutchley era parcă croit pentru acest rol. Desigur, acest contraamiral lipsit de valoare trebuia să-şi aibă partea sa de responsabilitate, dar şi mulți alții, de asemenea, trebuia să şi-o poarte pe a lor.

Chiar dacă dispunerea navelor din siguranță invita la înfrîngere prin lovituri separate, planul lui Crutchley a fost examinat şi aprobat de Turner.[10] Din nefericire, nici el şi nici subordonatul său britanic nu erau familiarizați cu posibilitățile şi limitele stațiilor de radiolocație de cercetare de pe cele două distrugătoare din supraveghere, cărora li s-au desemnat astfel de poziții încît masele de pămînt învecinate făceau semnalele radar fără înțeles.

Transmiterea informațiilor a fost defectuoasă în cel mai înalt grad. Analiza făcută de Turner a fost dezastruoasă. Transmisiunile erau execrabile. Acest aspect al situației a fost bine rezumat:

„Sistemul material s-a poticnit, ceea ce este de înțeles

---

[10] „Privită retrospectiv, această divizare a unor importante forțe disponibile, pentru a acoperi căile de acces, ne apare ca o greşeală certă; dar, avînd în vedere că amiralul *nu dispunea de informații clare cu privire la forța şi intențiile inamicului, hotărîrea adoptată parea, la timpul respectiv, cel mai normal lucru de făcut*” (sublinierea mea – S.G.). (Căpitan S.W., D.S.C., R.N. Roskill, The War at Sea 1939–1945, vol. II, *The Period of Balance*, Her Majesty's Stationery Office, London, 1956, p.224).

luînd în considerație tehnica existentă atunci la dispoziția flotei, dar cea mai serioasă eroare a fost cea umană, greşeala comandanților de a nu comunica celorlalți informațiile pe care fiecare le poseda. Noaptea a fost plină de întreruperi tragice în lanțul informațiilor. Amiralul Crutchley nu a spus crucişătoarelor din grupurile de nord sau de sud că a părăsit poziția şi nici nu a raportat amiralului Turner că nu şi-a reluat locul în formația de siguranță. Gruparea sudică nu a informat-o pe cea de nord că era atacată de inamic, deşi aceste minute de avertizare erau vitale pentru ea. Amiralii Turner şi Crutchley nu au transmis nici unuia din grupuri o apreciere a situației aşa cum o ştiau ei la miezul nopții, cea mai dăunătoare omisiune fiind ştirea că portavioanele au fost retrase. Dacă s-ar fi ştiut acest lucru, orice avion care ar fi survolat zona trebuia să fie imediat considerat ca fiind inamic. Fiecare comandant dormea pe o pătură de presupuneri, fiecare cu a lui şi puțin diferită de a celorlalți, dar toate greşite şi fiecare s-a trezit în coşmarul zdrobitor al morții".[11]

Comandanții navelor şi echipajele nu erau familiarizați cu dificultățile şi riscurile luptei pe timp de noapte. Atît *Quincy* cît şi *Vincennes* erau recent transferate din Flota Atlanticului unde în timpul precedentelor 15 luni nici una dintre ele nu întîlnise inamicul, nu participase la aplicații de noapte şi nu executase acțiuni de pregătire de luptă pe timp de noapte.

Ulterior, Turner a discutat cu mulți supraviețuitori de la Savo. El a constatat că foarte puțini dintre ei aveau vreo cunoştință despre solicitările pe care le implică lupta. Un număr din oamenii, care erau plătiți să fie treji, dormeau. Numai puțini din ei erau pregătiți psihologic; nici o navă pe care ei erau îmbarcați nu era pregătită sub aspect material. Toate navele erau într-o situație foarte rea în ceea ce priveşte

---

[11] Richard F. Newcomb, *Savo, The Incredible Naval Debacle off Guadalcanal*, Holt, Rinehart şi Winston, New York, 1961, p.235. Newcomb a întreprins o investigație completă a acestei bătălii, fapt reflectat în concluzii.

prevenirea incendiilor la bord. Încărcarea fără grijă, în partea superioară a navei, a benzinei de aviație cu înaltă cifră octanică şi a altor materiale inflamabile, a dus la pierderea mai multor nave şi a sute de vieți. Ofițerii şi marinarii au probat, în mod repetat, curajul lor la Savo, dar vitejia singură nu este suficientă.

Comanda superioară a flotei a făcut față celei mai grele situații. Comandantul Forței Expediționare a etalat o exagerată lipsă de judecată, pentru a nu spune mai mult. Nici comandantul zonei nu s-a remarcat în mod deosebit, el care a absentat de la cruciala consfătuire de la Koro şi nu l-a împuternicit pe şeful său de stat major să vorbească acolo, în numele său, şi cu tot sprijinul autorității sale. Din nou, totuşi, trebuie să încercăm să vedem situația în lumina informațiilor aflate atunci la dispoziția lui King şi Nimitz. Au trecut săptămîni pînă cînd un raport clar despre Savo avea să ajungă la cunoştința fiecăruia din ei. Pînă cînd să aibă suficiente elemente pentru a analiza situația în mod obiectiv, bătălia de la Savo a fost depăşită de alte evenimente explozive. Poate că era, în esență, o problemă ce se exprima prin zicala: „Mai bine să-ți pară rău că ai tăcut, decît că ai zis”.

*

La prînz, în următoarea zi de la derularea acestui eveniment care aducea a catastrofă, transportoarele şi cargourile lui Turner au început să cheme şi să ridice la gruie bărcile şi mai tîrziu, după-amiază, ultimele din navele lui, însoțite de *Australia*, *Hobart*, *San Juan* şi *Chicago* care abia înainta, au dispărut către est prin Canalul Lengo.

Infanteriştii marini erau singuri.

6. „NOI AM PUS VÎRFUL PICIORULUI”.

La ora 9,00 a.m., în această duminică, Vandegrift a convocat statul său major şi pe comandanţii de regimente. După ce a făcut cîteva consideraţii pesimiste asupra consecinţelor bătăliei navale, generalul a ordonat:

1) Viitoarele acţiuni terestre să fie restrînse la viguroase patrulări.
2) Lucrările de apărare să fie imediat organizate pentru a respinge un eventual atac dinspre mare.
3) Proviziile să fie mutate în depozite provizorii de campanie, dispersate.
4) Terenul de aviaţie să fie pregătit pentru a asigura executarea unor acţiuni aeriene cît mai devreme posibil.

Subunităţile stabilite au plecat să îndeplinească aceste ordine şi spre seară a fost creat un cordon rudimentar de apărare a plajei, întinzîndu-se de la rîul Ilu Tenaru către vest, în jurul zonei Lunga şi de acolo către un punct la aproximativ 1 000 de iarzi vest şi sud de Kukum.[1] Această fîşie de siguranţă cuprinzînd efective puţine a fost întărită cu tunuri de 37 mm şi mitraliere de calibru 50 îngropate în adăposturi astfel amplasate încît să poată respinge debarcarea japonezilor pe care generalul o considera iminentă.

Vandegrift a mutat un batalion într-o poziţie centrală, ca rezervă a Forţei de debarcare; el a păstrat controlul asupra tancurilor şi autotunurilor semişenilate de 75 mm. În timpul zilei, colonelul Robert H. Pepper, care comanda Batalionul 3 apărare, şi-a amplasat tunurile sale mobile a.a. de 90 mm lîngă aerodrom.[2] Toate acestea necesitau o extraordinară cantitate de muncă, dar, către luni seară, Vandegrift a

---

[1] Rîul care limita perimetrul spre est era Ilu şi nu Tenaru, cum este arătat pe hărţile infanteriei marine. Vandegrift avea la dispoziţie cinci batalioane de infanterie pentru a apăra un front de peste 10 000 de iarzi.

[2] Cele patru tunuri navale de 5 inci ale lui Pepper nu au sosit pînă la începutul lunii septembrie.

considerat că pregătirile sale au progresat suficient pentru a garanta o primire fierbinte atacatorilor de pe mare.

Din nefericire, fuseseră debarcate numai 18 bobine cu sîrmă ghimpată; magaziile navelor ce se reîntorceau la Nouméa conțineau mii de saci de nisip, ca şi toate uneltele necesare grupelor, plutoanelor şi companiilor: topoare, fierăstraie, sape de foraj, lopeți, cazmale, cuțite, tîrnăcoape. Nici mine antitanc şi nici antiinfanterie nu erau, iar lipsa lor nu putea fi compensată cu altceva. Sacii împletiți din paie de orez, lăsați de japonezi, s-au dovedit cei mai buni înlocuitori ai sacilor de nisip aflați acum în drum către Noua Caledonie.

Inventarul echipamentului capturat a dezvăluit o bogată pradă care a atenuat într-un anume grad lipsa de tehnică de geniu necesară pentru terminarea pistei. Au fost puse rapid în funcțiune patru tractoare grele, şase compresoare pentru drumuri, două locomotive pe benzină cu vagoneți pîlnie şi o duzină de camioane Chevrolet neavariate de bombe şi de proiectilele trase de pe nave. Geniştii se confruntau cu o problemă dificilă. Japonezii lucraseră de la amîndouă capetele terenului către mijloc, iar acolo era o adîncitură lungă de aproape 200 de picioare care cerea o umplutură de aproximativ 7 000 de iarzi cubi. Excavatoarele cu cupă, autocamioanele basculante, screperele şi grederele se aflau în magaziile navelor. Dar, într-unul din primele valuri ale debarcării fusese descurcată o prețioasă unealtă de geniu – un buldozer de mărime mijlocie, care, cu buldozeristul său experimentat valora, în astfel de circumstanțe, mai mult decît greutatea lui în aur.

Se făceau simțite acum şi alte lipsuri. Stații de radiolocație de cercetare, aparatură radio pentru legătura sol-aer, sirene pentru alarmare, aparatură de cercetare topografică, cartografiere şi reproducerea hărților – toate acestea erau acum în drum către sud. Dar japonezii, prevăzători, creaseră un sistem de alarmă antiaeriană eficient şi lăsaseră în urma lor un sortiment remarcabil de instrumente de desen de calitate superioară.

Pe 9 august, cei mai mulți militari din infanteria marină de pe Guadalcanal transportau provizii şi săpau adăposturi.

Alții erau în patrulare. Una dintre aceste patrule, o echipă de cercetare formată din 12 oameni, a început să cerceteze rîul Matanikau, la o milă şi jumătate vest de Kukum, un curs de apă inaccesibil, care nu poate fi trecut prin vad. Infanteriştii marini au ajuns pe malul de est fără nici un incident, dar într-un punct, trecînd prin apa adîncă pînă la glezne peste un banc de nisip de la gura rîului, au fost atacați cu foc. Un ofițer a fost ucis şi mai mulți soldați răniți. În ziua următoare o patrulă de forța unui pluton a reluat trecerea, dar a fost alungată înapoi pe malul de est. Deoarece în timpul incursiunilor executate spre est şi către Lunga nu au mai fost întîlnite forțe inamice, presupunerile că japonezii au fugit către vest apăreau acum în mare măsură verosimile. Muncitorii coreeni – „termite" pentru cei care i-au ținut prizonieri – au furnizat mărturii care confirmau situația. Un marinar japonez, un tip morocănos purtînd o uniformă albă cu guler şi manşete albastre, a fost capturat pe 12 august. După o interogare foarte lungă, care a inclus şi cîteva păhărele de rachiu medicinal, el a fost nevoit să afirme, cu părere de rău, că sute dintre camarazii săi flămînzesc în junglă şi sînt dornici să se predea. Informația respectivă confirma de fapt conținutul unui raport ciudat pe care ofițerul cu cercetarea îl primise în ziua precedentă, cînd o patrulă văzuse un „steag alb" desfăşurat pe malul de vest al rîului Matanikau. Toate acestea au fost suficiente pentru locotenent-colonelul Goettge, care a hotărît să cerceteze personal situația. În timpul cinei profitînd de prezența lui Vandegrift, Goettge i-a prezentat propunerea sa. Generalul nu a fost entuziasmat de cele ce i se propuneau. Dar cum şeful cercetării insista, comandantul diviziei a acceptat, în final, ca Goettge să conducă, personal, o patrulă în zona unde a fost văzut steagul alb. Ca urmare, colonelul a adunat imediat 25 de oameni, cei mai mulți dintre ei din secția sa de cercetare. Puțin înainte de miezul nopții, ei s-au îmbarcat la Kukum într-o şalupă Higgins.

Nu se vor cunoaşte niciodată detaliile complete ale tragediei pe care a trăit-o această expediție imprudentă. Cei trei supraviețuitori au fost de acord că patrula a debarcat

exact la vest de Matanikau, pe la miezul nopții, cînd au fost descoperiți de japonezi şi, practic, nimiciți într-un schimb de focuri care a durat mai puțin de cinci minute. Cei trei au reuşit să scape înotînd, strecurîndu-se către est. Au ajuns la avanposturi în zori, epuizați, cu mîinile şi genunchii sfîşiați de corali. Niciodată nu s-a aflat nimic mai mult despre soarta lui Goettge ori despre soarta acelora care, probabil, au pierit odată cu el.

Chiar înainte ca şeful cercetării să plece în misiunea din care nu s-a mai întors, un avion *Catalina*, pilotat de aghiotantul contraamiralului „Slew” * McCain, a aterizat pe pista numită mai tîrziu „Henderson Field”, în onoarea unui pilot al unui bombardier în picaj, aparținînd infanteriei marine, ucis în bătălia de la Midway. Acesta a fost primul avion care a folosit pista ce tocmai fusese terminată de geniştii infanteriei marine. Pista încă nefinisată, lungă numai de 2 600 de picioare, nu dispunea de căi de rulare, adăposturi blindate pentru avioane şi nici de un sistem de drenaj. Dar aghiotantul lui McCain a avizat-o ca fiind corespunzătoare pentru acțiunile aviației de vînătoare.

La 9 august, vremea rea a ținut pe pămînt pe „vulturii” Rabaulului, dar în fiecare dintre zilele următoare ei au bombardat puternic acest aerodrom rudimentar. În clipa cînd suna încetarea alarmei, geniştii, cu multă vigoare, umpleau gropile făcute de bombe. De la 12 august, tunurile antiaeriene ale lui Pepper au început să „glăsuiască”. Cîteva zile mai tîrziu, de la Flota 11 aeriană se raporta la Tokyo că într-un raid de zi, cinci bombardiere *Betty* au fost avariate serios: „Tunurile a.a. inamice s-au dovedit a fi destul de precise”. Bombardierele, prevenite la timp, au urcat de la 10 la 25 de mii de picioare, ceea ce a avut drept consecință scăderea preciziei lansării bombelor.

Sosirea promiselor avioane ale infanteriei marine era acum aşteptată cu nerăbdare. Cu fiecare zi geniştii extindeau pista. Cu dinamita japoneză, ei au înlăturat obstacolele constituite din copacii care acopereau capătul de nord şi cu

* Slew = ucigaş; Poreclă dată amiralului. (N.tr.)

trei piloni de compactat pămîntul, acționați de compresoare de aer japoneze, îndesau cu sîrguință noile rambleuri, săpate de tîrnăcoapele şi lopețile japoneze, şi aduse pe şantier în camioane japoneze, alimentate cu benzină japoneză.

Tot ce rămăsese de la inamic era utilizat judicios. Pionierii foloseau grinzi japoneze pentru a construi poduri şi material japonez de construcții hidrotehnice pentru repararea molurilor de acostare japoneze avariate de bombardamentul din ziua Z. Bucătarii preparau mîncarea pe sobe de campanie alimentate cu petrol japonez. Infanteriştii marini stăteau la coadă pentru a folosi latrinele construite din cherestea veche japoneză şi apărate de muşte cu perdele japoneze. Cînd sirena japoneză anunța apropierea avioanelor japoneze, infanteriştii marini se aruncau în tranşee săpate de japonezi. Toți soldații fumai țigări japoneze, beau bere japoneză şi ascultau Radio Tokyo.

Unii combinau rațiile lor de campanie cu conserve japoneze de plante marine, mîncînd din boluri japoneze cu bețişoare japoneze; puținii norocoşi se îndopau cu carne de crab japonez şi delicioase bucăți de carne de vacă conservată în sos de soia, şi încheiau masa cu zahăr candel şi *sake* sorbit pe îndelete din cupe japoneze. Mulți scriau scrisori pe hîrtie de orez japoneză, socoteau pe un abac japonez numărul zilelor cînd avea să expire înrolarea lor, foloseau moneda de ocupație japoneză pentru a cumpăra amintiri japoneze. Un sergent de artilerie a deschis un mic curs pentru aranjamentul florilor în stil japonez; manualul său era o carte minunat ilustrată recent apărută la Tokyo.

Pe Tulagi, Merritt Edson petrecea cîteva ore zilnic citind în traducere engleză „Istoria scurtă a Japoniei"; un comandant de companie, care „eliberase" un patefon „Victrola" şi o colecție de discuri de la magazinul din Carpenter's Wharf, asigura o muzică adecvată în timpul cinei la popota coloneilor. În acele zile, gluma făcută frecvent era că infanteriştii marini pot să schimbe prin troc ofițerul cu intendența al corpului, pentru individul care este omologul lui la Tokyo. „Oamenii sînt bine, au un moral bun şi, mulțumesc lui Dumnezeu, încă sînt sănătoşi" raporta

generalul lor comandantului.

Infanteriştii marini pălăvrăgeau bucuroşi despre perspectiva întoarcerii în trei săptămîni în Noua Zeelandă. De îndată ce vor sosi „forțele de garnizoană” ale armatei de uscat, „eroii” din insulele Solomon se vor îmbarca şi vor naviga pe mările de azur către sud, pentru a întîlni acolo tinere femei captivante şi poate amabile; vor mînca dimineața friptură şi ouă şi vor lua cu asalt barurile din Wellington şi Auckland. Dar erau şi unii care vedeau situația altfel.

Unul dintre ei era generalul-maior Millard F. Harmon, ofițerul cel mai mare în grad al armatei de uscat din zona lui Ghormley. Sub ComSoPac, Harmon comanda toate unitățile terestre şi aeriene ale armatei de uscat a S.U.A. din Pacificul de Sud. Amîndoi, el şi şeful său de stat major, generalul de brigadă Nathan B. Twining (fratele mai mare al adjunctului ofițerului cu operațiile din comandamentul lui Vandegrift) erau realişti, cu capul limpede, şi amîndoi erau sceptici cu privire la capacitatea marinei de a menține poziția cîştigată. Pe 11 august, Harmon a pus pe hîrtie temerile sale, într-o notă personală adresată generalului Marshall:

> „Lucrul care mă îngrijorează pe mine, mai mult decît orice altceva în legătură cu operația Solomon, este faptul că noi nu sîntem pregătiți pentru a exploata succesul... Pot infanteriştii marini să mențină poziția ? Este loc considerabil pentru îndoială.”

Harmon nu era pesimist; era în adevăr destul loc pentru îndoială. Din fericire, această scrisoare sumbră nu a căzut în mîinile presei americane, ai cărei reprezentanți din Washington erau acum avizi de orice fărîmă de informație.

Şi la mijlocul lui august 1942, fărămiturile erau hrana lor zilnică – cel puțin în măsura în care marina era implicată. Patru săptămîni după Savo, amiralul King a binevoit să scape foarte puține de pe masa sa. În această perioadă, ofițerul pentru informațiile publice l-a întrebat în mod repetat ce să spună reporterilor care îl silesc pe el, în fiecare zi, să le dea ştiri despre insulele Solomon. „Nu le spune nimic” –

bufnea exasperatul King – „Cînd se va termina, spune-le cine a cîştigat".

*

La cîteva zile după Savo, japonezii au tras concluzia că Marina Militară a Statelor Unite nu mai era o ameninţare pentru ei în apele dintre Guadalcanal şi Tulagi, şi zilnic, de la 11 august, un crucişător sau cîteva distrugătoare japoneze defilau insolent, în sus şi în jos, în afara razei de acţiune a vechilor tunuri navale de 5 inci ale colonelului Pepper. Cîteodată, un submarin ieşea la suprafaţă, cu neruşinare, pentru a bombarda, leneş, Tulagi şi a vîna şalupele Higgins care treceau încoace şi încolo.

În dimineaţa zilei de 12 august, observatorii de pe Tulagi au fost primii martori la una dintre acele întîmplări „de-a hoţii şi vardiştii". În jurul orei zece, un post de observare a semnalat două şalupe Higgins, la două mile în larg. Nimeni nu a dat mare atenţie; aceasta era prima cursă din ceea ce se aştepta să devină un transport obişnuit de poştă şi pasageri. Dar în cîteva clipe a devenit evident fiecăruia dintre spectatori că el era martorul celei mai dramatice dintre toate scenele imaginabile: o adevărată cursă între viaţă şi moarte. La 3 000 de iarzi vest de încrezătoarele şalupe Higgins, o namilă neagră s-a ridicat, încet, din apele frămîntate. În timp ce submarinul se întorcea către şalupe, figuri îmbrăcate în alb au ieşit din turelă şi au alergat să manipuleze tunul său din faţă. Oamenii din şalupele Higgins l-au observat în ultimul moment. Stropii de apă au început să zboare din provele lor cînd comandanţii au ambalat motoarele. Deodată, un fum albastru s-a ridicat dintr-o şalupă, care a încetinit.

„Isuse, motorul ei s-a stricat !", a spus un infanterist marin cu vocea sugrumată de plîns. Pe cînd oamenii disperaţi de pe ţărm înjurau şi se rugau, şalupa din faţă a încetinit mersul pînă a ajuns a se tîrî, iar a doua a alunecat de-a lungul ei şi echipajul şi pasagerii s-au îngrămădit din nava lor în cealaltă, care a ţîşnit înainte. Un gheizer de 30 de picioare s-a ridicat la 100 de iarzi în spatele şalupei ticsite, al

doilea, la o distanță egală, în față. Submarinul greşise ținta. El se apropiase la mai puțin de o milă, iar şalupa Higgins mai avea o milă de parcurs pînă să ajungă, în siguranță, în portul Tulagi.

În acest moment critic, patru trombe de apă au udat, pînă la piele, pe japonezii care mînuiau tunul de pe punte. Şi astfel, pentru prima dată, o baterie samarizată de artilerie a infanteriei marine americane a demonstrat o eficiență care avea să devină proverbială în Pacific. Un proiectil din cea de-a doua salvă a lovit submarinul. Servanții tunului s-au îngrămădit prin tambuchiul turelei – şi submarinul japonez a intrat în imersiune. În cîteva minute şalupa Higgins s-a răsucit cu bordul către Carpenter's Wharf (Debarcaderul dulgherului) şi a acostat [3].

*

Trei zile mai tîrziu, nave americane au apărut în radă la Lunga, primele nave care, după o săptămînă de la plecarea lui Turner, îi călca apele. Acestea erau transportoarele rapide (transformate din distrugătoare) *Little*, *McKean* şi *Gregory*. Ele aduceau un mic detaşament al infanteriei marine

---

[3] Autorul a fost martor la incident. Bateria era una dintre acelea aflate sub comanda maiorului Manley L. Curry, al cărui batalion nr. 3 din Regimentul 10 infanterie marină a debarcat pe Tulagi. Un bilanț al acestui episod, reflectînd punctul de vedere al unuia dintre cei de pe şalupă, este redat în Richard Tregaskis, *Guadalcanal Diary*, Blue Ribbon Books, Garden City, N.Y., 1943, p.75–78.

Mai tîrziu, exact după o săptămînă, a fost întreprinsă o măsură de răzbunare. În dimineața zilei de 19 august, două distrugătoare, *Hagikaze* şi *Yamakaze*, s-au apropiat de Tulagi şi au început să bombardeze impertinenta baterie americană care îndrăznise să deschidă focul asupra submarinului. În timp ce erau astfel angajate, cele două distrugătoare au fost atacate de o formație de trei avioane de bombardament B–17. O bombă bine țintită a lovit *Hagikaze* între turela pupa şi etambou. Supraveghetorii de pe țărm au ovaționat nebuneşte cînd au văzut izbucnind flăcări şi fum. Distrugătorul a pierdut din viteză şi a început să se învîrtească în cercuri dezordonate. După ce cîrma a fost reparată, acesta a făcut cale întoarsă şi escortat de *Yamakaze*, a reuşit să părăsească lupta.

specializat în acțiuni aeriene, condus de maiorul Charles H. Hayes, 400 de butoaie cu benzină de avion, aproape 300 de bombe, benzi de muniție pentru armamentul de pe avioane, unelte şi piese de schimb. Alți pasageri importanți erau ensign George W. Polk şi un grup de soldați afectați la „CUB One", o unitate de întreținere a bazelor aviației flotei. Cei din CUB erau atunci indiferenți infanteriştilor marini, dar curînd, ei au învățat să-i îndrăgească pe oamenii ensign-ului Polk. Această acțiune l-a determinat să vorbească presei pe ofițerul amiralului King însărcinat cu relațiile cu publicul; în ziua următoare, ziarul „New York Times" a publicat, sub titluri mari, ştiri potrivit cărora infanteriştii marini îşi „ÎNTĂRESC STRÎNSOAREA" asupra insulelor Solomon, „în timp ce MARINA CONTINUĂ SĂ ADUCĂ PROVIZII". Potrivit corespondentului financiar al acestui ziar deosebit de serios, confirmarea oficială de către Marina Statelor Unite a faptului că avea situația sub control ferm a generat un entuziasm considerabil pe Wall Street, unde cursurile la bursă „au crescut cu 1 la 2 puncte". Reporterul ziarului „Herald Tribune" s-a arătat sceptic şi s-a mărginit la observația moderată că „negociatorii profesionişti erau dispuşi să meargă pe linii colaterale, aşteptînd rezultatul invaziei insulelor Solomon." Profesioniştii erau însă sortiți să fie „pe linii colaterale" o perioadă considerabilă.

Documentele japoneze ale perioadei dezvăluie un curios amestec de mistificare şi de crescîndă satisfacție. De ce nu se întăreau acei americani liniştiți ? Dacă ei erau cu adevărat abandonați pe această „insulă fără importanță", în mod indiscutabil puteau fi lichidați fără mari riscuri. Dar întîi era de dorit să se stabilească contactul cu efectivele japoneze înfometate de la vest de Matanikau. Astfel, pe 16 august, distrugătorul *Oite* a debarcat, în plină zi, provizii şi un detaşament format din 200 de oameni din Regimentul 5 Sesebo SNLF (din Forța specială navală de debarcare). În ziua precedentă, avioane de transport lansaseră coşuri împletite conținînd alimente, muniție pentru armamentul uşor de infanterie, medicamente şi mesaje de încurajare. Multe containere au căzut în liniile infanteriştilor marini americani;

într-unul a fost descoperit un mesaj de rău augur: „Ajutorul este pe drum ! Banzai !” *

Desigur, aceasta l-a influențat pe Vandegrift să ordone lui Rupertus trimiterea pe Guadalcanal a Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină, a raiderilor şi a paraşutiştilor de pe Tulagi, îndată ce deplasarea lor era posibilă.

Şi acum o nouă problemă, una care a devenit brusc urgentă şi care amenința în mod serios puterea de luptă a diviziei: neglijența în disciplina sanitară a favorizat răspîndirea rapidă a unei acute forme de dizenterie, care făcea ca un om să slăbească cu cîteva livre, în răstimpul de la răsăritul la apusul soarelui. Sute de suferinzi vizitau latrinele de cîte douăzeci sau treizeci de ori pe zi, şi la mijlocul lui august un om din cinci era atît de slăbit că abia se putea tîrî singur la acele gherete rău mirositoare. Mulți trebuiau să fie ajutați ca să-şi dea jos sau să-şi ridice pantalonii.

Medicul diviziei a luat măsuri de urgență şi cazurile de dizenterie au început să scadă încet; dar în vreme ce epidemia era adusă sub control, infecțiile cu fungus au devenit obişnuite, în special la picioare. Oamenii care ştiau că situația le cere să se arunce într-o tranşee în fiecare oră din douăzeci şi patru, natural că ezitau să-şi scoată încălțămintea, ciorapii şi pantalonii. Cei mai mulți infanterişti marini erau incredibil de murdari. O baie la Lunga, o experiență de invidiat, era ceva de care foarte puțini s-au bucurat.

Pe 17 şi 18 august, Tulagi şi Guadalcanal au fost bombardate de pe mare şi în amîndouă zilele avioane *Betty* au aruncat bombe cu acțiune întîrziată care explodau sporadic pe pistă. Aceasta a complicat misiunile geniştilor, mai puțin numeroşi cu fiecare raid, dar nevoiți să repare mereu pista, pentru a fi gata în orice moment să primească avioanele care urmau să sosească. Dar cînd ? Tensiunea psihică a devenit treptat palpabilă; nu mai rămăsese aproape

---

* Cuvînt de încurajare (în lb. japoneză). (N.tr.)

nimic din obişnuita atmosferă glumeață din timpul primelor zile. În acele condiții de aşteptare încordată, cînd practic nu aveau loc lupte cu japonezii, infanteriştii marinei aruncau cuvinte pline de invective asupra „ofițerilor escroci” care „i-au tîrît de fund”; asupra armatei de uscat, „pifanii care stau cu fundul pe cămaşă în Noua Caledonie”; asupra „cazematei * Doug” MacArthur. Infanteriştii marini ai lui Vandegrift erau mai mult decît pregătiți pentru luptă. Ei erau bolnavi de lipsa acesteia.

*

După nimicirea patrulei lui Goettge, Vandegrift se gîndea să organizeze o acțiune limitată pentru a curăți malul de vest al rîului Matanikau, şi astfel să inlăture pericolul ce-l amenința din acea parte. Aceasta amenințare era desigur mai mult potențială decît reală; cu toate acestea, japonezii aflați acolo, în tranşee, erau prea aproape pentru a-i da linişte; prezența lor arunca o umbră peste capul de pod. Astfel, la 17 august, generalul a hotărît să lovească inamicul, simultan, din trei direcții.

Compania Love (L) din Regimentul 5 infanterie marină (căpitan Lyman D. Spurlock) se va îndrepta pe uscat către un punct situat la circa 1 000 iarzi pe rîu în amonte, va traversa, va coti către dreapta, şi va ataca către mare. Compania Baker (B) (căpitan William L. Hawkins) va angaja japonezii de pe pozițiile de pe malul de răsărit prin foc şi va traversa bancul de nisip, dacă este posibil. A treia companie (căpitan Bert W. Hardy, jr.) va înainta cu şalupa către un punct la cîteva mile vest de rîu, va debarca, va ocupa satul Kokumbona şi va ataca spre est. Această acțiune coordonată urma să fie precedată de o scurtă pregătire de artilerie asupra pozițiilor probabile ale inamicului.

Spurlock a ieşit din bivuacul său, unde se afla din noaptea precedentă, la 9,00 a.m., pe 19 august, şi a înaintat

* Expresie care denumea ofițerii în retragere rechemați în activitate. (N.tr.)

către nord în direcția micului sat de coastă Matanikau. Aproape imediat va întîmpina dificultăți, atît cu terenul necunoscut, cît şi cu japonezii. Deşi doi comandanți de pluton au fost ucişi şi cîțiva oameni răniți de focul automat, el a continuat să înainteze către țărmul mării. Între timp, Hawkins, țintuit pe malul de est al rîului de un foc precis de mitralieră, era imobilizat, practic, în poziția sa inițială, incapabil să traverseze bancul de nisip.

Compania lui Hardy, despre care se presupunea că se va apropia de la vest, după debarcare, nu sosise pe poziția de luptă, cînd cercetaşii lui Spurlock s-au oprit la liziera junglei care înconjura o îngrămădire de colibe pustii, făcute din trunchiuri de palmieri, cunoscută sub numele de satul Matanikau. Aici militarii din avangardă au fost primiți cu foc, la care au răspuns viguros.

Japonezii s-au adunat în grabă şi înainte ca oamenii lui Spurlock să fi ştiut ce se întîmplă, s-au pomenit ținta primului atac curajos („banzai") executat la baionetă, pe timp de zi, în războiul din Pacific. În mai puțin de zece minute, totul era terminat. Din front şi flancuri o jumătate de duzină de arme automate Browning au secerat atacatorii; puținii japonezi care nu participaseră la asalt au tras cîteva cartuşe şi au fugit către Point Cruz. Şaizeci şi cinci de militari inamici au fost ucişi; de tabăra cealaltă, 4 infanterişti marini au fost ucişi şi 11 răniți.

În timpul acesta, compania lui Hardy a debarcat din şalupele Higgins în apropierea satului Kokumbona. Deplasarea lor a fost o adevărată aventură. Din cauza bombardamentelor efectuate de un submarin şi mai tîrziu de două distrugătoare, deplasarea companiei a fost în mod justificat întîrziată. Dar debarcarea s-a desfăşurat cu succes şi japonezii din Kokumbona au fugit, în derută, în junglă. În acest timp Spurlock a cercetat terenul, a adunat armele, jurnalele cu însemnări zilnice şi alte documente, şi s-a retras cu şalupele la Kukum.

Această încleştare s-a încheiat cu un anumit succes datorită sîngelui rece, hotărîrii şi vigilenței căpitanului Spurlock şi a oamenilor săi. Şi deşi acea acțiune nu a avut o

influență deosebită asupra situației generale, ea a oferit unele învățăminte. Ca de obicei, transmisiunile n-au funcționat corespunzător. Radiotelefoanele s-au dovedit din nou nefolositoare în condițiile acelui teren. Coordonarea acțiunilor unor subunități îndepărtate nu s-a putut asigura. Deplasarea subunității lui Spurlock a indicat clar cît de mult timp şi cîtă energie erau necesare pentru a se asigura deplasarea prin junglă chiar a unei coloane mici. Pe 19 august i-au trebuit patru ore epuizante pentru a parcurge mai puțin de o milă.

În aceeaşi zi, Roosevelt i-a telegrafiat lui Stalin: „Noi am pus, cred eu, vîrful piciorului în sud-vestul Pacificului, de unde japonezilor le va fi foarte greu să ne disloce. Noi am avut acolo pierderi substanțiale navale, dar avantajul cîştigat merită sacrificiul, şi avem de gînd să menținem o presiune puternică asupra inamicului”.

Probabil că şeful Executivului american nu citise încă mesajele lui Ghormley, din 16 şi 17 august, către King şi Nimitz. În acestea, ComSoPac îi prevenea pe superiorii săi că japonezii pot să recucerească Guadalcanalul, dacă nu se va da mai mult sprijin de pe portavioane şi nu se vor crea întăriri disponibile. Ghormley ar fi fost surprins, pentru a nu spune mai mult, dacă ar fi văzut copia mesajului preşedintelui către şeful guvernului sovietic. În acest moment, nici japonezii şi nici americanii nu aveau în Pacificul de Sud mijloacele necesare pentru a face mai mult. Dar la Tokyo şi Rabaul, planificatorii proiectaseră deja un plan pentru a zdrobi cît mai curînd posibil degetele piciorului american.

7. „MOARTEA ESTE MAI UŞOARĂ DECÎT FULGUL” [1]

[1] Din cunoscutul cuplet inclus în Edictul Oficial al împăratului Meiji către soldați şi marinari:

În timpul dimineții de 10 august, Statul Major General Imperial Japonez a primit un mesaj, care a confirmat aprecierile anterioare, potrivit căruia debarcările americane în insulele Solomon erau neînsemnate. Această telegramă descria pe invadatori ca pe o forță de cîteva mii de soldați cu moralul scăzut şi a căror misiune era numai de a distruge aerodromul, după care să se retragă. Sursa acestei dezinformări era ataşatul militar japonez de la Moscova. Marina imperială nu mai era astfel singură în acțiunea de dezorientare a armatei de uscat; chiar şi ruşii au participat la aceasta.

În după-amiaza aceleiaşi zile, amiralul Nagano s-a întîlnit cu generalul Sugiyama. Rezultatul discuției lor a fost un nou acord comun, care schița viitoarele operații în estul Noii Guinei şi insulele Solomon, „în concordanță cu noua situație". Acest document sublinia importanța exercitării presiunii continue împotriva zonei Port Moresby şi ordona lui Hyakutake să recucerească imediat Tulagi şi Guadalcanal, cu forțele ce vor fi făcute disponibile. Secția armatei de uscat din Statul Major General Imperial a repartizat Armatei 17, în vederea acestei operații Brigada 35 infanterie, plus două regimente de infanterie întărite.

De fapt, acest ajutor, pe hîrtie, nu îmbunătățea în mare măsură situația lui Hyakutake. Brigada 35 era în Palaus şi unul dintre regimentele de infanterie în Filipine. Unitatea cea mai apropiată de teatrul de luptă, Regimentul 28 infanterie al colonelului Kiyanao Ichiki, era la Guam, pregătindu-se să se întoarcă în Japonia. Regimentul lui Ichiki, la urma urmelor, nu răvăşise plajele de la Midway.

Două zile mai tîrziu (12 august), adjunctul şefului statului major al armatei de uscat, generalul-locotenent Moritake Tanabe, şi-a asumat răspunderea rezolvării problemei lui Hyakutake:

„Moartea este mai uşoară ca fulgul;
Datoria, grea ca un munte"

„Amploarea operațiilor pentru recucerirea punctelor strategice din insulele Solomon va fi hotărîtă de comandantul armatei pe baza aprecierilor sale asupra situației inamicului. Statul Major General consideră că este posibil de folosit Brigada 35 infanterie şi detaşamentul Aoba, dacă situația o cere. Cu toate acestea, pînă la ivirea primei ocazii favorabile din punct de vedere tactic, se consideră preferabil, în limitele posibilului, să se recucerească aceste zone imediat, folosindu-se numai detaşamentul Ichiki şi Forțele speciale navale de debarcare”.

Această telegramă este importantă din două motive: întîi, pentru că ea reflectă atmosfera de incredibilă supraîncredere, care atunci învăluia Statul Major General Imperial Japonez; al doilea, fiindcă aceasta prefigura politica de angajare fragmentară care a contribuit în mod decisiv la o serie de înfrîngeri suferite de japonezi pe Guadalcanal.

Unele cadre din Statul Major General Imperial Japonez s-au opus cu putere angajării „numai a detaşamentului Ichiki şi a Forțelor speciale navale de debarcare”. Unul dintre aceşti ofițeri era fostul secretar al statului major al lui Tojo, pe atunci şeful serviciului administrativ al secției armatei de uscat din Statul Major General Imperial, colonelul Susumu Nishiura. Cînd a auzit despre planul acțiunii, el „a reamintit ce s-a întîmplat atît de des înainte; la Nomanhan, unde noi am luptat cu ruşii şi, mai tîrziu, în repetate rînduri în China, cînd noi am angajat forțe inadecvate pentru misiunea lor”.

Nishiura a fost atît de tulburat de această perspectivă, încît a telefonat primului ministru şi ministrului apărării Tojo la reşedința sa. „Dar el (Tojo) a răspuns că nu poate face nimic; că hotărîrea era a generalului Sugiyama; că el nu se va amesteca”. Nishiura a cerut atunci o audiență la şeful său. Sugiyama l-a ascultat tăcut şi a zis: „Ordinele au fost emise. Ele nu mai pot fi acum anulate”. Colonelul s-a întors în biroul său. „Nimic nu mai putea fi făcut. Oare nu ar fi fost mai bine să aşteptăm cîteva zile pentru a aduna forțe mai

mari şi astfel să nu repetăm greşelile noastre precedente ? Eu mai puteam doar să sper în succesul colonelului Ichiki” [2].

*

Efectivele din unitatea armatei de uscat desemnate pentru operația „KA”, nimicirea trupelor americane şi „recucerirea imediată a punctelor strategice din insulele Solomon”, s-au îmbarcat la Guam, fără întîrziere, şi au navigat imediat către Truk. Acolo, cîteva zile mai tîrziu, comandantul regimentului a primit instrucțiuni de la un ofițer de stat major, venit cu avionul de la cartierul general al lui Hyakutake. Ordinele primite de colonelul Ichiki erau clare:

> Armata 17, Statul major, ora 15,30, 13 august. Rabaul.
> a. Efectivele inamice debarcate în zona Solomon nu se cunosc încă, dar activitatea inamicului nu este de amploare. Chiar pînă în această zi, 13 august, se confirmă că ei nu folosesc aerodromul de acolo.
> b. Armata de uscat va coopera cu marina la atacul şi distrugerea rapidă a inamicului din insulele Solomon, în timp ce inamicul se străduieşte să consolideze pozițiile ocupate, Armata de uscat va recaptura şi menține aceste poziții vitale.
> c. Detaşamentul Ichiki va coopera cu marina la recucerirea rapidă şi menținerea aerodromurilor de pe Guadalcanal.
> d. Dacă nu este posibil, acest detaşament va ocupa o parte din Guadalcanal şi va aştepta sosirea altor trupe din spate. Pentru îndeplinirea acestui scop, o unitate din avangardă, de aproximativ 900 de oameni, va fi organizată şi îmbarcată pe şase distrugătoare, care se află în apropiere, şi va înainta către Guadalcanal, pe o rută directă.

---

[2] Aşa cum mi-a relatat colonelul Nishiura într-o conversație personală.

*

Eşalonul înaintat urma să debarce la Taivu Point, la circa 22 de mile aeriene est de poziția americană, în ziua de 18 august, la puțin timp după miezul nopții. Un detaşament al Forțelor speciale navale de debarcare (aproximativ 250 de ofițeri şi soldați) urma să debarce lîngă Kokumbona, într-o zonă pustie, într-o acțiune de diversiune. Restul regimentului colonelului Ichiki, totalizînd aproape 1 500 de oameni, urma să debarce la Taivu în următoarea săptămînă [3].

Amiralul Mikawa a protestat. Fusese desemnată, în această misiune, o unitate pregătită pentru a se întoarce în patrie. El se temea că moralul oamenilor va scădea din cauza schimbării neaşteptate a ordinelor. Mikawa avea disponibile în Rabaul trei unități ale Forțelor de debarcare, mult mai potrivite pentru îndeplinirea unei astfel de misiuni decît unitatea colonelului Ichiki. De asemenea, amiralul a remarcat că zona Tulagi-Guadalcanal era totuşi în responsabilitatea marinei. Contrapropunerile sale nu au fost acceptate.

Responsabilitatea pentru transportul în siguranță al acestei unități „de avangardă” a fost dată comandantului Forței de întărire, contraamiralul Raizo Tanaka, un bărbat al cărui nume se înscrie, pe bună dreptate, în rîndul celor mai buni comandanți din ambele tabere. Tanaka a primit ordinele cu îndoială atunci, şi mai tîrziu a scris:

---

[3] Au existat numeroase discuții referitoare la efectivul şi compunerea primului eşalon al Detaşamentului Ichiki. Documentele japoneze indică următoarele date:

Comandantul detaşamentului – colonelul Ichiki	
Statul major al detaşamentului	163
Statul major al batalionului	23
Companiile 1 – 4, (cîte 105 oameni)	420
Compania de mitraliere: (12 mitraliere grele)	110
Un pluton dintr-un divizion de tunuri: 2 tunuri	
Compania de geniu	150
TOTAL	916

> „Fără nici o legătură cu punctul meu de vedere… acest ordin a cerut ca executarea celei mai dificile acțiuni din război – o debarcare în fața inamicului – să fie îndeplinită de unități mixte care nu au avut posibilitatea să facă o repetiție sau măcar un studiu preliminar… În strategia militară, promptitudinea are uneori prioritate asupra prudenței; dar ordinul dat era pe de-a-ntregul nechibzuit. Eu am putut vedea că în statul major al Flotei 8 domina o mare confuzie”.

Ordinul primit de Tanaka nu era „pe de-a-ntregul nechibzuit”. Nici ordinul înmînat lui Ichiki la Truk nu era nechibzuit. Dar ordinele date ulterior de Ichiki erau bazate pe informații foarte sumare şi total neveridice. Lui Ichiki i s-a spus că în acel „cap de pod acoperit de junglă” erau aproximativ 2 000 de americani, că moralul lor era scăzut, că unii fugeau de pe Guadalcanal la Tulagi şi că toți păreau nerăbdători să scape de pe o insulă aflată „sub controlul Forțelor aero-navale japoneze”.

Ichiki era un ofițer eminent, cu rezultate remarcabile. El era cunoscut în armata japoneză ca un om brav şi hotărît, ca expert în tactica infanteriei. În China, el a comandat, mai mulți ani, diferite batalioane. Cînd Ichiki a citit ordinele primite şi a reflectat asupra informației obținute la Truk, el a ajuns probabil la concluzia că un singur batalion este capabil să îndeplinească misiunea, fără să aştepte restul regimentului. Este perfect clar că el a dat puțină atenție instrucțiunilor lui Hyakutake. Un comandant mai circumspect n-ar fi acționat cu graba condamnabilă a lui Ichiki.

*

Cîteva minute înainte de miezul nopții de 18 august, infanteriştii marini de la posturile de ascultare au auzit zgomotul specific valurilor ce se sparg pe plajă cînd sînt create de nave care trec cu viteză mare aproape de mal. Au raportat imediat. Pe la ora 3.00 a.m., ei au recepționat

aceleaşi semnale. În zori, zvonuri despre o debarcare de noapte, la est, circulau liber, iar şeful operațiilor, colonelul Gerald C. Thomas, a luat imediat măsuri să afle ce se întîmplase. Omul pe care el l-a chemat era un fost funcționar colonial britanic, Martin Clemens. După ce a băut o ceaşcă de ceai călduț şi a mîncat o grămadă de clătite tari, Clemens (care venise în liniile infanteriei marine cu patru zile mai înainte, împreună cu o duzină de cercetaşi) i-a ordonat sergentului major Vouza să conducă o patrulă de băştinaşi, de la est la vest în jurul poziției infanteriei marine.

Vouza, un fost agent al poliției insulare, era un vechi cunoscător al drumurilor împădurite de pe Guadalcanal. Prin junglele Guadalcanalului el urmărise ucigaşi, hoți de porci şi de găini, precum şi alte asemenea specimene care tulburau liniştea supuşilor Majestății Sale Britanice. În 1939, după 25 de ani de serviciu credincios, Vouza s-a retras la Malaita să cultive cartofi-dulci, dar cînd japonezii au venit pe Guadalcanal, el s-a reîntors într-o canoe şi a cerut să fie numit în serviciul activ. Acest autohton experimentat, inteligent şi loial, s-a dovedit un om de o valoare deosebită şi cu o voință de neînfrînt.

Chiar înainte ca Vouza şi cercetaşii săi să pornească la drum, căpitanul Charles Brush, împreună cu caporalul Daniel Pule şi cu alți trei polițişti autohtoni au traversat rîul Ilu în fruntea unei puternice patrule de luptă din compania Able (A), Regimentul 1 infanterie marină, şi s-a îndreptat către est, de-a lungul drumului guvernamental. La prînz, Brush era în vecinătatea lui Koli Point.

Acolo, avangarda sa a observat un grup de japonezi îndreptîndu-se către ei, printre cocotierii dintre drum şi plajă. Brush şi oamenii săi s-au desfăşurat imediat şi nu au deschis focul pînă cînd japonezii nu au fost la mai puțin de o sută de iarzi. În timp ce majoritatea componenților patrulei sale îi ținea pe japonezi în loc, unul dintre ofițeri, locotenentul Ioseph Jachym, s-a deplasat rapid cu o grupă de soldați în partea stîngă a spatelui pozițiilor inamicului. Numai 3 din 34 de japonezi au scăpat de focul concentrat al armamentului automat. Infanteriştii marini au avut 6 răniți.

După succesul său, Brush „şi-a strîns curelele căştii”, a pus posturi de pază la est şi sud, a raportat prin radio statului major al regimentului şi a cercetat personal cadavrele.

Căştile japonezilor morţi aveau steaua armatei de uscat imperiale, nu crizantema marinei. Patru erau ofiţeri, avînd săbii şi binocluri, purtînd cizme lustruite şi îmbrăcaţi în uniforme călcate, completate cu şiruri de barete multicolore ale decoraţiilor. Brush nu a pierdut timpul, le-a golit port-harturile şi după-amiază s-a reîntors cu preţioasele documente capturate. Ele au fost date imediat căpitanului „Pappy” Moran, singurul cunoscător de limbă japoneză din serviciul de informaţii al diviziei. Examinarea atentă, în grabă, a acestora, indica faptul că infanteriştii marini se aflau în plină dificultate; hărţile capturate indicau o uimitor de precisă imagine a dispunerii artileriei în jurul aerodromului. (Cum şi-a procurat inamicul aceste informaţii a rămas un mister pentru o perioadă de timp; doar mai tîrziu s-a descoperit că pe Grassy Knoll era un post de observaţie japonez care a transmis zilnic rapoarte despre activitatea din jurul aerodromului. Fotografiile aeriene luate de la joasă înălţime au furnizat detalii amănunţite. Aceasta şi pentru că nu fuseseră debarcate materiale de camuflaj).

Vandegrift avea acum de făcut faţă la prima dintre multele hotărîri decisive pe care numai el le putea lua.

Informaţiile aduse de Brush au dezvăluit că forţa inamică de la est era doar o parte a unui detaşament de mărimea unui regiment al armatei imperiale care a venit, pe mare, din Guam. Dar, din nenorocire, în ciuda hărniciei lor, cei care au făcut notele zilnice au neglijat să consemneze alte detalii interesante ca: efectivele şi armamentul lor, locul unde se află în prezent sau intenţiile ce le aveau. Vandegrift a analizat şi a respins sugestia ca un batalion să fie trimis către est. Fără o rezervă, el ar fi fost complet nimicit de un atac simultan dintr-un flanc, sau din amîndouă şi de pe mare. Nu era altceva nimic de făcut decît să intensifice măsurile de apărare, să întărească avanposturile şi, mai presus de toate, să fie vigilent tot timpul.

În conformitate cu acestea, tancurile au fost puse în stare

de alarmă, tunurile antitanc de 37 mm au fost aprovizionate cu cantităţi sporite de mitralii antiinfanterie, sute de saci japonezi din paie de orez au fost umpluţi cu nisip, şi de la îngrăditurile plantaţiei s-a întins, în grabă, sîrmă în lungul poziţiei Ilu (Tenaru). Observatorii înaintaţi din Regimentul 11 infanterie marină al lui del Valle s-au alăturat apărătorilor de pe linia rîului, şi după verificarea legăturilor prin fir şi radio un divizion de obuziere samarizate de 75 mm şi piesele cu ţeavă scurtă de 105 mm au fost amplasate pe malul de răsărit al rîului şi pe limba de nisip de la gura acestuia.

Un sprijin important era pe drum. În timpul după amiezii de 20 august, portavionul de escortă *Long Island*, recent improvizat din SS *Mormacmail*, a ajuns într-o poziţie la sud-est de San Cristobal şi a lansat primul avion al Escadrilei 232 a maiorului Richard C. Mangrum. Escadrila 223 a căpitanului John L. Smith, compusă din nouăsprezece avioane de vînătoare pîntecoase *Wildcat*, construite de firma Grumman, a urmat cele douăsprezece bombardiere de picaj, *Dauntless*, ale lui Mangrum.

O oră mai tîrziu, în lumina blînda de la începutul înserării, Mangrum a găsit pista, a făcut un tur de recunoaştere, şi a fost adus la aterizare de maiorul Charles H. („Fog”) Hayes, un fost ofiţer cu aterizările pe portavion. În clipele următoare, SBD*-urile şi *Wildcat*-urile care-l urmau pe Mangrum au coborît rapid pe pistă, îndreptîndu-se către zonele de parcare, care flancau pista. Sute de ofiţeri şi alţi militari, cu uniforme murdare, ovaţionau eşalonul înaintat al MAG 23 (Grupul aerian al infanteriei marine). Un spectator, poate puţin prea exaltat, aplauda şi striga: „*Acum* să vină bastarzii !”.

Cîteva ore mai tîrziu japonezii aveau să sosească.

*

Chiar după miezul nopţii, observatorii postaţi în

---

* Avioane de bombardament în picaj şi cercetare de tip „*Dauntless*” (N.tr.)

păduricea de cocotieri de pe malul de răsărit al lui Ilu au raportat că au auzit „clinchete” nedefinite, şoapte şi alte zgomote amenințătoare, iar locotenent-colonelul Edwin A. Pollock, comandantul Batalionului 2 din Regimentul 1 infanterie marină, i-a retras la adăpost. O linişte grea, punctată numai de fîşîitul întîmplător al frunzelor de palmier, învăluia malurile rîului, în timp ce marea caldă spăla monoton nisipul de la gura lui.

La 2,40 a.m., japonezii au declanşat atacul. Mitraliere şi arme automate uşoare au cîntat inconfundabilele lor melodii funebre, şi pe cînd minele de aruncător explodau în pozițiile infanteriştilor marini, groaznica lumină verde emisă de rachetele de semnalizare a dezvăluit un grup strîns de japonezi înaintînd în grabă, prin apa puțin adîncă [4]. Apărătorii erau însă pregătiți. Tunurile de 37 mm au împroşcat cu obuze rîndurile atacatorilor. Strigătele de „banzai” s-au preschimbat brusc în gemete; cei cîțiva japonezi care au supraviețuit acestui foc nimicitor s-au tîrît peste trupurile mutilate ale camarazilor lor morți sau pe moarte către malul de est.

Prima încercare a lui Ichiki a dat greş. A reorganizat trupele şi s-a avîntat din nou la atac. După ce a potopit pozițiile infanteriştilor marini cu foc de tunuri şi aruncătoare, el a trimis o companie, întărită, prin valurile joase dinspre mare a limbii de nisip, să atace la baionetă. La orele 5,00 a.m. aceşti japonezi au asaltat poziția dinspre plajă a unității lui Pollock, uşor consolidată cu rețele de sîrmă ghimpată. Atacatorii, ajunşi în apropierea rețelelor de sîrmă, au fost loviți cu foc de anfiladă de către mitralierele de pe plajă, amplasate la vest. Cîteva secunde mai tîrziu, concentrările de foc cerute artileriei au erupt în nisip şi au învăluit plaja în foc şi moarte.

Cu primele lumini cenuşii ale zorilor, s-a instalat o binemeritată acalmie. La o distanță de peste 200 de iarzi,

---

[4] În mod curios, ora exactă a primului atac nu a fost niciodată stabilită. „Raportul final” al diviziei indică 03,10. Pollock o consideră chiar mai devreme de 02,40, oră pe care mi-a indicat-o unul dintre participanți.

unii dintre puşcaşii lui Pollock doborau unul cîte unul pe japonezii care se mişcau aproape neobservați sub frunzele palmierilor. „Ochiți-i şi doborîți-i”, îndemna fierbinte Pollock pe aceşti trăgători de elită, pregătiți conform celor mai bune tradiții ale infanteriei marine. „Era ca la examenul de tragere de la Quantico * ”, spunea un mitralior rănit. „Isuse, oricine putea să-i facă bucăți pe tîmpiții ăştia. Stăteau în picioare, pentru numele lui Cristos; nu aveau suficient simț să se tîrască. Cine dracu o fi spus acestor capete seci că sînt soldați ?”

Înainte de răsăritul soarelui, un băştinaş grav rănit s-a tîrît singur pînă în liniile infanteriştilor marini. Acesta era sergentul-major Vouza. Infanteriştii marini l-au adus la punctul de comandă al lui Pollock; cînd a sosit Clemens, Vouza era pe moarte:

> „Era într-o stare groaznică. Cu greu am putut să suport să-l privesc. Noi l-am tras în spatele unui jeep şi acolo mi-a spus povestea sa cît de bine a putut, în ciuda rănii care se căsca în gîtul său.
>
> A plecat cu patrula sa luînd cu el un steag american în miniatură, care îi fusese dat ca amintire. Mergînd să-l ascundă într-o casă la Volonavua, el s-a întîlnit nas în nas cu trei sau patru plutoane de japonezi. Aceştia erau dispersați în jurul satului şi Vouza nu avea nici o şansă să scape cu steagul său american. Prins asupra faptului, a fost tîrît în fața ofițerului comandant. Era acolo unul Yishimoto, un japonez care a fost în insulele Solomon în timp de pace şi care putea vorbi englezeşte. El n-a putut nega că a fost cu americanii. Japonezii au încercat să obțină informații de la el. Tentativa lor eşuînd complet, l-au legat de un copac. După ce l-au lovit cu paturile puştilor, japonezii l-au străpuns cu baionetele pînă cînd a leşinat. Vouza avea şapte răni în piept şi cea mai

* La Quantico, în statul Virginia, se află o bază de instrucție a Corpului de Infanterie Marină al S.U.A. (N.tr.)

mare dintre toate, la gît. Cînd a căzut întunericul, ei l-au lăsat, crezîndu-l mort, şi au înaintat în poziție pentru atac.

După mai multe ore Vouza şi-a revenit şi a reuşit să-şi desfacă frînghiile; s-a ridicat spre a încerca să contacteze pe infanteriştii marini dar numai după puțin timp a devenit atît de slăbit de puteri, încît a căzut jos. S-a tîrît apoi aproape trei mile, chiar prin mijlocul luptelor. Şi ca şi cum suferințele nu ar fi fost destule, a insistat să „bolborosească” o foarte valoroasă descriere a compunerii forțelor japoneze, numărul de oameni şi armele lor. Toate acestea au fost transmise imediat. Un glonț a lovit Jeep-ul chiar în timpul transmiterii datelor.

Vouza a pierdut mult sînge şi avea o înfățişare groaznică. El se aştepta cu siguranță să moară şi, înainte de a leşina din nou, mi-a dat pe patul de moarte un lung mesaj pentru soția şi copiii săi. După toate acestea, teribila încordare l-a doborît. Noi l-am dus în spate şi i-am lăsat pe doctori să-l îngrijească. A fost operat, i s-a făcut transfuzie şi era de aşteptat ca el să trăiască. Speram toți ca spitalul să nu fie afectat de raiduri aeriene. Ce loialitate avea omul şi ce vitalitate ! Am simțit o mîndrie extraordinară”.

Vouza s-a însănătoşit şi a condus multe alte patrule în junglă.

*

Infanteriştii marini au respins două atacuri disperate; sute de cadavre inerte, răsturnate pe nisip, mărturie a pierderilor cauzate inamicului atît de perseverent. Dar cît de grav a fost lovit japonezul? Țăcănitul sporadic al mitralierelor uşoare *Nambu*, mai lentele şi mai metodicele pocnituri ale celor grele ce trăgeau din ascunzişuri, mişcările furişate în obscuritatea palmierilor de pe malul celălalt al rîului – toate sugerau lui Thomas că, în ciuda loviturilor pe care le primise,

japonezul nu era încă îngenuncheat. „Noi nu vom lăsa aceşti oameni să zacă acolo toată ziua”, a spus el şi a propus învăluirea imediată a poziției inamice. Vandegrift a fost de acord cu propunerea şi a introdus în luptă rezerva diviziei, Batalionul 1 din Regimentul 1 infanterie marină al lui Cates, comandat de locotenent-colonelul Lenard B. Cresswell.

Thomas a explicat schema manevrei: Cresswell va traversa rîul în amonte de pozițiile japonezilor, cît mai curînd posibil, va face o manevră de 90° către nord, se va desfăşura în formă de evantai şi va înainta către mare, în timp ce de pe malul vestic batalionul lui Pollock va fixa inamicul. După-amiază, batalionul lui Cresswell şi-a încheiat desfăşurarea sa bine camuflată spre spatele unei linii de plecare, situate de-a lungul lizierei junglei care înconjura păduricea de palmieri la sud. Cînd atacul a început, el a înaintat încet, dar continuu. Prinşi în grindina unui foc încrucişat şi cu proiectilele de artilerie explodînd în palmierii de deasupra lor, japonezii şi-au părăsit pozițiile şi s-au împrăştiat în toate direcțiile.

Dar pentru ei nu era scăpare. În timp ce trei companii îi presau încet, alta le tăia retragerea spre est. Focul artileriei cădea bubuind asupra a ceea ce fusese aripa stîngă a Batalionului 1 încercuit al colonelului Ichiki. Avioanele nou sosite au executat repetate bombardamente şi au mitraliat intens. La ora trei un pluton de tancuri uşoare a traversat limba de nisip, trăgînd cu tot armamentul în timp ce şenilele lor de oțel sfîrtecau şi zdrobeau deopotrivă pe cei în viață şi morții. Despre desfăşurarea acestei ultime faze a bătăliei, Vandegrift scria: „partea dinapoia tancurilor arăta ca maşinile de tocat carne” [5].

Bătălia de pe „Tenaru” intrase în istorie. „Puterea divină” a „baionetelor ascuțite” ale armatei imperiale care „subjugă diavolul”, a fost anulată [6]. Aproape 800 de japonezi au fost uciși, 15 răniți fiind luați prizonieri. Aproximativ 30 de supraviețuitori demoralizați s-au tîrît în junglă; unii, grav

---

[5] „Scrisoare” Vandegrift către Holcomb. 22 august 1942.

[6] Fraze atribuite generalului Matsui, comandantul trupelor japoneze care au jefuit Nankingul.

răniți, au trăit pentru ca să moară de foame; numai o mînă de oameni, incluzînd pe Ichiki, au reuşit să se întoarcă la Taivu ca să se alăture grupului de transmisiuni de acolo. Batalionul lui Pollock a înregistrat 69 de pierderi; al lui Cresswell doar 20.

Cei mai mulți dintre răniți se opuneau infanteriştilor marini, care încercau acum să-i ajute, nu să-i ucidă. Cîțiva vînători de amintiri au fost împuşcați de japonezii întinşi pe pămînt şi aparent morți, iar locotenent-coloneii Twining, Pollock şi Cresswell au fost pentru o clipă în primejdie datorită fanatismului unui subofițer aflat pe moarte şi care a descărcat un pistol automat înspre ei, după care şi-a zburat creierii. Un ofițer, căpitanul Takao Tamioka, a supraviețuit măcelului. Colonelul Ichiki, după înfrîngere, s-a grăbit către Taivu cu stegarul, a rupt ceremonios steagul regimentului său, a turnat benzină pe el şi i-a dat foc. Odată treaba terminată, şi-a făcut hara-kiri.

Cu un total de 99 de pierderi, incluzînd 43 de morți [7], infanteriştii marini au eliminat una dintre unitățile de asalt de elită ale armatei japoneze. Dar ei făcuseră cu mult mai mult. Mitul invincibilității japoneze, crăpat la Tulagi şi Gavutu, a fost zdrobit la Tenaru. Aici, se spune într-un raport japonez, „comandantul detaşamentului a introdus treptat în luptă toate efectivele sale, dar nu a fost nici o modificare în situația luptei... Cea mai mare parte a primului eşalon... în aceste circumstanțe, a murit eroic, fără nici un avantaj”.

Cîteva zile mai tîrziu, Vandegrift a găsit timp să-i scrie lui Holcomb:

> „Domnule general, eu nu am mai auzit sau citit vreodată despre o astfel de luptă. Aceşti oameni refuză să se predea. Răniții aşteptau pînă cînd vreun sanitar venea deasupra lor să-i examineze... şi se sinucideau cu o grenadă în mînă, făcîndu-l bucăți şi pe celălalt”.

---

[7] Inclusiv şapte pierderi înregistrate de patrula căpitanului Brush şi trei de Batalionul 3.

Aceste 12 ore de luptă sîngeroasă au lăsat nerezolvate o serie de probleme greu de înțeles. De ce Ichiki nu a dedus, după ce patrula sa a fost aproape nimicită, că americanii erau decişi să reziste ? De ce a atacat atît de grăbit ? De ce nu a cercetat linia rîului o milă mai în interior ? Dacă ar fi făcut asta, el ar fi putut trece pe acolo grosul forțelor sale, ar fi manevrat către nord şi ar fi atacat poziția Ilu din spate. De ce a lansat un al doilea atac în aceeaşi manieră ? Ce gîndire strîmbă şi obscură a produs acest masacru autoprovocat ?

O parte a răspunsului rezidă, desigur, în faptul că informațiile deținute de Ichiki erau greşite. Dar de mai mare importanță au fost aroganta sa ignorare a realității, încăpățînarea sa, incredibila sa inflexibilitate tactică. Şi o explicație poate fi, probabil, găsită în acceptarea senină a japonezilor, în momentul disperării, de a îmbrățişa, cu stoicism, datul sorții. A muri glorios pentru împărat în fața unor forțe de netrecut era o datorie de neînlăturat şi, desigur, o dorință aflată în subconştientul multor soldați japonezi. Ceea ce a ieşit la iveală, întîi pe Tulagi şi Gavutu, şi din nou pe malurile rîului mlăştinos pe care infanteriştii marini îl numeau „Tenaru”, era modelul încleştării totale, încleştare pînă la ultima suflare a ultimului om.

Mai tîrziu, amiralul Tanaka va spune:

> „Eu l-am cunoscut pe colonelul Ichiki de la operația Midway şi am fost foarte conştient de minunatul său talent de comandant şi de nestăpînitul său spirit de luptă. Dar acest episod a arătat foarte clar că infanteriştii înarmați cu puşti şi baionete nu au nici o şansă împotriva unui inamic echipat cu armament modern. Această tragedie ar fi trebuit să arate ineficiența tacticii „suliței de bambus”.

Dar era ceva esențial implicat aici. Mai mult decît o acțiune executată pe baza unor slabe informări, un colonel nesăbuit şi stupid, soldați devotați şi lipsa armamentului modern. Aceasta era „aparența”. Îndată ce şi-a scos sabia din

teacă, Ichiki trebuia să cucerească cu ea sau să moară. Aceasta era legea samurailor: „Calea războinicului” – *Bushido*.*

În ce-i priveşte, infanteriştii marini americani au învăţat o lecţie pe care nu o vor uita. Din această dimineaţă, pînă în ultimele zile ale Okinawei, peste doi ani şi jumătate mai tîrziu, ei au luptat într-un război „fără cruţare”. Nu s-au cruţat pe ei înşăşi, dar nici nu au dat nimic japonezilor.

8. „EXPRESUL DE TOKYO”

În timp ce colonelul Ichiki pornea de la Taivu ca să-i nimicească pe îngîmfaţii americani „dintr-o lovitură”, Statul Major General Imperial Japonez a trecut conducerea operaţiilor de pe Guadalcanal de la marină la Armata 17, iar generalul Hyakutake a ordonat generalului maior Kiyotaki Kawaguchi, care comanda Brigada 35 infanterie de la Truk, să se pregătească şi să se îndrepte spre Gaudalcanal cu veteranii săi din Borneo, să preia comanda tuturor unităţilor armatei şi marinei de acolo şi să termine cu toţi americanii care ar putea să scape de Ichiki. Generalul şi-a pus brigada în stare de alarmă pentru o îmbarcare imediată.

Simultan, contraamiralul Tanaka – ale cărui distrugătoare specializate în acţiuni pe timp de noapte (renumitul „Expres de Tokyo”) aveau să devină îndată nu doar un ghimpe ci un pumnal în coasta infanteriştilor marini ai Statelor Unite – a îmbarcat la Truk Regimentul 5 Yokosuka din Forţa specială navală de debarcare (SNLF) şi jumătate din regimentul lui Ichiki în transportorul *Kinryu Maru* şi în patru distrugătoare transformate.

Cu aceste măsuri preliminare în curs de execuţie, Yamamoto a ordonat navelor de linie din Flota 2 a lui Kondo

* Codul cavaleresc al samurailor (N.tr.)

şi portavioanelor din Flota 3 a lui Nagumo să iasă din Truk. Misiunea: să localizeze şi să distrugă portavioanele americane reperate în zona dintre Noile Hebride şi San Cristobal, să lovească noul aerodrom dat în funcţiune pe Guadalcanal, să bombardeze poziţiile infanteriei marine şi, de asemenea, să acopere şi să sprijine debarcarea Regimentului 5 Yokosuka SNLF şi restului Regimentului 28 infanterie. Pentru optimiştii din statul său major – şi erau mulţi – se părea că amiralul de flotă Yamamoto folosea un baros pentru a sparge o nucă. Dar Yamamoto învăţase lecţia de la Midway: el dobîndise un real respect pentru aviaţia de pe portavioanele Statelor Unite.

Ştirea că Flota combinată plecase de la baza sa şi că se îndrepta către insulele Solomon, a ajuns la generalul Vandegrift chiar înaintea prînzului, pe 22 august; cîteva ore mai tîrziu, un raport de observare, înaintat la Guadalcanal, menţiona cîteva unităţi ale flotei inamicului în raza de acţiune a avioanelor de pe Henderson. Hotărîrea ce urma să se ia a fost cîntărită însă cu grijă. Era justificat riscul de a angaja cele cîteva avioane disponibile ? Vandegrift credea că da, şi a ordonat ofiţerului său cu aviaţia, colonelul Charles L. Fike, să descopere şi să lovească navele japoneze.

Mangrum conducea grupul de bombardiere în picaj, acoperite de avioanele de vînătoare ale căpitanului Smith, în ceea ce mulţi gîndeau că era o misiune disperată. În condiţii atmosferice din ce în ce mai rele, formaţia s-a îndreptat către nord peste Tulagi şi Florida spre strîmtoarea dintre Santa Isabel şi Malaita. Aici a pătruns într-un puternic front atmosferic. Ploaia torenţială acoperea parbrizele şi în condiţiile în care vizibilitatea se apropia de zero, forţa de lovire s-a reîntors pe aerodrom. Cinci zburătorii dezamăgiţi s-au întors la bază, l-au găsit pe generalul Vandegrift măsurînd cu paşi înceţi duşumeaua de lemn, murdară, a construcţiei în formă de pagodă, din care japonezii îşi planificaseră să-şi conducă propriile lor operaţii aeriene. „El era calm, încurajator pentru un grup de aviatori dezamăgiţi, dar foarte pesimist de perspectiva viitorului”.

Mai erau şi alţii abătuţi. La Nouméa, generalul maior

Harmon a luat tocul în mînă pentru a adresa o notă personală lui „Hap Arnold”. În aceasta, el îşi exprima opinia că infanteria marină va plăti în insulele Solomon pentru că „Watchtower” a fost conceput şi planificat în grabă şi nu s-a prevăzut o asigurare tehnico-materială adecvată. Campania „a fost concepută de planificatorii ei ca o operație de desant maritim, sprijinită din aer, nu ca un mijloc de stabilire a unei acțiuni puternice aeriene cu bază terestră”.

În timp ce Harmon scria această scrisoare, forța de acoperire a lui Kondo şi forța de lovire a lui Nagumo navigau la circa 200 de mile nord de insulele Solomon de sud. Portavioanele *Saratoga*, *Enterprise* şi *Wasp* ale lui Fletcher, acționînd ca trei grupuri operative, în ape care acum erau pline de submarine japoneze, se aflau la 300 de mile spre sud-est. Dimineața *Saratoga* a interceptat un raport de observare de la unul dintre hidroavioanele cu rază lungă de acțiune de tip *Catalina*, ale amiralului McCain: un grup de transport inamic, la aproximativ 300 de mile nord de Guadalcanal, se îndrepta către sud cu o viteză de 17 noduri. Informația a fost de asemenea recepționată şi la *Henderson*, unde avioanele de atac erau înarmate şi piloții în stare de aşteptare. Pe nava amiral a lui Fletcher, măsuri similare erau în curs de executare.

Obiectul acestui interes şi al acestei activități comune era contraamiralul Tanaka, a cărui forță de transport a fost văzută departe, la vest de portavioanele lui Nagumo. Pe nava comandant *Jintsu*, amiralul, dîndu-şi seama că a fost reperat, a programat să debarce trupele de la bord în noaptea următoare. El a raportat imediat la Rabaul tîrcoalele date de *Catalina* şi în timp ce marele hidroavion huruia depărtîndu-se în norii plumburii, comandantul Flotei 8 i-a transmis prin radio lui Tanaka să-şi îndrepte convoiul său către nord.

Această manevră a dat rezultate: formațiile de atac lansate de pe *Henderson Field* şi *Saratoga* au fost incapabile să străpungă cețurile întunecate. Calvarul unui atac aerian asupra transportoarelor sale fără apărare a fost astfel cel puțin amînat, dar Tanaka nu s-a bucurat de o după-amiază lipsită de hărțuială. După prînz, un mesager i-a înmînat o

radiogramă de la statul major al Forțelor zonei de sud-est. Prin radiogramă i se ordona să facă un ocol, şi, pornind spre sud, să execute debarcările aşa cum erau planificate. Elementul timp făcea acest lucru imposibil şi ordinele contradictorii îl determinau pe Tanaka să se întrebe ce se petrecea la Rabaul.

În acest moment, atît Nagumo cît şi Fletcher au intuit, cu siguranță, că portavioanele celuilalt erau pe aproape. Dar unde ? Fletcher a hotărît să găsească răspunsul şi la începutul după-amiezii a lansat un grup de cercetare şi atac de pe *Saratoga*. Comandorul Harry D. Felt a căutat în zadar țintele şi cu acele de la indicatoarele de combustibil arătînd către zero a adus grupul de pe „Sara” * la Henderson. Piloții săi au înnoptat aici. În dimineața următoare, în schimbul ospitalității şi al combustibilului de care avea nevoie Felt ca să se întoarcă cu avioanele sale pe Saratoga, infanteria marină a reținut bombele de 1 000 de livre care erau acroşate sub SBD **-uri. Acestea au fost primele bombe de o jumătate de tonă care au ajuns pe insulă.

Între timp, amiralul american, totdeauna nerăbdător să se alimenteze cu carburant la întreaga capacitate, a ales acest moment pentru a trimite grupul *Wasp* către sud să facă plinul. Prin această hotărîre nefericită, Fletcher s-a privat el însuşi de superioritatea care putea să schimbe scorul final în bătălia care se pregătea acum [1].

În dimineața de 24 august, Kondo, cunoscînd în general poziția lui Fletcher, a detaşat portavionul *Ryujo*, crucişătorul *Tone* şi două distrugătoare din Forța de atac a lui Nagumo şi le-a ordonat să înainteze către sud, pentru a momi pe americani. Şi au reuşit să o facă. *Ryujo* a fost descoperit, atacat cu violență şi lăsat arzînd şi înclinat. Dar sacrificiul făcut a dat lui Nagumo ceea ce voia – o lovitură clară asupra

---

* Diminutiv de la „Saratoga”. (N.tr.)

** Avioane de bombardament în picaj şi cercetare de tip „Dauntless” (N.tr.)

[1] Nici distrugătoarele care-l însoțeau pe „*Wasp*” (Viespe) şi nici portavionul însuşi nu aveau nevoie de combustibil. Vezi analiza lui Morison, op. cit., vol. V, p.83, nota 7.

celor două „punți de zbor” (portavioane) ale lui Fletcher. *Enterprise* a început să fie atacat la ora 4 şi 41 de minute; patru minute mai tîrziu, el a încasat trei lovituri directe din atacuri succesive executate fiecare cu mai mult de 30 de bombardiere în picaj. Dar „marele E” (porecla portavionului *Enterprise*), o navă solidă şi cu un echipaj bun, a supraviețuit. *Saratoga*, ca şi *Shokaku* şi *Zuikaku* ale lui Nagumo, era neatinsă. Amurgul se lăsase de-a binelea cînd Fletcher a întrerupt bătălia şi s-a întors către sud, îndreptîndu-se spre zona unde urma să fie alimentat cu combustibil.

În acel timp o forță de atac de pe *Enterprise*, constituită din 11 bombardiere în picaj (SBD) şi 12 avioane torpiloare (TBF) era încă în aer şi îi căuta pe japonezi. Norocul însă nu le-a surîs; bombardierele în picaj, cu carburantul pe sfîrşite, nu au avut de ales decît să arunce încărcătura şi să încerce o aterizare pe Henderson Field. În timp ce Escadrila („Flight 300”) a locotenentului Turned F. Caldwell, un grup mixt de bombardiere în picaj din „Recunoaştere 5” şi „Bombardament 6”, primea un salut zgomotos de la piloții istoviți ai lui Cactus Air Force *, avioanele TBF cu rază mai lungă de acțiune erau recuperate cu succes de avariatul *Enterprise*. În dimineața următoare, portavionul a părăsit zona pentru a fi reparat, lăsînd „moştenire” „Flight 300” la Henderson. Această neaşteptată şi binevenită completare a componentei aeriene a lui Vandegrift a rămas pe uscat o perioadă de peste o lună, aducîndu-şi o contribuție notabilă la pierderile provocate transporturilor maritime japoneze.

Nagumo, Kondo şi Fletcher s-au gîndit poate că acțiunea cunoscută ulterior ca „Bătălia din estul insulelor Solomon” era terminată, dar se înşelau. Acolo rămînea tenacele amiral Tanaka, care, pe 24 august, îşi împinsese grupul său de transport către sud, în timp ce portavioanele se îndreptau spre est. Pînă în dimineața următoare el şi-a continuat înaintarea, atingînd un punct situat la numai 100 de mile nord de Guadalcanal.

---

* Cactus – numele de cod al insulei Guadalcanal (N.tr.)

La 8,30 a.m., un grup mixt, format din avioane SBD de sub comanda lui Mangrum şi din Escadrila 300 a decolat de pe Henderson şi a plecat după ea. Tanaka s-a dovedit greu de găsit. În ultimă instanţă, Smith a transmis lui Mangrum ştiri neliniştitoare despre avioanele de acoperire *Wildcat* aflate acum la limita maximă a razei de acţiune şi nevoite să se întoarcă, iar două minute mai tîrziu, avioanele de vînătoare făceau cale întoarsă. Avioanele SBD fără însoţire s-au rotit către vest, apoi spre sud şi au pornit către casă, cînd deodată, sub ele, se aflau navele lui Tanaka.

Prima bombă a lovit crucişătorul uşor *Jintsu* chiar în faţa punţii de comandă. Explozia a deformat plăci, a declanşat incendii, a culcat toată lumea de pe puntea de comandă şi a scos din funcţiune aparatura de transmisiuni. Tanaka, pentru o clipă inconştient, şi-a revenit repede, a trecut punctul său de comandă pe distrugătorul *Kagero* şi a apărut pe puntea acestuia tocmai la timp pentru a vedea transportorul *Kinryu Maru* de 9 000 de tone încasînd o bombă de 1 000 de livre lansată de sublocotenentul Fink, aflat nu de mult pe *Enterprise*. Amiralul a ordonat distrugătoarelor *Mitsuki* şi *Yayoi* să stea pe lîngă transportor pentru activităţi de salvare. Zburătorii de la Henderson, terminîndu-şi bombele, au examinat atent scena de la o distanţă în afara primejdiei, după care s-au adunat în formaţie şi au plecat.

Dar necazurile lui Tanaka nu erau în nici un caz sfîrşite. Nici măcar nu au dispărut bine spre sud avioanele SBD, şi o formaţie de avioane B–17, a lui „Blondie” Saunders, cu baza în Hebride, a sosit în zonă şi a lansat o nouă serie de bombe. *Mitsuki* s-a dus la fund; *Yayoi*, avariat de o bombă căzută în apropiere, abia mai plutea. Pe cînd *Jintsu* se depărta, grav avariat, Tanaka a primit ordin să se retragă către insulele Shortland, cu ceea ce mai rămăsese din forţa sa.

Prima mare încercare de recucerire a Guadalcanalului printr-un atac direct de pe mare, eşuase.

*

În timp ce supravieţuitori, mulţi cu arsuri şi udaţi pînă la piele, ai celui de-al doilea eşalon al decedatului colonel Ichiki se îndreptau la bordul distrugătoarelor către insulele Shortland, se elaborau noi planuri pentru a-i lichida pe americani. Acestea preconizau o întărire continuă a forţei de pe Guadalcanal prin debarcări de noapte, efectuate în ascuns, de pe distrugătoare. Statul major al zonei i-a ordonat lui Tanaka să planifice prima dintre aceste acţiuni – denumită, pe drept cuvînt, operaţia „Rat” * –, pentru noaptea de 27 august. Amiralul a îmbarcat în grabă un batalion din regimentul lui Ichiki pe trei distrugătoare şi le-a trimis către Guadalcanal. Două ore după ce navele au părăsit insulele Shortland şi erau de mult în marş, Statul major al Flotei 8 i-a ordonat amiralului să emită o rechemare imediată; debarcarea fusese amînată cu 24 de ore.

Amiralul era acum nemulţumit şi furios. Pentru a doua oară în trei zile primea ordine de la Statul major al zonei, care le contraziceau pe cele primite de la amiralul Mikawa:

> „Primisem din nou ordine contradictorii, care se băteau cap în cap, de la comandantul zonei şi de la superiorul meu imediat şi eram în încurcătură, neştiind ce să fac. Dacă astfel de circumstanţe continuă, mă gîndeam eu, cum vom putea oare să cîştigăm o bătălie ? Mi-a trecut din nou prin minte că această operaţie nu avea la bază un studiu atent şi deliberat; totul părea să se facă la întîmplare. În calitate de comandant al Forţei de întărire, aceasta mă punea într-o foarte proastă situaţie” [2].

Amiralul punea degetul pe cheia problemei: exista prea puţină coordonare la Rabaul. Comandantul zonei şi subordonatul său nominal, comandantul Flotei 8, acţionau

---

* Rat – Şobolan (N.tr.)

[2] Tanaka, op. cit., I, p.694. Viceamiralul Nishizo Tsukahara, al cărui stat major se afla la Rabaul, comanda atît Forţa Zonei de sud-est, cît şi Flota 11 aeriană. Viceamiralul Mikawa, comandînd Flota 8, era superiorul imediat al lui Tanaka.

din state majore separate şi, evident, rivale. Fiecare citea ce dorea el în rapoartele informative aflate la dispoziție şi concepea, separat, proiectul său. Pripeala şi confuzia au fost rezultatul inevitabil al acestui stil de lucru.

După rechemarea distrugătoarelor, Tanaka s-a liniştit suficient pentru a face un nou plan pentru „Rat Two", o acțiune în care urmau să fie angajate patru nave, în noaptea următoare. Din nou statul major superior, insistînd pentru o plecare prea din vreme, a pus bețe în roate. Orarul de deplasare prescris de Rabaul a adus cele patru „tinichele"* în raza de acțiune a avioanelor cu baza pe Henderson, chiar înaintea înserării, pe 28 august. Ele au fost lovite prompt de bombardierele în picaj ale lui Mangrum. *Asagiri* a încasat o bombă de 500 de livre în compartimentele sale vitale şi a explodat. *Shirakumo* a fost lăsat în derivă; *Yugiri*, grav lovit, s-a depărtat încet. Cînd astfel de veşti descurajatoare au ajuns pe insulele Shortland, amiralul Tanaka fierbea; el a scris mai tîrziu, într-un limbaj lăudabil pentru expresiile utilizate, că aceste distrugătoare prețioase au fost pierdute degeaba; că nu era oare o „curată nesăbuință" să încerci o acțiune de debarcare fără „o preliminară neutralizare a puterii aeriene a inamicului ?".

Deşi numai o navă mai rămăsese utilizabilă din cele patru ale Divizionului 20 distrugătoare, amiralul s-a consolat oarecum cu faptul că Divizionul 24, care a părăsit mai tîrziu Shortlandul, a debarcat cu succes trupe la miezul nopții. „Rat One" fusese contramandată şi „Rat Two" distrusă, dar „Rat Three" a îndreptat situația în oarecare măsură. Tanaka a transmis aceste ştiri la Rabaul şi şi-a permis cîteva ore de odihnă.

Comandantul forței de întărire nu a fost lăsat mult timp să se relaxeze. Imediat după masa de dimineață, din ziua următoare, ofițerul său de serviciu a anunțat sosirea pe nava comandant a generalului-maior Kawaguchi şi a statului său major. Generalul tocmai sosise în sud în transportorul de

* Denumire dată distrugătoarelor în jargonul marinăresc american (N.tr.)

trupe *Sado Maru* şi era nerăbdător să-şi urmeze cu grosul brigăzii sale, cît mai curînd posibil, primul eşalon pe Guadalcanal. Aceasta, l-a asigurat amiralul, nu este o problemă. Acțiunile „Rat” sînt rapide şi dacă sînt bine planificate se poate conta în întregime pe ele: marina japoneză stăpîneşte apele care înconjoară Guadalcanalul din seară şi pînă în zori. În plus, „vulturii de mare” erau acum în măsură să asigure o oarecare acoperire aeriană. Pista de la Buka era în stare operativă: 29 de avioane *Zero* sosiseră acolo, pe 28 august, de la Rabaul.

Kawaguchi l-a ascultat politicos. Cînd Tanaka a încetat să vorbească, generalul l-a informat că el nu va avea nimic comun cu transportul „Rat”. El a reamintit că din cauza spațiului limitat de pe distrugătoare, colonelul Ichiki a debarcat cu rații reduse şi cu o cantitate nesatisfăcătoare de tehnică: numai două tunuri de munte, insuficiente aruncătoare grele de mine, muniție inadecvată, fără telefoane de campanie şi numai cu o stație de radio. Brigada Kawaguchi va merge cu şalupe mari şi mici şi cu tehnica necesară pentru a întreprinde acțiuni de pedepsire împotriva americanilor, sau nu va merge deloc. Acestea, a conchis generalul, erau ordinele primite de la Armata 17. Acestea erau intențiile sale.

Tanaka era la fel de inflexibil. Ordinele lui erau să transporte Brigada 35 cu distrugătoarele. Nu erau decît cîteva şalupe disponibile. Kawaguchi va pleca cu distrugătorul sau nu va pleca deloc. Deja, a continuat amiralul, o mie de soldați se aflau la bordul distrugătoarelor căpitanului Murakami, pregătite pentru „Rat Four”. Kawaguchi a acceptat în silă să permită acestei serii să plece, conform planului, în acea noapte şi, după ce şi-a luat rămas bun de la Tanaka, s-a întors la *Sado Maru*.

Această întîlnire cu Kawaguchi l-a forțat pe amiral să întrebe Rabaulul, dar nu a obținut un răspuns imediat. Singura telegramă pe care a primit-o Tanaka era de la Flota 8, care îl informa că două transportoare, un crucişător greu şi două distrugătoare americane descărcau la Lunga. Acestea trebuiau atacate de distrugătoarele lui Murakami, după ce

vor fi debarcat trupele la Taivu.

Spre sfîrşitul dimineții lui 30 august, Murakami s-a întors în insulele Shortland pentru a raporta că deşi a debarcat rapid trupele, nu a atacat navele americane de transport din cauză „că era lună” şi că avioanele de pe Henderson erau în aer [3]. Tanaka, amuțit pentru o clipă, şi-a regăsit curînd puterea de a vorbi. El l-a schimbat din funcție pe loc pe Murakami, a raportat la Rabaul incapacitatea acestuia de a executa ordinele şi a convocat o consfătuire de stat major înaintea unei alte întîlniri cu generalul Kawaguchi. Desfăşurarea consfătuirii a fost deranjată doar de mesajele înțepătoare primite de la comandantul zonei şi de la amiralul Mikawa, privitor la abaterea lui Murakami.

Comandantul Forței de întărire, acum şi mai prost dispus, l-a găsit pe general la fel de neînduplecat. El voia şalupe sau nimic. Dar şiretul amiral avea o surpriză pentru Kawaguchi: un distrugător şi două distrugătoare de transport îmbarcau în acel moment trupele sale pentru „Rat Five”. În fața noului argument, generalul a fost de acord ca această acțiune să continue, peste protestele colonelului Akinosuka Oka, cel mai vechi comandant de regiment din subordinele sale şi ale mai multor membri ai statului său major. Ei au debarcat cu bine la Taivu, imediat după miezul nopții.

Opoziția lui Tanaka la transportul cu şalupele era bine fondată. Şalupele standard disponibile, cu lungimea de 40 de picioare, erau incomode, încete şi pe vreme rea nu țineau bine marea. Încărcate la maximum, viteza lor era în jur de şapte noduri. Amiralul a subliniat în mod repetat că navigația pe lîngă coastă, în timpul nopții, şi staționarea, în timpul zilei, erau periculoase şi necesitau un timp mai lung. Experiența pe care a avut-o anterior Kawaguchi cu şalupele, era însă mulțumitoare. De aceea, el le prefera distrugătoarelor. De aici proveneau reticențele generalului !

La consfătuirea din ziua următoare, Kawaguchi a consimțit, încălcîndu-şi convingerile, să meargă cu distrugătorul în acea noapte, cu o grupare de 1 500 de ofițeri

---

[3] Era lună plină şi avioanele de pe Henderson decolaseră.

şi soldaţi, cu condiţia ca restul de 1 000 de oameni din brigadă să fie trimişi cu şalupele cît mai curînd posibil. Rabaul-ul a ordonat lui Tanaka să accepte aceste condiţii şi la prînz Kawaguchi a îmbarcat personalul statului major şi un batalion întărit în opt distrugătoare. El a debarcat la Taivu în ultima zi a lui august.

Aviatorii infanteriei marine au făcut tot posibilul ca să oprească acţiunile de noapte ale lui Tanaka dar acest lucru era aproape fără speranţă. Luminozitatea era în descreştere, şi adesea nici chiar urmele lăsate de siajul navelor nu puteau fi zărite. Mangrum nu a permis nimănui, în afară de cei mai experimentaţi, să zboare în condiţiuni atît de proaste. Numai cînd japonezii deschideau focul puteau piloţii avioanelor SBD să-şi descopere ţintele. Tanaka a dat însă repede ordin de interzicere a iluminării navelor ori de deschiderea focului cu artileria antiaeriană.

*

Între timp, viceamiralul Mikawa, învingătorul de la Savo, a reflectat asupra învăţămintelor operaţiilor recente. El era nesatisfăcut de cooperarea marină-armată de uscat sau, poate mai exact, de lipsa acestei cooperări. Într-un rezumat datat la 31 august, el informa Flota combinată şi subordonaţii săi că politica de întărire bucată cu bucată va duce numai la dezastru: „Toate eforturile trebuie să fie făcute pentru a folosi marile unităţi concomitent”. Acestea, a continuat el, trebuie să fie transportate pe nave rapide. Mai mult, prostul obicei de „a subestima inamicul şi a supraaprecia forţele noastre” va primejdui întreaga operaţiune „KA”:

> „Rezistenţa şi contraatacurile inamicului pe Guadalcanal şi în zona insulelor Solomon au fost extrem de tenace, iar acţiunile noastre, din prima perioadă, au fost total incapabile să le facă faţă. Dacă acţiunile nu se desfăşoară conform unor planuri detaliate şi minuţioase, întocmite pe baza unor

informații corecte, probabilitatea succesului este scăzută”.

Dar pentru situația dată, cel puțin, un astfel de realism era limitat la Rabaul. Cu siguranță, Statul Major General Imperial (IGHQ) nu era mulțumit de progresele făcute, dar ofițerii de stat major de la Tokyo nu erau încă aşa timorați de succesele minore americane pentru a simți stringența sfatului sincer al lui Mikawa. Cu toate acestea, în aceeaşi zi, Statul Major General Imperial Japonez a emis instrucțiuni potrivit cărora prioritatea operativă numărul unu era „recucerirea imediată a Guadalcanalului”. Această directivă stipula că viitoarele operații ofensive prevăzute în Noua Guinee erau amînate, în timp ce toate forțele armatei de uscat şi marinei vor fi utilizate pentru recîştigarea pozițiilor pierdute în insulele Solomon.

Astfel, tot centrul de greutate al puterii japoneze din zona de sud-est s-a deplasat, implacabil, către Henderson Field şi pădurile de cocotieri care îl înconjurau.

*

Pista îngustă de aterizare pe care japonezii erau hotărîți să o cucerească, iar infanteriştii marini americani şi mai hotărîți s-o apere, primise lovituri puternice în timpul ultimelor zece zile ale lui august. Dar oricum, deşi erau obosiți piloții reuşeau să decoleze şi să aterizeze clătinîndu-se pe pistă. Şi făcînd asta, ei, echipajele şi avioanele lor au zdrobit un alt mit. „Luptătorii Cactus”, scria Robert Sherrod, „şi-au adus o mare contribuție în război, distrugînd mitul că „Zero” era invincibil; aviatorii infanteriei marine i-au dat prima lovitură pe 24 august”. În acea zi, înainte de a fi fost scufundat, portavionul *Ryujo* a lansat întregul său efectiv de avioane împotriva Guadalcanalului. Acest raid a fost interceptat de avioanele *Wildcat* ale lui Smith şi 16 avioane japoneze au fost doborîte. Patru avioane ale infanteriei marine au fost pierdute. Un pilot s-a paraşutat şi a fost cules în apele din largul insulei Tulagi. Un serviciu de salvare aer-

mare, simplu dar eficient, mai salvase anterior alți cîțiva piloți.

Două zile mai tîrziu, avioane de la Rabaul au ajuns la aerodrom şi i-au provocat serioase distrugeri. Patruzeci de butoaie cu benzină de aviație au ars, în timp ce schijele fierbinți au ciuruit bombardierele americane ce se aflau parcate pe pistă. Băieții lui Smith, înşelați temporar de avioanele *Zero* aflate în înaltul cerului, au interceptat apoi bombardierele japoneze pe drumul de întoarcere şi au aprins treisprezece.

Piloții bombardierelor în picaj care l-au şifonat pe amiralul Tanaka la 25 august, şi-au meritat din nou solda pe 28; în ziua următoare, vînătorii au doborît opt avioane japoneze, şi pe 30 august au trîntit la pămînt alte patrusprezece. Patrusprezece avioane *P-400*, înarmate cu tunuri, formînd Escadrila 67 aviație de vînătoare, din forțele aeriene ale armatei de uscat ale S.U.A., comandată de căpitanul Dale D. Brannon, zburaseră de la Espíritu Santo la Guadalcanal în săptămîna precedentă: ele au trecut în contul lor patru avioane inamice pe care le-au doborît sub altitudinea de 12 000 de picioare, dar au pierdut un număr egal deasupra acestei înălțimi. *P-400* – o variantă de export a lui *P-39*, un avion de care generalul Arnold era excesiv de mîndru – lipsit atît de compresor de supraalimentare cît şi de echipament adecvat de oxigen, era în întregime inadecvat pentru lupta la mare altitudine. După numai şase zile de luptă, doar trei avioane *P-400* din cele patrusprezece trimise pe insulă au rămas în funcțiune şi Vandegrift le-a repartizat pentru misiuni de sprijin apropiat [4]. În acest rol, ele s-au

---

[4] Comandantul Aviației din Pacificul de Sud (ComAirSoPac) făcea următoarea apreciere relativ la avionul de vînătoare din dotarea armatei de uscat: „Fără a fi bun la altitudine, este descurajator pentru oamenii viteji care zboară pe el" (Sherrod, *op.cit.*, p.82). În ciuda rapoartelor care confirmau în mod constant că acest avion de vînătoare era impropriu condițiilor de purtare a luptei la mare altitudine în arhipelagul Solomon, „bateria" de conțopişti a lui Arnold din Washington a insistat să fie utilizat în continuare. (Vezi Lesley Frank Craven, James Lea Cate, *The Army Air Forces in World* War *II*, vol. IV, *The Pacific*: *Guadalcanal to Saipan*. The University of Chicago Press, 1950, p.40–42). Sherrod, *op.cit.*,

dovedit de un inestimabil ajutor; pentru că, pe lîngă tunul de 37 mm, fiecare putea să poarte o bombă de 500 de livre.

Pînă la 26 august efectivele japoneze de la Vunakanau şi Lakunai au fost reduse, datorită pierderilor în lupte şi avariilor tehnice, la 19 avioane *Zero* şi 29 avioane *Betty*, dar în ziua următoare, 24 de avioane de vînătoare *Zero* au sosit din insulele Marshall, de unde au fost transportate de portavioane de escortă. Presiunea pe care o simţeau japonezii era deosebit de puternică. Circumstanţele erau descrise ca „înfricoşătoare”, iar situaţia ca una „greu de remediat”. „Piloţii Cactus” dacă ar fi cunoscut aceste concluzii, ar fi avut motive suplimentare de satisfacţie.

Avioanele cu baza pe Henderson aveau propriile lor necazuri. Ele erau ţinute în stare de funcţionare de echipe de întreţinere care foloseau piesele bune de la avioanele grav avariate cu aceeaşi preţuire cu care locuitorii insulelor Solomon împărţeau, cu un secol în urmă, pe durduliii misionari mutilaţi. Alimentarea şi înarmarea avioanelor de vînătoare sau a bombardierelor în picaj erau operaţii complicate, în care o pompă de mînă, un filtru din piele de căprioară, îndemînarea şi răbdarea erau principalele obiecte ale echipamentului. Nu existau autocisterne, cărucioare pentru bombe sau vinciuri, maşini pentru încărcarea benzilor de cartuşe ale mitralierelor de avion calibru 50; nu erau nici pneuri de schimb, parbrize, roţi sau elice. Cînd ploua, aeroportul devenea în cîteva minute o mlaştină brăzdată de făgaşe; cînd soarele bătea o oră peste acest terci, stratul de deasupra se cocea transformîndu-se într-o ţărînă sfărîmicioasă şi sufocantă. Fiecare aterizare şi decolare era o aventură.

Piloţii, echipajele şi mecanicii petreceau cea mai mare

---

p.82, citează din istoricul Escadrilei 67 aviaţie de vînătoare: „Noi nu putem să manevrăm şi purtăm o luptă de aproape cu avioanele japoneze *Zero*; oare cît sîntem noi de buni ? Oamenii noştri îşi riscă viaţa în fiecare zi încercînd să pună avioanele la punct; pentru ce ? Nu facem decît să consumăm carburantul – nu este suficient să dai tîrcoale aiurea şi să iroseşti benzina valoroasă – aprovizionarea cu carburant scade în fiecare zi. Drace, noi nu putem să luptăm. Cînd vin japonezii, ni se spune să mergem „în recunoaştere”. La ce sîntem buni ?”

parte a fiecărei nopți în adăposturi (de fapt nişte gropi) individuale amenajate, şi mîncau tocătură, orez şi fasole la masa de dimineață şi, din nou, aceeaşi mîncare la masa de seară. Acest regim alimentar monoton era fără îndoială periculos pentru aviatorii care lucrau la altitudini înalte. Piloții se plîngeau mereu de extraordinare dureri de stomac, şi problema procurării unei alimentații adecvate pentru ei a căpătat o importanță majoră. Dizenteria era violentă, iar hîrtie igienică nu se găsea. Dar avioanele încă zburau [5]. Vandegrift era foarte mîndru de piloții săi. Scriindu-i soției, el declara simplu: „Doamne, aceşti băieți sînt extraordinari luptători".

Pe 30 august, nava de aprovizionare *Alhena* s-a strecurat cu provizii pentru aviație, echipament şi personal. În aceeaşi zi, şi tocmai la momentul potrivit, în timpul unui raid puternic, întăririle aeriene au sosit. Restul de două escadrile ale Grupului aerian 23 din infanteria marină, condus de colonelul William J. Wallace, a rulat huruind pe suprafața ondulată a lui Henderson. Escadrila 224 aviație de vînătoare (VMF 224) era comandată de maiorul Robert E. Galer; avioanele de bombardament în picaj (Escadrila – VMSB-231), de maiorul Leo E. Smith. În mai puțin de 24 de ore, piloții de vînătoare care l-au urmat pe Galer în aterizări colbuite erau în văzduh încăierați cu avioanele Zero.

Wallace, prin firea sa deschisă, calmă, s-a dovedit a fi extrem de necesar. Totdeauna, aflîndu-se printre conducătorii de frunte ai Corpului de infanterie marină, fiind în acelaşi timp şi un excelent aviator, acest om vesel, răbdător şi înțelegător a transmis o parte din calmul său ofițerilor de aviație şi echipajelor care trăiau din ceva mai mult decît nervi uzați şi curaj îndîrjit. Infanteriştii marini „pedeştri", de orice grad, erau în mod justificat mîndri de zburătorii „lor". Cînd un caporal întreba „Don' căpitan, ați aflat scorul ?" şi căpitanul răspundea: „Doisprezece la unu,

---

[5] Se spune că subsecretarul pentru marină, Forrestal, ar fi zis: „Firma Grumman a salvat Guadalcanalul". *Wildcat*-ul produs de firma Grumman era un avion minunat, dar infanteriştii marini nu apreciau exact această remarcă.

băiete !” sau „Unsprezece la trei”, dialogul nu se referea la un joc de copii.

Centrul care difuza astfel de informații de bază se afla la fabrica de gheață lăsată în stare de funcționare de către japonezi. Aici se aflau spînzurate două scînduri late, pe una din ele fiind scris cu litere mari:

FABRICA DE GHEAȚĂ TOJO
SUB O NOUĂ CONDUCERE
– J. Genung, Serg., USMC –
director

Pe cealaltă scîndură scria simplu: „SCORUL ZILEI”. Aici, „directorul” Fabricii de gheață Tojo consemna conştiincios, cu pensule japoneze, rezultatul activităților aeriene, pentru informarea privitorilor de la parter, care, fatalmente, apăreau la cîteva minute după ce huruiturile din cer încetau şi tuburile fierbinți ale cartuşelor de la mitralierele calibru 50 nu mai cădeau în adăposturile lor individuale. „Nu mai cad tuburi, hai să mergem la fabrica de gheață !”.

În pofida dificultăților, rezultatul bătăliei aeriene înclina serios în favoarea americanilor. Japonezii erau surprinşi; amorul lor propriu era cu adevărat lovit. „Inamicul, în loc să cadă sub atacurile repetate ale unităților noastre aeriene, cu bază terestră, s-a angajat într-o luptă aeriană hotărîtă”. Nu era oare aceasta o repetiție pentru China, Malaya sau Filipine?

Dar cît timp mai puteau să continue piloții „flămînzi” de somn să se angajeze în „lupte aeriene hotărîte” împotriva „vulturilor de mare” ai marinei japoneze ? Aceasta era o problemă care îl frămînta pe amiralul McCain. În ziua următoare aterizării avioanelor lui Wallace, a raportat CincPac-ului că piloții Guadalcanalului sînt „foarte obosiți” şi că avioane şi echipaje suplimentare trebuie asigurate imediat. El a recomandat ca două escadrile întregi de *Lightning* sau *Wildcat* să fie trimise îndată pe insulă.

„Situația, a declarat el, nu admite nici o amînare…”.

> „Cu substanțialele întăriri cerute, Guadalcanalul poate fi mormîntul forței aeriene a inamicului, şi poate fi consolidat, extins şi exploatat pentru lovirea de moarte a inamicului. Reversul ar fi adevărat şi dacă noi pierdem Guadalcanalul”.

McCain a aşternut atunci pe hîrtie:

> „Dacă întăririle cerute nu pot fi făcute disponibile, Guadalcanalul nu poate fi aprovizionat şi de aici rezultă că nu poate fi menținut”.

Aşa cum notifica McCain, evenimentele se îndreptau rapid şi implacabil către apogeu. Deşi în timpul zilei aviatorii infanteriei marine controlau spațiul aerian de deasupra aerodromului Henderson şi marina reuşea uneori să trimită acolo cîte o navă, nopțile aparțineau japonezilor, şi aceste nopți erau lungi şi chinuitoare. Somnul era alungat de hidroavioanele cu baza la Faisi, în insulele Shortland. Acestea, poreclite „Maşina de spălat Charlie”, lansau bombe cu focoase cu întîrziere după ce „Louie Păduchiosul” iluminase cu paraşute luminoase. Aproape în fiecare noapte distrugătoarele lui Tanaka, trecînd către sau de la acțiunile „Rat”, aruncau sute de proiectile în direcția aerodromului Henderson. Pentru americani această hărțuială părea insuportabilă şi chiar din acest motiv ea îşi îndeplinea scopul său esențial: să le ia infanteriştilor marini orice posibilitate de odihnă, să-i zguduie, să-i istovească. Aceşti intruşi de noapte nu erau trimişi să atace anumite obiective fizice. Misiunea lor era să distrugă moralul. Ei lucrau la asta în mod asiduu.

Cerctetaşii lui Clemens aduceau zilnic rapoarte despre japonezii nou-sosiți şi activi în vecinătatea zonelor Kokumbona, la vest şi la est. Turner era îngrijorat. Pe 1 septembrie el i-a raportat prin radio lui Ghormley:

> „Declarîndu-mă întotdeauna pentru o mutare la Tulagi, vă reamintiți poate că am prevenit mereu asupra faptului că pentru succesul acțiunii este necesar un permanent sprijin din partea unor puternice forțe aeriene şi navale… imediata consolidare a pozițiilor noastre de pe Cactus este acum posibilă şi recomandabilă şi este o şansă de aur pe care avem obligația să n-o pierdem”.

În noaptea dinaintea transmiterii în eter a acestui mesaj, generalul-maior Kawaguchi debarca cu statul său major lîngă Taivu Point, aproximativ în aceeaşi zonă în care nefericitul Ichiki a petrecut primele sale ore pe Guadalcanal. Această coincidență nu l-a tulburat pe general, care, stabilind o bază de aprovizionare, a ordonat imediat unui mic grup de genişti să taie un drum şerpuit prin junglă, de la plantația de la Tetere către sudul aerodromului. Kawaguchi nu învățase nimic din eşecul atacului organizat în grabă şi prost executat de către Ichiki; el se apuca acum nu numai să repete unele dintre erorile care au culminat cu sinuciderea colonelului înfrînt, dar să şi născocească cîteva variațiuni originale pe această temă.

Generalul japonez nu avea nici o informație despre terenul peste care îşi propunea să-şi conducă trupele. Nu avea nici hărți precise şi nici fotografii aeriene satisfăcătoare. El nu intenționa să facă nici o recunoaştere înainte de a ordona la patru batalioane să înainteze prin jungla necunoscută. În antichitate, filozoful militar chinez Sun Tzu scria: „Acei care nu cunosc condițiile munților şi pădurilor, ale defileurilor primejdioase, mocirlelor şi mlaştinilor, nu pot conduce marşul unei armate. Cei care nu folosesc ghizi autohtoni sînt incapabili să folosească avantajul terenului”. Nu existau ghizi autohtoni disponibili. Autohtonii, toți, erau credincioşi cauzei aliaților. Satele Taivu, Tasimboko şi Tetere fuseseră părăsite de multă vreme.

Şi serviciul de informații al lui Kawaguchi funcționa de altminteri defectuos. El credea că apărătorii, puțini la număr, vor da înapoi în fața autorității „spirituale” copleşitoare a

săbiilor şi baionetelor japoneze. Astfel şi lui i-a fost uşor să citească propriile sale convingeri în instrucțiunile lui Hyakutake, deşi acestea erau neîndoios clare. Generalul comandant al Armatei 17 îi indicase lui Kawaguchi să cerceteze „forța inamicului, poziția şi terenul”, să vadă dacă era „posibil sau nu să se obțină un succes rapid într-un atac împotriva aerodromului cu efectivul actual la dispoziție”. Dar Kawaguchi nu era înclinat să piardă timpul „cu cercetarea” forței inamicului, poziției şi terenului.

Înainte de a părăsi insulele Shortland, generalul japonez îşi făcuse planul său. El hotărîse să ocupe aerodromul pe 13 septembrie printr-un atac din trei direcții:

a) Lovitura principală, atacul prin surprindere executat de un batalion din Regimentul 124 infanterie şi două batalioane rămase din regimentul lui Ichiki, va fi condusă de el însuşi şi va înainta din sudul aerodromului.
b) Un batalion din Regimentul 124 va trebui să lovească, simultan, spre vest, prin junglă, spre Tenaru.
c) De la Matanikau, colonelul Oka cu două batalioane întărite se va îndrepta spre nord-est către Lunga Point, va trece rîul Lunga şi va lovi aerodromul dinspre nord-vest.
d) Efortul principal va fi sprijinit de focul artileriei navale şi prin lovituri aeriene.

Această formulă tactică sugerează că generalul Kawaguchi a petrecut mai mult timp comandînd manuale decît conducînd aplicații în teren. În felul acesta, chiar înainte de a ajunge pe insulă, Kawaguchi dăduse de belea.

Cearta finală a comandantului brigăzii cu amiralul Tanaka, de asemenea, a avut un gust amar. Amiralul se opusese cu putere să transporte în şalupe ultimii 1 000 de oameni ai brigăzii lui Kawaguchi pe Guadalcanal dar, pentru a păstra armonia armată-marină, serios încordată, la Rabaul au fost înlăturate obiecțiile. În felul acesta:

„Efectivul rămas din Detaşamentul Kawaguchi, numărînd 1 000 de oameni, îmbarcaţi pe 48 de şalupe de debarcare mari şi mici, a plecat în noaptea de 2 septembrie din partea de nord a insulei Isabel. Ascunzîndu-se în timpul zilei şi înaintînd noaptea, trupele erau programate să părăsească extremitatea sudică a insulei Isabel în noaptea de 4 septembrie şi să debarce pe vîrful nord-vestic al Guadalcanalului în zorii zilei de 5 septembrie".

Tanaka a lăsat în voia soartei grupul de şalupe şi pe 4 septembrie a executat cu succes o acţiune de noapte:

„Trupele din Forţa de debarcare „Rat" au reuşit să debarce fără nici o piedică din partea inamicului. După debarcarea trupelor, divizionul de distrugătoare a înaintat în direcţia locului de ancorare al inamicului şi a angajat şi scufundat un crucişător auxiliar. Divizia a bombardat după aceea aerodromul de pe Guadalcanal, provocînd incendii care au durat o oră, şi apoi s-a întors fără nici o pierdere".

În aceeaşi noapte, ambarcaţiunile forţei de debarcare au părăsit coasta sudică a insulei Isabel, escortate de crucişătorul *Sendai* şi trei distrugătoare:

„Forţa de debarcare s-a despărţit la un punct aflat la 21 de mile marine nord de punctul desemnat pentru debarcare în zorii zilei de 5 septembrie şi a înaintat independent".

Şalupele au întîlnit o mare agitată şi au fost reperate de recunoaşterea efectuată în zori de pe Henderson. În următoarele ore, şalupele aruncate de valuri încoace şi încolo şi ocupanţii lor deznădăjduiţi au fost bombardaţi şi mitraliaţi fără încetare.

„Din cauza vremii rele şi a inconvenientelor provocate de aviaţia inamică pe drum, ei au suferit pierderi grele, forţa de debarcare fiind ruptă în două”.

Aproape 300 de oameni au debarcat pe Savo şi un număr puţin mai mare, inclusiv colonelul Oka, lîngă Cap Esperance. Cei de pe Savo au ajuns în noaptea următoare la Kamimbo. Patru sute de ofiţeri şi soldaţi pieriseră pe mare.

9. „MORI, INFANTERISTULE MARIN !”

Generalul Vandegrift a înţeles că bătălia de la Ilu a fost doar un preludiu al unor tentative mai consistente de recucerire a celor cîţiva acri de pămînt stăpîniţi acum de infanteriştii de marină. Numeroase mărturii indicau o activitate intensă în afara poziţiei atît de precar ocupată. Cercetaşii din rîndurile populaţiei băştinaşe au raportat debarcări japoneze în vest, la Tassafaronga şi golful Kamimbo, precum şi în est, lîngă satul părăsit Tasimboko.

În timpul primei săptămîni a lui septembrie, Vandegrift, prudent, dar nu şovăitor, a decis să lovească cu suficiente forţe pentru a deregla concentrarea inamică. Ştia că Regimentul 7 infanterie marină, întărit, era în drum din Samoa către Pacificul de Sud [1]. Mai ştia că Ghormley dorea să trimită această unitate de luptă, atît de necesară pe Guadalcanal, în insulele Santa Cruz. Regimentul 7 de infanterie marină constituia o forţă de valoare, utilizarea acestuia intrînd însă în jocul ipotezelor. Situaţia imediată ridica propriile sale imperative. Vandegrift nu putea să mai

[1] Cînd a început îmbarcarea Regimentului 7 infanterie marină în Samoa, comandantului unităţii i s-a comunicat că urma să fie trimis în Noua Zeelandă pentru continuarea instrucţiei, după care urma să fie transferat pe teatrul de acţiuni militare al forţelor subordonate lui MacArthur.

aştepte mult timp ca să-şi dea seama ce se petrece în jurul său. Dar nu îndrăznea să întreprindă nici o acţiune care nu putea fi îndeplinită între răsăritul şi apusul soarelui.

În situaţia existentă, generalul făcea faţă unor probleme tactice pentru care manualele nu ofereau nici o soluţie. Ca urmare a recentei sosiri de la Tulagi a Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină, amîndouă regimentele sale de infanterie aveau acum efectivele complete. Dar plajele pe care el trebuia să le apere împotriva unui atac aşteptat dinspre mare se întindeau pe 8 000 de iarzi, de la Ilu pînă la un punct la vest de Kukum. Amîndouă flancurile, de est şi vest, se arcuiau în adîncimea junglei pe o distanţă de 1 500 de iarzi. Şase batalioane nu erau suficiente pentru a apăra liniile constituite, a asigura adîncimea poziţiei şi a furniza rezervele necesare. Pentru a obţine o oarecare supleţe tactică el a ordonat lui Rupertus, în ultima zi a lunii august, să trimită pe Guadalcanal raiderii şi paraşutiştii.

La nici o oră de la sosirea sa pe insulă, Edson a recomandat efectuarea unei recunoaşteri în forţă fie către Esperance, fie către Taivu. Într-adevăr, ca răspuns la rapoartele băştinaşilor despre „Omul Jap” pe insula Savo, el a trimis acolo în ziua de 4 septembrie un detaşament compus din două companii cu navele *Little* şi *Gregory*. Pe Savo nu se aflau trupe inamice, dar plaja murdară, cu urme de petrol şi morminte nou-săpate, puţin adînci, în care autohtonii au îngropat cadavrele aruncate de valuri pe ţărm, mărturiseau furia bătăliei navale care şi-a luat numele de la această insulă odinioară liniştită.

Cele zece ore zadarnice pe care raiderii le-au petrecut căţărîndu-se şi coborînd pantele abrupte ale vulcanului stins de pe Savo au avut însă o urmare tragică. Încărcate cu ostaşi şiroind de sudoare, *Little* şi *Gregory* au sosit în largul lui Kukum cînd se lăsa înserarea şi, după ce au debarcat pasagerii lor epuizaţi şi au ridicat şalupele la bord, au constatat că nu mai dispuneau de timp suficient pentru a se îndrepta înainte de lăsarea nopţii spre portul Tulagi. Pentru acest motiv, navele s-au deplasat încet de la vest la est şi înapoi la vest, în Canalul Sealark. Aici, distrugătoarele de

mare viteză ale lui Tanaka, puternic înarmate, aflate pe prima porțiune a drumului de înapoiere dintr-o altă acțiune plină de succes la Taivu, le-au descoperit şi surprins.

Acțiunea a fost unilaterală şi scurtă. Japonezii au deschis focul la ora 2,08 a.m. Şapte minute mai tîrziu *Little* şi *Gregory*, cu bordajele subțiri, avînd plăcile rupte de focul precis al artileriei, au fost transformate în epave în derivă; cuprinse de flăcări, au sărit în aer, găsindu-şi astfel locurile de odihnă în Ironbottom Bay *. Marinarii au luptat să supraviețuiască în apele negre care au înghițit atît de repede navele lor pătate de sînge.

*

Pe 3 septembrie, la o oră după lăsarea nopții, un mesaj urgent a sosit la centrul de operații aeriene. Anunțîndu-se că un avion DC-3 urma să aterizeze din moment în moment, în mesaj se cerea ca pista să fie iluminată. Şapte Jeep-uri au fost adunate în grabă şi aşezate la capătul de sud al pistei, pentru a asigura iluminarea ei. Avionul de transport a aterizat mugind, roțile lui trecînd la cîteva picioare deasupra capetelor şoferilor. Acest avion a adus la Guadalcanal un general de brigadă din aviația infanteriei marine, cu umerii puternici şi părul alb, Roy S. Geiger. De la obținerea brevetului de pilot în 1916, Geiger zburase pe fiecare tip de „ladă zburătoare”, de la *DH* şi *Jennie* din primul război mondial, la avioanele de transport *Fokker* sau *Ford* şi pînă la cele mai noi avioane de vînătoare produse de firma Grumman. Îl însoțeau la fel de experimentatul colonel Louis E. Woods, şeful statului major al Brigăzii 1 aviație a infanteriei marine şi ofițerul său cu cercetarea, locotenent-colonelul John C. Munn.

Geiger era zgîrcit la vorbă, rece şi, spun unii, nemilos. El era cu certitudine hotărît să stoarcă ultimul dram de

---

* Ironbottom Bay sau Fond de Feraille – nume dat de marinarii americani şi de către istorici pentru a desemna zona cuprinsă între Guadalcanal, Florida şi Savo, unde s-au dat numeroase bătălii navale şi au fost scufundate multe nave de război americane şi japoneze (N.tr.)

performanță de la oameni şi maşini. Şi a făcut-o. Din pagoda lăsată moştenire de japonezi, el şi micul său stat major pe care energicul Woods îl conducea, a luat personal controlul acțiunilor aeriene. Aviatorii dovediseră deja o excepțională capacitate de zbor înainte ca Geiger să vină; acest bărbat, cu o figură aspră şi caracter de general roman, le-a insuflat însă un spirit nou. El cu Woods îşi făcuseră cariera de aviatori în carlingi deschise, nu pe scaune turnante. Amîndoi erau administratori buni şi erau mîndri de asta.

Geiger era croit din aceeaşi stofă ca şi Vandegrift; nici unul nu era de acord să lase inamicului satisfacția inițiativei fără obstacole. La 4 septembrie şi apoi în ziua următoare, SBD-urile lui au bombardat, au mitraliat şi au împrăştiat, la extremitatea sudică a insulei Isabel, trupele lui Kawaguchi, transportate în şalupe; în următoarele două zile, bombardierele în picaj au zburat peste „The Slot" pentru a lovi baza de hidroavioane japoneze de la Gizo Bay.

Spiritul ofensiv semnat de Geiger şi Woods era contagios; în cele cîteva zile după sosirea lor, „numărul unu" din „parada şlagărelor" de pe Guadalcanal era o melodie cîntată în gura mare pe muzica lui „On the Road to Mandalay":

„În „comandamentul" Cactus
Unde curge alcool gratis
Se coc misiuni urgente
Pentru Grupul 23.
Cînd proiectilele explodează în palmieri
Auzi „comandamentul" cum spune:
Umpleți cu benzină burțile avioanelor băieți,
Luați cercetaşii la Gizo Bay.
Trimiteți o încărcătură la Gizo Bay
Unde flota japonezilor îşi petrece ziua
Şi apoi, poți auzi avioanele Betty *bombardînd*
De la Rabaul la Lunga Quay.
Loviți drumul către Gizo Bay
Unde hidroavioanele Zero *se joacă*
Şi mugetul bombelor cade ca un tunet
Pe băştinaşii de peste drum".

Cei pe care treburile îi aduceau pentru scurt timp pe

Henderson, în acea perioadă, cînd se întorceau la statul major descriau unitatea aeriană a lui Geiger ca trăgînd să moară. La drept vorbind, această descriere era o minunată prezentare trunchiată a lucrurilor. Dar nici chiar copleşitorul simț al urgenței, reflectat în rapoartele vizitatorilor, nu era suficient ca să declanşeze acțiunile solicitate: materialele de acoperire a pistei, bombele, benzina şi echipamentul de construcții soseau în „jalnice rate care întîrziau”. Din pistă, numai o porțiune de 1 000 picioare era pardosită. După fiecare ploaie torențială, restul devenea o mlaştină acoperită cu făgaşe şi hopuri pe care chiar jeepurile o parcurgeau cu greutate. Singurul element salvator consta în faptul că pista se usca destul de repede.

*

În dimineața zilei de 6 septembrie, Edson a vizitat Serviciul operații al diviziei pentru a discuta cu şeful acestuia. El i-a găsit pe Thomas şi pe agresivul său adjunct, Merrill Twining, ocupați cu planificarea unui raid de felul celui pe care tocmai venea ca să-l propună. Seara, Twining s-a dus cu maşina la păduricea de palmieri din spatele lui Kukum, pentru a-l informa pe Edson că Vandegrift îi aprobase propunerea de a face o incursiune la est pentru a nimici concentrarea inamică semnalată la Tasimboko.

Tocmai cînd Twining discuta cu Edson, distrugătoarele lui Tanaka se apropiau de Cap Esperance pentru a debarca la miezul nopții, lîngă Kokumbona, statul major şi cel de-al doilea batalion din Regimentul 124 infanterie, comandat de colonelul Akinosuka Oka. În zori, trupele lui Oka, avînd în frunte drapelul regimentului, au început înaintarea spre Matanikau, pentru a sprijini efortul principal întreprins de forțele lui Kawaguchi. Pe la prînz, în ziua de 7, Oka a fost informat printr-o radiogramă că unitățile generalului au întîmpinat rezistențe neaşteptate în junglă.

Mesajul a făcut vîlvă la Rabaul şi Tokyo. Statul Major General Imperial Japonez aflase că la 5 septembrie un puternic convoi american a sosit în insulele Fiji, găsindu-se

probabil în drum de la Hawaii către Guadalcanal [2]. Era evident necesar ca forțele lui Kawaguchi să grăbească înaintarea şi Hyakutake a ordonat ca atacul să fie lansat în noaptea de 12. Generalul a răspuns că va face tot ce-i stă în putință ca să respecte termenul şi a trimis un curier pentru a-i transmite schimbarea intervenită în plan şi colonelului Oka. La rîndul său, Mikawa şi-a refăcut programul de sprijin cu foc de artilerie. Statul major al Flotei 11 aeriene a alarmat o escadrilă de avioane *Zero* şi i-a ordonat să decoleze cu destinația Henderson, în ziua de 12 septembrie sau imediat după; a mai ordonat ofițerului comandant al detaşamentului de transporturi aeriene să expedieze, imediat ce Vandegrift ar fi capitulat, piesele de schimb esențiale şi personalul de întreținere al aerodromului recucerit.

*

După ce s-a întunecat, pe 7 septembrie, raiderii s-au îmbarcat pentru Tasimboko pe distrugătoarele de transport *Manley* şi *McKean* şi pe şalupele „Yippies" [*] 346 şi 298, acționate cu motoare Diesel [3]. Aruncînd o ploaie de scîntei roşii, strălucitoare, aşa cum pufăiau înaintînd către est prin întuneric, cu motoarele duduind puternic, şalupele „Yippies" îşi anunțau prezența tuturor acelora care nu erau orbi sau surzi.

Japonezii de la Taivu nu sufereau nici de una şi nici de cealaltă dintre aceste afecțiuni, dar norocul joacă feste curioase în război. Pe cînd şalupele se îndreptau spre plajă, transportoarele *Fuller* şi *Bellatrix*, aflate în drum către Lunga, sub acoperirea unui crucişător şi a patru distrugătoare, au apărut la orizont dinspre răsărit. Militarii din ariergarda lui

---

[2] În realitate, din Samoa. Acest convoi a transportat Regimentul 7 infanterie marină şi Batalionul 5 apărare.

[*] Nume dat în timpul celui de-al doilea război mondial şalupelor pentru patrulare în porturi şi şantierele navale – termenul vine de la inițialele cuvintelor Yard Patrol (Y.P.) (N.tr.)

[3] Infanteriştii de marină numeau aceste vedete „Yippies" (YP-uri), după simbolul YP pe care îl purtau în registrele marinei.

Kawaguchi, tulburați și înspăimîntați de amploarea debarcării în curs de desfășurare, au rămas doar atîta timp cît era necesar să transmită un mesaj și, abandonînd masa caldă de dimineață, armele și două tunuri antitanc cu care ar fi putut distruge șalupele de debarcare încă din apă, s-au refugiat în junglă. Raiderii au debarcat nestingheriți, au scos închizătoarele de la tunuri, le-au aruncat în mare, și apoi au pătruns în interiorul insulei o jumătate de milă, îndreptîndu-se către vest printr-o plantație de cocotieri. În momentul cînd a primit neașteptata știre de la eșalonul său de servicii – aproximativ 300 de soldați din subunități de aprovizionare și transmisiuni – Kawaguchi nu a mai putut face altceva decît să-i ordone să „dea piept cu inamicul”. Nici vorbă de a se mai putea întoarce pentru a-i acorda ajutor.

Generalul nu-și exagera dificultățile. Cu peste 3 000 de oameni, el își croia drum prin jungla umedă, putrezită. Udați pînă la piele de ploile torențiale și scăldați ore întregi în sudoare, ostașii săi înaintau pas cu pas într-o coloană șerpuitoare, lungă de peste trei mile, alunecînd și poticnindu-se prin mlaștinile adînci pînă la gleznă, spre pozițiile de pe care trebuiau să lanseze, prin surprindere, atacul planificat asupra aerodromului.

La Rabaul, știrile despre contradebarcarea americană au produs neliniște. Pesimist, Hyakutake a transmis prin radio Statului Major General Imperial Japonez că Kawaguchi era „prins la mijloc”. Mikawa a planificat un bombardament de noapte cu artileria de pe un crucișător și opt distrugătoare. Tokyo a alarmat două batalioane din Batavia ordonîndu-le să se pregătească și să plece imediat. Tanaka a îmbarcat imediat un batalion din Detașamentul Aoba în distrugătoarele disponibile și l-a expediat rapid la Kamimbo. Comandantul Armatei 17, de asemenea, a ordonat Regimentului 41 infanterie să se concentreze la Kokoda pe pista Buna-Moresby, pentru a fi gata să se deplaseze din Noua Guinee în insulele Solomon. „Red Mike” Edson ar fi avut toate motivele pentru a se bucura de urmările păcălelii provocate de raidul său.

În timp ce raiderii se îndreptau spre vest de Taivu,

distrugătoarele şi şalupele „Yippie” s-au grăbit să se întoarcă la Kukum pentru a aduce paraşutiştii în scenă. În acest timp, ariergarda lui Kawaguchi şi-a strîns suficienți oameni pentru a mînui două tunuri de munte şi două obuziere ascunse în păduricea de cocotieri. Puştile-mitralieră *Nambus* au început clănțănitul lor aducător de moarte. Deşi Edson era partizan al acțiunilor desfăşurate sub protecția unui foc puternic, cea mai importantă subunitate de sprijin pe care o avea la dispoziție era un pluton de aruncătoare de mine de 60 mm. În aceste condiții, el a cerut imediat sprijin aerian apropiat şi în 50 de minute avioanele P-400, cu bot de rechin, ale lui Dale Brannon, se aflau deasupra cîmpului de luptă aşteptînd instrucțiuni. Concomitent, o companie de raideri, dirijată de cercetaşii lui Clemens, a pornit pe o cărare din junglă ca să încercuiască flancul drept al inamicului. Pe la prînz, compania s-a desfăşurat în dispozitiv de luptă, lîngă Tasimboko, mult în spatele apărătorilor. Surprinşi, japonezii au fugit, abandonînd 27 de morți, piesele de artilerie şi şase mitraliere grele. Dintre japonezii căzuți, mulți erau împuşcați în spate.

Prada a fost bogată, dar acum nu era timp pentru încărcarea armelor, tehnicii şi alimentelor capturate, deşi toate ar fi putut să fie utilizate avantajos. Obiectele pe care infanteriştii marini au pus mîna, cu excepția unei jumătăți de duzină de puşti-mitralieră *Nambus*, cu încărcătoare şi muniții, au fost sistematic distruse. Cincizeci de soldați aveau misiunea să facă găuri cu baionetele în cîteva mii de cutii de conserve cu carne de vacă şi de crab, în timp ce alții goleau sute de saci cu orez în valurile mării.

Dick Tregaskis, norocosul corespondent al agenției INS *, adoptat de raideri, a cotrobăit prin jur şi a umplut o pătură militară japoneză cu documente, caiete de note, hărți terestre şi maritime; infanteriştii marini au sfărîmat un puternic aparat de radio şi au ars cinci barăci acoperite cu frunze, pline cu provizii variate. Edson privea scena cu satisfacție. La ora patru, el a ordonat trupelor să se îmbarce şi după cîteva

---

* INS = International News Service – Agenție de presă (N.tr.)

minute toată lumea era în drum către Kukum.

În timpul rapidei curse de întoarcere la bază, comandantul batalionului a descoperit că, în dezordinea prezentă la o îmbarcare în grabă, fiecare ofițer şi soldat era îndoit de mijloc sub greutatea cutiilor de conserve de carne de crab şi de vită în sos de soia. Douăzeci şi una de lăzi de bere japoneză şi şaptesprezece sticle de jumătate de galon cu *sake*, şi-au găsit de asemenea, locul la bordul lui *Manley*.

„Aceasta nu este o adunătură de japonezi”, i-a spus, enigmatic, Edson lui Thomas. Cîteva ore mai tîrziu, după ce a examinat materialul adus la baraca camuflată a serviciului de informații, „Pappy Moran” a confirmat că, într-adevăr, nu era vorba de o adunătură. Cercetaşii lui Clemens au adăugat rapoartelor lor atente o informație: un puternic detaşament de japonezi – probabil mai mult de 3 000 de militari – se afla în mişcare de la Tetere în direcția sud-vest.

În dimineața următoare, hărți şi fotografii erau desfăşurate la serviciul operații al diviziei, iar ultimele rapoarte de la patrulele de cercetaşi studiate. La sfîrşit, după o lungă discuție, Thomas s-a întors către Edson spunînd: „Ei vin”. Edson bănuia, de asemenea, că japonezii veneau. Dar din ce direcție ? Indicînd cu degetul arătător de-a lungul unei fotografii aeriene a spus cu vocea sa guturală: „Aceasta pare să fie o bună cale de acces”.

Linia luminoasă subliniată de Edson reprezenta o creastă de coral spartă, accidentată, acoperită cu kunai *, care ducea, paralel cu Lunga, la sud de aerodrom. Jungla acoperea pantele ei de sud, est şi vest; la nord, terenul se sfîrşea printr-o pantă blîndă către atît de des bombardatul Henderson. Vandegrift a hotărît – trecînd peste opinia statului său major – să-şi stabilească, în apropierea crestei, un nou punct de comandă. Era prea dezgustat şi obosit să tot sară în şi afară din adăpostul de lîngă aerodrom; spera ca la noul punct de comandă să găsească o oarecare linişte.

Pe cînd generalul îşi muta sediul într-o zonă unde se gîndea că o să fie mai puțin deranjat de bombele japoneze,

* Denumirea locală a unei specii de iarbă înaltă. (N.tr.)

Ghormley, aflat la Nouméa, chibzuia în fața celui mai deosebit mesaj pe care l-a primit de la Nimitz. Acesta îi ordona să-i dea lui MacArthur un regiment întărit de „trupe de desant maritim experimentate” împreună cu trei nave de transport şi o navă de aprovizionare necesare asigurării deplasării unității în condiții de luptă ! Amiralul era nedumerit; Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore, care elaborase această instrucțiune stranie, ştia la fel de bine ca şi el, că singurele astfel de trupe din întreg Pacificul de Sud erau acum angajate în luptele purtate cu inamicul în insulele Solomon. Poate că „şefii” doreau ca el să trimită generalului MacArthur chiar Regimentul 7 infanterie marină, care se găsea în drum către această zonă ?

Pentru a ieşi din impas, l-a întrebat pe Turner ce-i recomandă să facă. Comandantul Forței de desant maritim, stăpînindu-se cu greu, i-a răspuns:

> „Singurele trupe de desant experimentate din Pacificul de Sud sînt cele de la Guadalcanal şi retragerea lor este de neconceput”.

Regimentul 7 infanterie marină, a continuat Turner, era în garnizoană în insula Samoa de cîteva luni şi în nici un caz nu era pregătit să execute o debarcare prin luptă. Deşi Ghormley nu a solicitat nici o propunere, Turner i-a dat una. Avea nevoie vădită de aşa ceva:

> „Vă rețin, cu respect, atenția asupra poziției actuale nesigure, a Guadalcanalului… Forța navală şi aeriană adecvată nu a fost făcută disponibilă… Vandegrift a insistat în permanență să fie întărit imediat cu cel puțin încă un regiment… Eu am aceeaşi părere”.

La începutul lui septembrie, fiecare comandant al forțelor celor două părți angajate în luptă – Kawaguchi, Ghormley, Hyakutake, Turner, Vandegrift – avea propriile sale necazuri. Geiger şi Woods nu făceau excepție. Pentru aviatori, fiecare zi aducea o nouă problemă şi nu era singura ce trebuia

rezolvată. Pierderile de material creşteau în mod alarmant; pe 8 septembrie, opt avioane s-au deteriorat în timpul decolării. Posibilitățile primitive de reparații nu au permis decît recuperarea a două aparate; celelalte şase au fost tîrîte în „curtea oaselor” pentru a li se lua piesele refolosibile. Două zile mai tîrziu, Geiger a putut să numere doar 11 avioane *Wildcat* disponibile din cele 38 care aterizaseră acolo pînă la acea dată. Cum el supraveghea posac grămada crescîndă de sfărîmături, un pilot de vînătoare a făcut următoarea remarcă unuia dintre membrii statului major al lui Harmon, aflat în vizită: „În acest ritm, ne putem bate singuri fără nici un ajutor din partea japonezilor”.

Lipsurile acute de cartuşe de pornire, bombe, oxigen, gloanțe perforante şi incendiare, cauciucuri şi lubrifianți se succedau de o manieră deconcertantă. Şi, mai mult decît orice, era problema benzinei. Forța aeriană trăia de pe o zi pe alta în stare de criză. Şi cînd una era depăşită, alte două luau proporții. Piloții erau aproape epuizați, cazurile de malarie se înmulțeau, nu erau imuni.

Încă de la sfîrşitul lui august, subsecretarul de stat al marinei, James Forrestal, în acea vreme în vizita în Pacificul de Sud, a comunicat prin radio prietenului şi colegului său, adjunctul secretarului de stat al Ministerului de Război pentru problemele aerului, Robert Lovett, despre nevoia disperată de a avea mai multe avioane de vînătoare capabile să acționeze la altitudinile necesare pentru intercepție. Avioanele P-400 ale armatei nu puteau pur şi simplu să urce. Aveau nevoie de noul P-38 *Lightning*; trei zile mai tîrziu după apelul făcut de Forrestal la Lovett, Ghormley a apelat într-un mod asemănător la MacArthur. Amiralul cerea „o mică cantitate” de avioane P-38. MacArthur nu avea de unde să dea; el avea numai şase.

Dar în timp ce McCain, Turner şi Vandegrift îl bombardau pe Ghormley cu cereri urgente pentru avioane de vînătoare, avioane *Wildcat*, nefolosite, se aflau disponibile în Pacificul de Sud. Acestea, care făceau parte din grupul aerian al lui *Saratoga*, zburaseră în ultima zi a lui august, la baze în Noua Caledonie şi Hebride, cînd marele portavion a fost lovit

de o torpilă lansată de submarinul inamic I–26; au rămas la noile baze fără a mai fi transferate.

Din punctul de vedere al subordonării, aceste avioane de portavion nu erau sub comanda lui Ghormley şi deci nu putea să dispună de ele. Aparatele aparţineau viceamiralului Fletcher care continua să opereze în zona lui Ghormley, dar sub comanda lui Nimitz. Fletcher, se subînţelege, doritor să menţină integritatea grupului aerian al acestui portavion – chiar dacă el nu avea în acel moment nici un portavion în stare operativă de pe care grupul să poată să zboare – obţinuse promisiunea de la Ghormley că avioanele lui de vînătoare nu vor fi trimise la Guadalcanal. Aceasta era atunci situaţia. Marina avea avioane de vînătoare disponibile, pilotate de aviatori experimentaţi, care puteau să ajungă pe Guadalcanal în trei ore. Dar ei erau legaţi de bazele din spate. Şi nu numai din cauza unei probleme tehnice de comandă, ci şi pentru că doctrina marinei prevedea că avioanele de portavion trebuie „în mod normal" să opereze de pe portavioane.

Cu toate acestea, la 10 septembrie, Nimitz a rezolvat problema şi a transferat toate avioanele de portavion „care pot fi disponibile" lui Ghormley, ca să le folosească cum va crede de cuviinţă. ComSoPac a acţionat acum cu vigoare, nu întotdeauna caracteristică lui şi, în ziua următoare, a ordonat locotenent-comandorului LeRoy C. Simpler să zboare „imediat" cu cele 24 de avioane *Wildcat* din escadrila sa „Vînătoare Cinci" de la Espíritu la Henderson. Simpler a executat imediat ordinul.

Escadrila nu a aşteptat mult pentru a-şi arăta utilitatea. A doua zi după ce au sosit, la amiază, piloţii lui Simpler s-au ridicat pentru a ataca un grup de bombardiere escortate de douăzeci de avioane *Zero*, care au acoperit totul, pînă la o distanţă de o milă în jurul pagodei, cu bombe incendiare, bombe explozive şi „daisy cutters" *. Împreună cu aviatorii

* *Daisy cutters* – expresie argotică pentru a desemna bombele şi proiectilele reglate să explodeze în apropierea suprafeţei pămîntului. (N.tr.)

infanteriei marine, zburătorii din aviația flotei au doborît 16 avioane japoneze. Un pilot american a fost ucis într-o aterizare forțată.

Douăzeci şi patru de ore mai tîrziu, au mai avut loc două raiduri. Luptele aeriene erau crîncene. „Alarma Roşie” (starea de pregătire pentru luptă nr. 1) anunțată întîi pe la mijlocul dimineții, a rămas în vigoare cea mai mare parte a zilei. Între „Alarmele Roşii” au sosit alte avioane de portavion; în trei zile Ghormley a dislocat pe insulă un total de 60 de avioane. Poate suficient pentru a menține un timp o stare de echilibru stabil, poate nu.

Pentru că numai într-o singură zi – 12 septembrie – contraamiralul Yamagata a adus mai mult decît dublul acestui număr de avioane la Vunakanau şi Lakunai [4].

*

Pe 10 septembrie, după masa de dimineață compusă din orez fiert şi cartofi deshidratați, raiderii şi paraşutiştii au părăsit tabăra şi au început să înainteze către o creastă situată la sud de aerodrom. „Prea multe bombe şi proiectile aici lîngă plajă”, a remarcat Edson. Ne mutăm într-un loc mai liniştit”. Zîmbea. Marşul către zona pe care colonelul a ales-o ca o „tabără de odihnă” a fost de două ori întrerupt de raiduri aeriene, dar la ora două, elementele înaintate din grupul său mixt, 700 de oameni în total, au atins creasta. Edson i-a desfăşurat pe măsură ce soseau: raiderii în jurul movilei sudice, cu compania din flancul drept desfăşurată dispersat către Lunga; paraşutiştii – acum comandați de Torgerson – la stînga.

Albia în care punctul de comandă a fost instalat era la 100 de iarzi spre sud de punctul stabilit pentru statul major al diviziei. Aici, rezerva lui Edson, o companie epuizată, a săpat adăposturi individuale puțin adînci, iar transmisioniştii căpitanului William D. Stevenson au amenajat un adăpost

---

[4] Flotila 26 aeriană avînd în compunere 140 de avioane, mai mult de jumătate din ele avioane de vînătoare de tip *Zero*.

pentru centrala telefonică.

În dimineața următoare, cîțiva infanteriști marini au tăiat cu baionetele plantele agățătoare din jur. Unii au întins un baraj din cei cîțiva iarzi de sîrmă ghimpată disponibilă; alții au săpat adăposturi individuale. Anunțul că un raid de rutină era pe cale de a se produce, nu a deranjat pe nimeni. Japonezii bombardau totdeauna aerodromul. Dar de această dată obiectivul nu avea să fie aerodromul. Era creasta. Asupra ei, 26 de avioane *Betty* au descărcat, serie după serie, bombe de 500 de livre, amestecate cu discernămînt cu „daisy cutters”. Infanteriștii de marină au scurmat cîțiva inci mai adînc în gropile lor individuale ori s-au adăpostit în spatele buștenilor, scăpînd zgîlțîiți, dar teferi. Cei care au stat în picioare sau au alergat fără țintă – și cîțiva au făcut-o – au fost uciși sau răniți de schije. Și acum, scuturîndu-și în tăcere pămîntul clisos de pe haine, oamenii au înțeles dintr-o dată că japonezii vor veni în acea noapte, sau în alta, în orice caz curînd, năvălind cu urlete, așa cum au făcut-o și la „Tenaru”.

„Blestemată zonă de odihnă !”, a spus un caporal. „Blestemată zonă de odihnă !”.

Recunoașterile conduse înainte de înserare de Edson și de ajutorul său, la o distanță de o jumătate de milă către sud, nu au descoperit nimic. Dar cercetașii lui Clemens, care înaintau mai repede, au raportat despre o lungă coloană inamică, apropiindu-se de la răsărit către cursul superior al rîului Lunga. Japonezii erau acolo, dar unde ? Cu ce efectiv ? Tot ce putea să facă Vandegrift era să aștepte, să se pregătească și să spere că dispozitivul său era bine articulat. Și trebuia să fie: cu excepția Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină, acum în rezerva diviziei, nu mai avea trupe neangajate. Fiecare al doilea soldat se găsea în liniile rarefiate, organizate pentru acoperirea pozițiilor de apărare ale plajelor.

*

În timpul după-amiezii de 11 septembrie, Kelly Turner a

zburat de la Espíritu Santo la Henderson. El fusese puțin timp mai înainte la Nouméa, unde discutase cu amiralul Ghormley şi cu ofițerul său cu planificarea, DeWitt Peck, un colonel de infanterie marină cu pregătire superioară şi autoritar. Cînd Turner a păşit pe pămînt, Vandegrift i-a întins mîna şi i-a oferit ospitalitatea insulei. Sirena de alarmă aeriană a sunat chiar în acel moment. „Alarma Roşie” era în vigoare.

Mai tîrziu, generalul l-a însoțit pe oaspetele său la noul punct de comandă şi i-a promis un pat. Turner, vizibil încurcat, a scos din buzunarul său de la piept o bucată de hîrtie împăturită, un mesaj sec de la Marina Statelor Unite şi l-a înmînat lui Vandegrift fără să spună un cuvînt. Generalul a desfăcut hîrtia şi a început să citească. Pe măsură ce continua, rînd după rînd, el se îngălbenea şi se crispa în mod vizibil. Tot aşa pe tăcute precum a primit hîrtia, el a dat-o colonelului Thomas. Thomas a citit-o. Atmosfera din încăpere era acum pe bună dreptate electrizantă.

Acest mesaj conținea o analiză a situației inamicului elaborată de statul major al ComSoPac şi aprobată de acesta cu 48 de ore mai înainte. În esență, mesajul conținea aprecierea că forțe navale japoneze copleşitoare erau concentrate la Rabaul şi Truk, că efectivele aeriene de la Vunakanau şi Lakunai creşteau zilnic şi cîteva duzine de transportoare erau acum ancorate la Simpson Harbor, încărcînd provizii şi trupe. Un puternic atac se anticipa a fi lansat în zece zile, în două săptămîni, sau cu certitudine înainte de sfîrşitul celei de-a treia săptămîni.

Şi aceste date nu formau decît preambulul.

Urma o sinteză a situației ComSoPac-ului. Se menționau lipsurile în crucişătoare, portavioane, distrugătoare de transport şi cargouri. Evaluarea se încheia cu afirmația uluitoare că ComSoPac nu mai putea mult timp să sprijine infanteriştii marini de pe Guadalcanal.

Thomas a împăturit hîrtia şi a pus-o în buzunarul cămăşii (avea să o poarte în buzunarul său pînă în ziua cînd a părăsit insula, aproape trei luni mai tîrziu). Turner şi-a deschis valiza şi a scos o sticlă de scotch pe care a pus-o pe

masa goală. Apoi a spus: „Vandegrift, eu nu sînt înclinat să văd situația aşa de pesimist cum o face Ghormley. El nu crede că eu pot să aduc aici Regimentul 7 infanterie marină; eu cred. Am şi un plan ca să-i păcălesc cu succes pe japonezi. Acum, am adus o sticlă de whiskey din care o să bem ceva, vom discuta despre plan mai tîrziu". Discuția de mai tîrziu s-a încheiat cu recomandarea urgentă făcută ComSoPac-ului ca Regimentul 7 infanterie marină să fie adus de îndată.

Noaptea petrecută de amiral pe Guadalcanal nu a fost deloc odihnitoare. Timp de aproape două ore proiectilele trase de japonezi de pe nave au bumbăcit împrejurimile crestei apropiate. Cu ani mai tîrziu, Vandegrift remarca: „Tu ştii, Kelly gîndea că noi eram cu degetul în permanență „pe trăgaci", dar cînd acele proiectile au început să ne tăbăcească, şi-a schimbat părerea. Japonezii au făcut din el un credincios. Înainte de a pleca, în ziua următoare, mi-a spus că va aduce Regimentul 7 infanterie marină, şi că îl va debarca oriunde i-aş fi cerut" [5].

După ce l-a văzut pe Turner plecat, Vandegrift s-a dus să discute cu Geiger. Ce era de făcut dacă starea de necesitate, considerată iminentă de Ghormley, se amplifica ? Evident, toate avioanele trebuiau să fie pregătite pentru a-şi lua zborul de îndată. Şi Geiger ? Răspunsul său a fost fără echivoc. El va rămîne.

Concomitent, Thomas şi Twining discutau despre acelaşi subiect.

„Noi nu putem accepta un alt Bataan, Bill", a spus Thomas. „Noi vom înainta spre coline, către cursul superior al lui Lunga. Ne vom lua mîncarea şi gloanțele necesare".

Twining era de acord şi s-a dus la cortul său. Acolo, singur, a petrecut cîteva ore redactînd un proiect de ordin de operații scris de mînă, pe care l-a închis în casa sa de fier. Acest document nu poartă nici dată, nici număr de

---

[5] „Corespondență Vandegrift – Thomas – Twining". Twining nu a fost prezent la conferința amintită, dar a citit memorandumul cîteva ore mai tîrziu.

înregistrare.

*

În dimineața sosirii lui Turner, comandantul artileriei diviziei a decis să hoinărească împreună cu adjunctul său, locotenent-colonelul John Bemis. Pe creasta unde se organiza Edson, „Don Pedro” del Valle a adus secția sa regimentară de cartografiere. Lucrările nu le-au fost întrerupte; raidul zilnic a fost interceptat în apropiere de Henderson şi artileriştii desenatori s-au întors teferi, cu datele lor, la centrul de conducere a focului (FDC) * . Acolo, Bemis a muncit ca un sclav toată noaptea, făcînd grile pe hărți şi proiectînd planuri de foc.

Între timp, obuzierele de 105 mm ale lui del Valle s-au deplasat pe noi poziții, de pe care puteau să dea sprijin apropiat, dacă era necesar, lucrărilor de apărare de pe creastă. Observatorii înaintați s-au alăturat lui Edson într-un post de observare situat pe capătul de sud al crestei, au stabilit legătura cu FDC şi au condus reglajul tirului prin alegerea anticipată a reperelor.

Curînd după prînz, „Alarma Roşie” avertiza din nou asupra apropierii bombardierelor inamice. De această dată, infanteria marină s-a adăpostit rapid. De cîteva ori, echipe bine plasate s-au urcat la creastă şi au cercetat împrejurimile. Bombe explozive de un sfert de tonă zdrobiseră jungla înconjurătoare, „daisy cutters” de 250 de livre au sfîşiat vegetația cățărătoare de pe copaci şi au secerat iarba kunai înaltă de şase picioare.

Nici o avertizare suplimentară nu mai era necesară. Oamenii care au dormit numai intermitent în ultimele 48 de ore au adîncit în grabă adăposturile individuale. Au tăiat subarboretul pentru a îmbunătăți vizibilitatea tragerii în fața liniilor de apărare şi au întins cele cîteva bobine de sîrmă disponibile, luate de pe poziții mai puțin amenințate şi aduse cu jeep-urile. Cantități suplimentale de grenade şi benzi de

---

* Fire Direction Center (N.tr.)

muniție au fost aduse în amplasamente. Vandegrift şi-a deplasat rezerva în partea de sud a aerodromului; comandantul, căpitanul Joseph J. Dudkowski (lt.-col. Rosecrans suferise o dislocare la şira spinării în timpul unui raid din ziua precedentă), statul său major şi comandanții de companie au recunoscut drumurile de acces ce urmau a fi folosite dacă batalionul va fi chemat pe creastă în timpul nopții. Batalionul lui Cresswell din Regimentul 1 infanterie marină a fost plasat în spatele poziției lui Dudkowski. Tot ce putea fi făcut a fost făcut.

Cu întunericul a venit ploaia şi cu puțin timp înainte de ora 22 un crucişător şi trei distrugătoare au început bombardamentul de noapte. Dar de această dată ținta nu era aerodromul. Proiectilele se auzeau apropiindu-se ca trenurile de marfă şi explodau în jurul crestei. Unele au căzut scurt, altele au explodat înăbuşit în junglă, la vest de Lunga. Cînd focul de artilerie a încetat, au început acțiuni de tatonare ale japonezilor. Focul puştilor şi mitralierelor s-a dezlănțuit, cînd de-a lungul flancului drept, cînd de-a lungul flancului stîng. Aruncătoarele de mine au tuşit spasmodic; la cerere, artileria lui del Valle a împrăştiat, în fața liniilor, concentrările planificate. Numai pe dreapta, unde s-au furişat printre lăstarii înalți, au reuşit japonezii să-i disloce pe apărători. Aici, inamicul a izolat un pluton de raideri care, luptînd, a ieşit din încercuire şi s-a retras pe panta de vest a crestei. Şapte soldați lipseau.

Chiar înainte de primii zori, Edson şi-a retras flancul stîng. Acolo, paraşutiştii, care au fost atacați de vreo şase ori, intraseră într-o confuzie totală. În zori, care nu puteau veni prea devreme pentru infanteriştii marini, focul a încetat şi cum japonezii au şters-o în junglă, un contraatac local a recuperat poziția inițială a flancului drept, pierdută în timpul nopții. Singurul obiect de negăsit a fost pachetul sergentului plutonului, pachet ticsit cu corespondența nou-sosită şi încă nedistribuită. Nu au fost găsite niciodată corpurile celor şapte infanterişti marini dispăruți.

În dimineața zilei de 13 septembrie, după ce desfăcuse o conservă de carne, Edson i-a convocat pe comandanții de

companie. Şedea pe o buturugă, îmbucînd fără grabă cîte o lingură de amestec rece de friptură şi cartofi, mestecînd pe-ndelete.

„Au făcut o tatonare”, a spus el. O tatonare doar. Vor reveni. Dar poate nu tot atît de mulți”. Gura îi surîdea, dar ochii ba. Chibzuia cu gura plină de carne. „Sau mai mulți, poate. Vreau să întărim toate pozițiile, să punem în ordine toate rețelele de sîrmă, iar oamenilor să le dăm hrană caldă. Azi săpați, întindeți tare sîrmele şi trageți un pui de somn. De odihnă toți avem nevoie”. Ofițerii de stat major şi comandanții de companie, care stăteau pe vine în semicerc, bînd cafea călîie şi fumînd, s-au sculat în picioare. „Nipon-ul va reveni”, spuse Edson. „Vreau să-i fac o surpriză”.

Baza surprizei consta în a le cădea în spate de-a lungul crestei, printr-o comprimare şi întărire a poziției, pe flancuri. Schimbarea dispozitivului sporea în mare măsură cîmpul de tragere al armelor automate şi impunea atacatorului un parcurs cam de 100 de iarzi de la liziera junglei, înainte de a putea intra în poziția pregătită de luptă. În timp ce era obligat să străbată acest spațiu deschis, inamicul putea fi supus unui foc razant ucigător.

În realitate, presupunerea lui Edson că japonezii făcuseră în noaptea precedentă o „tatonare”, nu era corectă. Kawaguchi intenționase ca atacul său să fie unul decisiv.

> „... dar, din cauza junglei infernale, brigada era dispersată peste tot, scăpată complet de sub control. Niciodată, în viața mea, nu m-am simțit atît de neajutorat. Cînd m-am uitat în jur, i-am văzut doar pe primul meu aghiotant Yamamoto, pe devotata mea ordonanță Noguchi şi alți patru sau cinci. A fost o tragedie. Dacă nu am fi primit ordinul de la cartierul general să atacăm în noaptea de treisprezece, ar fi putut fi evitat un fiasco atît de jalnic”.

Kawaguchi era frustrat şi nu înțelegea nimic din situația în care se afla; la Rabaul, comandanții japonezi erau într-o situație şi mai rea. De la raidul întreprins de Edson asupra

punctului Tasimboko, ei nu au mai fost în stare să comunice nici cu eşalonul de ariergardă al brigăzii, nici cu generalul. La Vunakanau şi Lakunai, avioanele *Zero* şi transportoarele încărcate stăteau cu motoarele oprite, cu piloții şi echipajele aşteptînd cu nerăbdare, în barăci, ordinul de a zbura la Guadalcanal, pentru a asista la ceremoniile de capitulare. Adevărat, ultima veste de la Kawaguchi a fost primită cu vreo 36 de ore mai înainte. În conformitate cu mesajul transmis, generalul ar fi trebuit să ocupe aerodromul la 12 septembrie. Presupunerea firească era că a şi făcut-o. Dar faptul că nu se comunica nici o veste nouă era într-adevăr straniu !

Comandantul Flotei 11 aeriene a trimis patru avioane pentru a se informa asupra situației:

> „Se părea, fără a fi clar, că aerodromul fusese ocupat. S-au luat măsuri pentru a se notifica situația tuturor unităților implicate. Dar, după întoarcerea avioanelor de recunoaştere, a reieşit că aerodromul nu fusese încă ocupat. S-a presupus că forțele armatei şi-ar fi putut amîna atacul. De aceea, executarea planului propus a fost amînată cu o zi”.

Cu toate acestea, statul major al Flotei 11 aeriene a considerat că nu este bine să bombardeze aerodromul sau creasta, decizînd în schimb să atace o țintă de prima mînă, infanteriştii marini care debarcaseră cu şase zile mai înainte la Taivu, despre care se presupunea că se aflau în apropiere. La amiază, 26 bombardiere *Betty*, însoțite de o duzină de avioane de vînătoare *Zero*, au zburat la mică altitudine deasupra insulei Florida, lansîndu-şi încărcătura asupra eşalonului din ariergardă, înfometat şi dezorganizat, al lui Kawaguchi. Nu a avut loc nici o împotrivire antiaeriană şi piloții de vînătoare au profitat de ocazie pentru a mitralia cu furie Tasimboko. Țintele lor, membrii îngroziți ai detaşamentelor de aprovizionare şi transmisiuni ale lui Kawaguchi, au fost măcelăriți în timp ce încercau să întindă, pe nisipul de la țărmul mării, drapelele japoneze. Steagurile acestea, însîngerate şi ciuruite, au fost aduse mai tîrziu de

cercetaşii băştinaşi.

*

La ora nouă în acea noapte, „Louie Păduchiosul” * şi-a oprit motorul deasupra satului Kukum, a plutit cam un minut de-a lungul coastei, apoi a lansat o paraşută luminoasă, care lumina verde deschis deasupra centrului pistei de aterizare. La acest semnal, şapte distrugătoare aflate în radă la Lunga au început să bombardeze aerodromul Henderson. Bombardamentul a durat o oră. Pe durata acestor lungi 60 de minute, oamenii lui Edson s-au luptat pe creastă – pentru mult mai mult decît propriile lor vieți.

În valuri, două batalioane japoneze întărite, compuse din vreo 2 000 de oameni, au luat cu asalt alunecoasele pante. Aruncătoarele infanteriei marine, aflate în adăposturi, îşi azvîrleau minele atît de repede, pe cît le puteau lăsa încărcătorii să lunece pe țevile înroşite. Focul artileriei sfîrteca, cu schije de oțel, carnea japoneză. La dreapta, strigăte de „Banzai” se amestecau cu gemetele, iar undeva, la stînga, se auzeau strigăte de luptă. „Atac cu gaze ! Atac cu gaze !” țipau japonezii înaintînd în lumina verzuie a rachetelor de semnalizare. „Maline, you die !” **.

„Mai întîi veți mînca rahat voi, bastarzilor !”, striga un puşcaş mitralior.

Acest atac feroce a întors apărarea în jurul crestei precum fierarul îndoaie o potcoavă înroşită. Potcoava se contractă, dar nu se rupse, iar la ora 11 a survenit încetarea luptei: Kawaguchi şi-a retras trupele de asalt, pentru a se regrupa. Îngrămădiți la marginea junglei, japonezii bolboroseau. Infanteriştii marini şi-au păstrat sîngele rece şi au început să se pregătească pentru a face față unui nou atac.

---

* „Louie the Louse”, denumirea dată de americani unui tip de avion japonez de observare (N.tr.)

** „Mori, infanteristule marin !”. *Maline* reprezintă pronunțarea stîlcită de către japonezi a cuvîntului englezesc *marine* (N.tr.)

Cu cîteva minute înainte de miezul nopții, Kawaguchi a lansat un nou asalt. Dar Edson era sprijinit puternic de focul tunurilor şi aruncătoarelor. Concentrarea focului artileriei tocmai înaintea primei linii de apărare a tăiat în bucăți înaintarea japonezilor. Dar aceştia înaintau totuşi. „Scurtați focul”, striga Edson observatorilor artileriei lui del Valle. „Mai aproape !” „Mai aproape !” Tirul s-a scurtat.

Japonezii care se aruncau în gropile individuale ale infanteriştilor marini, ca să scape de moartea ce îi pîndea, erau zvîrliți afară cu totul. Duzini de morți şi de muribunzi, infanterişti marini şi japonezi, unii cu brațe şi mîini smulse, unii cu picioare zdrobite, unii cu piepturi străpunse, cu abdomene găurite şi cu obrajii mînjiți de noroi şi de sînge, erau tîrîți spre o stație primitivă de pansare, unde doi doctori din marină şi ajutoarele lor, cu lanterne camuflate, le aplicau garouri, le făceau transfuzii, le curățau şi pansau rănile.

Pînă la miezul nopții, infanteriştii marini ai lui Edson au respins două atacuri puternice. În contact direct, au rezistat unui inamic hotărît. Şi potcoava ținea încă strîns creasta. Mitralierele uşoare şi armele automate încinse îşi consumaseră muniția; cei din pozițiile înaintate nu mai aveau grenade. Maiorul Kenneth D. Bailey, o secție compusă dintr-un singur om, a făcut repetate drumuri pe brînci de-a lungul crestei bătute cu foc să aprovizioneze cu grenade şi muniții infanteriştii marini ghemuiți în gropile individuale. Edson, care se afla chiar în spatele primei linii, admonesta oamenii epuizați care se poticneau de el: „Du-te de unde ai venit. Singurul lucru pe care ei îl au şi voi nu-l aveți este curajul”.

La ora 2,00 a.m. un baraj de mine de aruncătoare a acoperit ambele părți ale crestei şi a tăiat firele telefonice cu divizia şi cu artileria de sprijin. Cinci minute mai tîrziu, rachetele de semnalizare au luminat din nou creasta. De-a lungul ei, japonezii alergau strigînd şi scandînd: „Maline, you die !”, „Banzai !”, „Maline, you die !”, „Banzai !”. Se aflau la mai puțin de 1 000 de iarzi de aerodromul Henderson.

Infanteriştii marini nu se gîndeau deloc la moarte; înjurăturile lor sălbatice şi obscenitățile se ridicau peste

zgomotul armelor automate. Un tînăr observator de artilerie a fost lovit; un sergent i-a luat locul şi a cerut sprijin cu foc, printr-o linie de comandă tocmai instalată de transmisionişti. La 2,30 a.m. japonezii s-au retras din nou. La fel a făcut şi Edson, repliindu-se pe pozițiile dinainte pregătite, pe o ultimă movilă. Creasta era tăcută. „Noi putem s-o ținem”, i-a murmurat el lui Thomas, pe un circuit cu destinație generală. Şeful operațiilor începuse deja să introducă în luptă rezerva diviziei, companie cu companie.

Batalionul 2 al Regimentului 5 infanterie marină a ajutat să se reziste şi în fața celor două atacuri purtate cu ezitări, înainte de zorii zilei, de trupele lui Kawaguchi. Rîndurile atacatorilor nu s-au mai ridicat de la pămînt; artileria care trăgea necontenit dincolo de marginea junglei le-a zdrobit. La ora 6, aviația de vînătoare a lui Brannan, zburînd la 20 picioare deasupra infanteriştilor marini, a început să sfîşie cu proiectile de 37 mm tufişurile junglei. Generalul japonez a dat ordin de retragere, lăsînd în urmă o creastă însîngerată, presărată cu cadavre. Corpurile a peste 500 de oameni, care au murit glorios pentru împărat, zăceau în pozițiile groteşti specifice celor ce se întîlnesc brusc cu moartea violentă. Capete cu limba scoasă, guri schimonosite. Nepătrunsa moarte se zgîia cu ochii sticloşi şi lipsiți de vedere la soarele dimineții.

Trăgătorii de elită japonezi au rămas însă activi; echipe de infanterişti marini au început să-i doboare din pomi sau din tufişuri. Un ofițer japonez mînuitor de sabie, a năvălit sălbatic în postul de comandă al lui Vandegrift şi a aruncat sabia, ca unul care ar mînui o suliță, spre un sergent de artilerie din infanteria marină. Sabia i-a trecut prin corp. Sergentul major de divizie Shepherd Banta, care mustra un furier în momentul acela, auzind strigătul de „Banzai !” a ieşit repede din cortul său, a scos pistolul şi l-a omorît pe japonez cu un singur foc. Apoi s-a întors în biroul său şi şi-a continuat treaba neterminată[6].

---

[6] „Corespondența Twining”. Colonelul Twining a fost martor la fapta lui Banta.

Pe creastă, infanteriştii marini continuau să aibă pierderi. La ora 8 a.m., un jeep cu cinci răniți grav mergea încet spre aerodrom. Ocupanții, inclusiv şeful de operații al lui Edson, maiorul Robert S. Brown, au fost ciuruiți de trei rafale trase de o puşcă-mitralieră *Nambu* [7].

În timp ce forțele principale ale lui Kawaguchi asaltau creasta, un alt batalion al brigăzii sale ataca pozițiile întărite cu sîrmă ghimpată ale batalionului locotenent-colonelului William J. McKelvy, din Regimentul 1 infanterie marină, aflat de-a lungul rîului Ilu, la aproximativ 2 000 de iarzi est de Edson. Şi aici, repetatele atacuri au fost respinse cu mari pierderi pentru inamic. În zorii zilei, cinci tancuri ale infanteriei marine s-au aventurat fără sprijin pe un teren mocirlos. Trei s-au împotmolit fiind perforate imediat de focul antitanc executat de inamic. Intervenția tancurilor i-a speriat pe japonezi care s-au retras curînd către est, spre Koli Point. În timpul după-amiezii, un atac din vest, organizat tardiv de colonelul Oka, a fost respins cu mici pierderi de ambele părți.

Aşa s-au terminat acțiunile desfăşurate în raionul cunoscut atunci sub nume diferite, între care „Creasta raiderilor” (Raiders Ridge) sau „Creasta însîngerată” (Bloody Ridge) sau, mai simplu „Creasta”. Nici un infanterist marin nu avea nevoie să întrebe *care* creastă. Mai tîrziu, acest teren acoperit cu iarbă a fost numit „Creasta lui Edson”, („Edson’s Ridge). Aici, raiderii au pierdut 135 de oameni, iar paraşutiştii 128. Dintre cei 263, 49 au fost omorîți şi 10 dispăruți [8].

Brigada lui Kawaguchi a fost foarte greu lovită. Angajînd în luptă 225 ofițeri şi 6 005 ostaşi, pierderile s-au ridicat la aproape 20 la sută:

ucişi şi dispăruți: 708, adică 29 ofițeri şi 679 soldați;
răniți în luptă: 505, adică ofițeri 13; soldați 492 [9].

---

[7] Autorul a identificat, cîteva minute mai tîrziu, cadavrul maiorului Brown.

[8] Cei zece dispăruți (şapte raideri şi trei paraşutişti) au fost considerați a fi morți.

[9] „Seventeenth Army Operations”, Kawaguchi, *opt.cit.* Brigada lui

Din cei 1 213 ofițeri şi soldați ucişi, dispăruți şi răniți, aproape 600 au căzut pe creastă. Destul de macabră este această cifră; ea devine şi mai deconcertantă cînd o raportăm la „Memoriul" postbelic al lui Kawaguchi, din care aflăm că în această fază a luptei au fost angajate doar două batalioane din cele trei planificate; este clar că cele două batalioane au fost aproape nimicite.

Ce s-a întîmplat totuşi cu batalionul locotenent-colonelului Kusukichi Watanabe, subunitatea despre care s-a presupus că „ar fi pătruns pe aerodrom" ?

Întregul batalion „a petrecut noaptea fără a fi întreprins nici o acțiune. Acest puternic batalion, unul pe care am contat eu cel mai mult, a fost condus complet greşit" – afirma Kawaguchi. „Cînd am auzit aceasta, nu mi-am putut opri lacrimile de dezamăgire, furie şi regret".

După ce şi-a redobîndit cumpătul, generalul a trimis după Watanabe:

„Laşule", a strigat el cînd s-a apropiat colonelul. „Fă-ți

Kawaguchi era formată din unitățile menționate mai jos, cu efectivele existente la plecarea din insulele Shortland:

Compania de stat major,

	Ofițeri	Soldați
Bg. 35 inf.	12	40
Regimentul 124 infanterie	120	3550
Batalioanele 2 şi 3 din Regimentul 4 infanterie	44	1272
	176	4862

Suplimentar:

Un pluton antitanc – 4 tunuri (două au rămas la Tasimboko);
O baterie de artilerie de munte – 4 tunuri (două cu Kawaguchi);
O baterie de obuziere – 4 tunuri (două cu Kawaguchi);
Un detaşament de transmisiuni;
Un detaşament medical;
Un detaşament de geniu;

Efectivul total se ridica la 210 ofițeri şi ceva mai mult de 6 000 soldați. Din efectivul inițial, circa 400 au fost pierduți în şalupe pe mare. Batalioanele 2 şi 3 din Regimentul 4 infanterie, care formau „Detaşamentul Ichiki", au fost încorporate în Brigada 35.

harakiri !” [10].

Probabil că japonezii nu şi-au dat seama, dar calvarul lor era departe de a se termina în dimineața zilei de 14 septembrie. Kawaguchi era pus acum în fața unei alternative disperate. El trebuia ori să se retragă spre Taivu, ori să-şi croiască drum prin junglă pentru a ajunge pe malul de vest al rîului Matanikau. A ales calea din urmă şi, pe la jumătatea dimineții, a început deplasarea spre sud, tăindu-şi drum spre izvoarele lui Matanikau. În coloană erau şi peste 400 de răniți purtați pe brancarde improvizate, cărate de cîte patru camarazi, adesea de şase. Retragerea s-a făcut fără surprize. Nu se afla nici o unitate de infanterie marină disponibilă şi capabilă să-i urmărească.

Batalionul de paraşutişti era decimat: din 377 de ofițeri şi soldați care au debarcat pe Gavutu, la 7 august, 212 erau atunci ucişi sau răniți –, pierderile în luptă atingînd peste 55 de procente. Raiderii erau într-o situație ceva mai bună. De la debarcarea pe Tulagi, cu un efectiv cu puțin peste 750 de oameni, ei au pierdut în luptă 234, peste 30 de procente. Rezerva diviziei care fusese introdusă în luptă pe părți, era dezorganizată pentru moment. Astfel, Kawaguchi era liber să-şi taie, cît putea de bine, drum spre libertate.

În timp ce lunga sa coloană se mişca încet peste crestele interminabile, prin văi adînci, unde încîlcitura de vegetație îi prindea ca pe insecte într-o capcană, la aerul umed şi greu se adăuga absența orezului. Scăpînd de atacurile aeriene neîncetate în zbor razant şi la adăpost de focul intens al artileriei, japonezii trebuiau să facă față acum unui nou inamic – foametea – mai persistentă şi mai nimicitoare decît proiectilele, bombele, şi gloanțele. Cînd treceau cu mers greoi, încet, povîrnişurile de sud ale muntelui Austen, îşi consumau ultimele mizerabile boabe de orez. Trei zile mai tîrziu, oamenii înfometați jupuiau cu unghiile scoarța

---

[10] Kawaguchi, *op. cit.* În realitate, Kawaguchi era mai îngăduitor. Colonelul avea o scuză foarte bună. Picioarele sale erau într-o situație aşa de grea din cauza mersului în junglă încît abia putea să se tîrască. Cauza pentru care el nu a predat comanda locțiitorului său rămîne însă un mister.

copacilor, smulgeau rădăcinile plantelor, iarba şi frunzele, rodeau curelele puştilor şi beau apă din smîrcuri. Au îngropat aruncătoarele de mine şi mitralierele grele, înainte de a escalada crestele lui Lunga au fost abandonate curînd şi puştile-mitralieră *Nambus*, aruncătoarele uşoare, muniția, căştile şi ranițele.

În după-amiaza celei de-a opta zi de agonie, avangarda lui Kawaguchi a atins pozițiile ariergărzii colonelului Oka. Prăpădiți, desculți, sleiți, cu hainele ferfeniță, păstrîndu-şi doar puştile, rămăşițele dezorganizate ale Brigăzii 35 s-au adunat lîngă Point Cruz. „Armata, observa mai tîrziu un ofițer de marină japonez, fusese obişnuită să lupte cu trupe de valoarea celor ale guvernului de la Canton.” [11]

CARTEA A TREIA

10. POZIȚII „APĂRATE CU ATÎTA INCERTITUDINE”

Dacă trupele lui Kawaguchi, bătute şi epuizate, sperau să se odihnească şi să prindă noi puteri în luminişurile de la vest de Matanikau, atunci ele s-au înşelat,

---

[11] „US Strategic Bombing Survey” (USSBS). Anchetă.

Contraamiralul Morison scria mai tîrziu: „Bătălia pentru creastă (Ridge) a fost una dintre acțiunile cruciale în cadrul războiului din Pacific. Ea a fost cîştigată ca urmare a conducerii inspirate a lui Edson şi a măiestriei şi curajului personal probate de infanteriştii marini. Dacă această bătălie s-ar fi încheiat altfel, aerodromul Henderson ar fi fost pierdut...” (Morison, *op.cit.*, vol. V, p.130).

pentru că nici japonezii de acolo nu aveau rezerve de hrană. Colonelul Oka, debarcat cu comandamentul Regimentului 124 infanterie, plus alte două batalioane cu efective reduse, dispunea de rații alimentare suficiente doar pentru a face față nevoilor unității proprii, pînă cînd Kawaguchi avea să captureze Hendersonul. După capitulare, colonelul se aşteptase desigur ca oamenii lui să o ducă cu orezul american sau cu ceea ce infanteria marină consuma în locul acestuia. Provizii fuseseră debarcate, în mod regulat, la Kamimbo Bay, dar colonelul era departe, la aproape 50 de mile distanță de acel centru de aprovizionare. Între orezul de la Kamimbo şi trupele sale se mai aflau şi cei vreo 2 000 de militari ai Forțelor Bazei 8 care, la 7 august, fugiseră din vecinătatea aerodromului cu mîinile goale. Detaşamente ale diferitelor forțe navale de debarcare sporiseră şi ele, cu alți 700, numărul japonezilor înfometați din extremitatea de vest a Guadalcanalului.

Şi lucrurile au continuat să se înrăutățească încă şi mai mult; inamicul „abandonat" continua să se agațe cu încăpățînare de terenul de aterizare. Cu propria sa unitate trecută la rații reduse, Oka nu-i putea hrăni pe vizitatorii nedoriți ce-i veniseră pe cap. O mulțime dintre cei răniți pe creastă erau acum bolnavi de malarie; sute de oameni sufereau de dizenterie şi cu toții erau la capătul puterilor, de pe urma calvarului din jungla nemiloasă. Răspunzător pentru apărarea liniei rîului, Oka nu avea altă alegere decît să-i împingă pe toți către vest, imediat ce ei nimereau în sectorul lui. La Kokumbona, la Tassafaronga, la Cape Esperance puteau găsi doctori, orez şi chinină.

Cineva consemnase într-un jurnal personal faptul că „niciodată n-a visat" că nucile de cocos i-ar putea salva viața „în acest groaznic loc". Camarazii săi, veterani, nu erau „decît piele şi os", „nişte sălbatici palizi". Îşi fumase ultima țigară; nu mai avea nici un chibrit şi umbla de colo pînă colo, „cu un fitil aprins", cerşind rămăşițe de tutun de la prietenii mai economi. În fiecare dimineață, pe deasupra capetelor le zburau avioane de bombardament şi de vînătoare; aşa că în cea mai mare parte a zilei stătea înghemuit într-un locaş

individual plin de noroi. „Deşi am văzut şi avioanele noastre, ele par să nu aibă nici un efect. Supremaţia maritimă şi aeriană este în întregime în mîinile inamicului. Am ajuns ca un om primitiv”. Acest soldat deznădăjduit nu mai găsea desigur nici o consolare, ascultînd emisiunile radio ale Tokyo-ului care-i descria pe americanii de pe Guadalcanal ca aflaţi în pragul unei morţi lente de foame, paralizaţi de frică şi aşteptau „baioneta mîntuitoare” destinată să le curme în curînd viaţa.

Primele rapoarte sumare privind dezastrul ce se abătuse asupra generalului-maior Kawaguchi au ajuns la Rabaul la 15 septembrie şi au provocat o serie de dezbateri la care au luat parte atît ofiţerii de stat major ai lui Yamamoto, cît şi planificatorii lui Hyakutake. Deliberările s-au concretizat în formularea unei cereri de trupe suplimentare şi două zile mai tîrziu Statul Major General Imperial Japonez a stabilit, în acest scop, Divizia 38, care luptase la Hong Kong, în Java, în Timor şi în Sumatra, pe care a subordonat-o Armatei 17.

Înainte chiar ca Diviziei 38 să i se ordone deplasarea, din Indiile Olandeze *, către noul front, în Insulele Shortland au sosit batalioanele 1 şi 3 din Regimentul 4 infanterie, împreună cu statul său major şi un divizion de artilerie samarizată de 75 mm. Tanaka a trimis înainte Batalionul 3, la 11 septembrie, care a debarcat lîngă Cape Esperance, la miezul nopţii. Trezite devreme, aceste trupe, proaspete, bine aprovizionate şi înzestrate, echipate şi dornice de luptă, au început să mărşăluiască spre est, pe drumul de coastă, pentru a întări poziţia de luptă a colonelului Oka. Comandantul regimentului, colonelul Nomasu Nakaguma, a debarcat şi el la Kamimbo, la 14 septembrie, cu batalionul rămas, însoţit de statul său major şi de alte subunităţi de artilerie. Pe Nakaguma îl însoţea, de asemenea, generalul-maior Yumio Nasu, comandantul grupului de infanterie al Diviziei 2.

Problema cu care se confrunta Hyakutake nu era însă uşor de rezolvat. El avea de întreprins două operaţii, însă îi

---

* Indiile Olandeze – Indonezia. (N.tr.)

lipseau atît trupele cît şi mijloacele de întărire pentru a le duce simultan la bun sfîrşit. Trebuia făcută o alegere şi Hyakutake a recomandat Statului Major General Imperial suspendarea atacului asupra Noii Guinei. Era o decizie dureroasă, mai ales că generalul maior Tomitaro Horii raporta că avangarda Detaşamentului mărilor de sud, de sub comanda sa, zărise, în noaptea de 14 septembrie, de pe coastele Muntelui Owen Stanley, luminile din Port Moresby, de care, chinuitor de aproape, îi despărțea acum doar mai puțin de 30 de mile.

Oamenii lui Horii, fiecare dintre ei trăind dintr-o rație mai mică de o jumătate de livră de orez pe zi, erau epuizați şi flămînzi, dar ar fi putut, cel puțin aşa afirma comandantul lor, să se bazeze acum, dacă era necesar, pînă la atingerea obiectivului, doar pe resursele lor spirituale. Hyakutake a refuzat însă să dea curs acestei sugestii şi, prompt, i-a ordonat lui Horii să se retragă de îndată la Kokoda [1]. Deja, ca urmare a raidului lui Edson din 8 septembrie asupra Tasimboko-ului, o parte a Regimentului 41 infanterie s-a retras la Buna, unde-şi pregătea pozițiile defensive în aşteptarea deplasării către insulele Solomon.

Astfel, evenimentele petrecute pe Guadalcanal, în primele două săptămîni ale lui septembrie, au pus capăt amenințării imediate de către armata imperială a Port Moresby-ului. Ca rezultat al acțiunilor desfăşurate la sute de mile depărtare, această însemnată porțiune a „drumului prin junglă către Tokyo", ce avea să fie străbătut mai tîrziu de generalul american Eichelberger, a fost redus la un segment de importanță secundară.

Timp de mai multe zile, înainte ca Hyakutake să fi ordonat, fără nicio tragere de inimă, oprirea lui Horii pe drumul de munte către Moresby, amiralul Ghormley a încercat şi el să decidă ce era de făcut cu Regimentul 7 infanterie marină întărit (colonel James W. Webb) şi cu un

---

[1] Hattori, *op.cit.*, II, p.22. Eşecul atacului lui Kawaguchi „s-a dovedit fatal pentru înaintarea terestră a Detaşamentului Mărilor de Sud către Port Moresby".

detaşament al Batalionului 5 apărare, comandat de locotenent-colonelul William F. Parks. Îmbarcate la Samoa, cu cîteva zile mai înainte, aceste unități se aflau în drum către Noua Zeelandă cînd, pe neaşteptate, au fost deviate către Espíritu Santo de către CincPac. Acolo aşteptau acum hotărîrea pe care Ghormley ezita să o ia.

Turner, după scurta lui vizită la Vandegrift, s-a reîntors la Espíritu la 12 septembrie. Aici a găsit un mesaj din partea lui Ghormley. Era răspunsul la cererea sa urgentă de întăriri (cu care Vandegrift fusese de acord) şi nu era nici pe departe încurajator. Ghormley nu făcea decît să amîne din nou hotărîrea; deşi „în principiu", era de acord cu întăririle cerute, nu le autoriza, pînă cînd situația nu avea să devină „cunoscută". Amiralul nu preciza cînd credea el că această stare satisfăcătoare de lucruri avea să se producă şi nici dacă ea avea să devină vreodată. Se mulțumea, pe moment, să lase inițiativa pe seama inamicului. Dar nu în felul acesta procedează comandanții care vizează victoria.

În război, situațiile sînt rezultatul voinței care, în mod reciproc, se exclud şi sînt incompatibile. Ca urmare, ele sînt întotdeauna şi cu deosebire fluide. Tocmai această fluiditate a situațiilor generează acea atmosferă de incertitudine denumită „ceața războiului". În mod frecvent, o acțiune îndrăzneață, o aventură calculată, constituie catalizatorul necesar pentru risipirea acestei ceți. Ghormley avea acum la îndemînă mijloacele unei asemenea acțiuni. Rămînea de văzut în ce măsură avea să încerce trimiterea la atac a trupelor proaspete de care dispunea.

Din nefericire, Turner nu a consemnat reacția sa imediată la mesajul ezitant al superiorului său. El a continuat totuşi să facă pregătiri pentru expedierea transportoarelor, presupunînd că Ghormley trebuia neapărat să intre în horă şi, în ziua următoare, ComSoPac a şi făcut aşa, dîndu-i ordin lui Turner să acționeze cum singur a propus. Fiind luată, în sfîrşit, hotărîrea de trimitere a întăririlor, Ghormley s-a pus în mişcare cu toate mijloacele ce-i stăteau la dispoziție. Şi, într-adevăr, a fost bine că a făcut-o. Se pare că şi Radio Tokyo l-a ajutat pe Ghormley să

se decidă; comentariile batjocoritoare cu privire la „o nesăbuită invazie” care „lăsase zece mii de oameni abandonați, fără speranță”, zgîndăriseră şi mai mult amorul propriu, deja puternic ştirbit, al Marinei Statelor Unite; şi era destul adevăr în aceste afirmații pentru a răni.

Amiralul a desemnat deci cele două portavioane disponibile ca acoperire îndepărtată pentru cele cinci transportoare şi două nave de aprovizionare, pe care Turner le-a trimis de la Espíritu Santo la 14 septembrie, dis-de-dimineață, cu o escortă de crucişătoare şi distrugătoare. Cam la aceeaşi vreme, în aceeaşi dimineață, generalul-maior Kawaguchi a hotărît şi el să-şi suspende atacurile pe sîngeroasa culme de la sud de Henderson Field.

*

14 septembrie a fost o zi lungă în viața lui Kelly Turner. În vreme ce coloana sa tăia apele în zigzag către nord-vest, pe ofițerii de transmisiuni îi treceau toate sudorile. Şi aveau şi motive: ei descifrau un lung şir de mesaje care avertizau navele americane împotriva unor mari unități operative de portavioane, cît şi împotriva submarinelor şi avioanelor de cercetare japoneze. Dar furtuna n-a izbucnit pînă în după-amiaza următoare, iar cînd a început, a fost scurtă şi ucigătoare.

Cam la ora două şi jumătate, două submarine japoneze – I-19 şi I-15 – navigînd în apele pe care marinarii ce aparțineau de Comandamentul Pacificului de Sud le cunoşteau deja ca pe „locul de întîlnire cu torpilele”, şi-au ridicat periscoapele. Ceea ce a văzut fiecare din comandanții lor a fost o grupare operativă avînd în centru un portavion. La ora trei fără un sfert I-19 l-a torpilat pe „*Wasp*”. Într-o jumătate de oră, portavionul devenise un infern şi comandantul lui, Forrest Sherman, a dat ordinul de abandonare a navei. Dar bravul *Wasp*, căruia Churchill îi atribuise mai înainte salvarea Maltei, nu s-a scufundat. El a plutit ore în şir, cu plăcile sale înroşite, un rug pentru cei aproape 200 de marinari americani rămaşi la bord.

Distrugătoarele au cules 366 de răniți de pe plute şi din apă. La ora 21,00, contraamiralul Norman Scott a ordonat distrugătorului *Landsdowne* să torpileze corpul incandescent. Rămînea, în Pacificul de Sud, doar un portavion în stare operativă, *Hornet*.

Wasp a fost însă numai prima dintre pierderile acelei zile. Şapte minute după atacul submarinului I-19, I-15 a lovit cu o torpilă nava de linie *North Carolina*. Torpila a pătruns adînc, intrînd chiar sub centura blindată şi a aruncat afară 400 de picioare pătrate de oțel din babordul C*arolinei*. Restabilirea controlului asupra avariei a fost promptă, iar nava de linie şi-a revenit dintr-o uşoară înclinare aproape imediat, continuînd să înainteze maiestuos, cu o viteză de 25 de noduri, o performanță care trebuia să fi constituit o surpriză pentru comandantul lui I-15, dacă ar fi urmărit scena.

El însă nu urmărise scena. I-15 avea periscopul şi tuburile lanstorpilelor din prova îndreptate către distrugătorul *O'Brien* şi două minute după ce prima sa torpilă străpunsese corpul *North Carolinei*, a doua torpilă a pătruns în *O'Brien*. Scorul, după 9 minute: un portavion, o navă de linie şi un distrugător. Cele două submarine japoneze, după o zi în care treburile le merseseră de minune, cu 15 distrugătoare învîrtindu-se deasupra lor, s-au îndreptat spre o zonă mai liniştită, ca şi navele rămase din marea unitate operativă a contraamiralului Leigh Noves [2].

Kelly Turner a căutat, de asemenea, să ajungă în regiuni mai sigure şi chiar după căderea întunericului şi-a dirijat navele de transport către sud-est. A continuat să se retragă, pînă către mijlocul după-amiezii zilei următoare cînd, la orele 15,00, a întors pe neaşteptate la drumul opus şi fixînd viteza

---

[2] ComSoPac l-a criticat pe amiralul Noyes pentru pierderea portavionului *Wasp*. Este adevărat că cele două grupări operative aeronavale nu navigau cu viteză mare şi nici nu au efectuat zigzaguri. Dar un portavion nu poate să execute zigzaguri cînd se îndreaptă în direcția vîntului ca să lanseze avioane. Aceasta era manevra în care *Wasp* era angajat cînd a fost lovit. Atît Nimitz cît şi King au reexaminat împrejurările şi l-au exonerat complet pe amiralul Noyes.

la 15 noduri, s-a îndreptat către Lunga Point. Ne putem imagina ce le-ar fi putut face torpilele japoneze transportoarelor sale cu bordaje subțiri. Dar dacă au existat submarine în calea sa, Turner a izbutit să le evite.

Atunci, ca şi astăzi, este greu de înțeles de ce japonezii nu au întreprins un efort submarin major pentru a stopa consolidarea Guadalcanalului. Țintele decisive pentru submarinele şi torpiloarele lor sigure şi iuți nu ar fi trebuit să fie, în circumstanțele respective, portavioanele, navele de linie sau distrugătoarele, ci transportoarele şi navele de aprovizionare. Şi totuşi, doctrina acțiunilor submarine care indica navele de luptă ca ținte principale, a rămas inflexibilă. Pentru ofițerii de marină din Tokyo, ca şi pentru Yamamoto mai ales, distrugerea navelor de luptă americane a fost întotdeauna şi avea să rămînă o problemă de prioritate absolută.

După cum am văzut, japonezii erau conştienți de faptul că acest însemnat convoi ajunsese în apele Pacificului de Sud şi avuseseră ocazia să concentreze suficiente submarine pentru a-l distruge. Şi totuşi, nu au reuşit să o facă. Lipsa aproape totală de imaginație, inflexibilitatea intelectuală, stereotipia care caracterizau atît Înaltul Comandament al Armatei de uscat cît şi cel al marinei japoneze şi care, cu extrem de puține excepții, ajungeau pînă la ofițerii superiori ai ambelor categorii de forțe armate, aveau să coste scump Japonia pînă la sfîrşitul războiului din Pacific.

Cu cîteva minute înainte de ora şase dimineața, pe 18 septembrie, Turner îşi aducea triumfător convoiul în apele de la Lunga. În ochii oamenilor tăcuți, neraşi, care împreună cu comandantul lor priveau debarcarea trupelor proaspete, Marina Statelor Unite era reabilitată.

Împreună cu Regimentul 7 infanterie marină mai soseau tancuri, un divizion de artilerie, genişti, companii medicale şi de transport auto, echipe de întreținere pentru aviație şi personal pentru transmisiuni. Cu cei peste 3 000 de ofițeri şi soldați, colonelul Webb mai aducea rații alimentare, benzină, tot felul de muniții şi mărfuri pentru magazinele militare. Ultimele includeau pastă de lustruit nasturi, cremă de ghete,

tutun de prizat, scrobeală, vopsea albă pentru jambiere şi 20 de mii de cutii rotunde mici de aluminium. Cîteva zile mai tîrziu li s-au distribuit celor din infanteria marină, la micul dejun, cîte 3 „Troiene” gratuit. Chiar dacă nu erau prea ermetic închise, aceste cutii s-au dovedit foarte eficiente pentru păstrarea lucrurilor perisabile, de genul ţigărilor, chibriturilor, bomboanelor şi mai ales a scrisorilor primite de la iubitele din Statele Unite.

În amurg, navele au ieşit în larg luînd la bord rămăşiţele Batalionului 1 paraşutişti. Cei care au supravieţuit la Gavutu şi la Edson Ridge nu au mai participat la nici o misiune de luptă. Şi nici nu vor mai participa vreodată.

În vreme ce infanteria marină se bucura de distribuirea gratuită a unei bucăţi de ciocolată de fiecare om, secţiunile armatei de uscat şi Flotei din Statul Major General Imperial au emis directive suplimentare ordonînd ambelor arme să-şi „desfăşoare efectivele lor de luptă într-o acţiune combinată pentru atacarea şi capturarea aerodromului de la Guadalcanal” imediat ce vor putea fi aduse întăriri şi provizii. Statul Major General Imperial a stabilit ziua de 17 octombrie ca dată orientativă pentru „atacul decisiv” şi a ordonat generalului-locotenent Tadayoshi Sano, comandantul Diviziei 38, să plece fără întîrziere în Indii *, către Rabaul, şi să se prezinte personal generalului comandant al Armatei 17. Flota combinată avea să asigure acoperirea navală, iar Isoroku Yamamoto urma să coordoneze operaţiile.

În vreme ce opinia publică japoneză era dezinformată cu privire la situaţia din insulele Solomon, nici publicul american nu era mai bine informat. În comunicatele sale, King arunca praf în ochii lumii cu scopul de a ascunde adevărata stare de lucruri. Numai cei din eşaloanele superioare erau conştienţi de gravitatea situaţiei. În timp ce infanteria marină flămînzea pe Guadalcanal, şi aproape fiecare lucru se găsea în cantităţi insuficiente, la Nouméa şaizeci de nave aşteptau să fie descărcate. Cele mai multe

* Indii – Indonezia. (N.tr.)

dintre ele erau încadrate cu echipaje ale marinei comerciale, care pretindeau plăți exorbitante pentru serviciul în „zonele de luptă". În plus, ofițerii şi echipajele lor cereau „ore suplimentare". Forrestal, cel puțin, ştia ce se întîmpla şi spunea că dacă poporul american ar fi aflat, ar fi fost revoluție acasă [3].

Roosevelt simțea şi el apropierea crizei. Într-un discurs către națiune, ținut la începutul lunii septembrie, preşedintele a minimalizat importanța strategică a operațiilor din insulele Solomon şi s-a referit, cu prudență, la situația critică din Guadalcanal, „fiindcă el ştia, ceea ce publicul nu aflase, grelele pierderi navale pe care noi le-am suferit şi căuta să pregătească poporul pentru posibila veste a unei respingeri a infanteriei marine de către japonezi de pe pozițiile apărate cu atîta incertitudine".

Scepticismul era în creştere în Departamentul de Război, unde conducerea armatei de uscat recunoştea că marina era „puternic presată în Guadalcanal". La 16 septembrie, la o întrunire a Comitetului Întrunit al Şefilor de State Majore, amiralul King, după ce a recunoscut, într-un mod cu totul fără precedent – pentru el – că Marina era „într-o situație grea în acest moment anume", a formulat o cerere urgentă de avioane de vînătoare de tipul P-38 *(Lightning)*. Generalul Arnold a acceptat fără tragere de inimă să retragă de la operația TORCH, numele de cod al debarcării în Africa de nord, tot ceea ce putea oferi: 15 avioane de acest tip. Exista însă şi aici un mic obstacol: aceste avioane *Lightning* nu erau disponibile imediat şi nici nu aveau să fie pentru cîtva timp.

Această concesie făcută în silă nu satisfăcea pe exasperatul amiral care, în biroul său, la data de 17 septembrie, a pregătit un lung memorandum către Marshall. În document, King arăta că din cele 62 de avioane *Wildcat*, trimise pe Guadalcanal de la 21 august încoace, doar 30 mai erau în stare de luptă; că marina „nu era în stare să facă față

---

[3] Dacă Marina Comercială ar fi fost federalizată la izbucnirea războiului şi pusă sub jurisdicția marinei militare, această situație scandaloasă nu s-ar fi produs.

acestui ritm de uzură şi în acelaşi timp să acţioneze cu portavioane” şi că era în consecinţă „imperios necesar ca viitorul flux neîntrerupt de avioane de vînătoare de la armata de uscat să fie asigurat, din chiar acest moment, cu o prioritate absolută şi indiferent de angajamentele faţă de oricare alt teatru de acţiuni militare”. Odată ajuns la destinaţie, acest memorandum a fost pus la dosar [4].

Cîteva zile mai tîrziu, Arnold a ajuns în Hawaii. La Pearl Harbor, el a vorbit cu comandantul armatei aerului din Pacific, generalul-locotenent Delos Emmons şi l-a vizitat pe amiralul Nimitz. Emmons, care se întorsese de curînd dintr-o vizită în Pacificul de Sud, a concluzionat categoric că Guadalcanalul nu mai putea fi păstrat. Pentru a-şi susţine această apreciere defetistă, el cita o evaluare la fel de întunecată ce i-o oferise MacArthur. Arnold l-a găsit însă pe Nimitz la fel de categoric în a afirma că infanteria marină putea rezista pe cît era Emmons de categoric că ea nu putea să reziste. Cu toate acestea, Arnold n-a fost în mod deosebit impresionat de părerile exprimate de amiralul Nimitz. Plin de pesimism, generalul comandant al Forţelor aeriene ale armatei de uscat s-a îndreptat din Hawaii spre zona aflată sub comanda viceamiralului Ghormley.

*

[4] Statul major al generalului Arnold s-a apucat să pregătească un răspuns abia peste trei săptămîni, dar generalul Marshall a considerat scrisoarea ce i-a fost adusă la semnat pe 5 octombrie „puţin prea pripită” şi a refuzat să o semneze. Pe parcursul următoarelor două săptămîni, Statul Major al Aerului a găsit timp să schiţeze un răspuns mai temperat la memorandum-ul din 17 septembrie al lui King. Forma definitivă i-a dat-o pe 18 octombrie. Scrisoarea a mers spre semnare la generalul Marshall cu următoarea notă interesantă „Situaţia din sudul Pacificului s-a schimbat aşa de mult de la data cînd a fost scris memoriul lui King, încît a da acum un răspuns la acesta este considerat a nu mai fi necesar”. Apreciez că nu mai este necesar nici un alt comentariu asupra acestui incident. (World War II Combat Archives, Alexandria, Va., OPD4521 Pacific Theather of Operations, Sec. 1.)

Din fericire, pe Guadalcanal atmosfera era mai puțin bîntuită de îndoieli. O zi după debarcarea Regimentului 7 infanterie marină, Vandegrift i-a primit pe reporterii aflați la punctul său de comandă.

„Aveți intenția să mențineți acest cap de pod, domnule general ? Aveți de gînd să rămîneți aici ?” l-a întrebat unul dintre ei.

„La dracu, da”, a replicat Vandegrift răstit. „Şi de ce nu ?” [5]

În timpul acestui interviu, o mică barcă cu motor gîfîia de-a lungul digului Beachmaster de la Kukum. La cîrmă era un băştinaş musculos şi lat în spate îmbrăcat într-o lava-lava *. Un alb înalt, subțire, cu obrajii scofîlciți, purtînd o cămaşă kaki mototolită, se îngrijea de motorul cîrcotaş. Barca a mai tuşit o dată înainte de a se opri şi această pereche nepotrivită a păşit pe țărm. După ce s-a legitimat, au împrumutat un jeep. Albul era Marion Carl, un pilot de vînătoare cu renume pe plan local; negrul era caporalul Eroni, unul dintre cercetaşii lui Martin Clemens.

Carl, doborît la 14 septembrie la Koli Point, s-a catapultat, a căzut în apă, a înotat la mal şi l-a întîlnit pe Eroni care de atunci îi purtase de grijă. Ambarcațiunea cu „un motor” în care acest modest om – unul dintre piloții de frunte ai celui de-al doilea război mondial – a navigat pînă la Kukum era barca de patrulare a lui Eroni, încredințată acestuia de către Clemens şi destinată a-i salva pe aviatorii americani ce s-ar fi întîmplat să cadă în vecinătatea lui.

Carl şi Eroni s-au îndreptat imediat către comandamentul escadrilei, unde l-au întîlnit pe generalul Geiger. Comandantul aviației a fost fericit surprins, căci Carl fusese dat ca dispărut. Între cei prezenți în acel moment era şi căpitanul John L. Smith care, în timpul absenței de cinci zile a lui Carl, îşi mărise punctajul japonezilor doborîți la paisprezece.

---

[5] Acest dialog a fost tipărit pentru prima dată în ziarul „New York Times” la 3 noiembrie 1942.

* Cămaşă purtată de bărbați şi femei în arhipelagul Samoa. (N.tr.)

După ce l-a salutat, Geiger i-a spus lui Carl: „Marion, am veşti proaste. Smith are acum paisprezece; tu ai numai doisprezece. Ce ne facem cu treaba asta ?”

Carl a ezitat un moment, apoi a spus:

„La dracu, domnule general, ține-l la sol cinci zile !”

*

Cu divizia sa întrunită pentru prima dată, Vandegrift era în stare să-şi reorganizeze atît planul de apărare, cît şi să pună la cale derutarea japonezilor, care încă se cramponau cu îndărătnicie pe malul de vest al Matanikaului. Generalul dispunea acum, în Guadalcanal, de 9 batalioane de infanterie, rămăşițele batalionului de raideri, 4 divizioane de artilerie, două companii de tancuri uşoare şi un batalion de arme speciale comandat de maiorul Robert B. Luckey, expert în „giugiulitul tunurilor”. Cu semişenilatele sale, dotate cu tunuri de 75 mm, gruparea hibridă a lui Luckey putea organiza un „bal duminical” pe cinste dacă japonezii ar fi recurs la tancuri.

Însă dintre unitățile debarcate la început, nici una nu mai număra acum efectivele normale. Pentru că, în vreme ce pierderile în luptă nu se ridicau încă la 1 000 de oameni, suferinzii din cauza proastei alimentații, a urmărilor dizenteriei, ale diferitelor infecții virulente şi oboselii erau într-un număr de două ori mai mare. Malaria, ce avea în curînd să doboare atît de mulți, abia începuse să apară, iar spre mijlocul lui septembrie doar 50 de cazuri au fost considerate suficient de grave pentru a justifica spitalizarea lor. La 10 septembrie a început tratamentul de combatere în masă cu atebrină. S-a răspîndit imediat zvonul că aceste pilule galbene provoacă impotență şi infanteriştii marini au refuzat categoric să le mai ia. „Personalul medical… era forțat să asiste la servitul mesei la popotă şi nu numai să supravegheze luarea acestui medicament” ci chiar să se uite în gurile „primitorilor” pentru a fi siguri că pilulele erau înghițite. Celor ce se sustrăgeau tratamentului cu atebrină li se tăia rația alimentară.

O dată cu sosirea Regimentului 7, elementele ce-i fuseseră afectate au reintrat în subordinea unităților de bază, iar batalioanele de infanterie au fost amplasate pe noi poziții. Aviația lui Geiger, puțină cîtă era, oferea suficientă siguranță contra unei acțiuni importante de desant maritim, iar structurile servind la apărarea plajei au fost încadrate în timpul nopții cu genişti, pionieri şi echipajele tractoarelor amfibii. Pe uscat, Vandegrift a ordonat organizarea unui cordon de apărare rezemat la est pe gura rîului Tenaru şi la vest pe linia muntoasă de la vest de Lunga. Linia semicirculară astfel constituită se menținea în general pe zonele înalte. Spre sud, ea includea Edson Ridge şi de la această cotă cobora către bariera de netrecut a rîului Tenaru.

Despre o apărare în adîncime nu putea fi vorba, cu excepția pozițiilor de pe culme. În regiunea joasă, mustind de apă, dintre crestele acoperite de iarba kunai, vegetația junglei reducea vizibilitatea pînă la cîțiva iarzi. Curățarea sectoarelor de tragere pentru armele automate era o muncă vlăguitoare şi fără sfîrşit pentru oamenii plini de noroi ce trăiseră din rații reduse, dormind insuficient în cursul celor şase săptămîni anterioare. Totuşi, ei au trebuit să sape şi să taie jungla şi au făcut-o.

Adăposturile au fost acoperite cu bîrne de cocotier, saci de nisip şi au fost aprovizionate cu muniții, grenade, rații suplimentare şi apă. Sîrma ghimpată era în sfîrşit disponibilă în cantități suficiente pentru a împrejmui principalele poziții de luptă cu cîte două valuri duble. Pentru că în sectoarele sudice foarte puține lucrări de acest gen au putut fi organizate astfel încît ele să se sprijine reciproc, aria înaintată a perimetrului era permanent patrulată de apărători, ca şi de cercetaşii lui Clemens. Fiindcă apărarea era lipsită de adîncime, ea ar fi putut fi uşor străpunsă, dar pozițiile de rezervă, care urmau să fie ocupate la ordin de către trupele din sectoarele învecinate, dădeau destulă siguranță că pătrunderile puteau fi stăvilite.

Vandegrift nu-şi propunea însă să aibă doar o atitudine pur defensivă. El plănuise o apărare activă. Cu forțele aflate

acum la dispoziție el putea atît să apere ceea ce avea, cît şi să-i izbească pe japonezi prin acțiuni limitate, destinate să mențină inamicul într-o poziție incomodă, în permanentă încordare. El nu era însă deloc în postura care să-i permită să se aventureze. Anticipa în continuare atacuri puternice. Fiecare mişcare trebuia să şi-o calculeze, astfel încît să-i lovească pe japonezi fizic şi psihic cît mai mult posibil şi fără riscurile unei serioase reduceri a propriei sale forțe. „Al doilea Matanikau" a fost prima din aceste acțiuni de izbire.

Acțiunea, destinată să zdrobească o concentrare tot mai amenințătoare ce avea loc între Point Cruz şi Matanikau, a început la 23 septembrie cînd locotenent-colonelul Lewis B. („Chesty" *) Puller, comandantul Batalionului 1 al Regimentului 7 infanterie marină, a pornit pe uscat către cursul superior al acestui rîu amenințător. După o serie de contacte cu avanposturile lui Oka, în care a suferit pierderi minore (7 morți şi 25 de răniți), Puller s-a apropiat de Matanikau.

Acolo a găsit vadurile blocate. Toate încercările de a le forța au fost violent respinse. În dimineața zilei de 26 septembrie, Puller a cerut sprijinul aviației şi artileriei, însă japonezii erau bine adăpostiți, tenaci şi tot atît de hotărîți să lupte. În speranța că va forța o trecere în aval, Puller s-a întors spre nord şi a înaintat de-a lungul unui drum îngust de junglă, către coastă. În drum, coloana sa a fost hărțuită de focul aruncătoarelor grele de pe malul opus şi, obosit, batalionul a atins drumul de coastă la apusul soarelui. Această incursiune a demonstrat clar că, de-a lungul rîului, japonezii erau în număr mare şi aveau de gînd să se mențină pe malul lui vestic.

În primele ore ale după-amiezii, serviciul de operații al diviziei a ajuns la concluzia plină de speranțe că folosind ceva mai multă forță, inamicul din amonte ar fi putut fi scos din pozițiile pe care le apărase cu succes în cursul dimineții. Ceea ce a urmat, o acțiune organizată în pripă, a fost în general asemănătoare acțiunii întreprinse în august în

---

* Chesty – pieptosul (N.tr.)

aceeaşi zonă. Şi aşa cum s-ar fi putut anticipa, acțiunea avea să întîmpine cîteva din dificultățile care blocaseră şi operațiunea precedentă. Ambele aveau acelaşi numitor comun: erau planificate şi executate în condiții de totală necunoaştere a terenului şi a situației inamicului.

În acel moment, japonezii aveau pe linia Matanikaului şi în rezervă, înapoia lui, peste 4 000 de luptători. Unii dintre ei erau înfometați, alții erau bolnavi. Dar primiseră întăriri, şi trupe proaspete erau pe drum. Japonezii nu erau astfel cu totul lipsiți de îndreptățire în credința lor că ținta pentru atingerea căreia suferiseră atît de mult era acum la orizont. În orice caz, erau hotărîți să mențină pozițiile ce le dețineau de-a lungul Matanikaului. Acestea erau circumstanțele în care divizia i-a ordonat lui Merritt Edson, aflat acum la comanda Regimentului 5 infanterie marină, să-şi stabilească un punct de comandă lîngă gura Matanikaului şi să coordoneze, de acolo, operația planificată. În esență, se prevedea:

— Batalionul 1 raideri (locotenent-colonelul Samuel B. Griffith *) va înainta în interior (spre sud) de-a lungul malului de est al rîului pînă în apropierea podului de lemn cunoscut sub numele „Podul japonezului”, va forța trecerea acolo sau pe oriunde va putea să o facă; se va întoarce spre dreapta şi va ataca de-a lungul rîului, în aval, către mare. Sprijinul aerian şi de artilerie urma să-i fie pus la dispoziție la cerere.

— Pentru a ajuta această acțiune de curățire, Batalionul 2 al Regimentului 5 infanterie marină, sub comanda căpitanului Joseph J. Dudkowski, sprijinit de concentrări de artilerie şi aruncătoare, precum şi de tunurile avioanelor de vînătoare ale forțelor aeriene, avea să atace peste bancul de nisip.

— Simultan, batalionul lui Puller, îmbarcat pe şalupe şi sub escorta navei-bază pentru hidroavioane *Ballard* trebuia să plece către Point Cruz, să debarce la vest

---

* Autorul prezentei cărți (N.tr.)

de acest promontoriu, să se îndrepte spre stînga şi să atace spre est, în direcția drumului de coastă.

Încurcăturile au început imediat înaintea prînzului, cînd raiderii, înşirați de-a lungul drumului îngust mărginit la stînga de stînci şi la dreapta de rîu, s-au apropiat de „Podul japonezului”. Aici, capul coloanei a fost lovit prin surprindere din față cu foc de aruncătoare uşoare şi de arme automate. Din pozițiile lor bine ascunse, japonezii puseseră un dop în gîtuirea junglei, care măsura cam 20 de iarzi între rîu şi creastă. În scurta luptă ce a urmat, maiorul Bailey, care cîştigase medalia de onoare în bătălia de pe Creastă, a fost ucis, iar mai mulți oameni au fost răniți.

Lăsînd o companie întărită să țină în loc forța inamică de blocare, Griffith a căutat un spațiu de manevră şi a condus restul batalionului sus, pe o creastă abruptă, acoperită de junglă, de unde putea să coboare în spatele japonezilor. Lenta şi obositoarea desfăşurare a batalionului în şir indian nu s-a putut încheia pînă către mijlocul după-amiezii şi a fost văzută de japonezii de pe o culme vecină. S-a produs astfel un alt schimb de focuri, în care comandantul batalionului a fost rănit. Încercările de a înainta de-a lungul văii sau pe culme au stîrnit reacția imediată a aruncătoarelor, mitralierelor şi armelor automate. Raiderii erau blocați.

În acest moment, în transmisiuni a avut loc o zăpăceală de mari proporții. O serie de mesaje prost transmise i-au determinat atît pe Edson cît şi pe cei de la divizie să tragă concluzia că raiderii ajunseseră într-adevăr dincolo de rîu şi erau gata să facă saltul către mare. În consecință, Edson a ordonat Batalionului 2 din Regimentul 5 infanterie marină să atace de-a curmezişul bancului de nisip şi batalionului lui Puller (mai puțin acesta însuşi, care rămăsese cu Edson să-l ajute) să debarce conform planului. Atacul la gura rîului a fost respins şi puținii oameni care au ajuns pe malul de vest au fost retraşi.

Între timp, batalionul lui Puller (comandat în absența acestuia de maiorul Otho L. Rogers) a debarcat. Rogers a

înaintat în interior pregătindu-se pentru manevra spre stînga. Din nefericire, debarcarea s-a făcut drept în fața zonei în care se afla cantonamentul unui batalion japonez. Alertați, japonezii s-au retras şi au permis infanteriei marine să pătrundă cam 400 de iarzi, dar apoi au căzut asupra lor din trei părți. A urmat o luptă crîncenă şi în mai puțin de 5 minute Rogers şi o jumătate de duzină dintre ai săi au fost ucişi. Pierderile au crescut alarmant pe măsură ce inamicul a manevrat pentru a tăia legătura batalionului cu coasta. Situația infanteriei marine era critică şi Edson le-a ordonat să se retragă cerînd sprijin aerian.

Înainte ca sprijinul cerut să sosească în zonă, un puternic raid aerian inamic a lovit aeroportul Henderson, întrerupînd toate legăturile diviziei. Dar, din fericire, Puller n-a mai tărăgănat-o. În timpul raidului a luat-o iute către Kukum, a rechiziționat o şalupă şi s-a îmbarcat pe *Ballard*. Cu vedetele de debarcare în siajul lui, *Ballard* s-a deplasat imediat către Point Cruz, a stabilit legătura vizuală cu infanteria marină înconjurată pe un dîmb acoperit cu kunai, la cîteva sute de iarzi de coastă, şi a deschis un foc apropiat, creînd un coridor. Ajutat în acest fel, batalionul a început lupta de retragere de-a lungul coridorului trasat de proiectilele trimise de pe *Ballard*. Infanteriştii marini au adus cu ei corpurile a 24 de morți, 23 de ofițeri şi soldați erau răniți, dintre care cei mai mulți au trebuit să fie transportați.

Sergentul Robert Raysbrook, care sub focul japonezilor a transmis semnale celor de pe *Ballard*, a primit mai tîrziu Medalia de Onoare, distincție conferită postum şi transmisionistului Douglas Munro, din Garda de Coastă. Munro, care a condus vedetele de debarcare la țărm, a fost lovit de focul inamicului în timp ce el însuşi trăgea cu o mitralieră de pe o vedetă pentru a asigura protecția infanteriştilor ce se îmbarcau. În acest punct, avioane de asalt au apărut pentru a acoperi un al doilea val format din cinci vedete de evacuare şi chiar înainte ca soarele să apună, batalionul lui Puller ajungea la Kukum.

Între timp, Edson ordonase raiderilor să se retragă şi pe la miezul nopții de 27 septembrie, toată infanteria marină era

în interiorul „perimetrului". „Cel de-al doilea Matanikau", cum fusese denumită această serie de acțiuni nesăbuite, s-a soldat cu pierderi de aproape 200 de oameni: 67 morți şi 125 de răniți; 79 aparțineau batalionului lui Puller.

Aici s-a dovedit din nou că activitatea de coordonare a unui model tactic complicat este aproape imposibilă atunci cînd acesta implică acțiuni pe poteci înguste prin jungla necunoscută. Se dovedea din nou că acțiunile de cercetare prin luptă, în vederea determinării dislocării şi tăriei aproximative a pozițiilor inamice, sînt o condiție necesară atacului în junglă, cum de altfel sînt pentru orice atac. Aici, în această acțiune, Edson, ca întotdeauna mult prea încrezător, îşi dispersase la întîmplare forțele pentru a ataca un duşman bine înarmat, bine ascuns şi în fiecare punct superior ca forță. Al doilea Matanikau l-a făcut pe Vandegrift să înțeleagă că un comandant sau un subordonat care-şi permite să se lanseze în acțiuni fără țintă, trebuie să plătească [6].

*

Cam în acea vreme, în care Guadalcanalul era într-un echilibru precar, a sosit şi generalul Arnold la Nouméa. El a constatat că ofițerii de marină de acolo erau „sub o îngrozitoare tensiune" şi „gata de harță". Amiralul Ghormley era aşa de ocupat, potrivit lui Arnold, că nu fusese în stare să-şi părăsească nava amiral „timp de o lună". Arnold l-a îndemnat pe amiral să înceteze a purta războiul pe hîrtie şi l-a avertizat că nimeni nu putea „sta continuu într-un birou strîmt... fără a suferi din punct de vedere intelectual, moral şi nervos". El l-a sfătuit, prin urmare, să facă o schimbare de decor şi, deşi nu a spus-o deschis, chiar aşa, deducția este că i-a sugerat o vizită în Guadalcanal.

Arnold a părăsit cartierul general al amiralului într-o

[6] Vandegrift, citînd *Field Service Regulations* admite că el a proiectat al doilea Matanikau fără o țintă anumită. „First MarDiv Final Report", V, p.9.

dispoziție curioasă. „Marina – scria el mai tîrziu – a luat o bătaie a dracului… Se ține într-un fir de ață”. Lipsea „aranjamentul logistic pentru asigurarea succesului”. Marina dăduse insuficientă atenție dezvoltării aerodromurilor şi aprovizionării cu benzină. Ofițerii ei superiori din zonă „nu înțelegeau tehnica acțiunilor terestre şi nici pe a celor aeriene”, dar erau „hotărîți să poarte campania pe acest teatru de acțiuni militare” şi la fel de hotărîți „să o facă cu cît mai puțin sprijin posibil din partea armatei de uscat. Era lupta lor, a flotei; era războiul lor împotriva japonezilor şi tot ei aveau de gînd să-l termine, dacă puteau”.

Aceste afirmații prezintă totuşi greşit atitudinea comandamentului Flotei din Pacific. Cîteva săptămîni înainte ca Arnold să fi părăsit Washingtonul, toți cei din Pacificul de Sud, inclusiv secretarul adjunct al Departamentului Marinei, Forrestal, ceruseră avioane de vînătoare. King pledase în zadar pentru a obține aparate cu înalte performanțe ale forțelor aeriene şi abia la 16 septembrie Arnold fusese de acord să-i dea cîteva. Multe săptămîni după aceea – şi americanii sînt îndreptățiți să se întrebe din al cui ordin – statul major al generalului Arnold a neglijat cu insolență să pregătească un răspuns la memorandumul lui King din 17 septembrie. Şi aceasta exact într-un moment cînd o duzină de avioane de vînătoare de mare altitudine, în plus, ar fi însemnat în Guadalcanal o chestiune de viață şi de moarte pentru sute de oameni.

Generalul-maior Alexander Patch, aflat la comanda Diviziei Americal a armatei din Noua Caledonie, a fost capabil să confirme părerea distinsului său vizitator cu privire la inadecvata aprovizionare a flotei şi a posibilităților de înlocuire. Într-adevăr, l-a informat el pe Arnold, luase 20 000 de perechi de bocanci din rafturile intendenței şi le trimisese la Guadalcanal, ca infanteria marină să nu mai fie nevoită să lupte desculță.

Situația serviciilor poate fi cu toată sinceritatea zugrăvită ca o brambureală de proporții monumentale. La Nouméa, Ghormley era confruntat cu o indescriptibilă dezordine. Practic, lipsea tot ceea ce era necesar descărcării navelor

ancorate în port: dane de acostare, macarale mobile, remorchere, şlepuri, camioane, muncitori. Amiralul şi statul său major ajunseseră în pragul nebuniei încercînd să găsească mijloacele necesare pentru aducerea materialelor la țărm. Ghormley era desigur blamat pentru toate, şi el le suporta. Însă vinovații erau în spatele birourilor confortabile de la Departamentul din Washington.

Criticile lui Arnold la adresa amiralului Ghormley în legătură cu această problemă erau prin urmare neîntemeiate şi atitudinea lui aproape deplorabilă. Hotărîrea de a intra în arhipelagul Solomon, pe care Arnold o ratificase ca membru al Comitetului Întrunit al Şefilor de State Majore, fusese aprobată de preşedintele Statelor Unite. Era în mod clar obligația lui Arnold să facă tot ce-i sta în puteri să ajute flota în încercarea de a rezista amenințărilor care puneau în primejdie succesul primului efort ofensiv din Pacific.

Însă impresiile generalului nu erau cu totul negative. Înainte de a părăsi Noua Caledonie, îndreptîndu-se către statul major al lui MacArthur, din Brisbane, Arnold a vizitat Tantouta, baza aeriană de la care operau avioanele de transport *Douglas* ale colonelului de infanterie marină Perry K. Smith.

> „Avioanele de transport ale infanteriei marine, ca şi celelalte unități ale acesteia, făceau aici o treabă excelentă. Un lucru cu adevărat magnific ! Făceau o călătorie de 800 de mile pînă în Guadalcanal, transportînd destulă benzină pentru zborul de întoarcere şi pe deasupra avînd 3 000 de livre de încărcătură. Şi mai aduceau de acolo şi răniți, atîția cîți încăpeau în avioane”.

La Rabaul, generalul-locotenent Masao Maruyama, care conferise cu Hyakutake, a primit de la acesta noi ordine şi a pus la punct aranjamente detaliate privind trimiterea restului de unități ale diviziei sale (Divizia 2 „Sendai”) în

Guadalcanal [7]. Transporturile de pe 3, 8 şi 11 octombrie trebuiau să fie asigurate de „Expresul de Tokyo” al lui Tanaka şi de nava-bază pentru hidroavioane *Nisshin* care transporta tunuri, tractoare, tancuri şi camioane. Destinaţia: Tassafaronga. Maruyama propusese să plece cu primul transport.

Hyakutake, totuşi, nu intenţiona deloc să încredinţeze comanda trupelor ce urmau a întreprinde atacul programat pentru 17 octombrie generalului comandant al Diviziei „Sendai”. El nu putea să permită unui alt subordonat tare de cap să repete sacrificiile costisitoare făcute pe Ilu şi la Ridge. În consecinţă, a programat mutarea statului major al Armatei 17 pe Guadalcanal pentru noaptea de 9 octombrie. După debarcare, el plănuia să-şi asume personal comanda. De asemenea, Hyakutake nu avea nici o intenţie să atace pînă cînd nu dispunea de forţe suficiente. Prin urmare, el a ordonat generalului-locotenent Sano să pună imediat în mişcare Divizia 38 în direcţia insulelor Shortland.

Astfel, perechile de căpetenii se constituiseră: Yamamoto, Tanaka şi Hyakutake aveau să se confrunte în curînd cu Ghormley, Turner şi Vandegrift într-o serie de bătălii aeriene, terestre şi navale, care, după aprecierea Statului Major General Imperial Japonez ar fi putut foarte bine „să decidă soarta Războiului Marii Asii Extrem-Orientale”.

11. „MĂ SIMT DEPRIMAT ŞI MĂ GÎNDESC LA SATUL MEU NATAL”

În ultima zi a lunii septembrie, jumătate de duzină de infanterişti de marină în nişte haine de bumbac grosolane

---

[7] Maruyama a primit Ordinul de operaţii nr. 9–291500 al Armatei 17, imediat ce a fost emis. Divizia sa era numită „Sendai” deoarece a fost formată în oraşul Sendai, prefectura Miyagi, Honshu.

şi murdare se uitau cu considerabil interes la un B-17 care rula cu greu pe pistă, îndreptîndu-se prin noroi către un grup de ofiţeri adunaţi sub palmierii zdrenţuiţi, ce se aflau de-a lungul laturii de vest a pistei de aterizare. Soldaţii sperau ca el să fie încărcat cu infirmiere, fete de la Crucea Roşie, sau, cel puţin, cu batoane de ciocolată. O clipă după ce pilotul a oprit motoarele, înainte chiar ca vîrtejul sufocant să se fi liniştit, un ofiţer subţirel, cărunt, purtînd patru stele pe petliţa de la gulerul cămăşii, a coborît repede scara. Vandegrift a înaintat iute către el şi l-a salutat. Cei doi şi-au strîns mîinile. Nici gardă de onoare şi fanfară, nici semnale cu goarne şi cu toba, şi nici salutul cu 19 salve de tun nu l-au întîmpinat pe amiralul Chester Nimitz, comandantul şef al Zonei Oceanului Pacific, cu ocazia primei sale vizite în Guadalcanal.

Nimitz a zburat de la cartierul său general din Hawaii pentru a afla de la sursă ce se petrecea în Pacificul de Sud. Vandegrift avea multe să-i arate şi încă şi mai multe să-i spună. Între două raiduri aeriene, Nimitz a fost condus la Edson's Ridge, la punctul de control al zborului, unde a vorbit cu Geiger şi Woods, şi la spitalul diviziei. Aici, cîţiva dintre cei recent răniţi în „al doilea Matanikau" aşteptau încă transferarea, cu avioanele de aprovizionare şi transport ale colonelului Perry Smith, în spitalele de pe insulele mai liniştite din sud. Bolnavilor cu feţe palide şi răniţilor, amiralul le-a spus cîteva cuvinte de simpatie şi încurajare. Mai tîrziu, la punctul de comandă al lui Vandegrift, a fost însă mai puţin bine dispus. Una din calităţile de mare comandant ale amiralului Nimitz – şi avea multe – era capacitatea lui, chiar în condiţii de permanent stres, de a rămîne calm şi obiectiv. Nimitz nu era nici optimist nici pesimist. Era realist, conştient nu numai de faptul că stăpînirea Guadalcanalului era precară, ci şi că un efort major al japonezilor pentru a-i pune capăt era iminent.

Înainte de a pleca spre Noile Hebride, devreme, în cursul dimineţii următoare, amiralul a înmînat decoraţii unui număr de 24 de ofiţeri şi soldaţi. În timp ce era condus în maşină către Henderson, pe o ploaie măruntă, Nimitz i-a

promis lui Vandergrift „sprijin pînă la limita resurselor noastre”.

În timp ce CincPac conferea cu Vandegrift, amiralul Turner era absorbit de întocmirea planurilor de ocupare a insulei Ndeni, din arhipelagul Santa Cruz, cam la 300 de mile în spatele zonei principale de luptă. Această operaţie ordonată de către Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore prin instrucţiunile din 2 iulie pentru „Watchtower”, fusese de mai multe ori amînată din cauza neîntreruptelor şi presantelor solicitări de efective pentru fronturi. Însă Ndeni, o diversiune strategică, dacă tot trebuia făcută una, era un plan mult preţuit de amiralul Ghormley şi el abia aştepta să afle recomandările lui Turner.

Comandantul infanteriei marine se opusese întotdeauna ocupării insulei Ndeni. Vandegrift era prins între două focuri; nu vedea nici un rost în dispersarea oamenilor şi materialului pentru această vînzoleală în timp ce aceştia erau atît de necesari pe Guadalcanal. Prin urmare, el privea sugestiile respective cu profundă dezaprobare, aşa cum, în adevăr, el a făcut şi cu alte cîteva planuri întocmite la bordul navei comandant al Forţei Amfibii (de desant maritim). Problema permanentă a lui Vandegrift în relaţiile cu superiorii săi ierarhici pe linie de comandă era să-i facă pe cei din Marină să-şi vadă de marea lor.

Încă de la 29 august, Turner, fără aprobare începuse să desfiinţeze rămăşiţele neangajate ale Regimentului 2 infanterie marină, pe care le adusese cu sine la 9 august, cînd se retrăsese de la Lunga, pentru a forma un „Batalion de raideri”. În acelaşi timp, el l-a informat pe amiralul Ghormley că imediat ce va pune mîna pe regimentele 7 şi 8 infanterie marină îi va propune să ordone ofiţerilor lor comandanţi să constituie batalioane similare. Vandegrift a formulat imediat, în scris, obiecţii puternice şi Nimitz i-a ordonat lui Turner să înceteze să se amestece în organizarea infanteriei marine. Din cînd în cînd, Richard Kelly Turner se purta ca un general frustrat.

La 3 octombrie, Nimitz a ajuns în Noua Caledonie şi

imediat a avut o discuție între patru ochi cu viceamiralul Ghormley, ale cărui vederi pesimiste asupra situației au făcut asupra lui – cum aveau să o dovedească evenimentele mai tîrziu –, o profundă impresie. Cînd s-a discutat chestiunea întăririi Guadalcanalului, Ghormley a protestat, arătînd că ar fi hazardant să se lipsească insulele din zona din spate de garnizoanele lor; el credea că japonezii „puteau să răzbată şi să atace liniile noastre de comunicație". Din fericire, unul din comandanții din subordinea sa a avut o înțelegere mai precisă a imperativelor momentului decît amiralul Ghormley.

Acesta era generalul maior Harmon [1]. El reflectase asupra situației de o bună bucată de vreme. Recomandările repetate ale lui Kelly Turner privitoare la Ndeni îi cristalizaseră ideile. Deşi nu-şi exprimase părerile în mod oficial, Harmon considera, la rîndul său, că îndelung amînata ocupare a arhipelagului Santa Cruz era o totală risipă de energie, în vreme ce întărirea Guadalcanalului era o necesitate urgentă. În sfîrşit, la 6 octombrie, s-a adresat superiorului său direct cu un lung şi bine argumentat memorandum.

În acesta – un document hotărîtor în istoria campaniei din Guadalcanal – Harmon şi-a exprimat convingerea sa puternică că inamicul era capabil de a recuceri insula şi avea să o facă în viitorul apropiat dacă poziția nu era „substanțial întărită". După prezentarea unei analize complete a situației existente, el recomanda ca operația Ndeni să fie temporar suspendată cel puțin pînă cînd va putea fi realizată în regiunea insulelor Solomon de jos „o situație de acceptabilă stabilitate şi securitate". Sugera apoi ca Guadalcanalul să fie imediat întărit cu o formație de luptă de tăria unui regiment de infanterie, iar forțele navale de suprafață să-şi intensifice eforturile pentru a împiedica activitățile de hărțuire, tot mai primejdioase, ale „Expresului de Tokyo" şi ca tot personalul

[1] Harmon a fost comandantul general al forțelor armatei de uscat a Statelor Unite din zona Pacificului de sud (USAFISPA) şi a comandat aviația armatei de uscat din Pacificul de sud. El a fost din oficiu (ex officio) membru al statului major al lui Ghormley.

şi materialul disponibil pentru construcția de aerodromuri să fie trimise în grabă în Guadalcanal".

Amiralul a aprobat. În ziua următoare, Regimentul 164 infanterie al colonelului Bryant E. Moore din Divizia Americal a lui Patch a fost pus în stare de alarmă pentru îmbarcare imediată.

Între timp, serviciul de operații al lui Vandegrift lucra la un alt plan pentru scoaterea inamicului din pozițiile lui aflate de-a lungul Matanikaului. Odată planul isprăvit, generalul a propus stabilirea unei poziții de luptă avansate lîngă Kokumbona, ca un puternic punct care să țină sub foc gura rîului. Aici limba de nisip, care deja înghițise o mare cantitate din sîngele infanteriştilor de marină, asigura singura cale de la est la vest pentru tancuri, artilerie şi autovehicule.

Pentru al treilea Matanikau, serviciul de operații al diviziei a desemnat cinci din cele zece batalioane de infanterie disponibile [2]. Planul prevedea ca două din ele să dezlănțuie atacuri de fixare de-a lungul rîului în timp ce celelalte trei să-l traverseze şi să pătrundă adînc în interior, să manevreze la dreapta, să se desfăşoare şi să atace, cu sprijin de aviație şi artilerie, de-a lungul culmilor, spre mare. Edson a fost însărcinat să comande operația. Data: 8 octombrie. Deşi Vandegrift nu ştia desigur acest fapt, generalul locotenent Masao Maruyama tocmai sosise pe insulă, cu o mare parte a Diviziei sale Sendai, şi ordonase un atac limitat în lungul rîului la aceeaşi dată. Obiectivul lui era stabilirea unei poziții

---

[2] Trei regimente (1, 5 şi 7) infanterie marină erau acum prezente. Efectivele batalioanelor primelor două regimente nu depăşeau 60% din prevederile ştatului de organizare; Regimentul 7 infanterie marină dispunea de 80% din efectiv. Batalionul suplimentar era comandat de Hunt (din Regimentul 2 infanterie marină, adus de curînd de la Tulagi). Batalionul 1 raideri, cu efectivul redus la jumătate din cauza pierderilor în luptă şi a malariei, se mai afla încă în rezerva diviziei, aşteptînd evacuarea.

Efectivele japoneze se ridicau în acel moment la 15 – 16 000 de ofițeri şi soldați, din care aproximativ două treimi erau infanterişti. Această apreciere este probabil moderată. *17th Army Opns.,* vol. II, p.51 indica, pentru luna octombrie, aproximativ 18 000.

de luptă înaintate pe malul de est al rîului Matanikau.

Obiectivul comandantului japonez era dublu. Mai întîi, el urmărea să asigure un punct de trecere protejat pentru tancurile ce urmau a fi utilizate la asaltul general din 17 octombrie. În al doilea rînd, dorea să acopere şi să asigure poziţii de tragere optime pentru obuzierele calibru 150 mm pe care cei din Rabaul au promis că le vor trimite în curînd. Cu acestea, Hyakutake avea să facă ţăndări aerodromul înaintea atacului care, aşa cum spunea, avea să-i dea pe mînă Hendersonul „dintr-o lovitură".

Prezenţa lui Maruyama a ridicat moralul japonezilor, destul de scăzut în săptămîna anterioară sosirii generalului. Rămăşiţele unităţilor lui Ichiki şi Kawaguchi, trimise în zonele din spate pentru a-şi redobîndi sănătatea şi forţele, asigurau apărarea plajelor de la Kokumbona pînă la Cape Esperance. Nici una nu se refăcuse pe deplin de pe urma ultimei grele încercări. Mulţi soldaţi erau încă suferinzi din cauza epuizării. Malaria era frecventă, raţiile trupelor de pe liniile de comunicaţie erau reduse la o ceaşcă de orez pe zi. Un soldat de rînd care mărşăluise cu Kawaguchi şi trecuse apoi în refacere lîngă Tassafaronga, scria, la 5 octombrie, în cuvinte care, cu toate că ar fi smuls lacrimi şi unei pietre, n-ar fi smuls nici una de la un infanterist marin:

> „Proviziile s-au dus şi îmbrăcămintea noastră e numai zdrenţe. Mă întreb cît va mai dura asta şi mă rog să se sfîrşească curînd. Trăiesc ca o pasăre mică în ploaie. Mă simt deprimat şi mă gîndesc la satul meu natal".

I-ar două zile mai tîrziu:

> „De dimineaţă stăm în tranşee. Sîntem absolut disperaţi".

Trupele de pe linia frontului beneficiau de o aprovizionare mai bună. Şi nici nu erau aşa de disperate, ca autorul acestui jurnal.

În timpul primei săptămîni a lui octombrie, mici ciocniri de patrule au marcat fiecare din zilele mohorîte trăite de cele două companii japoneze, adăpostite în tranşee pe o culme ce domina cursul superior al acestui rîu, Matanikau, devenit acum tuturor detestabil. În toate aceste scurte ciocniri au fost ucişi şi răniți infanterişti marini. Pierderile trebuiau însă acceptate: Vandegrift n-avea să mai lovească din nou orbeşte inamicul. Prin patrulare sistematică şi agresivă el s-a gîndit să dezorganizeze apărarea japonezilor, urmărind în acelaşi timp să-i cunoască mai exact pozițiile.

În aceeaşi perioadă, „vulturii de mare" imperiali şi-au mărit presiunea asupra Hendersonului. În primele 3 zile ale lui octombrie, raidurile lor erau mult mai violente decît de obicei. La Rabaul, viceamiralul Yamagata putea să conteze pe un număr de aproape 200 de avioane, jumătate din ele de tip *Zero*. Cu totul alta era situația lui Geiger care, la 5 octombrie, de pildă, avea doar 29 *Wildcat*, 16 bombardiere în picaj, trei avioane torpiloare şi şase P-400 de-ale armatei de uscat în stare operativă. Promisele *Lightning* nu sosiseră încă; prin corturile şi prin barăcile din jurul Hendersonului circulau glume amare care spuneau că de fapt avioane de un asemenea tip nici nu existau.

Ziua de 2 octombrie a fost dură pe cerul de deasupra Guadalcanalului. Robert Galer, un as al piloților de vînătoare, care în ziua aceea doborîse cel de-al unsprezecelea avion japonez, a fost el însuşi doborît. S-a aruncat cu paraşuta şi a fost apoi recuperat, ca să ia parte la multe alte noi misiuni de luptă.

Apoi şapte zile, începînd cu 4 octombrie, japonezii au suspendat atacurile aeriene masive împotriva Hendersonului. „Maşina de spălat Charlie" şi-a făcut norma sa nocturnă. Tunurile antiaeriene de 90 mm ale colonelului Pepper au încercat în zadar să elimine această ciumă omniprezentă. Şi cu toate că era o glumă obişnuită faptul că bombele ei nu loveau niciodată nimic, posibilitatea ca una să poată lovi totuşi era suficientă să-i forțeze pe infanteriştii marini să iasă din păturile lor jilave, afară, în tranşeele în care apa avea între 5 şi 6 inci adîncime. Perfecționarea tranşeelor ajunsese

în acel timp, o distracție universală la Guadalcanal.

Deşi secția de operații se interesa, în primul rînd, de rezolvarea situației din vest, erau cîteva probleme minore şi în est, unde cercetaşii lui Clemens au descoperit, la Gurabusu şi Koilotumaria, detaşamente ale inamicului care acționau probabil stații radio. Pe acestea, Vandegrift, din motive evidente, era doritor să le lichideze. În acest scop, el a ordonat la două companii din batalionul de infanterie marină al locotenent-colonelului Robert Hill, din Regimentul 2 infanterie marină, care de la începutul lui august nu mai întreprinseseră decît acțiuni minore de patrulare, să se deplaseze cu şalupe de la Tulagi pînă în vecinătatea acelei zone, să debarce lîngă Gurabusu sub adăpostul întunericului şi să nimicească prin surprindere detaşamentele inamice. Se aprecia că efectivul fiecăruia dintre aceste posturi inamice era în jurul a cincizeci de oameni.

Clemens a părăsit punctul de comandă la 7 octombrie, cu o echipă de radio a infanteriei marine şi cu trei oameni ai poliției locale. Şalupa sa, deplasîndu-se aproape de plajă, a ajuns la Aola după-amiaza şi grupul a debarcat fără a fi detectat. Clemens şi-a camuflat stația de radio în tufişuri, a luat legătura cu divizia şi şi-a început recunoaşterea. Hill era aşteptat să debarce două zile mai tîrziu, puțin înainte de miezul nopții. În noaptea de nouă Clemens şi-a postat cercetaşii pe țărm, fiecare cu cîte o lanternă şi, la ora întîlnirii, Hill şi un mic grup de comando au debarcat. Poziția restului efectivelor acestui mic grup de asalt era, însă, necunoscută. În zori au apărut două vedete de patrulare (Yippies) cu şalupe Higgins la remorcă. O şalupă a fost pierdută pe drum şi ocupanții ei probabil se înecaseră. Cu toate acestea, Hill avea încă suficienți oameni să-şi îndeplinească misiunea.

Atacul de la Gurabusu, lansat în zorii zilei de 11 octombrie, s-a soldat cu un succes spectaculos. Au fost ucişi 32 de japonezi şi doar doi au scăpat cu viață. Infanteria marină a avut o singură pierdere, căpitanul Richard T. Stafford, comandantul companiei. În schimb, atacul asupra

Koilotumarinei a fost un eşec. Compania desemnată să întreprindă atacul n-a putut ajunge pe poziții. Cînd infanteriştii marini au ajuns, au descoperit că, în mod premeditat, cei mai mulți dintre japonezi plecaseră. Au fost omorîți numai trei duşmani. Unul dintre cadavre a fost identificat de către cercetaşi ca fiind al unui japonez cu numele de Ishimoto, individul fiind răspunzător de asasinarea, mai înainte, a doi preoți şi a două călugărițe de la misiunea romano-catolică de la Ruavatu. Infanteriştii marini au luat cu ei odăjdiile preoților şi rasele călugărițelor, pe care Ishimoto neglijase să le pună în mormintele nemarcate în care le îngropase trupurile.

Pe 7 octombrie, scurt timp după ivirea zorilor, forța de atac de tăria a 5 batalioane a mărşăluit spre vest de la Kukum, pe drumul guvernamental, de-a lungul coastei, către Matanikau. Curînd, două batalioane ale Regimentului 7 infanterie marină, aflate acum sub comanda colonelului Amor Leroy Sims, au ieşit din coada coloanei şi s-au îndreptat către sud-vest, peste culmile accidentate, spre un punct situat în amonte de „Podul Japonezului". Şi-au stabilit bivuacul pentru noapte la cîteva sute de iarzi lîngă punctul de trecere ales.

La ora 10,15 a.m., la o jumătate de milă de rîu, avangarda Batalionului 3 din Regimentul 5 infanterie marină a fost oprită cu foc de mitralieră. Către prînz însă, inamicul, estimat cam la o companie întărită, a început să se retragă încet pe pozițiile dinainte pregătite. Între timp, Batalionul 2 al Regimentului 5 s-a deplasat în stînga batalionului angajat în luptă şi a înaintat nestingherit către cursul rîului. Concomitent, un grup batalionar întărit, sub comanda colonelului William J. Whaling, s-a desprins şi a luat-o către sud, spre o zonă desemnată pentru bivuac, în apropiere de „Podul Japonezului".

Exceptînd neaşteptata rezistență întîmpinată de-a lungul drumului de coastă, desfăşurarea forțelor a progresat conform planului şi fără incidente. Însă japonezii, ascunşi acum cam la 200 de iarzi la est de limba de nisip, n-aveau

chef să se retragă peste ea. Edson a ordonat unei companii de raideri să-i blocheze acolo, eliberînd astfel Batalionul 3 din Regimentul 5 infanterie marină, pentru a-l împinge dincolo de rîu în dimineața următoare. Dar n-a mai avut loc nici un atac în dimineața lui 8 octombrie. Planul a fost dat peste cap de o ploaie torențială de noapte care a transformat solul moale de pe malurile rîului într-o mlaştină adîncă pînă la glezne. Toate avioanele de pe Henderson erau blocate la sol. Vandegrift a amînat acțiunile cu 24 de ore. Edson însă nu le-a dat nici un răgaz japonezilor înghesuiți pe partea de est a rîului. Cît a fost ziua de lungă i-a supus unor focuri repetate de artilerie şi unui foc metodic de aruncătoare. Aşa că i-a obligat să rămînă culcați la pămînt şi să aştepte. Raiderii, precauți, şi-au făcut un baraj de sîrmă ghimpată şi n-au atras atenția japonezilor decît în chip sporadic.

Cîteva minute după căderea nopții, japonezii au ajuns la concluzia că înghițiseră destul. Toți, ca unul, s-au ridicat din adăposturile individuale şi au pornit la asalt, strigînd la raideri. Timp de 45 de minute s-a desfăşurat o luptă crîncenă. Pe cît de repede au început, tot aşa de repede au şi încetat împuşcăturile şi strigătele. A căzut tăcerea, ploaia s-a oprit. Sub pelerinele lor, întinse ca nişte paravane pentru a camufla razele lanternelor, voluntarii, doctorii şi brancardierii au muncit pînă în zori. Din cei mai puțin de 100 de raideri, 12 au fost ucişi, iar 22 erau răniți. După răsăritul soarelui au fost ridicate, din gardurile de sîrmă ghimpată, cadavrele a 59 de japonezi. Edson i-a trimis apoi pe raideri înapoi în „perimetru". „Al treilea Matanikau" a fost ultima din cele cinci lupte la care au participat în insulele Solomon de jos.

Atacul s-a desfăşurat în continuare aşa cum plănuise Vandegrift. Gruparea lui Whaling a trecut rîul prin vad, a ocolit la dreapta şi a înaintat, fără să întîmpine rezistență, de-a lungul crestelor, către mare. Ținîndu-se cu greu pe urmele grupării, batalionul locotenent-colonelului Herman H. Hanneken din Regimentul 7 infanterie marină a trecut prin acelaşi vad, s-a îndreptat spre o culme cam la 200 de iarzi vest de locul desemnat pentru Whaling, a ocolit la dreapta şi a luat-o şi el spre nord. Puller a extins linia frontului şi mai

mult încă spre vest, s-a întors spre nord şi a atacat în direcția lui Point Cruz.

Din cele 3 batalioane ce înaintau, numai cel al lui Puller a întîmpinat rezistență. Înaintînd de-a lungul marginilor junglei, lîngă fundul unei rîpi, patrulele de pe flancurile sale au întîlnit pe japonezii aflați, după toate aparențele, într-o zonă de cantonament. Puller a retras imediat patrulele şi a cerut foc de artilerie. În cîteva minute, proiectilele de 105 mm au început să explodeze cu un efect devastator asupra japonezilor, care au fugit din jungla ce îi ascundea către creasta opusă. Pe măsură ce ieşeau din vegetația densă, aruncătoarele şi mitraliorii infanteriei marine îi trimiteau înapoi în rîpă.

> „A fost cea mai eficace modalitate de exterminare metodică, iar Puller şi oamenii lui au ținut-o aşa pînă cînd minele de aruncător au început să li se împuțineze".

Un ordin neaşteptat al diviziei a pus capăt măcelului: toate unitățile se vor dezangaja de îndată, vor trece prin pozițiile Regimentului 5 infanterie marină (care avea ordin să-şi mențină şi să-şi întărească poziția la gura rîului) şi se vor întoarce la Lunga. În această vale a ororii, batalionul lui Puller a lăsat cadavrele a mai mult de 700 de japonezi din Batalionul 3 al Regimentului 4 infanterie. Pierderile infanteriei marine erau cu puțin sub 200 de oameni. Matanikau-ul continua să-şi ia tributul lui de sînge.

În ziua precedentă declanşării atacului infanteriei marine, Maruyama îl trimisese pe Kawaguchi la Rabaul să raporteze asupra situației. El a făcut acolo, în fața comandanților şi statelor majore ale armatei de uscat şi marinei, o scurtă expunere asupra dezastrului de la Edson's Ridge şi a antecedentelor lui imediate, asupra metodelor americane de luptă şi asupra terenului insulei „KA". Kawaguchi a subliniat îndeosebi dificultatea de a deschide drum prin junglă. Din nefericire pentru succesul viitoarelor

lor acțiuni, ofițerii de stat major care au asistat la informare nu au dat importanță deosebită aspectelor neplăcute ale raportului lui Kawaguchi. Generalul s-a îndreptat în aceeaşi seară spre Insulele Shortland, să se întîlnească cu Hyakutake, aflat în aşteptarea unui distrugător care urma să-l transporte pe Guadalcanal.

O oră şi jumătate înainte de miezul nopții lui 9 octombrie, generalul locotenent Hyakutake, însoțit de cel mai vechi ofițer superior din statul major, colonelul Haruo Konuma şi de generalul maior Tadashi Sumuyoshi, comandantul artileriei Armatei 17, au debarcat pe insula de pe care intenționau să izgonească infanteria marină a S.U.A. Cîteva ore mai tîrziu, punctul lui de comandă a fost aşezat „în valea unui rîu fără nume, cam la 3 km vest de Kokumbona". Şeful său de stat major, generalul maior Shuichi Miyazaki, rămăsese la Rabaul pentru a menține legătura cu flota şi să coordoneze transportul întăriturilor, armelor, hranei, munițiilor şi altor materiale.

Veştile proaste n-au aşteptat sosirea generalului la noul său punct de comandă. I-au venit în întîmpinare. Chiar cînd păşea pe țărm, un ofițer trimis de Maruyama i-a ieşit înainte şi i-a transmis vestea tulburătoare că artileria americană „masacrase" Regimentul 4 infanterie şi că Maruyama a fost obligat să-şi retragă linia frontului spre un punct situat cam la două mile vest de Matanikau [3]. Hyakutake a ordonat imediat o analiză a situației pentru zorii zilei. Situația ce i s-a raportat cu acest prilej nu era încurajatoare:

> „... Divizia a 2-a se retrăsese şi punctele ei cheie pentru ofensivă, precum şi pozițiile de artilerie pentru bombardarea aerodromului fuseseră pierdute... Atît detaşamentul Kawaguchi cît şi cel al lui Ichiki sînt practic neputincioase...".

Hrana şi medicamentele erau puține, drumurile şi

[3] Această informație a fost comunicată lui Hyakutake personal prin ofițerul de stat major Hirama din Divizia Sendai.

potecile slab amenajate, muniția de artilerie insuficientă.

Generalul a ascultat în tăcere acest recital şi şi-a anunțat hotărîrea: operațiile ofensive trebuie să se desfăşoare conform planului. El a expediat totuşi un mesaj cu prioritate, ordonînd comandantului Diviziei 38 ca un regiment de infanterie şi unul de geniu să se deplaseze imediat din insulele Shortland la Guadalcanal [4].

A informat apoi Statul Major General Imperial că situația la Guadalcanal era „cu mult mai gravă decît a fost estimată". În acelaşi mesaj a stăruit, de asemenea, ca activitățile de asigurare a întăririlor să fie intensificate. Încă vreo cîteva distrugătoare au fost angajate în cursele de noapte, şi pentru a suplimenta „Expresul" s-au strîns un număr de vedete şi şalupe de debarcare, mari şi mici, pentru a acționa între insulele Shortland şi Kamimbo. În cursul zilei şalupele se trăgeau în lagune şi în gurile rîurilor de pe insulele Vella Lavella, Kolombangara, New Georgia, Vangunu şi Russells. Traseele erau lungi, grele şi primejdioase şi „transportul de furnici", cum numeau japonezii aceste transporturi pe şalupe, avea să fie curînd abandonat [5].

Ordinul neaşteptat dat de Vandegrift pentru oprirea operației încununate de succes de la 9 octombrie s-a bazat pe o informație de la Ghormley după care era de aşteptat un puternic atac. Coastwatcherii ce observau portul Simpson de Rabaul, ca şi cei ce nu scăpau din ochi activitățile din insulele Shortland, raportau puternice concentrări de crucişătoare, distrugătoare, transportare de trupe şi cargouri. Derutantul „Tokyo Express" devenise, de asemenea, mult mai activ ca de obicei. Documente găsite asupra cadavrelor japonezilor ucişi în acțiunile de patrulare, ca şi jurnalele analizate de căpitanul Moran, conțineau destăinuiri după care încercarea de a ocupa malul de est al

---

[4] Regimentul 228 infanterie din Divizia 38 şi Regimentul 19 geniu independent au primit ordinul să plece în această perioadă.

[5] Totuşi, acum era posibilă realizarea unei acoperiri aeriene; la 9 octombrie, a fost dat în funcțiune aerodromul aviației de vînătoare de la Buin, din sudul insulei Bougainville.

Matanikaului era numai o acțiune preliminară a unui atac general care putea include un asalt direct dinspre mare.

Din fericire, un factor care complicase evaluarea direcțiilor de acțiune ale inamicului înainte de confruntarea de la Ridge dispăruse: japonezii nu mai aveau vigoare în est. Vandegrift simțise, prin urmare, că acum, în cadrul reorganizării esențiale ce trebuia să o facă, putea să mențină fără teamă linia Ilu cu efective minime. Ştia că Regimentul 164 infanterie era pe drum şi că, dacă nu interveneau accidente nefericite, acesta îi va sta la dispoziție nu mai tîrziu de 13 octombrie.

Acest regiment întărit (mai puțin un batalion) s-a îmbarcat în grabă la Nouméa pe transportoarele *McCawley* şi *Zeilin*, la 8 octombrie. Turner a expediat cele două nave în dimineața următoare. Trei distrugătoare şi trei puitoare de mine le-au asigurat escorta antisubmarină. Ghormley desemnase drept Forță de acoperire Marea unitate operativă (Task Force) 64 a contraamiralului Norman Scott – două crucişătoare grele, două uşoare şi cinci distrugătoare, şi a trimis la nord două „Forțe de lovire", una constituită în jurul portavionului *Hornet*, iar cealaltă în jurul navei de linie *Washington* [6]. În mod clar, scrisoarea lui Harmon din 6 octombrie îi stîrnise lui Ghormley imaginația şi insuflase o nouă hotărîre spiritului lui ezitant. Guadalcanal trebuia întărit, fie ce-o fi. Forțele inamice ce aveau să intervină vor fi interceptate şi distruse.

Acest program era pe măsura energicului comandant al Marii unități operative (Task Force) 64, care-şi vedea misiunea ca pe o ocazie picată din cer pentru a-şi spăla ruşinea suferită la Savo. Timp de 3 săptămîni, înainte de a primi această misiune, Marea unitate operativă a lui Scott efectuase exerciții de luptă pe timp de noapte şi atît el cît şi marinarii trăseseră din greu. Aşa că acum simțea că navele şi

---

[6] Task Force 64 de sub comanda lui Scott era formată din crucişătoarele grele (CA) *San Francisco* (Navă amiral) şi *Salt Lake City*, crucişătoarele uşoare (CL) *Helena* şi *Boise*, şi distrugătoarele *Duncan*, *Farenholt*, *Buchanan*, *Laffey* şi *McCalla*.

echipajele lui erau pregătite.

Tîrziu, în după-amiaza lui 11 octombrie, Scott se afla în marş la sud de Guadalcanal cînd a primit exact vestea pe care o aştepta: japonezii, sub comanda contraamiralului Aritomo Goto, erau în „The Slot” şi veneau. Forțele lui Goto, aşa cum a informat un avion de cercetare *Fortress*, se compuneau din două crucişătoare şi 6 distrugătoare. În realitate, acestea erau cu mult mai puternice.

Scott s-a grăbit acum să adopte formația de luptă pe timp de noapte pe care o plănuise dinainte. În avangardă, 3 distrugătoare din Escadra *(Derson)* 12 a căpitanului Robert G. Tobin (*Farenholt*, *Duncan*, *Laffey*); în urma lor veneau nava comandant *San Francisco*, *Boise*, *Salt Lake City*, *Helena*. Încheierea o făceau celelalte două distrugătoare ale căpitanului Tobin, *Buchanan* şi *McCalla*. Cu viteză sporită, coloana s-a îndreptat către o poziție de interceptare lîngă Savo. Intenția lui Scott era să „bareze T-ul”, adică să prindă în foc de baraj de la prova la pupa fiecare navă a coloanei inamice pe cale de a veni. Era acum ora 11,00 p.m. De 35 de minute Scott naviga în drum 050° în direcția insulei Savo. Insula se întrezărea acum amenințător în prova-tribord, şi la 11,35 amiralul a ordonat coloanei o întoarcere de 180° la stînga ca să vină la drum 230° [7].

Dar, dintr-un motiv oarecare, distrugătorul din prova formației nu a executat imediat manevra ordonată coloanei şi nici comandorul Ralph E. Wilson nu l-a întors pe *Buchanan*. S-a luat după crucişătoare [8]. Tobin, dîndu-şi seama că a

---

[7] O înțelegere greşită a acestui semnal avea să-i coste scump pe americani. Scott intenționa ca nava directoare a fiecărui division să întoarcă simultan la stînga, la drum 230°, iar navele fiecărui divizion să întoarcă succesiv în acelaşi loc cu nava lor directoare (Divisions 230 Corpen), adică „divizioanele să ia drum 230°”. Aceasta în mod automat ar fi inversat rolurile distrugătoarelor. Astfel, cele două nave aflate mai înainte în pupa crucişătoarelor ar fi trecut în avangarda acestora, în timp ce cele trei aflate anterior în avangardă ar fi luat poziția în pupa crucişătoarelor.

[8] Wilson trebuie să fi interpretat ordinul primit prin radiotelefonie (TBS = Talk between ships) drept „230° Corpen”, ceea ce însemna că întreaga *coloană* urma să întoarcă la stînga, la drum 230°, fiecare navă

interpretat greşit semnalul, şi-a întors curînd coloana cu 180° la stînga, a semnalizat viteză maximă şi a încercat să treacă prin tribordul crucişătoarelor, exact partea din care ar fi urmat să apară inamicul, dacă venea. Şi el venea.

Helena, ultimul crucişător din coloană şi singurul echipat cu o stație de radiolocație de cercetare nouă şi sigură, raportase deja, de cîtva timp, stabilirea contactului; el a raportat apoi nave străine la vedere şi cu 15 minute înaintea miezului nopții a cerut permisiunea de a deschide focul.

Un şir de mesaje încurcate şi greşit interpretate a urmat între amiralul Scott, aflat pe nava comandant *San Francisco* şi căpitanul Hoover de pe *Helena*.

Amiralul ezita să dea lui Hoover permisiunea să deschidă focul, acesta din urmă fiind, acum, practic abordat de japonezii care dădeau năvală. Din fericire, totuşi, căpitanul Hoover a dat propria sa interpretare răspunsurilor lui Scott şi un minut mai tîrziu a deschis focul asupra unei ținte aflate la mai puțin de 5 000 de iarzi şi care se apropia repede. A doua salvă a tunurilor *Helenei* a izbit nava amiral a lui Goto, *Aoba*. Două minute mai tîrziu, aceasta era învăluită de proiectilele trase de pe *Salt Lake City* şi *Boise*. Pe puntea sa de comandă, distrusă, amiralul Goto zăcea rănit mortal. El a trecut comanda căpitanului Kikunori Kijima.

Scott, care în acest timp a stabilit că distrugătoarele lui Tobin îl depăşeau şi navigau între navele sale şi japonezii ce se apropiau, era în încurcătură. Nu cumva navele lui trăgeau asupra distrugătoarelor lui Tobin ? [9]. Îi era teamă că da, şi prin radiotelefon a cerut tuturor navelor să înceteze focul şi să se identifice prin semnale luminoase. În acel moment

---

întorcînd succesiv în acelaşi loc cu nava directoare. În consecință, el a continuat să urmeze drumul navei *Helena* şi a întors acolo unde aceasta a întors.

Sînt îndatorat contraamiralului (ret.) William W. Wilbourne, USN, pe atunci locotenent-comandor şi ofițer cu artileria pe nava *San Francisco*, pentru detaliile furnizate în legătură cu „tragica încurcătură" care a urmat puțin timp după semnalul schimbării de drum dat de Scott.

[9] Există motivul să se creadă că unul sau mai multe dintre distrugătoare se aflau acolo. *Duncan* a primit lovituri în babord.

Furutaka era cuprins de flăcări strălucitoare; priveliştea pe care i-au dezvăluit-o flăcările i-a sugerat lui Scott că situația îi era favorabilă, aşa că a ordonat reluarea focului. Dar întreruperea a 4 minute a fost fatală pentru speranțele pe care şi le făcuse.

Japonezii, după ce inițial au şovăit, şi-au revenit repede şi au început să execute un foc puternic asupra distrugătoarelor *Farenholt* şi *Duncan*. În schimb, americanii au masat focul asupra distrugătorului *Fubuki*, care a explodat şi a dispărut de pe ecranele radiolocatoarelor de conducere a tragerii. Scott, care după toate aparențele socotea că acțiunea s-a terminat cu succes, a ordonat în acel moment tuturor navelor, în chip inexplicabil, să înceteze focul înainte de a trece la urmărire. Japonezii însă nu aveau de gînd să iasă din scenă fără cîteva lovituri de adio. *Kinugasa* nu fusese încă atinsă; ea s-a alăturat navei avariate *Aoba* şi iremediabil distrusei *Furutaka* într-un atac concentrat, de pedepsire, asupra lui *Boise*. În felul acesta s-a sfîrşit sau aproape s-a sfîrşit Bătălia de la Cape Esperance. Ultima ei victimă, distrugătorul *Duncan*, a fost abandonat la orele 2 a.m. şi s-a scufundat complet lîngă Savo, cîteva ore mai tîrziu.

Brava strădanie a lui Scott a scutit infanteria marină de calvarul unei alte nopți de bombardament şi a prins bine moralului celor din Statele Unite. Dar victoria lui neconvingătoare, amplificată de presa americană la proporțiile unui adevărat triumf, nu i-a putut împiedica pe japonezi să debarce întăririle. Căci, în timp ce Scott se învîrtea după Goto, contraamiralul Takaji Joshima era ocupat cu descărcarea navelor bază pentru hidroavioane *Nisshin*, *Chitose* şi a şase distrugătoare la Tassafaronga. Cu toate acestea, moralul japonezilor era zdruncintat:

> „În tot cursul bătăliei de noapte din largul insulei Savo, providența ne-a părăsit şi pierderile noastre au crescut. În special de cînd inamicul a început să utilizeze radarul, care le-a permis să tragă eficient de la prima salvă, fără să mai folosească proiectoare, viitorul a

devenit sumbru pentru forțele noastre de suprafață, al căror punct forte fusese lupta de noapte”.

Amiralul Ghormley a primit cele dintîi rapoarte despre victoria lui Scott pe 12 octombrie şi imediat a redactat un mesaj elogios: „O dată în plus planurile inamicului au fost zădărnicite. Felicitări” [10]. Că această ciocnire i-ar fi zădărnicit planurile, ar fi fost oricum o noutate pentru amiralul Yamamoto.

*

În timpul bătăliei de noapte de la nord-vest de Cape Esperance contraamiralul Joshima descărca tancuri, artilerie, alimente şi muniții. Turner se grăbea la rîndul său. Imediat după răsăritul soarelui, în ziua de marți, 13 octombrie, transportul său a ajuns în largul capului Lunga (Lunga Point). Aici *McCawley* şi *Zeilin* au ancorat şi au început să debarce pe cei aproape 3 000 de ofițeri şi soldați ai Regimentului 164 infanterie. Personalul de la sol al Brigăzii 1 aviație a infanteriei marine a fost şi el debarcat. „Cățeluşii”* aduceau jeep-uri, camioane, tunuri antitanc, muniții, materiale pentru corturi şi rații complete pentru 70 de zile.

În categoria din urmă, aşa cum aveau să descopere mai tîrziu infanteriştii marini, erau incluse sute de cutii cu dulciuri asortate şi, în consecință, către ora 9,00 a.m. schimbul era în floare pe țărm. Toți cîți putuseră găsi o scuză s-o şteargă la Lunga se grăbiseră să o facă prin crîngurile de cocotieri, îndreptîndu-se spre această nesperată „mină de aur”. Cei mai mulți erau echipați cu puşti, săbii, pistoale, steaguri, căşti sau port-harturi ofițereşti japoneze. O sabie de samurai s-a dat în ziua aceea pe trei duzini de ciocolate mari

[10] Acest mesaj apare în jurnalul de război al ComSoPac, într-o succesiune corectă, dar îi lipseşte data şi ora cînd a fost transmis.

* Doggies = cățeluşi. Poreclă dată infanteriştilor, (pifani) (N.tr.)

Hershey; un steag „chifteluță” *, în fabricarea cărora infanteriştii marini erau acum experți atunci cînd cele originale nu mai ajungeau, făcea o duzină.

La ora 11,00 bombardierele japoneze au întrerupt temporar acest înfloritor bazar, însă schimbul s-a reluat la semnalul de încetare a alarmei aeriene: „cer senin”. Interludiul a fost însă scurt. O alarmă dată la prînz pentru starea de pregătire pentru luptă nr. 1 a anunțat un mare număr de bombardiere *Betty* însoțite de avioane de vînătoare Zero şi două bombe de cîte 500 livre lansate pe plajă au pus capăt acestui tîrg insolit. Acolo a suferit Regimentul 164 primele lui pierderi. Cinci ore mai tîrziu, obuzierele calibru 150 mm ale generalului maior Sumuyoshi, recent amplasate, au început şi ele să glăsuiască şi pentru prima dată, dar nu şi pentru ultima oară, au impus deplasarea avioanelor „*Wildcat*” de la Henderson la „Fighter One”, o pistă îngustă, cam la 2 000 de iarzi spre est.

Sosirea Regimentului 164 infanterie a sporit efectivele lui Vandegrift din Guadalcanal la puțin peste 23 000 de oameni, plus alți 4 500 aflați la Tulagi. Însă acest regiment aducea ceva în plus miilor de infanterişti marini murdari şi obosiți. Sosirea soldaților armatei de uscat era un semn că undeva, cineva era cu adevărat interesat în păstrarea Guadalcanalului şi că într-o bună zi, într-un viitor îndepărtat, deşi cu totul neprevizibil încă, ei ar putea părăsi insula asta blestemată. Dacă, desigur, aveau să mai apuce ziua aceea.

Yamamoto, care n-avea deloc de gînd să le permită americanilor să mai trăiască atît de mult, organizase soldaților o primire călduroasă. Dacă „vulturii de mare” nu reuşiseră încă să scoată Hendersonul din uz, probabil că o puteau face bombardamentele intense de pe *Kongo* şi *Haruna*, aparținînd Diviziei 3 nave de linie a viceamiralului Takeo Kurita. Pentru întărirea tirului, navelor de linie le-au fost alăturate un crucişător şi şapte distrugătoare. Gruparea

---

* Este vorba de steaguri japoneze capturate şi numite astfel după discul solar roşu din mijloc (N.tr.)

lui Yamamoto însuşi, incluzînd portavioane şi alte nave de linie, aveau să patruleze cam la 100 mile către nord, ca sprijin de la distanță.

La 13 octombrie orele 11,30 p.m., cînd cele două uriaşe nave au înaintat cu cutezanța lor greoaie pe lîngă Savo către pozițiile de foc ce le fuseseră indicate pe hartă, „Louie the Louse” (Louie Păduchiosul) a aruncat asupra aerodromului prima dintr-o serie de bombe iluminate. La bordul întunecatelor *Kongo* şi *Haruna* ofițerii de artilerie s-au pus pe rezolvarea de ecuații matematice şi, la ora 1,40 a.m., 16 tunuri de mare calibru au deschis simultan focul asupra Hendersonului. În mai puțin de 70 de minute cele două nave au tras asupra zonei restrînse a aerodromului peste 900 proiectile de 360 mm cu pereții subțiri şi de mare putere explozivă.

> „Tabloul depăşea orice închipuire cînd focurile şi exploziile produse de proiectilele de 360 mm au lovit aerodromul, au scos din funcțiune avioanele, depozitele de combustibil şi amplasamentele depozitelor de muniții ale inamicului. Peisajul era iluminat de sus de paraşutele luminoase lansate de avioanele noastre de observare ce zburau deasupra aerodromului, întregul tablou făcînd să pară că spectacolul de artificii Ryogoku, în comparație cu acesta, era doar un simplu joc de copii. Bezna nopții fusese transformată de foc într-o strălucire de zi. În mod spontan, pe navele noastre izbucneau țipete şi strigăte de plăcere”.

Timp de 70 de minute, infanteria marină şi soldații s-au îngropat cît au putut mai adînc în noroiul tranşeelor şi al adăposturilor, în vreme ce solul se cutremura şi cocotierii erau făcuți una cu pămîntul. Pe măsură ce bombele iluminate se lăsau încet asupra pămîntului, flăcările lacome devorau corturile şi îşi croiau drum către depozitele de combustibil, alimente şi muniții. Distrugătoarele lui Kurita s-au apropiat de țărmul de nord şi au început să toarne cu proiectile în mijlocul incendiilor. Puține bombardamente din

cel de-al doilea război mondial l-au egalat pe acesta în privința cantității de muniție de mare calibru trasă asupra unui obiectiv aşa de mic, doar într-o oră şi cîteva minute.

La 2,50 a.m. canonada a încetat şi oamenii buimăciți au ieşit poticnindu-se din tranşee şi adăposturi. La Henderson, primele raze au dat la iveală teatrul unui măcel. Plăci zdrențuite de oțel răsucite diform, provenind de la îmbrăcămintea pistei de decolare, au fost găsite la sute de iarzi de aerodrom unde ele au sfîşiat corturi, pături şi paturi de campanie. Sute de cocotieri erau făcuți pulbere; o parte a spitalului era complet distrusă. Depozitele de carburanți în flăcări scoteau încă valuri de fum, bombele şi munițiile explodau la fiecare cîteva minute. Un proiectil de 360 mm lovise un depozit cu alimente, făcîndu-l bucăți; aşa că încă multe, multe zile aveau să fie culese conserve sparte cu eticheta „Spam”. Conținutul lor era împrăştiat pe o rază de o jumătate de milă. Şobolanii care infestaseră crîngurile de cocotieri n-aveau să mai aibă probleme cu cotrobăitul după hrană pentru mult timp de acum înainte.

Americanii se puteau descurca fără conserve de carne „Spam”, dar nu şi fără avioane. În ajun, marți 13 octombrie, Geiger avusese în stare de funcționare 39 SBD-uri; cînd s-a tîrît afară din adăpost în zorii zilei următoare avea cinci. Dintre cele 40 de avioane *Wildcat*, 16 erau schelete răsucite. Din 34 rămase, 24 necesitau reparații de un fel sau altul: cauciucuri noi, roți, ampenaje, eleroane sau parbrize. Cele mai multe din avioanele torpiloare ce sosiseră recent erau acum epave. Vandegrift a cerut „imediat” 20 de bombardiere în picaj. Aveau să-i trebuiască. Şi avea nevoie, de asemenea, de avioane de vînătoare, piloți de schimb, echipaje şi personal de întreținere. Canonada, concentrată asupra aeroportului, produsese peste 60 de victime, dintre care 41 morți. Cei mai mulți dintre ei erau din rîndurile personalului de aviație, inclusiv 6 piloți.

Miercuri a fost o zi relativ liniştită pe Guadalcanal. Două din cele 5 SBD-uri, care încă mai puteau zbura, au decolat la mijlocul dimineții într-o misiune de cercetare către nord-vest. Ceea ce au văzut piloții lor nu a fost deloc liniştitor. Şase

mari transportoare de trupe escortate de crucişătoare şi distrugătoare erau pe drum către Guadalcanal. Şi mai erau, ca de obicei, şi avioane *Zero* şi *Betty*. Mecanicii, piloţii şi echipajele lucrau pentru a pune în stare de funcţionare cît mai multe din bombardierele în picaj care puteau fi reparate imediat. Erau mai puţin de o duzină.

În liniştita Nouméa, Ghormley aprecia situaţia drept gravă şi l-a informat pe Nimitz că întăririle duşmane trebuiau oprite „dacă vrem ca poziţia noastră la Guadalcanal să fie păstrată” [11]. Acest moment de criză a găsit grupul aeronaval, format în jurul portavionului *Hornet*, realimentîndu-se cu carburanţi, în nordul Noii Caledonii. Marea unitate operativă (Task Force) 64 a lui Scott se afla la Espíritu Santo, unde-şi lingea rănile. Nici una dintre aceste formaţii nu putea ajunge la timp pe teatrul de acţiune pentru a intercepta grupul operativ japonez ce se afla în drum spre insulă.

În cursul dimineţii, Geiger a trimis cîteva SBD-uri către „The Slot”. Avioanele în picaj au bombardat navele care înaintau în zig-zaguri şi la întoarcere au pretins că au avariat un transportor şi au scufundat un altul. În realitate, bombele lor au căzut toate lîngă ţinte şi nu au produs japonezilor nici o avarie. Nici nu au afectat cu ceva hotărîrea japonezilor de a trece convoiul prin zonă. În aceste împrejurări, Vandegrift a trimis amiralului Ghormley o scurtă telegramă cu prioritate:

> „Este absolut necesar şi urgent ca această forţă să primească maximum de sprijin în unităţi aeriene şi navale”.

Înainte de a se primi răspunsul la acest mesaj, Hendersonul a avut de suportat un nou bombardament, de această dată din partea crucişătoarelor Flotei 8, *Chokai* şi *Kinugasa*. În timp ce proiectile cu mare putere explozivă şi

---

[11] ComSoPac, către CincPac, 141410, octombrie 1942, ONRL. Conţinutul acestui mesaj l-a afectat profund pe amiralul Nimitz, şi l-a convins „că era necesar un comandant mai tenace” („Corespondenţa” Nimitz).

cele incendiare trase de tunurile crucişătoarelor cădeau asupra aerodromului, cele şase transportoare japoneze s-au apropiat de Tassafaronga şi au început să descarce. Pînă în zorii zilei de joi, peste 2 000 soldați odihniți au fost debarcați şi mai mult de jumătate din încărcătura navelor – muniții, rații, tunuri antitanc, obuziere, materiale medicale – au fost duse la țărm cu şalupele şi ascunse în crîngurile de cocotieri.

Avioanele de pe Henderson au dat o mînă de ajutor şi apoi, trei ore mai tîrziu, după repetate atacuri la mică altitudine, comandantul convoiului a ordonat celor 3 transportoare avariate să eşueze pe țărm. Comandanții şi-au proptit tare navele în nisipul țărmului şi, sub o neîntreruptă ploaie de gloanțe şi bombe, au continuat să descarce. Către ora 10,00 a.m ei au raportat că 80 la sută din încărcătură a fost debarcată, în siguranță, pe țărm. Între timp, cele 3 transportoare rămase s-au retras, precaut, pe o poziție de aşteptare la nord şi la vest de insulele Russell.

Unde este Flota Statelor Unite ? se întrebau cei din infanteria marină. Şi, de fapt, mai exista oare ceva cu numele ăsta ? Şi dacă exista, ce dracu făcea ? Vandegrift, în mod obişnuit, o fire bine dispusă, era acum profund scîrbit şi a încercat din nou să-l facă pe Ghormley să înțeleagă gravitatea situației sale. Artileria grea continua să tragă asupra pozițiilor sale; navele inamice de suprafață se mişcau în voie în apele din jurul Guadalcanalului şi bombardau perimetrul bazei fără teama de a fi pedepsite. Pentru avioanele americane nu mai rămăseseră decît cîțiva litri de benzină.

De fapt, la fața locului exista în acel moment un element al Flotei Statelor Unite. Era Escadra 3 Vedete rapide torpiloare (MTB3) care sosise la 12 octombrie la Tulagi. Cele 4 vedete ale locotenentului Alan R. Montgomery fuseseră aduse din Noile Hebride la remorca distrugătoarelor *Hovey* şi *Southard*. Marinarii de larg, înclinați să se îndoiască de eficacitatea în luptă a acestor găoace cu temperament, cum le numeau în glumă, ar fi socotit fără îndoială că este umilitor să te laşi remorcat către teatrul de luptă. Dar dacă echipajele lui Montgomery sufereau de un complex de

inferioritate, acest lucru nu se vedea: în noaptea de 13–14 octombrie el le-a condus, la adăpostul întunericului, la atac împotriva lui *Kongo* şi *Haruna*.

Această mică, dar hotărîtă „Task Force” a ieşit în coloană din portul Tulagi, înaintea miezului nopții, cu motoarele reduse şi s-a îndreptat către Savo. Navele de linie japoneze nu erau greu de descoperit şi vedetele torpiloare s-au desfăşurat pentru lansarea torpilelor. Marinarii japonezi de veghe le-au zărit şi giganții au întreprins acțiuni de evitare, anihilînd atacul torpilelor. Însă japonezii au fost suficient de impresionați de îndrăzneala atacului ca să amintească episodul în jurnalul de bord al activității de noapte.

Toată dimineața zilei de joi echipele de întreținere s-au muncit să scoată benzina de la avioanele distruse (un B-17, împotmolit la Henderson cu o zi înainte, a furnizat peste 400 de galoane) şi să repare *Wildcat*-urile. Geiger, pînă la prînz, a putut ridica peste 20 de aparate. Pe rînd, unele zburau la înălțime, asigurînd acoperirea aeriană, în timp ce altele, cu cele 6 mitraliere calibru 50, cu benzile încărcate cu gloanțe trasoare, incendiare şi perforante, loveau transportoarele eşuate şi mitraliau plajele. Benzina pe care japonezii au adus-o la țărm, cu grijă, în cursul nopții, s-a transformat în flăcări. Mai multe aparate zburînd la joasă altitudine au fost puternic deviate de la direcție şi aruncate în sus de presiunea undelor exploziei unui depozit de muniții. Un văl de fum negru acoperea coasta de la Kokumbona spre vest pînă la Doma Cove.

S-a întîmplat ca un grup de distinşi vizitatori să fie martori oculari ai spectacolului. Între ei era şi generalul-maior Harmon. Abia sosit în acea dimineață, a privit cum aviatorii infanteriei marine, flotei şi armatei de uscat de sub comanda lui Vandegrift plăteau japonezilor cu aceeaşi monedă pentru groaznica noapte din care scăpaseră.

Şi acum, după-amiază, cu benzina din nou pe terminate, alții au intrat în acțiune. Aghiotantul lui Geiger, maiorul Jack Cram, a aterizat la Henderson Field, la mijlocul după-amiezii, greoiul amfibiu „Blue Goose” („Gîsca albastră”) al generalului. Venită de urgentă, „Gîsca” aducea acum din Noile Hebride

„provizii": două torpile pentru Escadrila 8 a flotei. Cram insista să-şi monteze cel puțin una din ele, iar un ensign, care muncise o zi întreagă, spunea că maiorul le putea prinde pe amîndouă. „Peştii" au fost montați astfel încît Cram îi putea lansa trăgînd de nişte pîrghii improvizate şi a decolat, escortat doar de un singur avion de vînătoare, îndreptîndu-se spre Kokumbona.

În timpul apropierii prelungi şi planate către țintă, atît Cram cît şi „Gîsca" au fost scuturați puternic de focul antiaerian a cinci distrugătoare japoneze, ale căror proiectile explodau deasupra şi dedesubtul lor. Cram şi-a menținut drumul şi a lansat ambele torpile. Una a intrat într-un transportor eşuat, a explodat şi l-a rupt în două. „Gîsca" s-a întors apoi încet la Henderson. Cram a venit cu trei avioane *Zero* după el. Antiaeriana şi aviația de vînătoare a americanilor le-au gonit, dar nu înainte ca „Gîsca" să fi fost serios găurită. Cînd Cram a raportat lui Geiger despre succesul misiunii sale, generalul s-a dus să se uite la avionul său de comandă. „Gîsca" avea 50 de găuri în fuselaj, ampenaj şi aripi. Geiger l-a amenințat pe Cram cu Curtea Marțială pentru distrugerea deliberată a proprietății statului, după care s-a întors în biroul lui şi şi-a propus aghiotantul, care săvîrşise unul dintre cele mai îndrăznețe atacuri din istoria aviației în timp de război, la medalia „Navy Cross" *.

În Hebride, echipajele lui Saunders „Blondul" şi-au petrecut dimineața lui 15 octombrie încărcînd cu bombe avioanele *Fortress* (Fortărețele zburătoare) şi imediat după revenirea lui Cram la bază, o patrulă de B-17 a huruit deasupra Henderson-ului şi s-a îndreptat către vest, la o altitudine de sub 5 000 de picioare. Cîteva minute mai tîrziu ele au lansat un perfect covor de bombe de-a lungul plăjii şi apoi, în curbe maiestuoase, au luat altitudine, începînd lungul lor zbor către casă.

Această zi memorabilă se încheiase. Henderson-ul a pierdut 7 avioane în lupta aeriană; piloții lui Geiger doborîseră 5 avioane *Zero* şi 3 bombardiere *Betty*.

---

* Crucea Marinei. (N.tr.)

La miezul nopții, japonezii s-au răzbunat. De data asta navele care au deschis focul – crucişătoarele *Maya* şi *Miyako* şi două distrugătoare – erau comandate personal de amiralul Kondo. De la distanțe variind între 8 000 şi 10 000 de iarzi, Kondo a pisat aerodromul, timp de peste o oră, cu aproape 1 500 de proiectile. Din nou s-a cutremurat pămîntul, dar nu cu zguduiturile din cursul „Nopții" de 13 octombrie. Şi totuşi, din nou au fost omorîți şi răniți, din nou flăcările lacome au cuprins depozitele şi schijele de proiectile au pătruns prin aparatele aflate la sol. Numărătoarea din zorii zilei a fost deprimantă: 15 avioane *Wildcat* complet distruse. Geiger mai avea numai 27 avioane de diferite tipuri şi jumătate din ele aveau nevoie de reparații.

Dar ajutoarele erau pe drum. Smith trimisese mai multe nave de transport din Noua Caledonie cu butoaie de benzină, piese de schimb şi echipaje de întreținere, iar la 5 după-amiaza locotenent-colonelul Harold Bauer a venit cu Escadrila 212 vînătoare a infanteriei marine – 19 avioane *Wildcat*. Imediat ce aceasta a aterizat, biroul operațiunilor aeriene a instituit o stare de alarmă numită „Situație galbenă": avioane inamice se apropie. Comandantul escadrilei, care încă nu apucase să se prezinte lui Geiger la raport, supraveghea neliniştit echipajele de sol ce alimentau cu benzină o celulă a avioanelor sale. Aparatele s-au îndreptat apoi scuturîndu-se către pistă şi au luat viteză. Bauer nu stătuse la sol nici 60 de minute. S-a întors apoi pe aerodrom aproape o oră mai tîrziu. Doborîse 4 bombardiere japoneze. Colegii de zbor povesteau mai tîrziu, cu admirație, acest episod într-un mod lapidar: „Şeful a tighelit 4 dintre ticăloşi de la un cap la altul".

12. „FIECARE OM VA FACE FAȚĂ ÎN MOD ONORABIL"

15 octombrie 1942 a fost o zi însemnată în cariera generalului-locotenent Masao Maruyama, ofițer cu o viziune profundă a propriei sale importanțe istorice. Ziua începuse bine. Generalul luase cu plăcere un modest mic dejun compus din ceai, saramură de peşte şi orez. Şi-a curățit apoi dinții cu o scobitoare, şi-a clătit gura, şi-a şters fața cu un prosop înmuiat în apă fierbinte, şi-a încheiat tunica şi s-a aşezat la biroul său de campanie. Un aghiotant prevenitor i-a înmînat un document să-l semneze.

Acest act stabilea ordinea de marş a forțelor lui Maruyama pe o rută acoperită de la Kokumbona către zonele de concentrare de la sud de Henderson Field. De pe aceste poziții, în „Ziua X", Divizia Sendai se va desfăşura şi va declanşa, pe înserat, un atac prin surprindere, îi va nimici pe americani şi va cuceri aerodromul. „Ziua X" fusese orientativ fixată pentru 22 octombrie. Înaintarea prin junglă urma să se desfăşoare pe un drum îngust, care se arcuia la sud de Mount Austen. Generalul precizase că această rută pe care geniştii tocmai o pregăteau, va purta numele de „Calea Maruyama".

Planul de operații al generalului Hyakutake prevedea atacuri simultane asupra bazei în trei puncte foarte distanțate între ele. Efortul principal a fost încredințat generalului Maruyama; efectivul trupelor repartizate pentru lovitura decisivă se ridica la 7 000 de oameni [1]. Maruyama

---

[1] *History of Marine Corps Operations in World War II* dă 5 600, dar aceasta este o eroare. *17th Army Opns.*, VI, p.51 dă 20 000 de oameni pe insulă, în jurul datei de 25 octombrie. Forța lui Maruyama consta din nouă batalioane de infanterie, fiecare avînd un efectiv mediu de circa 600. În plus, mai erau cu el subunități de aruncătoare uşoare şi grele, tunuri de munte şi baterii formate din tunuri cu tragere rapidă, subunități de geniu, transmisiuni, medicale şi altele.

În acest timp, întreaga Divizie Sendai (mai puțin un divizion de artilerie şi o parte a batalionului de cercetare) era pe Guadalcanal. Potrivit colonelului Kazuo Taguchi, pe atunci ofițer cu operațiile la divizie, efectivele acesteia, aflate pe uscat, la 19 octombrie, erau de 9 372 de ofițeri şi soldați. Colonelul Taguchi a declarat de asemenea că la acea dată fuseseră debarcate 176 piese de artilerie de toate calibrele. Unele

socotea ca suficient acest număr pentru a covîrşi pe apărătorii surprinşi ai unei linii pe care, în mod corect, o presupunea apărată cu forțe puține, şi pentru a erupe apoi către zonele vitale ce înconjurau aerodromul. Aici erau comandamentul, depozitele de combustibil, de hrană şi de muniții; centrii nervoşi ai apărării americane. Aici se afla şi artileria. Dar, mai întîi, trebuia spartă coaja pepenelui. Miezul putea fi mîncat apoi fără grabă.

Forțele lui Maruyama constau din două grupări, sau aripi, şi o rezervă. Kawaguchi comanda aripa dreaptă; generalul maior Yumio Nasu, pe cea stîngă. Aripa lui Kawaguchi era formată din trei batalioane de infanterie întărite cu tunuri antitanc, aruncătoare de mine, artilerie de munte şi genişti. Aripa lui Nasu dispunea tot de trei batalioane de infanterie cu întăriri de acelaşi fel. Maruyama ținea în rezervă Regimentul 16 infanterie al colonelului Hitoshi Hiroyasu, cu misiunea de a exploata succesul realizat pe una sau pe alta din aripi. Formațiunile de asigurare cuprindeau subunități de geniu, transmisiuni, sanitare şi de aprovizionare cu apă.

Pentru a sprijini acțiunea decisivă a lui Maruyama, Hyakutake a format un grup alcătuit din infanterie, tancuri şi artilerie aflat sub comanda generalului-maior Sumuyoshi. Sumuyoshi trebuia să execute o acțiune coordonată de diversiune de-a lungul Matanikau-ului, timp în care obuzierele grele ar fi continuat să lovească aerodromul şi instalațiile lui anexă. Sumuyoshi avea acum o artilerie puternică: 8 obuziere de 150 mm şi tunuri de calibru mai mic, debarcate de pe navele-bază pentru hidroavioane *Nisshin* şi *Chitose* în timpul încăierării lui Scott cu Goto. Mai avea şi 16 tancuri [2]. Ca infanterie, Hyakutake îi încredințase ceea ce a rămas din Regimentul 4 al colonelului Nomasu

---

dintre acestea (de exemplu, cele douăsprezece tunuri debarcate de Kawaguchi la Taivu) nu mai erau, desigur, disponibile. („Corespondența Taguchi").

[2] Generalul-maior Tadashi Sumuyoshi nu-şi reaminteşte exact cîte tancuri avea, dar crede că „circa şaisprezece" („Corespondența Sumuyoshi").

Nakaguma, un batalion şi mai multe subunităţi de întărire cu efective incomplete. Nakaguma, sprijinit de tancuri şi de artilerie, trebuia să treacă rîul prin punctul bancului de nisip. Omniprezentul colonel Oka, cu Regimentul 124 infanterie (mai puţin un batalion din organică, dar avînd în plus un batalion din Regimentul 4 infanterie) avea să treacă, pe ascuns, rîul prin vad, cam la o milă şi jumătate în amonte, să-şi croiască drum către est, să se întoarcă spre nord, să izoleze poziţia americană de luptă de pe Matanikau şi să-i lichideze pe apărătorii ei.

Bombardierele *Betty*, cu baza la Rabaul, urmau să întreprindă atacuri susţinute asupra Henderson-ului, iar avioanele de vînătoare *Zero*, cu baza la Buin, aveau misiunea să le asigure acoperirea. Sub comanda personală a lui Yamamoto, navele de linie şi crucişătoarele grele aveau să întreprindă un bombardament susţinut cu obuze de mare calibru. Un batalion întărit din Regimentul 228 infanterie, numit „Detaşamentul Koli”, era în stare de alarmă pentru a putea debarca, la ordin, la est de perimetrul bazei americane [3].

Dacă toate mergeau bine, atunci americanii aveau să fie loviţi, concomitent, de pe uscat, din aer şi de pe mare. Pe hîrtie, planul se înfăţişa perfect. Dar el fusese întocmit fără o evaluare obiectivă a terenului, a vremii, a inamicului şi fără a lua în consideraţie un alt aspect, poate şi mai important. Acesta, care după toate aparenţele, nu şi l-au pus nici Hyakutake şi nici Maruyama, era: „puteau fi coordonate aceste acţiuni în timp şi în spaţiu ? Existau mijloacele de transmisiuni sigure şi rapide necesare unei astfel de coordonări ?”

La prînz, în ziua de 16 octombrie, cercetaşi ai grupului generalului-maior Nasu s-au îndreptat către sud, plecînd de pe coastă; se făcea astfel primul pas din lungul marş. Maruyama şi un mic grup din statul lui major s-au alăturat grupării lui Nasu. Urmau în coloană unităţile lui Kawaguchi,

---

[3] Acest batalion întărit urma să fie debarcat lîngă Koli Point şi să cucerească o zonă favorabilă construcţiei unui aerodrom.

Regimentul 16 infanterie al colonelului Hiroyasu, plus serviciile, formau aeriergarda. Hiroyasu primise ordin să înainteze către Lunga superioară la 48 de ore după ce coada coloanei principale avea să elibereze drumul de coastă.

Înainte de a-şi porni coloana, Maruyama a discutat cu Hyakutake. Generalul comandant al Armatei 17 şi-a informat subordonatul că bombardamentele de noapte întreprinse de navele de luptă se dovediseră „o mare lovitură pentru inamic", a cărui putere şi al cărui moral „slăbeau neîntrerupt". Nici infanteriştii marini, nici soldații din armata de uscat şi nici marinarii care suportaseră recentele bombardamente nu puteau nega prima parte a celor afirmate de generalul japonez; unii, cu adevărat, în singurătatea adăposturilor lor individuale, poate au fost de acord şi cu a doua parte.

În afară de propria sa armă, cartuşele, cîteva grenade de mînă, echipamentul individual şi rația pe 12 zile, fiecare ofițer inferior, subofițer şi infanterist din coloana lui Maruyama mai căra în spate, legate de raniță, unul sau mai multe proiectile de artilerie sau mine de aruncător. Soldatul de rînd purta o încărcătură de vreo 60 livre. Generalul-locotenent Maruyama conducea deci, un cortegiu formidabil. Însă el nu ştia, cum o ştia deja Kawaguchi, şi încă foarte bine, ce-i rezerva jungla amăgitor de paşnică.

*

Pe măsură ce cele 6 batalioane de infanterie de asalt ale grupului lui Maruyama se răsuceau şi se împleticeau într-o coloană ce şerpuia către Lunga superioară, militarii americani se pregăteau să facă față atacului pe care toți îl simțeau că va fi lansat în curînd. Dar unde avea să cadă lovitura principală ? Care avea să fie sectorul vizat ? Mulți făceau presupuneri, dar nimeni nu ştia cu exactitate. Bombardierele în picaj şi avioanele de vînătoare au lovit vedetele şi şalupele japoneze, zonele adecvate unor concentrări de trupe situate între Point Cruz şi Esperance, ca şi pozițiile probabile de artilerie.

16 octombrie a fost o zi nefastă pentru americani. Nava bază pentru hidroavioane *McFarland*, ce proteja două şalande încărcate cu butoaie de benzină de avion, trecînd prin Canalul Sealark către portul Tulagi, a fost atacată de bombardiere în picaj, pupa i-a fost lovită şi 11 din oamenii ei au fost omorîți sau răniți. O altă bombă a lovit o şalandă şi 20 de mii de galoane de benzină superioară au explodat răspîndind flăcări în toate direcțiile. Ardea chiar şi marea. În timp ce soarele apunea, o patrulă de bombardiere în picaj a atacat instalațiile de pe plaja de la Kukum.

În dimineața următoare, 19 avioane de tipul *Aichi 99* escortate de 8 avioane de vînătoare *Zero* le-au întrerupt micul dejun. Un mesaj operativ japonez informîndu-l pe Hyakutake despre acest raid şi conținînd detalii interesante privind ora atacului, ruta de apropiere, precum şi numărul şi tipul avioanelor participante, fusese descifrat din seara anterioară la cartierul general al amiralului Nimitz. Geiger şi-a ridicat vînătoarea în aer la ivirea zorilor şi la ora 7,00 formația japoneză frumos aliniată s-a apropiat dinspre nord, la 10 000 de picioare altitudine. Piloții avioanelor *Wildcat* au trecut în regim de zbor orizontal şi au doborît 8 bombardiere în picaj şi două avioane *Zero*; alte 6 avioane japoneze au fost doborîte de focul antiaerian. Un *Aichi* s-a îndepărtat bălăbănindu-se şi scoțînd fum. Al doilea raid a avut loc la prînz. Vandegrift a raportat despre acest raid în mod succint:

> „15 bombardiere bimotor însoțite de mai multe avioane de tip *Zero* au bombardat poziția la orele 13,15. Avioanele noastre nu au putut cîştiga altitudine la timp pentru intercepție. Un bombardier a fost probabil doborît. Nu avem pierderi”.

La Nouméa, centrul de transmisiuni al amiralului Ghormley lucra peste program. Cereri urgente fuseseră adresate lui MacArthur pentru intensificarea atacurilor asupra aeroporturilor Vunakanau şi Lakunai, iar lui Nimitz pentru noi avioane. CincPac a apelat la rîndul lui la King, însă Cominch nu mai dispunea de rezerve. În Pacificul de

sud, flota nu mai putea cotrobăi în fundul sacului. Ajunsese deja acolo.

Chiar şi cu ultimele întăriri primite, poziția lui Vandegrift era fragilă. La sol, apărarea perimetrului se întindea în general de la gura Matanikaului spre sud şi est peste Lunga. De aici, ea o lua spre est, peste culmi, către Ilu, şi la nord, de-a lungul rîului, către mare. Arcul de coastă ce-i revenea de la Ilu la Matanikau se întindea pe o lungime de aproape 12 000 de yarzi; semicercul dinspre sud cuprindea alți 15 000. Pentru acoperirea acestei întinderi de front, Vandegrift dispunea de 13 batalioane de infanterie, şase (trei ale Regimentului 1 infanterie marină, comandat de Cates şi trei ale Regimentului 5 comandat de Edson) erau obosite şi mai mult decît atît decimate de malarie. Regimentul 7 infanterie marină se găsea într-o stare bună, dar soldații nu aveau încă experiență de luptă. Batalionul lui Hunt din Regimentul 2 infanterie marină, aflat acum în rezerva diviziei, avea sub 70 la sută din efectivul de pe ştatul de organizare, de aproape 1 000 de oameni.

Posibilitatea unui asalt nimicitor dinspre mare nu putea fi deloc eliminată, iar pozițiile de pe Ilu şi Matanikau trebuiau păstrate cu orice preț. Infanteria marină nu avea artilerie capabilă să anihileze marile obuziere ale lui Sumuyoshi. Vandegrift beneficia însă de avantajele inerente unei poziții cu „linii interioare". În cursul zilei, putea deplasa rapid trupele dintr-un sector în altul. Putea masa focul de artilerie în sprijinul sectoarelor amenințate şi piloții lui dovediseră că puteau controla spațiul aerian al zonei. Deşi rău loviți de aceste avioane, japonezii continuau, noaptea, să aducă la țărm trupe, tunuri, materiale şi muniții. Situația, aşa cum o vedea CincPac-ul, nu mai permitea nici o amînare. În acest sens Nimitz l-a şi informat pe King şi a adăugat: „Alocarea de noi forțe… este de cea mai mare urgență". Concomitent, Nimitz l-a asigurat pe Ghormley că nu va cruța nici un efort pentru a-i oferi toate mijloacele necesare apărării Guadalcanalului.

La Washington, atît preşedintele Roosevelt cît şi ministrul Knox îşi dădeau seama că se apropiau, din nou, zile

hotărîtoare în insulele Solomon. Preşedintele, a cărui preocupare principală era iminenta debarcare aliată în Nordul Africii, îşi petrecea zilnic ore întregi în camera hărților de la Casa Albă, unde primea scurte informații şi asupra situației din Pacificul de sud. Comandantul suprem al forțelor armate ale Americii era îngrijorat de poziția din acea regiune, dar nu considera necesar – pentru moment cel puțin – să intervină pe lîngă Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore.

La o conferință de presă oficială, organizată la 17 octombrie, ministrul marinei parase o serie de întrebări stînjenitoare.

Răspunzînd unui reporter la întrebarea: „Credeți că putem păstra Guadalcanalul ?”, Knox, de obicei caustic, a refuzat cu precauție să se angajeze el însuşi: „Desigur, sper acest lucru şi aştept ca el să se petreacă astfel. Nu voi face nici un pronostic, dar fiecare om va face față în mod onorabil. Acolo este în curs de desfăşurare o luptă foarte dură şi fiecare speră că noi vom putea să ne menținem poziția cucerită”.

Ziarul „*New York Times*” descria Guadalcanalul ca focarul unei bătălii care părea „probabil să ia amploarea uneia dintre operațiile decisive ale războiului din Pacific”. În cursul acestor zile grele, Radio Tokyo a transmis foarte puține informații despre progresul înregistrat în operațiile din insulele Solomon.

*

Pe 18 octombrie la ora 2 p.m., un hidroavion cu 4 motoare *Coronado* a coborît încet deasupra oraşului Nouméa şi a virat grațios, deasupra navei comandant *Argonne* a amiralului Ghormley. Pilotul a scos flapsurile, a redus turația motorului şi a condus greul hidroavion la amerizare pe apele scînteietoare ale portului. Chiar înainte ca să fie legat la geamandură, s-a apropiat de el o şalupă cu motor. Viceamiralul William F. Halsey a ieşit stîngaci din *Coronado* şi a coborît în barca ce se legăna.

Halsey, care se afla într-un tur de familiarizare în Pacificul de sud, în pregătirea preluării comenzii unei mari unități operative de portavioane, nu s-a aşteptat să viziteze Nouméa la 18 octombrie. Într-adevăr, programul lui preveda să se afle la acea dată la Guadalcanal. Dar pe drum el a primit, de la Nimitz, un mesaj surprinzător, prin care i se ordona să se îndrepte imediat către Nouméa.

Încă înainte ca amiralul să ajungă în cabina şalupei, ofițerul de la comanda acesteia, un tînăr locotenent (j.g.), i-a înmînat un plic sigilat. Halsey l-a deschis. Înăuntru era un al doilea plic sigilat, cu mențiunea „secret". L-a deschis şi pe acesta, a scos un petec de hîrtie, pe care l-a citit de două ori şi l-a trecut colonelului Julian P. Brown, confidentul şi consilierul său pentru problemele infanteriei marine. „Isuse Cristoase şi generale Jackson !", a spus Halsey. „Asta-i cea mai periculoasă sarcină pe care mi-au dat-o vreodată".

Mesajul, avînd caracter de prioritate, venea din partea CincPac-ului şi conținea următorul ordin laconic:

> „VEI PRELUA IMEDIAT COMANDA ZONEI PACIFICULUI DE SUD ŞI A FORȚELOR DIN PACIFICUL DE SUD".

O puternică emoție l-a copleşit pe Halsey; mai tîrziu, îşi amintea reacția pe care a avut-o imediat: „de uluială, nelinişte şi regret, exact în această ordine". Amiralul şi micul lui grup s-au îndreptat în tăcere spre *Argonne*.

Cîteva minute după îmbarcarea la bordul navei, Halsey a preluat comanda de la un vechi şi bun prieten al său. N-a avut loc nici o ceremonie oficială de schimbare a comenzii. Nici la Guadalcanal, vestea nu a provocat semne de nelinişte sau regret. Un ofițer de la postul de informare asupra situației aeriene, care se împleticea încă de pe urma repetatelor crize de febră, aflînd vestea, a scris: „N-am să o uit niciodată ! În clipa aceea eram prea slăbiți de malarie ca să ne tîrîm afară din adăposturile individuale, iar în minutul următor alergam în jur strigînd ca nişte copii".

Imediat ce a luat frîiele în mîinile sale sigure, Halsey i-a

ordonat lui Vandegrift să se prezinte la bordul lui *Argonne*, îndată ce situația locală îi va permite. Halsey voia o informare de primă mînă; nimeni la Nouméa nu i-o putea da. Nici un ofițer superior din statul major al lui Ghormley nu cunoştea personal situația din Guadalcanal. Nici el şi nici şeful său de stat major, contraamiralul Daniel J. Callaghan, nu au fost în stare să-şi găsească în cursul ultimelor 10 săptămîni o zi măcar, în care lăsînd hîrțoagele, să ia un avion şi, zburînd spre nord, să vadă ce se petrece acolo.

Întrunirea convocată de Halsey s-a deschis la bordul lui *Argonne*, în seara lui 23 octombrie, după cină. Lista celor mai de seamă participanți, în afară de Halsey şi Vandegrift, includea pe generalul-maior Patch, Kelly Turner, Millard Harmon, şi generalul-locotenent Thomas Holcomb, comandantul Corpului de Infanterie Marină, care vizitase recent Guadalcanalul. Vandegrift a prezentat, pe scurt, situația şi apoi a vorbit Harmon.

> „Archie Vandegrift şi „Miff” Harmon şi-au spus poveştile lor amare… Am întrebat: Vom evacua sau rezistăm ? Archie a răspuns: Pot să rezist, dar trebuie să primesc un sprijin mai activ decît cel ce mi s-a dat”.

Halsey s-a întors către Kelly Turner. Comandantul Forței Amfibii (nave de debarcare) avea probleme, de asemenea, şi ele erau multe şi tulburătoare. Îi lipseau navele de transport, ducea mare lipsă de nave de luptă care să protejeze navele de care dispunea. Aviația şi submarinele inamice erau o amenințare permanentă. Halsey a ascultat tăcut acest raport pesimist.

Cînd Turner a încheiat, Halsey s-a adresat lui Archer Vandegrift: „Întoarce-te. Îți promit tot ce am”.

În ceea ce priveşte debarcarea de la Ndeni, ComSoPac era categoric: „Contramandeaz-o”.

Timp de o săptămînă King nu a dat în vileag schimbarea de comandă efectuată. Cînd ştirea a devenit publică, ea a produs o avalanşă de speculații la Tokyo, unde un comentator s-a hazardat să exprime opinia că numirea lui

Halsey prevestea „retragerea tuturor forțelor navale americane din Pacificul de sud”.

*

În momentul în care Vandegrift primise ordinul de a veni la Nouméa, general-locotenentul Maruyama era de patru zile pe drumul căruia, cu „modestie”, îi dăduse propriul lui nume. Generalul comandant nu era însă cu totul mulțumit de calitățile acestei artere de comunicație. Coloana generalului-maior Nasu înaintase încet, iar cea a lui Kawaguchi bătea pasul pe loc. Oamenii înaintau anevoie sub greutatea încărcăturilor pe un teren accidentat, agasați mereu de căldura umedă a zilei şi de ploile reci, torențiale, din cursul nopții. Tunurile de munte, cele antitanc precum şi aruncătoarele grele erau acum rămase mult în urmă; servanții care manevrau aceste groaznice poveri peste culmile alunecoase şi prin noroiul nenumăratelor văi ajunseseră la un grad înaintat de epuizare. Una cîte una piesele de artilerie erau abandonate de-a lungul drumului plin de făgaşe şi mocirlos, pe marginile căruia erau împrăştiate obuze de artilerie, mine antitanc şi alte stocuri mobile de materiale grele. La 21 octombrie, Maruyama a amînat atacul cu 48 de ore.

Se înainta totuşi cu dîrzenie. În timpul acestui marş, soldații japonezi, trăind doar cu cîteva mîini de orez înmuiat cu apă de ploaie pentru a fi comestibil, au demonstrat încă o dată inegalabilele lor calități în ceea ce priveşte tenacitatea şi rezistența. Se vor dovedi toate acestea, sporite de spiritul animator *Bushido*, suficiente pentru a asigura victoria ? Hyakutake, cel puțin, aşa gîndea; la 22 octombrie a dat Detaşamentului Koli ordinul de a se îmbarca în ziua următoare la Shortland, gata să debarce lîngă Koli Point, atunci cînd el avea să lanseze semnalul ce va anunța capturarea aerodromului. Mesajul trebuia să conțină doar cuvîntul: „BANZAI”.

Hyakutake mai avea un motiv să fie optimist. Comandamentul infanteriei marine americane nu avea încă

nici cea mai mică bănuială că un atac de mari proporții amenința dinspre sud. Acțiunile anterioare de lîngă gura rîului Matanikau au generat ideea stăruitoare, potențial primejdioasă, că orice acțiune realmente serioasă s-ar fi putut declanşa numai din acea direcție. O astfel de părere a fost întărită de comportarea lui Sumuyoshi de după 12 octombrie, cînd obuzierele comandantului artileriei japoneze au început bombardarea spasmodică a aerodromului.

Primul proiectil care a explodat pe pistă, a arătat că inamicul dispunea acum de tunuri de calibre mari. Proiectile echipate cu focoase cu acțiune întîrziată explodau frecvent sub pistă, schilodindu-i pe membrii echipelor de reparații urgente. Această hărțuială neregulată dar precisă a obligat mutarea aviației americane pe pista „Fighter One”. Soldații din infanteria marină, care nu duceau niciodată lipsă de cuvîntul potrivit, au botezat această nouă amenințare „Pistol Pete”. „Pete” era o amenințare şi încă una cu efecte multiple. Nu numai că făcuse Hendersonul inutilizabil, dar produsese un puternic sentiment de iritare printre artileriştii lui del Valle, pînă atunci deplin încrezători în propriile lor forțe. Ei nu-l puteau localiza pe „Pete”. Nu aveau o secție de cercetare acustico-vizuală * şi nici comandantul aviației nu-şi putea permite să consume benzina ca să țină avioane de observare în aer, timp de cîteva ore, doar cu scopul de a încerca să descopere poziția acestei noi surse de necazuri.

În timp ce aviația ataca neîntrerupt regiunea activă a japonezilor de la vest de Matanikau, piloții şi observatorii raportau despre celelalte zone, în mod constant, că erau „negative” (adică nu prezentau indicii că inamicul s-ar afla acolo). Zilnic batalioanele 3, din Regimentul 1 infanterie marină, şi din Regimentul 7 infanterie marină, care ocupau acum poziția de luptă de pe Matanikau, aveau schimburi de focuri cu japonezii de peste rîu. Sumuyoshi a făcut tot ce era posibil să mențină îndreptată atenția apărătorilor asupra acestui sector.

---

* Pentru determinarea poziției artileriei inamice pe baza bubuitului tunurilor şi a flăcărilor de la gura țevilor. (N.tr.)

La 20 octombrie generalul japonez a trimis în cercetare două tancuri însoțite de infanterie, care, în mod ostentativ s-au pregătit să treacă limba de nisip. Unul a fost lovit şi distrus; celălalt s-a retras în grabă. Sumuyoshi a răspuns cu cea dintîi concentrare de artilerie realizată de japonezi. Infanteriştii marini au învățat acum ce însemna să te afli pe locul de impact al obuzelor de artilerie grea. În ziua următoare, chiar după apusul soarelui, 9 tancuri inamice au atacat în aceeaşi zonă. Din nou focul antitanc a scos un tanc din luptă iar celelalte, cu motoarele ambalate la maximum, au dispărut înainte ca tunarii să le poată prinde în colimator.

Devreme, în dimineața lui 23 octombrie, cele două batalioane de asalt ale generalului-maior Nasu au ajuns în zona de adunare din spatele aliniamentului de plecare la atac, generalul raportînd lui Maruyama că putea întreprinde atacul conform planului. Trupele lui se odihneau. Călătoria lor îngrozitoare luînd sfîrşit, acestea se ascundeau acum de observarea aeriană sub umbrarul protector al uriaşilor copaci ai junglei. Moralul le era ridicat. Patrule ofițereşti au fost trimise cu multă grijă înainte, prin hățişul vegetației, ca să-şi îndrepte binoclurile asupra aerodromului. Ziua era strălucitor de limpede. Cu emoție crescîndă, observatorii japonezi descriau însoțitorilor lor activitățile obişnuite ce se desfăşurau în interiorul perimetrului. Americanii nu bănuiau încă nimic.

Deasupra, pe cer, era o activitate intensă; japonezii se abăteau rareori de la obişnuitele raiduri de la ora prînzului. În acea zi zburau 20 avioane *Zero* care escortau 16 bombardiere *Betty*. Toate avioanele de vînătoare inamice au fost doborîte, 4 din ele de către un comandant de escadrilă, maiorul Joseph E. Foss, sosit recent pe insulă. Un bombardier a căzut în flăcări şi alte 3 au luat-o şontîc spre vest, lăsînd dîre de fum.

Chiar după ce acest raid a fost respins, Maruyama a primit alte veşti proaste. Aripa dreaptă, a lui Kawaguchi, n-ajunsese încă în zona de adunare şi nu putea porni deci la atac la apusul soarelui. Comandantul diviziei nu avea altă alternativă decît să amîne atacul pînă la ora 5 p.m. ziua

următoare. După ce a procedat astfel, el i-a telefonat lui Kawaguchi de la punctul său de comandă de la „Centipede-Shaped Ridge”, înlăturîndu-l imediat de la comandă şi ordonînd preluarea aripii drepte de către colonelul Toshinaro Shoji [4].

În acest moment au ieşit la iveală şi alte greutăți inerente oricărui plan de o astfel de complexitate. Legătura radio dintre Maruyama şi Sumuyoshi s-a întrerupt. Maruyama a intrat totuşi în contact cu Hyakutake şi comandantul Armatei 17 a reuşit să-l informeze pe amiralul Yamamoto (a cărui Flotă Combinată trebuia să asigure sprijin cu foc direct şi să taie aşteptata retragere a americanilor) despre amînarea de 24 de ore. Yamamoto, descurajat de această evoluție a situației, a fixat o întîlnire cu petrolierele de escadră şi şi-a retras forța sa de atac către nord, pentru realimentarea cu combustibil.

O maximă respectată în flota şi infanteria marină ale Statelor Unite conține în ea un adevăr militar adînc, şi anume că: „se găseşte întotdeauna un prost căruia nu-i parvine ordinul”. În cazul acesta, „prostul” – şi nu din vina lui – a fost generalul maior Sumuyoshi. Comandantul artileriei, bolnav de malarie, zăcea în acel moment în adăpost, într-un somn letargic. Dacă ultimul mesaj al lui Maruyama, prin care amîna din nou atacul principal a ajuns cîndva la comandamentul său de la vest de Matanikau, generalul Sumuyoshi nu l-a văzut niciodată şi nici vreunul din ofițerii statului său major nu a întreprins ceva pentru a-l face cunoscut. Ca urmare, tancurile mijlocii ale lui

---

[4] „Chiar înainte ca atacul de noapte să fie lansat, generalul-maior Kawaguchi a fost schimbat din postul său de comandant al Aripei din dreapta printr-un ordin telefonic al generalului-comandant al Diviziei 2... Se spune că motivul demiterii generalului-maior Kawaguchi a constat în faptul că el a insistat asupra necesității schimbării direcției atacului mai departe spre dreapta (est) față de cea ordonată prin hotărîrea comandantului diviziei. Generalul-maior Kawaguchi era un ofițer foarte capabil şi viteaz, dar el avea obiceiul, uneori, să-şi susțină cu încăpățînare punctele de vedere”. Mai tîrziu generalului-maior i s-a ordonat să se întoarcă acasă şi a fost trecut pe lista de rezervă. „Corespondență” Miyazaki. Kawaguchi a decedat în 1960.

Sumuyoshi au plecat la atac cîteva minute după ora 18, pe 23 octombrie, exact cum era programat şi s-au îndreptat huruind spre limba de nisip. A fost ultima lor huruială.

Infanteriştii marini atîta au aşteptat. Artileriştii experţi ai colonelului del Valle, mereu gata să răspundă la cererile de a deschide focul, au concentrat focul pe limba de nisip, pe malul rîului aflat în mîinile japonezilor şi de-a lungul drumului de coastă. Servanţii tunurilor antitanc amplasate în adăposturi s-au abţinut să tragă atît cît au avut răgazul să numere unu, apoi al doilea, al treilea, al patrulea, al cincilea, al şaselea, al şaptelea, al optulea şi un al nouălea tanc care au ieşit din junglă şi s-au îndreptat spre bancul de nisip. În urma lor au apărut şi cîţiva infanterişti. În sfîrşit, comandanţii tunurilor, transpiraţi, au primit ordin şi toate piesele, în stare să tragă, au deschis focul. În mai puţin de 3 minute tancurile, cu excepţia unuia, s-au oprit, străpunse. Cînd proiectilele pătrunse în turelele lor explodau, supravieţuitorii echipajelor săreau afară şi fugeau, pentru a sfîrşi împuşcaţi din spate. Infanteria însoţitoare s-a retras în tăcere.

Un singur tanc a ajuns pe malul de est. Un infanterist de marină atent, a plasat o grenadă de mînă în şenila din stînga, atunci cînd tancul a trecut la o distanţă potrivită de adăpostul lui individual. Explozia a rupt dispozitivul de acţionare şi tancul s-a răsucit spre stînga, îndreptîndu-se spre limba de nisip. Trei proiectile trase dintr-un tun de 75 mm de pe un autovehicul semişenilat, au plesnit în blindajul lui subţire şi au explodat înfundat. N-a mai ieşit nici un membru al echipajului. Infanteria japoneză nici n-a mai încercat, de fapt, să pornească la atac, şi pe bună dreptate: artileria americană măcelărise 600 dintre ei încă de pe cînd aşteptau în raionul de concentrare. Focul concentrat de-a lungul drumului de coastă a făcut de asemenea bucăţi, alte 3 tancuri japoneze.

Cu toate acestea, generalul Sumuyoshi şi-a atins, într-o anumită măsură, scopul. El atrăsese atenţia asupra Matanikaului în dauna celorlalte sectoare. Pînă acum divizia nu sesizase nici o ameninţare pe direcţia zonei în care, doar

peste cîteva ore, batalionul lui Puller şi batalionul 2 al Regimentului 164 infanterie aveau să fie puse la grea încercare. Într-adevăr, în ziua precedentă, un batalion, cel al lui Hanneken, din Regimentul 7 infanterie marină, a fost scos din sectorul de apărare sudic şi trimis la Matanikau. Încă în cursul marşului, Hanneken a primit ordin să-şi extindă flancul drept al poziţiei sale de luptă către sud-est. În ziua ce a urmat diversiunii zgomotoase şi costisitoare a lui Sumuyoshi, acest batalion a început să sape tranşee pe o culme care oferea o puternică poziţie defensivă naturală.

Între timp, divizia a trecut în revistă situaţia muniţiilor şi a benzinei cu o îngrijorare justificată. În ultimele 48 de ore tunurile de 75 mm şi obuzierele de 105 mm ale lui del Valle trăseseră practic toate proiectilele de artilerie disponibile pe insulă. Abia dacă mai rămăsese destulă benzină pentru a trimite avioanele de vînătoare într-o singură misiune de interceptare. Mesaje urgente au fost trimise la Nouméa, cerîndu-se proiectile şi benzină. În seara aceea, avioane de transport *Douglas* au aterizat cu cantităţi suficiente din amîndouă pentru a da de lucru artileriei şi pentru a permite aviaţiei să zboare aproximativ timp de două zile.

*

În cursul zilei, Maruyama a conferit cu subordonaţii săi la punctul de comandă de la sud de Centipede-Shaped Heights şi le-a comunicat ordinul final de atac. Acesta, model de concizie, era destul de vag:

ORDIN CĂTRE DIVIZIA 2
(dat la orele 12,00 din 24 octombrie)

„Divizia a izbutit să ajungă în spatele flancului inamic în condiţii de asigurare a secretului acţiunilor. În concordanţă cu planurile mele, intenţionez să nimicesc inamicul din jurul aerodromului dintr-o singură lovitură. Atît aripa dreaptă, cît şi cea stîngă vor porni atacul la orele 17,00 şi vor pătrunde prin liniile

inamice. Mă voi afla în locul de față pînă la ora 14,00, după care mă voi îndrepta către aerodrom în spatele unității din aripa stîngă”.

În acel moment a intervenit natura. Exact la orele 3 p.m., cînd japonezii începuseră să înainteze către aliniamentul de plecare, s-au rupt baierele cerului şi în cîteva minute ploaia torențială a transformat solul junglei într-o mlaştină. Legăturile dintre unități au fost pierdute. Comandanții de batalioane şi-au pierdut companiile, companiile şi-au pierdut plutoanele, iar plutoanele şi-au pierdut grupele. Atacul n-a mai pornit la ora 5 p.m. şi timp de două ore a domnit confuzia. Cînd ploaia s-a oprit, ofițerii japonezi au început să-şi adune unitățile împrăştiate. Şi cu toate că aripa dreaptă a lui Shoji n-ajunsese încă pe poziții, nerăbdătorul Maruyama i-a ordonat lui Nasu să pornească la atac cît mai repede posibil. Puțin după miezul nopții, colonelul Shojiro Ishimiya, aflat în fruntea Batalionului 1 al Regimentului 29 infanterie, a tras o rachetă pentru a da semnalul luptei. Norii acopereau luna şi rafale de ploaie au început din nou să cadă. Primul val al lui Ishimiya a lovit un avanpost al infanteriei marine, l-a înghițit, şi în două locuri şi-a croit drum prin rețeaua de sîrmă ghimpată din fața uneia din companiile lui Puller. Atacul a fost însă stăvilit şi cei mai mulți dintre atacatori omorîți.

Ploaia cădea acum torențial. Pe măsură ce focul artileriei şi al aruncătoarelor a oprit repetatele asalturi ale japonezilor, divizia americană a început să introducă pe poziții, în liniile lui Puller, elemente ale Batalionului 3 din Regimentul 164 infanterie (al armatei de uscat). Avea nevoie de ele. Soldații, conduşi în mici grupuri la primul lor contact cu inamicul, s-au comportat magnific. Pe grupe şi plutoane ei au astupat golurile, au oprit pătrunderile inamicului şi cot la cot cu infanteria marină aflată sub comanda lui Puller, au respins toate atacurile, cu excepția unuia.

Acesta a fost aproape în întregime rezultatul acțiunii individuale a comandantului Regimentului 29 infanterie. Ishimiya, însoțit doar de 9 ofițeri şi soldați, cu steagul

regimentului împăturit sub veston, a pătruns adînc în pozițiile lui Puller, unde, împreună cu grupul său, care se tot micşora, au rezistat în cursul următoarelor 48 de ore. Înainte de a se crăpa de ziuă, la Hyakutake a ajuns un mesaj după care aerodromul s-ar fi aflat în mîinile japonezilor.

Fără a mai aştepta să verifice acest lucru, Hyakutake l-a raportat mai departe prin radio. Să fi fost oare la baza acestui raport fals fapta vitejească a impetuosului colonel Ishimiya ? Acest lucru n-a fost niciodată confirmat, însă în orice caz incursiunea colonelului a întărit hotărîrea lui Maruyama. Se va regrupa şi va relua atacul. Comandantul unei divizii mîndre nu putea „să se retragă cînd comandantul Regimentului 29 infanterie purtase steagul Soarelui Răsare... pînă în mijlocul pozițiilor inamice".

Regimentul 29 infanterie încasase o bătaie groaznică. Aproape 1 000 de cadavre zăceau atît în fața rețelei de sîrmă ghimpată a americanilor, cît şi înăuntrul sau în jurul adăposturilor individuale şi amplasamentelor. Pe măsură ce soarele acelei zile de duminică se ridica, cadavrele au început să se descompună. Era acum evident că atacul dinspre sud constituia acțiunea principală şi duminică de dimineață noi unități proaspete au început să fie introduse pe poziții pentru a sprijini infanteriştii marini conduşi de Puller şi pe soldații de sub comanda locotenent-colonelului Robert K. Hall, din armata de uscat a Statelor Unite. Cîteva baterii de artilerie au fost mutate pe noi poziții, de pe care puteau întări focul singurului divizion care pînă atunci sprijinise direct sectorul de sud. În vreme ce soarele arămiu îşi îndrepta razele spre pămînt, miasma groaznică a morții a cuprins înălțimile înverzite pe care infanteriştii marini şi soldații se pregăteau pentru o nouă rezistență.

Vandegrift aprecia totalul inamicilor ucişi la „cel puțin 2 000" şi adăuga că trupurile îngrămădite în fața liniilor sale reprezentau o „serioasă problemă ce trebuia rezolvată". El a raportat că propriile sale pierderi din cursul ultimelor cîteva zile se cifrau la 86 de morți şi 119 răniți.

13. „ATACAȚI, REPET, ATACAȚI !"

În zorii acelei zile ce avea să fie cunoscută ca „Duminica adăposturilor", obuzierele de 6 inci ale generalului Sumuyoshi şi-au reluat focul de hărțuire asupra Hendersonului. În acest timp piloții, gata de zbor, aşteptau, cu emoție, ca pista „Fighter One" să se usuce suficient pentru a le permite o decolare lină. Avioanele de vînătoare de la Rabaul, zburînd la mare altitudine, fără teamă, au comunicat imediat, la bază, că aparatele americane erau blocate la sol. Cîteva minute mai tîrziu primul lot de avioane *Zero* a rulat pe pista de la Buin încercînd să profite de ocazia mult aşteptată: să-i izbească pe americani fără teama de a fi doborîte de avioanele construite de firma Grumman, care atacau în picaj din înaltul cerurilor.

Pe măsură ce soarele arzător urca pe cer, infanteria marină a lui Puller şi soldații lui Hall săpau adăposturi şi întindeau în tăcere sîrmă ghimpată. La Centipede-Shaped Heights, Maruyama pregătea ordinul pentru un nou atac de noapte. În portul Tulagi, distrugătoarele cu punte continuă din primul război mondial, *Trever* şi *Zane* (sub comanda locotenent-comandorilor Dwight M. Agnew şi Peyton L. Wirtz) încheiau în linişte livrarea torpilelor, a benzinei superioare, a uleiului şi a munițiilor pentru cele 4 vedete torpiloare (M.T.B.) pe care le aduseseră la remorcă cu o noapte înainte. Vedeta de patrulare YP (*Yippie*) *284* şi remorcherul *Seminole* au părăsit Tulagi îndreptîndu-se către Kukum într-o cursă de rutină cu pasageri şi încărcătură. Dar această neobişnuită linişte avea curînd să fie întreruptă.

La 9,52 a.m. observatorii din gabia lui *Trever* au comunicat că 3 distrugătoare japoneze rapide depăşesc în mare viteză insula Savo şi se îndreaptă către Sealark Channel. Aceste nave transportau Detaşamentul Koli al lui

Hyakutake la destinație, la est de perimetrul bazei [1]. Viceamiralul Mikawa plănuise cu grijă această acțiune şi dăduse semnalul „BANZAI”, în cursul nopții precedente, la numai cîteva momente după ce primise de la Hyakutake informația inexactă că aerodromul se afla în mîna japonezilor.

Agnew, de pe *Trever*, n-a mai avut timp să discute cu colegul lui de pe *Zane*, locotenent-comandor Wirtz, măsurile ce trebuiau adoptate în vederea acțiunii. Nu exista decît o singură soluție: să iasă din portul Tulagi şi asta cît mai repede posibil. Altfel, tunurile de 5 inci ale japonezilor aveau să turtească micile nave americane dacă le găseau în port.

La 10,04, în frunte cu *Trever* ce-şi sporise viteza la 26 de noduri, cele două „tinichele” s-au îndreptat spre Sealark Channel, „luînd-o cît mai drept posibil”. Din motive greu de explicat – probabil fiindcă toate privirile le erau ațintite, cu îngrijorare, spre cer – japonezii nu le-au observat timp de aproape 15 minute. Cînd le-a zărit, comandantul distrugătorului japonez din frunte a dat semnalul de atac şi, ordonînd viteză maximă, a luat repede un drum de coliziune. Apropiindu-se cu rapiditate la ora 10,33 primele salve ale distrugătoarelor japoneze au încadrat navele americane care fugeau şi ale căror puşcoace de 3 inci nu puteau să bată pînă la urmăritori. Un proiectil a explodat pe tunul de la pupa lui *Trever*, avariindu-l împreună cu cambuza, omorînd 3 marinari şi rănind 9. „În acest moment, scăparea părea imposibilă”. Însă Agnew a întors imediat, brusc, la stînga şi din nou brusc la dreapta şi a intrat în Nggela Channel, o strîmtoare presărată cu stînci de corali. *Trever* şi *Zane* mergeau cu 29 de noduri, viteză la care cămaşa căldării numărul 2 de pe *Trever* s-a ars. În acest moment, 3 *Wildcat*-uri care tocmai au reuşit să decoleze de bine de rău de pe „Fighter One”, au atacat cu soarele în spate obligîndu-i pe japonezi să întoarcă spre vest.

Urmărite de aparatele de vînătoare care le dădeau roată şi prinse într-o furtună de gloanțe perforante şi incendiare,

---

[1] Distrugătoarele *Akatsuki*, *Ikazuchi* şi *Shiratsuyu*.

distrugătoarele japoneze au pintenat remorcherul *Seminole* şi vedeta *Yippie* 284. Cei doi inocenți tocmai sosiseră în radă la Kukum cînd i-au văzut pe japonezi. Ambele au întors şi s-au îndreptat greoi înapoi spre Tulagi. Distrugătoarele rapide japoneze au ripostat imediat cu toate gurile de foc. *Yippie 284* s-a scufundat în mai puțin de 2 minute iar *Seminole*, încărcat cu benzină de aviație, s-a aprins instantaneu, de la prova la pupa. Tunurile de 5 inci ale colonelului Pepper, amplasate lîngă Lunga Point au intervenit şi au găurit primul dintre „răufăcători". O formație hibridă, de avioane *Wildcat* şi bombardiere în picaj SBD, s-a ridicat între timp în aer pentru a-i bombarda şi mitralia pe japonezi. Bombardierele în picaj au izbutit două lovituri directe şi inamicul a plecat, cu punțile însîngerate, în direcția Savo.

Sprijinirea cu foc a debarcării Detaşamentului Koli, acțiune născută moartă, trebuia să fie asigurată de crucişătorul uşor *Yura* şi de alte 5 distrugătoare. Înainte de a ajunge la Savo, aceste 6 nave au luat-o drept spre nord-est pentru a putea urma coasta de nord a insulei Florida. După ce au depăşit extremitatea de est a insulei au cotit spre sud şi, cu cea mai mare viteză, au luat-o către Indispensable Strait. Pe cînd navele „goneau" de-a lungul Floridei, un avion neînarmat de recunoaştere l-a văzut pe *Yura* şi pe „puradeii" ce-l însoțeau, a raportat imediat, şi s-a întors la bază. Înregistrat la biroul de operații aeriene, grupul inamic va fi interceptat imediat ce avioanele SBD puteau decola cu plinul de bombe făcut.

Piloții lui Geiger l-au atacat pe *Yura* la 12,55, cînd locotenent-comandorul Eldridge, în fruntea primului val de atac, a pătruns prin focul dens al antiaerienei pentru a planta o bombă de 500 de livre pe teuga crucişătorului. Bomba a străpuns puntea şi a aruncat o bucată din ea peste extremitatea provei. *Yura* a întors anevoie îndreptîndu-se în larg, spre nord de Santa Isabel. În cursul după-amiezii crucişătorul a fost din nou atacat de trei patrule de avioane, din care ultima, condusă tot de Eldridge, l-a lăsat în flăcări şi aplecat într-o parte. Distrugătorul *Akizuke* a fost şi el avariat. În amurg, cîteva avioane B-17 de la Espíritu şi un alt grup de

avioane de bombardament în picaj SBD cu baza la Henderson au lovit din nou crucişătorul obligîndu-l pe comandantul acestuia să ceară permisiunea de a eşua nava pe țărm. Dar *Yura* se scufunda şi echipajul a părăsit nava ajunsă o epavă; în cele din urmă, l-a torpilat distrugătorul *Yudachi*.

Submarinul *Amberjack* a observat, prin periscop, toate aceste imagini caleidoscopice. Prezența lui în regiune sublinia, încă o dată, dramatismul lipsei de combustibil. Transformat în grabă la Espíritu Santo în vederea transportării a 9 000 galoane de benzină de avion, *Amberjack* avea tancurile pline cu această prețioasă încărcătură, plus 200 de bombe de 100 de livre stocate în compartimentele din prova pentru torpile. A rămas nemişcat, chiar imediat sub suprafața apei în Sealark Channel, aşteptînd răbdător ca lucrurile să se potolească. A aşteptat timp de 24 de ore.

În vreme ce apele din jurul Guadalcanalului erau în plină agitație, sus, pe cer, furtuna era la intensitatea maximă. În primele ore ale după-amiezii au sosit 16 bombardiere *Betty* şi 27 avioane *Zero*. 17 *Zero*-uri au fost doborîte dintre care 4 de către maiorul Foss, care-şi egalase scorul zilei precedente. Doi dintre piloții de pe aparatele Grumman au sărit cu paraşutele şi au fost culeşi din apă. Patru dintre *Wildcat*-uri au aterizat forțat, pe burtă, ca buştenii. Alte 6 s-au sfărîmat încercînd să decoleze de pe solul încă înşelător. Patru avioane bimotoare *Betty* au căzut în flăcări în Sealark Channel; un altul s-a zdrobit de pămînt la mai puțin de o milă de Henderson. O oră mai tîrziu, 9 bombardiere *Aichi* escortate şi-au irosit bombele în cimitirul de vechituri al lui Geiger.

După această „aversă", „Alarma roşie", care fusese în vigoare încă din zorii dimineții, a fost, în sfîrşit, ridicată şi cei care erau în stare s-o facă au fugit să vadă epava bombardierului *Betty* doborît. În seara zilei de duminică, bombardierul arăta ca o pasăre jumulită de pene.

La Rabaul, viceamiralul Mikawa, pe bună dreptate tulburat de evenimentele zilei şi „avînd în vedere circumstanțele", a decis să-şi retragă forțele în ape mai

sigure „pînă cînd recapturarea aerodromului de la Guadalcanal avea să fie anunțată în mod cert”.

*

Raidurile şi încăierările aeriene care au punctat „Duminica adăposturilor” au servit de minune scopului urmărit de Maruyama. El a fost lăsat în pace şi şi-a petrecut ziua reorganizîndu-şi cele două aripi în vederea unui „atac de noapte hotărîtor, sfidînd moartea”. Acest asalt, început după căderea întunericului, s-a soldat cu un nou măcel. În timpul asaltului, generalul maior Nasu, colonelul Hiroyasu şi patru comandanți de batalion au fost ucişi. În această încleştare au fost ucişi sau grav răniți jumătate din ofițerii Diviziei Sendai.

> „Comandantul diviziei nu a păstrat nici o rezervă; nu mai era nici un fel de hrană şi nici nu mai era de aşteptat alta… chiar dacă ar fi murit toți luptînd, ar fi fost imposibil să străpungă pozițiile inamicului. Nu mai era nici o speranță”.

Maruyama i-a dat ordin lui Shoji să-şi deschidă drum către est, spre Taivu. În fruntea rămăşițelor diviziei sale, generalul a făcut cale întoarsă pe acelaşi drum căruia, cu optimism, îi dăduse, la 15 octombrie, propriul nume. I-a raportat apoi generalului-locotenent Hyakutake intenția sa de a constitui o bază puternică, pe cursul superior al rîului Lunga, pentru pregătirea viitoarelor operații ofensive.

Ce a făcut colonelul Oka, la 24 octombrie, în timpul atacului lui Maruyama cu care ar fi trebuit să-şi coordoneze acțiunile ? Oka, deplasîndu-se spre poziția de pornire la atac, a avut surpriza de a intra într-un teren impracticabil, deşi avusese posibilitatea să efectueze o recunoaştere a zonei, măsură de prevedere firească pe care a neglijat-o. Oamenii săi au fost obligați să defrişeze fiecare metru de drum, astfel că i-au fost necesare două zile pentru a parcurge mai puțin de două mile. El şi-a lansat atacul cu întîrziere, în zorii dimineții de 26 octombrie, într-un moment în care gîsca lui

Maruyama era complet prăjită. În aceste condiții şi unitățile lui Oka au fost respinse, suferind mari pierderi. După ce a întreprins un atac violent asupra pozițiilor lui Hanneken, reuşind să pătrundă în acestea, contraatacat de un detaşament constituit ad-hoc din rîndul bucătarilor, muzicanților din fanfară şi curierilor a fost obligat să se retragă. Momentul culminant a fost atins şi depăşit în cele cîteva minute crîncene în care s-a desfăşurat contraatacul menționat, soldat cu 25 de morți şi 14 răniți dintre infanteriştii marini [2]. S-a răspîndit curînd chiar zvonul că unul din bucătari a doborît, cu o tigaie, un ofițer japonez.

*

Ofensiva terestră japoneză de la sfîrşitul lui octombrie a eşuat nu numai datorită mobilității artileriei americane şi a focului ei precis, sau fiindcă infanteria marină şi unitățile armatei de uscat au luptat cu îndemînare şi hotărîre. Aceştia au fost într-adevăr factorii hotărîtori. Dar, pe lîngă ei, concepția japoneză asupra operațiunilor a contribuit la rîndul său la înregistrarea eşecului. Din nou, acelaşi model tactic a capotat datorită complexității operației, a întreruperii transmisiunilor, a sprijinului necorespunzător cu foc şi a lipsei de coordonare în timp şi spațiu.

Dezastrul suferit mai înainte de Kawaguchi ar fi trebuit să constituie un avertisment pentru generalul-locotenent Hyakutake. Pentru a avea şanse de victorie, ar fi fost necesar ca japonezii să adopte un plan relativ simplu, care nu numai să excludă deplasarea de mari efective, la mari distanțe prin junglă, dar care, de asemenea, să permită artileriei, aruncătoarelor de mine şi tunurilor antitanc cu tragere directă să sprijine acțiunile infanteriei. Impetuozitatea inamicului, aroganța şi inflexibilitatea lui tactică s-au transformat în avantaje pentru Vandegrift, care a profitat de ele, în trei ocazii.

---

[2] Colonelul Oka a fost supărător de bîrfit în istoriile americane. Superiorii săi îl considerau însă un ofițer capabil şi viteaz.

Pozițiile – pe care japonezii au încercat, în zadar, să le străpungă – au fost apărate cu bravură de către batalionul de infanterie marină comandat de Puller, în sprijinul căruia au intervenit şi subunități dintr-un regiment al armatei de uscat. Mărşăluind prin întuneric şi prin ploaia torențială, infanteriştii şi-au ocupat pozițiile într-un moment critic şi, împreună cu infanteriştii marini, au salvat aerodromul Henderson, aşa cum acesta fusese salvat, înainte cu 6 săptămîni, la Edson's Ridge.

Acționînd în prima sa luptă, Regimentul 164 infanterie şi-a cîştigat tot respectul infanteriei marine. Înainte de miezul nopții de 24 octombrie, cuvîntul „doggie" era folosit de infanteriştii marinei în sens peiorativ, atunci cînd se refereau la cei din armata de uscat a S.U.A. După lupta cu Divizia Sendai însă, oamenilor colonelului Bryant Moore li s-a conferit, cu deplin respect, apelativul de „soldat". Îl cîştigaseră cinstit. La cîteva zile de la „Duminica adăposturilor" colonelul Clifton Bledsoe Cates, comandantul Regimentului 1 infanterie marină, îi scria lui Moore:

> „Ofițerii şi soldații Regimentului 1 infanterie marină vă salută pentru cea mai minunată izbîndă… Transmiteți, vă rog, sincerele noastre felicitări tuturor celor în cauză. Sîntem onorați de a ne face datoria alături de o unitate ca aceea a dumneavoastră"!

Pierderile înregistrate de americani în cursul acțiunilor terestre de la sfîrşitul lui octombrie au fost uşoare în comparație cu cele suferite de japonezi: mai puțin de 200 soldați din trupele de uscat şi infanterişti marini ucişi; alți 200 au fost răniți.

Cîți dintre membrii Diviziei Sendai au murit în timpul retragerii spre cursul superior al rîului Lunga nu se va şti niciodată, – însă ei s-au numărat cu sutele, fiindcă în ultimele zile ale lui octombrie coloana pusă pe fugă a lui Maruyama suferise tot atît de mult ca şi subunitățile lui Kawaguchi cu vreo 6 săptămîni mai înainte. Din nou, soldații japonezi au mîncat scoarță de copac sau rădăcini, au băut

din băltoace stătute şi şi-au ros curelele puştilor. Dar au putut să suporte – şi mulți vor mai suporta încă multe greutăți pentru a lupta din nou.

*

Deşi apogeul ofensivei din octombrie s-a consumat la sud de Henderson Field, pe culmile arse de căldură şi în junglă, mai rămînea totuşi un ultim act din această dramă aparte. Scena lui a constituit-o marea şi cerul de deasupra, la mai mult de 300 mile est de Guadalcanal. Yamamoto îşi trimisese în această regiune „Forța de sprijin Guadalcanal” – constituită din flotele 2 şi 3. Misiunea ce le-a fost încredințată consta în interceptarea convoaielor care aduceau întăriri sau, aşa cum gîndea Yamamoto că era mai probabil, să lichideze încercările americanilor de a fugi de „baionetele mîntuitoare” ale victorioasei armate imperiale. Ofițerul comandant al grupului de flote (OTC *) [3] era viceamiralul Nagumo.

FLOTA 3

(viceamiral Chuichi Nagumo)

Portavioane grele: *Shokaku*, *Zuikaku*
Portavion uşor: *Zuiho*
Nave de linie: *Hiei*, *Kirishima*
Crucişătoare grele: *Sazuya*, *Kumano*, *Tone*, *Chikuma*
Crucişător uşor: *Nagara*
Distrugătoare: 12

FLOTA 2

(viceamiral Nobutake Kondo)

Portavion greu: *Junyo*
Nave de linie: *Kongo*, *Haruna*
Crucişătoare grele: *Atago*, *Takao*, *Chokai*, *Maya*, *Miyako*,

---

* O.T.C. = Officer in Tactical Command – ofițer cu comanda tactică – comandant al unui grup tactic naval (N.tr.)

[3] Morison, *op. cit.*, p.206, îl indică pe Kondo la comandă, dar USSBS nr.75, „Interogatorii”, din care este extrasă Ordinea de bătaie japoneză, îl numeşte pe Nagumo.

Haguro
Crucişător uşor: *Jintsu*
Distrugătoare: 12

Pentru a înfrunta puternicele flote ale lui Yamamoto, Halsey avea la dispoziție Marea unitate operativă (Task Force) 61 (contraamiralul Thomas C. Kinkaid), care era aşteptată să ajungă în regiune, venind de la Pearl Harbor, la 24 octombrie. El i-a ordonat lui Kinkaid să se întîlnească, la data menționată, la nord de arhipelagul Noile Hebride cu Marea unitate operativă (Task Force) 17 a contraamiralului George D. Murray şi să preia comanda tactică. În acelaşi timp, din ordinul lui Halsey, contraamiralul Willis Augustus Lee acționa separat, cu Marea sa unitate operativă (Task Force) 64 (nava de linie *Washington*, trei crucişătoare şi şase distrugătoare).

MAREA UNITATE OPERATIVĂ (TASK FORCE) 61
(contraamiral Thomas C. Kinkaid, OTC)

Portavion greu*: Enterprise*
Navă de linie: *South Dakota*
Crucişătoare: *Portland*, *San Juan*
Distrugătoare: 8

MAREA UNITATE OPERATIVA (TASK FORCE) 17
(contraamiral George D. Murray)

Portavion greu: *Hornet*
Crucişătoare: *Horthampton*, *Pensacola*, *San Diego*, *Juneau*
Distrugătoare: 6

Nagumo comanda deci o forță capabilă, dacă era manevrată cu îndemînare, să obțină victoria decisivă urmărită în zadar de Yamamoto încă de la 7 decembrie 1941. Japonezii au concentrat 4 portavioane cu 212 avioane, americanii aveau două, cu 171 avioane; patru nave de linie japoneze – una americană; 12 crucişătoare japoneze – 6 americane; 24 de distrugătoare japoneze – 14 americane. Nagumo avea toate motivele să fie optimist. La 25 octombrie şi-a realimentat navele, la 450 mile nord de insulele Santa Cruz, şi s-a îndreptat către sud. Echipajele de întreținere ale aparatelor de zbor desfăşurau o intensă activitate pentru ca

acestea să fie gata să lovească imediat navele americane pe care avioanele de recunoaştere le-ar fi descoperit.

Între timp, forțele lui Kinkaid, mult inferioare ca număr şi în ansamblu mai slabe, înaintau către nord. Aşa cum se întîmplase şi altădată, fiecare amiral era convins că portavioanele inamice erau, sau aveau să fie curînd, la o distanță fatală de ale sale. Problema care îi preocupa era aceeaşi: să-l descopere pe inamic şi să-i lovească punțile de decolare, de dorit înainte ca acesta să-şi ridice aparatele în zbor. La 11 minute după miezul nopții, pe 25 octombrie, un hidroavion de cercetare *Catalina*, din forțele aeriene, cu baza la sol, aparținînd contraamiralului Aubrey Fitch, a dat americanilor răspunsul la întrebări. Sunase, astfel, gongul primei runde a „Bătăliei din insulele Santa Cruz” [4].

Pilotul care a reperat marea unitate operativă inamică a iluminat-o cu rachete de semnalizare, a raportat cu privire la compunerea şi poziția aproximativă a japonezilor şi a lansat apoi o bombă pe direcția lui *Zuikaku*. Japonezii au schimbat direcția întorcîndu-se spre nord. Pilotul hidroavionului (PBY) i-a urmărit îndeajuns pentru a avea timpul necesar să transmită prin radio aceste informații, dispărînd apoi în noapte [5].

Cîteva ore mai tîrziu, Halsey a transmis comandanților din subordinea sa un mesaj din trei cuvinte:

„ATACAȚI, REPET, ATACAȚI !” [6]

Această comunicare imperativă şi-a făcut efectul. Înainte

---

[4] Contraamiralul Aubrey Fitch îl înlocuise la 20 septembrie 1942, pe McCain, care era bolnav, în funcția de comandant al Aviației Pacificului de Sud, ComAirSoPac.

[5] Eu nu am fost în măsură să stabilesc dacă pilotul hidroavionului PBY sau unul dintre colegii săi a fost acela care a trimis clasicul mesaj: „Văzut o mare unitate operativă de portavioane inamică în punctul cu latitudinea „a”, longitudinea „b”, în drum „c”, cu viteza „d”, în formație de marş. Rog anunțați rudele apropiate”.

[6] „Mesajul lui Halsey către toate marile unități operative din Pacificul de Sud”, 25 octombrie 1942.

de ivirea zorilor, aparatele americane de bombardament în picaj şi avioanele torpiloare s-au ridicat de pe punți pentru a descoperi şi lovi portavioanele lui Nagumo. Prima lor victimă a fost *Zuiho*. Un pilot american i-a plasat cu precizie o bombă pe puntea de zbor. Cîteva minute mai tîrziu, portavionul era în flăcări şi comandantul lui raporta că nava sa „nu este în stare să primească sau să trimită avioane".

Din acest moment, marile portavioane au început să se lovească reciproc. La ora 7,27 a.m., SBD-urile americane i-au aruncat un pachet de bombe de 1 000 de livre lui *Shokaku*. Şapte din ele i-au perforat puntea de zbor, au explodat în hangare, distrugînd lifturile, conductele de alimentare şi cablurile. 100 de oameni din echipaj erau morți sau răniți. 20 de avioane în picaj s-au aruncat asupra crucişătorului *Chikuma*, care, după 5 lovituri în plin, a încetinit, s-a întors către nord şi s-a îndepărtat cu greu, înclinat pe o parte. Kinkaid lovise în plin 2 portavioane şi un crucişător greu ale inamicului.

Două ore şi jumătate mai tîrziu, Nagumo a avut plăcerea să lovească şi el un portavion american. Acesta era *Hornet*. Între 10,10 şi 10,20 a.m. nava a încasat pe puntea de zbor 2 bombe de 500 de livre. Două bombe, căzute foarte aproape, au străpuns blindajele laterale ale navei, un avion torpilor fără încărcătură i s-a prăbuşit pe punte, explodînd, iar două torpile i-au perforat coca. Un bombardier în picaj – probabil primul *kamikaze* înregistrat – s-a zdrobit de suprastructură. În mai puțin de 10 minute *Hornet* a fost lovit de două bombe, două torpile şi două avioane.

Portavionul era în derivă, dar ofițerii şi echipajul au încercat cu curaj să-şi salveze nava. În timp ce echipele de înlăturare a avariilor şi pompierii se străduiau să pună în funcțiune motoarele şi să localizeze incendiile, doctorii şi echipele sanitare îi adunau pe cei arşi, pe răniți şi pe muribunzi, începînd bătălia lor pentru salvarea vieților. Crucişătorul *Northampton* s-a apropiat de portavion, a dat parîme de remorcare şi a început să-l tragă după el. În timpul acestei zgomotoase agitații, submarinul japonez I–21 a scufundat distrugătorul *Porter*. 15 marinari au fost prinşi în

compartimentul căldărilor şi s-au dus la fund împreună cu nava lor.

Nagumo nu era încă sigur dacă în regiune se afla şi un al doilea portavion american. În cîteva minute însă, interceptarea unor indiscrete transmisii în clar i-a risipit îndoielile şi la 10,30 a.m., amiralul japonez a ordonat lansarea unei formații de cercetare şi atac de la bordul lui *Zuikaku*. 40 de minute mai tîrziu, aceste aparate l-au descoperit pe *Enterprise* şi apoi, timp de o oră şi jumătate, „Marele E" a luptat să respingă repetate atacuri. Primul val format din 14 bombardiere în picaj, s-a repezit asupra lui din norii ce se împrăştiau; portavionul a încasat trei lovituri. O bombă a căzut neliniştitor de aproape. Din fericire, nici una din aceste trei bombe nu a afectat motoarele sau cîrma. Foarte curînd şi-au făcut apoi apariția şi 17 avioane torpiloare. Nouă dintre atacatori s-au apropiat de portavion, cinci dinspre tribord, patru dinspre babord. Căpitanul Osborne B. Hardison a întreprins o acțiune de evitare în mare viteză şi tunurile lui antiaeriene au avut grijă de restul. Cele nouă avioane au fost doborîte.

Pînă în acel moment, Kinkaid nu se întîlnise cu portavionul *Junyo*, dar avioanele acestuia au început, în curînd, să-i dea de furcă [7]. Cu cîteva minute înaintea prînzului, patrulele de bombardiere în picaj de pe portavionul japonez au tăbărît asupra navei de linie *South Dakota* şi a distrugătorului *Hughes*. Un avion torpilor s-a prăbuşit pe puntea distrugătorului *Smith*. Zece avioane au fost ciuruite de antiaeriana navelor.

Americanii ar fi putut spune că erau chit, dar nu şi

---

[7] Nava *Junyo* era afectată „Forței de avangardă" a lui Kondo, dar grupul său de aviație era sub comanda operativă a lui Nagumo. Acest grup de aviație consta din 24 de avioane de vînătoare, 21 bombardiere şi 10 avioane torpiloare.

Avioane disponibile la Santa Cruz:

	Statele Unite	Japonia
Avioane de vînătoare	70	87
Bombardiere în picaj	72	68
Avioane torpiloare	29	57
	171	212

Nagumo. El a lansat o altă serie de lovituri. Între orele 12,20 şi 12,45, 20 de bombardiere au întreprins atacuri prin planare asupra portavionului *Enterprise* şi 24 de avioane au lovit crucişătorul *San Juan*. Crucişătorul a încasat o lovitură directă şi a fost zguduit de 5 lovituri căzute foarte aproape. La 4,20 a.m. avioanele lui Nagumo au lovit, din nou, portavionul *Hornet*. Toate atacurile au fost dirijate, cu hotărîre, asupra ţintei.

În vreme ce *Northampton* dezlega cablurile de remorcare, căpitanul Charles P. Mason a dat ordinul de abandonare a lui *Hornet*. Membrii echipajului au părăsit, cu inima îndoită, nava lovită. Era pe moarte dar nu voia să piară. Aşa cum făcuse şi *Wasp*, se agăţa de viaţă. Apa mişuna de submarine inamice şi Kinkaid a decis, cu înţelepciune, că *Enterprise*, singurul portavion american rămas în Pacificul de Sud, nu mai putea fi pus în primejdie. Ca urmare, a dat ordin distrugătoarelor *Mustin* şi *Anderson* să scufunde portavionul *Hornet*. Aşa cum rezistase bombelor japoneze, această navă robustă, a şaptea în marina Statelor Unite purtînd numele de Hornet, a rezistat acum cu aceeaşi încăpăţînare proiectilelor şi torpilelor plasate în bordajele ei sfîşiate [8]. În cele din urmă,

---

[8] Trista istorie a torpilei americane Mark 14 cu aparatul de aprindere Mark 6 („un arhi-recidivist în melodrama proastei funcţionări") a fost relatată în amănunt de către Theodore Roscoe în semioficialul *United States Submarine Operations in World War II*, United States Naval Institute, Annapolis, Md., 1949. Pe scurt, această torpilă de 21 de inci, cu un con de război ce transporta o încărcătură de 507 livre de TNT (trinitrotoluen) (torpila japoneză de 24 de inci transporta circa 1 000 de livre), era aproape în totalitate lipsită de siguranţă în funcţionare. Mecanismul de fixare a imersiunii era imprecis şi torpila se deplasa prea adînc, cu valori cuprinse între 10 pînă la 15 picioare. De exemplu, o torpilă reglată pentru o imersiune de 15 picioare trecea pe sub o ţintă cu pescajul de 25 de picioare. Aparatul de aprindere prin influenţă, conceput să funcţioneze prin inducţie cînd torpila trecea prin cîmpul magnetic generat de o navă, nu funcţiona de cele mai multe ori. Aparatul de aprindere cu acţiune la impact funcţiona doar cînd capul torpilei lovea ţinta sa într-un unghi ascuţit. Mai departe, datorită unei alte particularităţi de construcţie, existau multe explozii „premature", adică torpila exploda înainte să lovească ţinta.

Abia după opt luni de la Pearl Harbor şi atunci doar ca rezultat al

Kinkaid a ordonat lui *Mustin* şi *Anderson* să se retragă. Din cei peste 200 de oameni morți şi răniți, 108 răniți au fost salvați. *Hornet* a fost găsit şi scufundat, în zorii zilei următoare, de distrugătoarele japoneze.

Între timp, *Enterprise* şi-a recuperat propriile avioane şi majoritatea celor de pe *Hornet*. Dar cum puntea de zbor îi era aglomerată, portavionul n-a mai putut oferi adăpost ultimei serii de 13 bombardiere în picaj. Interzicîndu-le apuntarea, le-a ordonat să se îndrepte spre Espíritu Santo. Acolo au aterizat în siguranță, cu o rezervă de benzină care le mai permitea doar un zbor de cinci minute.

Din punct de vedere tactic, la Santa Cruz a fost o confruntare nedecisă. Flota combinată japoneză s-a întors la Truk iar americanii la bazele lor din Noile Hebride şi Nouméa. Bătălia aceasta a avut însă un rol însemnat în lupta pentru stăpînirea aerodromului Henderson. Ea a contribuit foarte mult la slăbirea forței aeriene a marinei japoneze. După episodul de la Santa Cruz, 69 de piloți experimentați nu s-au mai întors pe punțile lor de zbor. Într-un interval de 10 zile,

---

intervenției energice a amiralului King, au putut ofițerii grupului de submarine operative să forțeze Direcția de Armament să admită că torpila Mark 14 mergea prea adînc. În cele din urmă, un an mai tîrziu, comandanții care lucrau pe submarine au reuşit să convingă Direcția de Armament că trebuiau luate măsuri drastice pentru a realiza o torpilă sigură în funcționare.

Faptul că, în ciuda acestei arme, ce funcționa cu defecțiuni, submarinele americane au obținut rezultate bune în primul an şi jumătate al celui de-al doilea război mondial, este o dovadă de netăgăduit a priceperii şi tenacității ofițerilor şi marinarilor din flota de submarine. Recunoaşterea şi rectificarea în cele din urmă a greşelilor de proiectare au constituit un omagiu adus hotărîrii nestrămutate a contraamiralilor Robert H. English (ComSubsPac = comandantul submarinelor din Pacific) şi Charles A. Lockwood Jr. (pe atunci comandant al submarinelor din Pacificul de Sud-Vest, ComSubsSouWesPac). Aceştia, „după sute de ore irosite în cercetări infructuoase şi după ce multe mii de dolari au fost aruncați la canal” (Roscoe, *op.cit.*, p.146), au obținut în final o torpilă care avea să facă ceea ce torpilele se presupunea că fac: să scufunde navele inamice. Dacă astfel de torpile ar fi fost disponibile în toamna lui 1942, „Expresul de Tokyo” care mergea spre Guadalcanal ar fi fost în permanență deraiat.

care culminase cu această încleştare, japonezii au pierdut 200 de avioane. Fie că au căzut în apă sau în junglă, aceste aparate au antrenat în căderea lor piloți, ochitori, mitraliori, navigatori şi transmisionişti. Începînd cu ultima săptămînă a lui august, Forțele Aeriene Navale Japoneze au pierdut aproape 500 de avioane în luptele din Pacificul de Sud şi ca rezultat direct al lipsei de experiență a noilor piloți.

Nici o informație asupra adevăratei situații nu a străbătut pînă la publicul japonez. Flota, care-şi ținea ca de obicei gura, a lăsat chiar şi armata de uscat să bănuiască doar situația. Emisiunile radio în chineză, japoneză, franceză şi engleză au anunțat că la Santa Cruz „Flota invincibilă", din nou „a obținut strălucite rezultate în luptă", care marcau „noi recorduri în analele războiului naval". Într-o expunere, rezumativă, din 28 octombrie, purtătorul de cuvînt al flotei anunța că de la începutul ostilităților au fost scufundate 609 nave inamice de luptă şi de transport, 131 au fost avariate şi 9 capturate… El a putut furniza de asemenea o cifră privitoare la avioanele aliaților, doborîte sau distruse pînă în acel moment, şi anume: 3 702.

Statul Major General Imperial Japonez n-a fost, totuşi, pe deplin înşelat de cele declarate de propriul său serviciu de informare publică. Continua epuizare a forțelor sale pe uscat, pe mare şi în aer l-a forțat să întreprindă o reevaluare a situației. Optimismul caracteristic aprecierilor anterioare ale Tokyo-ului nu se evaporase în întregime; chiar după evenimentele acestei ultime săptămîni a lui octombrie, secțiile armatei de uscat şi flotei nu au putut să privească în față, cu obiectivitate, întîmplările dezagreabile. Faptul că armata invincibilă a împăratului încasase o serie de bătăi, că „vulturii ei de mare" au fost incapabili să-şi impună superioritatea aeriană asupra Guadalcanalului şi că flota nu a putut sprijini eficient operațiile armatei de uscat, nu erau considerate subiecte nimerite de discuție în cadrul statului major general.

În realitate, Statul Major General Imperial era din nou dezinformat de rapoartele comandanților marilor unități operative ale flotei. Aşa cum la Midway, aceştia ținuseră în

secret propriile pierderi şi le umflaseră pe acelea ale americanilor, şi după Santa Cruz şi-au înşelat din nou superiorii din Tokyo. Santa Cruz, spuneau ei, îi costase pe americani două nave de linie şi trei portavioane scufundate, împreună cu alte nave grav avariate [9].

În consecință, armata de uscat a socotit posibilă continuarea ofensivei printr-o „sistematică concentrare a forțelor de luptă" al căror atac să fie sprijinit de tunurile navelor, de bombardamentul aerian şi de focul artileriei terestre. Politica „atacurilor prin surprindere executate din apropiere" a trebuit să fie abandonată în favoarea unei acțiuni masive, directe. Potrivit cu această decizie, Statul Major General Imperial a desemnat Brigada mixtă independentă 21 (mai puțin un batalion cu garnizoana în insula Wake) să intre în compunerea Armatei 17 şi a ordonat Diviziei 51 să plece la Rabaul. Colonelul Takushiro Hattori, şeful Direcției operații din Statul Major General (GHQ) a fost numit ofițer de legătură pe lîngă comandamentul lui Hyakutake. Noile planuri prevedeau concentrarea tuturor forțelor pe Lunga de sus şi la vest de Matanikau. Colonelul Shoji, care se afla lîngă Koli Point cu cei peste 2 000 de oameni din aripa dreaptă a lui Maruyama, care fuseseră salvați, a primit ordin, la 3 noiembrie, să înceapă un marş împrejurul bazei.

Dar un număr de ofițeri japonezi, aflați pe front, au început să aibă îndoieli crescînde în succesul oricărui plan care nu prevedea neutralizarea forței aeriene americane din

---

[9] În *Seventeeth Army Operations*, p.100, se afirmă că aceste cifre asupra pierderilor americane au fost date în emisiunile posturilor de radio americane. Afirmația este greşită, iar dacă ar fi fost corectă ar fi constituit o justificare uluitoare pentru optimismul continuu al armatei imperiale. În realitate, lucrurile trebuie să se fi întîmplat astfel: puțin după revărsarea zorilor, la 26 octombrie, un avion de cercetare de pe crucişătorul *Tone* a raportat reperarea unei forțe americane formată din trei portavioane, două nave de linie, cinci crucişătoare şi douăsprezece distrugătoare. Această informație a fost desigur transmisă lui Yamamoto. „Obrazul" lui Nagumo cerea ca după bătălie să raporteze că toate navele principale ale inamicului au fost scufundate. De aici ficțiunea care a indus în eroare pe planificatorii armatei de uscat.

raionul obiectivului. Ei erau convinşi că atacurile de bombardament repetate şi masive, cu o puternică acoperire în avioane de vînătoare, erau singurele mijloace de a pune capăt rezistenței americane. Aceste opinii au fost acum înaintate Statului Major General Imperial. Modalitatea de a se acționa, susținută fără succes de amiralul Mikawa, consta în suspendarea oricăror întăriri, pînă cînd nu se constituia la Rabaul o mare grupare de bombardiere, şi nu era trimis la Buin un număr de avioane de vînătoare *Zero*. „Spre regretul nostru, totuşi, Comandamentul Suprem a insistat, cu stăruință, să trimită întăriri la Guadalcanal...”.

*

Flota îi dăduse lui Halsey tot ce a putut şi cu toate acestea, la Guadalcanal, situația aviației de vînătoare era încă precară. Marshall şi Arnold ezitau să contribuie cu şi mai multe avioane. Amîndoi erau angajați în acțiunile de concentrare a forțelor în Marea Britanie (BOLERO) * şi cu pregătirea iminentei operații TORCH **. Hotărîrile privind transferarea unor forțe americane în insulele britanice şi invadarea Africii de nord fuseseră luate de preşedinte şi de primul ministru britanic, în concordanță cu strategia adoptată, conform căreia se prevăzuse lichidarea Axei europene înaintea organizării unei ofensive majore în Pacific. Marshall şi Arnold erau puşi în cea mai neplăcută situație [10].

---

* Bolero – Denumirea codificată a acțiunilor pregătitoare pentru deschiderea frontului în Europa. (N.tr.)

** Torch – operația de debarcare a trupelor anglo-americane în Africa de nord franceză. (N.tr.)

[10] Chiar şi astăzi, infanteriştii marini pot să exagereze în legătură cu ceea ce unii numesc „trădarea” de la Guadalcanal. Primii vinovați, după cum demonstrează cei care susțin acest punct de vedere (de obicei fără temei), erau MacArthur, Arnold şi Marshall. Dar şi Halsey avea autoritate deplină să scoată avioanele de vînătoare din zonele din spate, ceea ce el nu a făcut. O problemă de bază, de obicei trecută cu vederea, era capacitatea existentă a aerodromurilor de la Guadalcanal de a primi avioane suplimentare. Aceasta ar fi putut fi rezolvată prin realizarea unor poduri aeriene pentru transportul materialului şi personalului din Noua Caledonie, dar din nou se punea problema asigurării avioanelor navetă

De o parte se afla insistentul amiral King, iar de cealaltă Roosevelt şi Churchill, sprijiniţi în întregime de şefii statului major britanic [11].

În cursul lungilor săptămîni ale lui octombrie, Roosevelt urmărise evoluţia situaţiei din insulele Solomon cu o preocupare crescîndă; în cele din urmă îngrijorat de opoziţia Comitetului Întrunit al Şefilor de State Majore de a aloca mijloacele necesare asigurării acestei importante poziţii, el i-a adresat, la 24 octombrie, următoarea instrucţiune:

> „Privitor la Pacificul de Sud sînt preocupat ca tot armamentul disponibil să ajungă în această regiune pentru a păstra Guadalcanalul şi, o dată menţinut, doresc să fiu sigur că muniţiile, avioanele şi echipajele vor fi expediate pentru a putea profita de succesul nostru”.

Statul Major General Imperial Japonez îşi dăduse seama, ca şi Washington-ul de altfel, că valoarea Guadalcanalului depăşea pe aceea a unei poziţii strategice, în accepţia dată acestui termen în limbajul militar comun. În ambele capitale, insula devenise un simbol, iar stăpînirea ei o chestiune de prestigiu naţional.

Marţi 27 octombrie 1942, „New York Times” informa că nimeni dintre cei cu autoritate la Washington „nu s-ar aventura să speculeze asupra rezultatului bătăliei în curs de desfăşurare”, dar că toţi sînt de acord că va trebui dusă „pînă la un deznodămînt clar”, aici decizîndu-se, probabil, cursul „războiului în Pacificul de Sud-Est în anul viitor”. Knox a refuzat să comenteze, iar King, care-i detesta pe ziarişti cu aceeaşi patimă arătată de generalul William Tecumseh Sherman în timpul războiului civil american *, a păstrat

---

de transport cu baza acolo. Proviziile de combustibil de pe insulă erau limitate, iar condiţiile de lucru relativ primitive.

[11] Şefii britanici nu erau în acel moment decît vag interesaţi în Pacific. Ei îl considerau pe Hitler inamicul care trebuia eliminat în primul rînd.

* Războiul de Secesiune (N.tr.)

obişnuita sa tăcere de gheață. La Pearl Harbor, Nimitz s-a mulțumit, în remarcile sale, să arate că nu se ajunsese încă la o situație de criză.

O atitudine mai puțin pesimistă era însă evidentă în Guadalcanal. Serviciul de operații al diviziei întocmea planuri pentru împingerea japonezilor la vest de rîul Poha şi pentru stabilirea unei poziții înaintate de luptă la Kokumbona.

14. „CÎT TIMP O MAI POT ȚINE AŞA ?”

Au fost luate unele măsuri pentru întărirea pozițiilor americane din Pacific chiar înainte de instrucțiunea adresată de Roosevelt, la 24 octombrie, Comitetului Întrunit al Şefilor de State Majore. La 19 octombrie generalul Marshall a alertat Divizia 25, comandată de generalul-maior J. Lawton Collins, care avea în mod obişnuit garnizoana în Hawaii, ordonîndu-i să fie în măsură să se îndrepte, la ordin, fie către zona lui Halsey, fie către cea a lui MacArthur. În ziua următoare, Halsey a anulat operația Ndeni şi a ordonat Regimentului 147 infanterie, detaşat anterior din Divizia 37 şi desemnat drept forță de ocupație, să fie gata să plece mai departe.

Un eşalon înaintat al Diviziei 43 a armatei de uscat, aflat şi el în curs de mutare, a fost reținut pe drum. La 26 octombrie, *Preşedintele Coolidge*, un transatlantic de pasageri, transformat, care transporta unul din regimentele diviziei la Espíritu Santo, s-a lovit de două mine americane şi s-a scufundat chiar la intrarea în port. Au fost puține pierderi de vieți omeneşti, dar toată tehnica regimentului s-a dus la fund o dată cu nava.

Această nenorocire a fost, însă, fără urmări grave. Alte trupe se îndreptau spre insulă, între acestea şi Regimentul 8 infanterie marină întărit (al colonelului Richard H. Jeschke) din Samoa, subunități de artilerie, geniu marină (Seabee) şi

Batalionul 2 raideri al infanteriei marine, comandat de locotenent-colonelul Evens F. Carlson. Avioanele şi piloții de înlocuire aveau să sosească în curînd. În împrejurările existente, piloții şi avioanele erau mai necesare decît trupele de uscat, deoarece, la 26 octombrie, forțele lui Geiger constau din 29 de avioane de luptă: 12 avioane *Wildcat*, 11 bombardiere în picaj *SBD*, 3 avioane *P-400* şi 3 avioane *P-39*. Cele mai multe dintre acestea necesitau reparații.

*

În timp ce coloana decimată a lui Maruyama se tîra prin jungla neîndurătoare către sud de Mount Austen, iar colonelul Shoji se lupta să o străbată la est, către Koli Point, Vandegrift făcea planuri pentru încă un atac peste Matanikau. Regimentul 2 infanterie marină întărit, al colonelului John M. Arthur (mai puțin un batalion de infanterie) a fost transportat, pe apă, de la Tulagi, pentru a participa la această străpungere către Poha, cam la o milă şi jumătate vest de Kokumbona. Regimentul 5 infanterie marină şi Batalionul 3 întărit din Regimentul 7 – „grupul Whaling" – au fost puse în stare de alarmă. Atacul, programat să pornească în zorii zilei de 1 noiembrie, urma să fie sprijinit de concentrări de artilerie, de bombardiere în picaj şi de focul de pe nave.

De data aceasta nu se mai încerca din nou o trecere sîngeroasă a Matanika-ului pe la bariera de nisip. În loc de a forța prin acel punct, Regimentul 5 infanterie marină avea să treacă apa în amonte pe poduri pentru infanterie construite de genişti din panouri întinse pe butoaie de combustibil goale. Grupul Whaling urma să treacă prin vad, la ramificația rîului, să atace către vest şi să protejeze flancul stîng al Regimentului 5. Acțiunea avea să o comande colonelul Edson, care-şi trăise o bună perioadă de timp în aceste neplăcute vecinătăți.

Un plan mai imaginativ ar fi impus ca Regimentul 2 infanterie marină (sprijinit de un batalion al Regimentului 164) şi Grupul Whaling, manevrînd în flancul dinspre uscat

al lui Arthur, să pătrundă de-a lungul drumului de coastă, în vreme ce încercatul Regiment 5 al lui Edson, adus pe mare, să se fixeze în regiunea vitală pentru japonezi, dintre Kokumbona şi Tassafaronga. Această schemă, sau una similară ei, a fost într-adevăr luată în consideraţie, dar diferiţi factori au intervenit împotriva adoptării ei.

Mai întîi, lui Vandegrift şi celor pe judecata cărora el se baza cel mai mult – Thomas, Twining, Cates, del Valle şi Edson – le era clar că trebuia profitat cît mai repede posibil de înfrîngerea lui Maruyama. O acţiune de fixare pretindea o cercetare prealabilă, detaliată, a regiunii de coastă către vest pînă la Doma Cove. La sfîrşitul lui septembrie, tocmai din cauza necunoaşterii situaţiei adversarului şi a terenului, puţin lipsise ca Vandegrift să bage batalionul lui Puller în gura leului, exact printr-o manevră de acest gen. Acum nu mai avea de gînd să repete greşeala anterioară.

În al doilea rînd, acest atac introducea în luptă unitatea lui Arthur şi cîtă vreme o unitate, indiferent care, nu a trecut prin foc măcar o dată, evaluarea adevăratei ei eficienţe este greu de făcut. Avea să fie comandantul ei excesiv de precaut, ezitant, oscilant ? Ori avea să fie, dimpotrivă, pripit, nechibzuit, fără grija flancurilor sale ? Aceste întrebări şi altele asemănătoare au condus la ideea ca Regimentul 2 infanterie marină să intre în luptă, pentru prima oară, sub protecţia Regimentului 5.

Şi, în sfîrşit, putea o acţiune de fixare să fie sprijinită continuu de pe mare şi din aer ? Aceasta era cheia problemei. Iar hotărîrea la care s-a ajuns, bazată pe situaţia la zi a flotei şi pe inventarul aparatelor de zbor, era cea mai justă. Împrejurările impuneau un atac direct.

Ca urmare, sîmbătă 31 octombrie, la miezul nopţii, geniştii au început să amenajeze 3 punţi de trecere peste Matanikau. Spre zori ei îşi îndepliniseră misiunea şi cinci minute mai tîrziu tunurile lui del Valle au deschis prima pregătire de artilerie plănuită în zona de acţiune a Regimentului 5 infanterie marină. SBD-urile şi P-urile 39 zburau de-a lungul drumului de coastă. 19 aparate B-17 de la Espíritu Santo au lansat 350 bombe de 100 livre asupra

Kokumbonei, iar crucişătoarele *San Francisco* şi *Helena* şi distrugătorul *Sterrett*, care în timpul nopții împiedicaseră trecerea pe şoseaua de coastă, s-au apropiat de Point Cruz pentru a-l supune unui foc de distrugere de la mică distanță.

Trecerea rîului s-a desfăşurat conform planului şi atacul a început la ora 7 a.m. Japonezii erau însă bine adăpostiți în tranşee. De-a lungul coastei, Batalionul 1 din Regimentul 5 a întîmpinat o rezistență îndîrjită. La stînga lui, Batalionul 2 al maiorului Lewis W. Walt înainta în ritm crescut, în timp ce, mai adînc, în interiorul insulei, Grupul Whaling a întîlnit numai grupuri izolate de japonezi. În urma Regimentului 5 infanterie marină, geniştii au amenajat peste rîu un pod pentru vehicule de pînă la 10 t. Înainte de a se întuneca, la 1 noiembrie, Edson s-a oprit foarte aproape de Point Cruz, luînd măsuri pentru cantonamentul de noapte. Subunitățile lui dispuneau de o bună poziție în vederea declanşării atacului plănuit pentru ziua următoare.

În zori, Edson i-a ordonat lui Walt, unul dintre cei mai agresivi comandanți de batalion pe care-i dăduse campania din Guadalcanal, să-şi întoarcă batalionul cu 90 de grade la dreapta şi să atace în direcția mării. Spre mijlocul dimineții, companiile de asalt ale lui Walt au ajuns la coastă, la vest de Point Cruz. Japonezii, estimați cam la un batalion, erau acum prinşi în cursă. Edson a trimis imediat înainte Regimentul 2 infanterie marină al lui Arthur. În coloană de batalioane ei au ocolit Regimentul 5 şi au ajuns la drumul ce ducea spre vest. Edson angajase în luptă toate forțele de care dispunea, dar ar fi avut nevoie de şi mai multe ca să obțină, repede, rezultatele pe care le spera. Divizia i-a mai pus la dispoziție Batalionul 1 din Regimentul 164 infanterie de sub comanda locotenent-colonelului Frank C. Richards, o subunitate din care Edson şi-a constituit rezerva.

În ziua de marți, 3 noiembrie, Regimentul 5 a lichidat încercuirea de la Point Cruz: au fost numărați peste 300 de japonezi ucişi şi s-au capturat 12 tunuri antitanc, un obuzier şi 34 de mitraliere. Conform ordinului diviziei, după îndeplinirea misiunii, Edson a trecut comanda lui Arthur, iar Regimentul 5 s-a întors în perimetru.

Japonezii au făcut eforturi disperate pentru a opri înaintarea spre vest. Maruyama era „departe, pe cursul superior al rîului Lunga” şi nici un ajutor nu putea fi aşteptat din acea direcție. Hyakutake umplea golurile în linia de luptă cu personalul comandamentelor, cu bolnavi, răniți, oameni din serviciile armatei; oricine era în stare să se țină pe picioare, dintre cei din spatele frontului, a fost trimis în grabă să lupte.

Către seara celei de a treia zi a atacului, americanii au reuşit să împingă forțele inamice pe o poziție situată cam la o milă vest de Point Cruz. Hyakutake a cerut imediat ajutoare. În insulele Shortland, generalul maior Takeo Ito, aflat la comanda Grupului de infanterie al Diviziei 38, anticipase deja acest ordin şi a început îmbarcarea comandamentului său şi a Regimentului 228 infanterie (fără Batalionul 3) la cîteva minute după ce primise comunicarea. În cursul nopții, 17 distrugătoare i-au transportat trupele, în deplină siguranță, la Kamimbo şi Tassafaronga. Ito n-a pierdut nici un moment; imediat ce debarcau, oamenii lui intrau în formații de marş şi porneau către est.

În timp ce la vest de Matanikau atacul continua, se crease o nouă situație la Tetere, la 12 mile est de perimetru, unde colonelul Shoji sosise cu o grupare de aproximativ 2 500 de ofițeri şi soldați, aparținători ai aripii drepte, care supraviețuiseră atacurilor de noapte din ultimele zile ale lui octombrie. La Tetere, Shoji găsise 131 de răniți rătăciți. Îi lipseau personalul medical şi proviziile, dar a putut acorda răniților o îngrijire sumară. Cînd colonelul s-a pus în mişcare către țărm, i s-a spus să aştepte ajutoarele ce aveau să debarce lîngă Koli cam la miezul nopții lui 3 noiembrie. În noaptea lui 2 noiembrie Shoji a distribuit oamenilor săi înfometați o porție dublă de orez.

În aceeaşi zi, secția cercetare a amiralului Halsey i-a comunicat lui Vandegrift că „Expresul” va sosi în noaptea următoare şi va descărca la est de Koli [1]. Divizia a scos din

[1] Mesajele operative japoneze erau în mod frecvent interceptate şi decriptate la Pearl Harbor şi Washington.

dispozitiv batalionul lui Hanneken, cu experiență de luptă dar obosit, şi i-a ordonat să se îndrepte către est. Tîrziu, în după-amiaza lui 3 noiembrie, după 12 ore de marş, Hanneken a trecut prin vad Metapona, cam la 3 mile est de Koli Pont, şi a organizat primirea „oaspeților" ce veneau de pe mare. La mai puțin de 1 milă către est, la Gavaga Creek, Shoji se pregătea şi el să salute sosirea trupelor proaspete, a orezului şi a munițiilor. Nici unul din cei doi comandanți nu ştia de prezența celuilalt.

Aproape de miezul nopții, infanteriştii marini americani puşi ca observatori pe țărm au distins siluetele a 5 nave pe care le-au identificat corect a fi un transportor, un crucişător şi 3 distrugătoare [2]. Navele au ancorat şi au început să descarce, însă la Gavaga. Era o noapte fără lună şi Hanneken nu a putut interveni. El n-a putut nici să confirme diviziei această situație ce fusese anticipată, fiindcă stațiile sale de radio, udate de ploaie şi de numeroasele treceri prin bălțile de maree şi rîurile ce le traversase cu batalionul său, nu mai puteau face legătura cu comandamentul. Cu toate acestea, el a hotărît să atace în zori. În momentul în care companiile lui de asalt au dat să pornească atacul, ele s-au izbit de un grup de japonezi în marş către Koli.

Ambele părți şi-au revenit din surpriza inițială, dar japonezii au reacționat primii şi în cîteva minute infanteriştii marini erau prinşi sub focul obuzierelor uşoare şi al aruncătoarelor de 90 mm. Pe măsură ce lupta se întețea,

---

[2] Potrivit lucrării *Seventeenth Army Operations*, p.101–102, aceste nave japoneze au adus la Gavaga Creek o companie de infanterie, două tunuri de cîmp şi un detaşament de transmisiuni, plus muniția, provizii diverse şi rații necesare pentru 2 000 de oameni pe timp de 10 zile. Proviziile erau destinate să asigure coloana lui Shoji în timpul marşului spre Lunga superioară, unde el urma să înceapă acțiunile de îndată ce va sosi.

Generalul-maior Takeo Ito, comandantul infanteriei Diviziei 38, a declarat mai tîrziu că în această perioadă nu au fost debarcate trupe. Miller, *op.cit.*, p.196, Hough, Ludwig, Shaw, op.cit., spun (p.347) că au fost debarcate trupe însumînd 1 500 de oameni dar citează, de asemenea, nota lui Miller. Eu mă bazez în primul rînd aici pe informațiile pe care mi le-a furnizat cu multă amabilitate fostul general-maior Toshinaro Shoji.

batalionul lui Hanneken a fost lovit prin surprindere din spate şi obligat să se retragă. În cursul următoarelor 6 ore Hanneken a condus, cu succes, acțiunea de retragere. După-amiaza, tîrziu, batalionul lui a ajuns pe malul de vest al rîului Nalimbiu şi, în sfîrşit, operatorii radio au comunicat că legătura cu divizia a fost stabilită.

Vandegrift a acționat imediat pentru soluționarea situației. Aviația a fost trimisă să bombardeze şi să mitralieze zona de coastă de la est de Nalimbiu, iar crucişătoarele şi distrugătoarele, care cu cîteva zile mai înainte bombardaseră Point Cruzul, au pornit acum, cu viteză maximă, spre est. Că avioanele nu au făcut în ziua aceea o treabă prea bună ne-o sugerează următoarea serie de mesaje trecute în jurnalul de operații al diviziei:

> „17,17. Avioanele noastre mitraliază şi bombardează.
> 17,35. Avioanele ne bombardează pe noi. Opriți-le.
> 17,55. Cerem ca toate avioanele să înceteze bombardarea pînă cînd lucrurile se limpezesc”.

În timp ce avioanele americane omorau şi răneau soldați americani, batalionul lui Puller s-a îmbarcat în şalupe de debarcare, la Kukum, iar Regimentul 164 infanterie al lui Moore (mai puțin batalionul lui Richard, angajat în flancul de vest) a ieşit din perimetru pentru învăluirea inamicului dinspre sud.

*

În timp ce unele subunități de infanterie marină şi din trupele de uscat curățau terenul de prezența inamicului, la vest de Point Cruz, iar altele luptau de-a lungul lui Nalimbiu, la Aola Bay, cam 30 mile est de Koli, Kelly Turner ducea una dintre cele mai stupide acțiuni din întreg războiul Pacificului. De vreo două luni, Turner era preocupat să stabilească la Aola o poziție de „rezervă”, care să aibă un aerodrom. Vandegrift, Geiger, Woods, McCain şi Fitch au privit acest proiect cu unanimă dezaprobare, dar Turner, la fel de

persuasiv pe cît era de încăpățînat, reuşise să-i plaseze ideea mai întîi lui Ghormley, iar apoi şi lui Halsey.

În consecință, la 4 noiembrie, cînd a adus Regimentul 8 infanterie marină la Lunga, Turner a lăsat la Aola Batalionul 2 raideri al lui Carlson, Batalionul 1 din Regimentul 147 infanterie, 500 militari de geniu marină (Seabee) (de care era mare nevoie la piste şi la alte construcții în interiorul perimetrului), subunități de artilerie antiaeriană şi de coastă din rîndul trupelor de infanterie marină şi o baterie de artilerie a Diviziei Americal cu ordinul de a amenaja o pistă. Militarii de geniu marină s-au apucat de lucru cu îndemînare, dar solul mlăştinos pe care i-a debarcat Turner era cu totul impropriu construirii unui aerodrom. La aceeaşi concluzie ajunsese anterior şi o echipă de cercetare a geniştilor infanteriei marine care studiase zona.

Abia o lună mai tîrziu şi doar ca urmare a altor proteste venind din partea lui Vandegrift, Harmon, Geiger şi Fitch, Halsey a anulat această operație născută moartă. Între timp, trupele care ar fi putut fi utilizate cu mult folos în altă parte, au pierdut cîteva săptămîni aşteptînd să fie scoase din acel loc mizerabil. De fiecare dată cînd Turner a pus deoparte sextantul pentru a lua, în schimb, în mînă, bastonul de general a făcut o remarcabilă greşeală, iar Aola n-a fost o excepție de la această regulă.

*

Dezamăgit de ritmul acțiunii din vest şi exasperat de aventura lui Turner de la Aola, Vandegrift s-a decis să-i lichideze, cel puțin, pe japonezii de la est. La 4 noiembrie, el a suspendat, temporar, acțiunea de la Point Cruz şi a ordonat lui Rupertus, de la Tulagi, să preia comanda la Koli. După ce a ascultat rapoartele lui Hanneken şi a prelucrat informațiile primite de la cercetaşii băştinaşi, comandantul diviziei a tras concluzia că în vecinătate erau mai mulți japonezi decît anticipase. Înainte de a-şi lansa atacul s-a decis să aştepte lîngă Koli venirea lui Moore.

Pe cînd soldații treceau rîul la aproximativ 3 000 de iarzi

de la vărsare şi înaintau spre nord, prin junglă, colonelul Shoji a primit ordinul să se retragă către regiunea superioară a rîului Lunga. A luat-o deci înapoi, către Tetere şi a lăsat înapoia sa o ariergardă cam de 500 de oameni ca să-i „distreze” pe americani la Gavaga Creek, în timp ce el se deplasa spre sud. Pierderile sale în acțiunea de la Nalimbiu fuseseră uşoare. Între timp, divizia i-a ordonat lui Carlson (aşa cum avea să se dovedească, cu întîrziere) să pornească pe drumul de la Aola şi să-i atace, din spate, pe japonezi.

Sîmbătă 7 noiembrie, după ce au întîlnit în cale doar o mînă de japonezi, şi după ce a avut cu ei o ciocnire nedecisă, de noapte, fără vărsări de sînge, dar în schimb zgomotoasă, cele două batalioane ale lui Moore au atins țărmul mării. De aici, această forță combinată a început o înaintare precautã către Metapona. Cînd a căzut noaptea, subunitățile s-au îngropat în tranşee pentru respingerea unei posibile debarcări, care însă nu s-a produs. În ziua următoare, forțele lui Moore au încercuit poziția de la Gavaga şi au declanşat lupte crîncene, purtate la mică distanță. În acest stadiu al lucrurilor, Rupertus a căzut bolnav de friguri şi generalul de brigadă Edmund B. Sebree din cadrele armatei de uscat, care l-a însoțit pe Moore ca observator, a preluat comanda [3].

Amiralul Halsey şi-a petrecut ziua de duminică pe Guadalcanal. El dorise să viziteze insula încă de la numirea sa în funcția de comandant al ComSoPac-ului însă a fost în mai multe rînduri obligat să-şi amîne călătoria. Evident, Halsey a folosit fiecare minut, sau aproape fiecare minut, al scurtei sale şederi aici. L-a însoțit Vandegrift, într-un jeep, la „Tenaru”, la Ridge, la Henderson şi la Matanikau, adică în locurile care aveau o semnificație deosebită pentru general, cum de fapt aveau pentru fiecare om din subordinea sa.

În timpul nopții „Maşina de spălat Charlie” a impus o alarmă de rutină, iar distrugătoarele au bombardat Hendersonul. Imediat ce Halsey şi Vandegrift au intrat în

---

[3] Sebree, locțiitorul comandantului Diviziei „Americal”, l-a însoțit pe Moore, aşa cum spunea el mai tîrziu, „ca să observe şi să învețe”. Sebree sosise recent la Guadalcanal pentru a pregăti drumul pentru restul Diviziei „Americal”.

adăpostul generalului, a coborît o încărcătură iluminantă. Proiectoarele lui Pepper şi-au început căutările lor încrucişate, tunurile antiaerienei au început să bubuie şi „Charlie” şi-a oprit motorul. Au urmat cîteva interminabile secunde, iar apoi o bombă de 250 de livre a explodat înăbuşit.

„Trainică construcție ai tu aici, n-am ce zice, Archie”, a remarcat Halsey în timp ce bătea cu mîna lui păroasă unul din sacii de protecție umpluți cu nisip. Nisipul a început să curgă încet pe sol; o altă încărcătură iluminantă a înflorit pe cer, o altă bombă a explodat. „Charlie” a luat-o bîzîind leneş către vest. Apoi a sunat încetarea alarmei. În timp ce Halsey se strecura afară din adăpost, sacul putred cu nisip a plesnit. Profeții diviziei, nu mai puțini de 15 000 la număr, l-au considerat un semn bun.

În dimineața următoare, înaintea micului dejun, Halsey a înmînat cîteva zeci de decorații şi a ținut o scurtă conferință de presă. Un corespondent nerod l-a întrebat pe amiral cît timp crede că va mai dura războiul. „Tu cît crezi că o mai pot ține aşa ?” i-a replicat sec Halsey [4].

Un alt reporter l-a întrebat pe amiral cum îşi propune să cîştige campania în Pacificul de Sud, la care Halsey a răspuns: „Să omor japonezi, apoi să omor japonezi, şi s-o țin tot aşa mereu omorînd japonezi”.

Înainte de a se întoarce la Nouméa, comandantul ComSoPac-ului i-a spus lui Vandegrift că pe Guadalcanal întîlnise „cea mai superbă gaşcă” pe care „o cunoscuse vreodată”.

La 8 noiembrie, un nou comandant, cel al forțelor aeriene, generalul de brigadă Louis Woods, din infanteria marină, s-a prezentat la raport înaintea lui Halsey. Woods îl înlocuise pe Geiger şi moştenise de la el, numai cu o zi mai înainte, titlul neoficial de „ComAirCACTUS” *. În cursul săptămînii ce a precedat preluarea comenzii, Brigada 1 de

---

[4] Halsey, interviu de presă la Guadalcanal, 9 noiembrie 1942.

* Comandantul grupării de aviație din zona Guadalcanal (zonă denumită codificat CACTUS) (N.tr.)

aviație primise întăriri importante. Spre sfîrşitul lui octombrie Grupul 2 aviație al infanteriei marine (aflat sub comanda locotenent-colonelului William O. Brice) sosise în Noua Caledonie. Comandantul grupului începuse, deja, să-şi trimită piloții şi aparatele în zonă. În prima zi a lui noiembrie, maiorul Joseph Sailer jr., care avea să devină unul dintre cei mai aprigi piloți de bombardament în picaj ai celui de-al doilea război mondial, a sosit cu Escadrila 132; la 2 noiembrie, maiorul Paul Fontana a venit în zbor cu 9 din piloții de vînătoare ai escadrilei (VMF) 112. Mult aşteptatele avioane de vînătoare *Lightning* nu ajunseseră încă, dar sosise o escadrilă de avioane torpiloare ale infanteriei marine comandată de locotenent-colonelul Paul Moret.

Două avioane de cercetare foto pilotate de experți au completat ridicarea cartografică a întregii jumătăți de vest a Guadalcanalului. La o săptămînă după ce piloții şi-au terminat treaba, hărți exacte ale acestei porțiuni a insulei erau, în sfîrşit, disponibile. Iar la începutul lui noiembrie, subunitățile de geniu marină au amenajat o nouă pistă de decolare – „Fighter Two" – smulsă junglei de la vest de Kukum.

Prin sosirea celor două baterii de tunuri de 155 mm, artileria putea şi ea să tragă în adîncimea dispozitivului japonez. Alte tunuri şi obuziere au fost, de asemenea, debarcate şi del Valle, acum general de brigadă, avea, în sfîrşit, la dispoziția sa, o grupare de artilerie suplă şi multifuncțională.

În timpul acestei perioade, japonezii urzeau în tăcere. La 2, 5, 7, 8, 9 şi 10 noiembrie, două crucişătoare şi 65 de distrugătoare aduseseră pe insulă trupe şi provizii. La 7 noiembrie, 11 dintre distrugătoarele lui Tanaka au debarcat, la Tassafaronga, peste 1 300 de ofițeri şi soldați ai eşalonului înaintat al Diviziei 38; două nopți mai tîrziu, „Expresul" a adus cu bine pe comandantul diviziei, generalul locotenent Tadayoshi Sano, pe cei din statul său major şi personalul comandamentului împreună cu peste 600 de soldați. Aviația de la Henderson a atacat ambele grupuri în timp ce se apropiau de insulele Russell, dar fără consecințe importante

pentru ele.

Hora era în toi.

15. „NECRUȚĂTOARE, SÎNGEROASĂ ŞI DEFINITIVĂ" [1]

În timp ce japonezii erau încercuiți la Gavaga, divizia a ordonat lui Arthur să reia înaintarea cu Regimentul 8 infanterie marină către Poha. Regimentul lui Jeschke (mai puțin un batalion), care tocmai sosise, i s-a alăturat ieşind din perimetru, luni, 9 noiembrie. În ziua aceea, ploaia a căzut fără încetare, iar atacul lui Arthur progresa în pas de melc [2].

Marți, soarele strălucea cu o intensitate neobişnuită pentru ofițerii şi trupa Regimentului 8 infanterie marină, dar batalioanele proaspete ale lui Jeschke, care trecuseră deja linia frontului, în cursul dimineții, nu au mai reuşit să înainteze. În văile lipsite de aer, soldații supraîncărcați îşi trăgeau cu greu sufletul. Înaintau încet, tîrîndu-se peste creste acoperite cu iarbă de kunai, ducînd, odată cu ei, mitralierele şi aruncătoarele de mine. În acest timp soarele arzător le încingea, pînă la incandescență, căştile de oțel şi țevile armelor. În ziua următoare, arşița a fost şi mai puternică. Regimentul nu înaintase decît 400 de iarzi [3].

---

[1] O frază folosită mai demult într-un editorial al ziarului „New York Times", la fel de potrivită şi aici.

[2] National Archives, Alexandria, Va., „Report of First (sic) Matanikau Engagement" 164th Infantry, Dosar 300-Inf. (164) – 0323808. În realitate, aceasta era a 5-a luptă de la Matanikau. Deşi, în mod ciudat, „First MarDiv Final Report" menționează (p.31) că această acțiune a fost reluată la 10 noiembrie, totuşi, în conformitate cu jurnalul de război al ComSoPac (Com Gen 1st Mar Div to ComSoPac 082245 and 092235), atacul a fost declanşat la 9 noiembrie.

[3] Împrejurările în care acest regiment a fost angajat în luptă pentru

„Programul de sărbători” nu s-a simțit deloc pe Guadalcanal. În ziua de 11 noiembrie, cînd se aniversa armistițiul ce pusese capăt ostilităților din primul război mondial, au avut loc două raiduri, japonezii scăpînd cu pierderi puțin mai mari decît cele pe care le-au produs – 11 avioane *Zero*, față de 7 *Wildcat*. „Vulturii mărilor” își pierduseră acum mult din entuziasmul afișat pe timpul pregătirii în vederea executării raidurilor asupra Guadalcanalului. Atitudinea echipalejor de pe *Betty*-uri, mai ales a celor care zburau la marginea formației (întotdeauna primele „înjunghiate” de avioanele de vînătoare *Wildcat*, ce veneau în picaj) era una de stoică așteptare a unui sfîrșit amînat mereu cu 24 de ore.

Ritmul acțiunilor de la vest de Cruz, cît și informațiile cu privire la deplasarea navelor în „The Slot”, îl îngrijorau pe Vandegrift. Ca urmare, îndată ce a primit o sinteză informativă pregătită de statul major al lui Halsey, s-a decis să-și retragă trupele de la vest de Matanikau, ca să-și întărească linia frontului și să se pregătească pentru măcelul ce părea inevitabil. În după-amiaza lui 11 noiembrie, el i-a ordonat lui Arthur să se retragă. Infanteriștii marini au adus cu ei 11 obuziere și tunuri antitanc, 32 de mitraliere și 28 de

---

prima dată reflectă improvizația operativă, caracteristică a întregii campanii. Jeschke nu a primit nici un ordin de avertizare; lui nu i s-a dat posibilitatea să facă o cercetare proprie; nu i s-au dat fotografiile aeriene detaliate, care erau atunci disponibile. Plîngerile comandantului de regiment erau justificate. În plus, statul major al diviziei era foarte nehotărît, iar situația cerea o acțiune rapidă.

Regimentul lui Jeschke era insuficient informat și instruit asupra condițiilor din junglă și a luptei în junglă, deoarece „nici o informație nu fusese primită cu privire la învățămintele trase de alte unități de infanterie marină în acțiunile de pe Guadalcanal, în timpul ultimelor trei luni pînă la debarcarea Regimentului 8 infanterie marină” (*8th Marines*), „Report of Operations, Guadalcanal”. Historical Branch, G–3, Hq., USMC, document A24–I.

Statul major al Corpului de Infanterie Marina a fost deosebit de neglijent în perioada primelor șase luni ale celui de-al doilea război mondial în ceea ce privește obligația sa de a furniza, oportun, unităților din spatele frontului „Rapoarte de acțiune” și dări de seamă cu privire la învățămintele trase.

aruncătoare de mine capturate de la inamic. Trupele ce fuseseră angajate în luptă au avut 65 de morți şi 125 de răniți. Pierderile japonezilor, în cursul ultimei faze a acestui atac, nu au fost niciodată stabilite.

Către est, japonezii de la Gavaga au întreprins încercări repetate de a ieşi din încercuire. Unii au reuşit să o facă. Însă grosul forței era întîmpinat cu foc din sud, din est şi din vest, iar spre nord erau apele mării. Pentru ei viața se socotea acum în ore şi minute, şi la 12 noiembrie, ultimii apărători îndîrjiți au căzut în luptă ori s-au sinucis. 450 japonezi zăceau neîngropați în locul în care luptaseră, însă sacrificiul lor i-a permis lui Shoji, cu cei 2 000 de oameni ai săi, să se retragă spre sud şi vest. Cercetaşii lui Clemens au raportat despre această deplasare şi Carlson, grăbindu-se spre vest, către Tetere, a primit ordin să treacă prin junglă şi să-l intercepteze pe Shoji. El a înaintat deci către cursul superior al rîului Balesuna.

Pierderile americanilor la Gavaga au fost de 40 de morți, iar 120 de ofițeri şi soldați, inclusiv puternicul Puller, erau răniți. Captura includea o mare cantitate de orez, două obuziere, aruncătoare de mine, mitraliere, arme automate şi 50 de bărci de debarcare pliante. Sebree a primit ordin să distrugă imediat toată hrana şi materialele capturate şi să se întoarcă la bază.

Cu cei 71 de morți şi dispăruți, 193 de răniți înregistrați în luptele din vest şi 160 de morți şi răniți la Nalimbiu şi Gavaga, pierderile primelor zece zile din noiembrie depăşeau cifra de 400. Acesta era un preț relativ ridicat, deoarece în vest nu fusese realizat nici un obiectiv durabil. Pe de altă parte, acțiunile din flancul de est eliminaseră posibilitatea oricărei primejdii imediate din această direcție.

Cînd s-a privit retrospectiv asupra primelor 11 zile ale lui noiembrie, unii dintre cei care trecuseră prin ele au descris insula lor drept „liniştită”. Aşa a fost, în comparație cu agitatele zile şi nopți ale lui septembrie şi octombrie, sau cu cele care aveau să vină în curînd.

*

Cînd Halsey s-a întors la Nouméa, la 9 noiembrie, şeful său de stat major l-a primit anunțîndu-i vestea că elemente ale Flotei Combinate au plecat de la Truk, că alte nave de luptă se adunau la Rabaul, că transportoarele se strîngeau în Simpson Harbor şi că se semnala o activitate neobişnuită în insulele Shortland. Rapoartele coastwatcherilor cît şi cele ale observatorilor de pe submarine şi avioane de cercetare confirmau mesajele decodificate ale japonezilor. Nu mai era nici o îndoială că această concentrare de trupe anunța o acțiune de o amploare pe lîngă care ofensiva de la sfîrşitul lui octombrie putea fi socotită minoră.

Noul plan japonez era mai simplu decît fuseseră cele anterioare. La 12 noiembrie, la miezul nopții, o parte din Flota 2 a lui Kondo, comandată de viceamiralul Hiroaki Abe, avea să se apropie de coasta de nord a Guadalcanalului şi să facă țăndări Hendersonul, avioanele parcate în jur şi instalațiile adiacente. Gruparea lui Abe era formată din navele de linie *Hiei* şi *Kirishima*, crucişătorul *Nagara* şi 14 distrugătoare. Ca şi mai înainte, puternicele nave de luptă urmau să folosească artileria de mare calibru şi avea să fie folosită pentru prima dată pulberea fără flacără, pe care japonezii o şi inventaseră.

Restul flotei lui Kondo urma să patruleze cam la 150 de mile nord de Savo, ca grupare de acoperire îndepărtată [4]. Aceasta cuprindea portavioanele *Junyo* şi *Hiyo*, cu aproape 100 de avioane de vînătoare, bombardiere în picaj şi avioane torpiloare, navele de linie *Kongo* şi *Haruna*, 4 crucişătoare şi 19 distrugătoare.

Comandantul-şef al Flotei 8, viceamiralul Mikawa, avea să asigure sprijinul apropiat al debarcării Diviziei 38 a generalului-locotenent Sano, lîngă Tassafaronga. Mikawa avea disponibile şase crucişătoare şi un număr egal de distrugătoare [5]. Mikawa a pus trei crucişătoare şi patru

---

[4] Flota 3 a lui Naguma s-a reîntors în imperiu după bătălia de la Santa Cruz, pentru reparații şi pentru a primi noi escadrile de avioane.

[5] Crucişătoarele grele *Chokai*, *Kinugasa*, *Suzuya*, *Maya* şi crucişătoarele uşoare *Isuru*, *Tenryu*.

distrugătoare sub comanda contraamiralului Shoji Nishimura şi i-a comunicat să bombardeze, la ordin, litoralul.

Contraamiralului Tanaka, care îşi reluase postul de comandant al Forței de Întărire, i s-au încredințat 12 distrugătoare. Ele vor escorta un convoi de 11 transportoare pe care era îmbarcat grosul diviziei veterane a lui Sano. O forță navală combinată de debarcare, special constituită din aproape 3 000 de ofițeri şi soldați, trebuia să debarce, simultan, pe litoral. O acoperire aeriană efectuată cu aviația de vînătoare de la bazele terestre şi de pe portavioane avea să asigure că aceşti marinari, plus cei 11 000 din trupele lui Sano împreună cu tehnica de luptă din dotare, vor ajunge pe plajă fără a fi prea mult deranjați de avioanele americane. De data aceasta, nu se presupunea nici o amenințare din partea Hendersonului şi a celor două piste satelite ale lui; aceste aerodromuri şi avioanele de pe ele aveau să fie neutralizate de focul tunurilor navelor de linie ale lui Abe. „Ora Zero", pentru debarcare, a fost fixată pentru 13 noiembrie la 10,00 p.m. În timpul debarcării, crucişătoarele şi distrugătoarele lui Mikawa aveau să desăvîrşească distrugerea tuturor instalațiilor aeriene americane de pe Guadalcanal. Toate avioanele americane de vînătoare care ar fi supraviețuit bombardamentelor distrugătoare aveau să fie, în grabă, lichidate de „Vulturii mărilor".

Trei ore după miezul nopții lui 12 noiembrie, Kondo s-a separat de grupul lui Abe, care s-a îndreptat spre Savo. La ora 6 în acea seară, Tanaka, aflat pe nava comandant – distrugătorul *Hayashio* („Valul care goneşte repede") – şi-a condus transportoarele de trupe şi escortele lor în largul portului din Insulele Shortland. Amiralul nu era prea bucuros; nu era sigur în ce direcție avea să meargă valul şi se întreba cîte dintre navele lui aveau să supraviețuiască.

Aşa cum propusese amiralul Mikawa în memorandumul său de la sfîrşitul lui august, o forță importantă, o forță capabilă să-i distrugă pe americani era în sfîrşit pornită la drum „toată deodată, cu nave mari". Au fost alocate suficiente avioane pentru a cuceri şi păstra supremația aeriană deasupra navelor de debarcare şi zonelor de plajă

unde aveau să fie debarcate trupele şi materialele.

*

Secţia cercetare a lui Halsey făcuse o evaluare uluitor de exactă a forţei şi posibilităţilor inamice; ComSoPac-ul ştia că el, Halsey, trebuie să pună la bătaie tot ce avea, de la singurul lui portavion pînă la bărcile de la Tulagi, pentru a-i stăvili pe japonezi. De la portavion la MTB-uri (vedetele torpiloare), forţele aflate la dispoziţia lui Halsey erau slabe şi dispersate.

Marea unitate operativă (Task Force) 61 aflată sub comanda lui Kinkaid (*Enterprise,* două nave de linie, două crucişătoare şi 8 distrugătoare) se afla la Nouméa, unde electricienii, sudorii şi mecanicii roiau pe portavion, reparînd distrugerile suferite la Santa Cruz. În ciuda tuturor strădaniilor lor, liftul din prova continua, cu încăpăţînare, să rămînă blocat în poziţia „Sus", ceea ce însemna că toate avioanele trebuiau aduse pe punte din hangar şi coborîte dedesubt cu liftul de la pupa. Din cele două nave de linie, una (*South Dakota*) era, în parte, schilodită.

Grupul operativ (Task Group) 62.4 al contraamiralului Norman Scott (crucişătorul *Atlanta* şi 4 distrugătoare), care sosise în radă la Lunga cu o zi înainte se mai afla încă acolo. Kelly Turner, cu cea mai importantă grupare a forţelor combatante ale Regimentului 182 infanterie din Divizia Americal, sub comanda colonelului Daniel W. Hogan, îmbarcat pe 4 nave de transport, era pe drum de la Nouméa către Guadalcanal, sub escorta lui *Portland* şi a 4 distrugătoare. În cursul după-amiezii, el s-a întîlnit la sud de San Cristobal cu Grupul operativ (Task Group) 67.4, „Grupul de sprijin" al contraamiralului Daniel J. Callaghan: două crucişătoare grele, unul uşor şi 6 distrugătoare.

Cînd Turner a ancorat în dimineaţa următoare în radă la Kukum, soldaţii din armata de uscat şi întăririle infanteriei marine s-au grăbit să debarce şi primul dintr-un şir de mesaje de avertisment provenind de la aviaţia şi submarinele proprii a sosit la punctul de comandă de pe „Wacky Mac".

După-amiază, Turner avea deja o imagine destul de precisă, deşi parţială, a situaţiei inamicului. Gruparea lui Abe fusese reperată spre jumătatea dimineţii, cu puţin peste 300 de mile la nord de Guadalcanal, iar compunerea ei fusese corect raportată [6]. De data aceasta, Turner nu credea că planul inamicului era să stabilească o bază de hidroavioane. El aprecia, în mod corect, că Abe intenţiona să bombardeze aerodromul şi i-a ordonat lui Callaghan să-l împiedice să facă acest lucru.

Pentru a-l întări pe Callaghan, Turner i-a afectat gruparea lui Scott, mai puţin un distrugător. Totodată, el i-a luat lui Callaghan două distrugătoare care duceau lipsă de combustibil. Această schimbare a asigurat Grupului operativ (Task Group) 67.4 un potenţial mai mare în privinţa tunurilor şi a torpilelor. Dar dacă forţa de foc suplimentară a adăugat şi eficienţă combativă reală grupării lui Callaghan, este o chestiune îndoielnică. Aici, încă o dată, împrejurările au obligat la improvizaţie şi, cum s-a mai întîmplat mai înainte (şi avea să se mai întîmple), nave care niciodată nu acţionaseră una cu cealaltă aveau să lupte împreună într-o bătălie de noapte.

Echipajele tuturor acestor nave erau obosite. Se bucuraseră, într-adevăr, de desfătări ce nu erau la îndemîna celor pe care aveau misiunea să-i asalteze; singura lor raţiune de a fi era de a se găsi acolo unde se aflau. Ei nu asudau şi nici nu tremurau rînd pe rînd, din cauza malariei şi nici nu-şi petreceau ore nesfîrşite în tranşeele noroioase. Însă cei mai mulţi dintre ei se aflau acum pe mare de luni întregi. Unele nave aveau personal atît de puţin încît ofiţerii şi marinarii făceau în mod obişnuit „cart după cart”; patru ore de serviciu, patru libere. Iar „alarma generală”, în vigoare cel puţin o jumătate din timpul de cînd o navă ieşea din Noile Hebride şi pînă cînd se reîntorcea acolo, lăsa echipajelor puţin timp liber pentru a se bucura de somn, de baie şi de

---

[6] *Hiei* şi *Kirishima* au fost considerate „două nave de linie sau două crucişătoare grele”. Aprecierea lui Turner (comunicată lui Callaghan) menţionează două nave de linie japoneze.

hrana caldă, pe care infanteriştii marini şi soldaţii din trupele de uscat le rîvneau aşa de mult. Continua încordare psihică lăsa urme. Numai în trei luni, Turner îmbătrînise vizibil, iar unii de sub comanda lui, îndeosebi transmisioniştii, aproape că nu se mai ţineau pe picioare.

Callaghan nu constituia nici el o excepţie. Cu două săptămîni mai înainte fusese înlocuit în funcţia de şef al statului major al lui Halsey de către căpitanul Miles Browning, şi de atunci, de cînd a preluat comanda grupului operativ, „el n-a mai avut aproape nici un fel de odihnă. Amiralul era într-o avansată stare de epuizare fizică".

La bordul navelor, după-amiaza zilei de 12 noiembrie nu a fost chiar liniştită. Marinarii erau încă la masa de prînz, cînd a fost anunţată „situaţia galbenă" (aviaţie inamică) şi s-a dat „alarma generală". La patruzeci de minute după aceea, soseau japonezii: 25 de bombardiere torpiloare, însoţite de 9 avioane de vînătoare *Zero*, care le asigurau acoperirea. Piloţii infanteriei marine şi ai armatei terestre au atacat această formaţie, iar navele lui Turner au umplut văzduhul cu oţel. Aviaţia de vînătoare a doborît 16 bombardiere *Betty*, iar artileria antiaeriană, 4. Un alt bombardier s-a prăbuşit pe puntea de comandă de la pupa a crucişătorului *San Francisco*, ucigînd 30 de oameni şi rănind alte peste două duzini. În acest timp, avioanele *Zero* mitraliau, la joasă altitudine, aerodromul Henderson.

În seara aceea, Callaghan a escortat navele de transport acum goale ale lui Turner prin canalul Lengo, în drumul lor către Noile Hebride. La ora 10 p.m., el îi urează în clar, prin radio, lui Turner „drum bun" şi, împreună cu cele 5 crucişătoare şi 8 distrugătoare, se înapoiază spre apele întunecate care spală în tăcere ţărmurile insulei Savo.

Contraamiralul Dan Callaghan ştia că merge împotriva a doua nave de linie inamice dotate cu tunuri de 14 inci. Trebuia să-l surprindă pe inamic şi să-şi folosească torpilele şi salvele artileriei principale mai înainte ca uriaşele nave ale lui Abe să-l fi descoperit, iar tunurile acestora să-i fi distrus, în tihnă, crucişătoarele. Singura lui şansă era să se apropie, în ascuns, cu rapiditate şi să deschidă focul mai înainte ca

inamicul să-i bănuiască măcar prezența. „Noi le vrem pe cele mari”, l-a conjurat pe ofițerul cu artileria de pe nava-amiral *San Francisco*. Dar era *oare* suficientă atitudinea hotărîtă a acestui amiral curajos ?

Formația de marş ordonată de Callaghan, pentru lupta de noapte la care îşi conducea navele, scoate în evidență faptul că el nu analizase cu grijă experiența amiralului Scott, din luna trecută, în timpul luptei de la miezul nopții cu Goto. Aşa cum a făcut şi Scott, Callaghan şi-a dispus navele în formație de şir (coloană) şi şi-a împărțit distrugătoarele, plasînd patru în avangarda celor cinci crucişătoare şi patru în ariergardă. Dar aceasta nu era cea mai bună formație de adaptat pentru condițiile situației cu care avea să se confrunte. Prin aceasta şi-a privat în mod automat distrugătoarele de orice posibilitate de a efectua un atac prin surprindere, coordonat de la mică distanță, cu torpile [7].

El, ca şi Crutchley, nu a dat instrucțiuni specifice luptei de noapte. Nici nu a definit rolul pe care dorea să-l joace distrugătoarele sale. Într-adevăr, căpitanul Robert G. Tobin, comandantul celor patru distrugătoare din ariergardă, n-a primit nici un ordin de la amiral. Callaghan era astfel pe punctul de a-şi arunca forțele împotriva unui duşman superior, fără a-şi fi luat cele mai elementare măsuri ca să-şi asigure un minimum de control. Este posibil ca el să fi considerat acele instrucțiuni ca superflue, că lupta de la mică distanță navă contra navă era inevitabilă. Chinezii au, pentru astfel de situații, un proverb: „trebuie să mergi în bîrlogul tigrului pentru a-i prinde puii”. Unii dau buzna, alții sînt mai vicleni. Circumstanțele s-au combinat astfel, încît l-au forțat pe acest amiral să se arunce direct „în bîrlogul

[7] În marina militară a S.U.A., concepția privind utilizarea în luptă a distrugătorului era bine conturată în acel timp, dar torpilele disponibile erau scandalos de imprecise şi de lipsite de siguranță în funcționare. Cele mai multe dintre ele mergeau prea adînc şi se poate argumenta că, chiar dacă Callaghan şi-ar fi postat distrugătoarele în avangardă şi le-ar fi permis să execute un atac prin surprindere şi o retragere imediată (conform concepției oficiale) rezultatele ar fi fost neglijabile. Se poate presupune, totuşi, că s-ar fi putut ca ele să aibă norocul să lovească navele inamice cu cîteva torpile care să explodeze.

tigrului”.

Formația stabilită de Callaghan i-a sporit dificultățile: aşezîndu-şi navele într-o coloană lungă, el n-a dat nici o atenție posibilităților radiolocației de a cerceta suprafața mării. Şi-a dat el oare seama că aceste radiolocatoare erau principala garanție a asigurării surprinderii la care se gîndea ? Evident, nu. Dar cu o lună mai înainte, căpitanul Hoover, de pe *Helena*, i-a acordat radarului toată încrederea, spre totala zăpăceală a japonezilor. Dintre distrugătoarele din avangardă, numai *O'Bannon* avea ultimul tip de radiolocator de cercetare. Era al patrulea în coloană. Din cele cinci crucişătoare, *Helena* avea cea mai modernă instalație de radar, dar el era al patrulea crucişător din coloana care era condusă de *Atlanta*, navă cu un radiolocator primitiv. *San Francisco* urma după *Atlanta*. El era orb. Alegerea crucişătorului *San Francisco* drept navă-amiral nu a fost înțeleaptă. Deşi avea artileria principală şi artileria antiaeriană dirijate prin radar, nu avea radiolocator pentru cercetarea de suprafață [8].

La puțin timp după ce distrugătoarele de avangardă ale lui Callaghan au dublat Lunga Point, pe ecranele radarului crucişătorului *Helena* au apărut nişte „puncte” identificate ca fiind ale inamicului. *Helena* le-a raportat imediat. După şase minute, la ora 1,24 a.m., *Helena* a anunțat toate navele că inamicul se află în prova-babord, la distanță de 14 500 iarzi, navigînd cu viteza de 23 de noduri, în drum 105°. Semnalele de pe ecranele lui *Helena* indicau că cele două forțe se apropiau cu aproximativ 1 000 iarzi pe minut. De pe nava-amiral nu venea încă nici un cuvînt. Într-adevăr, de pe nava-

---

[8] Pentru apărarea amiralului Callaghan, ar pleda faptul că cea mai mare parte a ofițerilor superiori din marină nu erau conştienți, în acele zile de început, de avantajul extraordinar pe care-l conferea radiolocația părții care-o poseda. Această lacună s-a datorat nu doar amiralilor din zona luptelor. Ministerul a categorisit atunci datele despre radiolocație şi a ținut informațiile referitoare la radiolocatoarele de cercetare navală şi conducerea tragerii tot atît de secret ca datele despre fuziunea nucleară, că mulți dintre aceia care ar fi trebuit să fi fost informați complet asupra posibilităților şi servituților lor aveau doar o idee vagă despre problema respectivă.

amiral nu a venit, încă multe alte minute, nici un cuvînt.

La 1,41 a.m., distrugătorul *Cushing*, conducătorul coloanei americane, a executat o întoarcere bruscă de 90° la stînga, pentru a evita ciocnirea cu *Yudachi*, distrugătorul din fruntea coloanei japoneze comandate de amiralul Abe. În sfîrşit, Callaghan a spus ceva. Dar cînd a vorbit, n-a fost pentru a da întîrziatul ordin de deschidere a focului.

„Ce faceți voi ?" l-a întrebat în clar, prin radio, pe comandantul lui *Cushing*. Acum, cu fiecare secundă trecută, amiralul american îşi permitea să risipească imensul avantaj al surprinderii pe care o realizase. Avantajul ei se risipea asemenea nisipului scurs printre degetele larg răsfirate. Secundele treceau pulsînd, una cîte una, pe ceasul din punctul de comandă blindat al crucişătorului *San Francisco*. În sfîrşit, la 24 de minute după ce Helena a reperat, cu exactitate, navele inamice care se apropiau, Callaghan a dat un ordin:

„Atenție, fiți gata să deschideți focul !"

Era prea tîrziu. Observatorii japonezi îi văzuseră pe americani. *Atlanta*, nava-amiral a contraamiralului Norman Scott, a fost prima lovită de proiectile şi torpile, şi înainte chiar ca amiralul Callaghan să fi dat ordinul de deschidere a focului, carena i-a fost perforată de cel puțin o torpilă. Forța exploziei „i-a ridicat din apă corpul care apoi a căzut avariat, vibrînd din toate încheieturile".

În următoarele şase-şapte minute, două distrugătoare americane, *Cushing* şi *Laffey*, au atacat nava de linie *Hiei*. Pe cînd nava de linie japoneză a schimbat de drum ca să ocolească torpilele lor, le-a trimis în schimb o salvă de proiectile explozive de 14 inci. *Laffey* a pornit către fundul lui Ironbottom Bay *.

Următoarele două distrugătoare din coloană, *Sterrett* şi *O'Bannon*, l-au atacat pe *Hiei* cu torpile şi foc de artilerie. Torpilele lor au mers, probabil, prea adînc sau, dacă au lovit,

---

* Ironbottom Bay sau Fond de Feraille – poreclă dată zonei cuprinse între insulele Guadalcanal, Savo şi Florida, unde în cursul luptelor navale dintre japonezi şi americani s-au înregistrat numeroase nave scufundate (N.tr.)

n-au explodat. Distrugătoarele americane, asaltînd mijlocul formației lui Abe, au trecut atît de aproape de *Hiei*, încît au fost gata să-l abordeze. Acest atac susținut l-a speriat pe amiralul japonez. El a ordonat navelor de linie să se retragă.

Callaghan era încurcat, dar nu şi-a pierdut sîngele rece şi nici nu avea intenția să se retragă. Şi-a dat totuşi seama că, în învălmăşeală, tunurile americane trăgeau în navele americane. (Aşa şi era !). Amiralul a ordonat prin radio, în clar: „Opriți bombardarea navelor proprii !" Într-o acalmie subită, tunarii americani stăteau în aşteptare. La fel şi cei japonezi. După o pauză de cîteva minute, care a părut cît un secol, un tun de 5 inci a tras. Japonezii au îndreptat imediat reflectoarele spre *San Francisco*. În mai puțin de 2 minute, cîteva salve, bine țintite, au distrus puntea de comandă a lui *San Francisco*, ucigînd pe loc pe Callaghan şi alți trei membri ai statului său major şi rănind mortal pe căpitanul Cassin Young, comandantul navei. *San Francisco* era condus acum de timonierul de cl. a III-a Floyd A. Rogers. Toate mijloacele de transmisiuni erau distruse, iar ofițerul cu artileria, locotenent-comandorul Wilbourne, „s-a îndreptat imediat spre puntea de comandă, trecînd printre dărîmături, cadavre, sînge şi incendii provocate de scurt-circuite. Din conductele de incendiu sparte țîşnea apă…" [9]

---

[9] Sînt îndatorat contraamiralului (în retragere) William W. Wilbourne din Marina Militară a Statelor Unite, pentru o relatare a întîmplărilor trăite de el în timpul acestei bătălii. Singura relatare competentă publicată de un participant este *The San Francisco Story*, de contraamiralul (în retragere) Bruce McCandless din Marina Militară a Statelor Unite. Acest articol a apărut în „US Naval Institute Proceedings", Annapolis, Md., noiembrie 1958. Articolul conține un relevant tabel statistic al daunelor suferite de către navă şi echipajul său.

1) Nava a „încasat" 45 de lovituri de la tunurile japoneze (de la 5 inci la 14 inci).

2) Echipajul a luptat cu 22 de incendii mari, pe care le-a pus sub control şi în cele din urmă le-a stins.

3) 86 de ofițeri şi marinari au fost ucişi şi 106 răniți grav, dintr-un număr de 1 050 îmbarcați la bord.

Dacă la aceste cifre sînt adăugate pierderile suferite în timpul atacului aerian de la 12 noiembrie, se ajunge la 110 morți şi 151 răniți, sau 25% din efectivul aflat la bord.

Portland şi *Helena*, următoarele două crucişătoare din coloană, s-au alăturat sîngeroasei ciocniri, dar *Portland* nu avea să mai fie, curînd, capabil de luptă. Bateria sa principală avea o țintă, dar comandantul unui distrugător japonez a prins crucişătorul în aparatul director pentru lansarea torpilelor. Nava japoneză a lansat către crucişătorul american patru torpile. Doar una a lovit pupa. A fost suficient. Explozia a distrus cea mai mare parte din pupa lui *Portland* şi două dintre cele patru elice. Nava n-a mai putut cîrmi şi a început să se rotească nebuneşte. *Helena* a avut mai mult noroc. Comandantul său, Gilbert C. Hoover, şi-a condus nava prin învălmăşeală într-un mod excepțional şi principala sa baterie a dat lovituri succesive şi eficiente navelor inamice. În pupa lui *Helena*, tunurile de pe *Juneau* au început să fulgere. După cîteva momente, a fost lovit de o torpilă, care a explodat în compartimentul căldări nr.1. A început să ia apă, şi-a pierdut direcția şi a continuat să înainteze în virtutea inerției pînă s-a oprit.

Cele patru distrugătoare ale căpitanului Robert G. Tobin – Escadra 12 Distrugătoare – (Desron 12) nu erau încă angajate în luptă. După cum am văzut, Callaghan nu-i dăduse ordine de luptă lui Tobin, iar nava sa comandant, *Aaron Ward*, avea radiolocatoare de cercetare învechite. Tobin era, din mai multe puncte de vedere, în întuneric, dar *Aaron Ward* a deschis focul, de la distanța de 7 000 de iarzi, asupra navelor identificate de el ca fiind inamice. În pupa lui, *Barton* a lansat patru torpile contra unei ținte aflate în travers la babord, dar a fost lovit numaidecît de două. La cîteva secunde s-a rupt în două, luînd cu el 90% din echipaj. *Monssen* a rezistat doar cîteva minute mai mult. Ultimul dintre distrugătoarele lui Tobin, *Fletcher*, s-a descurcat mai bine, poate din cauză că avea radiolocatoare noi, sau poate pentru că comandantul său era familiarizat cu acestea şi se baza pe ele. Oricum ar fi fost, comandantul, comandorul William M. Cole, şi-a condus nava cu încredere şi siguranță prin tot acest măcel. [10]

---

[10] 22 Relatarea lui Morison asupra acestei bătălii este singura

„Pentru că vizibilitatea era slabă, bătălia s-a transformat în dueluri din apropiere şi încăierări feroce, fiecare navă acționînd independent”. Aşa sună raportul japonez.

*

În zori piloții care executau cercetarea au zburat de pe Henderson către tăcuta Savo, deasupra unei mări liniştite pe care, ca şi după victoria lui Mikawa, se aflau împrăştiate lăzi de portocale, scînduri şi plute de salvare, şi pe care aproape 1 000 de oameni epuizați, mulți arşi şi răniți, se întrebau cît timp jachetele de salvare de un galben cenuşiu, cărora le încredințaseră viața, vor continua să-i țină deasupra. Sub aviatori se aflau opt nave, trei japoneze şi cinci americane. La o milă nord-vest de Savo se tîra gigantul *Hiei* însoțit de credinciosul distrugător *Yukikaze*. *Yudachi*, veteran al altor lupte, stătea nemişcat pe apă. *Akatsuki*, ceva mai devreme, se scufundase ducînd cu el cea mai mare parte din echipaj. *Amatsukaze* şi *Ikazuchi* s-au retras avariate.

La ivirea zorilor, Wilbourne s-a dus din nou la punctul de comandă distrus al crucişătorului *San Francisco*. O căldare producea abur şi crucişătorul a putut înainta încet către Lunga Point. Wilbourne a găsit cadavrul amiralului Callaghan în partea dinspre tribord a punții de comandă.

> „O dîră de țigarete Philip Morris ducea, dintr-un pachet deschis, din mîna sa către adăpost. După cîte se părea, cînd o singură lovitură a fost trasă, el a țîşnit din cabina sa...”

În acel moment începuse măcelul.

Această victorie a fost asemănată cu cea a lui Pirus; marina americană nu-şi mai putea permite o alta. *Atlanta*, *Cushing*, *Laffey*, *Barton* şi *Monssen* se scufundaseră sau erau

---

demnă de încredere. Sursele japoneze sînt sărace şi incoerente. Versiunea dată aici este doar o reflecție palidă a descrierii detaliate şi pline de măiestrie făcută de amiralul Morison acestei îngrozitoare bătălii navale.

pe punctul de a se scufunda; *San Francisco*, *Juneau*, *Portland*, *Helena*, *Sterrett*, *O'Bannon* şi *Aaron Ward* erau avariate. Numai *Fletcher* a scăpat fără o zgîrietură. Cel puțin 700 de ofițeri şi marinari care au mers la bătălie, sub comanda lui Callaghan şi Scott, nu au mai trăit să vadă răsăritul soarelui zilei de 13 noiembrie. [11] În ceea ce priveşte pierderile în vieți şi nave, cele americane depăşeau cu mult pe cele japoneze. Din nou flota Statelor Unite încasase o bătaie teribilă. Dar ea a cîştigat, totuşi, această bătălie necruțătoare şi sîngeroasă, caracterizată de amiralul King ca „una dintre cele mai furioase bătălii navale care a fost purtată vreodată", pentru că Abe a fugit şi nu a bombardat Hendersonul.

În timp ce căpitanul Hoover, la bordul crucişătorului *Helena*, aduna rămăşițele Grupului Operativ (Task Group) 67.4 al lui Callaghan care mai erau încă în stare de navigație, crucişătorul *Portland* era ajutat, tras şi împins către portul Tulagi, unde va sta în doc, în apa adîncă de lîngă Florida, pentru a i se face reparații. Hoover a trecut prin canalul Lengo cu *Juneau*, *San Francisco*, *O'Bannon*, *Sterret* şi *Fletcher*. În spatele lui, zeci de mici bărci, trimise de la Lunga şi Tulagi, navigau încet, culegînd oameni din apa uleioasă. Ca şi înainte, practic toți supraviețuitorii japonezi au preferat să moară şi celor mai mulți li s-a permis să facă acest lucru. După ce s-au luptat pentru a evita salvarea, treizeci şi ceva au fost aduşi cu forța în bărci pentru a fi interogați.

Între timp, grupul lui Hoover a continuat retragerea către est. Cu puțin timp înainte de ora 11, navele lui au fost reperate de submarinul japonez I–26. La 10,59 el a lansat torpilele de la prova şi la 11,01 o torpilă a lovit pe *Juneau*. Crucişătorul s-a dezintegrat. În mai puțin de două minute el a dispărut.

Hoover trebuia să facă față unei hotărîri înspăimîntătoare. Putea el să rişte cu o navă – poate chiar

---

[11] „Corespondență, Direcția de Medicină şi Chirurgie", Departamentul Marinei, Washington, DC, nu susține această cifră. Dar documentele acestei direcții sînt atît incomplete, cît şi incorecte. Vezi nota 13 de mai jos.

două – pentru a culege supraviețuitorii, dacă ar mai exista vreunul ? A optat şi a transmis acest mesaj unei „fortărețe" care tocmai îl survola.

> *Juneau* torpilat şi dispărut în punctul Lat. 10°32'5", Long. 161°2' E la 1109. Supraviețuitori în apă. Raportați ComSoPac [12].

Mesajul nu a ajuns niciodată la Halsey. Din 100 de oameni care au supraviețuit, într-un mod sau altul, exploziei, numai 10 au trăit pentru a povesti despre ea. Aproximativ 700 au pierit. [13]

---

[12] Mesajul lui Hoover, aşa cum este dat de Morison, *op.cit.*, p.258. Halsey l-a înlăturat pe Hoover de la comandă. Mai tîrziu, el a revizuit cu multă grijă cazul, schimbînd judecata anterioară. În *Admiral Halsey's Story*, p.133–134, amiralul recunoaşte că a făcut „o greşeală dureroasă"; acțiunile de salvare ar fi invitat „aproape cu siguranță" la un al doilea atac cu torpile. Şi „în acel moment critic, pierderea unei alte nave – şi poate a mai multora – ar fi putut pune în pericol întreaga campanie".

Contraamiralul McCandless în *The San Francisco Story* povesteşte, ca martor de pe puntea crucişătorului *San Francisco*, dezintegrarea lui *Juneau*. Crucişătorul „nu s-a scufundat – el a explodat cu toată furia unui vulcan care erupe. A fost o teribilă lovitură de trăsnet şi un jet de apa albă care a fost ascunsă de o emisferă uriaşă cafenie de o mie de iarzi diametru, de unde au venit sunetele a mai multor explozii... Cînd norul întunecat s-a ridicat din apă, după un minut sau mai multe, noi nu am mai putut vedea nimic din acest crucişător de 6 000 de tone sau din cei 700 de oameni pe care-i avea la bord" (p.51).

[13] Şeful Direcției de Medicină şi Chirurgie a declarat („Corespondență", iunie 1962) că documentele indică o pierdere de 377 de oameni. Aşa cum a subliniat Morison *(op.cit.*, p.258, nota 2) efectivul complet al crucişătorului *Juneau* era de peste 700 oameni. O astfel de greşeală evidentă, pe care Direcția nu a corectat-o niciodată, aruncă îndoieli în legătură cu exactitatea tuturor cifrelor referitoare la pierderi date de Direcția de Medicină şi Chirurgie.

Contraamiralul F.P. Gilmore, înlocuitorul chirurgului general al marinei, scria („Corespondență personală", 28 iunie 1962) că datele privind pierderile nu au fost înregistrate ca date precise de către Direcția de Medicină şi Chirurgie şi de aceea „cifrele pentru atacul din noaptea din 12–13 noiembrie nu sînt disponibile".

Direcția Personalului Naval nu a adunat cifre privitor la bătăliile din cel de-al doilea război mondial.

16. „LE-AM TRAS O MAMĂ DE BĂTAIE TICĂLOŞILOR!”

În timp ce Callaghan naviga, pe o noapte fără lună, spre întîlnirea ce avea să-i fie fatală, Flota Combinată i-a ordonat lui Tanaka să se întoarcă şi să-şi conducă transportoarele în apele sigure ale insulelor Shortland. La amiaza zilei de 13 noiembrie se afla deja în zona ordonată. La o oră după aceea, i s-a comunicat să pornească din nou spre Guadalcanal. Comandantul forței de întărire „a avut presimțirea că îi aşteaptă o soartă nenorocită”. Americanii erau hotărîți să adeverească presimțirile lui Tanaka.

Enterprise brăzda marea către nord cu o viteză de 26 de noduri, cu ascensorul din față încă blocat în poziția „sus” (nici Halsey însuşi n-ar fi îndrăznit să apese pe butonul „jos”). La bord, echipele de reparații încă mai lucrau, cu frenezie, pentru a pregăti marele portavion în vederea acțiunilor aeriene de luptă. Marea unitate operativă (Task Force) 64 a lui Willis Augustus Lee, formată din navele de linie rapide *Washington*, *South Dakota* şi patru distrugătoare, îl însoțea.

Între timp, piloți de pe Henderson şi bombardiere B-17 de pe insula Espíritu Santo îl bombardau, în reprize, pe *Hiei*. Primii piloți torpilori ai aviației infanteriei marine din Pacificul de sud (din Escadrila VMSB-131 a locotenentului-colonel Paul Moret) au exersat îndelung în acea zi. Dar tunurile antiaeriene de pe *Hiei* încă mai trăgeau. Cinci distrugătoare, navigînd în jurul lui, lansau perdele groase de fum negru şi aruncau o grindină de oțel asupra fiecărui atacant care îndrăznea să se apropie. 8 avioane *Zero,* trimise să acopere operațiunile de salvare, au fost repede doborîte. Dar piloții americani erau perseverenți: voiau să scufunde cu

orice preț pe *Hiei*. Tîrziu după-amiază, imensa navă care încasase tot ce se putea, chiar înainte de a apune soarele, cu pavilioanele de luptă fîlfîind, a început să se scufunde de la pupa.

Pe cînd la nord-vest de insula Savo apele spălau puntea principală a lui *Hiei,* amiralului Halsey, aflat în Nouméa, i-a ajuns ştirea că forțele lui Tanaka erau iarăşi la drum. Se estima în mod corect că nave mai mari vor acoperi intrarea lui în Ironbottom Bay. ComSoPac-ul a dat ordin lui Kinkaid să trimită grupul lui Lee înainte, spre Capul Esperance, şi să le intercepteze. Dar vînturi contrare au amînat şi mai mult acțiunile aeriene de rutină, dependente încă de un singur ascensor. Kinkaid n-a putut efectua drumul plănuit şi navele lui Lee n-au putut atinge obiectivul la miezul nopții.

Mai devreme, Kinkaid lansase opt bombardiere în picaj, cu o escortă de şase avioane de vînătoare, comandantul formației avînd ordinul de a se alătura piloților lui Woods, pentru a-l ataca pe *Hiei* şi de a ateriza apoi pe aerodromul Henderson. Au mai sosit şi alte avioane pentru a întări capacitatea de apărare şi de atac a lui Woods. Dale Brannon, avansat maior, a condus prima patrulă a mult aşteptatelor avioane *Lightning*; curînd, după aterizarea lor, au mai sosit încă alte opt avioane de acelaşi tip, venind din zona lui MacArthur. Harmon a mutat două escadrile de bombardiere B-26 din Noua Caledonie la Espíritu Santo. La 13 noiembrie, cînd întunericul s-a lăsat pe pistele de aterizare, generalul Woods a numărat 58 avioane de vînătoare de mare altitudine, 30 SBD-uri, 19 avioane torpiloare şi 2 P-400. Pe Guadalcanal, pentru prima oară în istoria agitată a insulei, se aflau peste 100 de avioane de luptă în stare operativă. Dar starea aceasta fericită de lucruri nu avea să dureze mai mult de 7 ore.

Pentru că misiunea contraamiralului Shoji Nishimura era, în această noapte, să neutralizeze puterea aeriană americană, adică să facă ceea ce Abe nu reuşise cu o noapte înainte. La cîteva minute după miezul nopții, crucişătoarele lui, *Maya* şi *Suzuya*, cu tunuri de 8 inci, au ajuns în apele care, de la 8 august înainte, s-au deschis ca să înghită atît de

multe nave îndrăznețe. Crucişătoarele lui Nishimura n-au întîlnit însă nici un inamic – cel puțin în primele 50 de minute. În acest timp, ele au lansat, pe îndelete, aproape 1 000 de proiectile peste Henderson, pe pistele „Fighter One” şi „Fighter Two”.

„Louie the Louse” a lansat din nou, metodic, materialul ce părea inepuizabil, cerut pentru furnizarea luminii necesare. Erau lansate foarte des 3 – 4 bombe luminoase şi cînd se stingea o lumină, era aprinsă alta. Spre cer țîşneau din nou flăcări, şi din nou bubuiturile tunurilor de 90 mm care spărgeau urechile punctau melodia sumbră cîntată de explozia obuzelor de pe crucişătoarele lui Nishimura. În timpul scurtelor acalmii, uruitul motoarelor-jucărie ale „maşinii de spălat a lui Charlie”, reamintea infanteriştilor marini, soldaților din trupele de uscat şi celor peste 700 de marinari salvați în cursul zilei, ca nu cumva să slăbească contactul cu noroiul în care zăceau, aşteptînd cu ochii larg deschişi. Oamenii tremurau în această noapte, chiar dacă aerul nu era rece.

Tot atît de brusc cum s-a dezlănțuit, tirul s-a oprit; cu excepția trosnetului făcut de focul care cuprindea corturile, latrinele şi barăcile din apropierea pistelor, totul era tăcut. Nishimura, atacat de vedete torpiloare (MTB), s-a retras. Distrusese 18 avioane. Pistele de aterizare nu au suferit decît stricăciuni superficiale.

Chiar înainte de răvărsatul zorilor zilei de 14 noiembrie, în timp ce flăcările mistuiau depozitele detonînd muniția încinsă, piloții avioanelor de vînătoare şi de bombardament în picaj au alergat la avioanele pregătite de zbor. Cea mai mare flotă de debarcare japoneză, „expresul de Tokyo”, se afla în strîmtoarea „The Slot”, îndreptîndu-se spre sud-est.

*

Cînd au sosit primele informații la comandamentul acțiunilor aeriene, Tanaka se afla la 150 mile nord-vest de Esperance, deplasîndu-se spre Guadalcanal cu o viteză de 11 noduri şi cu o acoperire asigurată de o duzină de avioane

Zero. Cele 11 transportoare ale sale înaintau pe patru coloane. Distrugătoarele, dispuse în forma unui vast „V”, asigurau apărarea antisubmarină pe direcția de marş şi pe flancuri. Amiralul nutrea însă certitudinea că principalul pericol nu va veni de la submarine. Avea dreptate.

În jurul orei 8,30 a.m., formația a fost ținta a două mici atacuri; avioanele *Zero* revendicau cinci atacanți doborîți [1]. Următorul val de avioane a trecut mult mai la sud şi mai la vest de transportoare. Ținta acestei „mari formații”, pe care Tanaka a văzut-o pe la ora 9.45 a.m., erau forțele care se retrăgeau în grabă ale lui Mikawa, aflate acum la sud de Noua Georgie şi îndreptîndu-se spre vest. Grupul de atac al locotenent-comandorului James R. („Bucky”) Lee, de pe portavionul *Enterprise*, avansa direct spre crucişătoarele care le scăpau. Avea destul timp ca să se ocupe şi de Tanaka.

Kinugusa fusese deja găurit de două ori de avioanele torpiloare cu baza pe Henderson, iar Lee l-a mai ataca o dată [2]. Piloții s-au năpustit acum asupra lui *Chokai*, *Maya* şi *Isuzu* şi le-au avariat pe toate trei, înainte de a termina bombele. Grupul de atac al lui Lee a zburat spre sud-vest şi Mikawa a profitat de întrerupere pentru a se reorganiza, zbătîndu-se să ajungă la insulele Shortland.

Cu excepția cîtorva ineficace avioane de vînătoare de tip *Zero*, Tanaka era lipsit de acoperire aeriană. Navigînd la numai 150 de mile mai încolo, Kondo era într-o vizibilă stare de agitație. Avioanele pe care le trimisese în formații mici ca să acopere transportoarele au fost doborîte, iar grupele de atac reunite ale marinei şi infanteriei marine de pe *Enterprise* şi Guadalcanal au declanşat asalturi aproape fără împotrivire asupra nenorocitei turme a lui Tanaka. Atacurile au fost ucigătoare. Americanii au lovit la 11,50, 12,45 a.m., 2,00,

---

[1] Tanaka, *op.cit.*, p.821, indică cifra cinci. Morison a spus că nu au fost înregistrate pierderi în aceste atacuri desfăşurate la începutul dimineții, dar că cinci avioane americane au fost doborîte în timpul zilei.

[2] Este imposibil să reconciliezi cifrele revendicate de piloți pentru luptele din acea zi. Morison, *op.cit.*, este înclinat să dea piloților de pe portavionul *Enterprise* un credit prea mare. Rămîne cert faptul că au fost suficiente ținte lovite pentru toți participanții.

3,40 p.m. şi la apusul soarelui. De la Espíritu Santo au zburat bombardiere B-17, ca să se alăture măcelului. Pentru că, în realitate, măcel a fost. Au fost scufundate şase transportoare; un al şaptelea, avariat, *Sado Maru*, s-a tîrît înapoi, spre insulele Shortland, escortat de distrugătoare.

> „În această zi, în şase atacuri,… inamicul a scufundat şase transportoare… Echipajele erau aproape epuizate… Transportoarele care au mai rămas şi-au petrecut cea mai mare parte a zilei în acţiuni de evitare, mergînd în zigzag, cu maximum de viteză, şi acum erau dispersate în toate direcţiile”.

Tanaka şi-a adunat însă navele de transport dispersate şi a înaintat cu îndărătnicie spre Tassafaronga. Trei distrugătoare escortau acum patru transportoare. Binevenita noapte a învăluit, în cele din urmă, „jalnicele rămăşiţe” ale forţei care plecase din Shortland.

*

Acelaşi întuneric care a ascuns „rămăşiţele jalnice” ale contraamiralului Tanaka l-a luat sub scutul său şi pe Kondo, care venea din nord cu nava de linie *Kirishima*, crucişătoarele *Atago*, *Takao*, *Sendai* şi *Nagara*, precum şi cu 9 distrugătoare. Kondo, care era hotărît să răzbune pagubele aduse lui Abe, Mikawa şi Tanaka, se aştepta la rezistenţă. Era gata să-i facă faţă. „Situaţia ajunsese la un asemenea stadiu, încît nu se mai putea amîna bombardarea Guadalcanalului şi sprijinirea convoaielor… aşa că Flota lui Kondo… a înaintat cu hotărîre spre sud”. Cu aceeaşi hotărîre, contraamiralul Lee, la bordul navei de linie *Washington*, cu nava de linie *South Dakota* în pupa, şi însoţit de patru distrugătoare, a înaintat spre nord. O coliziune gigantică părea iminentă.

Primul care a ajuns la Ironbottom Bay a fost Lee. Radiolocatoarele sale de cercetare nu au indicat nimic pînă la 11,15 p.m., cînd au semnalat, deodată, trei „siluete”,

identificate ca o posibilă navă de linie şi două crucişătoare, aflate la aproximativ 19 000 de iarzi. Radiolocatoarele de artilerie de pe navele lui Lee s-au fixat asupra țintelor. Turelele au fost orientate spre azimutul indicat, țevile tunurilor au fost înălțate. La punctele de comandă de artilerie, ofițerii au apăsat cheile de dare a focului. Marile tunuri din turelă au vorbit. Prima salvă a încadrat inamicul; radiolocatoarele l-au arătat întorcîndu-se şi retrăgîndu-se. La 11,21 p.m., după şase minute de la declanşarea focului, navele de linie au încetat focul. Tunurile lor de 16 inci au dispersat perdeaua formată din crucişătoarele lui Kondo.

Lee a luat acum un drum de 300° (adică vest-nord-vest) pentru a trece la sud de insula Savo, care se zărea, întunecată, la tribordul său. De îndată ce formația a luat acest nou drum, distrugătoarele sale din avangardă au reperat ținte, la 5 000 iarzi în față. O a doua formație inamică, de data aceasta de distrugătoare – cădea peste americani. Cele patru distrugătoare ale lui Lee au deschis focul. Japonezii au fost surprinşi şi buimăciți, dar numai preț de o clipă, căci, în cîteva secunde, apa era plină de torpilele lor şi, ca de obicei, multe şi-au atins ținta. În minutul următor, artileria a deschis focul. Toate cele patru distrugătoare americane au fost lovite de proiectile japoneze; o torpilă a lovit şi a spulberat teuga lui *Walke* pînă la puntea de comandă. L-au cuprins flăcările şi şi-a început călătoria către adîncuri. La 11,34 p.m., *Preston* s-a scufundat. Lee le-a ordonat lui *Gwin* şi *Benham*, avariate, să se retragă. Voia cîmp liber, pentru a treia rundă.

Cînd ceasurile de pe puntea de comandă indicau exact miezul nopții, cele două nave de linie americane se apropiaseră, cu o viteză de 26 noduri, de principala forță a lui Kondo – alcătuită din trei crucişătoare, urmate de nava de linie *Kirishima*. La 8 500 iarzi, *Washington* a deschis focul cu bateria principală asupra navei de linie japoneze. Primele salve au lovit ținta. Un crucişător japonez, apoi altul şi apoi al treilea, au iluminat nava de linie *South Dakota*. Bateriile sale secundare au distrus reflectoarele, dar nu înainte ca suprastructura navei de linie să fie ciuruită de un uragan de

proiectile care a distrus radiolocatoarele de cercetare şi pe cele de conducere a tragerii, cu excepția unuia. Antenele radio au fost distruse. *South Dakota*, surdă, mută şi oarbă, nu mai era activă, ci doar un spectator pasiv şi, la 12,10 a.m., comandantul său „a decis, în mod înțelept, să se retragă, spre marea uşurare a comandantului Marii unități operative" [3]. Kondo s-a retras spre nord cu nava de linie *Kirishima* avariată, lăsîndu-l pe Lee stăpîn pe cîmpul de luptă, la bordul maiestuoasei nave de linie *Washington*.

Amiralul american s-a hotărît acum să pornească în căutarea celorlalte nave de transport ale lui Tanaka. În momentul respectiv, acestea tocmai trecuseră prin dreptul insulelor Russell, cam la 60 de mile vest de Esperance. Prin urmare, căutarea s-a dovedit fără folos. Contraamiralul Lee, convins că zdrobise planurile lui Kondo pentru noaptea aceea şi că vestea va ajunge la cunoştința lui Tanaka în cursul dimineții următoare, s-a deplasat către sudul Guadalcanalului.

Modest, comandantul Marii unități operative (Task Force) 64, a atribuit meritul acestei victorii decisive tuturor, cu excepția lui însuşi. N-a neglijat, de asemenea, să amintească despre calitățile de luptă demonstrate de japonezi:

> „Au intrat în această acțiune încrezători că vor putea lovi mai bine ca inamicul. Din momentul în care ei s-au retras după primele noastre salve, am ştiut că soarta japonezilor fusese pecetluită. Ne-am dat atunci seama, şi nu trebuie să uităm nici acum, că ceea ce ne-a asigurat o marjă de superioritate s-a datorat aproape în întregime radarului. Desigur, nu-i întrecem pe japonezi în experiență, îndemînare, antrenament şi capacitatea personalului".

---

[3] „Report of Night Actions, Task Force 64", ONRL, Dosar 47371. Relatarea este bazată în primul rînd pe excelentul raport narativ al contraamiralului Lee. Din cele patru distrugătoare angajate doar *Gwin* a ajuns în port. *Benham* a fost abandonat şi scufundat puțin înainte de asfințit, la 15 noiembrie.

Cînd a aflat de fuga dezordonată a lui Kondo, Tanaka, comandantul forței de întărire, a înțeles că era la ananghie. El n-ar fi putut ajunge la Tassafaronga cu mult înainte de a se face lumină, în ziua de 15 noiembrie, şi i-a cerut, prin radio, lui Mikawa, permisiunea de a-şi pune pe uscat navele de transport de îndată ce va sosi. Mikawa a telegrafiat concis: „NU !”. Kondo a trecut însă peste ordinul lui Mikawa:

„Pune navele pe uscat şi debarcă trupele”.

Această „aprobare hotărîtă” a unei cereri fără precedent pînă atunci a fost „primită cu recunoştință” şi, în zori, patru nave transportoare se îndreptau spre plajă. [4]

Piloții lui Woods, în zbor încă de cînd mijiseră zorii, aveau de zburat doar 15 mile pînă la locul sîngeroaselor acțiuni din acea zi, la care participau avioane ale armatei de uscat, ale marinei şi ale infanteriei marine. Del Valle şi-a deplasat, în grabă, cele 8 tunuri de 155 mm la Matanikau, pentru a bombarda navele eşuate pe plajă, în timpul scurtelor intervale dintre valurile atacurilor aeriene. Dintre avioane, unele lansau bombe brizante şi incendiare asupra navelor neajutorate, punțile lor fiind roşii de sînge; altele atacau la mică altitudine, pentru a mitralia. Pe la ora 9,00 a.m., carenele celor patru nave erau distruse, iar suprastructurile ardeau în vîlvătăi. Atacurile continuau însă. În ciuda grindinii de proiectile şi de gloanțe şi a focului de care erau cuprinse navele, 2 000 de soldați japonezi au ajuns cu bine la țărm. Ei au reuşit să transporte 260 de lăzi de muniție şi 1 500 de saci de orez. Pe la mijlocul dimineții, distrugătorul *Meade* a ieşit din portul Tulagi ca să dea „lovitura de grație” navelor eşuate, lucru pe care l-a făcut cu uşurință; apoi, înaintînd încet, distrugătorul a adunat 264 ofițeri şi marinari de pe *Walke* şi *Preston*, care petrecuseră aproape 12 ore în

[4] Tanaka, *op.cit.*, p.824. Aproximativ în acel timp, comandantul navei *Kirishima* a dat ordinul de sabordare. Cu cîrma ruptă, *Kirishima* era la fel de neajutorată, aşa cum fusese şi *Hiei*.

apă. [5]

*

Primele rapoarte fragmentare despre această serie de acțiuni îndîrjite de noapte, care au culminat pe 15 noiembrie cu distrugerea ultimelor rămăşițe ale transportoarelor lui Tanaka şi sabordarea navei *Kirishima* de către comandantul ei, au fost primite cu oarecare rezervă la Washington. Dar pe măsură ce confirmările erau primite, starea de spirit s-a transformat într-un optimism încrezător.

La Tokyo, Statul Major General Imperial a anunțat o altă mare victorie. Sub protecția marinei, armata de uscat imperială „afluia" pe țărmul Guadalcanalului; nenumărate nave americane au fost trimise în fund; altele, „învăluite în flăcări", pluteau fără țintă în apele aflate în stăpînirea „eroicei" flote a lui Kondo. Victoria finală era aşteptată dintr-o clipă în alta. [6] Era, cu toate acestea, o mică problemă: americanii erau încă *acolo*, ei încă mai aveau în mod inexplicabil nave şi avioane. Şi, lucrul cel mai straniu dintre toate, ei păreau încă dornici să lupte ! Dar spiritul impetuos care-i anima pe soldații, marinarii şi piloții japonezi va învinge cu siguranță. Americanii, popor ce se baza în întregime pe maşinile lor de război, vor fi curînd îngropați în noroiul „insulei fără importanță, locuită numai de băştinaşi". Japonezii care ştiau adevărul erau înspăimîntați. Amiralul Tanaka scria mai tîrziu: „Îngrijorarea şi frămîntarea mea în

---

[5] Morison, *op.cit.*, acordă credit celor 17 avioane de pe *Enterprise* pentru distrugerea navelor transportoare eşuate pe țărm şi continuă să declare că rolul de „stea a spectacolului" din acea zi a fost jucat de distrugătorul *Meade*, care „a țîşnit din portul Tulagi" pentru a deschide focul „de la o distanță de 12 500 iarzi" (!)

Meade ar fi fost însă mai bine folosit dacă s-ar fi apucat imediat de culegerea oamenilor care pluteau pe apă, mulți dintre ei fiind răniți şi arşi. Ofițerii şi echipajul de pe *Meade* merită toată lauda pentru munca de salvare, dar, în ceea ce priveşte distrugerea transportoarelor, contribuția sa a fost redusă.

[6] Extrasele citate sînt după înregistrările ascultărilor emisiunilor de radio în limbă japoneză. (National Archives, Washington, D.C.)

legătură cu această aventură s-au dovedit pe deplin motivate".

Luni, 16 noiembrie, cînd rapoartele finale fuseseră primite, ministrul Knox era aproape jovial. Pentru prima oară de luni de zile. Declarațiile făcute de el presei au fost concise: „Îi putem ciomăgi. Eu nu am nici o rezervă în această privință. Îi vom înfrînge". Vandegrift i-a comunicat lui Halsey că oamenii de pe Guadalcanal şi-au „scos căştile lovite", „în semn de adînc omagiu pentru jertfa contraamiralilor Callaghan, Scott, Lee, Kinkaid şi forțelor acestora". Hanson Baldwin, expert militar al ziarului New-York Times, scria: „Stă în puterea noastră să ne făurim viitorul".

În Nouméa, Halsey citind telegramele, s-a întors către statul său major, rînjind cu gura pînă la urechi: „Le-am tras o mamă de bătaie ticăloşilor !".

Dacă se compară doar pierderile în nave de luptă, aşa cum o făcea Radio Tokyo, bătăliile navale de la mijlocul lui noiembrie ar putea fi considerate ca favorabile japonezilor. Dar nici o bătălie nu poate fi judecată cu o unitate de măsură atît de limitată. Pentru că, în afara celor două nave de linie, a unui crucişător şi a trei distrugătoare, flota japoneză pierduse cea mai mare parte a celor 3 000 de soldați ai Forței Navale de Debarcare şi zece prețioase transportoare. Armata de uscat pierduse cel puțin jumătate din Divizia 38 infanterie, cu tot armamentul greu şi toată tehnica din dotare.

Mai important chiar, cei doi amirali japonezi, Mikawa şi Kondo, îşi pierduseră definitiv ceva din superioritatea şi elanul lor. Cum altfel s-ar putea explica faptul că amiralul Kondo nu şi-a angajat aviația de vînătoare în zilele de 13, 14 şi 15 noiembrie ? Cum altfel se poate explica părăsirea în grabă de către Mikawa a teatrului de luptă ? Şi mai rămîneau şi alte întrebări. De ce nu a ordonat Kondo o retragere generală, în afara zonei de acțiune a aviației cu baza la Henderson, mai devreme, la 14 noiembrie, înainte ca cea mai mare parte a convoiului lui Tanaka şi prețioasa lui încărcătură să fie distruse ? De ce n-a luat Tanaka inițiativa şi n-a recomandat retragerea în vederea reorganizării ?

Primele atacuri aeriene care i-au lovit convoiul, pe 14 noiembrie, ar fi trebuit să-i spună tot ceea ce avea nevoie să ştie: că bombardamentul lui Nishimura din noaptea precedentă eşuase în încercarea de a neutraliza Hendersonul.

Însă comandanţii japonezi au preferat din nou, aşa cum o făcuseră şi la Tenaru, la Edson's Ridge şi în atacurile din octombrie, să insiste cu încăpăţînare într-o direcţie ce-şi dovedise deja ineficacitatea.

CARTEA A PATRA

17. IMPAS

În tot cursul zilei de 16 noiembrie, „Patrulele de asalt" de la Henderson au lovit epavele navelor pe care le „închiriaseră" cu o zi înainte. Pe epavele eşuate, flăcări pîlpîind ardeau pereţii de metal, iar din magazii se scurgea un fum gros, uleios. Din cînd în cînd, de-a lungul drumului de coastă, aflat la vest de Tassafaronga, explozii violente marcau distrugerea muniţiei şi a carburantului aflat în butoaie debarcate cu un preţ atît de ridicat în vieţi omeneşti şi nave. Vandegrift a hotărît că acesta era momentul propice să organizeze o nouă acţiune spre apus pentru a ajunge la Poha şi a lichida ceea ce mai rămăsese din Armata 17 a lui Hyakutake, care, după cîte se părea, abia îşi mai trăgea sufletul. Divizia a constituit o puternică grupare de atac pentru comandantul sectorului de vest, generalul de brigadă Sebree: Regimentul 182 infanterie comandat de Hogan (mai

puțin un batalion); Regimentul 164 comandat de Moore; Regimentul 8 infanterie marină comandat de Jeschke. În rezerva sectorului era dispus Regimentul 1 infanterie marină comandat de Cates. Del Valle şi-a organizat astfel artileria încît să poată asigura un sprijin cu foc direct şi general.

Sebree şi-a propus să traverseze rîul Matanikau în zorii zilei de 18 noiembrie. Avea să ocupe, în aceeaşi zi, o linie de plecare întinzîndu-se spre sud de la Point Cruz la Cota 66 (circa 2 500 iarzi în interior) şi să înceapă atacul în ziua următoare. El propunea ca apoi să înainteze spre vest pe un front larg, să-i scoată pe japonezi din sistemul muntos dominant şi să asigure linia din zona Poha. În cursul celei de-a doua săptămîni din noiembrie, o jumătate de duzină de patrule de cercetare (una dintre ele condusă personal de Sebree) nu au întîlnit prezențe inamice în zona dintre Matanikau şi Point Cruz. Sebree anticipa că vor fi puține dificultăți în ocuparea poziției de pregătire a atacului. Dar Hyakutake avea propriile sale păreri. Acestea nu includeau retragerea pe linia rîului care era obiectivul lui Vandegrift. Ministrul Knox şi amiralul Halsey „neglijaseră” să-l informeze pe comandantul Armatei 17 că el şi luptătorii săi înfometați erau înfrînți.

Membrii secțiunilor armatei de uscat şi marinei din Statul Major General, spre deosebire de general, erau mai optimişti în ceea ce priveşte refacerea avantajului în favoarea Japoniei. Mai mult, succesiunea luptelor costisitoare care au culminat cu sabordarea lui *Kirishima*, a forțat Statul Major General Imperial Japonez să reevalueze situația critică a desfăşurării evenimentelor din insulele sudice ale arhipelagului Solomon. Concluzia la care au ajuns experții din Tokio a fost aceea că „era indispensabil pentru instaurarea unei situații favorabile în Asia de răsărit să se zdrobească contraatacul Statelor Unite... şi să se mențină sub control importantele zone ale insulelor Solomon şi Noii Guinei”.

În scopul realizării acestui obiectiv, Maiestatea Sa Imperială l-a înlocuit, la 16 noiembrie, pe viceamiralul Nagumo de la comanda Flotei 3 şi l-a numit în acest post pe

viceamiralul Jisaburo Ozawa. Simultan, Statul Major General a creat Armata 8 Zonală cu sediul la Rabaul şi l-a numit pe generalul locotenent Hitoshi Imamura în funcția de comandant al acesteia [1]. În aceeaşi zi, Secția armatei de uscat din Statul Major General a creat Armata 18 şi l-a desemnat la comanda ei pe generalul locotenent Hatazo Adachi, aflat în subordinea lui Imamura. Misiunea lui Adachi era de a înviora şi a scoate din lîncezeală operația din Noua Guinee, fără ca să i se repartizeze însă, în această perioadă, trupe proaspete.

Hyakutake, subordonat şi el lui Imamura, continua în noua organizare, să dețină comanda Armatei 17. Misiunea sa era de a recuceri Guadalcanalul. Începînd cu ultima perioadă a lunii august, acest efort a absorbit atenția generalului şi a înghițit cel puțin 75 la sută din resursele disponibile din zona de sud-est. Din punctul său de „comandă din junglă, aflat în apropiere de Kokumbona, Hyakutake nu putea controla evenimentele din Noua Guinee, unde poziția japonezilor cunoştea de la un timp o tendință uşoară, dar constantă, de deteriorare sub presiunea crescîndă a Aliaților. Crearea unui cartier general de zonă şi a unei armate însărcinate în mod special cu operațiile de acolo, ar fi permis, fără îndoială, comandantului Armatei 17 să restabilească situația pe insula „Ka” [2]. Dar noile măsuri, oricît erau de dorit din punctul de vedere al lui Hyakutake, nu au satisfăcut nevoia imperioasă de unificare a direcției efortului la nivelul zonei, pentru că Imamura şi Yamamoto vor funcționa în calitate de comandanți de acelaşi grad, avînd misiuni de coordonare.

---

[1] Imamura nu a preluat comanda la Rabaul decît la 26 noiembrie. Anterior acestei date, „generalul comandant al Armatei 8 Zonale a primit ordine la Statul Major General Imperial din Tokyo, unde a făcut pregătirile necesare; a părăsit Tokyo la 20 noiembrie şi a sosit cu avionul la Rabaul la 22 noiembrie. În drum spre Rabaul, el l-a întîlnit pe amiralul Yamamoto, comandantul Flotei Combinate, pe insula Truk”. („Corespondența Miyazaki”).

[2] Titlul prescurtat pentru Guadalcanal, „KA”, este pronunțat în japoneză exact ca ideograma „KA”, însemnînd „foame”. Această coincidență nu a scăpat la acel timp generalilor Hyakutake, Kawaguchi şi Miyazaki şi, într-adevăr, miilor de alți japonezi care au luptat acolo.

Generalul Imamura, înainte de a părăsi Tokyo, a primit aceleaşi instrucţiuni trimise şi amiralului Yamamoto. Acestea prevedeau că armata de uscat şi marina vor coopera pentru a grăbi construirea unor noi baze aeriene în insulele Solomon şi a consolida instalaţiile aeriene existente acolo. Această măsură a fost, în mod evident, mult întîrziată. De la începutul lui septembrie, cîţiva ofiţeri japonezi cu funcţii relativ înalte în forţele aeriene navale au încercat, cu puţin succes, să lămurească Statul Major General Imperial că stăpînirea spaţiului aerian de deasupra Guadalcanalului şi a apelor din împrejurimi era vitală. În ciuda înfrîngerilor din septembrie, octombrie şi de la jumătatea lui noiembrie, armata de uscat a refuzat să vadă adevărul. Întreaga răspundere pentru acţiunile aeriene în zona de sud-est aparţinuse flotei. Forţele aeriene ale armatei de uscat japoneze au fost angajate pe continentul asiatic, în Indii* şi în Malaya. Armata de uscat nu contribuise nici măcar cu un singur avion pentru campania din Guadalcanal. Dar acum, în sfîrşit, Statul Major General a capitulat sub presiunea insistentă a flotei. Forţele aeriene ale armatei de uscat vor coopera.

În timp ce forţele aeriene erau în curs de concentrare, Armata 17 avea misiunea de a asigura poziţiile cheie pentru operaţiile ofensive viitoare, iar flota de a folosi „toate mijloacele" pentru a împiedica întărirea inamicului şi de a-l sprijini pe Hyakutake. După ce puterea aeriană americană va fi fost neutralizată, flota urma să transporte întăririle. Ulterior, la o dată neprecizată de Statul Major General Imperial, armata de uscat şi flota urmau să organizeze un efort unit pentru a recuceri aerodromurile de pe Guadalcanal şi a nimici pe apărătorii acestora.

Trupe terestre, proaspete, pentru armata zonală au fost desemnate imediat în vederea unei deplasări grabnice către Rabaul. Acestea includeau pe lîngă unităţi de artilerie, tancuri, transport şi geniu, diviziile 51 şi 6 infanterie şi

* Indonezia. (N.tr.)

Brigada 21 mixtă [3]. Adăugiri substanțiale pentru forțele sale aeriene au fost de asemenea promise lui Imamura, dar Divizia 6 aeriană (a armatei de uscat) rămînea să fie constituită şi desfăşurată [4].

Imamura a estimat că toate pregătirile preliminare pot fi încheiate, cu succes, pe la începutul lui ianuarie şi a stabilit data de 15 a acestei luni pentru reluarea ofensivei generale menită să scoată pe americani din Guadalcanal şi să captureze oraşul Port Moresby. În fixarea acestei date, Imamura a neglijat, în mod vizibil, să consulte flota. Cea mai mare parte a unităților trecute în ordinea de bătaie a Armatei 8 erau la o distanță apreciabilă față de Rabaul: în imperiu, în Coreea, Manciuria şi China de Nord. Iar ceea ce Statul Major General şi comandantul Armatei 8 Zonale anticipau (sau se temeau) că americanii ar putea să facă pentru a-şi îmbunătăți propriile lor poziții în decursul acestor 8–9 săptămîni, nu era nicăieri menționat, nici chiar în termeni generali.

*

În timp ce unitățile lui Sebree stăteau la coadă, în cadrul perimetrului, pentru a primi relațiile de luptă, muniția suplimentară, tabletele de sare şi atebrină, un batalion al infanteriei marine continua să opereze în afara limitelor acestuia. Era Batalionul 2 raideri (comandat de Evans Carlson), a cărui deviză „Gung Ho" („Să muncim împreună") avea să devină, în curînd, fraza etalon în vocabularul

---

[3] În realitate, Brigada 21 mixtă independentă (generalul-maior Tsuyuo Yamagata) a fost inclusă în ordinea de bătaie a Armatei 17 la 28 octombrie. Divizia 51 (din sudul Chinei) fusese repartizată cu o săptămînă mai devreme, dar generalul-locotenent Hidemitsu Nakano nu primise încă nave pentru transportarea unităților sale.

[4] Avea să fie înființată la Rabaul, la 27 noiembrie, sub comanda generalului-locotenent Giichi Itahana, avînd în înzestrare 54 de bombardiere uşoare, 84 avioane de vînătoare şi 9 avioane de cercetare. Grupurile aeriene alocate erau în acel timp în Indiile Olandeze, Malaya şi sudul Chinei.

neoficial al Corpului de infanterie marină [5]. Desprins din Forța Aola, cu aproape două săptămîni mai înainte, cu ordinul de a merge spre Koli şi a ataca forțele de sub comanda lui Shoji din spate, Carlson fusese apoi trimis să intercepteze coloana japoneză care se retrăgea. El şi-a tăiat imediat drum spre interior în direcția cursului superior al rîului Balesuna. Pe data de 10 noiembrie a stabilit o bază în satul părăsit Biniu. Aici el a fost atacat de două companii ale ariergărzii lui Shoji şi în următoarele 48 de ore cei 400 de raideri ai săi au făcut față la o avalanşă de atacuri japoneze. La puțin timp după ce ultimul dintre aceste atacuri a fost respins, sergentul major Vouza, în fruntea unui grup de cercetaşi autohtoni selecționați şi a unui detaşament de cărăuşi, s-a alăturat lui Carlson.

Vouza, refăcut acum complet de pe urma rănilor căpătate la sfîrşitul lunii august şi purtînd cu mîndrie medalia „Steaua de Argint" pe care Vandegrift i-o decernase personal pentru vitejia de care dăduse dovadă în lupta contra duşmanului comun, era gata de plecare. Gata erau şi raiderii. La 12 noiembrie, Vouza a condus detaşamentul de-a lungul îngustelor poteci naturale, prin junglă, spre Asimana, un sat situat pe cursul superior al rîului Metapona. Aici, Carlson a înconjurat, în ascuns, o companie de japonezi neatenți, cei mai mulți dintre ei fiind la baie. Masacrul a durat doar cîteva minute. Nu au existat supraviețuitori şi raiderii nu au zăbovit să îngroape pe cei 120 de morți.

Conduşi de cercetaşii lui Vouza şi ducînd cu ei rațiile grele de orez, struguri, ceai şi slănină, ei au pornit spre

---

[5] Carlson a fost, mai înainte, observator pe lîngă Armata 8 a comuniştilor chinezi în timpul marelui marş şi adoptase de la ei această expresie care însemna „munceşte în spirit de colaborare" sau „munceşte împreună". Tot de la ei a preluat Carlson conceptul său de „grup de luptă" ca organizare a grupei în cadrul Corpului de infanterie marină. În fiecare „grup" el a plasat o armă automată. Această organizare a conferit grupei o supleţe tactică fără precedent. Aşa cum a fost modificată mai tîrziu în cadrul Batalionului 1 raideri, grupa a fost mărită la trei „echipe de foc" de cîte patru oameni fiecare, plus comandantul grupei. Această ultimă organizare a devenit repede standard în Corpul de infanterie marină.

pantele de sud ale muntelui Austen în urmărirea lui Shoji. Dar colonelul japonez, de asemenea, a manevrat cu fermitate şi deşi raiderii au localizat şi au prins în ambuscade o jumătate de duzină de grupuri inamice rătăcite, ei nu au reuşit să prindă din urmă forțele principale aflate într-o stare de epuizare totală [6].

*

Rapoartele privitoare la situația efectivelor primite la Statul Major al Armatei 17, pe la mijlocul lui noiembrie, nu erau prea plăcute la lectură. Din aproximativ 10 000 de ofițeri şi soldați ai Diviziei Sendai, debarcați în octombrie şi noiembrie, Maruyama număra acum cu puțin sub 5 500 de combatanți. Divizia 38 nu era într-o formă mai bună, Sano pierzînd jumătate din trupele sale în prăpădul nimicitor care surprinsese cel din urmă „Expres” al lui Tanaka. Rămăşițele Regimentului 28 al colonelului Ichiki (două batalione cu efectivele incomplete) şi Brigada 35 a lui Kawaguchi au completat lista infanteriei disponibile. Cu toate acestea, la timpul respectiv, pe țărmul insulei Guadalcanal se aflau 30 000 de militari japonezi din toate armele trupelor de uscat şi din marină.

Hyakutake nu putea, totuşi, conta pe această cifră impresionantă doar la prima vedere. Ea includea mii de oameni suferind de malnutriție, răniți şi bolnavi. Serviciile medicale din armata de uscat japoneză erau nesatisfăcătoare în comparație cu cele existente în vest, iar la Guadalcanal chiar şi nivelurile lor scăzute erau de neimaginat. N-a fost făcută nici o încercare organizată de a evacua pe răniți în zonele din spate, cu excepția celor în stare gravă; cei mai puțin grav răniți şi bolnavii se îngrijeau singuri sau erau ajutați de tovarăşii lor.

---

[6] Acțiunile de patrulare ale lui Carlson au redus efectivele inamicului cu circa 450 de oameni, cu pierderi proprii ce s-au ridicat la 34 oameni (din care 17 ucişi în luptă). Povestea marşului în junglă al Batalionului 2 raideri a fost relatată, în amănunt, de căpitanul Herbert L. Merillat, USMCR în *The Island*, Houghton Mifflin Co., Boston, 1944.

„Trupele de pe linia frontului erau astfel împărțite încît cei care nu puteau să meargă datorită bolilor sau rănilor își asumau sarcina apărării pozițiilor; aceia care erau capabili să meargă folosind un baston își asumau sarcina transportului și preparării hranei în zona din spate, iar cei care erau relativ sănătoși aveau sarcina de a ataca inamicul din spate pentru a-l hărțui”.

Dar trupele lui Sebree aveau să descopere, curînd, că voința de a lupta a inamicului era inegalabilă. Pentru că militarii de rînd din această armată, care refuzau să accepte înfrîngerea, își dăruiau, în aceeași măsură, viața pentru „ușurarea grijilor” împăratului lor.

Această hotărîre era întărită de respectul relativ scăzut pe care japonezii îl aveau față de luptătorii americani. Victoriile americane, continuau să creadă japonezii, puteau fi atribuite în întregime superiorității materialului de război. Dar acest avantaj material era fără consistență; în balanța bătăliei, hotărîtoare trebuia să fie, în cele din urmă, superioritatea calităților spirituale.

Comandanții japonezi de pe insulă erau conștienți – spre deosebire de americani care încă nu înțeleseseră – că Armata 17 nu mai poseda nici un potențial ofensiv. Ceea ce puteau să spere, în cel mai bun caz, era să mențină o poziție cît mai departe posibil spre est. Ei nu disperau procedînd așa; terenul îi favoriza. În amenajarea lucrărilor genistice japonezii nu erau doar inventivi, ci și harnici. Ei păreau să aibă un instinct al terenului (care lipsea aproape în întregime americanilor). Acesta, deriva, fără îndoială din faptul că armata japoneză era în primul rînd o armată de țărani. Aceștia erau experți în camuflaj, calitate ce se explică prin faptul că făceau parte dintr-un popor de artiști înnăscuți. Jungla furniza un teren unic și nelimitat pentru punerea în aplicare a măiestriei individuale și colective.

Complexul de poziții puternic întărite și bine mascate de pe panta opusă, pe care Armata 17 îl pregătea acum, la vest de Matanikau, adăpostea mitraliere grele și ușoare,

aruncătoare de mine, aruncătoare de grenade şi tunuri de munte de 77 mm. Aceste arme de infanterie sau de „însoțire”, la care se adăuga puțină artilerie pentru care exista o cantitate foarte limitată de muniție, era tot ce avea la dispoziția Armatei 17 pentru a ține piept americanilor pînă cînd era organizată noua ofensivă pusă la cale de Imamura pentru jumătatea lunii ianuarie.

La cîteva minute după ivirea zorilor, în ziua de miercuri 18 noiembrie, batalionul locotenent-colonelului Bernard B. Twombley, din Regimentul 182 infanterie, a traversat rîul Matanikau pe o punte construită de genişti şi a pornit în coloană cîte unul într-un marş pe teren neamenajat pentru a străbate teritoriul pînă la Cota 66, situată la extremitatea interioară a liniei de plecare ce fusese aleasă. Acest marş pe un drum desfundat ar fi pus la încercare şi un batalion excelent pregătit. Iar cel al lui Twombley era departe de a fi unul din acelea. Trupele lui, care debarcaseră numai cu şase zile mai înainte, „nu erau încă obişnuite cu căldura umedă... Ele transportau norma completă de muniție, apă şi hrană. Mulți din cei care nu au înghițit tablete de sare erau epuizați...”. Dar, odată cu înserarea, soldații atinseseră obiectivele fixate şi în timp ce întunericul se lăsa încet peste văile din împrejurimi, ei organizau cota 66 pentru apărare. Anticipatul atac de noapte nu a avut loc.

În dimineața următoare, comandantul regimentului a trimis Batalionul 1 peste rîu şi, pe la amiază, companiile de asalt ale locotenent-colonelului Francis F. MacGowan se aflau pe creste săpînd la tranşee, la mai puțin de 100 de iarzi est de Point Cruz. Între flancul stîng al lui MacGowan şi cel drept al lui Twombley exista un spațiu liber de aproape o milă presărat cu movile, creste abrupte şi rîpe înăbuşitoare.

Vineri, la primele licăriri ale zorilor, japonezii şi-au dovedit din nou strania abilitate de a sesiza punctele slabe, atacînd flancul stîng al poziției lui MacGowan. În cîteva minute, un puternic schimb de focuri a cuprins frontul său de 700 de iarzi. În timp ce presiunea japoneză creştea, batalionul se retrăgea. În această situație ce putea să devină

critică, Sebree i-a ieşit în întîmpinare. Generalul a găsit batalionul „într-o oarecare măsură zgîlţîit", dar intervenţia sa personală, eforturile şefului operaţiilor, locotenent-colonelul Paul A. Gavan şi îndemnurile comandantului de batalion au fost suficiente pentru a opri retragerea. Soldaţii repliaţi au trecut la atac şi au înaintat dincolo de liniile stabilite în cursul dimineţii. Artileria şi aruncătoarele japoneze au oprit însă acest nou efort [7].

Sebree a angajat acum Regimentul 164 în spaţiul rămas liber între MacGowan şi Twombley, dar japonezii erau decişi să nu-i lase pe americani să înainteze. Tot atît de îndîrjit era şi Sebree şi, în consecinţă, a chemat în ajutor Regimentul 8 infanterie marină. Concomitent, el a ordonat soldaţilor să se retragă 300 de iarzi, iar artileria a executat timp de 30 de minute, un violent bombardament. Imediat după încetarea focului de artilerie, batalioanele de asalt ale lui Jeschke au trecut prin rîndurile Regimentului 164. Dar infanteriştii marini nu au fost la înălţimea optimismului afişat de general.

> „Infanteriştii marini au avut o surpriză neplăcută. Ei au mers la atac încrezători, pentru a arăta armatei de uscat cum să-şi facă datoria şi s-au întors de le sfîrîiau călcîiele".

---

[7] Aruncătorul de mine batalionar japonez de 90 mm a fost o armă extrem de precisă şi eficace, care depăşea bătaia aruncătoarelor americane de 81 mm. Pe o rază de zece iarzi de la centrul exploziei, efectul suflului în cazul unei mine cu perete subţire şi cu exploziv puternic era îngrozitor. Servanţii japonezi care mînuiau aruncătoarele erau experţi; ei reuşeau de regulă să găsească poziţii bune pentru observatorii lor şi schimbau în mod frecvent poziţiile aruncătoarelor. Aruncătoarele americane nu le puteau atinge şi cînd focul de artilerie era concentrat asupra presupuselor lor amplasamente, aruncătoarele japoneze de 90 mm răspundeau invariabil cu o concentrare precisă asupra liniilor frontului american şi apoi îşi schimbau amplasamentele. Impresia imediată – că propria noastră artilerie trăgea prea scurt – producea cu exactitate reacţia anticipată: apeluri disperate de genul „Încetaţi focul asupra propriilor noastre trupe". Infanteriştii marini şi soldaţii din trupele de uscat aveau să fie expuşi acestui şiretlic de multe ori înainte ca ei să-şi fi dat seama exact de ceea ce se întîmplă.

Atacul a fost oprit în plină desfăşurare; la data de 23 noiembrie, Vandegrift i-a ordonat lui Sebree să suspende operaţiile şi să sape tranşee pe aliniamentul atins.

Aceasta era linia de plecare pentru ofensiva sa spre Poha.

*

Joi, 26 noiembrie, generalul Imamura a preluat în mod oficial comanda Armatei 8 Zonale. În Noua Guinee şi pe insula Guadalcanal perspectivele erau destul de îngrijorătoare; pînă la sosirea întăririlor promise, japonezi nu aveau o altă alternativă decît de a se apăra cu tenacitatea lor obişnuită. Noul lor comandant îi implora să o facă.

> „CUVÎNT CĂTRE TOŢI OFIŢERII ŞI SOLDAŢII Dînd ascultare ordinului imperial, prin prezenta preiau comanda Armatei 8 Zonale.
> Toţi ofiţerii şi soldaţii de sub comanda mea, care au fost angajaţi în operaţii în zona arhipelagului Solomon şi în partea de răsărit a Noii Guinee, luptă, de la începutul operaţiilor, în bătălii necruţătoare, înfruntînd vitregia naturii şi foamea, străbătînd jungla şi munţii abrupţi, sub atacul necruţător al avioanelor inamice. Astfel voi aţi reuşit să zădărniciţi contraofensiva forţelor americane şi australiene, punîndu-le pe fugă.
> Loialitatea şi vitejia voastră sînt suficiente pentru a-i face şi pe zei să verse lacrimi. Doresc să exprim din toată inima respectul meu personal şi recunoştinţa mea, vouă, ofiţeri şi soldaţi care luptaţi cu vitejie şi, în acelaşi timp, regretul meu sincer pentru sufletele acelora care au murit din cauza rănilor şi a bolilor.
> Rezultatul războiului Marii Asii de Est care va decide soarta imperiului nostru depinde numai de armata din această zonă.
> Sînt ferm hotărît, ca de altfel voi toţi ofiţerii şi soldaţii, să înfrîngem inamicul prin depăşirea tuturor dificultăţilor, printr-un spirit de luptă arzător şi

neînfricat.

Voi toți ofițerii şi soldații vă veți da seama de responsabilitatea ce revine armatei acestei zone şi veți face tot ceea ce depinde de voi pentru a executa obligațiile voastre în spiritul loialității şi patriotismului, pentru a linişti sufletul Maiestății Sale.

Acesta este cuvîntul meu către toți

În aceeaşi zi de joi s-a sărbătorit Thanksgiving Day* pe insula Guadalcanal, şi Halsey a avut grijă să fie din belşug carne de curcan şi sos de afine pentru toți oamenii. În timp ce militarii diviziei lui Vandegrift îşi molfăiau porțiile, îi aduceau mulțumiri. Şi pe bună dreptate. Divizia 1 infanterie marină primise ordin de plecare. Ea urma să părăsească „Insula" pe la începutul lunii decembrie şi să pornească spre Australia pentru odihnă şi reorganizare. Pentru a o înlocui, generalul Marshall ordonase Diviziei 25 a armatei de uscat, aflată în zona de sub comanda lui MacArthur, să pornească spre Guadalcanal. Acest aranjament a fost încheiat în mod satisfăcător doar după negocieri serioase, MacArthur voia o divizie de desant maritim: el oferise Divizia 25 în locul Diviziei 1 infanterie marină. Dar dacă ComSouWesPac ar fi cunoscut în ce stare se găseau trupele lui Vandegrift, era puțin probabil că ar fi luat în considerare schimbul. Pentru că Divizia 1 infanterie marină nu mai era o forță de luptă efectivă. Era istovită şi decimată de malarie.

Statisticile medicale nu spun întreaga poveste, dar cifrele vorbesc: în octombrie, aproape 2 000 militari atinşi de malarie; pînă în ultima săptămînă a lui noiembrie, (exclusiv), încă 2 500 de cazuri. Cifrele reflectă doar cazurile tratate la spitalele diviziei; alte sute de soldați înghițeau capsule de chinină distribuite doar pentru cazurile aflate în criză la infirmerie. Mulți soldați, care în împrejurări mai puțin presante ar fi avut un statut de „scutit de serviciu" sau „cu

* Thanksgiving Day – Ziua Recunoştinței se sărbătoreşte în ultima joi a lunii noiembrie, în amintirea primilor colonişti care s-au stabilit în America. Prima sărbătorire cu fost în 1621 la Plymouth (N.tr.)

sarcini uşoare”, munceau, patrulau şi luptau. O sută trei grade Fahrenheit* era o temperatură critică. Aceia a căror febră cobora sub această cifră nu erau considerați bolnavi.

Ca un singur om, divizia tremura, transpira, înghițea chinină şi aştepta.

18. TANAKA DIN TASSAFARONGA

Contraamiralul Raizo Tanaka, care nu a celebrat sărbătoarea americană, şi-a petrecut ziua la bordul navei sale amiral în portul Shortland, întocmind ordine pentru următorul „Expres”. Ştiri despre activitățile japonezilor au ajuns, mai înainte, la Vandegrift, atît de la Halsey cît şi de la coastwatcheri, ceea ce l-a determinat pe general să anuleze atacul lui Sebree. Pentru a evalua amploarea acțiunii care, în mod evident, se punea la cale, Vandegrift a ordonat lui Woods să mențină strîns „The Slot” sub observare permanentă. Aviatorii nu au descoperit ținte.

Halsey, care a primit de „Thanksgiving Day” cea de a patra stea, avea suficiente nave de suprafață pentru a face față oricărui atac pe care japonezii l-ar fi putut iniția. Necazul era că navele sale se găseau, ca de obicei, dispersate. Probabil că atacul de la Pearl Harbor i-a învățat pe amirali o lecție pe care ei nu o puteau uita. Dar, dintr-un motiv sau altul, această criză le-a găsit pe Enterprise, *Washington* şi un crucişător uşor ancorate liniştit la Nouméa; la Nandi, în insulele Fiji, *Saratoga* lenevea cu navele de linie *North Carolina*, *Colorado* şi *Maryland*; la Espíritu Santo, sau pe cale de a ajunge curînd acolo, se aflau crucişătoarele *Northampton*, *Pensacola*, *New Orleans*, *Minneapolis*, *Honolulu* şi patru distrugătoare.

Halsey îi ordonase lui Kinkaid, cu cîteva zile mai înainte,

* 103° Fahrenheit = 39,4° Celsius (N.tr.)

să zboare de la Nouméa la Espíritu, pentru a prelua comanda acestei grupări operative de crucişătoare adunate în grabă şi de a iniția planuri de a opri iminenta tentativă de întărire a trupelor japoneze. Kinkaid s-a apucat imediat de lucru. A schițat un plan de operație care prevedea o deplasare spre Ironbottom Bay şi bătălia de noapte pe care el o considera inevitabilă. În timp ce definitiva acest plan, în ziua de 28 noiembrie a fost detaşat, din ordinul amiralului King, şi contraamiralul Carleton H. Wright a preluat comanda.

În aceste împrejurări, Halsey putea, deplin justificat, să ceară o amînare de cîteva zile pentru detaşarea lui Kinkaid, întrucît „nu existau sarcini presante pentru el în altă parte". De ce Halsey nu a procedat aşa rămîne un mister. Kinkaid era acum veteran al luptelor din Pacificul de sud şi ştia la ce să se aştepte. Pe cînd Wright era un amiral neexperimentat, prelua comanda unor nave pe care nu le cunoştea dar pe care trebuia să le conducă în ape străine şi să le angajeze, acolo, probabil, într-o bătălie de noapte cu un inamic experimentat, în condiții cu totul potrivnice pentru amiralul american.

După ce a studiat ordinul de luptă pregătit de Kinkaid, pe care l-a adoptat – în totalitate, cu excepția unui detaliu vital – şi s-a sfătuit cu comandanții din subordine, contraamiralul Wright a catapultat hidroavioanele crucişătoarelor şi le-a ordonat să se îndrepte către Tulagi, unde să fie gata pregătite pentru ca, la ordin, să decoleze şi să ilumineze. În timp ce ultimele minute ale zilei de sîmbătă, 29 noiembrie, erau pe sfîrşite, el a ordonat Marii unități operative (Task Force) 67 să iasă în mare. Halsey îl informase în acea seară că un grup inamic, estimat la opt distrugătoare şi şase transportoare, era aşteptat, în apropiere de capul Esperance, pe la miezul nopții ultimei zile a lunii.

*

Cu cîteva ore mai înainte, amiralul Tanaka plecase din insulele Shortland. Faza „critică" a trecut, anunța prematur Nimitz la 22 noiembrie. Avea oare dreptate?

Dar acum, misiunea lui Tanaka nu era aceea de a debarca trupe, ci una mult mai prozaică, de a executa o acțiune urgentă de aprovizionare. Armata imperială de pe insula Guadalcanal era amenințată cu dezastrul:

> ... „în ultima parte a lunii... toate stocurile principale fuseseră consumate. Soldații erau nevoiți să mănînce plante şi animale sălbatice. Toți oamenii erau la limita foametei, listele cu bolnavi creşteau şi chiar cei sănătoşi erau epuizați”.

Aşa avea să scrie Tanaka mai tîrziu. Situația, destul de sumbră, nu era încă catastrofală. Dar nişte încercări îndrăznețe erau în mod evident necesare şi Tanaka s-a dovedit a fi un amiral deosebit de înzestrat atît cu curaj cît şi cu ingeniozitate.

Metoda de aprovizionare pe care el s-a gîndit să o inaugureze a fost, desigur, neobişnuită. Iată cum o descria el mai tîrziu:

> „Bidoane mari sau butoaie de metal au fost sterilizate şi apoi umplute cu medicamente sau produse alimentare de bază, în special cereale, lăsînd spațiu suficient pentru a le asigura flotabilitatea. Încărcate pe distrugătoare, cu destinația Guadalcanal, aceste butoaie erau legate împreună cu o parîmă rezistentă. La sosire, în timp ce distrugătorul îşi continua mersul, toate butoaiele erau împinse peste bord. O şalupă cu motor prindea capătul parîmei prevăzut cu o baliză şi îl aducea pe plajă, de unde trupele trăgeau butoaiele pe țărm. Prin acest mijloc, timpul de descărcare era minim iar distrugătoarele se reîntorceau la bază, practic fără întîrziere”.

Şase din cele opt distrugătoare ale sale aveau puntea încărcată cu aceste butoaie; pentru a le găsi un loc adecvat, toate torpilele, în afară de una pentru fiecare tub, erau scoase. Doar propria sa navă-amiral, *Naganami*, precum şi

cea a comandantului de divizion, *Takanami*, nu cărau butoaie.

În cursul dimineții de 30 noiembrie, Tanaka a redus viteza la 24 de noduri pentru a se ține departe de raza de acțiune a bombardierelor de pe aerodromul Henderson, dar la începutul după-amiezii el a intrat într-un front atmosferic şi a mărit viteza la 30 de noduri. În acelaşi timp, un avion japonez de cercetare ce se reîntorcea la Buin a raportat că o formație de nave de luptă şi transportoare americane se apropiau de Guadalcanal.

Puțin înainte de ora 10 p.m. ploaia a încetat, cerul s-a luminat şi vizibilitatea s-a îmbunătățit de la aproape zero la patru mile. Navele lui Tanaka au trecut, 45 de minute mai tîrziu, pe la sud de Savo. La bordul lor, echipajele au armat tunurile şi lansatoarele de torpile, amiralul „îndemnîndu-şi" comandanții de nave în aceşti termeni:

> „Există o mare posibilitate de a ne întîlni cu duşmanul în această noapte. Într-o astfel de eventualitate, este necesar să depuneți eforturi maxime pentru a-l distruge pe duşman fără a ține seama de proviziile nedescărcate".

În acelaşi timp, Tanaka a ordonat navelor sale să nu tragă cu tunurile de 5 inci, ci să atace numai cu torpile. Tanaka era gata de luptă. Era oare gata şi Wright ?

*

În întuneric, Marea unitate operativă (Task Force) 67 a depăşit Aola unde i s-au alăturat distrugătoarele *Lamson* şi *Larder*. Contraamiralul Wright le-a îndreptat către ariergarda coloanei sale. În avangardă, cu misiunea de a executa un atac cu torpile pe baza datelor radiolocației, Wright a repartizat divizionul de distrugătoare al comandorului William M. Cole, format din *Flechter*, *Perkins*, *Maury* şi *Drayton*. Planul lui Kinkaid prevedea ca două dintre acestea să fie plasate mult în față pentru a anunța, din timp,

prezența inamicului. Wright a neglijat această precauție înțeleaptă. În spatele distrugătoarelor, crucişătoarele navigau în coloană: *Minneapolis, New Orleans*, *Pensacola*, *Honolulu*, *Northampton*, urmîndu-le, fără nici un ordin, *Lamson* şi *Lardner*.

Cu o oră înainte de miezul nopții, Wright intra în Ironbottom Bay; şase minute mai tîrziu primele „semnale” apăreau pe ecranele radarelor, indicînd inamicul la o distanță de 23 000 de iarzi. Wright a întors puțin stînga şi s-a îndreptat spre ele. La 11 şi 16 minute, Fletcher avea în mod clar coloana lui Tanaka pe ecranele sale şi comandantul divizionului a cerut permisiunea de a ataca cu torpile. În timp ce Wright întîrzia să ia o decizie, coloana lui Tanaka, pe o direcție opusă şi aproape paralelă, îl depăşea la o distanță de 7 000 de iarzi. Distanța, care pînă în acest moment se micşorase, acum creştea repede şi cînd Wright a dat lui Cole permisiunea să lanseze torpilele era prea tîrziu.

În timp ce torpilele americanilor țîşneau din tuburi şi înainte ca artileria lor să deschidă focul, observatorii lui Tanaka au raportat, şapte „distrugătoare” inamice. Amiralul a semnalizat pe loc: „Opriți descărcarea. La posturile de luptă”. O clipă mai tîrziu, în timp ce proiectile iluminante explodau deasupra navelor sale, el a semnalizat „Apropiați-vă şi atacați !” Tanaka a ordonat comandantului navei amiral să-l întoarcă pe *Naganami* pe un drum paralel şi să ridice viteza de 40 de noduri. Nici o ezitare aici; nici o şovăială. Hotărîre. În cîteva minute, nava amiral se deplasa alături de americani şi cînd ei se aflau la travers, comandantul a lansat torpilele. Proiectile au explodat în apă în jurul navei *Naganami* fără s-o atingă însă.

Detaliile acestui meci cu lovituri puternice nu pot fi reconstituite cu acuratețe. Dar tintaşii lui Tanaka au dat lovituri. În timp ce torpilele spintecau crucişătoarele *Minneapolis* şi *New Orleans* şi aruncau în aer bucăți întregi din prova acestora, flăcări țîşneau pe suprastructura navei *Pensacola*. Japonezii „chiuiau de bucurie”. Dar şi tunurile navelor lui Wright îşi găseau ținte. Aceasta nu era greu: trei crucişătoare americane şi un distrugător japonez ardeau. Şi

astfel bătălia navă contra navă continua cu toată furia. *Northampton*, crucişătorul care încheia coloana, a fost ultima victimă. Două torpile l-au lovit şi i-au făcut o gaură cît o casă în carenă. El a început imediat să ia apă şi s-a aplecat în mod periculos într-o parte. Nici o măsură de lichidare a avariilor, oricît de eroică, nu putea să-l salveze: el avea să se scufunde cîteva ore mai tîrziu. *Honolulu* a scăpat de o soartă asemănătoare doar datorită manevrei abile a ofițerului său de cart, locotenent comandorul George F. Davis.

Şi acum, pe la 11,50 p.m., după o acțiune ce a durat mai puțin de 30 de minute, amiralul japonez a ordonat distrugătoarelor sale să se retragă. Tanaka făcuse o livrare, dar nu de orez în butoaie. În spatele său, *Takanami* şi patru crucişătoare americane se mişcau anevoie. *Pensacola*, *Minneapolis* şi *New Orleans* erau scoase din luptă pentru aproape un an. Încă o dată, flotei Statelor Unite ale Americii i s-a administrat o lecție severă.

Cum de a putut să se întîmple acest prăpăd, pentru care există chiar mai puține scuze decît pentru cel de la Savo ? Aici, americanii înzestrați cu radiolocație au realizat din nou surprinderea, dar încă o dată ei au arătat că nu ştiu ce să facă cu ea. Wright a pus să se confrunte patru crucişătoare grele, al căror armament principal îl constituiau 37 de tunuri de calibru 8 inci, contra opt distrugătoare uşor protejate [1]. El ar fi trebuit să arunce în aer „Expresul” lui Tanaka. Şi de această dată, în condiții cu totul potrivnice lor, marinarii japonezi şi-au confirmat superioritatea ca navigatori şi torpilori [2]. Aici, ca şi la Savo, curajul, singur, nu a fost suficient. Din această bătălie, Tanaka a ieşit în evidență, alături de Mikawa, ca unul dintre puținii comandanți de elită pe care marina japoneză i-a avut în timpul celui de-al doilea război mondial.

---

[1] *Minneapolis*, *New Orleans* şi *Northampton* aveau fiecare la bord cîte 9 tunuri de 8 inci; *Pensacola*, 10 tunuri. *Honolulu* avea 15 tunuri de 6 inci. Cele cinci crucişătoare dispuneau, împreună, de treizeci şi două de tunuri de 5 inci.

[2] „Precizia ochitorilor marinei în acea noapte a fost îngrozitoare”. (Morison, *op.cit.*, p.313).

Fireşte, era necesar un țap ispăşitor căruia să i se pună în seamă critica oficială pentru catastrofa care a înghițit Marea unitate operativă (Task Force) 67 şi, din fericire, un candidat potrivit era disponibil. Aşa cum probabil era de aşteptat, acesta nu a fost contraamiralul Carleton H. Wright, U.S.N., care s-a scos pe sine însuşi din încurcătura sîngeroasă în care şi-a băgat navele, acceptînd amabil „deplina responsabilitate pentru avariile provocate de torpile". Singurul ofițer criticat a fost comandorul William M. Cole, care de pe nava comandant *Fletcher* a condus avangarda de distrugătoare.

Victoria lui Tanaka a inaugurat ultima luptă a anului 1942, imprimîndu-i o notă de amărăciune. Dar cu toate acestea, la statul major a lui Halsey nu era prea mult pesimism. Şi, în mod sigur, nu exista aşa ceva la al lui Vandegrift. Generalul şi-a petrecut primele zile ale lui decembrie trecînd în revistă trupele şi pregătindu-se să-şi predea atribuțiile generalului-maior Patch. Şeful său de stat major, colonelul Thomas, şi secțiile pe care el le-a coordonat, pregăteau pe ofițerii armatei de uscat desemnați pentru a-i înlocui. Medicul şef al diviziei, căpitanul Warwick T. Brown şi ofițerul comandant al spitalului, comandorul Don Knowlton, au efectuat un control medical general al personalului marii unități a lui Vandegrift pentru a determina condiția fizică generală. Această verificare a dezvăluit că mai mult de o treime din ofițeri şi soldați erau inapți pentru vreo misiune de luptă [3].

În ziua de 7 decembrie, un an după Pearl Harbor, Vandegrift şi-a salutat divizia şi pe toți acei oameni care luptaseră împreună cu ea, în aer, pe mare şi pe uscat:

---

[3] La data plecării sale, cifrele pentru pierderile avute de Divizia 1 infanterie marină întărită indicau 152 de ofițeri şi 1 186 de soldați ucişi (sau dispăruți) în luptă ori decedați din cauza rănilor primite. În plus, 275 de ofițeri şi 3 625 de soldați au fost evacuați, răniți sau bolnavi. Din totalul bolnavilor, mulți erau de malarie. Documentele spitalelor arată că au fost înregistrați 5 749 de oameni atinşi de malarie. Dintre aceştia, mai mult de 3 200 de cazuri au fost diagnosticate în noiembrie. „First MarDiv Final Report", anexa X, (Sumarul numeric al pierderilor).

„Părăsind comanda acestei zone sper să vă pot transmite într-o mică măsură sentimentele mele de mîndrie pentru minunatele dumneavoastră realizări, mulțumirile mele pentru nețărmurita dumneavoastră credință, pentru spiritul de sacrificiu fără margini şi marele curaj care au făcut posibile aceste fapte de arme.
Soldaților şi infanteriştilor marini, care au înfruntat inamicul în crîncenele lupte de noapte; piloților din rîndul forțelor aeriene ale armatei, infanteriei marine şi flotei, ale căror fapte extraordinare au făcut din numele de „Guadalcanal" un sinonim pentru cuvîntul „moarte" şi „dezastru" în limbajul inamicului nostru; acelora care au muncit şi au trudit din greu în interiorul liniilor la îndeplinirea a tot felul de sarcini uriaşe şi vitale; bărbaților care de la bordul vedetelor torpiloare au izbit inamicul în atacuri de noapte; micului nostru grup de aliați devotați care au contribuit cu mult mai mult decît proporțional cu numărul lor; forțelor de suprafață ale flotei care a împărtăşit cu noi marile lor triumfuri, vreau să vă spun că întotdeauna ați înfruntat fără să vă clintiți ceea ce inamicul a putut să trimită mai rău împotriva noastră.
S-ar putea foarte bine ca această operație modestă, începută acum patru luni, să fi fost, prin eforturile dumneavoastră, plină de succes în zădărnicirea scopurilor pe scară mare ale inamicului nostru în Pacific. Bătălia pentru insulele Solomon nu a fost încă cîştigată, dar „indiferent de unde ar veni valul" ştiu că dumneavoastră, ca oameni viteji şi de bună-voință, vă veți ține capul sus şi că veți învinge în viitor, aşa cum ați învins în trecut".

(semnat) A.A. VANDEGRIFIT
General–maior din Corpul infanteriei marine al Statelor Unite

Două zile mai tîrziu, Vandegrift a păstrat cîteva minute de reculegere, la cimitirele unde zăceau corpurile soldaților ucişi în prima ofensivă americană din cel de-al doilea război mondial. Apoi, într-o ceremonie simplă, a trecut comanda zonei CACTUS-RINGBOLT (Guadalcanal-Tulagi) generalului-maior Alexander M. Patch. În timpul acestor ore, Regimentul 5 infanterie marină al lui Edson mărşăluia pentru ultima dată la Guadalcanal. Destinația lui, în acea zi, era Kukum şi nu Matanikau.

Îmbarcarea nu a fost aşa de rapidă cum anticipaseră comandanții de nave. Unii dintre oameni erau aşa de slăbiți încît nu puteau să urce pe plasele cargourilor ce se legănau şi de pe care coborîseră, într-o dimineață fierbinte, cu 125 de zile înainte. În timp ce ajungeau pe punțile transportoarelor şi îşi scoteau de pe umeri ranițele, fiecare căuta să stea liniştit, o clipă, într-un loc curat şi uscat şi să aibă o priveliște cît mai bună asupra insulei unde el a simțit, măcar vag, că a contribuit la făurirea istoriei americane.

Ordin de zi
în numele
Preşedintelui Statelor Unite
DIVIZIEI 1 INFANTERIE MARINĂ ÎNTĂRITĂ
sub comanda
generalului-maior Alexander A. Vandegrift, U.S.M.C.

Ofițerii şi soldații Diviziei 1 infanterie marină întărită au demonstrat în zilele de 7–9 august 1942 o vitejie şi hotărîre remarcabile în executarea cu succes a unor debarcări prin lupte violente împotriva puternicelor poziții apărate de japonezi pe insulele Tulagi, Gavutu, Tanambogo, Florida şi Guadalcanal, din Arhipelagul britanic Solomon, înfrîngînd complet, toate forțele inamice şi punînd stăpînire pe cea mai valoroasă bază şi pe aerodromul din cadrul zonei inamice de operații din sudul Oceanului Pacific. De la data amintită şi pînă la 9 decembrie 1942, această divizie întărită nu numai că a reuşit să apere importantele ei poziții strategice, în ciuda atacurilor hotărîte şi repetate ale japonezilor de pe mare, din aer şi de pe uscat, dar printr-o serie de operații ofensive

împotriva unei puternice rezistențe inamice a îndepărtat pe japonezi din vecinătatea aerodromului şi le-a provocat mari pierderi prin atacuri terestre şi aeriene. Curajul şi hotărîrea dovedite în aceste operațiuni au fost de un însuflețitor exemplu.

FRANK KNOX
Ministrul Marinei Militare [4]

---

[4] Unitățile care au format Divizia 1 infanterie marină (întărită) în zona insulelor Solomon, între 7 august şi 9 decembrie 1942, în perioada pentru care marea unitate a fost distinsă prin citare cu Ordinul de zi al preşedintelui sînt arătate mai jos. Lista este cea dată de Jane Blakeney, *Heroes, US Marine Corps 1861-1955, Armed Forces Awards, Flags, Reference Book*, Washington, DC., 1957.

Unități de infanterie marină

Regimentul 1 infanterie marină
Regimentul 2 infanterie marină
Regimentul 5 infanterie marină
Regimentul 7 infanterie marină
Regimentul 8 infanterie marină întărit
Regimentul 10 infanterie marină
Regimentul 11 infanterie marină
Regimentul 17 infanterie marină (geniu)
Regimentul 18 infanterie marină (geniu)
Batalionul 1 geniu, din trupele speciale ale diviziei
Batalionul 2 geniu
Batalionul de stat major al diviziei
Batalionul 1 servicii
Batalionul 2 servicii
Batalionul 1 medical
Batalionul 2 medical
Batalionul 1 tractoare amfibii
Batalionul 2 tractoare amfibii
Batalionul 1 arme speciale
Batalionul 1 tancuri
Batalionul 2 tancuri
Batalionul 1 paraşutişti
Batalionul 1 raideri al infanteriei marine, IMAC (Corpul 1 de desant al infanteriei marine).
Batalionul 2 raideri al infanteriei marine
Batalionul 1 geniu de aviație, FMF (Fleet Marine Force = Infanteria marină a flotei)

Escadrila 3 baloane de baraj, IMAC
Batalionul 3 apărare, FMF
Batalionul 14 apărare, FMF
Divizionul de obuziere de 155 mm
Grupul antiaerian, IMAC
Unitatea de infanterie marină nr. 290-A
Batalionul 6 geniu marină
Vedetele de patrulare Jamestown, YP 239, 346 şi 284

Unităţi ale flotei

Unitate Cub One, din Flota Statelor Unite (unitate de întreţinere a bazelor aeriene ale flotei)
Escadra 2 vedete rapide torpiloare
Escadra 3 vedete rapide torpiloare

Unităţi ale armatei de uscat

Divizia „Americal"

Unităţi de aviaţie ale infanteriei marine

Escadrila de stat major
FMAW (FMAW = First Marine Air Wing = Brigada 1 aviaţie a infanteriei marine) – Escadrila de stat major
MAG 14 (MAG = Marine Air Group = Grupul aerian al infanteriei marine) – Escadrila de întreţinere
MAG 14 – Escadrila de stat major
MAG 23 – Escadrila de întreţinere
MAG 23 VMF–112, Escadrila de vînătoare a infanteriei marine, MAG 11
VMF–121, Escadrila de vînătoare a infanteriei marine, MAG 14
VMF–122, Escadrila de vînătoare a infanteriei marine, MAG 11
VMSB–131, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 14
VMSB–132, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 11
VMSB–141, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 14
VMSB–142, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 11
VMF–212, Escadrila de vînătoare a infanteriei marine, MAG 23
VMF–223, Escadrila de vînătoare a infanteriei marine, MAG 23
VMF–224, Escadrila de vînătoare a infanteriei marine, MAG 23
VMSB–231, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 23
VMSB–232, Escadrila de cercetare aeriană şi bombardament a infanteriei marine, MAG 23

Escadrila de stat major, MAG 11
Escadrila de stat major, MAG 25
Escadrila de întreținere, MAG 25
VMJ–152, Escadrila auxiliară a infanteriei marine, MAG 25
VMD–154, Escadrila de fotografiere aeriană a infanteriei marine, FMAW
VMO–251, Escadrila de observare aeriană a infanteriei marine
VMJ–253, Escadrila auxiliară a infanteriei marine, MAG 25

Unități de aviație ale forțelor navale

VS–3, Escadrila de cercetare
VS–4, Escadrila de cercetare
VS–5, Escadrila de cercetare
VB–5, Escadrila de bombardament
VF–5, Escadrila de vînătoare
VB–6, Escadrila de bombardament
FTU–6, Unitatea pentru întreținerea torpilelor pe uscat
VT–8, Escadrila de avioane torpiloare
VS–10, Escadrila de cercetare
VB–10, Escadrila de bombardament
VF–10, Escadrila de vînătoare
VT–10, Escadrila de avioane torpiloare
VS–54, Escadrila de cercetare
VS–55, Escadrila de cercetare
VS–71, Escadrila de cercetare
VF–72, Escadrila de vînătoare

Unități de aviație ale armatei de uscat

Grupul 5 bombardament (greu)
Grupul 11 bombardament (greu)
Escadrila 13 pentru transportul trupelor
Escadrila 67 de vînătoare (SE) (SE = Special Equipment = tehnică specială)
Escadrila 68 de vînătoare (SE)
Escadrila 70 bombardament (mediu)
Escadrila 339 de vînătoare (TE) (Task Element – element tactic)
Grupul de vînătoare 347, statul major

19. ARMATA DE USCAT PREIA CONTROLUL

După trecerea în revistă a forțelor aflate la dispoziția sa, generalul Patch, a cărui misiune era de a menține aerodromurile şi de a nimici Armata 17 a lui Hyakutake, în momentul în care ar fi avut efective suficiente atingerii acestui obiectiv, a ajuns la concluzia că executarea de noi atacuri trebuia amînată pînă la sosirea Diviziei 25. El a apreciat – corect – că forțele inamicului numărau circa 25 000 de oameni. Forțele sale (inclusiv unitățile afectate) ar fi depăşit 35 000 de oameni, după sosirea diviziei lui Collins. Generalul a intuit că japonezii aveau dificultăți în apărarea poziției lor, dar nu putea afla că doar o mică parte a trupelor lui Hyakutake era capabilă să poarte o acțiune ofensivă. El ştia că posibilitățile lor defensive fuseseră suficiente pentru a opri ofensiva lui Sebree, din noiembrie, şi nu a văzut nici o rațiune de a hrăni cu mai mulți oameni maşina de tocat carne de la vest de Matanikau pînă cînd nu va fi suficient de sigur de un succes decisiv.

Victoria obținută de Tanaka în confruntarea cu Wright indica faptul că flota japoneză constituia încă un factor puternic. Acțiunile „Rat" către Kamimbo au continuat regulat, fără ca americanii să încerce, în mod serios, să le stăvilească. Halsey, cu un deficit minor de crucişătoare, îşi păstra navele de linie în perspectiva unui viitor atac decisiv. Vedetele rapide torpiloare au făcut tot ce au putut pentru a hărțui şi a distruge „Expresul", dar cu toate acestea el a continuat să funcționeze. Şi Patch nu avea nici o posibilitate să descopere ce aduceau distrugătoarele. Presupunerea sa, greşită, că erau în curs de debarcare întăriri se justifica pe deplin prin experiența anterioară.

Pe hîrtie, Patch avea, la dispoziție, cinci regimente de infanterie; dintre acestea, doar trei erau experimentate. Regimentul 164, al lui Moore, era redus la un efectiv de 2 000 de oameni față de numărul de 3 325 stabilit prin statul de organizare. El a pierdut aproape 500 de oameni în lupta de la sfîrşitul lui octombrie. Alți 500 de oameni erau considerați prea bolnavi pentru a lupta şi fuseseră deja evacuați. Printre cei rămaşi malaria făcea ravagii. Regimentul

2 infanterie marină al lui Arthur nu luptase în aceeaşi măsură ca soldaţii lui Moore, dar oamenii săi se aflau în zonă de la 7 august. Pe lîngă oboseala acumulată, acest regiment era, de asemenea, decimat de malarie. Şi nici Regimentul 8 infanterie marină al lui Jeschke, care a stat luni de zile în Samoa înainte de a fi trimis pe Guadalcanal, nu era într-o condiţie fizică excelentă. Începînd cu acţiunea sa de la Matanikau, unde 103 ofiţeri şi soldaţi au fost ucişi şi răniţi, datorită patrulărilor permanente şi în adîncime el a pierdut încă 111 oameni [1]. Moralul era ridicat; toţi infanteriştii marini erau încrezători că Regirmentul 8 va face faţă în mod onorabil. Dar în fiecare zi, nouă sau zece oameni veneau la infirmerie cu umflături dureroase sub braţ sau vintre. Aceste umflături erau primele semne ale lui „mumu" – filariasis (elephantiasis) – contractată în timpul şederii în Samoa.

Regimentul 182 infanterie era „berc", îi lipsea un batalion întreg – aproximativ 1 000 de ofiţeri şi soldaţi – din efectiv, iar capacitatea sa de luptă nu fusese încă serios încercată. Regimentul 132, rămas din Divizia „Americal", sosise cu numai două zile mai înainte pe vasele care acum navigau spre sud cu infanteriştii marini ai lui Vandegrift. Aceşti soldaţi aveau nevoie de timp ca să se aclimatizeze. Mai mult, trebuiau să cîştige un minimum de experienţă în ceea ce

---

[1] „8th Marines, Report of Operations, Guadalcanal", Historical Branch, G–3, Div. Hq., USMC A24–1 dă 78 ucişi şi 140 răniţi în luptă, pentru această perioadă, în total 218. Chiar şi astăzi este imposibil să fie puse de acord cifrele pierderilor date în diferite documente oficiale şi în surse secundare, după cît se pare, demne de încredere. De exemplu, „First MarDiv Final Report", anexa X, listă numerică a pierderilor înregistrate de unităţile Diviziei 1 infanterie marină întărită arată pentru Regimentul 8 infanterie marină (pînă la 10 decembrie inclusiv) 56 ucişi în acţiune, 11 dispăruţi în luptă (probabil morţi) şi 207 „evacuaţi". Întrucît răniţii şi bolnavii erau puşi laolaltă în acelaşi capitol, această statistică este de mică valoare pentru analiza pierderilor. Richard W. Johnson, într-o istorie neoficială a Diviziei 2 infanterie marină, intitulată *Follow Me*, dă cifre pentru pierderile Regimentului 8 infanterie marină care diferă, nu numai de cele citate în raportul oficial al regimentului, dar şi de acelea date în anexa X la raportul diviziei. Evidenţa mecanizată a statului major al Corpului de infanterie marină diferă de toate cele trei surse de încredere citate mai sus.

priveşte acțiunile de patrulare în junglă înainte ca ei să poată fi trimişi să lupte împotriva îndîrjiților japonezi. Ei nu erau pregătiți nici psihic şi nici fizic să ducă acțiuni de luptă prelungite.

Regimentul 147 infanterie era ocupat în întregime cu serviciul de garnizoană la Koli, unde asigura apărarea în zonă a activităților subunităților de geniu marină (Seabee) şi a celorlalți genişti angajați în construcția unei piste pentru bombardiere pe cîmpiile înverzite de lîngă Volinavua, exact zona pe care Vandegrift o recomandase, cu cîteva luni mai înainte, lui Turner pentru construcția unui nou aerodrom [2]. Batalionul 2 raideri al lui Carlson, după eroica acțiune în junglă, care a durat aproape 30 de zile, şi în cursul căreia a ucis 450 de japonezi, se întorsese la bază, dar fusese programat pentru prima evacuare.

Forțele aeriene de pe Guadalcanal (Cactus Air Force) erau într-o situație mai bună şi instalațiile lor tehnice se îmbunătățeau în mod rapid, mai ales după ce Batalionul 1 geniu pentru aviație, din infanteria marină, al maiorului Thomas F. Riley, a sosit pe teatrul de luptă. Pista „Fighter One", acolo unde nici Batalionul 6 geniu marină nu a putut rezolva problema drenajului, a fost abandonată. La mijlocul lui noiembrie a fost dată în folosință pista „Fighter Two". Woods număra aproape 200 de avioane, din care 100 de avioane de vînătoare. Moralul era ridicat, aşa cum fusese mereu.

Din Noua Caledonie, Comandamentul pentru transporturile aeriene de luptă din Pacificul de Sud, SCAT (South Pacific Combat Air Transport Command), al colonelului de infanterie marină Perry Smith, continua să efectueze zboruri obişnuite de aprovizionare şi misiuni de evacuare, către şi de pe insulă [3]. Pînă la 10 decembrie,

---

[2] „First MarDiv Final Report", Anexa N, Intelligence, p.16. Unele elemente ale garnizoanei Volinavua fuseseră debarcate cu o lună mai înainte în golful Aola şi sufereau acum din cauza bolilor obişnuite, dizenteria şi malaria.

[3] O mînă de piloți selecționați din Grupul 25 aerian al infanteriei marine al lui Smith au învățat navigația astronomică în primăvara lui

avioanele de transport cu două motoare, *Douglas DC-3*, au transportat aproximativ 3 000 de ofițeri și soldați răniți și bolnavi, de trei ori mai mult decît numărul răniților evacuați pe mare. Aceste avioane sigure în funcționare și multifuncționale, pilotate de aviatori talentați ai infanteriei marine și forței aeriene, operau pe orice vreme și livrau totul, de la muniție, butoaie de benzină, bombe, dulciuri și sîrmă ghimpată pînă la cupoanele de pînză de bumbac cu modele extravagante din care cercetașii lui Clemens, care mînuiau acul și ața cu aceeași îndemînare cu care mînuiau puștile, își confecționau acea îmbrăcăminte confortabilă și răcoroasă numită „lava-lava" pe care ei o preferau în mod deosebit pantalonilor din pînză grosolană [4].

Condițiile de viață nu s-au îmbunătățit, totuși, vizibil față de primele zile. Meniurile rămîneau îngrozitor de monotone: cîrnați vienezi conservați, cartofi deshidratați, conserve de carne, orez (care așa cum era preparat de bucătarii șefi ai infanteriei marine și armatei de uscat semăna cu papul și era groaznic la gust), fasole verde, morcovi fără gust, prune uscate, praf de ouă. Uneori, navele lui Turner debarcau rații, pentru cîteva zile, de mere, portocale, varză și bucăți înghețate de carne de vită sau de oaie din Australia (clasificate imediat drept „țap mort" și detestate de toată

1942 prin eforturile căpitanului (în retragere) P.V.H. Weems, USN, pe cheltuiala acestuia. Piloții s-au întors, de la cursul său intensiv de la Annapolis, la San Diego pentru a-i învăța și pe alții. Cînd prima escadrilă a lui Smith a părăsit Coasta de vest pentru Noua Caledonie, în august, exista un navigator aerian pe deplin calificat în fiecare avion de aransport. „Corespondență, generalul-locotenent în retragere Louis Woods". Doar un singur avion din Comandamentul pentru transporturile aeriene de luptă din Pacificul de Sud (SCAT) a fost pierdut din cauza unei greșeli de navigație.

[4] Aviatorii infanteriei marine au făcut eforturi speciale pentru a-i aproviziona pe cercetașii și polițiștii autohtoni cu modele variate de țesături din bumbac și pachete de tutun negru răsucit. Acești oameni – și sătenii loiali – au cules din apă zeci de aviatori ai infanteriei marine și flotei, i-au ascuns de japonezi, i-au îngrijit dacă erau răniți sau bolnavi și i-au dus în cele din urmă înapoi la Guadalcanal cu canoea, goeleta sau barca cu motor. Nimeni niciodată nu a oferit autohtonilor bani ca recompensă, dar ei au acceptat cu recunoștință țesături și tutun.

lumea). Dar comandanții şi echipajele de pe navele de transport, fără excepție, donau în mod generos din stocurile bordului. Nimănui nu-i lipsea, acum, tutunul sau dulciurile. Ofițerii cu aprovizionarea şi sergenți isteți de la popotă dirijau un comerț activ cu marinarii. Mitralierele „Nambus”, steagurile „chifteluță de carne”, pistoalele Luger şi săbiile samurai se schimbau pentru cartofi adevărați, ouă adevărate, şuncă, slănină şi pui înghețați. Unii mîncau mai bine decît alții, dar nimeni nu era flămînd.

Aşa cum făcuseră şi predecesorii lor, soldații şi infanteriştii marini de sub comanda lui Patch locuiau în corturi necorespunzătoare, erau preocupați fără încetare de hrană, de noroi şi de ploaie, se lăudau cu isprăvi sexuale imaginare, blestemau prostia comandanților lor, ocărau flota Statelor Unite şi pe MacArthur, se scărpinau din cauza muşcăturilor de țînțari, vizitau frecvent latrinele şi nimereau în tranşeele lor noroioase în fiecare noapte cînd „Maşina de spălat Charlie” le transmitea complimente [5]. Trei sau patru avioane de vînătoare de noapte ar fi eliberat cerul de această pacoste. Aceste avioane fuseseră adesea solicitate; nici unul nu era încă disponibil [6].

---

[5] Alegerea de către cei care au luptat pe Guadalcanal a lui MacArthur drept țap ispăşitor (Aici autorul foloseşte expresia „whipping boy” – care desemnează pe băiatul care este crescut împreună cu prințul şi este biciuit în locul acestuia) nu este de-a-ntregul rezonabilă. Nu a existat posibilitatea ca MacArthur să dea vreun sprijin substanțial celor de pe Guadalcanal. El avea probleme chiar în zona sa. În ceea ce priveşte asigurarea tehnico-materială, MacArthur se afla chiar la capătul liniei; vastul fluviu al materialului de război care urma să curgă spre el mai tîrziu nu reprezenta în acel timp mai mult decît o picătură.

[6] Încă din ianuarie 1942, Direcția de Aeronautică din cadrul Departamentului Marinei a recomandat de urgență un program pentru dotarea cu avioane de vînătoare de noapte a Corpului de infanterie marină. Dar „cînd autorizația a fost emisă în martie de la cabinetul comandantului Corpului de infanterie marină... programul pentru avioanele de vînătoare de noapte părea ceva pentru generațiile viitoare...” (Sherrod, *op.cit.*, p.159). Datorită eforturilor maiorilor E. Colston Dyer şi Frank H. Schwable, comandantul a fost de acord în cele din urmă să grăbească elaborarea programului. Dar a trecut aproape un an întreg (1 noiembrie 1943) pînă cînd un pilot al infanteriei marine să facă prima

Mai întîi de toate, soldații doreau să pună capăt cît mai curînd spectacolului interminabil de la Guadalcanal şi nu au savurat hotărîrea lui Patch de a aştepta sosirea de trupe proaspete înainte de a organiza atacul final. Această hotărîre, aprobată de Halsey, de Nimitz şi de forurile de la Washington, prevedea reluarea operațiilor la jumătatea lunii ianuarie. Încă o dată, planurile americane şi japoneze păreau să fie pe fază.

*

Deşi Tanaka, avînd altă ocupație în noaptea de 30 noiembrie, eşuase în a livra proviziile, distrugătoarele sale îşi continuau eforturile de a debarca pe țărm butoaiele plutitoare încărcate cu hrană. Aceste butoaie n-au fost, totuşi, o soluție prea reuşită, iar la începutul lui decembrie flota combinată a inaugurat o formă suplimentară de transport, avînd numele de cod „Mouse”. „Şoarecii” erau submarinele flotei; „sistemul a evoluat favorabil” pînă cînd „vedetele torpiloare rapide ale duşmanului au început să intervină... şi metoda în mod treptat a devenit inoperantă”.

---

interceptare de noapte în Pacificul de Sud (vezi Sherrod, *op.cit.*, capitolul II, „Intră vînătorii de noapte”, p.158–169).

Generalul de brigadă (în retragere) Colston Dyer, USMC, a furnizat următoarea informație referitoare la acest program:

„Cu privire la avioanele de vînătoare de noapte, Sherrod este foarte precis. Eu am auzit pentru prima dată despre vînătorii de noapte şi acțiunile lor la o şcoală de radiolocație şi controlori de zbor pentru aviația de vînătoare, în Anglia, în 1941. La reîntoarcerea mea acasă, am reuşit să obțin includerea cîtorva escadrile în Planul de înzestrare – 1945; a fost lucrul cel mai bun pe care am putut să-l fac, plasînd totodată comenzi pentru aparatura de conducere de la sol.

Cîndva, la începutul lui 1943, amiralul Halsey a intervenit vehement pentru avioanele de vînătoare de noapte şi E.J. King a dorit să cunoască ceea ce făceam noi. Planul de înzestrare s-a schimbat, spre bine, rapid !...

Dar noi nu puteam să utilizăm avioanele de vînătoare de noapte pînă nu aveam aparatura de conducere de la sol, aparate radio VHF (pe frecvență foarte înaltă) adecvate, radiolocatoare pentru interceptarea țintelor etc., fără să mai menționez oamenii antrenați să opereze şi să asigure întreținerea. Era o problemă de succesiune a priorităților.” (*„Corespondența Dyer”).*

La 9 decembrie, o vedetă torpiloare rapidă din Tulagi „a intervenit" în aşa măsură încît a dus la scufundarea submarinului I–9 al flotei, în timp ce acesta ieşise la suprafață, în largul capului Esperance, pentru a începe descărcarea. Scufundarea a arătat în mod clar că operațiunile „Mouse" trebuiau să fie suspendate.

Japonezii erau acum aproape înnebuniți. Orice improvizație posibilă era născocită pentru a livra chiar cantități minime de hrană, medicamente şi muniție pentru armamentul individual şi aruncătoarele de mine. Zburînd la joasă înălțime, avioanele *Betty* încercau să arunce saci cu orez şi cartuşe; cînd întîmplător un avion reuşea să scape de avioanele de vînătoare, pachetele sale cădeau fie în mare, fie adînc în junglă, astfel că şi acest program a fost repede abandonat. Nave cu vele şi mici bărci cu motor au fost atunci rechiziționate; acestea coborau lanțul de insule sub acoperirea întunericului şi staționau în timpul zilei. D.G. Kennedy, un maior din Forțele de Apărare a Insulelor Solomon, a cărui bază era lîngă Segi în Noua Georgie, urmărea cu atenție traficul acesta. De la statul său major din junglă, Kennedy conducea o forță specială de desant formată din băştinaşi care, în canoe de luptă de 12 oameni, stăteau la pîndă în golfurile, lagunele şi golfulețele insulei sale de la apusul pînă la răsăritul soarelui. Serviciul de informații al lui Kennedy nu era nici plasă, dar nici chiar ciur*; pur şi simplu foarte puține din ambarcațiunile japoneze descoperite de cercetaşii săi au reuşit să scape. „Băieții lui Kennedy", aşa cum îşi spuneau ei cu mîndrie, luau prizonieri numai dacă erau instruiți să facă astfel. Ei ucideau repede şi metodic. Decapitau cadavrele inamice cu o singură lovitură dată cu săbiile de samurai capturate, pe care mulți le purtau atîrnate de centuri şi diagonale de ofițeri japonezi încinse peste cămăşile „lava-lava".

Bărbații care alcătuiau organizația coastwatcherilor din zona centrală şi de jos a insulelor Solomon au trecut printr-o

---

* Joc de cuvinte intraductibil. În limba engleză, *net* înseamnă atît *rețea* (de spionaj), cît şi *plasă* (N.tr.)

perioadă foarte agitată timp de şase săptămîni, între prima zi a lui noiembrie şi jumătatea lui decembrie. Japonezii descoperiseră existenţa reţelei comandorului Feldt şi în nordul şi centrul insulelor Solomon patrulele lor făceau eforturi disperate să prindă albii care continuau să raporteze mişcări de nave şi avioane. La Guadalcanal, Martin Clemens plecase pentru o meritată şi necesară odihnă [7]. David Trench l-a schimbat [8]. Dick Horton şi Henry Josselyn, care debarcaseră cu Batalionul 1 raideri la Tulagi, au rămas la datorie, Horton ascuns pe insula Russell şi Josselyn pe Vella Lavella. K.D. Hay a fost lăsat la postul său din Gold Field Ridge, sus în munţi, supraveghind cîmpia de la Lunga. Singurul său tovarăş era o călugăriţă în vîrstă care supravieţuise unui masacru săvîrşit mai înainte de o patrulă japoneză [9].

*

La cîteva zile după ce Patch preluase comanda, Harmon zbura spre Guadalcanal pentru a discuta planurile ofensivei din ianuarie. Harmon intenţiona ca Mount Austen să fie cucerit la o dată cît mai apropiată. Patch considera, de asemenea, capturarea acestei mase deluroase dominante ca

---

[7] Decorat cu Legiunea Americană de Merit pentru excepţionalele sale servicii şi acum membru de onoare al Asociaţiei Diviziei 1 infanterie marină şi al Asociaţiei Raiderilor lui Edson. După o carieră remarcabilă în serviciul colonial, Clemens, s-a pensionat (1960) pentru a deveni fermier în Australia.

[8] Acum (noiembrie 1962), înalt comisar al Insulelor Solomon britanice şi stabilit pe Guadalcanal.

[9] Aceasta nu este singura barbarie comisă de japonezi pe Guadalcanal. Din fericire, se pare că cei răspunzători de asemenea crime au fost mai tîrziu ucişi în luptă sau au murit din cauza rănilor. Asemenea acţiuni nu au fost ordonate nici de către generalul-locotenent Hyakutake şi nici de şeful statului său major, generalul-locotenent Miyazaki. Amîndoi erau oameni onorabili şi nici unul nu ar fi trecut cu vederea un astfel de comportament dacă ar fi avut cunoştinţă despre aceasta. Aceşti generali au ieşit din cel de-al doilea război mondial cu reputaţii personale complet neîntinate.

o etapă preliminară, esențială, pentru dezvoltarea cu succes a unei operațiuni ulterioare. Schema de manevră, în două faze, pe care Patch a prezentat-o superiorului său, era cea clasică. În prima fază urma să cucerească Mount Austen, iar în a doua preconiza să înainteze spre vest pe un front larg, cu flancul drept rezemat pe litoral. Flancul stîng reprezenta flancul de manevră.

Cîțiva ofițeri de stat major au exprimat obiecții discrete față de acest proiect, care, din start era extrem de dificil de susținut, costisitor şi cronofag. Terenul la vest de Matanikau era străbătut de la nord la sud de o serie de culmi abrupte pe care atacatorul ar fi trebuit să le ia prin asalturi succesive. Japonezii îşi orientaseră apărarea împotriva unei înaintări dinspre est spre vest şi organizaseră pantele opuse ale culmilor cu rețele puternice de amplasamente care se sprijineau reciproc cu foc. Aici apărătorii erau aproape imuni la focul de artilerie. Cu excepția unei fîşii înguste, de-a lungul coastei, terenul era impropriu pentru tancuri sau traficul vehiculelor pe roți. Aprovizionarea cu alimente, muniții şi apă pentru flancul din interiorul insulei, precum şi evacuarea răniților de aici ar fi ridicat probleme deosebit de mari.

Acestor ofițeri le-a venit ideea că un cap de pod de desant maritim, sau o serie de asemenea capete de pod formate în spatele japonezilor, nu numai că preveneau dificultățile fizice inerente ale unui atac peste coridor, dar ar fi realizat o surprindere tactică, ar fi tăiat liniile de aprovizionare ale japonezilor de la Kamimbo-Esperance la Kokumbona şi ar fi simplificat în mare măsură problemele de asigurare tehnico-materială. Alții, optînd pentru o lovitură chiar mai decisivă decît cea posibilă prin operații de desant maritim cu rază scurtă de acțiune, au sugerat o debarcare masivă pe partea de sud a coastei care să fie imediat urmată de un atac spre vest către Capul Esperance. Aceasta, coordonată cu un atac de-a lungul coastei de nord, situau pe japonezi „între două focuri”. Ei susțineau că putea fi găsit un număr suficient de nave şi avioane de luptă pentru a acoperi şi sprijini astfel de

operații [10].

În termeni simpli, întrebarea era dacă trebuie să dărîmi o serie de ziduri de piatră sau să forțezi poarta de la grădină. Şi, aşa cum se întîmplă adesea în război, sfaturile lipsite de imaginație prevalează. Motivul invocat pentru respingerea ideii abordării indirecte în favoarea celei directe a fost lipsa de crucişătoare, de distrugătoare şi de mijloace de debarcare. Dar rămînea aproape o lună întreagă înaintea proiectatei zile „Z”, şi dacă ar fi fost făcut un efort concentrat aceste nave şi micile şalupe şi echipaje ar fi putut fi adunate. Aceasta ar fi şifonat, fără îndoială, rutina administrativă în zonele din spatele frontului, dar crea perspectiva unei lichidări rapide a inamicului cu un preț relativ scăzut. Probabil că spectrul înfrîngerii în lupte răzlețe domina aceste consilii, aşa cum se întîmplase în mod frecvent cu cele ale predecesorului generalului Patch. În timpul cînd fusese comandant Vandegrift au existat motive mai serioase pentru a lua acest factor în considerație.

*

În ziua de 10 decembrie, generalul de brigadă Sebree, locțiitorul comandantului Diviziei „Americal”, a ordonat comandantului Regimentului 132 infanterie să trimită o companie pentru „a ocupa” Mount Austen. În timpul frecventelor lor patrulări, raiderii lui Carlson au trecut la sud de această complicată masă ramificată de creste şi ridicături care dominau terenul, şi de pe care inamicul observa activitatea din perimetru. Ei au sesizat trăinicia instalațiilor defensive japoneze, dar acestea, după cum au raportat, nu erau apărate puternic. Sebree a judecat superficial că o singură companie era suficientă pentru această misiune. În schimb, a spus colonelului Leroy E. Nelson să folosească chiar „şi un batalion dacă o singură companie s-ar dovedi

---

[10] O debarcare a fost în cele din urmă executată pe coasta de sud, dar nu a avut nici un rezultat tactic important, deoarece pînă la data aceea ofensiva de-a lungul coastei de nord ajunsese la Capul Esperance.

insuficientă”. În ziua de 16 decembrie, compania Love (L) şi-a început misiunea.

La 17 decembrie, compania L a stabilit contactul cu inamicul; în ziua următoare, Nelson a trimis pe linia de contact restul Batalionului 3. În aceeaşi după-amiază, generalul Sebree a făcut o recunoaştere personală în zonă şi a ajuns la concluzia că Nelson ar putea folosi încă un batalion în scopul realizării cu succes a acțiunii; ca urmare, a pus la dispoziția comandantului de regiment Batalionul 1 (mai puțin o companie). A doua zi, Batalionul 3 a raportat că 200–300 de japonezi dețineau o poziție bine organizată în fața dispozitivului său. Timp de trei zile – pe 19, 20 şi 21 decembrie – atacuri limitate, sprijinite cu foc de artilerie şi cu bombardamente ale avioanelor SBD, au fost oprite de către mitraliorii japonezi. Focul de artilerie a avut un efect slab asupra cazematelor din buşteni în care se adăpostea inamicul, iar observatorii din SBD-uri nu puteau, pur şi simplu, să-l descopere. Nereuşita aviatorilor nu era surprinzătoare din moment ce nici soldații de pe pămînt nu erau capabili să-i descopere pe japonezi.

În ziua de 21 decembrie, Nelson a cerut să i se repartizeze Batalionul 2. El avea dificultăți privind aprovizionarea cu hrană şi apă. Trupele sale neaclimatizate încă, aflîndu-se într-o stare fizică deplorabilă, nu mai erau capabile să reziste căldurii arzătoare, aşa cum făcuseră infanteriştii marini ai lui Cates în ziua de 7 august. Dar Batalionul 2, al său, nu era disponibil. El avea sarcina să ocupe fortificațiile de pe plajă. Sebree a vorbit pe şleau: „Nu mai face cereri pentru Batalionul 2. Decizie finală”. Nelson a înghițit refuzul în tăcere. Totuşi, el şi comandanții săi de batalioane învățaseră o lecție: informația veche, aşa cum era cea a lui Carlson acum, rămîne foarte rar veridică.

Pentru atacul din dimineața următoare, Nelson a cerut o pregătire de artilerie susținută în zona de acțiune a Batalionului 3. Cererea sa a fost aprobată şi colonelul a ordonat imediat batalionului să se retragă cu 1 000 de iarzi. În dimineața următoare, artileria armatei de uscat şi a infanteriei marine a executat cel mai puternic bombardament

din istoria Guadalcanalului, iar avioanele au lovit pozițiile presupuse ale inamicului. Cînd focul de artilerie a încetat şi avioanele s-au îndepărtat, colonelul a ordonat batalionului să se reîntoarcă pe linia de plecare şi să pornească la atac. Mişcarea către poziția deținută anterior a durat întreaga zi. O mare cantitate de muniție de artilerie şi un număr foarte mare de bombe au fost irosite fără nici un rezultat.

În ziua de Crăciun, soldații de pe Mount Austen au mîncat fasole rece. Dar patrulele lor au crezut că au descoperit limitele poziției pe care japonezii o numeau „Gifu” [11]. Nelson a ordonat Batalionului 1 să se deplaseze într-o nouă zonă de adunare şi să atace, pe 27 decembrie, pentru a reduce la tăcere acest punct important al apărării inamice. Batalionul s-a desfăşurat în jungla deasă, a înaintat către linia de plecare la atac unde a fost din nou oprit. Pe la amiaza celei de a 14-a zi a acțiunii, care degenerase într-un eşec sîngeros, Patch a pus la dispoziția comandantului de regiment Batalionul 2. Aceste trupe proaspete au sosit pe teatrul de luptă la 31 decembrie.

Aproximativ în acelaşi timp, colonelul Nelson, bolnav de malarie, îngrijorat de pierderi şi nemairezistînd presiunii nervoase, a cerut să fie schimbat. De la 19 pînă la 30 decembrie, batalioanele 1 şi 3 au pierdut, în luptă, 182 de oameni. În plus, 131 de ofițeri şi soldați fuseseră evacuați, mulți aşa de istoviți de malarie sau dizenterie, sau amîndouă, că nu mai puteau să stea în picioare. Moralul era foarte scăzut. Atacurile rău concepute şi prost executate s-au soldat doar cu o jumătate de duzină de japonezi morți, fără să realizeze vreo pătrundere în poziția „Gifu”.

Aici, armata de uscat a Statelor Unite a repetat greşeala pe care o făcuseră mai înainte atît infanteriştii marini cît şi japonezii: atac fără o cercetare preliminară amănunțită. Aceasta ia timp şi necesită personal curajos, calificat şi

---

[11] Relatare bazată pe „Report, 132nd Infantry (Americal Division)” 300–INF (132) – 0.3, Nr.23417. „Gifu” a fost numit de către japonezii de acolo după numele unei prefecturi din insula Honshu. În realitate, întinderea punctului „Gifu” a fost în cele din urmă determinată de cercetaşii Batalionului 2 din Regimentul 35 infanterie al Diviziei 25.

experimentat. Dacă s-ar fi alocat realizării proiectului patru sau cinci zile şi fotografiile aeriene necesare ar fi fost făcute şi analizate, „Gifu” ar fi putut probabil să fie redusă la tăcere, în mod economic, în cîteva zile. A doua eroare a constat în angajarea unui regiment nou sosit împotriva unei poziții puternic amenajate. Argumentul că tăria lui „Gifu” nu a fost apreciată la timpul respectiv nu poate rezista; patrulele ar fi trebuit să determine forța şi proporțiile pozițiilor japoneze, înainte ca atacul să fi fost declanşat. Pentru a desăvîrşi aceste erori fundamentale, divizia încredințase misiunea unui comandant, iar apoi nu i-a mai pus la dispoziție prompt mijloacele necesare executării ei. În cele din urmă, marşul şi contramarşul ridicol la care Nelson a supus batalionul poate ar fi sugerat că numirea unui comandant de regiment, mai puțin timid, era necesară.

În timp ce operația foarte sîngeroasă de pe Mount Austen se prelungea în ianuarie, devenea vizibil că atît generalul-maior Patch cît şi adjunctul său la comanda diviziei trebuiau să se dezbare de multe lucruri şi, probabil, trebuiau chiar să învețe şi mai mult.

20. IANUARIE 1943

Cam în acelaşi timp cînd Regimentul 132 infanterie începea acțiunile împotriva poziției „Gifu”, la Statul Major General Imperial Japonez se desfăşurau consfătuiri la fel de nehotărîte în esență. Pe parcursul ultimei decade a lunii noiembrie şi la începutul lui decembrie, membri ai secțiunilor armatei de uscat cît şi ai marinei îşi exprimaseră, în mod discret, teama crescîndă că Hyakutake nu mai putea fi sprijinit. Acest pesimism, justificat, era considerat de eşaloanele superioare ale ierarhiei ca defetist; „Nimeni nu îndrăznea să prezinte sau să discute deschis o astfel de opinie”.

Ofițerii de marină, care reprezentau categoria de forțe armate răspunzătoare de aprovizionarea şi întărirea Armatei 17, au adoptat un punct de vedere mult mai realist asupra situației, decît au făcut-o colegii lor din Secția armatei de uscat. Pierderile în nave de luptă şi în special în distrugătoare au provocat o îngrijorare crescîndă forțelor navale. De o acuitate deosebită era problema înlocuirii avioanelor, a piloților şi a echipajelor. Pe la jumătatea lui decembrie, chiar şi cei mai optimişti planificatori vedeau cu puțină speranță posibilitatea ca pozițiile japoneze din insula „KA" să fie întărite în mod efectiv. În consecință, Statul Major General Imperial a trimis un grup de legătură pentru a sonda opiniile celor de la Flota combinată, Armata 8 Zonală, Flota Zonei de Sud-Est şi Flota 8. „Concluzia ultimă a fost aceea că nu existau şanse de succes". Cu această apreciere descurajantă s-au întors delegații Statului Major General Imperial la Tokio, unde un studiu ulterior nu a făcut decît să confirme concluzia la care au ajuns în timpul călătoriei.

Aprovizionarea şi redesfăşurarea forțelor larg dispersate în teritoriile cucerite sau înnămolite în interminabila campanie din China s-au dovedit a fi griji mereu crescînde pentru Statul Major General. „Din ce în ce mai multe nave erau necesare… dar numărul total al navelor disponibile descreştea zilnic datorită unei rate neaşteptat de înalte de pierderi". Campania angajată de submarinele americane împotriva liniilor de comunicații dintre imperiu şi „zona resurselor" din sud-est începuse să plătească frumoase dividende, diminuarea disponibilităților de nave japoneze fiind astfel nu numai o consecință a succeselor obținute de americani şi aliații lor la Guadalcanal şi Noua Guinee.

La 31 decembrie, generalul Gen Sugiyama şi amiralul Osami Nagano, îmbrăcați în uniformă de ceremonie, s-au prezentat de urgență la Palatul Imperial. Aici ei au obțiținut aprobarea Tronului pentru retragerea din Guadalcanal. Secțiunile armatei de uscat şi ale marinei au redactat apoi obişnuitul „Acord Central" şi ofițerii de stat major au început să elaboreze ordine pentru comandanții interesați. În momentul acela, Comandamentul Suprem a recunoscut că

hotărîrea marca „o cotitură majoră a războiului în această zonă”.

La 4 ianuarie, un curier special, generalul maior Ayabe, a predat generalului locotenent Hitoshi Imamura, la statul său major din Rabaul, un exemplar înregistrat al ordinului strict secret al armatei. Timp de cîteva zile, Imamura a ezitat situîndu-se la limita insubordonării. Numai cînd s-a lămurit că această directivă neplăcută primise consimțămîntul împăratului s-a decis să o execute.

Ofițerul comandant cel mai înalt în grad al forțelor navale la Rabaul, viceamiralul Jinichi Kusaka, a avut obiecții serioase la ordinele primite. El îşi dădea seama că o evacuare ar fi subminat poziția strategică a Japoniei în sud-est şi ar fi demoralizat armata de uscat şi marina. În plus, retragerea ar fi trecut inițiativa în mîinile americanilor, dîndu-le tot mai multă încredere şi posibilitatea „să înceapă acțiuni îndrăznețe împotriva punctelor noastre slabe”. Dar, întrucît nu exista „nici o speranță pentru a restabili situația”, amiralul a decis pînă la urmă, fără convingere, să coopereze cu armata de uscat şi „împreună să epuizeze toate mijloacele posibile pentru evacuarea forțelor din Guadalcanal în perioada cuprinsă între sfîrşitul lui ianuarie şi începutul lui februarie”.

Deşi Guadalcanal urma să fie abandonat, generalul Ayabe a explicat că operațiile în Noua Guinee vor fi intensificate. Bazele operative de la Lae, Salamaua, Madang şi Wewak urmau să fie întărite pentru a susține un nou atac asupra lui Port Moresby. Construcția de aerodromuri în nordul insulelor Solomon urma să fie accelerată, iar insulele Noua Georgie şi Santa Isabel apărate cu fermitate. Acest sumar al proiectelor de viitor nu a înflăcărat spiritele de la Rabaul şi, cu un dezgust egal cu cel al amiralului Kusaka, comandantul Armatei 8 a abandonat „hotărîrea fermă de a nimici inamicul pe Guadalcanal” şi a trecut la pregătirea planului pentru „o misiune pe care niciodată mai înainte armata de uscat japoneză nu a întreprins-o”, şi anume o retragere pe mare.

*

Între timp, la Guadalcanal, fuseseră făcute cîteva schimbări. Generalul-maior J. Lawton Collins a sosit cu Divizia 25 infanterie. Regimentul 6 infanterie marină întărit (comandant colonel Gilder T. Jackson), îşi amenaja tabăra sub arborii de cocos desfrunziţi. Odată cu sosirea lui, Divizia 2 infanterie marină era completă.

S-a petrecut însă, o întîmplare ciudată. Cineva a descoperit ca generalul-maior John Marston, U.S.M.C, comandantul diviziei, era mai vechi în grad decît generalul Patch. Dar Halsey îi promisese lui Patch comanda cînd preluase responsabilităţile de la Vandegrift, aşa că Marston a fost schimbat de către locţiitorul său, generalul de brigadă Alphonse de Carre [1]. În timp ce se clarifica situaţia generalului Marston, generalul Marshall crea Corpul XIV armată, iar Harmon numea pe Patch comandant al corpului. Sebree prelua comanda Diviziei „Americal”.

Patch avea acum pe insulă trei divizii: un efectiv total, pe hîrtie, de circa 40 000 de oameni. Dar această cifră era înşelătoare; ea includea mulţi inapţi, în special în Divizia „Americal”. Trupele lui Collins erau proaspete, aşa cum erau şi cele ale Regimentului 6 infanterie marină. Dar nici o companie de puşcaşi din cele nouă regimente de infanterie nu avea efectivul complet prevăzut în statele de organizare, iar o parte dintre acestea se găseau la un nivel mult scăzut faţă de capacitatea stabilită. Aceştia erau ofiţerii şi soldaţii care trebuiau, ca întotdeauna, să ducă greul, să facă toate

---

[1] În realitate, generalul-maior C. Barney Vogel, USMC, l-a informat pe Marston că aceste aranjamente fuseseră făcute de eşalonul superior. Vogel fusese cu cîtva timp înainte desemnat să comande un nou comandament la Nouméa, Corpul 1 desant al infanteriei marine (IMAC). Acest comandament de corp era doar administrativ. Toate unităţile infanteriei marine din Pacificul de Sud erau sub controlul operativ al amiralului Halsey. Acţiunea lui Vogel l-a iritat pe generalul Holcomb şi a fost, de prisos să mai spunem, o mare dezamăgire pentru generalul-maior Marston care a declarat că ar fi fericit să renunţe la toate problemele de grad şi să servească la comanda diviziei sale sub ordinele generalului Patch.

corvezile, să sape tranşee, să zacă noaptea în noroi şi dimineața să deschidă drumuri. Iar ei, cei care trebuiau să asude şi să rabde de sete, să descopere mitralierele japoneze, apoi să le reducă la tăcere una cîte una, se aflau încă, aşa cum se întîmplă întotdeauna, la capătul liniilor de aprovizionare.

Cîteva zile înainte de înființarea corpului de armată, Woods a predat funcția sa de comandant al forțelor aeriene „Cactus" (ComAirCACTUS) generalului de brigadă Francis P. Mulcahey, din Corpul de Infanterie Marină al Statelor Unite (U.S.M.C.). Mulcahey a moştenit un organism în funcțiune. Hendersonul, mărit substanțial, era acum un aerodrom cu pistele complet îmbrăcate, capabil să permită executarea de misiuni pe orice vreme, şi de pe care avioanele B 17 plecau să bombardeze Rabaulul. Sosiseră, de asemenea, bombardiere cu două motoare, iar pentru cercetarea îndepărtată exista o escadrilă cu echipaje din Noua Zeelandă şi avînd avioane *Hudson* fabricate de firma Lockheed.

Ambarcațiuni auxiliare, de toate tipurile, se îngrămădeau în portul Tulagi, unde aproape două duzini de vedete torpiloare erau pregătite să întrerupă acțiunile „Rat", „Mouse" şi „Ant" ale inamicului. La începutul lui ianuarie 1943, „The Island" (Insula) era în plină dezvoltare. Din cînd în cînd vizionau filme. Despre femei, nu putea fi vorba. Surorile din forțele navale, care veneau pe avioanele DC-3 ale lui Smith, trebuiau să îndure asalturi din toate părțile dacă simțeau nevoia să viziteze „toaleta" („latrina" *) bine păzită pe care geniştii o construiseră, special, pentru ele. „Mîngîierea" era că scaunele fuseseră şlefuite cu o grijă drăgăstoasă.

În timp ce săptămîna de linişte din cea de a şasea lună la Guadalcanal se sfîrşea, Regimentul 35 infanterie al colonelului Robert B. McClure ieşea din perimetru pentru a prelua asediul puternicului punct „Gifu" şi a-i respinge pe japonezi de pe colină – „Sea Horse" (Calul de mare) – la

---

* Aici autorul foloseşte cuvîntul „head" care în funcție de context poate însemna „cap" dar şi „fortificație". Iar în limbajul argotic al soldaților înseamnă „latrină" sau „femeie tînără uşor accesibilă" (N.tr.)

aproximativ 1 000 de iarzi vest de „Gifu”. Acestea două erau singurele poziții cu o apărare organizată din timp pe care inamicul le deținea la est de Matanikau. Japonezii de pe aceste poziții, elemente ale regimentelor 124 şi 228 infanterie, nu constituiau o amenințare serioasă pentru americani. Dar din amplasamentele lor de pe acest teren dominant, japonezii puteau să desfăşoare incursiuni în spatele frontului, să hărțuiască aprovizionarea şi coloanele de evacuare, să tragă cu armele cu lunetă şi în general să provoace neplăceri americanilor.

Era de dorit, în mod evident, ca întîi să fie izolați de camarazii lor aflați la vest de rîu şi apoi să fie lichidați. Generalul american spera să realizeze acest din urmă scop prin capitularea apărătorilor. Dacă ei n-ar fi acceptat, trebuia să li se răspundă printr-un bombardament metodic, continuu, de exterminare. Pentru îndeplinirea rapidă a acestor misiuni a fost repartizat regimentul colonelului McClure. În timp ce elementele alese pentru a începe atacul spre vest intrau în poziție, unul din batalioanele sale înainta pentru a comprima „Gifu”, iar altele răzbăteau cu greu în dispozitiv pentru a ataca „Sea Horse” dinspre sud.

Japonezii pe care se pregăteau să-i atace, se aflau într-o situație jalnică. La dispoziția lui Hyakutake nu mai era decît o armată scheletică. Toți, inclusiv generalul şi şeful statului său major, erau flămînzi. Dispuneau însă de gloanțe şi hotărîre. Ei vor lupta, în continuare, pînă cînd nu vor mai avea putere să împingă în lăcaşuri încărcătoarele mitralierelor *Nambus*, să lase să cadă minele pe țevile aruncătoarelor şi să armeze închizătoarele. Sînt de admirat ofițerii şi soldații din această armată rău schilodită, dar în nici un caz demoralizată [2].

---

[2] Miller, *op.cit.*, p.254. Nu este, în schimb, de acord cu cifra de 23 000 arătată pe graficul efectivului la p.51 din *17th Army Opns*. Aceasta indică faptul că japonezii suferiseră pierderi de aproape 7 000 de morți în luptă şi din cauza bolilor, începînd de la jumătatea lui noiembrie cînd rapoartele lor privind efectivele dădeau o cifră de aproximativ 30 000. Această cifră este greu de acceptat, deoarece nu au avut loc lupte de mare amploare pe uscat între data indicată şi jumătatea lui ianuarie. Pe

Împotriva acestor oameni, care se aşteptau să moară în amplasamentele lor, generalul maior Patch a lansat, în dimineaţa zilei de 10 ianuarie 1943, Corpul XIV armată.

*

Corpul de armată şi-a început atacul pe flancul din stînga (interior) la ora 5,50 a.m. cînd şase divizioane de artilerie au tras 6 000 de proiectile asupra unui teren aflat la vest de Matanikau, numit „Galloping Horse" (Calul care galopează). Acest bombardament intens a durat exact 30 de minute. Imediat după ce ultimele obuze au explodat, 12 avioane de vînătoare au lansat, fiecare, cîte o bombă de un sfert de tonă asupra presupuselor amplasamente japoneze. Această escadrilă a fost urmată de alte 12 avioane SBD care, în picaje succesive, au aruncat 36 de încărcături de cîte 325 de livre împotriva poziţiilor inamice pe care aruncătoarele le marcaseră cu mine conţinînd fosfor alb.

Batalionul 1 din Regimentul 27 infanterie a înaintat rapid şi nu a avut probleme în cucerirea primului obiectiv a poziţiei „Galloping Horse". La stînga sa, Batalionul 3 a întîmpinat o rezistenţă sporadică, atingînd totuşi, către sfîrşitul după-amiezii, obiectivul stabilit. În dimineaţa următoare, după un bombardament preliminar, cele două batalioane au atacat din nou. Dar Batalionul 3 a avut necazuri. Soldaţii nu mai aveau apă proaspătă şi nici un transport nu a ajuns la ei pînă către mijlocul zilei. Între timp, cîteva zeci de oameni arşi de soare, deshidrataţi şi epuizaţi, se prăbuşeau sub un soare de alamă. Batalionul a reuşit să facă un mic progres, şi pe la jumătatea după-amiezii, comandantul său, locotenent colonelul George E. Bush, a hotărît să retragă elementele avansate în spatele unor poziţii care puteau fi apărate. Această zi, în întregime nesatisfăcătoare pentru batalionul lui

---

de altă parte, dacă ar fi să luăm pierderile lui Shoji drept punct de referinţă, cifrele pot fi corecte. Forţa sa de 3 000 de oameni fusese redusă, la Gavaga, de raiderii lui Carlson şi ca urmare a eforturilor, la circa 1 000, din care doar o mică parte erau apţi pentru acţiuni ofensive.

Bush, a atins punctul culminant cînd aruncătoarele japoneze de 90 mm au bombardat cîteva grupuri de soldați în retragere.

În dimineața următoare, Batalionul 2 a înlocuit Batalionul 3 şi a atacat, imediat, de-a lungul unei culmi acoperite cu kunai țepos, o poziție japoneză bine camuflată şi puternic apărată aflată la capătul sudic al crestei cunoscută sub numele „Cota 53”. Batalionul nu putea să ştie, în momentul în care companiile sale începeau atacul, că lupta sa izolată de pe această culme dezolantă îi va aduce o meritată distincție pentru el, regiment şi Divizia 25.

Pe toată desfăşurarea sa, campania de la Guadalcanal s-a divizat într-o serie de acțiuni de pluton, companie şi batalion. În afară de solicitarea focului de artilerie, luarea de măsuri pentru executarea atacurilor aeriene sau angajarea rezervei sale, comandantul de regiment sau chiar comandantul de batalion – putea să exercite un control minim asupra luptei angajate. Astfel, tinerii ofițeri – comandanți de companii, de plutoane – şi subofițerii înzestrați cu capacitatea de a pregăti combinații tactice pline de imaginație, fiind şi în măsură să le conducă, aveau o mare posibilitate să-şi pună în aplicare talentele. Dar talentele nu erau în număr aşa de mare cum se crede în mod frecvent. Oricum, acțiunile desfăşurate pentru creasta sudică a poziției „Galloping Horse” aveau să se transforme în ziua de 13 ianuarie tocmai într-o astfel de luptă, care să fie dusă şi decisă, în ultimă instanță, la o atît de mică distanță încît grenadele de mînă erau aruncate de o parte şi de cealaltă de la mai puțin de 20 de iarzi.

Prima problemă cu care s-au confruntat locotenent-colonelul Herbert V. Mitchell, locțiitorul său, căpitanul Charles W. Davis şi statul său major, a fost să descopere centrul rezistenței de unde mitralierele uşoare şi grele trăgeau asupra oricărui soldat care se expunea. Două companii, una pe fiecare parte a crestei, au încercat, în timpul acelei zile fierbinți, să se apropie de mai multe ori de vîrful sudic al crestei. Dar de fiecare dată ele au fost oprite şi, pe la amiază, soldații, cu îmbrăcămintea înnegrită de

sudoare şi noroi, cu gîturile uscate ca glaspapirul, erau în pragul epuizării. Dar o patrulă formată din trei ofițeri, condusă de căpitanul Davis a descoperit în obiectivul fixat lui Mitchell, „Cota 53”, amplasamentele japoneze care se sprijineau reciproc. Davis era sigur că ar putea să-l ocupe pe cel mai important dintre ele numai cu o mică patrulă.

Pe 13 ianuarie, înainte de prînz, el şi patrula sa formată din cinci oameni aşa au şi făcut; mai întîi s-au tîrît pînă la zece iarzi de poziția duşmană, apoi i-au potopit pe japonezi cu grenade de mînă şi în cele din urmă luînd cu asalt poziția au ucis cea mai mare parte a inamicilor aflați acolo. Cîțiva soldați buimăciți au ieşiți din amplasamentul de luptă împiedicîndu-se şi au fugit spre junglă. Această „acțiune îndrăzneață” a fost urmărită de sute de soldați de pe culmile învecinate; succesul i-a îndemnat să atace şi să invadeze pozițiile japoneze rămase sub controlul acestora din zona „Galloping Horse” [3]. Flancul stîng al Corpului XIV armată era acum în mod ferm ancorat la aproape 4 500 de iarzi de țărmul mării, iar Collins avea spațiul de manevră necesar.

Japonezii şi-au dat seama imediat că un efort decisiv era în curs de realizare, dar tot ceea ce Hyakutake putea să facă era să-şi îndemne trupele sale să reziste. El nu avea rezerve nici pentru a contraataca, nici pentru a opri pătrunderile americane. La 10 ianuarie, prima zi a atacului, Armata 17 şi-a ars dosarele secrete, pregătindu-se să-şi mute statul-major la Tassafaronga.

Ultimul lot de provizii care a ajuns la aceşti oameni dîrji, care apărau puternicul punct „Gifu”, a fost livrat la 13 ianuarie, cînd un mic detaşament de transport a reuşit să-şi facă drum printre liniile americane. În acelaşi timp, Armata 17 a ordonat ca poziția să fie abandonată. Este foarte posibil ca japonezii izolați să fi ignorat în mod deliberat acest ordin sau că ofițerul cel mai mare în grad, aflat la comanda acestor rămăşițe de subunități, să fi crezut că încercarea de retragere nu avea sorți de izbîndă. Indiferent de motiv, ei au rămas şi

---

[3] Miller, *op.cit.*, p.276. Căpitanului Davis i s-a decernat mai tîrziu Medalia de Onoare.

au continuat timp de cîteva zile să respingă fiecare atac declanşat împotriva lor de Batalionul 2 din Regimentul 35 infanterie [4].

La 14 ianuarie, contraamiralul Koniji Koyanagi, care-l înlocuise la 29 decembrie pe Tanaka la comanda Forței de întărire, a trimis un important „Express" prin strîmtoarea „The Solt" [5]. Noaptea era întunecoasă, vizibilitatea slabă şi distrugătoarele s-au apropiat încet de Capul Esperance. După descărcarea pasagerilor şi a materialelor cu iuțeala obişnuită, navele au început o retragere în mare viteză. Dar japonezii nu erau singuri în aceste ape biciuite de intermitente rafale de ploaie. Şapte vedete torpiloare îi aşteptau. „Focurile de artificii" au durat doar cîteva minute, timp în care comandanții navelor japoneze au trăit momente critice, reuşind totuşi să scape teferi din încurcătură. În pofida faptului că două şalupe torpiloare au fost avariate în încăierare, echipajele acestor mici nave de luptă au cîştigat o bine meritată laudă de la japonezi: „Duşmanul a folosit vedetele torpiloare în mod agresiv… din cauza lor multe din navele noastre au avut de înghițit cîte o pastilă amară – sînt multe exemple despre modul în care vedetele lor au făcut transportul proviziilor mai mult decît dificil".

Un grup de atac decolat în zori de pe Henderson i-a descoperit pe japonezi în largul coastei Noii Georgii, dar nu a reuşit, aşa cum s-a întîmplat şi cu vedetele torpiloare, să

---

[4] Miller, *op.cit.*, p.293, şi p.293 n., spune despre colonelul Oka, comandantul regimentului (al cărui stat major se afla în pădurile care înconjurau cursul superior al rîului Matanikau), că potrivit unor relatări „ar fi părăsit trupele sale în jurul datei de 14 ianuarie". În realitate, colonelului Oka i s-a ordonat, la acea dată, să se retragă pe noi poziții. Cînd el a acționat în acest sens, purtătorul drapelului regimentului nu l-a însoțit şi a fost ucis. Ulterior, colonelul a aflat că drapelul regimentului fusese părăsit. A mers personal să-l recupereze. În timp ce se întorcea cu drapelul, a fost ucis pe drumul de coastă în cursul unui atac aerian. Oka a fost înaintat post-mortem la gradul de general-maior aşa cum fusese şi colonelul Ichiki. „Corespondența Miyazaki".

[5] Contraamiralul Morison, după cîte se pare, nu cunoştea că această schimbare la comandă fusese efectuată; el consideră că Tanaka era conducătorul acțiunii respective. (Morison, *op.cit.*, pag.339).

deraieze cursa „Expresului”. Totuşi, ziua de 15 ianuarie 1943 urma să fie una memorabilă în analele aviației infanteriei marine, pentru că, în acea zi, Foss a doborît trei avioane japoneze şi a devenit primul pilot din istoria aviației americane cu 21 de avioane inamice distruse în luptă [6].

În aceeaşi zi, un prim eşalon al Regimentului 2 infanterie marină a spus, în cele din urmă, adio insulei. Evacuarea unității respective a redus Divizia 2 infanterie marină la două unități combatante, dintre care una, Regimentul 8, avea nevoie de odihnă. Generalul Patch a retras-o în perimetru şi a creat o divizie mixtă compusă din unități ale armatei de uscat şi infanteriei marine, numită Composite Army Marine Division (CAM), alcătuită din statul major al Diviziei 2 infanterie, marină, Regimentul 6 infanterie marină, Regimentul 182 infanterie şi Regimentul 147 infanterie. Această divizie improvizată urma să atace de-a lungul țărmului în cea de-a doua ofensivă a acestui an nou, programată să înceapă la 22 ianuarie 1943.

*

Sarcina neplăcută de a-i preda lui Hyakutake ordinul lui Imamura de a evacua insula „KA” şi de a-i explica planurile, fusese încredințată locotenent-colonelului Kumao Imoto [7]. El împreună cu cîțiva ofițeri din secția de operații a Armatei 8 Zonale şi o echipă de soldați au debarcat la Capul Esperance

---

[6] Un pilot al infanteriei marine, un pilot al forțelor navale şi cinci piloți ai forțelor aeriene au depăşit mai tîrziu acest record. Expresia „în luptă” este un calificativ esențial aici, deoarece forțele aeriene considerau un avion inamic ca fiind „distrus” chiar şi atunci cînd pilotul american îl lovea la sol. Flota şi Corpul de infanterie marină luau în considerare doar avioanele duşmane distruse în luptă aeriană. (Sherrod, *op.cit.*, p.121. n.23,24). Lui Foss i s-a decernat Medalia de Onoare şi este acum (noiembrie 1962) membru al Comisiei de conducere a Ligii de Fotbal american. El a declarat de cîteva ori că această funcție îi cauzează mai multe neplăceri decît i-au creat piloții japonezi.

[7] Relatarea referitoare la predarea ordinelor de evacuare mi-a fost furnizată de către generalul-locotenent (în retragere) Kumao Imoto, cel care le-a predat, şi căruia îi sînt foarte îndatorat.

la 14 ianuarie, cu cîteva minute înainte de miezul nopții. După un scurt răgaz au pornit spre punctul de comandă al Armatei 17. Fiecare ofițer şi soldat transporta un pachet cîntărind aproximativ 100 livre care conținea „darurile de consolare” – mici sticle de whiskey, peşte uscat şi țigări.

Imediat după apariția zorilor, avioanele americane au sosit să bombardeze şi să mitralieze drumul de coastă. Colonelul şi tovarăşii săi s-au adăpostit în spatele arborilor căzuți. Pe timpul marşului către rîul Bonegi, ei au observat cadavrele „multor soldați care muriseră din cauza foametei şi a bolilor şi au remarcat că posibilitățile de spitalizare erau deplorabile”. Călătoria deprimantă şi frecvent întreruptă de-a lungul coastei a necesitat 18 ore.

Cînd detaşamentul a ajuns istovit la gura rîului Bonegi, scurtul crepuscul tropical dispărea în noapte. Deasupra capetelor, avioanele huruiau îndreptîndu-se spre Henderson. Un ghid a apărut pentru a-i conduce pe vizitatori de la gura rîului în susul apei către zona statului-major. Aici ei au fost somați, au răspuns, s-au legitimat şi au cerut să fie conduşi la şeful de stat-major. În timp ce bîjbîiau pe drumul ce ducea spre cortul generalului Miyazaki, acesta l-a strigat adresîndu-i-se lui Imoto pe nume. Imoto a intrat în cortul slab luminat de o lumînare care se topea.

Colonelul Haruo Konuma, ofițerul cel mai înalt în grad din statul-major al Armatei 17, era întins pe un pat făcut din nuiele. Miyazaki a stins lumînarea şi în bezna cortului, Imoto a început să explice misiunea sa. Cei doi ofițeri, uluiți, îl ascultau într-o tăcere apăsătoare. Amîndoi, în mod evident, se aşteptau ca el să fi adus ordine pentru o nouă ofensivă. Cînd Imoto a terminat, Miyazaki a spus apăsat, „armata nu poate să se retragă în împrejurările de față, indiferent de ordin”. Imoto asculta în timp cu şeful de stat-major şi locțiitorul său explicau în detaliu situația armatei.

„Dacă – a spus Miyazaki – noi trecem la ofensivă după ce ne vom fi întărit şi aprovizionat în mod suficient, s-ar putea schimba situația. Dar dacă armata nu poate fi întărită şi suficient aprovizionată, atunci nu ne mai rămîne altă alegere decît de a ne tăia drum prin liniile duşmanului pentru a

aduce drapelelor noastre ultima picătură de glorie". Aceasta fusese hotărîrea la care ajunsese Hyakutake şi ofițerii săi superiori. Să te retragi, a încheiat şeful de stat major, ar fi „mai dificil decît să străbați mările furioase". Discuția a durat pînă cînd soarele a răsărit. Cu lumina zilei au venit avioanele, patrulînd pe cer „precum şoimii care caută vînatul" şi de la est veneau „sunete continue şi înăbuşite de tiruri violente de artilerie". Cîteva minute mai tîrziu, Imoto a fost chemat pentru a-l întîlni pe generalul comandant.

„L-am găsit şezînd pe o pătură într-o cavitate care fusese săpată sub rădăcinile unui arbore mare. I-am înmînat ordinul de retragere şi planurile referitoare la aceasta, precum şi o scrisoare personală de la generalul Imamura. El a ascultat explicațiile mele cu ochii închişi, iar cînd am terminat, a spus foarte rar: Problema este foarte gravă. Vreau să reflectez puțin asupra ei, în linişte, şi singur. Te rog să mă laşi singur pînă te chem eu".

La amiază, Imoto a fost convocat la adăpostul lui Hyakutake. Generalul a vorbit rar:

> „Este o sarcină foarte dificilă pentru armată să se retragă în actualele împrejurări. Cu toate acestea, ordinele Armatei zonale, bazate pe ordinele Împăratului, trebuie să fie aduse la îndeplinire cu orice preț. Prin urmare, mă supun cu respect condițiilor ordinului".

Era acum sarcina sa de a explica ordinul ofițerilor superiori şi inferiori din statul-major. El a avut de înfruntat o audiență ostilă. Cînd a terminat, unul dintre ei a spus: „Nu este într-adevăr nimic altceva de făcut decît să ne facem drum printre liniile inamicului şi să murim cu onoare". Imoto a remarcat că nu acesta era obiectul acțiunii propuse. După o discuție generală care a durat cîtva timp, toți cei prezenți s-au angajat „să depună toate eforturile pentru a realiza coordonarea necesară".

În acea după-amiază, colonelul Konuma a mers pe front pentru a explica generalilor maiori Maruyama şi Sano

ordinele primite. El s-a reîntors în seara următoare, pe data de 18 ianuarie, cu ştirea că şefii celor două divizii „deciseseră să respecte hotărîrea generalului comandant al Armatei 17” [8].

*

În aceeaşi zi, Corpul XIV armată ocupa un teren dominant la 1 000 de iarzi vest de Matanikau. Aici infanteriştii marini ai lui Carre şi soldaţii lui Collins erau ocupaţi cu consolidarea poziţiilor pe crestele accidentate, care se întindeau de la ţărm, 4 500 de iarzi în interior, către extremitatea cea mai de sud a punctului „Galloping Horse”. Mulţi dintre aceşti americani şi mai mulţi japonezi aveau să moară în mod violent în cursul ultimelor două săptămîni ale acestei bătălii finale de pe „Insula Morţii”.

Aici, ofensiva care înghiţise mai înainte Malaya, Guam, Filipinele, Hong Kong, Indiile olandeze şi arhipelagul Bismarck atinsese punctul ei final. Aici, pentru prima dată în cel de-al doilea război mondial, o armată japoneză, care a controlat şi a deţinut un teritoriu, a fost oprită, ţinută în loc şi împiedicată să-şi atingă obiectivul, se pregătea să abandoneze cîmpul de bătaie. Dar nu fără a riposta.

Comandantul său, care nu a făcut-o de ocară, se pregătea acum să salveze ceea ce nu mai putea fi salvat din Armata 17 şi să treacă cu ea „peste mările furtunoase”.

21. EPILOG

Faptul că armata executa o repliere pregătitoare, înainte de a se retrage de pe insulă, era ţinut în secret pentru toţi, cu excepţia comandanţilor superiori şi principalilor lor

[8] Aceste citate, împreună cu acelea utilizate în cele patru paragrafe precedente, sînt extrase din scrisorile generalului Imoto.

ofițeri de stat-major. Soldaților de rînd li s-a spus că trupele urmau să fie reamplasate în vederea unei viitoare ofensive. Sosirea unui batalion proaspăt de la Rabaul pe data de 15 ianuarie, urmată imediat de desfăşurarea companiilor sale pe pozițiile cele mai amenințate ale liniei frontului confirma, în aparență, acest lucru. Între timp, mici detaşamente, compuse din oameni într-o condiție fizică relativ mai bună decît cei mai mulți dintre cei aflați pe linia frontului, se infiltrau în față, pentru a înlocui acum soldații aşa de slăbiți, încît abia puteau să-şi tragă picioarele. Toate aceste manevre erau făcute noaptea.

Instrucțiuni detaliate au fost emise pentru îngroparea sau distrugerea în ultimul moment a pieselor de artilerie, camioanelor şi tractoarelor. Toată muniția – cu excepția celei necesare armamentului individual – pentru mitraliere uşoare sau grele, aruncătoare, tunuri antitanc şi obuziere urma să fie scufundată în mare sau îngropată în junglă. Rațiile de urgență debarcate de pe distrugătoare, au fost stocate la Kokumbona, Tassafaronga, Esperance şi Kamimbo. Bolnavii erau adunați în vecinătatea Capului Esperance. Urmau să fie abandonați aceia dintre ei care nu aveau şanse de supraviețuire. Era poate o măsură crudă, dar salvarea a ceea ce se mai putea salva din Armata 17 era de o importanță supremă.

Pe măsură ce japonezii se retrăgeau încet, Corpul XIV înainta spre vest. În fiecare zi, concentrări masive de artilerie izbeau pozițiile japoneze; în fiecare zi, avioanele de vînătoare şi bombardierele în picaj mitraliau şi bombardau crestele din interiorul insulei şi drumul de coastă; în fiecare zi americani şi japonezi mureau. Pe flancul stîng (de sud) două regimente de infanterie înaintau rapid de-a lungul crestelor şi, în ziua de 22 ianuarie, batalionul 1 din Regimentul 27 infanterie privea în vale spre Kokumbona. În această fază a ofensivei corpului de armată, divizia lui Collins pierdea exact 300 de oameni [1]. Între timp, Divizia CAM, atacînd cu flancul drept rezemat pe drumul de coastă, a luat cu asalt o serie de poziții

[1] 74 ucişi în luptă, 226 răniți în luptă, Miller, *op.cit.*, pag.335

pe care japonezii le-au apărat pînă la ultimul soldat. Aici, un comandant de companie cu o mustață fioroasă, căpitanul Henry P. Crowe, a determinat un nou atac al infanteriştilor marini care fuseseră respinşi de japonezi, adresîndu-li-se cu următoarele cuvinte: „Ridicați-vă, voi pui de cățea ! Niciodată n-o să fiți decorați cu Inima de Purpură* zăcînd în aceste blestemate de tranşee”[2].

Şi acum, în ultimele zile ale lui ianuarie 1943, în timp ce „vulturii de mare” pregăteau o nouă ofensivă aeriană împotriva aerodromurilor de pe Guadalcanal, coastwatcherii raportau din nou despre concentrările de nave de luptă din Simpson Harbor şi din insulele Shortland, şi că Flota Combinată iar ieşea din Truk. Aceste semne au fost interpretate de amiralul Halsey şi generalul Patch ca indicii clare ale unui nou efort japonez pentru întărirea pozițiilor din Guadalcanal. Patch a suspendat ofensiva şi a chemat înapoi Divizia 25 pentru a apăra aerodromurile împotriva unui atac dinspre mare.

Acțiunea aceasta a fost obiectul unei critici aspre, dar care nu era pe de-a-ntregul întemeiată. Din punct de vedere psihologic, japonezii îi împinseseră pe americani, exact unde ei doreau. Poate că greşeala a fost determinată de faptul că cei doi comandanți responsabili au încercat din nou să ghicească intențiile inamicului fără ca să-i analizeze posibilitățile. Americanii se temeau că, avînd grosul efectivelor de infanterie angajate în vest, inamicul ar fi putut lovi unul din punctele lor vitale. Probabil o comandă mai îndrăzneață ar fi jucat situația pe ambele cărți. Dar aici Halsey şi Patch au considerat că prudența este recomandabilă.

*

---

* „Purple Heart” (Inimă de Purpură); decorație ce se acordă celor răniți în luptă (N.tr.)

[2] Pierderile Diviziei 2 infanterie marină: 278 ucişi şi dispăruți în luptă; 932 răniți. Aproape 50 la sută din pierderi au fost suferite de către Regimentul 2 infanterie marină. Johnston, *op.cit.*, p.81. *First MarDiv Final Report*, anexa X.

La ora 9,30 p.m., în noaptea de 1 februarie 1943, primii din cei 2 316 ofițeri şi soldați epuizați, toți cîți au mai rămas din cei aproape 8 000 cîți a adus generalul maior Tadayoshi Sano pe insulă, se tîrau cu greu prin apă, în tăcere, către rampele şalupelor puse cu prova pe uscat lîngă Capul Esperance. În mai puțin de două ore, formele neclare ale distrugătoarelor ce formau „Express-ul" contraamiralului Tomiji Koyanagi se îndepărtau de acest „Cap al Nădejdii" devenit atît de familiar loc de debarcare pentru comandanții care luptaseră sub comanda amiralului Tanaka [3].

Trei nopți mai tîrziu, nucleul principal al Diviziei Sendai, comandată de Maruyama, s-a îmbarcat fără incidente. În acelaşi timp, generalul Hyakutake şi ofițerii superiori ai statului său major, urcau cu un aer obosit schela care scîrțîia şi zăngănea ritmic lovindu-se de bordajul pătat al distrugătorului *Hamakaze*. Generalul a răspuns în grabă salutului comandantului navei şi s-a dus imediat spre cabina sa, fără a mai privi înapoi. În ziua de 7 februarie, ariergarda colonelului Matsuda, cu puțin mai mult de 3 000 de oameni, a plecat din Kamimbo.

În aceste trei nopți, marina a transportat de pe insulă aproape 11 000 ofițeri şi soldați. În urma sa, armata lăsa circa 21 000 de morți [4]. Mulți zăceau neîngropați acolo unde proiectilele de artilerie sau avioanele de bombardament i-au secerat. Alții, obosiți şi flămînzi, se îngrămădeau unii peste alții în țesătura protectoare a rădăcinilor copacilor uriaşi. Aici ei strîngeau cu mîinile osoase, peste care pielea pergamentoasă era întinsă la maximum, țevile ruginile ale puştilor cu care nu vor mai putea trage niciodată. Capătul de vest al insulei devenise un amfiteatru tăcut al morții în putrefacție, unde singurele lucruri vii erau păsările din

[3] Aşa cum s-a observat anterior, Tanaka fusese înlocuit la comanda Forței de întărire. La 29 decembrie 1942 s-a întors în Japonia pentru o perioadă de odihnă.

[4] „Corespondența Miyazaki". Aceste cifre sînt extrase (scrie generalul Miyazaki) din izvoarele cele mai demne de încredere care există şi i-au fost accesibile în Japonia.

junglă şi harnicele batalioane de furnici. Din totalul efectivului japonez, 8 500 au fost ucişi în luptă, iar mai mult de 12 300 au murit din cauza rănilor, bolilor şi a foametei. Dintre cei evacuați, şase sute au murit înainte ca ei să fi putut primi o îngrijire medicală adecvată; alți 3 000 au fost recuperați, cu greutate, în spitalele din zonele din spatele frontului

Că acest mic Dunkirk*, caracterizat de către şeful statului-major al Armatei 17 ca un „miracol rar", a fost dus la bun sfîrşit fără a pierde un om, este un omagiu remarcabil adus modului meticulos de planificare al japonezilor, priceperii şi îndemînării deosebite a marinarilor lor. Singurul lucru de care se temeau mai înainte de toate japonezii, la sfîrşitul lui ianuarie, era că americanii îi vor presa puternic şi că vor transforma o retragere organizată într-o debandadă sîngeroasă. Dar posibilitatea de a distruge armata lui Hyakutake a fost ratată şi 10 000 de veterani ai armatei japoneze de uscat şi ai trupelor din Forța de debarcare au trăit pentru a lupta într-o altă zi.

*

Din perspectiva rece a istoriei, importanța relativă a unei campanii militare nu trebuie judecată prin statistici. Că un număr mai mare sau mai mic de oameni au fost ucişi sau mutilați, sau că atît de multe nave au fost scufundate, că atîtea avioane au fost doborîte, sau că atîția prizonieri au fost luați sînt criterii desigur, dar acestea sînt efectul final pe care bătălia, sau seriile de bătălii laolaltă, îl exercită asupra ducerii sau rezultatului războiului şi tocmai acest efect trebuie luat în considerație.

Bătălia pentru Guadalcanal a durat aproape şase luni. În acest interval s-au dat şase bătălii navale şi şaizeci şi cinci de nave de luptă au fost scufundate [5]. Pierderile aviației

---

* Forma englezească a lui Dunkerque. (N.tr.)

[5] Nu toate, desigur, în bătălii navale. Cifra include şaptesprezece transportoare de desant, din care şaisprezece erau japoneze. Morison,

japoneze au fost uluitoare; cu toate că cifrele exacte n-au fost niciodată calculate, între 7 august 1942 şi 7 februarie 1943, forțele aeriene ale marinei au pierdut mai bine de 800 de avioane şi 2 362 de piloți şi membri ai echipajelor [6]. Forțele terestre japoneze, după spusele generalului-maior Kawaguchi, nu erau singura categorie de forțe armate „îngropată în cimitirul de la Guadalcanal".

Această bătălie, îndelungată şi amară, a subminat bastionul aroganței care împiedica înaltul comandament japonez de a lua contact cu o realitate neplăcută. Pentru prima dată, cîțiva ofițeri superiori din Tokyo şi comandanți ai unor unități combatante au încercat, în mod serios, să evalueze perspectivele de viitor. Cel puțin, acum, cîțiva ştiau că visele înşelătoare ale imperiului veşnic, înglobînd insule ciudate, mereu calde, luxuriante din mările sudului, nu vor deveni niciodată realitate. După Guadalcanal, ei puteau să spere doar că această ultimă bătălie nu va fi fatală. Pe această „neînsemnată insulă, locuită doar de băştinaşi" aceia care nu erau orbi cu totul înțeleseseră că nu pot cîştiga:

> „Fără îndoială că soarta Japoniei fusese pecetluită
> o dată cu terminarea bătăliei de la Guadalcanal".
> Raizo Tanaka.

La rîndul lor americanii au învățat că jungla poate fi prieten sau duşman, că războiul insular va cere tot ceea ce soldații, marinarii, infanteriştii marini şi aviatorii puteau să dea. Că drumul spre victorie asupra Imperiului japonez va fi

---

op.cit., p.372, nu include transportoarele, dar trece pe listă două nave de linie, trei portavioane, douăsprezece crucişătoare, douăzeci şi cinci de distrugătoare şi şase submarine. Submarinele erau toate japoneze.

[6] Kawaguchi, *op.cit.*; Tanaka, *op.cit.*, p.831, menționează „mai bine de o sută de avioane". Cifra este, în mod evident, o greşeală de tipar. Documentele oficiale japoneze arată că ei au pierdut numai la Santa Cruz 69 de avioane. Alte surse japoneze dau pierderile de avioane *în primele trei zile* (7, 8, 9 august) de la 25 la 30. Kawaguchi dă 893 pentru întreaga campanie, o cifră care probabil include avioanele pierdute din motive tehnice şi în cursul luptelor.

lung şi sîngeros. Guadalcanalul le-a înlăturat toate îndoielile. Acolo ei au demonstrat, în mod convingător, că pot să cîştige.

Nu trebuie decît să priveşti harta vastului Pacific de Sud şi central pentru a-ţi da seama că cucerirea şi apărarea cu succes a Guadalcanalului avea o mare importanţă strategică pentru cauza aliată. Nu numai că această victorie a îndepărtat ameninţarea ce plana asupra lungilor linii de comunicaţie spre Australia şi Noua Zeelandă, dar forţele aliate bazate pe insulă aveau flancul pe linia Palau-Truk-Insulele Marshall, linia exterioară a apărării imperiului, în spatele căreia se adăposteau insulele Mariane. De la Guadalcanal, Divizia 1 infanterie marină avea să plece într-o zi pentru a cuceri insulele Palau; Divizia 3 infanterie marină, mai întîi va scoate duşmanul din Bougainville, şi apoi va recuceri insula Guam. De pe aerodromurile din Guadalcanal, avioanele au zburat, în 1943, pentru a sprijini direct operaţiile împotriva Noii Georgii şi Bougainville. Şi de pe aceste aerodromuri au fost organizate atacurile aeriene susţinute care au redus la neputinţă baza japoneză de la Rabaul.

Într-o zi, spuneau băştinaşii, americanii se vor întoarce. Atunci nu vor mai veni cu tunuri, ci vapoare încărcate cu tutun negru, tare, răsucit şi cupoane de pînză din bumbac pentru cămăşi lava-lava.

La 7 august 1962, sergentul-major Vouza a trimis următorul mesaj Asociaţiei Diviziei 1 infanterie marină:

> „Spuneţi-le că îi iubesc pe toţi. Sînt un om bătrîn acum şi nu mai arăt bine. Dar n-am să uit niciodată".

NOTA TRADUCĂTORULUI

Cartea „Bătălia pentru Guadalcanal" se încadrează în seria de apariţii editoriale dedicată analizării marilor

operații şi campaniilor celui de-al doilea război mondial. Autorul şi-a concentrat atenția asupra evenimentelor politico-militare derulate în Pacificul de Sud, punînd în evidență dimensiunile, desfăşurarea şi consecințele unei înfruntări hotărîtoare între forțele Axei şi Națiunilor Unite.

Pentru a reda cît mai veridic cititorului român informația bogată şi a contura mai bine specificul acțiunilor de luptă executate pe mare, în aer şi pe uscat, am considerat necesare unele precizări de terminologie militară: „Watchtower" (Foişor) – operația de debarcare în zona Guadalcanalului, „Rat" (Şobolanul) – nume de cod al acțiunilor de aprovizionare a trupelor japoneze de pe Guadalcanal, în general denumirile comandamentelor sau cele pentru desemnarea unor trupe speciale (ex. „Raideri") – expresii de argou – le-am lăsat netraduse, fiind explicate în subsol acolo unde le-am întîlnit prima dată.

Am tradus expresia *Joint Chiefs of Staff* prin *Comitetul Întrunit al Şefilor de State Majore*, organ care corespunde în linii generale cu Marele Stat Major. *J.C.S.* era format din şeful statului major al forțelor terestre (Army) şi comandanții supremi ai forțelor navale (Navy) şi forțelor aeriene (Air Force). În fruntea acestui organism, cel mai înalt în ierarhia militară americană, se afla un preşedinte, care era altul decît preşedintele S.U.A. *J.C.S.* era responsabil de conducerea strategică a războiului.

De asemenea *Japanese Imperial General Headquarters* (IGHQ) am tradus prin *Statul Major General Imperial Japonez* şi nu prin Cartierul General Imperial Japonez întrucît termenul „Headquarters", în limba engleză, înseamnă atît cartier general cît şi stat-major – iar funcțiile organismului japonez sînt similare cu cele ale unui stat-major.

Forțele navale americane, în afara flotei şi a unităților destinate întreținerii ei, dispun de unități de desant specializate, organizate în „Marine Corps" – termen pe care l-am tradus prin *„Corpul de infanterie marină"*. Infanteria marină dispunea de unități de artilerie, tancuri, geniu şi aviație.

În carte am păstrat gradele armatei americane şi

japoneze fără a le da echivalentele din armata română. De aceea pentru a înțelege mai bine raportul dintre grade dau mai jos un tabel de echivalențe.

Armata S.U.A		*Armata română*	
Armata de uscat, forțele aeriene, infanteria marină	*Marină*	*Armata de uscat*	*Marină*
general de armată (5 stele)	amiral de flotă (5 stele)		
general (4 stele)	amiral (4 stele)	general de armată	
general-locotenent (3 stele)	viceamiral (3 stele)	general-colonel	amiral
general-maior (2 stele)	contraamiral (2 stele)	general-locotenent	viceamiral
general de brigadă(1 stea)	Commodore (1 stea)	general-maior	contraamiral
colonel	căpitan	colonel	căpitan de rang I
locotenent-colonel	comandor	locotenent-colonel	căpitan de rangul II
maior	locotenent-comandor	maior	căpitan de rangul III
căpitan	locotenent	căpitan	căpitan-locotenent
locotenent I	locotenent (junior grade)	locotenent	locotenent
locotenent II (sublocotenent)	ensign	sublocotenent	sublocotenent

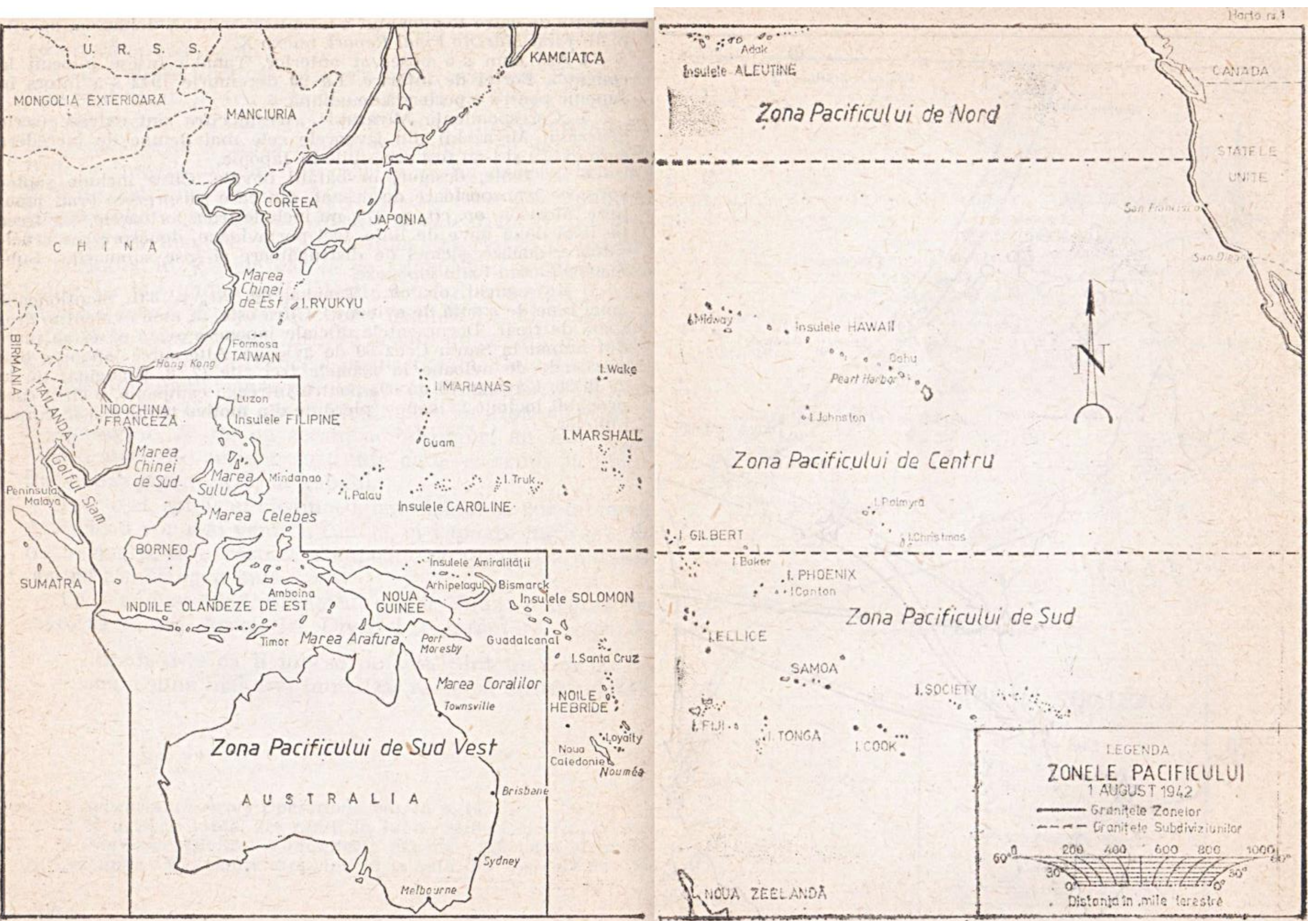
Am păstrat, de asemenea, termenul de „coastwatcher”, în traducere „observator” sau „supraveghetor de coastă”, pentru a desemna pe membrii rețelei australiene de informații care acționau clandestin în teritoriile ocupate de japonezi.

Pentru cursivitatea expunerii nu am transformat unitățile de măsură anglo-saxone în sistemul metru-kilogram.

De aceea amintesc că: 1 milă marină = 1 852 m; 1 milă terestră = 1 609,32 m, 1 inch = 2,54 cm; 1 picior(foot) = 12 inches = 30,479 cm; 1 iard = 3 picioare (feet) = 0,9144 m. O navă care navigă cu 30 de noduri înseamnă că parcurge 30 de mile pe oră, adică 55,560 km/h. În ceea ce priveşte sistemul de greutăți: 1 *uncie (ounce)* = 28.35 g; 1 livră (pound) = 453,59 g; iar în sistemul de capacități: 1 pintă (pint) în S.U.A. = 0,473 l, iar în Anglia 0,568 l; 1 galon (gallon) în S.U.A. = 3,78 l, iar în Anglia 4,54 l.

Încheind aceste scurte considerații asupra traducerii unor termeni țin să aduc mulțumiri Editurii Militare, redacției de istorie, precum şi referentului ştiințific al lucrării, *căpitanul de rangul II Neculai Pădurariu*, pentru colaborarea fructuoasă avută. De asemenea, țin să aduc mulțumiri colegilor şi prietenilor mei *dr. Ion Stanciu* şi *Nicolae Mirică*, pentru amabilitatea de a citi traducerea în manuscris şi pentru valoroasele sugestii făcute.

Dr. TEODOR POPESCU

Harta nr. 1
U. R. S. S.
MONGOLIA EXTERIOARĂ
MANCIURIA
KAMCIATCA
C H I N A
COREEA
JAPONIA
Marea Chinei de Est
I. RYUKYU
Formosa
TAIWAN
Hong Kong
BIRMANIA
TAILANDA
INDOCHINA FRANCEZĂ
Marea Chinei de Sud
Golful Siam
Peninsula Malaya
SUMATRA
Luzon
Insulele FILIPINE
Mindanao
Marea Sulu
Marea Celebes
BORNEO
INDIILE OLANDEZE DE EST
Amboina
Timor
Marea Arafura
NOUA GUINEE
Port Moresby
Insulele Amiralității
Arhipelagul Bismarck
Insulele SOLOMON
Guadalcanal
I. Santa Cruz
Marea Coralilor
Townsville
NOILE HEBRIDE
Loyalty
Noua Caledonie
Nouméa
Zona Pacificului de Sud Vest
AUSTRALIA
Brisbane
Sydney
Melbourne
I. MARIANAS
Guam
I. Palau
Insulele CAROLINE
I. Truk
I. MARSHALL
I. Wake
Adak
Insulele ALEUTINE
Zona Pacificului de Nord
CANADA
STATELE UNITE
San Francisco
San Diego
Midway
Insulele HAWAII
Oahu
Pearl Harbor
I. Johnston
Zona Pacificului de Centru
I. Palmyra
I. GILBERT
I. Christmas
I. Baker
I. PHOENIX
I. Canton
Zona Pacificului de Sud
I. ELLICE
SAMOA
I. SOCIETY
I. FIJI
I. TONGA
I. COOK
NOUA ZEELANDĂ
LEGENDA
ZONELE PACIFICULUI
1 AUGUST 1942
Granițele Zonelor
Granițele Subdiviziunilor
Distanța în mile terestre

Harta nr. 2

Insulele Palau
Insulele Truk
Insulele CAROLINE
Insulele MARSHALL
Insulele GILBERT
Insulele Amiralității
Kavieng
Noua Irlandă
Arhipelagul Bismarck
Rabaul
I. Buka
Bougainville
Noua Britanie
NOUA GUINEE
Lae
Salamaua
Insulele SOLOMON
Insulele Shortland
Tulagi
Guadalcanal
Strîmtoarea Torres
Port Moresby
I. Ndeni
Insulele SANTA CRUZ
I. Rennell
Marea Coralilor
I. Espiritu Santo
Insulele NOILE HEBRIDE
I. Efate
Townsville
NOUA CALEDONIE
Insulele Loiauttăți
Noumea
AUSTRALIA
Brisbane
Sydney
Melbourne
Tasmania
Insulele Palmyra
I. Christmas
I. Canton
Insulele PHOENIX
de la Pearl Harbor
Insulele ELLICE
Insulele SAMOA
Insulele FIJI
I. Koro
Insulele TONGA
I. Tongatabu
Insulele Marchize
Canalul Panama
I. Bora Bora
și
Insulele COOK
Insulele SOCIETĂȚII
de la Coasta de Vest
Oceanul Pacific de Sud
Auckland
NOUA ZEELANDA
Wellington

LEGENDA

SITUAȚIA STRATEGICĂ

Sudul și Sud vestul Pacificului

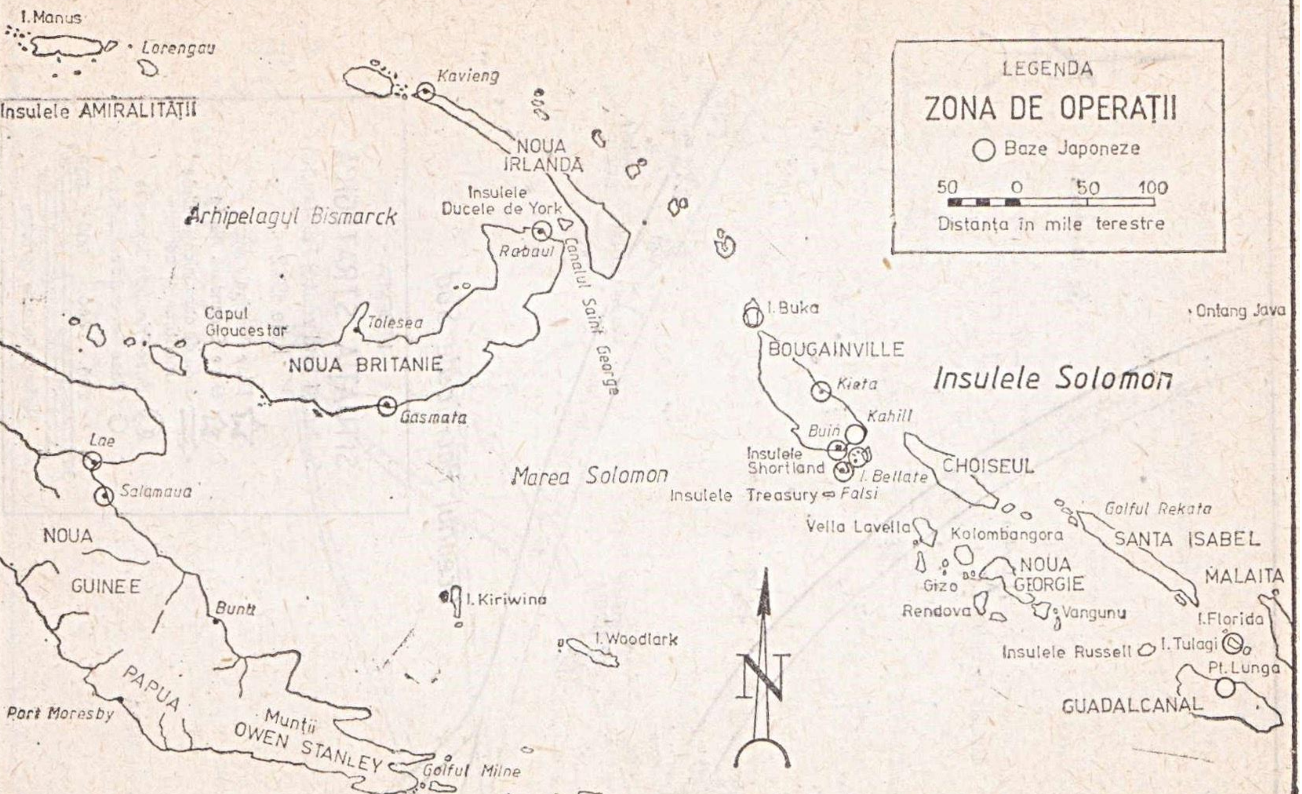
Iulie 1942

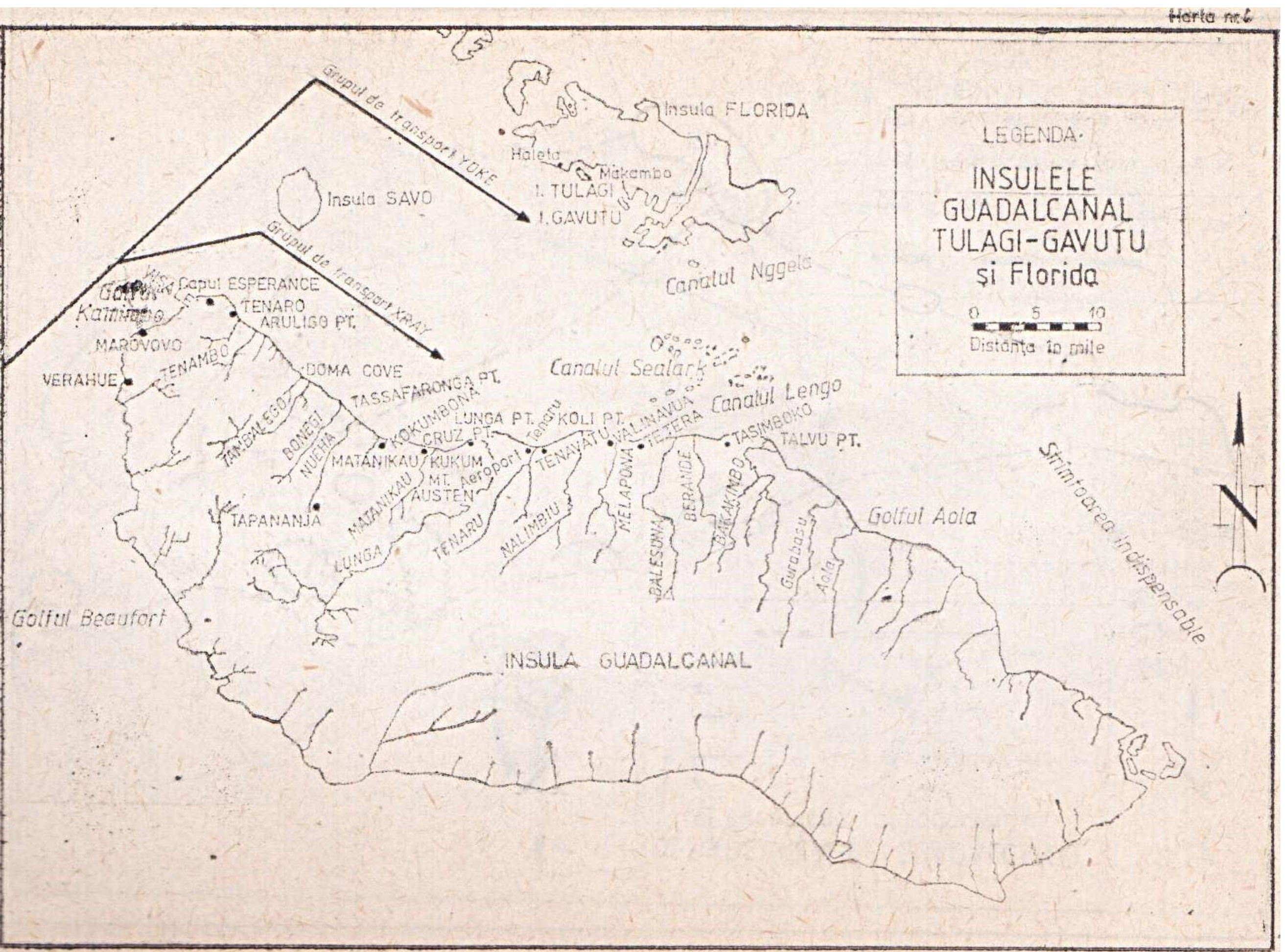
- Baze Principale Aliate
- Baze Secundare Aliate
- Linii de comunicații aliate maritime și aeriene
- Baze Principale Japoneze
- Baze Secundare Japoneze

0 200 400 600 800

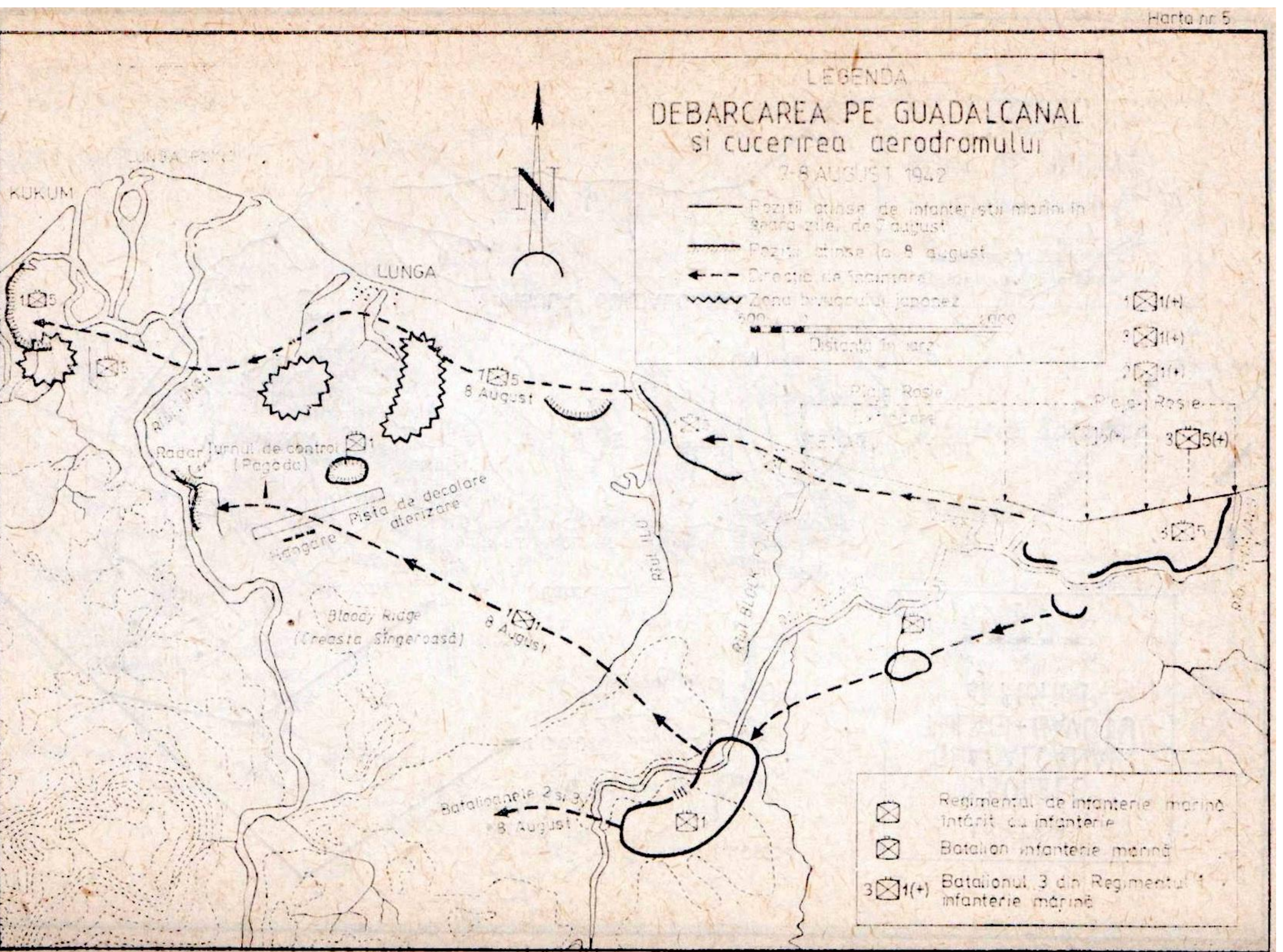
Distanțe în mile terestre

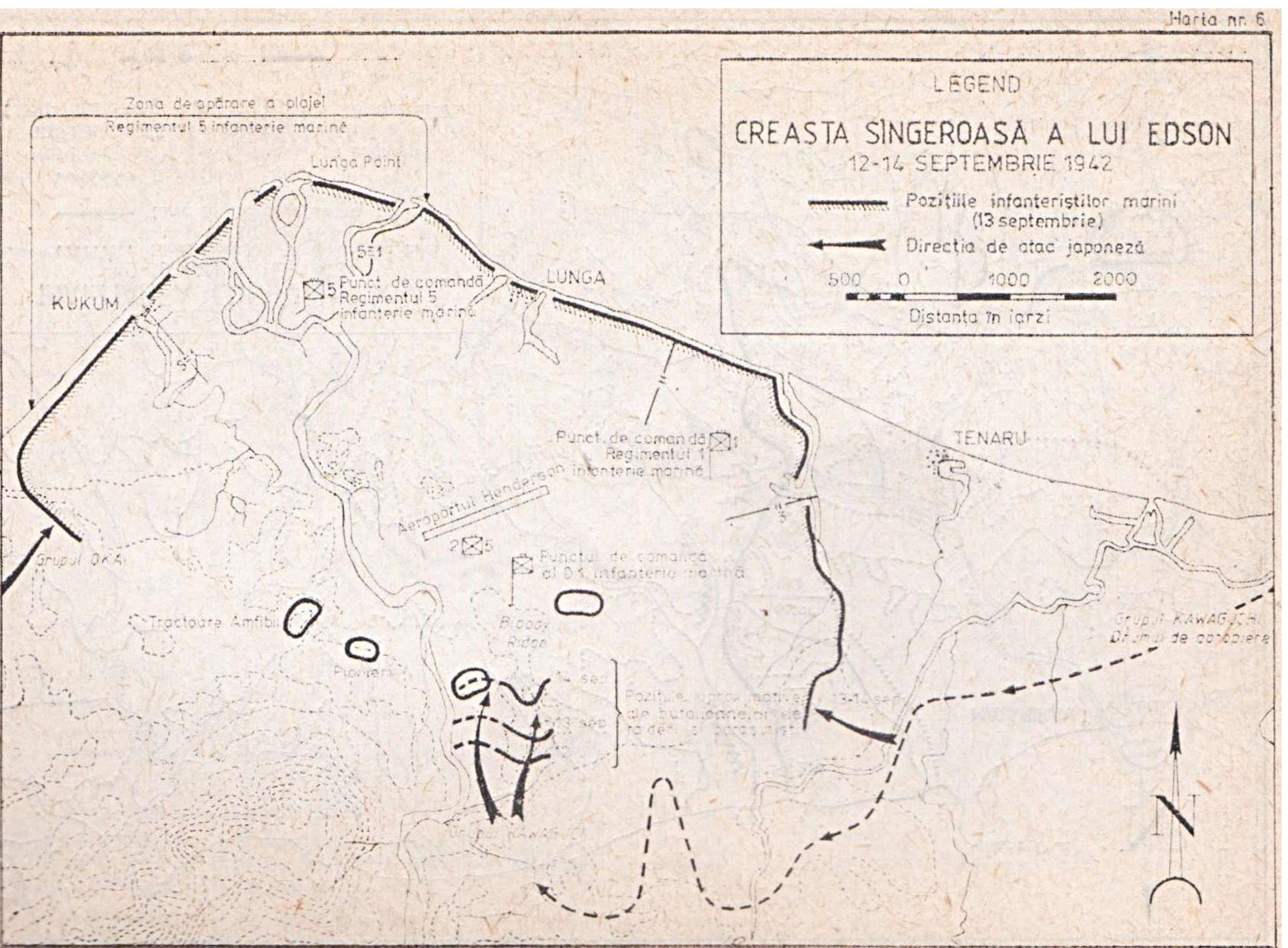
Harta nr. 3

LEGENDA
ZONA DE OPERAȚII
Baze Japoneze
50 0 50 100
Distanța în mile terestre
I. Manus
Lorengau
Insulele AMIRALITĂȚII
Kavieng
NOUA IRLANDA
Insulele Ducele de York
Arhipelagul Bismarck
Rabaul
Canalul Saint George
Capul Gloucestar
Tolesea
NOUA BRITANIE
Gasmata
Lae
Salamaua
NOUA GUINEE
Bunts
PAPUA
Port Moresby
Munții OWEN STANLEY
Golful Milne
I. Kiriwina
I. Woodlark
Marea Solomon
I. Buka
BOUGAINVILLE
Kieta
Kahili
Buin
Insulele Shortland
I. Bellate
Insulele Treasury
Falsi
Insulele Solomon
Ontang Java
CHOISEUL
Vella Lavella
Kolombangora
Gizo
Rendova
NOUA GEORGIE
Vangunu
Golful Rekata
SANTA ISABEL
MALAITA
I. Florida
I. Tulagi
Insulele Russell
Pt. Lunga
GUADALCANAL
N

Harta nr.6
LEGENDA
INSULELE GUADALCANAL TULAGI-GAVUTU şi Florida
0 5 10
Distanţa în mile
Insula FLORIDA
Haleta
Makambo
I. TULAGI
I. GAVUTU
Insula SAVO
Grupul de transport YOKE
Grupul de transport XRAY
Canalul Nggela
Canalul Sealark
Canalul Lengo
Golful Kamimbo
Capul ESPERANCE
TENARO
ARULIGO PT.
MAROVOVO
VERAHUE
TENAMBO
DOMA COVE
TASSAFARONGA PT.
KOKUMBONA
LUNGA PT.
CRUZ PT.
KOLI PT.
TENAVATU
TETERA
TASIMBOKO
TALVU PT.
TAMBALEGO
BONEGI
NUEHA
MATANIKAU
KUKUM
MT. AUSTEN
Aeroport
TAPANANJA
LUNGA
TENARU
NALIMBIU
MELAPONA
BALESUNA
BERANDE
BOKOKIMBO
Gurabasu
Aola
Golful Aola
Strîmtoarea Indispensable
Golful Beaufort
INSULA GUADALCANAL

Harta nr. 5
LEGENDA
DEBARCAREA PE GUADALCANAL
şi cucerirea aerodromului
7-8 AUGUST 1942
KUKUM
LUNGA
8 August
Radar
Turnul de control (Pagoda)
Pista de decolare aterizare
Hangare
Bloody Ridge (Creasta Sîngeroasă)
Rîul ILU
Plaja Roşie
Batalioanele 2 şi 3, 8 August
Regimentul de infanterie marină întărit cu infanterie
Batalion infanterie marină
Batalionul 3 din Regimentul 1 infanterie marină

Harta nr. 6
LEGEND
CREASTA SÎNGEROASĂ A LUI EDSON
12-14 SEPTEMBRIE 1942
Pozițiile infanteriștilor marini (13 septembrie)
Direcția de atac japoneză
500 0 1000 2000
Distanța în iarzi
Zona de apărare a plajei
Regimentul 5 infanterie marină
Lunga Point
KUKUM
LUNGA
Punct de comandă Regimentul 5 infanterie marină
TENARU
Punct de comandă Regimentul 1 infanterie marină
Aeroportul Henderson
Punctul de comandă al D.1 infanterie marină
Tractoare Amfibii
Pionieri
Bloody Ridge
Grupul OKA
Grupul KAWAGUCHI
Drumul de apropiere
13-14 sep.
13 sep.

Harta nr. 7

N

Point Cruz

KOKUMBONA

MATANIKAU

către KUKUM

Râul Matanikau

3/6

2/6

1-6

6 Mar III 182

1/182

2 Mar XX 25

1/27

SNAKE'S BACK (Spinarea Şarpelui)

Braţul de nord vest al râului Matanikau

GALLOPING HORSE

2/27

27 III 35

Braţul de sud vest al râului Matanikau

3/182

2/35

GIFU

3/35

1/35(-)

Muntele AUSTEN

LEGENDA

INAINTAREA CORPULUI XIV

10-18 IANUARIE 1943

Linia frontului în dimineaţa zilei de 10 ianuarie

Linia frontului în seara zilei de 18 ianuarie

Rezistenţa japoneză

1/27 batalionul 1 din Regimentul 27 infanterie

III/6 batalionul 3 din Regimentul 6 infanterie marină

1/35 (-) batalionul 1 (incomplet) din Regimentul 35

500 0 1000

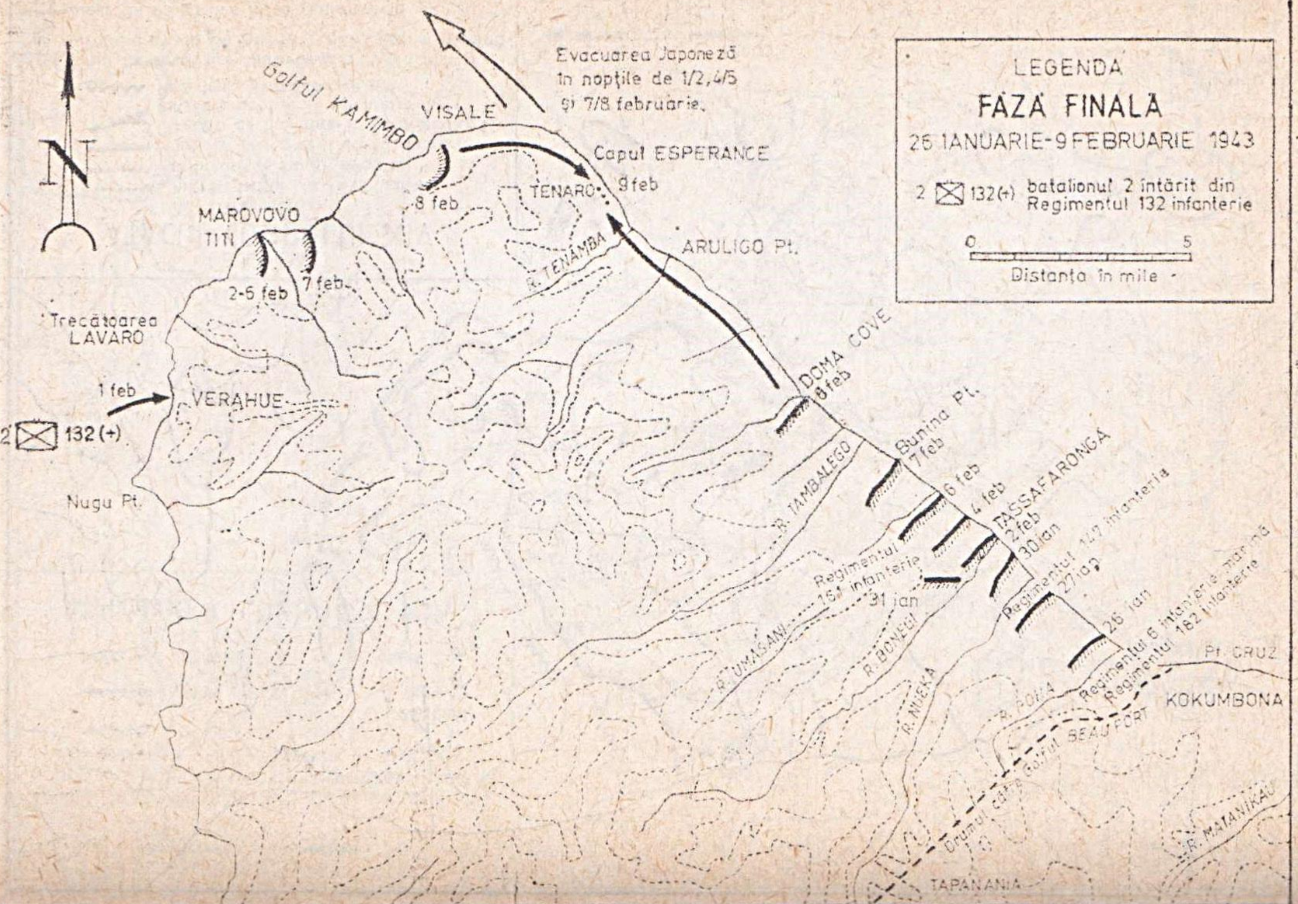
Distanţa în iarzi

Harta nr. 8

KOKUMBONA
25 CAM
Linia de despărțire în după amiaza zilei de 22 ianuarie
1/27
3/27
3/6
2/6
1/6
6 147
3/147
147 182
2/182
182 27
2/27
1/27
CAM 25
Snake's Back
2 Mar 25
Point CRUZ
MATANIKAU
către KUKUM
Rîul MATANIKAU
Brațul de sud vest al rîului MATANIKAU
27 161
2/161
GALLOPING HORSE
Brațul de nord vest al rîului MATANIKAU
6 35
Sea Horse
1/35
3/35
3/182
2/35
GIFU
Muntele AUSTEN
500 0 1000
Distanța în iarzi

LEGENDA
ATACUL CORPULUI XIV
22 IANUARIE 1943

Linia frontului la 18 ianuarie
Poziții atinse la 21 ianuarie
Poziții în seara zilei de 22 ianuarie
Direcția de înaintare a batalionului 1 din Regimentul 27 infanterie
Rezistența japoneză
CAM 25 Linia de despărțire între Divizia 25 și CAM (Divizia mixtă de infanterie și infanterie marină)
147 182 Linia de despărțire între regimentele 147 și 182
II/182 batalionul 2 din Regimentul 182

Harta nr.3
LEGENDA
FAZĂ FINALĂ
26 IANUARIE - 9 FEBRUARIE 1943
2 132(+) batalionul 2 întărit din Regimentul 132 infanterie
0
5
Distanța în mile
Evacuarea Japoneză în nopțile de 1/2, 4/5 și 7/8 februarie.
Golful KAMIMBO
VISALE
Capul ESPERANCE
9 feb
TENARO
8 feb
R. TENAMBA
ARULIGO Pt.
MAROVOVO
TITI
2-6 feb
7 feb
Trecătoarea LAVARO
1 feb
VERAHUE
2 132(+)
Nugu Pt.
DOMA COVE
8 feb
Bunina Pt.
7 feb
6 feb
4 feb
TASSAFARONGA
2 feb
30 ian
27 ian
26 ian
R. TAMBALEGO
Regimentul 161 infanterie
31 ian
Regimentul 147 infanterie
Regimentul 6 infanterie marină
Regimentul 182 infanterie
R. UMASANI
R. BONEGI
R. NUEKA
R. POHA
Pt. CRUZ
KOKUMBONA
Drumul către Golful BEAUFORT
TAPANANIA
R. MATANIKAU

CUPRINS

EDITURA MILITARĂ
Lei 20